No. 42. Pada of the Yajur Veda

॥ पदपूर्वविप्रिप्रारंभः ॥

LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH OF THE ROYAL ASIATIC SOCIETY

॥१॥ ॐश्रीगणेशायनमः ॐश्रीसरस्वत्यैनमः ॐश्रीगुरुचरणेभ्योनमः ॐश्री
वेदपुरुषायनमः ॐ हरिः ॐ मू ॐ इषे त्वा ऊर्जे त्वा वायवस्थ
देवो वः सविता प्रार्पयतु श्रेष्ठतमायकर्मणे आ प्यायध्वमघ्न्या इन्द्राय भागम् प्रजावतीरनमीवा
अयक्ष्मा मा वस्तेन ईशत माघशꣳसो ध्रुवा अस्मिन् गोपतौ स्यात बह्वीर्यजमानस्य पशून् पाहि ॐ द्यौस्त्वा पृथिवि ॥राम॥
त्रम् अस्तु द्यौः पृथिवी मातरिश्वन् धूर्मन् विश्वधाऽइति वि ॥१॥

श्वधाऽपरमेण धाम्ना दृꣳहस्व मा ह्वः मा तो यज्ञपति
तिरितियुता पतिꣳ क्षाभृति ॐ नृतधारमितिनृत धारम्
सहस्रधारमितिसहस्र धारम् देवस्त्वा सविता पुनातु वसोः
पवित्रेण शत धारेणेतिशत धारेण सुप्वेतिसु प्वा कामम्
अधुक्षऽइसा विश्वायुरितिविश्व आयु विश्वकर्मेतिविश्व
कर्मा विश्वधायाऽइतिविश्व धायाऽइन्द्रस्या भागम्सो
मेन आ तनुचिमविक्षोऽइतिविक्षो हव्यम् ॐ अग्नेव्रतु
पतऽइति व्रत पते व्रतम् चरिष्यामि तन् राकेयम्तन्मे

Digitized with financial assistance from the Government of Maharashtra on 11 June, 2017

पू०
११२। राध्यताम् दृढम् अहम् अनृतात् सत्त्यम् उपै एमि ॥ ५ ॥
कृत्ये स्वा मुनक्ति सो कस्मै तस्मै कर्मणे ॥ ६ ॥ प्रयुक्ष्मिति प्र
ति उक्ष्म रक्षन प्रत्युक्षा इति प्रति उक्षं अरातयः निर्ऋत
म् निस्तेजस्त्वमिति निर्ऋ तस्मै रक्षन निर्ऋत्त निस्तेजाः इति निर्ऋ
तस्याः आरातयः उरु अन्तरिक्षम् अनु एमि ॥ ७ ॥ धूर्वः अ
सि धूर्व धूर्वन्तम् धूर्व तम् वः अस्मान् धूर्वति माम् धूर्व त
र्व वम् वयम् धूर्वामः देवानाम् असि वह्नितमम् इति वह्नि ॥ ८ ॥
हि तमम् सस्नितमम् इति सस्नि तमम् पप्रितमम् इति पप्रि त ॥ २ ॥

मु

मम् जुष्टतमम् इति जुष्ट तमम् देवहूतमम् इति देवहूत मम्
॥ ८ ॥ अग्नेः तनूः असि हविर्धानम् इति हविः धानम् क्षिप्र
स्वा ऋतस्य योनिः उरु वातायापेहि इति अप इहि तम् रक्ष ॥ ९ ॥
ध्वं तायै पञ्च ॥ १० ॥ देवस्य त्वा सवितुः प्रसवे इति प्र सवे अश्वि
नोः बाहुभ्याम् इति बाहुभ्याम् पूष्णः हस्ताभ्याम् अग्नये जु
ष्टम् गृह्णामि अग्नीषोमाभ्याम् जुष्टम् गृह्णामि ॥ ११ ॥
भृतायै त्वा ना अरातयः स्थ ॥ १२ ॥ अमूर्विश्वेषामित्येभिः विश्वे

यम्। दृ॒ꣳहे॒ता॒म्। दु॒र्या॒मि॒। पृ॒थि॒व्याम्। उ॒रु॒। अ॒न्त॒रि॒क्षम्। अ॒नु॒। ए॒
मि॒। पृ॒थि॒व्याः। त्वा॒। नाभौ॑। सा॒द॒या॒मि॒। अदि॑त्याः। उ॒पस्थ॒ऽइत्यु॒पऽस्थे॑। अ॒ग्नेः।
अ॒ग्ने॒। ह॒व्यम्। र॒क्ष॒॥ ॥ पू॒वित्रे॑। इति॑ पू॒वित्रे॑। स्थः॒। वै॒ष्ण॒व्यौ॑। स॒
वि॒तुः। वः॒। प्र॒स॒व॒ऽइति॑ प्रऽसवे॑। उत्। पु॒ना॒मि॒। अ॒च्छि॒द्रेण॑। पू॒वित्रे॑ण।
सूर्य॑स्य। र॒श्मि॒भि॒रिति॑ र॒श्मि॒ऽभिः॑। तस्य॑। ते॒। प॒वि॒त्र॒प॒त॒ इति॑ पवित्रऽपते।
नः॒। गु॒व॒ः॒। अ॒ग्ने॒। पु॒व॒ः॒ इत्य॑ग्ने। पु॒वः॒। अग्नेः॑। इ॒मम्। अ॒ध्व॒रम्। नु॒तम्। नु॒य॒ ॥ ॥
तः॒। अग्नेः॑। नु॒त॒पा॒त॒मि॒ति॑ नुत्ऽपातम्। घृ॒तऽपी॑तिमिति घृ॒तऽपी॑तिम्। सु॒धा॒तु॒मि॒ति॑ सुऽधातुम्। ॥३॥

नु॒त॒पा॒त॒मि॒ति॑ नुत्ऽपातम्। घृ॒तऽपी॑तिमिति घृ॒तऽपी॑तिम्। दे॒व॒यु॒वमि॑ति देव॒ऽयु॒वम्॥ ॥ यु॒
ञ्जा॒ते॒ इति॑। इन्द्रे॑। अ॒व॒णी॒त॒। चत्र॑तु॒ऽइति॑ चत्र॑ऽतु॒। इति॑ चत्र॑ा॒। त॒र्प्या॒। स्थ॒। इन्द्रे॑
म्। अ॒व॒णी॒ध्व॒म्। चत्र॑तु॒ऽइति॑ चत्र॑ऽतु॒। इति॑ चत्र॑ा॒। त॒र्प्या॒। प्रो॒क्षि॒ता॒ऽइति॑ प्रऽउक्षिता॒ः। इति॑ प्र॒।
उ॒क्षि॒ता॒ः। स्थ॒। अ॒ग्नये॑। त्वा॒। जु॒ष्ट॒म्। प्र॒। उ॒क्षा॒मि॒। अ॒ग्नी॒षो॒मा॒भ्या॒म्। पा
त्रे॒भ्या॒म्। कर्म्म॑णे। शु॒न्ध॒ध्व॒म्। दे॒व॒यु॒ज्या॒या॒ इति॑ देव॒ऽयु॒ज्यायै॑।
अ॒त्। च॒। अ॒सि॒। अ॒न्त॒रा॒ऽइति॑ अन्तः॒ऽआ॒। पु॒रा॒ऽइति॑ पुरा॒ऽइ॒। ध्रु॒वः॒। ध्रु॒वे॒ण॒। त्वा॒।
शु॒न्धा॒मि॒॥ ॥ शर्म्म॑। अ॒सि॒। अ॒व॒ऽधू॒त॒मि॒त्य॑व॒ऽधू॒तम्। र॒क्षः॒ऽअ

॥४॥ वेधूतादित्यवेधूतेऽरातयेऽदित्यैत्वक्त्वाऽसि प्रति
त्वाऽदितिर्वेत्त्वद्रिरसि वानस्पत्यऽग्रावाऽसि पृथु
बुध्नऽइति पृथुबुध्नेप्रतित्वाऽदित्यास्त्वक्त्वावेत्तु ॥१४॥ अ
ग्नेस्तनूरसि वाचोविसर्जनमिति विसर्जनम् देववी
तयऽइति देववीतयेत्वागृह्णामि बृहद्ग्रावेति बृहद्ग्रावा
असि वानस्पत्यऽसन्देवेभ्यऽइषमूर्जमश्नीष्वाश्नीष्वे ॥१५॥
तिश्नीष्वासुश्नीतिसुश्नीमिश्नीष्वाश्नीष्वेतिश्नीष्व ॥ ५ ॥

परापूतमित्यपरीतूनम् रक्षोन्न ४

विष्कुदितिहविर्वेत्त्वाऽऽदुहे ॥१५॥ कुक्कुटेऽसि मधुजिह्व
इतिमधुजिह्वम् इषमूर्जमाऽऽवदात्वयाव्वयम् सञ्घातङ्
सञ्घातमितिसञ्घातम् सञ्घातमश्नेषु वर्षवृद्धमसीतिवर्षा
वृद्धम्असि प्रतित्वा वर्षवृद्धमितिवर्षवृद्धम् वेत्तु परो
पूताऽइतिपरापूताऽअरातयेऽपहतमित्यपहतम् रक्षोन्न
वायुन्वोंचिन्नक्षेदेवेभ्यऽइषेसावेताहिरण्यपाणिरितिहिरण्य
पाणिःप्रतिगृह्णात्वच्छिद्रेणपाणिनाऽऽदत्ते ॥१६॥ धर्त्रेमऽउ

वि

सि॒अपो॑अग्ने॒अ॒भि॒मा॒दो॒मत्त्यो॑मा॒अ॒दे॒मा॒जु॒हो॒मि॒शृ॒च्या
दो॒भि॒तऋ॒च्या॒अ॒दे॒मा॒सेधा॒आ॒दे॒व॒य॒जो॒मि॒तिष्ठ॒॒ब॒र्ह॒मा॒च॒नो॒धू
व॒मा॒अ॒सि॒पृ॒थि॒वीम्॒दृ॒ꣳ॒ह॒ब्र॒ह्म॒व॒नी॒त्रं॒ब्र॒ह्म॒चा॒नो॒जा॒ꣳ॒ह॒
ब्र॒ह्म॒व॒नी॒तिक्षत्र॒॒चा॒नि॒सु॒जा॒त॒व॒नी॒तिमजा॒॒चा॒नि॒उप॒॑दृ॒धा॒मि॒॒
ज्ञा॒त्रे॒व्यस्पा॒चु॒धा॒र्य॒॒॑॥७॥॒अग्ने॒॒ब्र॒ह्म॒॒गृ॒भ्णी॒ष्व॒॒धरु॑णम्॒अ॒न्त॒
रि॒क्षम्॒ध॒र्त्रम्॒॒दि॒वम्॒॒वि॒श्वा॒भ॒॒॒

तीतिमधुमताऽमधुमतीभिरितिमधुमतीभिरेवैनाम् ॥२१॥
जनयन्त्योषा॑ सम्॑ वो॑मि॑ इदम्॑ अग्नेऽइदम्॑ अग्नीषोमयोऽइषे॑
त्वा॑ घर्म्मेऽअसि॑ विष्वायुरितिविष्वा॑ऽआयुन्नुरुप्रथा॑ऽउरुप्रथा॑
पृथ्वेप्रथस्वोरु॑ तो॑ भूतपतिरितिभूतपतिम॑ प्रथतामाग्नेऽ॑ते॑
त्वचम्॑ मा॑ हिꣳसीत्॑ देवऽ॑ त्वा॑ सविता॑ श्रपयतु॑ वर्षिष्ठेऽअधि॑
नाके॑ ॥२२॥ मा॑ भेऽ॑ मा॑ सम्॑ विक्थाऽअतमेरुऽ॑ यन्नेऽअतमेरुः॑
यजमानस्य॑ प्रजेतिप्रजा॑ भूयात्॑ त्रितायै॑ त्वा॑ द्वितायै॑ एकतायै॑ ॥२३॥
यं॑ ॥२४॥ आ॑ दद्रे॑ अध्वरकृतमित्यध्वरा॑ कृतम्॑ देवेभ्यऽ॑ इन्द्रस्या॑ बा॑ ॥६॥

हनेऽअसि॑ दक्षिणम॑ सौर्यम॑ क्रतवेरितिसहस्रा॑ क्रतवेऽ॑ शततेजाऽ॑ इतिवृ॑
त्रा॑ तेजाऽ॑ घायुरेऽअसि॑ तिग्मतेजा॑ इतितिग्मा॑ तेजाऽ॑ द्विषतो॑ वधः॑
॥२४॥ पार्थिवा॑ देवयजनीतिदेवा॑ यजनिऽ॑ ओषधा॑ऽ॑ ते॑ मूलम्॑ मा॑
हिꣳसिषमूँगवुः॑ गोष्ठानम्॑ गोस्थानु॑ मितिगो॑ स्थानम्॑ वर्षतु॑ ते॑
घृजम् द्यौरि॑ बुधाना॑ देवा॑ सवितरितिसवितः॑ परमस्याम्॑ पृथिव्याम्॑ रा
तेने॑ पात्रेण॑ मऽ॑ अस्मान्॑ द्वेष्टि॑ यम्॑ चा॑ वयम्॑ द्विष्मः॑ तम्॑ अतः॑
मा॑ मोकुः॑ ॥२५॥ अपा॑ अरुक्षम्॑ पृथिव्यै॑ देवयजनात्॑ इतिस्वा॑ जर्जं॑

॥७॥ नात्। चुध्रासमूअरीऽइत्यरीरो॥दिवम्॥पृष्ठेन॥द्रुक्षेतो॥धाम॥मा॥
स्कुन॥२८॥गायत्रेण॥त्वा॥छंदसा॥परि॥गृह्णामि॥त्रैष्टुभेन॥त्रैस्तु
भेन॥जागतेन॥सुक्ष्मा॥चुअसि॥त्रिवा॥चुअसि॥स्योना॥सुषदा॥सुसदे
तिसु॥सदा॥ऊर्जस्वती॥पयस्वती॥२७॥पुरा॥क्रुरस्य॥विसृपुतिवि
रप्शिन्॥विरप्शिन्॥तिवि॥रप्शिन्॥उद्वादयेत्युत्॥आदाया॥पृथिवीम्॥
जीव॥दानुमितिजीवा॥दानुम्॥वाम्॥ऐरयन्॥चुद्रमसि॥सुधाभिः॥॥१म॥
ताम्॥कुऽइत्यै॥धीरासः॥अनुस्त्वेत्यनु॥स्त्वेप॥नंजते॥प्रोक्षणी॥॥७॥

रितप्रुक्षणी॥आ॥गादित्या॥रिशादसः॥वृधेऽसि॥२८॥अनाधृ
ष्टऽइत्यनाधृष्टः॥असि॥सपत्नक्षिदितिसपत्नक्षित्॥वाजिन्
म्॥त्वा॥वाजेऽध्यायाऽइतिवाजे॥ध्यायै॥सम्॥मार्ज्मि॥अनाधृष्टे
त्यनाधृष्टा॥असि॥सपत्नक्षिदितिसपत्नक्षित्॥वाजिनीम्॥त्वा॥
वाजेऽध्यायाऽइतिवाजे॥ध्यायै॥सम्॥मार्ज्मि॥२९॥अदित्यै॥रा
स्नाऽसि॥विष्णोः॥वेष्पेऽसि॥ऊर्जे॥त्वा॥अदब्धेन॥त्वा॥चक्षुषा
वपामि॥पृथिव्याः॥अग्नेः॥जिह्वाऽसि॥सुहरितिसु॥हूः॥देवेभ्यः॥

धाम्नो धाम्नऽइति धाम्नो धाम्नो मे भवा ऽनुषेयनुषऽइति
यजुषे ऽनुषे ॥ ० ॥ सवितुस्त्वा तेजसाऽसि शुक्रमस्यमृते
मा धामने नामे प्रियम्मा देवानाम्मनाधृष्टम्मा देवयजनमि
तिदेवा ऽयजनमसि ॥ ७ ॥ ॥ इतिमाध्यन्दिनेशतपथेसंस्कृ
तिकाण्डेप्रथमोध्यायः ॥ १ ॥ हरिः ओम् मा कल्पेभ्यऽआसि।
आरवरेष्टेऽआरवरेस्थऽइत्यारवरे स्थेऽग्नयेत्वाजुष्टम्मा ॥ ॥ रामन॥
प्रोक्षामि वेदिंऽआसि बर्हिषेत्वाजुष्टम्मा प्रोक्षामि बर्हिषे ॥ ८ ॥

आसि स्रुग्भ्यऽइतिस्रुग्भ्येत्वाजुष्टम्मा प्रोक्षामि ॥ १ ॥ अ
क्ष्ण्येा ग्नावेनमितिग्नावेनम्मा ऽसि चित्पोभस्तुपेऽसि।
ऊर्णम्रदसमित्यूर्णम्रदसम्त्वा ॥ स्तृणामि स्वासस्थामिति
सुऽआसस्थाम्मा देवेभ्यभुवनपतयऽइतिभुवनपतयेस्वाहा।
भुवनपतयऽइतिभुवनपतयेभूतानाम्पतयेस्वाहा ॥ गंधद्वारे
त्वा चित्रांवसुन चित्रवसुरितिचित्रा वसुम पतिं दधातु चित्रं
त्वा अवित्र्यो ऽजमानस्य पतिधिरितिपतिंधिऽआसि आग्नेये

इडुत्ते इडितेऽइंद्रस्य बाहुरसि दक्षिणः सहस्रभृष्टिः शततेजा वायवे त्वा सुरादेवो वः सविता प्रार्पयतु श्रेष्ठतमाय कर्मणऽआप्यायध्वमघ्न्याऽइन्द्राय भागं प्रजावतीरनमीवाऽअयक्ष्माः मा वस्तेनऽईशत माघशंसऽउरुं यज्ञाय चक्रथुरु लोकं पृणीथाः नमो मित्रस्य वरुणस्य चक्षसे महो देवाय तदृतं सपर्यत दूरंदृशे देवजाताय केतवे दिवस्पुत्राय सूर्याय शंसत ॥१॥ उरु णस्तनूपा वातु मनो न यो हिरण्यदाः अक्षाणां न क्लोमबन्धनः पिशङ्गराजा मृगाणां न हेतिः परस्वतीनाम् ॥२॥ ऋतवे त्वा सनिष्यवे रायस्पोषाय सुप्रजास्त्वाय सुवीर्याय। ईडितोऽसि वरुणस्य पाशो मा न्यधिषत पार्यादेवयजनात् सर्वस्मात् ॥३॥ ऊर्जे त्वा बलाय त्वा सुजातो जनिमन्नसि प्रजानन्प्रजामा रोह पृथिवीमनु द्यां मानो हिंसीर्जनिता यः पृथिव्याः ॥४॥ ऊर्जे त्वा बलाय त्वा सुजातो जनिमन्नसि प्रजानन्प्रजामा रोह पृथिवीमनु द्यां मानो हिंसीर्जनिता यः पृथिव्याः ॥५॥ ऊर्जे त्वा बलाय त्वा सुजातो जनिमन्नसि प्रजानन्प्रजामा रोह पृथिवीमनु द्यां मानो हिंसीर्जनिता यः पृथिव्याः ॥६॥ ऊर्जे त्वा बलाय त्वा सुजातो जनिमन्नसि प्रजानन्प्रजामा रोह पृथिवीमनु द्यां मानो हिंसीर्जनिता यः पृथिव्याः ॥७॥ ऊर्जे त्वा बलाय त्वा सुजातो जनिमन्नसि प्रजानन्प्रजामा रोह पृथिवीमनु द्यां मानो हिंसीर्जनिता यः पृथिव्याः ॥८॥ ऊर्जे त्वा बलाय त्वा सुजातो जनिमन्नसि प्रजानन्प्रजामा रोह पृथिवीमनु द्यां मानो हिंसीर्जनिता यः पृथिव्याः ॥९॥

दित्यै सदनमसि मातृणां सदनमसि पितॄणां सदनमसि भ्रातॄणां सदनमस्यृषीणां सदनमसि देवानां सदनमसि छन्दसां सदनमस्यन्तरिक्षस्य सदनमसि पृथिव्याः सदनमस्यपां सदनमस्योषधीनां सदनमसि वनस्पतीनां सदनमसि विश्वेषां भूतानां सदनमसि सदसः सदनमसि सदो मे देवेषु सदो मे पितृषु सदो मे मनुष्येषु सदो मे पाहि सदो मे पाहि सदो मे पाहि ॥१॥ अग्नेर्भागोऽसि वायोर्भागोऽसि सूर्यस्य भागोऽसि चन्द्रमसो भागोऽसि नक्षत्राणां भागोऽसि द्यावापृथिवयोर्भागोऽसि यज्ञस्य भागोऽसि यज्ञस्य भागोऽसि यज्ञस्य भागोऽसि ॥२॥ अग्नेर्भागोऽसि वायोर्भागोऽसि सूर्यस्य भागोऽसि चन्द्रमसो भागोऽसि नक्षत्राणां भागोऽसि द्यावापृथिवयोर्भागोऽसि यज्ञस्य भागोऽसि यज्ञस्य भागोऽसि यज्ञस्य भागोऽसि ॥३॥ अग्नेर्भागोऽसि वायोर्भागोऽसि सूर्यस्य भागोऽसि चन्द्रमसो भागोऽसि नक्षत्राणां भागोऽसि द्यावापृथिवयोर्भागोऽसि यज्ञस्य भागोऽसि यज्ञस्य भागोऽसि यज्ञस्य भागोऽसि ॥४॥ अग्नेर्भागोऽसि वायोर्भागोऽसि सूर्यस्य भागोऽसि चन्द्रमसो भागोऽसि नक्षत्राणां भागोऽसि द्यावापृथिवयोर्भागोऽसि यज्ञस्य भागोऽसि यज्ञस्य भागोऽसि यज्ञस्य भागोऽसि ॥५॥ अग्नेर्भागोऽसि वायोर्भागोऽसि सूर्यस्य भागोऽसि चन्द्रमसो भागोऽसि नक्षत्राणां भागोऽसि द्यावापृथिवयोर्भागोऽसि यज्ञस्य भागोऽसि यज्ञस्य भागोऽसि यज्ञस्य भागोऽसि ॥६॥ अग्नेर्भागोऽसि वायोर्भागोऽसि सूर्यस्य भागोऽसि चन्द्रमसो भागोऽसि नक्षत्राणां भागोऽसि द्यावापृथिवयोर्भागोऽसि यज्ञस्य भागोऽसि यज्ञस्य भागोऽसि यज्ञस्य भागोऽसि ॥७॥ अग्नेर्भागोऽसि वायोर्भागोऽसि सूर्यस्य भागोऽसि चन्द्रमसो भागोऽसि नक्षत्राणां भागोऽसि द्यावापृथिवयोर्भागोऽसि यज्ञस्य भागोऽसि यज्ञस्य भागोऽसि यज्ञस्य भागोऽसि ॥८॥ अग्नेर्भागोऽसि वायोर्भागोऽसि सूर्यस्य भागोऽसि चन्द्रमसो भागोऽसि नक्षत्राणां भागोऽसि द्यावापृथिवयोर्भागोऽसि यज्ञस्य भागोऽसि यज्ञस्य भागोऽसि यज्ञस्य भागोऽसि ॥९॥

॥१०॥ अघा देवेभ्यः आज्यम् सम् स्रियासम् अद्भिः पृणा। विष्णोः इति विष्णो मा त्वा अवः कृमिषम् वसुमतीमिति वसुमतीम् अग्नेः तेजसा याम् उपस्थेषम् विष्णो स्थानम् असि इतः इन्द्रः वीर्यम् अकृणोत् उरुगायः उरुवरः आ असौ अग्नेः वैश्वानरस्य अग्नेः वैश्वानरस्य क्षत्रम् वैश्वानरस्य हव्यम् अवतम् साम् द्यावापृथिवी इति द्यावापृथिवी अवः त्वम् द्यावापृथिवी इति द्यावापृथिवी स्विष्टकृदिति स्विष्टकृत् देवेभ्यः इन्द्रस्य साम॥ आज्येन हविषा भूतम् स्वाहा सम् ज्योतिषा ज्योतिः मयि धत् ॥१०

म् इन्द्रस्य इन्द्रियम् दधातु अस्मान् रायस्पोषेण मघवानः इति मघवानः संचताम् अस्माकम् सन्तु आशिषः इत्याः शिषः सत्याः सन्तु आशिषः इत्याः शिषः उपहूतेत्युपहूता पृथिवी माता उपमाम् पृथिवी माता ह्वयताम् अग्नेः आग्नीध्रात् स्वाहा ॥१॰ उपहूतः द्यौः इत्युपहूतः द्यौः पिता उपमा मा द्यौः पिता ह्वयताम् अग्नेः आग्नीध्रात् स्वाहा प्रतिगृह्णामि अग्नेः त्वा आस्येन प्रतिगृह्णामि ॥११॥ एतम् ते देव सवितः यज्ञम् प्राहुः बृहस्पतये ब्रह्मन्

णो॒तेने॑। ब्रह्म॑। अव॑। तेने॑। यु॒ज्ञप॑तिम्। तिय॑। यु॒ज्ञम्। तेने॑। माम्। अ॒व॒ ॥१२॥ मने॑। ज्यैष्ठ्या॑य। सवि॒ता। सु॒व॒ता॒म्। अ॒ग्नेः। व॒स॒व्यः॑। त॒नू॒ऽपाः। बृह॒स्पति॑। ब्रह्म॑। सोम॑म्। तनो॒तु॒। अरि॑ष्टम्। य॒ज्ञम्। समि॑म्। दधा॑तु। विश्वे॑। देवा॑सः। इ॒ह। मा॒। वी॒र्या॑य। उत्। त॒स्थ॒ता॒म्। ओम्। प्रति॑ष्ठ्यै। ओम्। एषा॑। ते॒। अ॒ग्ने॒। स॒मित्। दि॒ति॒ऽसु॒म्। दू॒त्। त॒ ॥ यो॒। व॒र्धू॒ऽस्वा॑। च॒। आ॒। च॒। प्या॒य॒स्व॒। व॒र्धि॒षी॒म॒हि॒। च॒। आ॒। व॒यम्। आ॒। च॒। प्या॒ ॥ सु॒ऽसी॒म॒हि॒। स॒स्व॒ऽवः॑। सम्ऽइ॑तिः। स॒स्व॒ऽवः॑। सम्। व॒ज॒। जि॒नु॒। सम्ऽइ॑तिः। वा॒ज॒। ॥१३॥ जि॒तम्। ॥१४॥ अ॒ग्नी॒षोमयोः॑। ऊ॒र्ज्ज॒ऽइ॒त्। मि॒। च्युत्। जि॒तम्। अनु॑। उत्॥१५॥

ज्ये॑ष्ठम्। वा॒ज॒स्य॒। मा॒। प्र॒ऽस॒वे॒ने॒ति॒। प्र॒ऽसु॒वे॒ने॒। प्र॒। ऊ॒हा॒मि॒। अ॒ग्नी॒षोमौ॑। नम्। अप॑। नु॒द॒ता॒म्। वा॒ज॒स्य॒। एन॑म्। प्र॒ऽस॒वे॒ने॒ति॒। प्र॒ऽसु॒वे॒ने॒। अप॑। वु॒ह॒ामि॒। इ॒न्द्रा॒ग्नी॒ऽइ॒ति॒। इ॒न्द्रा॒ग्नी॒ऽइ॒ति॒। इ॒न्द्रा॒ग्नी॒ ॥१५॥ व॒सु॒ऽपु॒ऽइ॒ति॒। व॒सु॒ऽपुः। भ॒व॒। वा॒। रु॒द्रैऽए॑भिः। आ॒दि॒त्यैः। ए॒भिः। सम्। ना॒ना॒था॒म्। द्यावा॑। पृ॒थि॒वी॒ऽइ॒ति॒। द्यावा॑। पृ॒थि॒वी॒। मि॒त्रावरु॑णौ। वा॒। चक्षु॑षा। अव॑ताम्। च्यव॑तु। व॒। ए॒भिः। अ॒क्तुऽभिः॑। रि॒शा॒दसः॑। म॒रु॒तः॑। प॒र्व॒ती॒ऽइ॒व॒। गु॒ध्रा। नु॒न्ना। व॒क्षः॑ऽभिः। भू॒त्वा। दिव॑म्। गु॒ध्रा ॥ तत॑। न॒। च॒क्षि॒म्। आ। वु॒ह॒। च॒क्षु॒ष्पाः। च॒क्षुः॒ऽपाः। इ॒ति॒। च॒क्षु॒ः॒ऽपाः। अ॒ ॥

नेत्रमसि चक्षुर्मे पाहि ॥ ७ ॥ मम परिधिमिति परिधिं मम पुरोधा
मिति पुरोधां मम पुरस्ताद्धा इति पुरस्ताद्धा अग्नेर्देवा पृणिभिरिति पृणिभिर्न गुप्तं मान
मं ते एतमनुजोषं भरामि एजतेर्नाद इत्यनुपचेतया
ता इत्युपचेतयोते अग्नेः प्रियं पाथोऽपीतं ॥ ७ ॥ सुदुघा
स्तुवो गाव इति सदुघास्तुवो गावः स्थूरुपा उरुणा प्रस्तरेष्ठे प्र
स्थरेस्था इति प्रस्थरे स्थाने पुरुधेया इति पुरुधेयान्न चादेवीः ॥ ॥ राम ॥
इमां मा वाचमभि विश्वे गृणन्तो आसद्येत्या सदो अस्मिन्बृ ॥ १२ ॥

हिंषि मादयध्वं स्वाहा वाट् ॥ ७ ॥ घृतवतीरिति घृतवतीः स्थ ध्रु
वेति पूतं सुम्नेऽइति सुम्ने स्थः सुम्ने मा धत्तं मा यतो नमश्च
तेऽपश्चात्स्थ त्रिवि समं तिष्ठस्वा स्विकऽइति सुदिवे मे समं
तिष्ठस्व ॥ ७ ॥ अग्नेऽअद्ब्भ्यो ऽइत्यद्ब्भ्य आयो अग्नातं अग्नि
तमेत्यग्नितमा पाहि मा दिवोऽप्रशिष्त्याऽइति प्रशिष्ट्यै दुरिष्त्याऽइति
दुरिष्ट्यै दुरस्यन्त्याऽइति दुरस्यन्त्यै अग्नेऽअतिषं नेऽपितुं कृणु सु
तवेऽसुतवेऽइति सुतवे सदो योनौ स्वाहा वाट् अग्नये संवेशपतयऽ

॥१७॥ इतिसम्वेत्रा॥पतये॥स्वाहा॥सरस्वत्यै॥अन्नो॥भूतिन्ना॥इतियत्रा॥भू
तिन्नै॥स्वाहा॥२०॥वेदः॥असि॥येन॥त्वम्॥देव॥वेद॥देवेभ्यः॥वेदः॥
अभवः॥तेन॥मह्यम्॥वेदः॥भूयाः॥देवाः॥गातुविदः॥इतिगातु॥वित्॥
गातुम्॥वित्वा॥गातुम्॥इत॥मनसः॥पतः॥इमम्॥देव॥यज्ञम्॥स्वाहा॥वा
तेधाः॥२१॥सम्॥बर्हिः॥अङ्क्ताम्॥हविषा॥घृतेन॥आदित्येन॥चक्षुषा॥
रातिर्वसुभिः॥मरुद्भिरितिमरुत्वान्॥इन्द्रः॥विश्वदेवैः॥रातीविश्वा॥॥राम॥
देवेभिः॥मरुद्भिरितिमरुत्वान्॥इन्द्रः॥विश्वदेवैः॥रातीविश्वा॥देवेभिः॥१७॥

अङ्क्ताम्॥दिव्यम्॥नभः॥गच्छत्॥यत्॥स्वाहा॥२२॥कः॥त्वा॥
व्यु॥मुञ्चति॥सः॥कस्मै॥त्वम्॥वि॥मुञ्चसि॥सः॥कस्मै॥तस्मै॥वि॥मुञ्चति॥
प्रजापतये॥त्वा॥जुष्टम्॥प्रोक्षामि॥दैव्याय॥कर्मणे॥देवयज्यायै॥
यद्वः॥कश्चित्॥पुरुषः॥रिषेत्॥दैव्यः॥तनूजः॥अग्निः॥तम्॥हन्तु॥
निर्ऋतिः॥पराचैः॥२३॥अग्नेः॥तनूः॥असि॥विष्णवे॥त्वा॥सोमस्य॥
तनूः॥असि॥विष्णवे॥त्वा॥अग्नेः॥वपाः॥असि॥विष्णवे॥त्वा॥सोमस्य॥
वपाः॥असि॥विष्णवे॥त्वा॥मेदसः॥प्रतिक्ष॥असि॥विष्णवे॥त्वा॥
मेदसः॥सम्ऽपृचः॥असि॥विष्णवे॥त्वा॥२४॥देवस्य॥त्वा॥सवितुः॥
प्रसवे॥अश्विनोः॥बाहुभ्याम्॥पूष्णः॥हस्ताभ्याम्॥आदद॥इतिसम्ऽवपति॥
देवस्य॥त्वा॥सवितुः॥प्रसवे॥अश्विनोः॥बाहुभ्याम्॥पूष्णः॥हस्ताभ्याम्॥
आदद॥इतिसम्ऽवपति॥२५॥देवस्य॥त्वा॥सवितुः॥प्रसवे॥अश्विनोः॥
बाहुभ्याम्॥पूष्णः॥हस्ताभ्याम्॥आदद॥इतिसम्ऽवपति॥

॥१४॥ इतिनिः। मर्क्तः। अन्तरिक्षे। त्रेष्टुभेन। त्रैस्तुभेनेति त्रैस्तुभेन।
पथिभ्याम्। गायत्रेण। अस्मात्। अन्तात्। अस्पे। प्रतिष्ठायाः। प्र
तिस्थायाऽ इतिप्रति। स्थायाः। अगन्म। स्वरितिस्वः। सम्। ज्योति
षा। अभूम। रूप॥ स्वयम्भुरितिस्वयम्। भूः। असि। श्रेष्ठः। रश्मिः।
चर्च्चोदाऽ इतिचर्च्चः। दाः। असि। चर्च्चः। मे। देहि। सूर्य्यस्य। आवृ ॥१५॥
तमित्या॥ वृतम्। अनु। आवर्त्ते॥ २६॥ अग्ने। गृहपतऽ इतिगृह। प ॥१४॥

तेः। सुगृहपतिरितिसु। गृहपतिः। त्वया। अग्ने। अहम्। गृहपतिं
नेतिगृह। पतिना। भूयासम्। सुगृहपतिरितिसु। गृहपतिः। त्वं
मः। मया। अग्ने। गृहपतिनेतिगृह। पतिना। भूयाः। अस्थरिणोः।
गार्हपत्यानीतिगार्ह। पत्यानि। सन्तु। वृतम्। हिमाः। अ
चारिषम्। तत्। अशाकम्। तत्। मे। अराधि। इदम्। अहम्।
पः। एवा। अस्मि। सः। आस्मि॥ २७॥ अग्नये। कव्यवाहनायेति
कव्य। वाहनाय। स्वाहा। सोमाय। पितृमतऽ इति पितृ। मते।

॥१५॥ स्वाहा॑ अघहता॑ इत्यघ॑ हता॑ असुराः॑ रक्षा॑ꣳसि॑ वेदिः॑
बद्धः॑ वेदिसद॑ इतिवेदि॑ सदः॑ ॥२८॥ ये॑ रूपाणि॑ प्रति
मुञ्चमाना॑ इतिप्रति॑ मुञ्चमानाः॑ असुराः॑ सन्तः॑ स्वधा॑
या॑ चरति॑ परापुर॑ इतिपरा॑ पुरः॑ निपुर॑ इतिनि॑ पुरः॑ ये॑ ॥
॥१५॥

अङ्क्तां॑ दिव्यं॑ नभ॑ उद्गुतं॑ मात्स्वाहा॑ ॥२९॥ कृते॑ त्वा॑ वि॑ मुञ्चति॑
मनः॑ कस्मै॑ तस्मै॑ पोषा॑या॑ रक्षसा॑म्॑ भागो॑ असि॑ ॥३०॥ सम्॑ वर्च॑
सा॑ पयसा॑ सम्॑ तनूभि॑ रगन्महि॑ मनसा॑ सꣳ शिवेन॑ सखे॑ सु
दत्र॑ इतिसु॑ दत्र॑ चिदिति॑ धातु॑ रायेऽनु॑ मार्ष्टी तन्वं॑ मम॑ वि॑ लिष्ट
मितिवि॑ लिष्टम्॑ ॥३१॥ दिवं॑ विष्टभ्॑ नाति॑ अन्तरि॑क्षं॑ दृꣳ हते॑ स्तृ॑ जागतेना॑ क्रन्द
सा॑ ततः॑ निर्भक्तु॑ इतिनिः॑ भक्तं॑ अन्तरिक्षो॑ त्रेणा॑ त्रेस्तुभेना॑ त्रेस्तुभेनेतित्रे
स्तुभेना॑ पृथि॑ व्याम्॑ गायत्रेणा॑ अस्मात्॑ अन्नात्॑ अस्मै॑ प्रतिष्ठायै॑ प्रतिष्ठा
प्रतिस्था॑ या॑ इतिप्रति॑ स्थायै॑ अगन्मास्तुरिति॑ सत्॑ सम्॑ ज्योतिषा

॥१५॥ अभूम॥२५॥ क्षुरितिस्वयमूर्भूरोऽसि श्रेष्ठोरश्मिर्वृत्रहाऽसि
इतिवर्च्चोदाऽसि वर्च्चोमे देहि सर्व्वस्याऽऽरत्तिमित्याहवनम्
अनुऽआवर्त्तते॥२६॥ अग्नेगृहपतऽइतिगृहपतेसुगृहपतिरिति
सुगृहपतिस्त्वयाऽग्नेऽहम्गृहपतिनेतिगृहपतिनाभू
यासम्भूसुगृहपतिरितिसुगृहपतिस्त्वम्मयाऽग्नेगृहपति
नेतिगृहपतिनाभूयाऽअसूरिषोगार्हपनाऽअसुराऽसंतस्व ॥१६॥
धयाचरन्तीपरापुरऽइतिपरापुरोनिपुरऽइतिनिपुरोऽभ ॥१५

रतिऽअग्निर्नोनक्षत्रमतुक्षतिऽअस्मान्॥२६॥ अत्रापितरोमादयध्वम्यथाभागमितियथाभागमाऽवृषायध्वम्वृष
ध्वमितिवृषाध्वम्ऽअमीमदन्तपितरोयथाभागमितियथा
भागमाऽअवृषायिषत॥२७॥ नमोवःपितरोरसायनमोवःपितरोशोषायजीवा पितरः
यनमोवःपितरःस्वधायैवःपितरोघोरायवःपितरोमन्यवेनमोवःपितरःपितरोनमोवः
पितरोजीवायवःपितरोनमोवःपितरःस्वधायैनमोवःपितरोमन्यवेपितरोनमोवः
पितरोघोरायनमोवःपितरोदत्तसत्तेवःपितरोदेष्मैतत्वःपितरम
ऽआसःसप्तऽऋषयःप्रऽआपत्तापितरोगर्भम्कुमारम्पुष्करस्रजमितिपु
ष्करस्रजम्यथादृहापुरूषंऽअसत॥२८॥ ऊर्जम्वहन्तीरऽअ

मतमौ।स्वधाऽस्थ।तर्पयत।मे।पितॄन्॥३॥ इतिमाध्यंदिनेशारद्वा
यसंहतापद्धतौद्वितीयोध्यायः॥२॥ हरिः ॐ॥ समिधोऽग्निं
सम्।इध्मो।अग्निम्।दुवस्यत।घृतैः।बोधयत।अतिथिम्।आ।
अस्मिन्।हव्या।जुहोतन॥१॥ समिद्धायेति।सु।समिद्धाय।शोचि
षे।घृतम्।तीव्रम्।जुहोतन।अग्नये।जातवेदसेऽग्निजात।
वेदसे॥२॥ तम्।त्वा।समिद्भिरिति।समित्ऽभिः।अङ्गिरः।घृ॥१॥तव॥
नेन।वर्द्धयामसि।बृहत्।शोचा।यविष्ठ्य॥३॥ उपत्वाऽग्नेह॥१॥६

विष्णवेति।घृताचीम्।अस्तु।हव्यम्।जुषस्व।समिधऽइति।सम्।इध्य॥
मम॥४॥ भूर्भुवःस्वरोमिति।घोरिवेति।घोराऽइव।भूम्ना।पृथिवीवेति।पृथि
वीऽइव।वरिम्णा।तस्पतेः।पृथिवि।देवयजनीति।देवऽयजनि।पृथ्वे।
अग्निम्।अन्नादमित्यन्नाऽदम्।अन्नाद्यायेत्यन्नाऽद्यायाऽआ।
दधे॥५॥ पर्वतऽयम्।गोपा।वसिनँऽकृमिम्।असदन्।मातरम्।पुरऽआ
पितरम्।च।प्रयन्निति।प्रऽयन्।चरिष्यन्॥६॥ अन्तरियतेः।चरति।
रोचना।अस्याप्राणात्।अपानतीत्यपऽअनती।वि।अख्यन्।म

॥१७॥ हिषो दिवम् ॥ ७ ॥ स्तृ॒णा॒त॒ धा॒मा॒चि॒ रा॒ज॒ति॒ वा॒क् । पृ॒त॒ङ्गा॒
यै॒ धा॒य॒ते॒ प्र॒ति॒ व॒स्तो॒ अह॑ । धु॒भि॒रि॑त॒ धु॒भि॒ ॥ ८ ॥ अ॒ग्निः ज्यो॒
ति॒ः ज्योतिः॑ अ॒ग्निः॑ स्वाहा॑ सू॒र्यः॑ ज्योतिः॑ स्वाहा॑ सू॒र्यः॑ वर्चः॑
ज्योतिः॑ वर्चः॑ ज्योतिः॑ सू॒र्यः॑ स्वाहा॑ अ॒ग्निः॑ वर्चः॑ ज्योतिः॑ च
र्चः॑ स्वाहा॑ ज्योतिः॑ सू॒र्यः॑ सू॒र्यः॑ ज्योतिः॑ स्वाहा॑ ॥ ९ ॥ सजू॒रि॑ति
सा॒ज॒ दे॒वेन॑ सवि॒त्रा॑ सजू॒रि॑ति सा॒ज॒ रात्र्या॑ इन्द्र॒वत्ये॒ती॒न्द्र॒ ॥ १० ॥
व॒त्या॒नु॒षा॒णः॑ अ॒ग्निः॑ वे॒तु॒ स्वाहा॑ उ॒षसा॑ सू॒र्यः॑ ॥ ११ ॥ ठ ॥ ॥१७॥

पृ॒प्र॒यं॒त॒ इ॒त्यु॒प॒प्र॒यन्त॑ अ॒ध्व॒र॒म् मं॒त्रम् वो॒चे॒म॒ अ॒ग्न॒ये॒ आ
रे॒ अ॒स्मे इ॒ति॒ स्मो॒च्चा॒ ए॒ते ॥ १ ॥ अ॒ग्निः मू॒र्धा दि॒वः॑ क॒कु॒त्
प॒तिः॑ पृ॒थि॒व्याः॑ अ॒यम् अ॒पाम् रेतां॑सि जिन्वति ॥ २ ॥ उ॒भा
वा॒म् इ॒न्द्रा॒ग्नी॒ इ॒ति॒ इ॒न्द्रा॒ग्नी॒ आ॒ हु॒वे॒ध्यै॒ इ॒त्या॒ हु॒वे॒ध्यै॒ उ॒भा ।
शर्धः॑ मह॑ मारु॒त्यं॒ ध्यै॒ उ॒भा॒ दा॒ता॒रा॒ इ॒षा॒म् र॒यी॒णा॒म् उ॒भा ।
वाजस्य॑ मा॒त॒यें॒ हु॒वे॒ वा॒म् ॥ ३ ॥ अ॒यम् ते॒ जो॒नि॒ः ऋ॒त्वि॒यः॑ य
तः॑ जा॒त॒ अरो॑चथाः॑ तम् जा॒न॒न्न् अ॒ग्ने॒ अरो॑हं॒ अथा॑ नः॑ वर्द्ध

॥१८॥ यो रयिम् ॥१४॥ अयम् इहः प्रथमः धायि धात्रेभिरिति धात । भिः होता जजिष्ठः अध्वरेषु ईड्यः नमः अक्तवानः भृगवः नविं
कुरुचुरिति वि कुरुचुः वनेषु चित्रम् विभ्वमिति विऽभ्वं वाजं चित्रो
वि राज इति चित्रो । चित्रो ॥१५॥ अस्माः प्रत्नाम् अनु द्युतम् शुक्र
म् दुदुह्रे अह्रयः पयः सहस्रसामिति सहस्रऽसाम् ऋषिम्
॥१६॥ तनूपाः इति ननु पाः अग्ने असि तन्वम् मे पाहि आ ॥ १६ ॥
युर्दाः इति आयुः दाः अग्ने असि आयुः मे देहि वर्चोदाः ॥ १७ ॥

इति वर्चोदाः अग्ने असि वर्चः मे देहि अग्ने यत् ते तन्वाः
ऊनम् तत् ते आ पृण ॥१७॥ इधानः त्वा शतम् हिमाः घृते
नमिति घृतम् तम् समिधा महि वयस्वतः वयस्कृतम् वयः
कृतमिति वयः कृतम् सहस्वतः सहस्कृतम् सहः कृतमिति स
हः कृतम् अग्ने सपत्नदंभनमिति सपत्नऽदम्भनम् अ
दब्धासः अदाभ्यम् चित्रावसो चित्र वसो इति चित्रा वसो स्व
स्ति ते पारम् अशीय ॥१८॥ सम् त्वम् अग्ने सूर्यस्य वर्चसा

मा॒ऽग॒थाऽरे॒वाणा॒म्ऽस्तु॒तेना॑ऽप्रि॒येणा॑ धाम्ना॑ऽअ॒हम्॒ आयु॑षा॒ च॑क्षे
मा॑ प्र॒जयेति॑प्रा॒ऽज॒या॒ऽरा॒ये॒ऽपो॒षे॒ण॒ऽग्मि॒षी॒य॒॥१२॥अं॒ध॒ऽस्थाऽअं॑धेऽ
व॒ऽभ॒क्षि॒णी॒ऽम॒हे॒ऽस्थाऽम॒हे॒ऽव॒ऽभ॒क्षी॒य॒ऽऊ॒र्ज्ञे॒ऽस्थाऽऊ॒र्ज्ञे॒ऽव॒ऽभ॒
क्षी॒या॒ऽरा॒ये॒ऽपो॒षा॒ऽस्थाऽरा॒ये॒ऽपो॒षे॒ऽव॒ऽभ॒क्षी॒य॒॥१३॥रे॒व॒तीऽर॒
मध्वम्॒ऽअ॒स्मिन्॒ऽयो॒नौ॒ऽगो॒ऽए॒ऽगो॒ऽस्थऽइ॑तिगो॒ऽस्थे॒ऽलो॒के॒ऽक्ष॒यै॒ऽइ॒
ह॒ऽए॒वाऽस्ता॒ऽमा॒ऽअ॒पे॒ऽगा॒त्॒॥१४॥स॒ऽई॒ऽहि॒तेति॑स॒म्ऽहि॒ता॒ऽअ॒सि॒॒ वि॒श्व॒
रू॒पीति॑वि॒श्व॒ऽरू॒पा॒ऽइ॒न्द्रा॒ऽइ॒न्द्रा॒ऽमा॒ऽआ॒चि॒र॒॒ऽगो॒पु॒ये॒नेऽउ॑पे॒ऽया॒ऽअ॒ग्ने॒ऽदि॒॥१५॥
वे॒दि॒ऽइ॑तिद्दि॒वे॒ऽदि॒वे॒ऽदो॒षाव॑स्त॒रिति॒दो॒षा॒ऽव॒स्त॒ऽधि॒या॒ऽव॒यम्॒ ॥१९॥

न॒मे॒ऽभ॒र॒न्तेऽआ॒ऽइ॒म॒सि॒॥२२॥रा॒जा॒न॒म्॒ऽअ॒ध्व॒रा॒णा॒म्॒ गो॒पा॒म्॒ऽऋ॒त॒
स्य॒॒ऽदी॒दि॒वि॒म्॒॒ऽव॒र्ध॒मा॒न॒म्॒ स्वे॒ऽदमे॑॥२३॥सेऽनः॒ पि॒तेवेति॑पि॒ता॒ऽइ॒वा
सू॒न॒वे॒ऽअ॒ग्नेऽसू॑पायनऽइतिसु॒ऽउ॒पा॒य॒नोऽभ॒वा॒ स॒चस्वा॒ नः॒ स्व॒स्त॒ये॑॥२४॥
अ॒ग्नेऽत्वम्॒ नः॒ अं॒त॒म॒ऽउ॒त्ता॒ता॒ऽवि॒ता॒ऽत॒नू॒ऽभ॒व॒॒ व॒सु॒ऽअ॒ग्निः॒
व॒सु॒श्र॒वाऽइ॑तिवसु॒ऽश्र॒वाः॒ऽअ॒च्छ॒॒ न॒क्षि॒॒ द्यु॒म॒त्त॒मा॒मिति॑द्युमत्ऽत॒मम्॒
र॒यिम्॒ दाः॑॥२५॥त॒म्॒ त्वा॒ व॒यं॒ वि॒श्व॒॒ दी॒दि॒व॒ऽइति॑दीदि॒व॒ऽव॒सु॒म्ना॒य॒॒
नू॒न॒म्॒ ई॒म॒हे॒॒ सखि॑भ्यऽइतिसखि॑भ्यः॒ सः॒ नः॒ बो॒धि॒॒ श्रु॒धि॒॒ हव॑म्॒

कृष्व। नः। अघायतः। अघयतः इत्यघ। यतः। सम्। अस्मात्॥२६॥
इडे। आ। इहि। अदिते। आ। इहि। काम्पीलः। आ। इत। मयि। चक्रम्। कामधरणम्। धारयतु॥२७॥ सोमानम्। स्वरणम्। कृणुहि। ब्रह्मणः। पते। कक्षीवन्तम्। यः। औशिजः॥२८॥ यः। रेवान्। यः। अमावहेत्यमावा। इति। चसु। विदितः। चसु। चित्। पुष्टिम्। चहनः। इति। पुष्टिः। चहनः। सः। नः। सिषक्तु। सिसक्तिः। सिसक्तु। यः। तुरः॥२९॥ मा॥ ॥१०॥
नः। राटः। सः। अरिष्टऽयै। धृत्तिः। प्रणक्। मर्त्यः। स्पारहा। नः। ब्रह्मणः॥ ॥२०॥

पते॥३०॥ महि। त्रीणाम्। अवः। नः। अस्तु। चुक्षः। मित्रस्य। अर्यम्णः।
दुराधर्षम्। इति। दुःऽआधर्षम्। चहणस्य॥३१॥ नहि। ते। नाम। अमा। चुनः। नः। अघस्। चित्। अर्यः। सुऽचारुणेषु। ईत्रेषु। अरिषुः। अघऽराटः। सः। इत्। घ। राटः। सः॥३२॥ तः। हि। पुत्रासः। नः। अदितेः। नः। प्रऽजावसः। मर्त्यः। यः। ज्योतिः। नः। यच्छति। अजस्रम्॥३३॥ कदा। चुनः। स्तरीः। असि। नः। इन्द्रः। सुऽश्वः। सि। दाशुषे। उपोपेत्युपः। उपः। इत। तु। मघवन्। भूयः। इत। नः। ते। दानम्। देवस्य। पृच्यते॥३४॥ तत्। सवितुः। वरेण्यम्। भ

गमिदेवस्यधीमहिधियंनोनःप्रचोदयादितिप्राचोदयात्॥२५॥
परितेदूडभोदुर्दभ्इतिदुरदभोरथः॥२५॥अस्मात्आश्नोतुवि
श्वतेनेनोरक्षसिदास्युकेः॥२६॥स्वरितस्वेनसुप्रजाइतिसुप्रजाम
प्रजाभिरितिप्राजाभिस्याम्सुविरइतिसुवीरंवीरैःसुपोषइ
तिसुपोषंपोषैःनर्यप्रजामितिप्राजाम्मोषाहिराट्स्पापुरन्
ध्यैस्याःपितुम्॥२७॥आअगन्मुविश्ववेदसामितिविश्वाचैदसम्॥२८॥
अस्मभ्यम्वसुवित्तमामितिवसुवित्तमम्अग्नेःसम्राडितिस ॥२९॥

सितै २

म्राराट्अभिचुम्नम्अभिसहआवहस्व॥२८॥अयम्अ
ग्निःगृहपतेर्गृहम्पतिनगार्हपत्याइतिगार्हपत्यायप्रजायाइ
तिप्राजायैनवसुवित्तमइतिवसुवित्तमनअग्नेगृहपतइति
गृहपत्नीपुरीष्येनरयिमानितिरयिमान्पुष्टिंचहीनइतिपुष्टि
महीनअग्नेपुरीष्य॥२९॥गृहान्माबिभीतामाह्वेषुम्ऊर्जम्
बिभ्रतःआइमसिऊर्जम्बिभ्रत्वइसुमनाइतिसुमनाःसुमे
धाइतिसुमेधागृहान्आएमिमनसामोदमान॥३०॥वेषा

सोमाँध्येतीत्यधिएतीप्रेंसुन्वतीतिप्रचसेन्वतेषुसोमंसुनोतिब्रु
हिगृहान्वउपैक्ष्यामहेतेनुज्ञानंतुजानतेऽ॥४१॥उपैहतावइ
त्युपैहतास्इहगावेऽउपैहतावइत्युपैहतानअजावयेनअथोऽ
इत्यथोअन्नेस्याकीलालेनउपैहतावइत्युपैहतागृहेषुनऽएध
मोयाचनऽशंत्यैप्रापूचोऽस्रिवम्राग्मम्रांसोरितैग्रामूसोनेशं
सोरितैग्रामूसोनेऽ॥४२॥प्रघासिनावइतिप्रघासिनेनहवामहेमरु॥शम॥
तेभ्वास्त्रियादसेनकुरभर्णासजोषसावइतिसजोषसेऽ॥४३॥ अ ॥२२॥

तग्रामेअरण्येसभायांमइंद्रियेएनेऽचक्रेमावयमूदमू
तताअवाजामहेस्वाहा॥४४॥मोऽइतिमोसुनःइन्द्रोअत्रेपृ
स्तितिपृतनासुदेवोऽअस्तिहिसातेशुष्मिन्नवयाऽइत्यवा
माऽमुहिचित्वसस्मीढुषेऽब्व्याहविष्मतेऽमरुतेऽवंदते।
गाऽ॥४५॥अर्केनकर्म्मीकुर्म्मकृतऽइतिकर्म्मीकृतेऽसहावाचा
घ्नयोभुवेतिमयस्भुवोदेवेभ्यऽकर्म्मीकृत्वाअस्तमूप्रेतासचा
भुवऽइतिसचाभुवऽ॥४६॥अवेष्टुतेत्यवाऽहथानिचुंपुणेतेनिचु

॥२४॥ पुणानिचेरुरितिनिचेरुरसिनिचुपुणऽइतिनिचुपुणेअ
वादेवैर्देवकृतमितिदेवकृतम्एनेनअयासिषुमूअवोमर्त्यैः
नु मर्त्यैकृमितिमर्त्यैःकृतम्पुरुराव्णऽइतिपुरुराव्णेभदेवारिषेरा
पाहि॥८७॥पूर्णादर्विपरापतासुपूर्णेतिसुपर्णापुनेनआपृ
ता त्वस्नेवेतिवस्नाईवाचिक्रीणावहैइषमूर्जमूहूतक्रतोऽ
इतिहूतक्रतो॥८८॥देहिमेददामितेनीमेधेहिनिरेदुधे॥॥४॥
निहारमितिनिहारम्चाहरसिमेनिहारमितिनिहारम्निहृ॥२४॥

रणितेस्वाहा॥८९॥अदन्नअमीमदन्ताहिअवप्रियेअ
धुषतअस्तोषतस्वभानवऽइतिस्वभानवश्चिप्रयाभनविष्ठया।
मतीयोनुइन्द्रतेहरीऽइतिहरि॥९०॥सुसंदृशमितिसुसं
दृशमाशाचयमूमघवन्नितिमघोवन्चेदिषामहिप्रानून
मा[illegible]
पूर्णवंधुरऽइतिपूर्णबंधुरस्तुतेजासिचरान्अनु॥९१॥
मनेमनुआक्षुमहेनाराशंसेनस्तोमेनापितृणामन्नमन्म

गिरितिमन्त्रोभिन्नपूरेण आनुएतुमनेनपुनरितिपुनेनऋत्वादक्षा
पाजीवसेज्योकूचासूर्यम्दृशेपञ्चपुनेनएषांपितरोमनेनदक्षी
तुदेवोजनेनजीवम्त्रातम्सुचेमहिषष्ठंत्र्यम्सोमव्रते।
तवमनेनतनूषुविभ्रतप्रजावंतऽइतिप्रजा वैतनसुचेमहि।
सप्तमएषतेरुद्रभागेसहस्वस्राअंबिकयातम्जुषस्व
स्वाहाओषुतेपशुंषडवरुद्रम्असिमहिअवोदेवम्त्र्य ॥१४॥
बकुमितित्रिअंबकम्यथानएवस्पसनकरत्प्रेयसनपुनसा ॥२४॥

पुष्टिवर्द्धनमिति।

यथादितिविअवसायर्यात्सप्तमभेषजम्आसुभेषजम्गवे।
अश्वायपुरुषायभेषजम्सुखमितिसुषम्मेषायमेष्ये॥५८॥
त्र्येबकुमितित्रिअंबकम्यजामहेसुगंधिमितिसुगंधिम्पुष्टि
वर्द्धम्उर्वारुकमिवेत्पुर्वारुकम्ईवाबंधनात्मृत्योर्मुक्षीय
माअमृतात्पतिवेदनमितिपतिवेदनम्उतेमुक्षीयाअमुतः
॥५९॥एतत्तैरुद्रअवसम्तेरुद्रअवसम्तेनपरोमूजवतो
इतिमूजोवतएषतीहिअवततधन्वेसवतधन्वापिनो

कावसुऽइतिपिनोकाऽअवसऽइत्तिवासाऽइतिवृत्तिःवासोऽअहि-
सन्नऽइतिवेःअसीऽइहि॥६॥त्र्यायुषमितित्रिःआयुषम्ऽजा-
मदग्नेरितिजमदग्नेःअग्नेःकश्यपस्यत्र्यायुषमितित्रिःआयुषम्ऽ
तन्वेबुऽत्र्यायुषमितित्रिःआयुषम्ऽतनऽनूऽअस्तुऽत्र्यायुषमिति
त्रिःआयुषम्॥६१॥त्रिवृरितिवृत्रघ्नःवैऽइन्द्रःवृत्रंहत्वाऽअबि-
भेत्तंनाभ्यमन्यतसऽएतत्त्रिवृत्स्तोमंपश्चदशंसप्तदशमेकविंश-
मपश्यत्तंतृतीयेनाहन्नाभ्यमन्यतयद्वैतंनाभ्यमन्यतत्तन्नाभ्यस्य
नाभ्यत्वंयत्त

हि॒ङ्कृ॒ण्वती॒॑ वसु॒पत्नी॒॑ वसू॑नां व॒त्समि॑च्छन्ती॒ मन॑सा॒भ्या॑गा॒॑दिति॑ हिङ्कृ॒ण्वती॑ ।
आ॒प॒॑ अ॒स्मान्मा॒तर॒॑ शुन्धयन्तु॒ घृते॑न॒ नो॒ घृत॑प्वः ।
इति॑ घृत॒ऽप्वः॑ पुनन्तु॒ विश्व॑म्॒ हि प्रे॒म॑ प्रव॑हन्ति॒ प्र॒ऽवह॑न्ति॒ देवी॑ः ।
उ॒त॒ इ॒त॒ आप्रु॑षायन्ती॒॑ वृद्धा॑ उ॒क्षमा॑णा॒ महो॑भिः ।
शु॒चि॒॒ऽआ॒ पु॒तः॒ ए॒मि॒ दी॒क्षा॒त॒पसो॒॑ त॒नू॒॒ऽअ॒
सि॒ ता॒म्॒ त्वा॒ शि॒वा॒म्॒ शि॒वा॒ना॒म्॒ पा॒रे॒ द्यु॒॒ऽभ॒द्र॒म्॒ च॒र्॒ऽम्॒ पु॒ष्प
न्॒॒ चि॒त्र॒स्प॒॒ऽआ॒सि॒ कु॒नी॒न॒क॒॒ऽच॒क्षु॒र्दाः॒ इति॑ चक्षु॒॒ऽदाः॒॑ अ॒सि॒ च
क्षु॒॒र्मे॒ दे॒हि॒॒ चि॒त्प॒तिस्त्वा॑ पुनातु॒ वा॒क्प॒ति॒॒ ॥१॥
स्त्वा॑ पुनातु॒ वा॒क्प॒तिर्वा॒चस्पति॒॑ देव॒॑ स्त्वा॒ सवि॑ता॒ पु॒ना॒तु॒ प॒वि॒त्रेण॑ प॒वि॒त्र॒ पू॒तः॒ इति॑ पवित्र ॥२ध।

पते॑ पवित्रे॒ पू॒तस्य॒ यत्का॑मः पु॒ इति॒ यत्का॑मः पु
ने॑ त॒त्रा॒के॒य॒मु॒॒ऽआ॒ वृ॒॒ः॒ देवा॑स॒॒ऽआ॒ व॒॒ऽदे॒वा॒सु॒॒ ई॒मु॒हे॒ वा॒
मम्॒ प्र॒यती॑ति प्र॒॒ऽयति॒॑ऽअ॒ध्व॒रे॒॒ ओ॒ वृ॒॒ः॒ देवा॑से॒॒ऽआ॒ऽवि॒षु॒॒ इ॒त्या॒
वि॒षे॒॒ न॒॒ इ॒या॒स॒॒ ह॒वा॒म॒हे॒॒ प॒॒ स्वाहा॒॑ मन्म॒॒ मन॑स॒॒ उ॒रो॒॒ अ॒
न्तरि॑क्षात्॒ घावा॑पृथि॒वी॒भ्या॒म्॒ वा॒तात्॒ आ॒ रु॒भे॒ स्वाहा॒॑ द्॒॒ आ
कू॒त्या॒ इ॒त्या॒ कू॒त्ये॒ प्र॒यु॒ज॒ इति॑ प्र॒॒युजे॒॑ अ॒ग्न॒ये॒ स्वाहा॒॑ मे॒धा॒यै॒
मनसे॒ दी॒क्षा॒यै॒ त॒प॒से॒ सर॑स्वत्यै॒ पू॒ष्णे॒ अ॒ग्न॒ये॒ स्वाहा॒॑ आप॒॑

देवीः॒ बृह॑तीः॒ विश्व॑शंभुवः॒ इति॑ विश्व॑ऽशंभुवः॒ द्यावा॑पृथि॒वीऽ॒
इति॒ द्यावा॑पृथि॒वी॒ ऊर्वोः॒ इति॑ ऊ॒रोऽ॒ इति॑ ऊ॒रू॒ अ॒न्तरि॑क्षं॒ बृह॒स्पत॑ये॒ हवि॑षा॒ वि॒
धे॒म॒ स्वाहा॑ ॥७॥ विश्वे॑ देवस्य॒ नेतु॑र्मर्त्तो॒ वुरी॑त॒ सुख्य॑म्॒ वि
श्वे॑ रा॒ये॒ दुषु॑ध्यति॒ द्युम्न॑म्॒ वृणी॑त॒ पुष्य॑से॒ स्वाहा॑ ॥८॥ ऋक्सा
मयोरित्थक्॒ साम॑यो॒र॒ इति॒ त्रि॒ल्पेऽ॒ इति॑ त्रि॒ल्पे॒ स्थ॒ उ॒ते॒ नऽ॒ इति॑ ते॒ चा
मुआ॑ रभे॒ ते॒ इति॑ ते॒ मा॒ पा॒तमु॒आ॒ अ॒स्मा॒ अ॒तुस्पो॒ऽ॒ इ॒ह्व॒ऽ इ ॥९॥
स्युत॒ ऋच॑े॒ त्रार्म्मी॑ अ॒सि॒ त्रार्म्मी॑ मे॒ अ॒च्छ॒ ॥१०॥ उ॒र्क्॒ अ॒सि॒ आ ॥ २७॥

क्रि॒ रसि॑ उर्मिम्नद॒ऽ इत्यु॑र्णा॒ म्नद॑ऽ॒ ऊर्ज्जं॑म्॒ मयि॑ धेहि॒ सोम॑स्य॒
नाभि॑ असि॒ विक्षो॑ऽ॒ त्रार्म्मी॑ असि॒ त्रार्म्मी॑ ज॒र्ब॒मा॒न॒स्य॒ इन्द्र॑स्य॒ सो
त्रि॑ऽ असि॒ सुस॒स्पाऽ॒ इति॑ सु॒ऽ सस्पो॑ऽ॒ कृ॒षी॒ कृ॒धि॒ उ॒त॒ श्र॒य॒स्व॒
व॒न॒स्पते॒ ऊ॒र्ध्व॒ऽ॒ मा॒ पा॒हि॒ अ॒ꣳ॒ह॒स॒ ॥११॥ व्र॒तम्॒ कृ॒ण्वो॒ व्र॒तम्॒
कृ॒णु॒त॒ अ॒ग्नि॑ऽ॒ व्र॒ते॒ अ॒ग्नि॑ऽ॒ व्र॒ते॒ व॒न॒स्पति॑म॒ व्र॒त्यं॒ देवी॑म्॒
च॒र्य॒म्॒ म॒ना॒मु॒हे॒ सु॒मृ॒डी॒का॒मि॒ति॒ सु॒ऽ मृ॒डी॒का॒म्॒ अ॒भि॒ऽ॒ए॒ये॒ च॒र्चो॒
धाम॒ इति॑ च॒र्चः॒ धाम्॒ व्र॒त॒वा॒ह॒स॒मि॒ति॒ यु॒क्त॒ऽ॒वा॒ह॒स॒म्॒ सु॒ता॒र्थे॒ति

मुतीर्थानुरासुत्वसो योदेवोमनोजाताऽइतिमनोजातो
मनोयुजऽइतिमनसायुजेदक्षक्रतवऽइतिदक्षक्रतवेते नऽअ
वंतुतेनऽपांतुतेभ्यस्वाहा॥१७॥श्चात्रोपीताभूयात्
मआपऽअस्माकेमंऽअंतरुदरेसुशेवाऽइतिसुशेवातोऽअ
स्मभ्यमंऽअयक्ष्मायानमीवायेअनामसऽसदेतुदेवीरमृतेः।
क्रतोचधनक्रतुचधऽइक्रतोचधं॥१२॥द्युयमोतेमहियोतुते
नूनेअपेमुंचामिनाप्रजामितिप्राजांमऽएहेमुचऽइत्यहरहः॥१३॥
मुचेस्वाहाकृताऽइतिस्वाहाकृतान्पृथिवीमाविशतापृ॥१२८॥

थिव्याःसमुद्भवं॥१६॥अग्नेत्वंसुजागृहिवयंसुमंदिषी
महिरक्षानोऽअप्रयुछंनिषप्रायुछनोप्रबुधऽइतिप्रबुधीनोपु
नरितिपुनर्नःकृधि॥१७॥पुनर्नोमनोपुनर्नआयुर्मेआऽआगन्नु
नरितिपुनर्नःप्राणंपुनर्नआत्मामेआगन्नुपुनरितिपुनर्नः।
चक्षुर्नःपुनरितिपुनर्नःश्रोत्रंमेआऽआगन्नुवैश्वानरोऽअदब्धन
नूनपाऽइतिनराशंसोऽअग्निर्नःपातुदुरितादितिदुरितात्।
अवद्यात्॥१५॥त्वंनोऽअग्नेऽवमोभवोतीनेदिष्ठोऽअस्याऽउषसोव्युष्टौ।

आ॒मर्त्ये॑षु॒ आ॒त॒म्। मृ॒तेषु॑। इड॑यन्। त्वा॒। इ॒यत्। सोम॒। आ॒भू॒यन्।
भु॒रा॒दे॒वः। न॒। सवि॑ता। च॒। सोम॑। दा॒ता। च॒। सु॒। अ॒दा॒त्॥ १६॥ एषा॑। ते॒। शु॒क्रा॒। त॒नूः॒। ए॒त॒त्। च॒। त्वे॒। तया॑। स॒म्। भ॒व॒। आ॒ज॒नि॒म्। ग॒च्छ॒। जू॒ऽतेः। अ॒सि॒।
धृ॒ता। मन॑सा। जु॒ष्टा। वि॒ऽस्र॒वे॒॥ १७॥ तस्याः॑। ते॒। सु॒ऽय॒मे॒व॒। सु॒ऽइति॑सु॒।
सा॒। स॒ऽच॒स॒ऽए॒। प्र॒ऽस॒व॒ऽइति॑। प्र॒ऽसू॒ते॒। तन्वः॑। मम॑। अ॒ग्नीयु॑। स्वाहा॑। शु॒
क्रम्। अ॒सि॒। च॒न्द्रम्। अ॒मृ॒त॒म्। वै॒श्व॒दे॒व॒मिति॑। वै॒श्व॒। दे॒व॒म्॥ १८॥ गा॒म॒ना॒
वि॒त्। म॒न्ना॒धीः। दक्षि॑णा। क्षत्रि॑या। मृत्रि॑या। अदि॑तिः। उ॒भय॑तः॥ १९॥

शी॒र्ष्णः॒। यु॒भय॑तः। शी॒र्ष्णी॒। सा॒। नः॒। सु॒प्रा॒ची॒ति॒सु॒। प्रा॒ची॒। सु॒प्र॒ती॒ची॒
ति॒सु॒। प्र॒ति॒चा॒। एधि॑। मित्रे॑। सा। पु॒दि॒। बु॒ध्नि॒ता॒मु॒। पू॒षा॒। अ॒ध्व॒नः॒
पा॒तु॒। इन्द्रा॑या। अ॒ध्य॒क्षा॒य॒। इ॒त्य॒धि॒। अ॒क्षा॒य॒॥ १९॥ अनु॑। त्वा॒। मा॒ता॒। मु॒
न्य॒ता॒मु॒। पि॒ता॒। भ्रा॒ता॒। स॒ग॒म्यु॒ऽइति॑स॒। ग॒म्य॒। न॒। स॒खा॒। स॒युथ्यु॒ऽइति॑
स॒। स्यू॒थ्य॒म॒। सा॒। दे॒वी। दे॒व॒म्। अच्छ॑। इ॒हि॒। इन्द्रा॑य। सोम॑म्। सु॒ऽइन्द्रो॑ त्वा॒।
आ॒ऽच॒र्च॒यु॒। स्व॒स्ति। सोम॑। सखे॑ति॒सोम॑। सखा॑। पु॒नः॒ऽभ॒। आ॒। इ॒हि॒॥ २०॥
द्व॒सो॒। अ॒सि॒। अदि॑तिः। अ॒सि॒। आ॒दि॒त्या। रु॒द्राः॒। च॒न्द्राः॒। बृ॒हस्पति॑ऽभ्। त्वा॒। सु॒म्ने॒।

रमणातु रुद्रेभ्यो वसुभिरिति वसुभिरा चक्रे ॥२३॥ आदित्येभ्यश्चा मू
र्धन्नाजिघर्म्मि देवयजनꣳ इति देवा वजने। पृथिव्याः इडायाः
पदमसि। घृतवदिति घृतं चेत। स्वाहा। अस्मेऽइत्यस्मे। रमस्व।
अस्मेऽइत्यस्मे। तेजो बंधुनꣳ चेऽइतित्वे। रायस्पोषेऽइति मे। रायस्पोषं मा।
द्यय्यम्। रायस्पोषेण। द्वि। षोष्म। तोतꣳ रायस्पोषं ॥२२॥ सम्। अरुषा।
दृश्या। धियासम्। दृक्षिणया। उरुचक्षसेयुरु। चक्षसा। मा। मे। ॥२३॥
आयुः प्रा। मोषीः। मोऽइति मो। अहम्। तव। वीरम्। विदेय। ॥२४॥

तव। देवि। संदृशि। तसम्। दृशि ॥२५॥ एषो। ते। गायत्रे। भागः। इति।
मे। सोमाय। ब्रूतात्। त्रैष्टुभꣳ घर्मꣳ शुक्रꣳ ते। त्रैष्टुभꣳ इति त्रैष्टुभꣳ
जागतꣳ छन्दोनामानामिति छन्दसां नामानाम्। साम्राज्यमिति सा
म्राज्यम्। गच्छ। अस्माकꣳ असि। शुक्रꣳ ते। गच्छꣳ चि। चित्। इति
चि। चितꣳ त्वा। चिन्वन्तु ॥२६॥ अभि। सवम्। देवम्। सवितारम्।
ओ॒ एयः। कविक्रतुमिति कवि। क्रतुम्। अर्चामि। सत्यसवमिति
सत्य। सवम्। रत्नधामिति रत्न। धाम्। अभि। प्रियम्। मतिम्। कु

विम्।उद्वा।बस्यै।अमतिः।भाम।अदिद्युतत्।सवीमनि।हिरण्यपाणिरितिहिरण्यपाणिः।अमिमीत।सुक्रतुरितिसुऽक्रतुः।कृम्।
रुचमितिरुचम्।ब्राह्मम्।उरुः।इतिप्रजाऽपतेः।ना।प्रजाऽइतिप्रजाऽपतेः।चा।
अनुप्राणंसिच्यनु।प्राणंतु।प्रजाऽइतिप्रजाऽपतेः।नम्।अनुप्राणि
हिसेनुप्राणिहि॥२५॥सुक्रम्।वा।पुरुषा।क्रीणामि।चन्द्रमसो
ते।चन्द्राणि।तपसः।तनूः।असि।प्रजापतेरितिप्रजाऽपतेः।चर्णिः
परमेष्ठी।पशुनाम्।क्रीयसे।सहस्रपोषमितिसहस्रऽपोषम्।पुषे॥एम॥

चरेण।अमृतम्।अमृतेन।सम्।ते।गमेते।गमेऽअग्नये।५

यमुः।रध्यम्।मित्रे।नः।आ।इहि।सुमिधऽइतिसुऽमिधः।मित्रथः।इन्द्रस्य।
उरुम्।आ।विश्रा।दक्षिणम्।उशान्।उशंतम्।स्योनः।स्योनम्।
स्वानः।भानो।अक्ष्यौरे।बभ्रोरे।हस्तौ।सुहस्तेतिसुऽहस्तौ।कृशानोऽ
इतिकृशानो।एते।चः।सोमक्रयणाइतिसोमऽक्रयणाः।तान्।र
क्षध्वम्।मा।वः।दभन्।२७॥परि।मा।अग्ने।दुश्चरिताद्दितुरे।
चरितात्।बाधस्व।आ।मा।सुचरितऽइतिसुऽचरिते।भजाऽउत।
आयुषास्वायुषेतिसुऽआयुषाऽउत।अस्थाम्।अमृतान्।अनु॥

॥२८॥ प्रति॰ पंथा॰ अप॒द्महि॒ स्व॒स्ति॒गामि॑ति॒ स्व॒स्ति॒। गा॒म्। अ
ने॒हस॑म्। ये। ने॒। वि॒श्वे॒। अ॒रि॒। परि॑। द्विषः॑। च॒। ऋ॒णक्ति॑। चि॒दृ॒ते॒। व॒सु॒॥२९॥
अदि॑त्याः। च॒क्षः॒। अ॒सि॒। आ॒दि॒त्ये। सदः॑। आ। सी॒द॒। अ॒स्तृ॒। मा॒। त्वा॒। घा
म्। च॒ष्व॒। ऋ॒षभः॑। अं॒त॒रि॒क्षम्। अ॒मी॒मे॒त्। व॒रि॒मा॒णम्। पृ॒थि॒व्याः॑। आ।
अ॒सा॒दृ॒त्। वि॒श्वा॒। भु॒व॒नानि॑। सं॒म्रा॒डिति॑सम्ऽराट्। वि॒श्वा॒। इ॒त्। ता
नि॑। व॒रु॒ण॒स्य॒। व्र॒तानि॑॥३०॥ व॒नेषु॑। चि॒। अं॒त॒रि॒क्षम्। त॒ता॒न॒। ॥रा॥
वाज॑म्। अ॒र्व॒त्सि॒। स॒प्ति॒। सु॒ऽपर्या॑। अ॒स्रि॒या॒सु॒। ह॒रि॒ऽवति॑। ह॒रि॒। सु॒ ॥३१॥

क्र॒तुम्। च॒। क्ष॒ण॒॑। चि॒क्षु॒। अ॒ग्निम्। दि॒वि। सू॒र्य॑म्। अ॒दु॒धा॒त्। सोमं
म्। अ॒द्रौ॑॥३२॥ सू॒र्य॑स्य। च॒क्षुः॑। आ। रो॒ह॒। अ॒ग्नेः॑। अक्ष्णः॑। कृ॒नी॒ह
क॒म्। अत्रा॑। ए॒ते॒। रो॒भिः॑। ई॒य॒से॒। भ्राज॑मानम्। वि॒पः॒ऽचि॒ते॒। ति॒वि॒पुः॑। चि
त्॥३३॥ उस्रौ॑। आ। इ॒तम्। धू॒ष॒हे॒। धू॒। सु॒ह॒वि॒। नि॒ऽधू॒। ए॒। स॒हे॒। सु
ऽप्रे॑थाम्। आ। न॒। श्रु॒। इ॒त्ये॒न॒। श्रु॒। अ॒वी॒र॒ह॒णे॒। अ॒वी॒र॒ह॒न्। वि॒ल्प॒वि
र॒। हे॒ने॒। ब्र॒ह्म॒ऽचो॒द॒ना॒। वि॒त॒म्। ब्र॒ह्म॒। चो॒द॒ने॒। स्व॒स्ति॒। भ्राज॑मानस्य। गृ॒ह॒
न्। ग॒च्छ॒त॒म्॥३४॥ भ॒द्रः। मे॒। अ॒सि॒। प्रा॒ऽच्यु॒व॒स्व॒। भु॒वे॒। पु॒ते॒। वि॒श्वानि॑।

अग्निधामानिमाँ॑ ग्ना॒ पुरि॒पुरि॑णऽइतिपरि॒ पुरि॑णम॒द्भिर्दु॒न्
पा॒रि॒पथि॑नऽइतिपरि॒ पंथि॑नेम॒ चक्रेम॒ अध्वर्यवऽइ
त्येध्वर्यव॑म॒ ऋषे॒ऽभू॒ला॒परा॒ पुत॒ यज॑मानस्य॒ गृहा॒न्॒ गच्छ॒
तत्रा॒ नो॒ संस्कृतम्॥२४॥ नमे॑म॒ मित्र॑स्य॒ वरु॑णस्य॒ चक्षसे॒ महे
दे॒वाय॒ तन्॒ ऋत॑म्॒ सप॒र्यत॒ दूरे॒दृशे॑ऽइतिदूरे॒दृशे॑ देव॒जा
ताये॑तिदेव॒ऽजाताय॒ केत॑वे॒ दिवे॒॒ पुत्रा॑य॒ सूर्या॑य॒ शंट्सु ॥१॥
तम्॥२५॥ वरु॑णस्यो॒त्तम्भ॑नम्॒ असि॒ स्कुंभ॒सर्ज्ज॑नी॒॒ इतिस्कुंभा॥२६॥

सर्ज्ज॑नी॒स्थऽऋ॒तस॒दनी॑स्थ॒ ऋतु॒सद॑नी॒ऽऋ॒तस॒दम॑स्त॒ ऋतु॒ सद॑
नम्॒ आ॒ सी॒द॒॥२७॥ आ॒ तो॒ धामा॑नि॒ हविषा॒ यजै॑ति॒ ता॒ तो॒ वि
श्वा॑ पुरि॒भूरि॑तिपरि॒॒ भूऽअस्त॒॒ मस्तम्॒ गय॒स्फान॒ऽइतिगय॒॒
स्फा॒नेम॒ प्रत॑रण॒ऽइतिप्र॒॒ तर॑णम॒ सुवी॑र॒ऽइतिसु॒॒ वी॒रम॒ अधी॑र॒
हित्यधी॑र॒॒ हा॒ प्रा॒चु॒र॒॒ सो॒मु॒॒ दुर्ज्जनि॒॒॥२७॥ ॥ इतिवाजसनेमा
ध्यंदिनेऋषाय॑संहितापदपाठेचतुर्थेध्याय॑॥४॥ ॥ हरिः
ॐ॒॒ म॒॒ अग्ने॒॒ तन॒॒ ऽअसि॒ त्विष्ट॑वे॒ शं॒॒ सो॒मे॒स्य॒ आमि॑थे॒॒॥

आमित्थम्। शोनाय। सोमम्। भरत। इति सोमम्। भरत। अग्नये। शयुस्पोषम्। इति शयुस्पोषम्। दे॰ ॥ अग्नेः। अनिष्टृम्। असि। चर्षणीधृत्। ऊर्जः। पुत्रम्। आयुषम्। पुरुवयसम्। मयि। आयुः। पुरुवयः। मयि। धाः॥ दे॰ ॥ भवतम्। नः। समनसौ। सविता। ते। मनसा। दैव्येन। सवितः। ते। चेतसा। सवितः। चेतसा। अग्नेः। पयसा। मा। अग्नम्। हि। ष्मि। सुम्नम्। मा। अग्नम्। हि। ष्मि। सुम्नम्। मा। अग्नम्। हि। ष्मि। सुम्नम्

तुपाऽइतिव्रत॰पाऽइतित्वे॰ व्रतुपाऽइतिव्रत॰पाऽ॰आ॰ तवा॰तु
नूऽ॰दुऽयम्॰सा॰मयि॰ओऽइतियो॰मम॰तुनू॰एषा॰सा॰त्वयि॰
सह॰नो॰ व्रतुपतऽइतिव्रत॰पते॰व्रतानि॰अनु॰मे॰दीक्षा॰म्॰दीक्षा
पतुरितिदीक्षा॰पतिन॰मन्यताम्॰अनु॰तप॰तपस्पति॰तप॰प
तिरितितप॰न॰पति॰॥ अर्ट॰-सुरर्ट॰-सुरियर्ट॰-सुऽ॰अर्ट॰-सुभ्नुते॰दे
वा॰सोमु॰आ॰प्यायताम्॰इन्द्रा॰य॰ एकधनुविदऽइसेकधनु॰विऽ॰ग्रामन॰
दे॰आ॰तुप्यम्॰इन्द्र॰प्यायताम्॰आत्मन्॰इन्द्रा॰य॰प्यायस्व॥ १७५॥

आ॰प्यायय॰अस्मान्॰सखीन्॰सन्या॰मेधया॰स्वस्ति॰ते॰देवसो
मसुत्याम्॰अशीय॰एषऽइत्या॰इषाऽआयन॰प्रा॰इषे॰भगाय॰
ऋतम्॰ऋतवादिभ्यऽइतऋतादभ्यन॰नमसा॰द्यावापृथिवी
भ्याम्॥७॥ तेऽग्नेऽअयऽआयेसयन॰त्रया॰तन्नेऽचर्षणी॰गु
स्रेषा॰गुस्रेसेतिगस्रेऽसा॰भुग्रम्॰ चचेऽअपाऽअवधीत्॰वे
षम्॰चचेऽअपाऽअवधीत्॰स्वाहा॰रजसऽआयेतिरजसऽआया॰ त्र
स्त्रायेतिरि॰त्रया॥८॥ तन्नायुनीतिहन्त्रा॰अयेनी॰मे॰असि॰वि

॥२५॥ नायुनीतिविच्छाअग्नेनोमेऽसिअवतात्मानाथितात्अव
तान्मानाथितात्विदेत्अग्निर्नभोनामासिअग्नेअङ्गिरो
आयुनानाम्नाआदधेमनसेऽस्यांपृथिव्यामसिमात्रे
तेअनाधृष्टंनामासत्तियंस्यांतेनाच्छाआदधेद्वितीयस्या
न्तृतीयस्यामनुच्छादेवीतयऽइतिदेवीऽसिदृंहाऽसि द्वितीये
सपत्नसाहिसपत्नसहीतिसपत्नसहीदेवेभ्योधेहिपुरुषाभूधस्व ॥१०॥
शुंभस्व॥१०॥ इन्द्रघोषऽइतीन्द्रघोषेणाच्छावसुभीरितिच्चसुभिः॥२५॥

~~इन्द्रघोषऽइतीन्द्रघोषेणाच्छावसुभीरितिच्चसुभिः~~ पुरस्तात्पातुप्र
चेताऽइतिप्रचेतासरुद्रेपुश्चात्मनोजवाऽइतीमनोजवाभि
त्वाभिरितिपित्र्यैर्दक्षिणतश्चित्रकृमेतिचित्रकर्म्माऽआदि
त्येनोत्तरतऽइदमहमनृक्षरम्बर्हिर्देवसदंबर्हिर्धा॥
नात्रानिषसृजामि॥११॥सिंहोऽसिस्वाहाऽआदित्यवनिरिति
दित्यैत्वानिषऽन्नस्यवनिरितिन्नस्यैत्वानिषक्षत्रवनिरितिक्षत्रायत्वानिष
सुप्रजावनिरितिसुप्रजाश्चानिषरायस्पोषवनिरितिरायस्पोषाय

धानेनऽआ ग्रहा देवान्। अर्जमानाय स्वाहा। भूतेभ्यः स्वाहा॥१२॥ ध्रुवक्षि
आसि। पृथिवीम्। दृꣳह। ध्रुवक्षितिर्ध्रुवा। क्षित्। अंतरिक्षम्। अ
च्युतक्षिदसि। अच्युता। क्षित्। दिवम्। अग्नेः। पुरीषम्। असि॥१३॥ यु
ञ्जते। मनः। उत्तरा। युञ्जते। धियः। विप्राः। विप्रस्य। बृहतः। विपश्चि
तः। इति विप्रः। चितः। वि। होत्राः। दधे। वयुना। वित्। वयुनवि
त्। वयुना। चित्। एकः। इत्। मही। देवस्य। सवितुः। परिष्टुतिः। परि॥१४॥
ष्टुतिः। परिस्तुतिरितिपरि। स्तुतिः। स्वाहा॥१४॥ इदम्। विष्णुः॥१७॥

विः। चक्रमे। त्रेधा। निः। दधे। पदम्। समूढमिति सम्। ऊढम्। अस्य। पा
ꣳसुरे। स्वाहा॥१५॥ इरावती। इतीरा। वती। धेनुमती। इति धेनु। मती।
हिरण्मयम्। सूयवसिनी। सुयवसिनी। इति सु। यवसिनी। इति सु। य
वसिनी। मनवे। दशस्या। वि। अस्कभ्नाः। रोदसी। इतीरोदसी। विष्णो।
इति विष्णो। एते। इसेते। दाधर्थ। पृथिवीम्। अभितः। मयूखैः। स्वा
हा॥१६॥ दवे। श्रुतौ। इति देवश्रुतौ। देवेषु। आ। घोषतम्। प्राचीः।
इति प्राची। प्रा। इतम्। अध्वरम्। कल्पयंती। इति कल्पयती। ऊर्ध्वम्।

॥२८॥ मन्तम्। नयतम्। मा। जिक्षन्तम्। स्वम्। गोष्ठम्। गोस्थमितिगो। स्थ
म्। आ। चरम्। देवी। इतीदेवी। दुर्ध्ये। इतिदुर्ध्ये। आयुः। मा। निः। घो
षिष्ठम्। प्रजामितिप्र। जाम्। मा। निः। वोदिष्ठम्। अत्रा। रमेथाम्। च
र्मन्। पृथिव्याः॥२७॥ विष्णोः। नु। कम्। वीर्याणि। प्र। वोचम्। यः।
पार्थिनि। विममे। रजाꣳसि। यः। अस्कभायत्। उत्त
रꣳसधस्थम्। विचक्रमाणः। त्रेधा॥ साम॰॥
उरुगाय। इरुरु। गायः। विष्णवेत्वा॥२८॥ दिवः। चा। विष्णो। इति॥२९॥

विष्णो। उता। वा। पृथिव्याः। महः। चा। विष्णो। इति। विष्णो। उरोः
अन्तरिक्षात्। उभा। हि। हस्ता। वसुना। पृणस्व। आ। प्र। यच्छ। दक्षि
णात्। आ। उत्ता। सव्यात्। विष्णवेत्वा॥३०॥ प्रतत्। विष्णुः। स्तवते।
वीर्येण। मृगः। नभीमः। कुचरः। गिरिष्ठाः। परावत्। आ। जगन्थ। परमस्या
स्थः। अस्य। उरुषु। त्रिषु। विक्रमणेषु। इत्। विचक्रमे। पृथिव्याः। अधि। क्षि
यन्ती। नि। षदत्। पृथा। पृथिवीम्। उत। द्याम्। विष्णोः। नु। कम्। वीर्याणि। प्र। वोचम्॥३१॥ विष्णोः। नु। रातम्। अभि।
विचक्षे। इतिविचक्षे। यः। पार्थिवानि। त्रिषु। पदेषु। एषु। विष्णवेत्वा॥३२॥

नारीऽअसि।इदम्।अहम्।रक्षसाम्।ग्रीवाः।अपि।कृन्तामि।बृहन्।
असि।बृहद्रवाः।इतिबृहत्।रवाः।बृहतीम्।इन्द्राय।वाचम्।वद
दामरसा॥

रक्षोहनम्।रक्षोहनमितिरक्षःहनम्।वलगहनमितिव
लगाहनम्।वैष्णवीम्।इदम्।अहम्।वलगम्।उत्।किरामि।
अम्।मेनिर्ऋत्यैःअम्।अमासन्नानिर्ऋतयानेतिनिःऋतयानासमा॥१५॥
नेःअसंमानःसबंधुरितिसाबंधुःअसंबंधुरित्यसाबंधुः॥१६॥

सज्ञातःइतिसंज्ञातःअसंजातःउत्।हत्याम्।किरामि॥२३॥
स्वराडितिस्वाराट्।असि।सपत्नहेतिसपत्नाहा।सत्राराडितिस
त्राराट्।अभिमातिहेत्यभिमातिहाजनराडितिजनाराट्।रक्षोहे
तिरक्षेनहा।सर्वराडितिसर्वाराट्।अमित्रहेत्यमित्रहा॥२४॥रक्षो
हणःरक्षोहनःइतिरक्षोहनेनवैष्णवैवलगाहनाइतिवलगाह
नेनाप्रोक्षामिवैष्णानात्एवैनयामिअवैस्तृणामिरक्षोह
णोरक्षोहनाविंतिरक्षोहनोवाम्।वैष्णवीम्।वलगाहनाविंतिवलगाह

॥४०॥ णो॒ उप॑ दधामि॒ वैष्ण॒वी॒ऽइति॑ वैष्ण॒वी॑ परि॑ ऊहामि॒ वैष्ण॒वी॒ इति॑
वैष्ण॒वी॑ वैष्ण॒वम॑ऽसि॒ वैष्ण॒वाय॑ स्थ ॥२५॥ भर्व॑न्ऽअसि॒ भुव॑या॒
अस्म॒त्॒ द्वेष॑ः॒ भुव॑या॒ अरा॑तीः॒ दिवो॒ ष्ठा॒ अंत॑रिक्षाय॒ पृथि॒व्यै॒ शुध्
तां॒ लो॒क॒ः॒ पित्॒सद॑नान॒ पित्॒सद॑ना॒ऽइति॑ पित्॒सद॑नान॒ पित्॒सद॑
दनम्॒ पित्॒सद॑नमिति॑ पित्॒सद॑नम्॒ अ॒सि॒ ॥२६॥ उत्॒ दि॒वम्॒ स्त॒
भ्ना॒ आ॒ अंत॑रिक्षम्॒ पृ॒णा॒ दृ॒ꣳ॒ह॒स्व॒ पृथि॒व्याम्॒ चु॒ता॒ने॒ष्ठा॒ मा ॥२७॥
रु॒तः॒ मि॒नो॒तु॒ मि॒त्रावरु॑णो॒ ध्रु॒वेण॑ धर्म्म॒णा॒ ब्रह्म॑न्॒ वनी॑ति॒ ब्रह्मा॑ च ॥४०॥

नि॑ ष्ठा॒ क्षत्र॒वनी॑ति॒ क्षत्रा॑ च॒नी॒ रा॒य॒स्पोष॒वनी॑ति॒ रायस्पोषा॑ च॒नि॒
परि॑ ऊहामि॒ ब्रह्म॑ दृ॒ꣳ॒ह॒ क्षत्र॑म्॒ आयु॑न्॒ मृज्मि॒ति॒ प्रा॒ह॒ ना॒म्॒ ॥२७॥
ध्रु॒वा॒ असि॒ ध्रु॒वः॒ अ॒यम्॒ यज॑मानः॒ अ॒स्मि॒न्॒ आ॒य॒तने॒ऽइ॒ष्या॒
मतं॑ते॒ मृज्ये॒ति॒ प्रा॒ह॒ जय्या॑ पशु॒भि॒रि॒ति॒ पशु॑मि॒न्॒ भू॒या॒त्॒ घृ॒तेन॑ द्या॒
वा॒ पृथि॒वी॒ऽइति॑ द्यावा॑ पृथि॒वी॑ पू॒र्व्वे॒था॒म्॒ इ॒न्द्र॒स्य॒ ऊ॒रू॒ इ॒न॒ आ॒सा॒ वि॒
श्व॒ज॒नस्ये॑ति॒ विश्वा॑ज॒नस्या॑ या॒ꣳ॒ह॒ परि॑ त्वा॒ गि॒र्व॒णः॒ गि॒रा॒ न॒ इ॒
मा॒न्॒ भ॒व॒तु॒ वि॒श्व॒त॒न्॒ ब्रह्मा॑यु॒रि॒ति॑ ब्रह्मा॑यु॒म्॒ अ॒नु॒ च॒ह्व॒ः॒ य॒जु॒

॥४१॥ ष्टोऽभवत्तुजुष्टोयऽइन्द्रस्यास्यूरसिध्रुवोऽसीन्द्रमुद्वे
श्वदेवमितिवैश्वदेवम्॥३०॥विभूरितिविभूरसिप्रवाहणः
प्रवाहणुद्भूतिप्रवाहनञ्चन्हिहव्यवाहनुऽइतिहव्यवाहनः।
श्वात्रोऽप्रचेताऽइतिप्राचेतोनुथःविश्ववेदाऽइतिविश्वा वै
दाः॥३१॥उशिक्पविरंघारिःबभारिःअवस्यूःदुवस्वान्।
सुंध्यूःमार्जालीयःसम्राडितिसम्राट्।कृशानुःपरिषद्यःयम॥
परिषद्यऽइतिपरिषद्यंपवमानःनभःप्रतेकेतिप्रतकाःसप्तः॥४१॥

हव्यसूदनुऽइतिहव्यासूदनःऋतधामेऋतधामास्वज्योति
रितिस्वरुज्योतिः॥३२॥समुद्रोविश्वव्यचाऽइतिविश्वा व्यै
चाःअजाएकपादेकपात्आहिःबुध्न्यःचाकःऐन्द्रम्
सदसऋतस्यद्वारोमासमातृष्मुअर्धनामाअर्धपतऽइ
मा॥ र्धपतेप्रामातिरास्वस्तिमोअस्मिन्पथिदेवयानऽइति
देवयानोभूयात्॥३३॥मित्रस्यामाचक्षुषाईक्षध्वमग्ने
यसगरातेसगराःस्थासगरेणनाम्नारेवतेनअनीकेनापा

तामाअग्नयऽविपृलागोपायतानमऽचुनअस्तुमामाहिꣳ
सिष्टꣳ॥३॥ज्योतिऽअसिविश्वरूपमितिविश्वारूपम्विश्वैषा
म्देवानाम्सामितिसम्इलासम्सोमा तनूर्वज्र्यऽइति
तनूरुतभ्यऽदेवोभ्यऽइतिदेवेभ्यऽअन्यकृतेभ्यऽइत्यन्या
कृतेभ्यऽसुरूपाꣳसुताऽसिवरूथम्स्वाहाजुषाणोऽअनुऽआ
ह्वस्वाधेतुस्वाहा॥५॥अग्नेनयसुपथेतिसुपथाराये॥ऽनमऽ५
अस्मान्विश्वानिदेवयुनानिविद्वान्युयोध्यस्मत्॥६॥

जुहुराणम्एनोऽभूयिष्ठान्तेनमऽउक्तिमितिनमऽउक्तिम्वि
धेमꣳ॥७॥अयम्नऽअग्निश्चरिष्णूर्नुऽअयम्मर्धऽ
पुरएतुप्रभिंदन्नितिप्राभिंदन्नुऽअयम्वाजाञ्जयतुवा
जेसातावितिवाजासातोऽअयम्शत्रुञ्जयतुजन्यꣳषाणः
स्वाहा॥८॥ऊर्ध्वोविष्णोऽइतिविष्णोरिक्षमुस्तूपोऽक्षयायाऽ
नऽकृधिघृतम्घृतयोनुऽइतिघृतयोनेपिन्वप्रप्रेतिप्रा
प्रोबृहत्पातमितिबृहत्पातम्तिरास्वाहा॥९॥देवासवितऽ

एषः॑ ते॑ सोम॑ तम्॑ रक्षस्व॑ मा॑ त्वा॑ दभन्॑ एतत्॑ त्वम्॑ देव॑ सोम॑ दे॒वः॑ दे॒वान्॑ उप॑ आग॑ाः॒ इदम्॑ अ॒हम्॑ मनु॒ष्या॑न्॑ सह॑ रा॒यः॑ पोषे॑ण॑ स्वाहा॑ नि॒र्ऋ॒तेः॑ व॒रु॒णस्य॑ पा॒शात्॑ मृ॒त्योः॑ अ॒मृ॒तं॑ मृथा॑ यथा॑ यथ्॑ अमं॑ दि॒-स्त॒ऽउ॑॥ अति॑ अं॒न्यान्॑ अग॑म्॑ ना॑ अं॒न्यान्॑ उप॑ आग॑म्॑ अ॒र्व्वाङ्॑ त्वा॑ परे॑भ्यः॑ अधि॑ दू॒म्॑ परः॑ अ॒र्वरे॑भ्यः॑ त॒म्॑ त्वा॑ जुषामहे॑ देव॑ व॒न॒स्प॒ते॑ देव॑ य॒ज्ञ॒ ॥१॥
या॑ इति॑ दे॒व॑ अ॒ज्पा॒यै॑ दे॒वाः॑ त्वा॑ देव॑यज्यायाः॑ इति॑ दे॒व॑ अ॒ज्पा॒ ॥४२॥

यै॑ जुषं॑ता॒म्॑ वि॒ष्ट॒पं॑ वे॒त्वा॑॥४०॥ द्याम्॑ मा॑ लेखीः॑ अं॒त॒रि॒क्षम्॑ मा॑ हिं॑-सीः॑ पृथि॒व्याः॑ स॒म्॑ भ॒व॒ अ॒य॒म्॑ हि॑ त्वा॑ स्वधि॑तिः॒ इति॑ त्वा॑ धि॒ति॒ष्॑ ते॑ ति॒जा॒न॒ः॑ प्र॒णि॒ना॒य॒ा॒ प्र॒नि॒ना॒या॒ इति॑ प्रा॒नि॒ना॒या॒ म॒ह॒ते॑ सौभ॑गाय॒ अत॑ः॒ त्वम्॑ दे॒व॑ व॒न॒स्प॒ते॑ शत॑वल्शः॒ इति॑ श॒तो॑ व॒ल्श॒ वि॒ऽरो॒ह॒ स॒ह॒स्र॒ऽव॒ल्शाः॒ इति॑ सहस्र॑ऽवल्शाः॒ वि॒ऽव॒यम्॑ रु॒हे॒म॒॥४१॥ इति॑ माध्यं॑दिने॒ शा॒ख॒या॒यां॒ सं॒हि॒ता॒ प॒दा॒पा॒ठे॒ पं॒च॒मो॒ध्या॒यः॑॥५॥ हरिः॑ ॐ॑ म्॑ अ॒ग्नेः॑ अ॒ग्नीः॑ रि॒सं॒ग्नेः॑ नीः॑ अ॒सि॒।

स्वावेशऽइतिसुआवेशऽउन्नेत्रेणाभियुत्नानेत्रेणाभ्रा एतस्या
चितात्राअधिक्षास्यास्मृतिर्देवःक्षासवितामध्वाअन्
क्तासुपिप्पलाभ्यऽइतिसुपिप्पलाभ्यांक्षाओषधीभ्यः
द्यामग्रेणाअन्तरिक्षमामध्येनाअप्रोर्णेपृथि
वीमुपरेणाऽदृꣳहीः ॥ १ ॥ तेधामानिउश्मसिगमध्ये
त्रागावोभूरिशृङ्गाऽइतिभूरिशृङ्गाःअयासःअत्रेअह ॥ ॥ ७ ॥
तन्नऽउरुगायस्येषुरुगायस्यचिक्षोःपरमापदमवोभ ॥ ७७ ॥

रिभूरि ॥ २ ॥ चिक्षोःकर्माणिपप्रथानंतंघ्रतानिपप्रथेऽइ
न्द्रस्यबुज्नःसरवो ॥ ३ ॥ तत्तचिक्षोःपरमापदमसदापप्रथे
सूर्यःदीर्घेचेतिदिविदेवःचक्षुःआततानियातंतम् ॥ ४ ॥ परि
द्यारितेपरिद्यावीरेःआसिपरिक्षादेवीःचित्रेःच्ययंतामपरि
हमम्राजमानम्राय्यःमनुष्यापाम्रादिवेःसूनुरेःआसिएषः
प्रेतेतोपृथिव्याम्रोकेःआरप्पेःतेपशुः ॥ ५ ॥ उपावीरेसुप
अवीःअसिउपादेवान्देवीःचीरेःप्राअगुरेउत्रिजन्वान्हि

तमाविंतिवन्हि। तमान्। देवा। त्वष्टे। वसु। रमा। हव्या। ते। स्वदंता॥ ६॥
रेवती। रमध्वं। वहस्पते। धारया। वसूनि। ऋतस्पा। त्वा। देवहवि
रिति देवा। हविः। पात्रेण। प्रति। मुंचामि। धर्षा। मानुषः। अग्नी षोमा
भ्यां। जुष्टं। नि। युनज्मि।
। अध्व्यः। इयत्। भ्यः। त्वा। ओं षधीभ्यः॥
॥ अपां। पदे। असि। आपः। देवीः। स्वदंतु। स्वाक्तं। चित्। ॥राम॥
सत्। देवा। हविरिति देवा। हविः। समा। ते। प्राणः। वातेन। गछतां॥ ८५॥

अक्ष्णः। या। जित्रेः। बृहत्पतिः। रति। बृहा। पतिः। आ। त्रिषेक्त्या। त्रिषा॥
॥ घवेन। अक्तः। पशून्। त्रायेथां। रेवती। यजमाने। प्रियं। धाः॥
आ। त्वि। न्द्रा। बृहः। अंतरिक्षात्। सजूरिति सजूः। देवेन। वातेन। अस्य।
हविषः। त्मना। यज। सं। अस्य। तंन्वा। भव। वर्षो। इति वर्षो। वर्षी
यसि। बृहे। बृहत्पतिमिति बृहा। पतिं। धाः। स्वाहा। देवेभ्यः। देवेभ्यः।
स्वाहा॥ ९॥ मा। हिं। भूः। मा। पदी। कुः। नमः। ते। आतानेभ्यः। ताना।
नन्यः। प्राच्यै। त्वा। घृतस्य। कुल्माषः। उपा। रेतस्य। पथ्यां। अनु॥ ७॥

देवीरापो॒ऽग्रुवो॑ वो॒ऽद्य म॑ सुपरिविष्टा॑ इति॒सु॒ प॑रिविष्टा॑ दे
वेषु॑ सुपरिचेष्टा॑ इति॒सु॒ प॑रिविष्टꣳ च॒यम॑ पुरि॒चेष्टा॑र॑ इति
परि॒ चेष्टा॑रꣳ भूयास्म ॥११॥ चा॒चम॑ ते॒ शुंधा॑मि॒ प्रा॒ण म॑ च
क्षु॑नश्रो॒त्रम॑ ना॒भिम॑ मे॒ढ्रम॑ पा॒यु म॑ चरि॒त्रा॑न ॥१२॥ मा॒न॑ꣳ ते॒
आ॒ प्या॒य॒ता॒म॑ चा॒क्षू॒ प्रा॒णा॒ च॒ क्षु॑नश्रो॒त्रम॑ ब॒ला॒ ते॒ क्रु॒र॑म॑ य
त॒ आ॒स्थि॒त॒म॑या॒ स्थि॒त॒मो॑ अ॒हो॒भू॒ इ॒ स॒हꣳ भ॒र॒ ॥१३॥ नि॒र
स्त॒मि॒ति॒नि॒रो॑ अ॒स्त॒म॑ र॒क्षो॒ इ॒द॒म॑ अ॒ह॒म॑ र॒क्ष॒न॒ अ॒भि॒ ति॒ष्ठा॒मि॒ ॥ रा॒म॑ ॥
॥४६॥

त॒त॒ ते॒ आ॒ प्या॒य॒म॑ नि॒ स्था॒य॒ता॒म॑ त॒त॒ ते॒ शु॒ध्य॒तु॒ रा॒म॑ ६

अवो॑ बाधे॒ अध॑म॑ त॒मꣳ न॒या॒मि॒ घृ॒ते॒न॑ द्यावा॑पृथि॒वी॑ इ
ति॒द्यावा॑पृथि॒वी॑ प्रा॒चु॒र्यु॒वा॒थां॑ वा॒य्वे॑ इति॒वा॒यो॒ वै॒ स्तो॒का
नां॑ अ॒ग्नि॒ आ॒ज्य॒स्य॒ वे॒तु॒ स्वा॒हा॒ स्वा॒हा॒ कृ॒ते॒ इ॒ति॒स्वा॒हा॒ कृ
ते॒ ऊ॒र्ध्वन॑भस॒मि॒यू॒र्ध्वो॑ नभस॑म॑ मा॒रु॒त॑म॑ ग॒च्छ॒त॒म॑ ॥१४॥ इ॒द
म॑ आपो॒ प्र॒ व॒ह॒त॒ अव॑द्य म॑ च॒ म॒लं॑ च॒ व॒ त॒ च॒ अ॒भि॒दु
द्रो॒हꣳ यं॑ च॒ दु॒र्द्रो॒हꣳ अ॒नृ॒त॑म॑ व॒ त॒ च॒ वा॒स्रो॒पे॒ अ॒भा॒रु॒ण॑म॑ आ॒प॒ꣳ
मा॒त॒स्मा॒न॒ एनꣳ॑ पव॑मान॒ꣳ च॒ मुं॒च॒तु॒ ॥१५॥ सम॑ ते॒ मनो॑ मन

॥८७॥ सा॒स॒म्। प्रा॒णे॒। प्रा॒णे॒ना॒। ग॒च्छ॒ता॒म्। रेट्। अ॒सि॒। अ॒ग्नेः॥ त्वा॒। श्री
णा॒तु॒। आपः॑। त्वा॒। स॒म्। अ॒रि॒ण॒न्। वा॒तस्य॑। त्वा॒। ध्राज्यै॑। पू॒ष्णः। र॒ꣳ॒
ह्यै॒। मु॒ष्क॒पो॒ऽन्न॒। व्यथि॑षत्। प्र॒यु॒त॒म्। इ॒ति॒। प्रा॒। मु॒त॒म्। द्वेष॑॥ ७८॥ घृ॒
तम्। घृ॒त॒पा॒वा॒न॒। इति॑। घृ॒ता॒। पा॒वा॒न॒॥ पि॒ब॒त॒। व॒सा॒म्। व॒सा॒
पा॒वा॒न॒। इति॑। व॒सा॒। पा॒वा॒न॒॥ पि॒ब॒त॒। अ॒न्त॒रि॒क्ष॒स्य॒। ह॒विः॑। अ॒सि॒।
स्वाहा॑। दि॒वः॒॥ प्र॒दि॒वः॒। इति॑। प्र॒। दि॒वः॒॥ आ॒दि॒वः॒। इ[illegible]। त्वा॒। दि॒वः॒। मा॒त॒म॒॥
द्वि॒दि॒वः॒। इति॑। वि॒। दि॒वः॒॥ उ॒दि॒वः॒। इ॒यु॒त्। दि॒वः॒॥ दि॒ग्भ्यः॒। इ॒ ॥८७॥

ति॒दि॒क्भ्यः॒। स्वाहा॑॥ ८७॥ ऐ॒न्द्रः॒। प्रा॒णः॒। अ॒ङ्गैः॒। अ॒ङ्गा॒नि॒। इ॒यं॒। अ॒ङ्गैः॒।
अ॒ङ्गा॒नि॒। नि॒। धी॒य॒ता॒म्। ऐ॒न्द्रः॒। उ॒दा॒नः॒। इ॒यु॒त्। आ॒नः॒। अ॒ङ्गैः॒। अ॒ङ्गा॒नि॒। इ
य॒ङ्गैः॒। अ॒ङ्गा॒नि॒। नि॒धी॒त॒म्। इ॒ति॒। नि॒। धी॒त॒म्॥ दे॒वः॒। त्व॒ष्टः॒। भू॒रि॒। ते॒ऽसट्॰
स॒मि॒ति॒। सं॒म्। सं॒म्। ए॒नु॒। सत्व॑क्षमेति॒। स॒। ल॒क्ष्मा॒। व॒त्। वि॒षु॒रू॰
पा॒मि॒ति॒। वि॒षु॒रू॒प॒म्। भ॒वा॒ति॒। दे॒वत्रेति॑। दि॒वा॒। नक्त॑म्। अ॒र्व॒से।
सर्वा॑र्थम्। अनु॑। त्वा॒। मा॒ता॒। पि॒तरः॑। म॒न्द॒तु॒॥ ८८॥ स॒मु॒द्रम्। गच्छ॑।
स्वाहा॑। अ॒न्त॒रि॒क्ष॒म्। दे॒व॒म्। स॒वि॒तारं॑म्। मि॒त्रा॒व॒रु॒णौ॒। अ॒हो॒रा॒त्रे॒ऽ

इसंहो। रात्रे। वंदार्ट-सि। द्यावापृथिवी। इति द्यावापृथिवी। अनु
मा। सोमेम। दित्यम। नभः। अग्निमो चेश्वानरम। मनेन मो। हार्दि
अक्रु। दिवम। ते। धूमेः। गच्छतु। स्वः। ज्योतिः। पृथिवीम। भस्मना।
आ पृण। स्वाहा॑ ॥ १ ॥ मा। अपेः। मा। ओ॑ षधीः। हिर्ट-सीः। धाम्नो
धाम्नु। इति धाम्नः। धाम्नः। राजन्। तत्। वरुण। नुः। मुञ्च। अ
न्। आर्हि। अभ्योः। इति। वरुण। इति। शपामहे। सुमित्रियाः ॥ ३ ॥
इति सुमित्रियाः। नः। आपः। ओ॑ षधयः। संतु। दुर्मित्रियाः ॥ ४ ॥

इति दुर्मित्रियाः। तस्मै। संतु॑ ॥ २ ॥ हविष्मतीः। इमाः। अपः। अ
हविष्मान्। आ। विवासति। हविष्मान्। देवः। अध्वरः। हवि
ष्मान्। अस्तु। सूर्यः॑ ॥ २ ॥ अग्नेः। वः। अपन्नगृहस्य। सदसि। अपन्न
न। गृहस्य। सदसि। स्पृत्याम्। इन्द्राग्न्योः। भागधेयी। रि
तीभागधेयीः। स्थ। मित्रावरुणयोः। विश्वेषाम्। देवानाम्
मा। अमूः। भाः। उप। यासिषुः। वः। सूर्यः॑। सह। तेजः। नः। हिन्व
तु। अध्वरम्। ॥ २ ॥ हृदे। त्वा। मनसे। दिवे। सूर्यायो। ऊर्ध्वम्।

इमम्। अध्वरम्। दिवि। देवेषु। होत्रा॑म्। अ॒ल॒॥ २३॥ सोमः॑। राज्ञः॑
ना। चि॒त्। वः॒। व॒म्। प्र॒जाऽइति॑ प्र॒ऽजाः॑। उ॒पा॒व॒रो॒हेति॑ उपऽअवरोह। सुपा॑। अवरो
हा। चि॒त्। व॒म्। त्वा॒म्। प्र॒जाऽइति॑ प्र॒ऽजाः॑। उ॒पा॒व॒रो॒हेति॑ उपऽअवरोह। त्वि॒या॒। सुपा॑। अवरो
हं॑। शृ॒णो॒तु॒। अ॒ग्निः॑। स॒मि॒धेति॑ सम्ऽइधा। ह॒व॒म्। मे॒। शृ॒ण्व
न्तु॒। दे॒वः॑। स॒वि॒ता। ह॒व॒म्। मे॒। स्वाहा॑॥ २४॥ देवीः॑। आपः॑। अ॒पाम्।
नपा॑त्। अ॒न्॑। च॒। वः॒। ऊ॒र्मिः॑। ह॒वि॒ष्य॒म्। इ॒न्द्रि॒या॒वा॒न्। इ॒न्द्रि॒यवा॒नि॥ रा॒म॥
मा॒। इ॒न्द्रि॒या॒वा॒न्। म॒दि॒न्ऽत॒मः॑। इति॑ मदिन्ऽतमः॑। तम॑म्। त्वा॒। दे॒वेभ्यः॑॥ ४९॥

देव॒त्रेति॑ देव॒ऽत्रा॑। दत्ताः॑। शु॒क्रऽपे॒भ्यः॑। इति॑ शु॒क्र॒ऽपे॒भ्यः॑। मे॒षाम्। भा
गोः॑। स्थ॒। स्वाहा॑॥ २५॥ का॒र्षि॒रसि॑। स॒मु॒द्रस्य॑। त्वा॒। अक्षि॑त्याः। उत्
न॒या॒मि॒। स॒म्ऽआपः॑। अ॒द्भिरिति॑। स॒न्। सृ॒ज॒त॒। सम्। अ॒ग्नयः॑। सम्। ओष॑
धीभिरित्योषधीऽभिः॑॥ २६॥ अ॒स्म॒। अ॒ग्नेः। पृ॒थि॒वि॒। पु॒त्रः। सु॒। मर्त्यः॑। अ॒वा॒न्। चा॒जे॒षु॒। अ॒स्म॒। जु॒नोः॑। सः॒। मं॒ता॒। शा॒स्व॒तीः॑। इष॑म्। स्वाहा॑॥
॥२७॥ रा॒वा॒। अ॒सि॒। ग॒भी॒रम्। इ॒मम्। अ॒ध्व॒रम्। कृ॒धि॒। इ॒न्द्रा॒य॒।
सु॒ऽभू॒त॒म॒म्। सु॒ऽस्तं॒त॒म॒मिति॑ सु॒ऽस्तं॒त॒म॒म्। उ॒त्ऽत॒मे॒। नेत्या॑। त॒मे

नो॰ पवित्रो॰ ऊर्ज्जस्वतम्॰ मधुमंतमिति मधु॰ मंतम्॰ पयस्वन्त
॥५०॥ म्॰ त्रिग्राभ्यां इति त्रि॰ ग्राभ्यां स्त॰ देवश्रुतं इति देवा॰ ऋतं॰
तर्प्पयत॰ मा॰ स॰ मनः॰ मे॰ तर्प्पयत॰ वाचं॰ प्राणं॰ चक्षुः॰
श्रोत्रं॰ आत्मानं॰ प्रजामिति प्रा॰ जां॰ पशून्॰ गणान्॰ गणि॰
मे॰ मा॰ वि॰ तृष्नू॰ स॰ इन्द्रियाय॰ त्वा॰ वसुमतं इति वसु॰ मते
रुद्रवतं इति रुद्रा॰ वते॰ आदित्यावतं इत्यादित्या॰ वते॰ अभि मा ॥४म॰॥
तिघ्नं इत्यभिमाति॰ घ्ने॰ ३०॰ मन्॰ ते॰ सोमं॰ दिवं॰ ज्योतिर्न पृ ॥५०॥

थिव्यां॰ उरो॰ अन्तरिक्षे॰ तेन॰ अस्मे॰ अजमानाय॰ गुरो॰ राये॰ कृ
धि॰ आधिं॰ दृत्रे॰ वो॰ चूः॰ श्म॰ श्वात्रो॰ स्थ॰ वृत्रतुरं इति वृत्रा॰ तुर॰
राधोगुर्त्तं इति राधः॰ गूर्त्तम्॰ अमृतस्य॰ पत्नीः॰ ताः॰ देवीः॰ देव॰
त्रेति देवा॰ त्रा॰ इमम्॰ यज्ञम्॰ नयत॰ ऊपहूतं इत्युप॰ हूता॰ सो॰
मस्य॰ पिबत॰ स्व॰ ऊर्जम्॰ धत्स्व॰ धिषणे॰ इति धिषणे॰ वीड्वीं॰
इति वीड्वी॰ सती॰ इति सती॰ वीडयथां॰ ऊर्जम्॰ पाप्मा॰ हतो
नः॰ सोमः॰ अ॰ प्राक्॰ अपाक्॰ उदक्॰ अधराक्॰ सर्वतः॰ त्वा

दुधाथां॰ ६

दित्रोऽआ।धावंतुअंबा।नित्रेपुरा।सम्।अरीत्रेचिदाम्॥२४॥त्व
म्।अङ्ग।प्रा।शाट्।सिवेत्रेदेवेत्रेशाविष्ठा।मर्त्यम्।नाचेत।अन्यत्
मघवन्।तिमघा।वन्ऽअस्ति।मुहिमा।इन्द्र।अवीमि।ते।वचः।
॥२५॥ ॥इतिमाध्यंदिनेशाखायांसंहितापदपाठेत्राष्टमो
ध्यायः॥८॥ ॥हरिः ओं॥ वाचेःपतयेःपवस्वःरत्नन्अर्ट्
सुभ्यामिषुट्-सु।भ्यांम्।गभस्तिपूतऽइतिगभस्तिपूतः।देवेः ॥१॥म॥
देवेभ्यःपवस्वाःवेषाम्।भागेःअसि॥१॥मधुमतीरितिमधुम॥ ५७॥

तीः।नःनःइषंन।ऊर्जम्।धत्।तेःसोम।अदाभ्यम्।नाम।जागृवि।त
स्मैःतेःसोम।सोमायास्वाहा॥२॥स्वाङ्कृतऽइतिस्वाम्।कृतः।अ
सि।विश्वेभ्यःइन्द्रियेभ्यःदिव्येभ्यःनपार्थिवेभ्यःमनः।त्वा।
अर्षु।स्वाहा।त्वा।सुभवेतिसु।भवाऽआयात्वाऽवीरताम्।पाहि।
अपंमृष्टइसपा।मृष्टः।रांडः।देवाः।त्वाभुक्रपाऽइतिसुक्रा।पा
प्रानयंतु।अना।धृष्टाःअसि॥११॥सुवीरऽइतिसु।वीरः।धी
रान्।प्रजनयंतिति।प्रा।जनयन्।परि।इहि।अभि।रायः।पोषे

णा॒ यज॑मानम्॒ सज॑गमानऽ इति॒ सम्॒ज॑गमानऽ दि॒वा॒ पृ॒थि॒व्या॒
॥५२॥ शु॒क्रः॑ शु॒क्रशो॑चिषे॒ति॒ शु॒क्र॒शो॒चि॒षा॒ निर॑स्तऽ इति॒ निः॒अ॑स्तः॑
शं॒डः॑ शु॒क्रस्या॑ अधि॒ष्ठान॒म्॒ आ॒धि॒ष्ठा॒न॒मि॒त्य॒धि॒ष्ठा॒न॒म्॒ अ
सि॒ ना॒रा॒ अ॒ष्ट॒न॒स्या॒ ते॒ दे॒वा॒ सो॒मा॒ सु॒वी॒र्य॑स्य॒ इति॒ सु॒ वी॒र्य॑
स्या॒ रा॒यः॑ पोष॑स्य॒ दा॒दि॒ता॒र॒॑ स्या॒म॒ सा॒म॒ सा॒ प्र॒थ॒मा॒ संस्कृ
ति॒ः॒ वि॒श्व॒वा॒ आरे॑ति॒ वि॒श्व॒ वा॒रा॒ सः॑ प्र॒थ॒मः॑ व॒रु॒णः॑ मि॒त्रः॑ ॥ ५१ ॥
अ॒ग्निः॑ ॥ ५२ ॥ सः॑ प्र॒थ॒मः॑ बृ॒हस्प॑तिः॑ चि॒कि॒त्वान्॒ त॒सो॒ इ॒न्द्रा ॥ ५२ ॥

या॒ सु॒त॒म्॒ आ॒ जु॒हो॒ता॒ स्वा॒हा॒ तृ॒प॒तु॒ हो॒त्रा॒ म॒ध्व॒ः॒ आ॒ः॒ स्वि॒ष्टा॒ऽ
इति॒ सु॒ इ॒ष्टा॒ म॒ आ॒ः॒ सु॒प्री॒ता॒ऽ इति॒ सु॒ प्री॒ता॒ः॒ सु॒हु॒ता॒ऽ इति॒ सु॒ हु॒ता॒ः॒
अ॒ता॒ स्वा॒हा॒ अ॒पा॒ट्॒ अ॒ग्नी॒न्॒ ॥ ५३ ॥ अ॒य॒म्॒ वै॒ ने॒ः॒ चो॒द॒य॒त्॒ ।
अ॒ग्नि॒र्गा॒भि॒ः॒ इति॒ अ॒ग्निः॑ गा॒भि॒ः॒ ज्योति॑र्न॒ रा॒यु॒रि॒त्य॒ज्योतिः॑ जरा
यु॒ र॒ज॒सः॒ वि॒मा॒न॒ऽ इति॑ वि॒ मा॒ने॒ऽ इ॒मम्॒ अ॒पा॒न॒म्॒ सद॑ु॒मः॒ऽ इति॑
सम्॒ गु॒मे॒ स॒र्व॒स्पा॒ त्रि॒धु॒म्॒ ना॒ वि॒प्रा॒ः॒ मु॒ती॒भि॒रि॒ति॒ मु॒ति॒ भि॒ः॒
रि॒हं॒ती॒म॒ कार्या॑ ॥ ५४ ॥ म॒नो॒ः॒ न॒ः॒ ये॒षु॒ हव॑ने॒षु॒ ति॒ग्म॒म्॒

द्विपं॰ राच्यो॰ चुनुथे॰ द्रवन्ता॰ आ॰ अ॰ रा॰ व्या॰ मिः॰ नृ॰ वि॰ नृ॰ णः
॥ ५३ ॥ इति नृवि॰ नृ॰ णः॰ अस्पृ॰ अ॰ श्री॰ णी॰ त॰ आ॰ दि॰ त्रा॰ मि॰ या॰ दि॰ त्रा॰ मा॰ ग
भस्ति॰ प्र॰ जा॰ इति प्र॰ जाः॰ अ॰ यं॰ म॰ नु॰ ष्य॰ इ॰ या॰ म॰ ष्ट॰ म॰ र्च॰ न॰ दे॰ वः॰
त्वा॰ मं॰ थि॰ पा॰ इति॰ मं॰ थि॰ पाः॰ प्रा॰ न॰ यं॰ तु॰ अ॰ नाध॰ ष्टा॰ अ॰ सि॰ ॥ ५५ ॥
सु॰ प्र॰ जा॰ इति॰ सु॰ प्र॰ जाः॰ प्र॰ जाः॰ इति॰ प्रा॰ जाः॰ प्र॰ ज॰ न॰ य॰ नि॰ ति॰ प्र॰ ज॰ न
यै॰ न॰ परि॰ दु॰ हि॰ अ॰ भि॰ रा॰ यः॰ पो॰ षै॰ ण॰ अ॰ न॰ मा॰ न॰ म॰ सं॰ ज॰ मा॰ न॰ ॥ शं॰ न॰
इति॰ सं॰ अ॰ मा॰ नः॰ दि॰ वा॰ ॥ पृ॰ थि॰ व्या॰ मं॰ था॰ मं॰ थ॰ त्रो॰ चि॰ षे॰ ति॰ मं॰ थि॰ ॥ ५६ ॥

त्रो॰ चि॰ षा॰ नि॰ र॰ स्त॰ इति॰ नि॰ अ॰ स्त॰ म॰ र्च॰ मा॰ थ्नि॰ न॰ अ॰ धि॰ ष्ठा॰ न
म॰ अ॰ धि॰ स्था॰ न॰ मि॰ त्य॰ धि॰ स्था॰ न॰ म॰ अ॰ सि॰ ॥ ५७ ॥ दे॰ वा॰ सु॰ म॰ दि
वि॰ एकादश॰ स्थ॰ पृ॰ थि॰ व्या॰ म॰ अधि॰ एकादश॰ स्थ॰ अ॰ प्सु॰ क्षि॰ त॰
इ॰ त्य॰ प्सु॰ क्षि॰ त॰ म॰ हि॰ ना॰ एकादश॰ स्थ॰ ते॰ दे॰ वा॰ सु॰ न॰ य॰ त॰ म॰ इ
मम॰ नु॰ ष॰ स्व॰ ध्व॰ मु॰ ॥ ५८ ॥ आ॰ ग्र॰ य॰ ण॰ अ॰ स्मि॰ आ॰ ग्र॰ य॰ ण॰ इति॰ सु॰
आ॰ ग्र॰ य॰ ण॰ पा॰ हि॰ य॰ तं॰ म॰ पा॰ हि॰ य॰ त॰ प॰ ति॰ मि॰ ति॰ य॰ तं॰ प॰ तिं॰ म॰ वि
क्षु॰ त्वा॰ म॰ इ॰ न्द्रि॰ येण॰ पा॰ नु॰ वि॰ क्षु॰ म॰ त्व॰ मे॰ ॥ पु॰ न॰ ते॰ सो॰ म॰ प॰ न॰ ते॰

पा॰ ह्य॰ भि॰ सु॰ व॰ ना॰ नि॰ पा॰ हि॰ ॥ ५९ ॥ सो॰ मे॰

अस्मे॥ अर्यमणे॥क्षत्राय॥सुन्वते॥भगायर्यमणे॥दुवे॥दुर्जे॥अभ्यङ्
॥५४॥ क्तायाभ्यञ्जं॥ बर्धाभ्यः॥ द्यावा॥पृथिवीभ्यां॥ सुभूतायेति॥सु॥भू
तायै॥विश्वेभ्यः॥त्वा॥देवेभ्यः॥२॥इन्द्रा॥याग्नये॥बृहद्वते॥इति
बृहत्॥ वते॥ चयस्वते॥उक्थाच्युमित्युक्थाअच्युम्॥ गृह्णामि॥ म
रुत्वते॥इन्द्र॥बृहत्॥चयः॥तस्मै॥त्वा॥विश्वेभ्यः॥त्वा॥उक्थेभ्यः॥त्वा॥
देवेभ्यः॥त्वा॥देवाच्युमितिदेवाअच्युम्॥ बृहस्पाआयुषे॥गृह्णा ॥१५॥
मि॥ मित्रावरुणाभ्याम्॥इंद्राय॥इन्द्राग्नीभितीन्द्राग्निभ्याम्॥इन्द्रा॥५४॥

वरुणाभ्याम्॥इन्द्राबृहस्पतिभ्यामितीन्द्राबृहस्पतिभ्याम्॥इन्द्रा
विष्णुभ्यामितीन्द्राविष्णुभ्याम्॥२॥मूर्द्धानम्॥दिवः॥अरतिम्॥पृ
थिव्याम्॥वैश्वानरम्॥ऋतेआजातम्॥अग्निम्॥कविम्॥सम्रा
जमितिसम्॥राजम्॥अतिथिम्॥जनानाम्॥आसन्॥आ॥पात्रम्॥
जनयंत॥देवाः॥३॥ध्रुवा॥असि॥ध्रुवक्षितिरितिध्रुवाक्षितिर्ध्रु
वाणाम्॥ध्रुवतमऽइतिध्रुवा॥तमः॥अच्युतानाम्॥अच्युतक्षि
तमःऽइत्यच्युतक्षित्॥तमः॥वैश्वानरायै॥त्वा॥ध्रुवम्॥ध्रुवेण॥म

सा॑ वा॒चा सोम॑म॒ अव॑ नयामि॒ अथा॑ नय इंद्र॒ इत्॑ चि॒त्रो॑ अस॑प॒
त्नः॑ सम॑नसः॒ इति॒ सा॑ मनसस्॑ कृ॒त्॑ ॥२४॥ अ॒ग्नेः॑ ते॒ द्रु॒क्ष॒ स्कं॒द॒ति॒
अ॒ग्नेः॑ ते॒ अ॒ट॒ मु॒ख॒ ग्रा॒व॒ स्रु॒त॒ इ॒ति॒ ग्रा॒व्ण॒ स्रु॒तेः॑ घि॒ष॒ण॒यो॒ उ॒प॒स्था॒दि
त्यु॒पा॒ स्या॒त॒ अ॒द्रि॒ऽसि॒ वा॒ परि॑ वा॒ अ॒ग्नेः॑ प॒वि॒त्रा॒न्॑ त॒ म॒ ते॒ जु॒हो॒
मि॒ मन॑सा॒ च॒ ष॒ट्॑ कृ॒त॒मे॒ति॒ च॒ष॒ट्॑ कृ॒त॒म॒ स्वा॒हा॒ दे॒वा॒ना॒म॒ उ॒क्थ॒
मं॒ण॒मि॒ सु॒त॒ऽक्र॒मं॒ण॒म॒ असि॒ ॥२५॥ प्रा॒णा॒या॒ मे॒ व॒र्च॒सो॒दा॒ इति॑ ॥१॥
व॒र्च॒सो॒दाऽए॑ व॒र्च॒सि॒ प॒व॒स्व॒ व्या॒ना॒या॒ इति॑ वि॒ऽआ॒ना॒या॒ उ॒दा॒ना॒या॒ इ॒त्यु॑ ॥५५॥

मे॒ऽ२

स्॒ आ॒ना॒या॒ वा॒चे॒ऽऋ॒तु॒क्षा॒भ्या॒म॒ श्रो॒त्रा॒या॒ चक्षु॑भ्या॒मि॒ति॒ चक्षु॑भ्याम्
भ्या॒म॒ व॒र्च॒सो॒दाऽइ॑ति॒ वर्च॑सः॒ दा॒ऽइ॒ति॒ वर्च॑सि॒ प॒वे॒था॒मु॒ ॥२६॥ आ॒
त्म॒ने॒ऽओ॒ज॒सि॒ आ॒यु॒षे॒ वि॒द्भ्यो॒ भ॒म॒ मे॒ प्र॒जाभ्य॒ऽइ॒ति॒ प्रा॒णाभ्यः॑॥
॥२७॥ कृ॒तः॒ अ॒सि॒ कृ॒त॒म॒ऽक॒स्मै॒ कः॒ नाम॑ अ॒स्मै॒ ते॒ नाम॑ अ॒म
न्म॒हि॒ अ॒म॒ वा॒ सो॒मे॒न॒ अ॒ती॒त॒पा॒म॒ ॥२८॥ मधु॑वे॒ वा॒ माधु॑वा
या॒ऽऊ॒र्क्षा॒य॒ ऊ॒र्च॒ये॒ न॒भ॒से॒ न॒भ॒स्या॒या॒ ऊ॒षे॒ ऊ॒र्ज्जे॒ स॒ह॒से॒ स॒ह॒
स्या॒य॒ त॒प॒स्या॒य॒ अ॒ट॒ हं॒स॒स्प॒त॒यै॒ अ॒ट॒ हं॒स॒स्पु॒त॒या॒ इ॒ऽइ॒ऽ

॥५५॥ ह्सत्पतये ॥२९॥ इन्द्राग्नी इतीन्द्राग्नी आ गतम् सुतम् गी
र्भिर्नभो न वरेण्यम् अस्य पातम् धियेषिता
इन्द्राग्निभ्यामितीन्द्राग्निभ्याम् त्वा ॥३०॥ आ द्या वो आग्निम् वृ
न्धुतो स्पतिं बर्हिरा नुषक् सदम् इन्द्रं सुवो सदने
अग्नीन्द्राभ्याम् त्वा ॥३१॥३०॥ मांसेन चर्षणी धृता इति चर्षणि
धृतो विश्वे देवासं आ गा चर्षी धी धृतो तो दक्षाय्यासं दक्षुषं राम ग
सुतम् ॥३२॥ शृणुतो मे इमम् हवम् आ इदम् बर्हिर्नि षीद ॥५५॥

चर्षणिधृतः ॥९

दूतं ॥३३॥ इन्द्रो मरुत्वो इहा पाहि सोमं मथा शार्याति अ
पिच सुतस्य तवं प्रणीती प्रनीति तीप्रा नासी तवं शूरा शार्म
न्ना आ चिवासन्नि कवयो सुयुता इति सुऽयुतो इन्द्रिया त्वा
मरुत्वते ॥३४॥ मरुत्वंतम् वृषभम् वावृधानम् वावृधानं
मिति वधानम् अकवारिषिया कवा अरिम् दिव्यम् शासं
म् इन्द्रम् चिश्वासाहम् चिश्वसहमिति चिश्वासहम् अवसे
नूतनाय उग्रम् सहोदा इति सहऽदाम् इहा तम् हुवेमा मरु

नोम्ना ॥ ॐ अर्जसे ॥ ५ ॥ सुजोऽइति सुजोषाऽइन्द्रा सगणोऽइ
॥५७॥ तिसुगणेनमरुद्भिरितिमरुत्वानिन्द्रेसोमंपाहिवृत्रहन्नितिवृ
त्रहाशूराचिद्धान्ताजहिशत्रुन्नअपामर्थेनुदस्वाअर्थाअ
भयंकृणुहिविश्वतंनऽइति ॥ ६ ॥ मरुत्वान्नइन्द्रवृषभोरणा
यविबर्हिषिसोमंपाहिमधुषधमाअनुस्वधमिलंनुस्वध
मामदायाऽआसिञ्चस्वाजठरेमध्वोनऽऊर्मिंमाद्यंराजाऽअ ॥ सप्त ॥
असि ॥ प्रतिपदितिप्राप्ति ॥ ॥५७॥

पत्नासुतानोम्नाऽइति ॥ ७ ॥ माहान्नइन्द्रेहान्नवदितिन्नावत्नाआचु
र्णिप्राऽइतिचर्वणिप्राप्नुत्नाद्विबर्हाऽइतिद्विबर्हसंऽआमिनऽ
सहोभिरितिसहोभिरसमद्क्रावाचुधोचुचुधऽइतिवाचुधे ।
चीर्णायुरुऽइतेपृथुंसुकृतऽइतिसुकृतंकृतीभिरितिकृतीभिर
भूत्नामहेंद्रायेतिमहायेतिमहाइन्द्रायाना ॥ ८ ॥ मोऽअर्जे
सापर्जन्यंनवृष्टिमाँईवावृष्टिमानिवेतिवृष्टिमान्नईवास्तो
मंनचत्तस्पाधीवृधोचुधऽइतिवचधे ॥ ९ ॥ उतानुँऽइत्त्यँसं

पू॰ ॥५८॥ म्। जातवेदसमिति जातवेदसम्। देवम्। वहन्ति। केतवः। दृशे। विश्वायः। स्वाहा॥४०॥ चित्रम्। देवानाम्। उत्। अगात्। अनीकम्। चक्षुः। मित्रस्य। वरुणस्य। अग्नेः। आ। अप्राः। द्यावापृथिवी इति द्यावापृथिवी। अन्तरिक्षम्। सूर्यः। आत्मा। जगतः। तस्थुषः। च। स्वाहा॥४१॥ रूपेण। वः। रूपम्। अभि। आ। अगाम्। तुथः। वः। विश्वऽवेदाः। इति विश्वऽवेदाः। वि। भजतु। ऋतस्य। पथा। प्र। इत। चन्द्रदक्षिणाः। इति चन्द्रऽदक्षिणाः। वि। स्वः। इति स्वः। पत्र्यै॥ ॥५८॥

॥ ५९ ॥

वि। अन्तरिक्षम्। अनतम्। स्वः। सदस्ये॥४२॥ ब्राह्मणम्। अद्य। विदेय। मा। पितृमन्तम्। इति पितृऽमन्तम्। मा। पितृव्यम्। इति पितृऽव्यम्। क्रतुम्। आर्षेयम्। सुधातुदक्षिणम्। इति सुधातुऽदक्षिणम्। अस्म। दाता। इति दातृऽमतः। रातम्। देवत्रा। इति देवऽत्रा। गच्छतात्। प्रदातारम्। इति प्रऽदातारम्। आ। विक्षतात्॥४३॥ अग्नये। त्वा। मनवे। वरुणम्। दुवस्यत। अमृतत्वम्। इति। ईम्। तत्त्वम्। अशीय। आयुषे। दात्रे। एधि। मयः। बृहस्पतये। चक्षुः। मयः। भूमाय। हर्यश्व। मयः॥४४॥ कः। अदात्। मन्यवे। प्रतिऽगृह्ये। इति प्रतिऽगृह्ये। स्रुचे। प्राणाय। धर्यः॥ ६

कस्मै। कामंन कामायाः कामेन दत्ता। कामंन प्रतिगृहीतेति। गृ
हीता। कामः एतत्ते॥५॥ इति माध्यंदिनेऽनुवाकयांसवि
तापदपाटेसप्तमोध्यायः॥७॥ हरिः ओं॥ आदित्येभ्यः त्वा
चित्तेऽइतिचित्तेः गुरुगायेत्युकः गायः॥१॥ कदाचनाप्रयुछ
सिउभेऽइत्युभेनिः पासिजन्मनाऽइतिजन्मनी। तुरीयाआदि
त्यासवनमृतेऽइदियमाआ। तस्थेऽअमर्तमादिनिआदित्से ॥२॥
भ्यंत्वा॥२॥ मित्रेणदेवानांमृप्रातेऽएतिसुम्नमाआदित्सा॥३॥

भ्यंनभवतामुडयंतेनआवृःआवर्त्तीसुमतिरितिसुमतिंचु
कृत्यात्अहंहोःचित्तआचरिषोचित्तरेतिवरिषोवित्तातरा।
अर्यमाआदित्येभ्यंत्वाचित्रेस्त्वाआदित्याएषतेसोमपीथा
इतिसोमपीथंतस्मिन्नमुत्त्वाश्रत्तअसेमोनरंचक्षसेदृधा
तुनाथनाआशीरित्यांशिदाऽइंभंपतिरितिदमूनंपतीचाम
मोअश्नुतेपुमान्पुत्रेजायतेविन्दतेवसुअधाविश्वाहा
अपरेयेधतेगृहे॥४॥ चामम्अधासवितेचाममुंऽइत्यौ

॥ ६२ ॥

॥ ६० ॥

तोधाऽइतिरेतःधाः। रेतःमयिधेहि। प्रजापतेरितिप्रजा। प
तिः। हितो। वृत्रस्यरेतोधसऽइतिरेतःधसः। रेतोधामितिरेतः। धा
मा। अत्रीय॥९॥हरिःअसि। हारियोजनऽइतिहारि। योजने। ह
रिभ्यामितिहरिऽभ्याम्। त्वा। हरीनिधानाःस्थ। सहसोमाऽइति
सहसोमान्। इन्द्राय॥१०॥तेव। अश्वसविरिसेश्व। सनिः। भक्षय
गोसविरितिगोसविगो। सवितस्तेव। इक्ष्वयजुषऽइति ॥१०॥
क्ष। अजुषभस्तुतस्तोमस्पेतिस्तुतास्तोमस्य। वास्तोष्पतेवास्त। ॥६१॥

ष्पतेवास्तुस्पेतिवास्तु। उपहूतस्पेतुपाहूतस्प। उपहूतऽइत्युपाहूतऽइत्युपाहूत
भक्षयामि॥११॥देवकृतस्पेतिदेवाकृतस्य। एनसःअवयजनमसि
वायजनम्। असि। मनुष्यकृतस्पेतिमनुष्याकृतस्य। पितृकृत
स्पेतिपितृकृतस्य। आत्मकृतस्पेयात्माकृतस्य। एनसऽएनसऽ
इत्येनसःएनसःअवयजनमित्येवा। यजनम्। यत्। च। अकृम।
एनः। विद्वान्। च। अकारं। यत्। च। अविद्वान्। तस्य। असि। सर्वस्य। ए
नसः। इन्द्रस्य। नः। मनसा। नेषि। गोभिः। सुरभिः। इति। सुरभिः

घवन्तितिमघाघन्यस्यस्याब्रह्मणादेवकृतमितीकृतमन्य॥
॥ध्र॥ अस्तिदेवानाम्यसुमतावितंसुमत्तोमक्षियानाम्यस्वाहा॥७॥
धातारातिंसवितादृदम्युषंताम्प्रजापतिरितिप्रजापतिं॰
क्रीघपाऽइतिनिधिपाऽइतिदेवेअग्नेचक्षोचिधेम्प्रजायेतिप्रज
यासृष्टरराणाऽइतिसम्ररराणोऽअनमानायाद्रविणम्यच्छातास्वा
हा॥८॥सुगेतिसुगाचन्द्रदेवोसदनाअकर्मीवोआनमसेसा॥रास॥
नमऽइदम्सदनम्जुषाणोभरमणाहचहमानान्हवीर्षि॥ध्र॥

अस्मेऽइतस्मेधत्तावसवेऽवसूनिस्वाहा॥५॥मानोआअवहन्
उशतोदेवादेवान्तान्प्रावीर्यास्वेअग्नेसधस्थऽइतिसधास्थे
जक्षिवाट्सऽइतिजक्षिवाट्सःपपिवाट्सऽइतिपपिवाट्सः
नोविश्वेअसुम्यर्म्मम्सर्वऽआतिष्टतअनुस्वाहा॥६॥द्युय
म्यहित्वाप्रयतीतिप्रायतीमेत्रेआस्मिन्अग्नेहोतारम्
अरंणामहिदृहक्रत्वेक्अयाशक्रत्वेकउतअशामिष्टाःप्रजा
नंनितिप्राजानन्नमृतम्उपेमाहिविद्वान्स्वाहा॥७॥म

न्नो॒ अन्न॑म्॒ गुक्ष॒ ऋतु॑पतिं॒ मितियु॒त्वा॑ पति॑म्॒ स्वाम्॒ योनि॑म्॒ एष॑म्
॥६२॥ तो॒ मुन्ने॒ ऋतु॑पत॒ इति॑ यन्ना॒ पत्ने॑। सुहस॑क्तवाक॒ इति॑ सुह॒स॑क्त॑
वाक॒॑। सर्व॑वीर॒ इति॑ सर्व॑। वीर॑म्॒ तम्॒ जु॒ष॒स्व॒ स्वाहा॑॥ ऊरु
म्॒ हि॒ राजा॒॑ चरू॑णं॒ चक्रा॑। स॒ऽमि॒या॒ पथा॑म्॒ अन्वे॑तवा॒ इ॒स॒नु॑।
ए॒तवे॒ ऊँ॒ इ॒त्यू॒म्॒ अंप॑दे॒। पादा॑। प्रति॑धातवे॒ इति॒ प्रति॑। धा॒त॒वे॒॒ अ॒
कु॒रु॒॒ उ॒त॒ अ॒प॒चे॒ नैर्न॑पा॒। च॒क्रा॒॒ हृ॒द्या॒॒ वि॒ध॒ न॒ हृ॒द्य॒॒ वि॒धे॒॒ इति॑ हृ॒ ॥ण॑म॑॥
द्या॒॒ वि॒धे॒॒। चि॒त्॒ नम॒॑ चरू॑णाय॒॒ अ॒भि॒ऽस्थि॒त॒॒ अ॒भि॒ऽस्थि॒त॒॒ इ॒स॒ ॥ ६२॥

मि॒ऽस्थि॒त॒॒ चरू॑णस्य॒॒ पात्रे॒॒॑ ॥ १९॥ अग्ने॒॑ अनी॑कम्॒ आ॒प॒ आ॒।
वि॒वे॒शि॒॒ अ॒पाम्॒ नपा॑त्॒ प्रति॑रक्षन्ति॒ति॒ प्रति॑। रक्ष॒न्॒ अ॒सु॒र्य॑म्॒।
ए॒मे॒दम॒॒ इति॑ एमे॑। इ॒मे॒। स॒मि॒धा॒मि॒धमि॑ति॑ स॒म्॒। इ॒धम्॒ अ॒क्षि॒॒ अ॒
न्नो॒॒ प्रति॑। तो॒ जि॒ह्वा॒॒ घृ॒त॒म्॒ उ॒त॒। च॒र॒ ए॒यु॒॒ स्वाहा॒॒॑ ॥२०॥ समु॑द्रे॒
ते॒॒ हृ॒द॒यम्॒ अ॒प्सि॒॒ इ॒यु॒॒ सु॒॒ अ॒न्त॒रि॒॒ ए॒त॒न॒॒ सम्॒ ता॒॒ वि॒श॒न्तु॒॒ अ
ध्व॒॒ उ॒त्ता॒॒ आपं॒॒॑ ऋतु॑स्पता॒॒ ऋतु॑पता॒॒ इति॑ ऋतु॑। प॒ते॒॒ सू॒क्तो॒क्ता॒॒
वि॒ति॒सू॒क्त॒॒ उ॒क्तो॒॒ न॒मो॒वा॒क॒॒ इति॑ नमः॑। वा॒के॒॒ वि॒धे॒म॒॒ ऋ॒त॒॒ स्वा॒

हो॒ऽ२॥ देवी॒ऽ आपो॒ एष॑ ऽ ऊ॒र्ज॒ऽ गर्भ॒ऽ सु प्री॒तू॒मिति॒सु॒ प्री॒तम्॒ सु॒ भे
तू॒मिति॒सु॒ भ्ट॒तम्॒ नि॒भृ॒ता॒ देवा॑ सो॒मा॒ एष॑ ऽ ए॒ते॒ लो॒क॒ऽ तस्मि॑न्॒ ग्रा॒म्॒
च्चा॒ब॒ष्ट्वा॒ प॒रि॒ऽ चा॒ च॒ष्ट्वा॒ देवा॑ना॒म्॒ सू॒मि॒दि॒ति॒सु॒मृ॒द्ध॒ता॒ आ॒सि॒॥२२॥
एज॑तु॒ दृ॒त्रा॒मा॒स्प॒ऽ इ॒ति॒दृ॒त्रा॒मा॒स्प॒ऽ गर्भ॒ऽ ज॒रा॒यु॒णा॒ स॒ह॒ऽ अथ॑।
अ॒य॒म्॒ चा॒यु॒ऽ ए॒ज॒ति॒ऽ अथा॑ स॒मु॒द्रऽ ए॒ज॒ति॒ऽ ए॒वा॒ऽ अ॒य॒म्॒ दृ॒त्रा
मा॒स्प॒ऽ इ॒ति॒दृ॒त्रा॒मा॒स्प॒ऽ अस्त॑ऽ ज॒रा॒यु॒णा॒ स॒ह॒ऽ॥ अ॒स्पे॒ते॒। ॥२३॥
ग॒र्त्तिर्य॑ऽ गर्भ॒ऽ अ॒स्पे॒। यो॒नि॒ऽ हि॒र॒ण्ययी॑ऽ अ॒ङ्क्ता॒नि॒ऽ आ॒नु॒ता॒ऽ॥ ॥६४॥

स्पे॒त॒म्॒ मा॒त्रा॒ स॒म्॒ अ॒जी॒ग॒म्॒ स्वा॒हा॒॥२४॥ पु॒रु॒ष॒ऽ इ॒ति॒पु
रु॒ष॒ऽ वि॒षू॒रू॒पऽ इ॒ति॒वि॒षू॒रू॒पऽ इ॒न्दु॒ऽ अ॒न्त॒ऽ म॒हि॒मा॒न॒म्॒।
आ॒न॒ज्ज॒ा॒ धा॒र॒ऽ ए॒क॒प॒दी॒मि॒त्ये॒क॒प॒दी॒मा॒ द्वि॒प॒दी॒मि॒ति॒ द्वि॒प॒दी
मा॒ त्रि॒प॒दी॒मि॒ति॒ त्रि॒ऽ प॒दी॒मा॒ च॒तु॒ष्प॒दी॒मा॒ च॒तु॒ऽ प॒दी॒मि॒ति॒ च॒तु॒ऽ
प॒दी॒म्॒ अ॒ष्टा॒प॒दी॒त्य॒ष्टा॒ प॒दी॒म्॒ भु॒व॒ना॒ अनु॑ प्रथतां॒ स्वाहा
॥२५॥ मरु॑तऽ अस्पा॒ हि॒ क्षक्षयो॑ पा॒था॒ दि॒वे॒ चि॒म॒रु॒सऽ इ॒ति॒वि॒।
म॒रु॒त॒ऽ स॒न्ति॒ सु॒गो॒पा॒त॒मऽ इ॒ति॒सु॒ऽ गो॒पा॒न॒मऽ ज॒न॒ऽ॥२६॥ म॒हि॒।

मही॑ द्यौः पृथि॒वी च॑ नः॒ इमं॑ य॒ज्ञं मि॑मिक्षताम् पिपृताम्
॥६५॥ नः॒ भरी॑मभिः॒ इति॒ भरी॑मभिः॒ ऽ॒ आ ति॑ष्ठा॒ वृत्र॑हन्नि॒ति वृत्र॑ह
न्नाह॑ रथं॒ युक्ता॑ ते॒ ब्रह्म॑णा॒ हरी॒ इति॒ हरी॑ अ॒र्वाची॑नं सु॒ ते॒
मनो॒ न॒ ग्रावा॑ स्तु॒णो॒तु॒ व॒ग्नु॒ना॒ इ॒न्द्रा॒या॒ सो॒मि॒नो॒ ऽ॒ बो॒धि॒ चो॒दय॑
हि॒ कु॒त्सि॒ना॒ हरि॒ इति॒ हरी॑ च॒ष॒णा॒ कृ॒ष्व॒ प्रे॒त॒ कक्ष्या॒ प्रा॒थ॒ नः॒ अ
पा॒ह॒ इ॒न्द्रा॒सो॒मु॒पा॒ इति॑ सोमो॑ गि॒रा॒म् उ॒प॒श्रु॒ति॒मि॒षु॒पा॒ श्रु॒ति॒म् च॒र॒ ऽ॒ण्य॒म॒ना॒
इ॒न्द्र॒म् इ॒त्या॒ हरी॒ इति॒ हरी॑ च॒ह॒ तः॒ अ॒प्र॒ति॒ध॒ष्ठ॒ शव॑स॒मि॒ष॒ प्र॒ति ॥६५॥

च

ध॒ष्ठ॒ शव॑सम् ऋ॒षी॒णां॒ चा॒ स्तु॒ती॒ उ॒प॒ य॒ज्ञं॒ गृ॒त्सं॒ मा॒नु॒षा॒णा॒म्
॥६॥ अ॒स्मा॒त् ना॒ ज्ञा॒त॒म॒ प॒र॒म॒ अ॒न्त॒म॒ अ॒स्ति॒ ना॒ ऽ॒ आ॒ वृ॒त्रो॒ सो॒ चि
वे॒दा॒ भु॒व॒ना॒नि॒ वि॒श्वा॒ प्र॒जा॒ऽ॒ पति॒रिति॑ प्र॒जा॒ऽ॒ पति॑म् प्र॒ज॒ये॒ति॒ प्रा॒ज॒
या॒ सु॒ष्टु॒ऽ॒ रा॒णऽ॒ इति॑ सम्ऽ॒ रा॒णो॒ त्रीणि॑ ज्योतीꣳषि॒ सं॒च॒ते॒ मधो॒
बो॒ध्री॒ ॥॥ इ॒न्द्र॒ च॒ा॒ सम्ऽ॒ राडिति॑ सम्ऽ॒ राट् च॑ ऊ॒ण॒ च॒ा॒ रा॒जा॒ना॒ तो॒
ते॒ भ॒क्ष॒म् च॒क्र॒तुः॒ अ॒ग्नये॑ ए॒त॒म् त॒यी॒म॒ अ॒ह॒म् अ॒नु॒ऽ॒ भ॒क्ष॒म् भ॒
क्ष॒या॒मि॒ वा॒क् दे॒वी॒ जु॒षा॒णा॒ सो॒म॒स्य॒ तृ॒प्य॒तु॒ सु॒ह॒ प्रा॒णे॒ना॒ स्वा॒

हो॒ ओ॒ ३॥ अग्ने॑। पव॑स्वा॒ स्वपा॒ऽ इर॑तिम्। अपो॒ न॒ऽ अस्मे॒ऽ इ॒त्युस्मे॑।
व॒र्चः॒ सु॒वी॒र्य॒मिति॑ सु॒ऽवी॒र्य॒म्। दधत्। र॒यिम्। मयि॑। पोष॑म्। अग्ने॑।
यो॒ऽ वा॒। व॒र्चसे॑। अग्ने॑। व॒र्चस्वि॑न्। व॒र्चस्वा॑न्। त्वम्। दे॒वेषु॑। असि॑।
व॒र्चस्वा॑न्। अ॒हम्। म॒नु॒ष्ये॑षु। भू॒या॒स॒म्॥ ओ॒ ३॥ उ॒त्ति॒ष्ठ॒न्नि॒ति॑ स॒तु॒ऽ इति॑
ष्ठ॒न्नि॒ति॒ सु॒त्। ति॒ष्ठ॒न्। ओ॒ज॒सा॒। हो॒ ३॥ पी॒त्वा। शि॒प्रे॒ऽ इति॑। शि॒प्रे॒। अ॒वे॒ स॒
पयः॑। सो॒मे॒म॒ऽ इद्रा॒न्मऽ इति॑। च॒म्। सु॒त॒म्। इ॒न्द्रा॒य॒। वा॒। ओ॒ज॒सो॒ इ॥ ३॥
ओ॒ ३॥ नि॒षे॒दु॒षे॒ ओ॒ नि॒ऽसे॒दु॒षे॒। त्वम्। दे॒वेषु॑। असि॑। ओ॒ नि॒ऽसे॒दु॒षे॒। अ॒हम्। म॒॥ ६६॥

नु॒ष्ये॑षु। भू॒या॒स॒म्॥ ओ॒ ३॥ अदृ॑श्रम्। अ॒स्य॒। के॒त॒वः॒। वि। र॒श्मयः॑। ज॒
नाँ॒ऽ अनु॑। भ्रा॒ज॒न्त॒। अ॒ग्न॒यः॒। वृथा॑। सूर्या॑य। वा॒। भ्राजा॑य। सू॒
र्या॒। भ्रा॒जि॒षू॒। भ्रा॒जि॒षूः॒। त्वम्। दे॒वेषु॑। अ॒सि॒। भ्रा॒जि॒षूः॒ अ॒हम्।
म॒नु॒ष्ये॑षु। भू॒या॒स॒म्॥ ओ॒ ३॥ आ। नि॒ऽघ्रा। क॒लशा॑म्। मा॒हि॒। आ। वा॒। वि॒
श॒न्तु॒। इन्द॑वः। पुनः॑। भ॒र॒। ज॒त्रा॒नि॒। व॒र्च॒स्वा॒। सा॒। नः॒। स॒हस्र॑म्। धु॒क्ष्व॒। उ॒
प॒ऽधा॒रे॒यु॒ऽ धा॒रा॒। प॒य॒स्व॒ती॒। पुनः॑। मा॒। आ। चि॒त्राता॑। र॒यिम्॥ ओ॒ ३॥
इडो॑रते॒। ह॒व्ये॒। का॒म्ये॒। च॒न्द्रे॒। ज्योति॑षे॒।

अदितिः सरस्वती महिः विश्रुतीः तिस्रः विश्रुतः एताः तः अघ्न्याः नामानि देवेभ्यः मा सुकृतं मितं सुकृतं मा वृक्तं वृक्तात् ॥७॥ विश्वान् इन्द्रः मघैः न नहि नीचा मुखा पृतन्यतीः यः नः अस्मान् अभिदासति अयं तमधरं गमयतात् तमः न इन्द्रियाणि विश्वमघः इति विश्वमघं ॥८॥ वाचः पतिं विश्वकर्मणं इति विश्वकर्मणं ऊतये मनोजुवं इति मनःजुवं वाजे अद्या हुवेम ॥९॥ स्वस्ति नः विश्वानि हवनानि जोषत विश्वत्रान्नं ऊरिति विश्व ॥ ॥६७॥

शोभनः अर्वसः साधु कर्म इति साधु कर्मा इन्द्रियाणि विश्वकर्मणः इति विश्वा कर्मणे ॥९॥ विश्वकर्मन्निति विश्वा कर्मा नाहुषीः वहेः नेतारं इन्द्रं अकृणोः अनुधं मा तमः चित्रं न समं अनमतः यूचिं अयं उग्रः चिदूतये इति निहन्मनः यथा असति ॥१०॥ अग्नर्येताः गायत्रछंदसः इति गायत्रछंदसः गृह्णामि इन्द्रियं त्रिष्टुप्छंदसं त्रिस्तुप्छंदसं इति त्रिस्तुप्छंदसं विश्वेभ्यः देवेभ्यः जगतछंदसः

तिजगतीवृत्तं छंदसम्। अनुष्टुप्। अनुस्तुविर्सनुःस्तुप्। ते। आभिगृ
॥७८॥ णे। इषम्। गुरुम्॥४१॥ क्षेत्रस्यानाम्। त्वा। पत्मन्। आ। धूनोमि। कुकू
ननाम्। भुंदनानाम्। मुदितमानामितिमुदितानामानाम्। मधु
तमानामितिमधुतमानानाम्। शुक्रम्। त्वा। शुक्रे। आ। धूनोमि॥
अन्नस्य। रूपे। सूर्यस्य। रश्मिषु॥४२॥ कुकुभम्। छंदः। चषालस्य।
प्रोच्यते। बृहती। शुक्रः। शुक्रस्य। पुरोगाः। इति पुरःऽगाः। सोमः॥ ॥१४॥
सोमस्य। पुरोगाः। इति पुरःऽगाः। त्वा। एषाम्॥४३॥ उष्णिक्। ऋषिः॥ ७८॥

चत्रा। इन्द्रस्य। अस्मत्रा। ये। सत्मन्। सवा। चित्रा। एषाम्। देवानाम्॥४४॥
ईहारतिः। रमध्वम्। धर्तिः। स्वधृतिः। इति। स्वाधृतिः। स्वाहा। उपसृज।
न्निमुपसृजन्निति। उपऽसृजन्। धरुणम्। मात्रे। धरुणः। मातरम्। ध
यन्। रायः। पोषम्। अस्मासु। दीधरत्। [illegible] स्वाहा॥४५॥ सुत्रस्य।
ऋद्धिः। असि। अग्नेः। ज्योतिः। अमृतम्। असि। दिवम्। पृथिव्याः।
आधिः। आ। अरुहम्। अनिदाः। देवान्। स्वः। ज्योतिः॥४६॥ सुवम्।
नम्। इन्द्रापर्वता। पुरोयुधेति। पुरःऽयुधा। मरुतः। नः। पृतन्यात्। अप।

इवा। दिवम्। पृथिव्याः। अधि। आ। अरुहम्। अनिदाम्। ध

नंतुमितिप्रतंमातंमइत्याहृतंमा चक्त्रेणानंतुमितितंमातंमइत्या
हृतंमा चक्त्रेदूरेचत्रायाकुत्सतागहनंमाअतइनेक्षतअस्मा
कंमाअत्रकन्नापरिशूराचिश्वतंनदृंम्मादृंहिष्ठाचिश्वतंनस्यामा
सुवीराऽइतिसुवीरांमा वीरैःसुपोषाऽइतिसुपोषांमापोषैः॥
॥८॥परमेष्ठीपरमेस्थीतिपरमेष्ठीस्थीअभिधीतऽइत्यभिधीतः
प्रजापतिरितिप्रजापतिनं वाचिवाहुताय्यामितिनिआहुता ॥१०॥
यांमाअंधंनअक्षंताऽइत्यक्षौऽइतंसवितासन्न्यांमाचिश्वकुर्म्मे ॥६९॥

तिविश्वाकर्म्मादीक्षायांमापूषासोमक्रयेएषामितिसोमाक्रये
ष्यामि॥८॥इन्द्रंनवामरुतंश्चाक्रयायाउपोत्थितऽइत्युपा उ
त्थितंनअसुरंनपुंष्पमानंनमित्रंक्रीतंनवक्षुनात्रीपीविषऽइ
तित्रीपिविष्टेउरोआसन्नऽइत्यासन्नंवक्षुनरंधिषं॥९॥
प्रोक्षमाणंन प्रोक्षमानऽइतिप्रोक्षमानंसोमंन
आगतऽइत्यागतंवरुणंनआसंघामितिसंघामाआसन्नऽइ
त्यासन्नंनअग्निंआग्नीध्रेइन्द्रंहविर्द्धानेऽइतिहविर्द्धानेअर्थं

वौतुपावन्क्रियमाणऽइत्युपअवन्क्रियमाणऽ॥५॥ विश्वेदेवोऽअद्य
॥७॥ शुषुःसुप्तऽइतिनिऽक्रमऽन्चिक्षुऽन्आप्रीतुःपाऽआप्यायमानऽइत्या
प्यायमानऽअमुऽसूयमानुऽन्चिक्षुऽन्संक्रियमाणऽइतिसम्प्रि
यमाणऽन्घायुऽक्रियमाणऽन्सुक्रेःपूतःसुक्रऽन्क्षीरश्रीरितिक्षीर
श्रीःमंथीःसक्तुऽ॥६॥ श्रीःपा॥ विश्वेदेवोऽन्चमसेषुऽउन्नीतुऽइ
त्युत्नीतऽअसुःनहोमायाऽउद्यतुऽइसत्यंतऽन्समुद्रऽअप्य ॥रम॥
वन्क्रियमाणइत्यभिऽअवन्क्रियमाणऽन्सलिलऽःप्रप्लुतुऽइतिप्रप्लु ॥७॥
श्रीरस्तिमस्तु।

तेयोनऽऊर्जसाःसंक्रमिताःरजोऽसिवीर्येभिःवीरतमेति
वीराःतमाःवाविष्टाःवापसेतेऽइतिपसेतेऽअग्रेतातेसप्रतिःइता
सहोभरितिसऽन्भरेःविक्षुऽइतिविक्षुअग्नेःचरुणाःपूर्व
हूतावितिपूर्वाःहूतोःपऽअदेवान्दिवंःअग्नेःमनुष्वःतनेऽन
मातरिश्वनंःअपोःमनुष्यान्अन्तरिक्षंःपितरंःपृथिवींः
अयंःकंःचलोकंःअग्नेःमनुष्वःतनेःमेःभद्रंःअभूत्॥५४॥
चतुस्त्रिंशऽआदितेचतुस्त्रिंशऽआत्मातंतेवपोःवितानिरऽइति

वि॒तन्वि॒रे॒ ये॒ इ॒मम्॒ य॒ज्ञम्॒ स्व॒धया॑ दद॑तो॒ ते॒षा॒म्॒ क्षि॒न्न॒म्॒ स॒म्॒
॥७॥ उँ इ॒त्यँ॑ ए॒तत्त्व॒धा॒मि॒॒ स्वाहा॒॑ घ॒र्म्मे॒ अ॒र्पि॒॒ ए॒तु॒ दे॒वान्॒ ॥५५॥ यू॒
त॒स्या॒ य॒ज्ञ॒स्या॒ दो॒ह॒॒ चि॒त्त॒ इ॒ति॒ वि॒॒ त॒त॒॒ पु॒रु॒॒ त्रा॒ सं॒॒ अ॒ष्टु॒॒ धा॒दि
वे॒म्॒ अ॒न्वा॒त॒ ता॒ने॒ सं॒॒ तु॒॒ आ॒त॒ ता॒ना॒॒ सं॒॒ य॒॒ तु॒॒ धु॒ष्टु॒॒ म॒हि॒॒ मे॒॒ प्र॒जा॒या
मि॒त॒ प्र॒जा॒या॒म्॒ रा॒य॒॒ पोष॑म्॒ वि॒श्व॒म्॒ आ॒यु॒॒ अ॒क्षी॒॒ या॒ स्वाहा॒॑ ॥५६॥
आ॒॒ प॒व॒स्व॒॒ हि॒र॒ण्य॒॒ वा॒॒ द॒॒ ति॒॒ हि॒र॒ण्य॒॒ व॒त्॒ अ॒श्व॒॒ वा॒॒ द॒॒ ति॒॒ अ॒श्व॒॒ व॒त्॒ सो॒मः॒ ॥ ॥ ॥
वी॒र॒वदि॑ति वी॒र॒॒ व॒त्॒ चा॒ज॒म्॒ गो॒मत॒मिति॑ गो॒॒ म॒त॒म्॒ आ॒॒ भ॒र॒॒ स्वाहा॒॑ ॥५७॥
॥७॥

॥ इति माध्यंदिने संहितापदपारे अष्टमोध्यायः ॥८॥ ॥ हरिः ॐ ॥
दे॒वो स॑वि॒तरिति॑ स॒वि॒त॒॒ प्रा॒॒ सु॒व॒॒ य॒ज्ञ॒म्॒ प्रा॒॒ सु॒व॒॒ य॒ज्ञ॒प॒तिमिति॑ य
ज्ञ॒॒ प॒तिम्॒ भ॒गा॒य॒॒ दि॒व्यो॒ गं॒ध॒र्व॒॒ के॒तू॒ परि॑ति के॒॒ तू॒॒ पू॒॒ के॒त॒म्॒ नः॒ न
पु॒ना॒तु॒॒ वा॒चः॒ प॒तिः॒ वा॒ज॒म्॒ नः॒ स्व॒दृ॒॒ तु॒॒ स्वाहा॒॑ ॥१॥ ध्रु॒वस॒दमि
ति ध्रु॒व॒॒ स॒दम्॒ सा॒॒ न॒॒ ष॒दम्॒ नृ॒॒ स॒द॒मि॑ति नृ॒॒ सदम्॒ मु॒॒ न॒॒ स॒दमि
तिमनः॒ सदम्॒ इ॒न्द्रा॒॒ यो॒॒ नु॒ष्टम्॒ गृ॒ण॒॒ मि॒॒ जु॒ष्ट॒मि॒॒ ति॒॒ जु॒ष्ट॒॒ त॒म॒म्॒ ॥ ॥
अ॒प्सु॒ष॒दम्॒ अ॒प्सु॒॒ स॒दमि॑ स॒प्सु॒॒ सदम्॒ [illegible] घृ॒त॒स॒दमि॑ति घृ॒त॒॒

ना॰सदे॰म॰ द्यो॰म॰सदे॰मितिद्यो॰मा॰ [illegible] सदे॰म॰ पृथिवी॰सदे॰मितिपृथि
॥७२॥ वी॰सदे॰म॰ अन्तरिक्षसदे॰मित्यन्तरि॰क्षा॰सदे॰म॰ दिव॰सदे॰मितिदिवा॰सदे॰म॰
देव॰सदे॰मितिदेवा॰सदे॰म॰ नाक॰सदे॰मितिनाक॰सदे॰म॰॥३॥ अपा॰र
से॰म॰ उदू॰य॰सदे॰मित्युदू॰ वर्य॰सम॰ सू॰र्य॰ सन्त॰म॰ सुमाहित॰मितिसुम॰
आहित॰म॰ अपा॰ रसस्य॰ यो॰ रस॰ स्तम॰ व॰ नः गृह्णा॰मि॰ उत्तम॰मि
त्युत॰ तम॰म॰॥४॥ ग्रहः॰ ऊर्ज्जाहुत॰यऽ इत्यूर्ज्जा॰ आहुत॰यऽ व्यन्त॰मा॰ह॰।
चित्रा॰या॰ मति॰म॰ तेषा॰म॰ चित्रि॰णि॰या॰णा॰मितिचित्रि॰णि॰या॰णा॰म॰॥७२॥

व॰ज्र॰ऊ॰हम॰ इ॰ष॰म॰ ऊर्ज्ज॰म॰ स॰म॰ अग्र॰भ॰ सुप॰चा॰नितिसु॰म॰ प्रे॰चे॰
॥ स॰म॰ मा॰ भद्रे॰णा॰ पृङ्क्धि॰ चित्रा॰ वितिचि॰त्रा॰ चे॰ सु॰न॰ चि॰ मा॰ पा॰
पने॰ पृङ्क्धि॰॥५॥ इन्द्र॰स्य॰ व॰ज्र॰ऽ अ॰सि॰ वा॰ज॰सऽ इतिवा॰ज॰ सं॰
त्यया॰ अय॰म॰ वा॰ज॰म॰ से॰तु॰ वा॰ज॰स्य॰ नु॰ प्र॰सव॰ इतिप्र॰सवे॰ मा॰
न॰र॰म॰ अहि॰म॰ अदि॰ति॰न॰ नामे॰ च॰चसा॰ कु॰रामहे॰ व॰स्यो॰म॰ दु॰
ष्टर॰म॰ चि॰र्य॰म॰ भु॰व॰न॰म॰ आ॰ चि॰वे॰शे॰या॰ चि॰वे॰शे॰ तस्यो॰म॰ न॰ऽ दे
॥ स॰वि॰ता॰ ध॰र्मी॰ सा॰चि॰षत्॥६॥ आ॰ग्नि॰स्पू॰सु॰ अं॰तः॰ अ॰मर्त

मा॒ अ॒ग्निस्त॒नू॒पा मे॑ष॒जम॒ पा॒मु॒तो प्र॒स्तो॒क्ति॒र्वि॒ष्ठि॒प्रा॒ स्ति॒
ष्ठा॒ अश्वा॑ भवत॒ वा॒जिन॑ दे॒वा॑ आपू॒ण॑ व॒ क्षु॒भि॒ प्र॒त॒
र्ति॒रि॒ति॒प्र॒ त॒र्प्ति॒ कु॒कु॒न्मा॒नि॒ति॒ कु॒कु॒त्मा॑न्॒ वा॒ज॒सा॒ इ॒ति॒ वा
ज॒ सा॒ तेन॑ अ॒यम्॒ वा॒जे॒म॒ सेतु॑॥ धा॒ वा॒त॒न॑ वा॒ मन॑न वा॒ गु॒
ध्व॒ वि॒ स्र॒स्वि॒ट॒ स्रा॒ति॒रि॒ति॒ स॒स्रा॒ चि॒ट॒ स्रा॒ति॒ ते॒ अ॒ग्ने॒ अ॒र्श॒म्॒
अ॒यु॒ज॒न्॒ ते॒ अ॒स्मि॒न्॒ ज॒व॒म॒ आ॒ अ॒द्रु॒घु॒॥७॥ वा॒त॒र॒ट॒ हा॒इ॒ति॒॥ रा॒म॒ च॒॥
वा॒त॒॑र॒ट॒ हा॒न॒भ॒ वा॒जि॒न्॒ यु॒ज्य॒मा॒न॒ इ॒न्द्र॒स्ये॒वे॒ती॒न्द्र॒स्प॒ इ॒व॒॥ ॥७॥

॥

दृ२

दृ॒ष्टि॒वा॒न॒ प्र॒ति॒या॒ ए॒धि॒ यु॒ञ्जा॒ते॒ त्वा॒ म॒रु॒त॒न॒ वि॒श्वे॒ वे॒द॒स॒॑ इ॒ति॒ वि
श्वा॑ वे॒द॒स॒न॒ आ॒ ते॒ स॒ष्टा॒ प॒स्ति॒ति॒पु॒त्रा॒ सु॒ज॒व॒म॒ धा॒तु॒॒ ८॥ ह॒वे॒॑
आ॒ ते॒ वा॒जि॒न्॒ नि॒हि॒त॒॑ इ॒ति॒ नि॒ हि॒त॒न॒ गु॒हा॒ व॒॑ रू॒पे॒ ते॒ परी॑त॒॑ अ
र॒त्ना॒ चु॒वा॒ते॒ ते॒ ना॒न॒॑ वा॒जि॒न्॒ बले॑ वा॒नि॒ति॒ बली॑ वा॒न्॒ बले॑न॒ वा
ज॒जि॒रि॒ति॒ वा॒न्॒ जि॒त्॒ चा॒ भ॒व॒ स॒म॒ने॒ ना॒ पा॒र॒यि॒ष्णु॒॑ वा॒जि॒न॒न॒ वा॒
ज॒जि॒त॒॑ इ॒ति॒ वा॒ज॒ जि॒त॒न॒ व॒ज॒म॒॑ सा॒रि॒ष्य॒त॒॑ बृ॒ह॒स्प॒ते॒॑ भा॒ग॒म॒॑ अ
व॒ जि॒घ्र॒त॒॑ ९॥ दे॒व॒स्प॒॑ अ॒ह्म॒॑ स॒वि॒तु॒॑ स॒वे॒ स॒सु॒से॒व॒स॒॑ इ॒ति॒ स॒सु॒॑

सवसन॰ बृहस्पतेऽउत्तमम्युत्तमम्। नाकम्। रुहेयम्। इन्द्र
॥७४॥ स्यासत्यप्रसवसऽइतिसत्यप्रसवसः। अरुहम्॥१०॥ बृहस्पतेवा
जम्। जयाबृहस्पतयेवाचम्। वदता बृहस्पतिम्। वाजम्। जाप
यता इन्द्रेन्द्रियाइन्द्रम्॥११॥ एवा। चनसा। सत्या। सम्वाजिति
सम्। वाक्। अभूत्। वर्या। बृहस्पतिम्। वाजम्। अजापतआ
जीजपा। बृहस्पतिम्। वाजम्। वनस्पतयश्चा। मुञ्चध्वम्। इं ॥शम॥
द्रम्। वाजजितऽइतिवाजाजितः। वाजम्। जेषम्। वाजिनम्॥७४॥

वाजजितऽइतिवाजाजितऽअध्वनस्कृत्सूवर्त्तन। योजना। मिमानाः
काष्ठाम्। गच्छत॥१२॥ एषतेस्थेवाजीक्षिपाणिम्। तुरण्यति। ग्रीवा
याम्। बद्धः। अपिकक्षाऽइतिपि। कक्षेआसनि। ऋतुम्। दधिक्राऽइ
तिदधिक्राः। अनुसृट्ऽसनिष्यँत्। सृट्ऽसनिस्पदितेसम्। सनिस्प द
त्। पथाम्। अंकाऽसि। अनु। आपनीफणदित्यापनीपणत्। स्वाहा
॥१३॥ उच्चा। स्म। अस्यादवतः। तुरण्यतः। पूर्णम्। नावेः। अनु। वा
ति। प्रगर्द्धिनीऽइतिप्रागर्द्धिनी॥ श्येनस्येवेतिश्येनस्यऽइव। अजीतम्

अङ्क्तसम्। पारे। दधिक्राव्णाऽइतिदधिक्राव्णेसहाऽकुर्ज्जा। तारित्र
॥७५॥ तंनस्वाहाऽरिष्टयाऽमुनाऽभवंतु। वाजिनंऽहवेषुदेवतातेतेदे
वंतातामित्रदेवुऽइतिमित्रदेवंस्वर्काऽइतिसुऽअर्कोनजुम्म
यंतंनअहिंम्। चक्रम्। रक्षोदंसि। सनेमिऽअस्मत्। युयवन्नाऽअ
मीवाऽनेमंतेंनऽएंवंतद्देवनश्रुतऽइतिहवनाश्रुतंनहवम्।
विश्वेशृण्वंतु। वाजिनंऽमित्रदेवुऽइतिमित्रदेवंसहस्रसाऽ ॥रामा॥
इतिसहस्रासोमेधसातेतिमेधासाताऽसनिषवंऽमहेवे ॥७५॥

धनंम्। सम्मिथेषितिसम्मिथेषुऽआम्मिरेधा। वाजेवाजुऽइति
वाजीवाजेऽअवता। वाजिनंऽनंऽधनेषुविप्राऽअमृताऽ
ऽऋतज्ञाऽइतऽतानऽअस्यामधूंपिबतामादयध्व
म्। तृप्तोंऽयाताऽपथिभिरितिपथिभिंऽदेवयानैरितिदेव।
जानेंऽआमाऽवाजस्यप्रसवऽइतिप्रसवेऽउद्गभ्यानु।
आऽइमेऽइतामेद्यावोपृथिवीऽइतिद्यावापृथिवीविश्वरूपेऽइ
तिविश्वारूपेऽआमाऽगंतामुपितराऽमातराचाऽआमाऽगोम॑न्

अमृतत्वेनेत्यमृतत्वेन। गुम्पातु सुसुत्राणं सँ॒ग्नि॒मृजानाऽइति
नि। मृजानाऽऽपयेस्वाहा। स्वापयऽइतिसुआपयेअपि
नायेसपि॒जायै। ऋतवे। वसवे। अहर्पतये। अहःपतयऽइसहः
पतये। अन्हे। मुग्धायै। मुग्धायै। वेनऽइ॒त्रिनायै। विनऽइ॒त्रिनऽइ
तिवि। नऽइ॒त्रिनेऽआयुनायेत्यासआयुनायै। अंसीया। भोवुना
यै। भुवनस्य। पतये। अधिपतयऽइसधिपतये॥ आयुन्न ॥ सप्त॥
अन्नेन। कल्पतां। प्राणे। चक्षुन॒श्रोत्रं। पृष्ठं। मूत्रे। मूत्रेन। ७ ६।

कल्पतां। प्राणे। चक्षुन॒श्रोत्रं। पृष्ठं। मूत्रः। मूत्रेन। कल्पतां
मू। प्रजापतिरितिप्रजा। पतिन॒प्रजाऽइतिप्रजे॒। अभू॒। स्वन॒दैवा॒न॒
अगन्म। अमृताम॒अभू॒॥ अस्मेऽइत्यस्मे। वृचेअस्तु। इन्द्रिय
म्। अस्मेऽइयस्मे। वृचेअस्तु। इन्द्रियम्। अस्मेऽइयस्मे। नृम्णम्।
उत। क्रतुन॒अस्मेऽइयस्मे। चर्चीऽसि। संतु। वृ॒न॒न॒मं॒न॒मात्रे। पृथि
व्यै॒नमं॒न॒मात्रे। पृथिव्यै। दृयम्। तोसाट्। वंता। असि। वर्मन॒।
क्रुवत्रे। धरुणम॒कृष्यै। क्षेमाय। रय्यै। पोषाय॥ वाजस्य। इ

मम् । प्रसव इति प्र । सवे । सुषुवे । सुसुव इति सुसुवे । अग्ने । सोम
॥७७॥ म् । राजानम् । ॐ बर्धीषु । आक्षित्यु । सु । ताः । अस्मभ्यम् । मधु
मतीरितिमधुमतीः । भवंतु । वयम् । राद्रे । जागृयाम् । पुरोहिताः
इति पुरःऽहिताः । स्वाहा ॥२२॥ वाजस्यम् । नु । प्रसव इति प्र । सवे । आ । बभूव । इमा । च । विश्वा । भुव
नानि । सम्राडितिसम् । राट् । अदितिः । तनम् । दधत् । प्रजानन्नि
ति प्र । जानन् । सः । रयिम् । सर्ववीरमितिसर्व । वीरम् । अकरोत् । ॥ नमः ॥
स्वाहा ॥२३॥ वाजस्य । नु । प्रसव इति प्र । सवे । आ । बभूव । इमा । ॥७८॥
प्रसव इति प्र । सवे । द्यौः । श्रियै । दिवम् । इमा ।

च । अक्षिऽश्चा । भुवनानि । सर्वतः । सनेमि । राजा । परि । याति । विद्वान् ।
प्रजामितिप्र । जाम् । पुष्टिम् । बर्द्धयमानः । अस्मे इति । दधत् । सोमः । स्वाहा ॥
२४॥ सोमम् । राजानम् । आ । वसे । अग्निम् । अन्वारभामहे । इडः । पतुः ।
आरभामहे । आदित्यान् । चित्रभानुम् । सूर्यम् । ब्रह्माणम् । च । बृहस्प
तिम् । स्वाहा ॥२५॥ अर्यमणम् । बृहस्पतिम् । इन्द्रम् । दानाय । चो
दय । चर्षणिऽप्रा । वाजम् । चित्रभानुम् । सरस्वतीम् । सवितारम् । च । वाजिनम् । स्वा
हा ॥२६॥ अग्ने । अङ्गिः । बृहद् । इडः । नः । प्रतिनः । सुमनाः । इति । सु । मनाः ।

भुवाप्रानुनक्कासहस्त्राजिदितिसहस्त्राजित्वम्हाधुनदाऽइति
॥७८॥धनदाऽसिस्वाहा॥२७॥प्रानुनक्कतुअर्यमापूषाबृहस्पतिनक्कादेवीदुदातुनुनस्वाहा॥२८॥सरस्वत्यैवाचोयन्तुरेवीर्मयोभूधामिबृहस्पतेनक्षासाम्राज्येनोतसाम्राज्येनाभिषिञ्चामिअसौ॥२९॥अग्निरेकाक्षरेणैकाक्षरेणप्राणमाउतअत्तयेनेतमाउतज्ञेषमश्विनौद्व्यक्षरेणेतिद्वि॥३०॥अक्षरेणद्विपदऽइतिद्विपदेमनुष्यान्नाउतामृतयोतामृतान्॥७८॥

चतुष्पदः २

विष्णुनत्र्यक्षरेणेतित्रिअक्षरेणत्रीन्लोकान्सोमनचतुरक्षरेणेतिचतुनअक्षरेणोचतुष्पदऽइतिचतुनपक्षपुरून्॥३०॥पूषापंचाक्षरेणेतिपंचाअक्षरेणेपंक्त्याछन्दसाताःसवितषडक्षरेणेतिषडअक्षरेणषडाऋतून्मरुतनसप्ताक्षरेणेतिसप्तअक्षरेणसप्तग्राम्यान्पशूनअन्नयेनाबृहस्पतिनअष्टाक्षरेणेयुष्टाअक्षरेणगायत्रीमातामू॥३१॥मित्रनवाक्षरेणेतिनवाअक्षरेणत्रिवृतमितित्रिचक्षुस्तोमंनचरुणदशाक्षरेणेतिदशाअक्ष

रेणा।विराजामितिविराजम्। इन्द्रऽएकादशाक्षरेणेयेकादशाक्षरे
णात्रिष्टुभम्।त्रिस्तुभमितित्रिस्तुभम्।चिन्वे।।देवेभ्यो द्वादशाक्षरे
णेतिद्वादशाअक्षरेणाजगतीम्।।२।।द्वेसवयत्रयोदशाक्षरेणेति
त्रयोदशाक्षरेणेतित्रयोदशाअक्षरेणात्रयोदशामितित्रयोदश
म्।कुम्भ्यै।चतुर्दशाक्षरेणेतिचतुर्दशाअक्षरेणाचतुर्दशामितिच
तुर्दशम्।आदित्येभ्यो।पञ्चदशाक्षरेणेतिपञ्चदशाअक्षरेण।पु।।३।।
ञ्चदशामितिपञ्चदशम्।अदितिम्बोडशाक्षरेणेतिषोडशाअ।।७९।।

क्षरेणाषोडशम्।प्रजापतिरितिप्रजापतिन्सप्तदशाक्षरेणेति
सप्तदशाअक्षरेणासप्तदशामितिसप्तदशम्।।४।।
एकविंशतेनिर्ऋतिमितिनिर्ऋतेभागम्तम्जुषस्वाहाअ
ग्निनेत्रेभ्यऽइत्यग्निनेत्रेभ्यएवैभ्यम्पुरऽएसम्धऽइतिपुरएसन्।
भ्यंस्वाहा।यमनेत्रेभ्यऽइतियमानेत्रेभ्यएदक्षिणासम्धऽइति
दक्षिणासन्भ्यंभविष्यदेवैत्रेभ्यऽइतिनिर्ऋतेवानेत्रेभ्यम्पश्चा
त्सम्धऽइतिपश्चात्सन्भ्यंभमित्रावरुणनेत्रेभ्यऽइतिमित्रावरु

णानेत्रेभ्यश्चा मरुन्नेत्रेभ्य इतिमरुत्वानेत्रेभ्यश्चा उत्तरासद्भ्य
॥८॥ इत्युत्तरासत्ताभ्यश्च सोमनेत्रेभ्य इतिसोमा नेत्रेभ्य उपरिसद्भ्य इ
त्युपरिसत्ताभ्यश्च दुवस्वद्भ्य इतिदुवस्वत्ताभ्य ॥७॥ ओ देवा श्च
अग्निनेत्रा इत्यग्निा नेत्रा पुरःसद इतिपुरःसदश्च तेभ्यश्च
मनेत्रा इतियमा नेत्रा दक्षिणासद इतिदक्षिणासदश्चा श्विश्च
दैवनेत्रा इतिविश्वदेवा नेत्रा पश्चात्सद इतिपश्चात्सदश्च ॥८॥
मित्रावरुणनेत्रा इतिमित्रावरुणा नेत्रा मरुन्नेत्रा इतिमरुत्वा ॥८॥

नेत्रा उत्तरासद इत्युत्तरासदश्च सोमनेत्रा इतिसोमा नेत्रा
उपरिसद इत्युपरिसदश्च दुवस्वत ॥५॥ अग्नेा सहस्वा पृतना
अभिमाती रित्यभिमाती रपा अस्या दुष्टरा दुस्तरा इतिदुस्त
रान्नरा तीरा वर्च्चसा धाम्ना भूत वोहसीतिभूत वाहसि ॥६॥
वृषाट रोरियुपा अट रोरे ची रियुपा जुहोमि हतमा रक्षा स्वा
हो रक्षसामा ना वधायाव धिष्मा रक्षसाव धिष्मा मुमा
मसो हतेरे ॥७॥ सविता त्वा सवानामा सुवतामा अग्निते गृह

पतीनाम्। मित्रस्य॑ गृह॑। पतीनाम्। सोम॑स्य॑ वनस्पतीनाम्। अग्नि॑स्य॑ गृह॑प
॥८१॥ तीनाम्। मित्र॑स्य॑ गृह॑। पतीनाम्। सोम॑स्य॑ वनस्पतीनाम्। बृह॒स्पति॑न॑
वाचे॑। इन्द्र॑स्य॑ ज्येष्ठ्याय॑। रुद्र॑स्य॑ पशु॒भ्यः॑ पशु॑भ्यः॑ इति॑ पशु॑भ्यः॑ पशु॑भ्यः॑ मित्र॑स्य॑। सत्य॑स्य॑
वरु॑ण॑स्य॑ धर्म॑पतीनाम्। मित्र॑स्य॑ धर्म्म॑। पतीनाम्॥ ८॥ इमम्। देवाः॑।
असपत्नम्। सुवध्व॑म्। महते॑। क्षत्रा॑य। ज्येष्ठ्या॑य। जानराज्या॑य॑
इन्द्र॑स्य॑। इन्द्रि॑याय। इमम्। अमुष्य॑। पुत्र॑म्। अ॒मु॒ष्यै॒। ॥ ८५ ॥
पुत्र॑म्। अस्यै॑। विशः॑। एष॑। वः॑। अमी॑। इति॑। अमी॑स्य॑। राजा॑। सो॥ ८५

मे॑। अस्माक॑म्। ब्राह्मणानाम्। राजा॑॥ ९॥ इति॑ माध्यं॑दिनेशा
खायां संहितापद पाठेनवमोध्यायः॑॥ ९॥ हरिः॑ ॐ॥ अपा॑
देवो॑ मधूमतीरगृभ्णन्। मधूमतीर॑गृभ्णन्। अग्नेऽग्ने॑ मधूमतीर॑गृभ्णम्। उज्जिति॑न॑ राजस्व॑
इति॑ राज्ञा॑ सृ॑। चितानाम्॑ आग्ने॑। मित्रावरु॑णो। अभि॑। असि॑ञ्चन्। वा॑
आभिः॑। इन्द्र॑म्। अनयन्। आति॑। अरो॑तान्॥ १॥ चृहत्॑। उ॒स्रि॑या॑। अ॒
सा॑। राष्ट्र॑दाः॑ इति॑ राष्ट्र॑दाः॑। राष्ट्र॑म्। मे॒। दे॒हि॒। स्वाहा॑। अमुष्मै॑। चृष॑
सेनः॑ इति॑ चृषा॑। सेनः॑॥ २॥ अर्थेतः॑ इत्यर्थे॑। इति॑ न॒। इ॒त्ता॑। ॐ॑ जे

स्वतीरा आपः॑ परिवाहिणीः॑ परिवाहिनीरितिपरि॑वाहिनीः॑ अ
॥८२॥ पाम्॑ पतिः॑ अपाम्॑ गर्भः॑ ॥ २ ॥ सूर्य॑स्य चक्षुरितिसूर्य॑स्य॑ चक्षुः॑
सूर्य॑वर्चसमितिसूर्य॑वर्चसं॑ मादः॑ ब्रह्मक्षितमितिब्रह्मक्षि॑
तं॑ ब्रह्मः॑ ब्राह्मीः॑ या चूरिः॑ जुनम्भतमितिजनम्भतः॑ चि॑
म्भतमितिविम्भतः॑ आपः॑ स्वराजमितिस्वा॑राजं॑ मही॑
क्षत्रम्॑ क्षत्रियाय॑ वन्वानाः॑ अनाधृष्याः॑ सीदत॑ सहोजसम् ॥ ३ ॥
इतिसहः॑ ओजसं॑ दधतीः॑ ॥ ४ ॥ सोमस्य॑ त्विषीः॑ असि॑ तवि॑ ॥ ८ ॥

वेतितवः॑ इव॑ मोत्तिष्ठं॑ भूयात्॑ अग्नये॑ स्वाहा॑ सोमाय॑ सवित्रे॑
सरस्वत्यै॑ पूष्णे॑ बृहस्पतये॑ इन्द्राय॑ घोषाय॑ श्लोकाय॑ अं॑
शवे॑ भगाय॑ अर्यम्णे॑ ॥ ५ ॥ अनिष्टमित्यनिः॑ भ॑ष्टम्॑ असि॑ ब्रा
ह्मणे॑ बंधुः॑ तपोजाः॑ इतितपः॑ जाः॑ सोमस्य॑ दात्रम्॑ असि॑ स्वा
हा॑ राजसूः॑ इतिराजा॑ सूः॑ ॥ ६ ॥ सधुमादः॑ इतिसधु॑ मादः॑ द्युम्निनीः॑ ॥
आपः॑ एतान॑ अनाधृष्यान्॑ अपस्पुः॑ वसानः॑ पस्पसा॑ चक्रः॑ वरु
णः॑ सधस्थमितिसधा॑ स्थं॑ अपाम्॑ त्रिषुं॑ न मातृतमा॑ स्थितमा

ता॰ तमासु॰ अतरित्यतेः॥७॥ क्षत्रस्य॰ उल्वम्॰ असि॰ जरायु॰ वो
॥८७॥ नि॰ नाभि॰ इन्द्रस्य॰ वार्त्रघ्नमिति॰ वार्त्र॰ घ्नम्॰ मित्रस्य॰ वरुणस्य॰
त्वया॰ अयम्॰ वृत्रम्॰ वुधेत॰ दृढा॰ कुया॰ क्षुमा॰ पुत॰ एनमुग्रा॰
त्वम्॰ प्रत्यञ्चम्॰ तृषुक्त्वम्॰ कृधि॰ इतिदिक्॰ भ्यः॰ पातु॥८॥
आवि॰ मर्त्या॰ अचित्तः इत्या॰ चित्त॰ अग्निः॰ गृहपतिरिति
गृहा॰ पतिः॰ आचित्तः इत्या॰ चित्त॰ इन्द्रः॰ चुद्रूश्रवा॰ इतिचुद्रू॰ श्रव॰॥
श्रवाः॰ आवित्ता॰ चित्या॰ वित्तो॰ मित्रा॰ वरुणो॰ धृतव्रता॰ वितिधृ॰॥९॥

ता॰ क्रतो॰ आवित्तः इत्या॰ चित्त॰ पूषा॰ विश्वेवेदाः इतिविश्वा॰ वेदः॰
आवित्रेः इत्या॰ चित्तिः॰ द्यावापृथिवी॰ इतिद्यावापृथिवी॰ विश्वशंभु
वाः इतिविश्वा॰ शंभुवो॰ आवित्त्या॰ चित्ता॰ अदितिः॰ उरुशर्म॰ मे
युरु॰ शर्म्मा॥९॥ अवेष्टाः इत्यवै॰ इष्टाः॰ इंद्रः॰ क्रतो॰ प्राचीम्॰ आ॰
रोह॰ गायत्री॰ त्वा॰ अवतु॰ रथंतर॰ रथम्॰ तर॰ साम॰ त्रिचदि
तित्रि॰ चतारस्तोम॰ चुसत्त॰ ऋतुः॰ ब्रह्मो॰ द्रविणम्॥१०॥
दक्षिणाम्॰ आ॰ रोह॰ त्रिष्टुप्॰ त्रिस्तुविति त्रि॰ स्तुप्॰ त्वा॰ अवतु॰

बृहत्। साम॑। पञ्चदशं। इति॑पञ्चद॑शः। दूरा॑दस्तोम॑ः॒ऽभ॑ने ऋतु॑ः॒
क्षत्र॑म्। द्रवि॑णम्॥११॥ प्रती॑चीम्। आ। रो॒ह॒। जग॑ती। त्वा॒। अ॒व॒तु॒।
चैरू॑पम्। साम॑। स॒प्त॒द॒शं। इति॑ स॒प्त॒द॒शः। दूरा॑दस्तोम॑ः॒ घृषि॑ः॒ ऋ॒
तु॒ः॒ विट्। द्रवि॑णम्॥१२॥ उदी॑चीम्। आ। रो॒ह॒। अनु॑ष्टुप्। अनु॑
ष्टु॒चि॒। ऋ॒तु॒ः॒ क्ल॒प्तः॒। त्वा॒। अ॒व॒तु॒। चैरा॑जम्। साम॑। एक॑विꣳशः। इति॑
एक॑विꣳशः। स्तोम॑ः॒ शा॒र॒दः॒ ऋ॒तु॒ः॒ फले॑म्। द्रवि॑णम्॥१३॥ ॥शम॑॥
ऊ॒र्ध्वाम्। आ। रो॒ह॒। पङ्क्तिः॑। त्वा॒। अ॒व॒तु॒। शा॒क्व॒र॒रै॒व॒ते। इति॑ ॥८४॥

प्रती २

शा॒क्व॒र॒रै॒व॒ते। साम॑नि। इति॑ शाम॑नी। त्रि॒ण॒व॒त्र॒य॒स्त्रि॒ऽ॒ष्टो॒। त्रि॒ष्टु॒प्त्र॒य॒
स्त्रि॒ऽ॒ष्टो॒। त्रि॒ण॒व॒त्र॒य॒स्त्रि॒ऽ॒ष्टो॒। स्तोमौ॑। हे॒म॒न्त॒शि॒शि॒रौ॑। ऋ॒तू॒ इ॒
त्य॒ृ॒तू॒। च॒क्षुः॒ऽद्रवि॑णम्। प्र॒यु॒क्त॒मि॒ति॑। अ॒स्त॒म्। न॒मु॒चे॒ः॒ शिरः॑। अ॒सु॒र्य॒म्।
प्रा॒हि॒। ओं॒ इति॑। ज्योः॑। अ॒सि॒। सहः॑। अ॒मृ॒त॒म्॥१४॥ हिर॑ण्यरूपा। इति॑ हिर॑ण्य॒।
रू॒पो॒। उ॒षसः॑। ब्रि॒ह॒तः॒। क॒। इति॑ वि॒। रो॒के॒। कृ॒णो॒। इ॒न्द्रो॒। उ॒त॒। इ॒थम्। स॒ख्ये॒।
त्वा॒। आ॒रो॒ह॒त॒म्। च॒रु॒णा॒। मि॒त्रा॒। ग॒र्त्तम्। त॒त॒म्। च॒क्षा॒था॒म्। अ॒दि॒तिम्।
दि॒ति॒म्। च॒। मि॒त्रा॒। अ॒सि॒। च॒रु॒णः॑। अ॒सि॒॥१५॥ सोम॑स्य। त्वा॒। द्यु॒म्ने

ना॰अभि॰सिञ्चामि॰अग्नेन॰भ्राजसा॰सूर्यस्य॰ वर्चसा॰इन्द्रस्य॰
इन्द्रियेण॰क्षत्राणाम्॰क्षत्रपतिरसि॰क्षत्र॰पतिम॰एधि॰अति॰दिव॰
नः॰पाहि॥१८॥ प्र॰पर्वतस्य॰वृषभस्य॰पृष्ठात्॰ नाक॰रुरुहाम॰ स्वसि
वः॰ इति॰स्वासिचम॰इयानाः॰ तान्॰ आ॰अवृत्र॰नः॰अधराक्॰उदक्ताः॰
इत्युत्॰अक्रान॰अहिम्॰ बुध्नम्॰अनु॰रीयमाणाः॰चिलीं॰चित्रक
मणः॰ इति॰चित्रकमणम्॰असि॰चित्रकीर्तुमिति॰चित्रकीर्तम्॰ क्रीतम्॥७॥ राम॰॥
प्रजापतय॰ इति॰प्रजा॰पतये॰ नः॰खम्॰एतानि॰अन्यस्मै॰विश्वा॰रूपाणि॥॥८५॥

पवि॰ता॰बभूव॰ अक्तोमाः॰ इति॰यत्॰ कामान॰ते॰नुहुम॰तत्॰ नः॰ अ
सुम्॰अयम्॰असुष्य॰पिता॰असो॰अस्य॰पिता॰ वयम्॰स्याम॰पतय॰।
रयीणाम्॰स्वाहा॰ रुद्र॰ यत्॰ते॰ क्रिवी॰परम्॰ नाम॰तस्मिन्॰ हुतम्॰असि॰
अक्षुमिसेमा॰ दुष्ट॰म्॰असिस्वाहा॥८॥ मित्रावरुणयोः॰ त्वा॰ प्रशास्त्रो
रितिप्रा॰शास्त्रोन॰ प्रतिष्ठोतिप्रा॰तिष्ठा॰ मूनज्मि॰ अद्धयोये॰ त्वा॰ स्व
धायै॰ त्वा॰अरिष्टन॰अन्वेनि॰ मरुताम्॰ प्रसवेनेति॰प्रा॰सवेन॰जुष्ट
आपामामनसा॰सम्॰ इन्द्रियेण॥९॥ मातुः॰ इत्रातेः॰ वयम्॰ सुराधा॰

॥८७॥ ऽऽअयुक्तासन्नअब्रह्मतोवि॰दुसाम्नातिष्ठारयंम्नाअधि॰यम्नाध्रु
ज्ञहस्तेतिवज्रोहस्तआरभस्मिन्नदेवायमुसोस्वश्चानितिसुअ
श्वान्॥२०॥अग्नयेगृहपतियऽइतिगृहपतयेस्वाहासोमायावन
स्पतयेमरुतांमऽओजोसेइन्द्रस्येन्द्रियायपृथिविमातारमा
मांहिꣳसीन्मोऽइतिमोअहंमांम्॥२१॥हꣳसꣳशुचिषत्।
शुचिसदितिशुचिषत्।वसुरन्तरिक्षसदित्यन्तरिक्षसत्।होतावेदिषत्।
वेदिसदितिवेदिषत्।अतिथिर्दुरोणसदितिदुरोणसं॥८७॥

त्।ओमासदितिओमासत्।ऐऽइसपूर्जाऽऽक्रतम्बृहत्॥२२॥
यंतऽअग्निआयुष[illegible]मयिधेहिभद्रं।वर्चसऽऊर्कऽ
ऊर्जेमऽइन्द्रस्यवासुवीर्यकृतऽइतिवीर्यकृतेऽबाहुऽइतिवा सुषदाम्।
हꣳअभुपावहरामीयंमिऽउपावहयामि॥२३॥स्योनाऽसिसुष
दोसुसदेतिसुऽसदोक्षत्रस्ययोनिꣳस्योनाम्।आसीदसुषदामि।
तिसुऽसदांम्।क्षत्रस्ययोनिम्॥२४॥निसुसादयतव्रतऽइति
यतावतेऽचरिष्णवेपस्सुऽआसाम्राज्यायेतिसाम्राज्याय।
राजाऽइतिराजानंसुतऽइयंतेऽयाः।अद्रिजाऽइत्यद्रिजाऽऽने

सुक्रतुरितिसुक्रतुः॥२५॥अग्निर्भूरिदक्षिणोभूरेअसिएतावतेते।
॥८७॥पत्न्यैदित्यैकल्पन्तामूर्ज्जेत्वमूर्जेत्वोर्जेअसिसविताऽसु
वप्रसवऽइतिसुक्त्याप्रसवेबृहस्पतयेत्वाजुष्टाऽइतिसुक्त्याऽञ्जसेन
इन्द्रेणत्वाविश्वेभ्योदेवेभ्यऽउपवक्तेतिसुक्त्याशुक्रायसुश्रोवऽइतिसुक्त्याशोभनायबृहुकारेतिबृहुका
रश्रेयस्करश्रेयसेनकुरेतिश्रेयसेनकरभूयस्करभूयसेकुरेतिभू
यसेनकरतेनमोरुक्षाऽरक्षाऽग्निनेपृथुनाधर्म्मणेनपतिनजुष्टोराम
णेऽग्निनापृथुनाधर्म्मणेनपतिनाऽन्नस्यावेतुस्वाहास्वाहा॥८७॥

कृताऽइतिस्वाहाकृतायसूर्य्यस्यारश्मिभिरितिरश्मिभिर्नयतुत्वा
मुसुजातानामितिसुजातानामुध्वेष्ठायामुध्वमेस्थायेतिमध्वमेस्थायाऽ२७॥सुमित्राप्रसुमित्रेतिसुमित्रासरस्व
त्यैवाचेवाग्नेस्तोकेनेपूष्णेपशुभिरितिपशुभिर्नइन्द्रेणाऽ
सोऽइयक्ष्वेबृहस्पतिनाब्रह्मणाचक्षुषेनाऽञ्जसाअग्निनाते
जसाचक्षसेनासोमेनराद्धाऽइध्मेनाघृताय्यादेवतयाप्रसर्त्तुऽइति
प्रासर्त्तुप्रासुर्य्यमिऽ२८॥अग्निष्टेपाशंसुक्त्याभ्यांमऽपच्यस्वा

॥८८॥ सरस्वत्यै इन्द्राय सुत्राम्णऽइति सुत्राम्णे । द्यायुः पूतम् पवित्रेण
प्रत्यङ् सोमम् अतिसुतऽइति सुतम् इन्द्रस्य । युज्यम् सखा ॥२९॥
कुवित् अङ्ग । यवमन्तऽइति यवमन्तम् । यवम् चित् । यथा दान्ति
अनुपूर्वमित्यनु पूर्वम् । चियूयेति विऽयूय । इह इति । एषाम् ।
कृणुहि भोजनानि । ये बर्हिषि नमऽउक्तिमिति नमः ।
उक्तिम् यजन्तीति । अश्विभ्याम् इत्यश्विभ्याम् । सरस्वत्यै इन्द्राय ॥३०॥
सुत्राम्णऽइति सुत्राम्णे ॥३०॥ सुनम् सुरामम् अश्विना नमुचेः ॥८८॥

आसुरे सचा चियुपियानेति वियुपियाना । सुभग पतीऽइति पती । इन्द्र
म् । कर्म्मस्विति कर्म्मसु । आवृतम् ॥३१॥ पुत्रमिवेति पुत्रम् । इव । पि
तरौ । अश्विनौ । उभा । इन्द्र । आनयथुः । काव्येन । दृळ्हम् । नरा ।
सुरामम् । चित् । अपिब्दनात् । शचीभिः । सरस्वती । त्वा । मघवन् । निति
ष्वा । चन । अभिसृष्टऽइति । ३२ ॥ इति माध्यंदिनेऽह्नि सायं सञ्चिता पञ्चे
दनग्रथमदशानेदशामोध्यायः ॥१०॥ ॥ हरिः ओम् ॥

युञ्जानेऽ प्रथमꣳ मनꣳस्तत्तायꣳ सवितारियꣳअग्नेऽज्योतिरꣳनिचा
॥८७॥ ज्योतिर्निꣳचायꣳ पृथिव्याऽअधिऽआऽभरत्॥१॥ युक्तेन मनसा
वयꣳ देवस्य सवितुः सवे स्वर्ग्यायꣳशक्त्याऽ॥२॥
युञ्जाथाऽ॰॥३॥ युक्तायꣳसवितादेवान्ऽस्वꣳयुतेऽधियाऽदिवम्ऽबृ
हत्ऽज्योतिरꣳकरिष्यतेऽसविताऽप्रऽसुवातिऽतान्॥४॥ युवोऽवृ
णेऽवृत्रहाऽपूर्व्यꣳनमोभिरितिनमꣳमिऽचिऽश्लोकꣳएतुऽपथ्येऽ॥५॥
तिपथ्याऽइवासरेऽएष्टएतुऽचिश्वैऽअमृतस्यऽपुत्रेऽआऽयोधा ॥८७॥

मानिऽदिव्यानिऽतस्थुषे॥४॥ अस्यऽप्रयाणेऽम्ऽप्रयानमितिप्राऽया
नम्ऽअनुऽअन्येऽइत्ऽययुःऽदेवान्ऽदेवस्यऽमहिमानेऽअꣳजसाऽ
अꣳपार्थिवानिऽचित्रम्ऽइतिचित्रमꣳमेसमेऽएनेऽरजःऽसिऽदे
वेऽसविताऽमहित्वनेतिमहिऽस्थात्ऽचक्षसेऽपतिꣳचक्षेम्ऽनमे
स्वदृक्॥५॥ इमम्ऽनऽदेवाऽसवितरऽयज्ञम्ऽप्रऽनयाऽदेवयुमि
तिदेवऽयज्ञम्ऽसविवरिदमितिसवितृऽवरेऽदम्ऽसत्राजितꣳमितेऽ
सत्राऽजितम्ऽधनजितमितिधनाऽजितेम्ऽसजितमितिसचऽजि
तेम्ऽऋत्वाऽस्तोमꣳसमऽअर्द्धयाऽगौत्रेणाऽरथन्तरमितिरथम्ऽ

तरम्। बृहत्। गायत्रवर्त्तनी। तिगायत्रा। वर्त्तनि। स्वाहा॥८॥ आदुदे॥
॥९॥ गायत्रेण। छंदसा। अङ्गिरस्वत्। पृथिव्याः। सधस्थात्। इति। सध।
स्थात्। अग्निम्। पुरीष्यम्। अङ्गिरस्वत्। आ। भरत्। त्रैष्टुभेन। त्रैस्तु
भेन। इति। त्रैस्तुभेन॥७॥ अङ्गिरः। असि। नारी। असि। सयाः। वयम्।
अग्निम्। अन्नादम्। अन्नाद्यायेति। अन्नाद्यै। सादयामि। सधस्थ। इति। सध। स्थ। आ। जागतेन॥
॥८॥ छन्दसा। आधायेत्। आ। धाय। सविता। विश्वेन। अङ्गिरसा। हिरण्यं
यीम्। आनुष्टुभेन। आनुस्तुभेन। इति। आनुस्तुभेन॥९॥ प्रवर्त्तमिति। प्र। वृ॥१०॥
र्तम्। वाजिनम्। आ। दृंहत। नरिष्टाम्। अनु। संचरेमम्। इति। सम्। चरेमम्। हि॥९०॥

विः। ते। जन्म। पूरुषम्। अन्तरिक्षे। तवः। नाभिः। पृथिव्याम्। आधि।
योनिः। इत्॥९०॥ युञ्जाथाम्। रासभम्। युवम्। अस्मिन्। यामे। वृ
षण्वसू। इति। वृषण्। वसू॥ अग्निम्। भरन्तम्। अस्मिन्। [illegible]
[illegible] अस्मयुम्। विश्वस्मै।
युवम्॥१॥ योगेयोगे। इति। योगेऽयोगे। तवस्तरम्। इति। तवः। तरम्।
वाजेवाजे। इति। वाजेऽवाजे। हवामहे। सखायः। इन्द्रम्। ऊतये॥२॥ प्रेतृ। वृ
ञ्जति। प्र। तृ। वृञ्जत। आ। दृंहत। अवक्रामन्। नि। त्य। वृ। क्रा। वन्। अत्रीः। नी॥
रुद्रस्य। गाणपत्यम्। इति। गाण। पत्यम्। मयोभूरिति। मयः। भूः। ते। आ। दृ

हि।उरु।अन्तरिक्षम्।वि।इहि।स्वस्तिगव्यूतिरिति स्वस्ति।गव्यूतिम्
॥९॥ अभयानि।कृणवन्।पूषा।मयुजेति सु।युजा।सह।अर्वा।डुमुरो भू
रिष्पाम्॥१७॥अनु।अग्निः।उषसाम्।अग्रम्।अख्यत्।अनु।अ
हानि।प्रथमः।जातवेदाः।इतिजात।वेदाः।अनु।सर्वस्मा।पुरुत्रेति
पुरु।त्रा।चुरत्नान्।अनु।द्यावापृथिवीइतिद्यावापृथिवि।आतन्त्
थ॥१८॥आ।गुसेसा।गसा।वाजी।आध्वानम्।सचेलि मर्धनवि।धू
नुते।अग्निम्।सधस्थ इतिसधा।स्थे।महुति।चक्षुषानि।चिक्रीषु ॥१९॥
ते॥१५॥आक्रम्येसा।क्रम्य।चाजिन्।पृथिविम्।अग्निम्।दृळ्हा।रु ॥ ९१॥

ना।त्वम्।भूर्म्याः।वृत्रार्यानः।श्रुहि॥१६॥तंत्वनेमा।तम्।चयम्॥१६॥
द्यौः।ते।पृष्ठम्।पृथिवि।सधस्थमितिसधा।स्थम्।आत्मा।अन्तरिक्ष
म्।समुद्रः।योनिः।विरम्यायेतिविरम्याय।चक्षुषा।त्वम्।अभिति
ष्ठ।पृतन्यत॥१७॥उत।क्रम।महतः।सोभगायअस्मात्।आस्थाना
दिसाःस्थानात्।द्रविणोदाः।इतिद्रविणः।दाः।चाजिन्।नयम्।स्पा
र्ह।सुमृतावितिसु।मृतौ।पृथिव्याः।अग्निम्।खनन्तः।उपस्थ।इत्युप
।स्थे।अस्मै॥१८॥उत।अक्रमात्।द्रविणोदाः।इतिद्रविणः।दाः।
अर्वा।अक्रः।सेकः।सुलोकम्।सुकृतमितिसु।

घा।जी।

[illegible] ॥१९२॥ [illegible] हृतम्। पृथिव्याम्। तते॰न रघुनेमा।
सुप्रतीकमिति सु। प्रतीकम्। अग्निम्। स्रुचि। तिस्रः। हवीषि॰ अधि।
नाकम्। उत्तमम्। मित्रऽकृतम्। तमम्॰१॰ आज्याजि। घर्मि। मनसा। घृतेन।
प्रतिक्षियन्तामिति प्रति। क्षियन्तीम्। भुवनानि। विश्वा। पृथुम्। तिरश्चा।
वयसा। बृहन्तम्। मचिष्णुम्। अनेन॰ सुम्नसम्। दर्शानम्॰२॰ आविः। रामन्॥
अतेन। प्रसर्पम्। जिघर्मि। अरक्षसा। मनसा। तत्। जुषेत। मर्मृजन्॥ १९३॥

रितिमर्मा। श्रीः। स्पृहयद्वर्णः। इतम्। स्पृहयत्। चर्णिः। अग्निऽनेनाः। अ
भिभराः। इषम्। मत्रौ। तन्वा। जभुराणः॰२१॰ परि। वाजपतिरिति
वाजऽपतिः। कविः। अग्निम्। हव्याय। नः। अक्रमीत्। दधत्। रत्ना
नि। दाशुषे॰२२॰ परि। सः। अग्नेः। पुरम्। नयम्। विप्रम्। महस्पाधा
महि। धृषद्वर्णमिति धृषत्। वर्णम्। दिवेदिवे। इति। दिवेऽदिवे। हुता
रम्। भंगुरावताम्। भंगुरऽवताम्। इति। भंगुरा। वताम्॰२३॰ त्वम्। अग्ने।
द्युभिरिति द्युऽभिः। आ। पुपुक्षाणः। अद्भ्यः। इषुतः। भरे। अस्मन्नप

द्दि॰ वनैभ्यऽओषधीभ्यऽऋतूनाम्॰ ऋतुपत्नऽइतिऋतुपत्नीभ्यऽइतिनक्षत्राणि॰ जायस्पोषाय
॥९७॥ चित्॰ २४॰ अङ्गिरस्वत्॰ सुनाभि॰ ज्योतिष्मन्तम्॰ त्वाऽग्नेऽसुप्रती
कुमित्यसुप्रतीकम्॰ अजस्रेण॰ भानुना॰ दीद्यतम्॰ त्रिवृतम्॰ पृक्षा
ज्यऽइतिपृक्षाज्यम्॰ अहि॰ इ-संतम्॰ सुनाभम्॰ २५॰ अपाम्॰ पृक्ष
म्॰ असि॰ योनिम्॰ अग्नेऽसमुद्रम्॰ अभितऽपिन्वमानम्॰ त्वहूमा
नम्॰ सुहानम्॰ आ॰ चापुष्करे॰ दिवऽएमात्रया॰ चुरिमणा॰ प्रथस्व॰ २६॰ राम॰॥
द्रात्री॰ चासते॰ वर्म्मी॰ चासन्नऽअविद्रेऽइत्यविद्रे॰ नकुलेऽइतिवच ॥९३॥

कुलेऽउभेऽइतिउभे॰ ऋक्वतीऽइतिऋक्वती॰॥ सम्॰ वसाथाम्॰ भू
तम्॰ अग्निम्॰ पुरीष्यम्॰ २७॰ सम्॰ वसाथाम्॰ रुचा॰ विऽइतिरुचि
दैव॰ सुमीचीऽइतिसुमीचीऽइरंमनाऽअग्निम्॰ अन्तर्भरिष्यंतीऽ
इतिभरिष्यंती॰ ज्योतिष्मन्तम्॰ अजस्रम्॰ इत॰ २८॰ पुरीष्यऽअसि॰
विश्वैर्॰ देवैरितिविश्वैरदेवैरथर्वा॰ सा॰ प्रथमेने निऽअमंतथाऽअग्ने॰
गम्॰ अग्ने॰ पुष्करात्॰ अधिऽअथर्वा॰ निरमंथत॰ मूर्द्धन॰ चि
दसि॰ चाधत॰ २९॰ तमाउंऽइत्यूम्॰ सा॰ दध्यङ्ङ॰ ऋषि॰ पुत्रऽआ

धो॰अथर्वणिय वृत्रहणम्। वृत्रहनुमितिवृत्रा हनम्। पुरंदरमि
तिपुरम्। दरम्॥ तम्। ऊँ इत्सैम्। सा। पाथ्सो॰वृषा। सम्। दुधे
दस्युहंतमुमितिदस्युहन्। तमम्। धनंजयमितिधनम्। जयम्।
रणेरणऽ इतिरणो॰रणे॥ सीद। होतुरितिहोतुः। स्वे। योनौ इत्स्वे
मा। लोके। चिकित्वान्। सादया। सुतम्। सुकृतस्येतिसु। कृतस्य।
योनौ देवावीरितिदेव। अवीः। देवान्। हविषा। आजासि। अग्ने॥ रास॰
वैत्। अजेमाने। चयः। धान्॰ऽरेनि। होता। होत्रषदने। होत्स॥ ९॥

दनऽ इतिहोत्रा सदने। विदानाः। सेषः। दीदिवांसमितिदीदि। वांसम्। अ
सुदुत्। सुदक्षऽ इतिसु। दक्षः। अदब्धव्रतप्रमतिरितिसदब्धव्रता। प्र
मतिः। वसिष्ठः। सहस्रंभरऽ इतिसहस्रम्। भरे। शुचिंजिह्वऽ इति
शुचिं। जिह्वः। अग्निः॥ सम्। सीदस्व। महान्। असि। शोचस्व।
देववीतमऽ इतिदेव। वीतम। चि। धूमम्। अग्नेः। अनुषम्। मिये
ध्वा। सृजा। प्रशास्तेतिप्र। शास्ता। दृतिम्॥ अपे। देवीः। उप। सू
नाम। धुमतीरितिधुमतीः। अयक्ष्माय। प्रजा। ऊँ इतिप्रजाऽ॥

तासीम॒ आस्थान॒दित्या॒ स्थानात्॒ उत्॒ जिहृता॒म॒ ॐ बंधय॒
॥९५॥ सुपिप्पला॒ इति॒सु॒ पिप्पला॑ः ॐ॥ स॒म॒ते॒ वा॒युः॒ मा॒तरि॑श्वा॒।
दधा॑तु॒ उ॒त्ता॒नाया॒ हृद॑यम॒ यत्॒ चि॒कस्तु॒मि॒ति॒ चि॒ कस्त॒म॒ ॐ॑
देवा॑नाम॒ चर॑सि॒ प्राण॑थेना॒ कस्मै॒॑ देवा॑य॒ च॒ष॒ट्॒ अस्तु॒ तु॒भ्य॑म॒
॥ ॐ॑ सु॒न्व॒न्तं॒ इति॒सु॒न्वा॒नः॒ ज्योति॑षा॒ सह॒ शर्म॑॑ च॒ स्थ॒म॒।
आ॒ अ॒स॒द्॒ व॒स्व॒ इति॑ स्व॒ः॒ चा॒स॒न॒ अ॒ग्ने॒॑ चि॒त्र॒ रू॒प॒मि॒ति॒ चि॒त्र॒ ॥ राम॑ ॥
रू॒पम॒ सम॒ अ॒यस्त्वा॒ चि॒भा॒व॒सो॒ इति॑ वि॒भा॒व॒सो॑ ॐ॑ उत्॒ अ॒क्रु॒ ॥९५॥

इ॒र्य॒म॒ इति॒ इ॒र्य॒म॒॑ सु॒ह॒वे इति॑ सु॒॑ अ॒द्भ्यः॒ अ॒ग्ने॒ नु॒ न॒ दे॒व॒ता॒ धि॒या॒ दृ॒शे॒ च॒ मा॒
सा॒ बृ॒ह॒ता॒ सु॒शु॒क॒नि॒रिति॑सु॒॑ शु॒क॒नि॒॑ आ॒ अ॒ग्ने॒॑ या॒हि॒ सु॒त्रा॒मा॒णि॒
रि॒ति॒सु॒॑ त्रा॒स्ति॒॑ ॐ॑ अ॒नु॒ष्टु॒॑ भु॒॑ उ॒॑ इ॒र्य॒म॒ सु॒ न॒ उ॒त॒ये॒ इति॑ दे॒व॒ न॒॥ पृ॰
भि॑ः॑ सवि॒ता॒ उ॒॑ हु॒॑ वा॒ज॒॑ सा॒ स॒नि॒ता॒ यत्॒ अ॒ञ्जि॒भि॒॑ रि॒ञ्जि॒॑ मि॒॑ घृ॒॑ घृ॒॑ चि॒॑
रि॒ति॒ घृ॒॑ च॒त॒॑ मि॒॑ चि॒॑ क्र्यां॑ म॒॑ हु॒॑ इति॑ चि॒॑ क्र्यां॑ म॒॑ हे॒॑ ॐ॑ स॒॑ जा॒त॒॑ ॥
गर्भ॑॑ न॒ आ॒सि॒॑ रो॒द॒॑ स्यो॒॑ न॒॑ अ॒ग्ने॒॑ वा॒॑ स॒॑ न॒॑ चि॒॑ र॒॑ तु॒॑ इति॑ वि॒॑ भृ॒॑ त॒॑ ॐ॑ बंधी
षु॒॑ चि॒त्र॒॑ श्रा॒॑ शु॒॑ न॒॑ परि॑॑ तमां॑ ॐ॑ सि॒॑ अ॒क्रु॒॑ न्॒ प्रा॒॑ मा॒॑ त॒॑ पु॒॑ इति॑ मा॒॑ त॒॑।

पैन्अधि॰कनिक्रदत्॰ गोः॥ ४॥ सिरेभुवा॰ चीडुङ्॰ इतिवीडु॰ ॥ १५॥
अङ्गैःशुनेभुवा॰ चाजी॰अर्व्वनु॰ पृथुःभुवा॰सुषद्॰ सुसदु॰ इतिसु॰
सद्॰तम्॰अग्नेः॰पुरीषवाहणम्॰पुरीषवाहनु॰ इतिपुरीष॰वा॰
हन॥ ४॥ स्त्रीवेभुवा॰ प्रजाभ्यः॰ इतिप्र॰जाभ्यः॰मानुषीभ्यः॰त्व
म्॰अक्रिःरसमा॰द्यावापृथिवी॰ इतिद्यावापृथिवी॰अभि॰श्रोचुः॰।
मा॰अन्तरिक्षम्॰मा॰वनस्पतीन्॥ ४॥ प्रा॰एतु॰वाजी॰कनीक्रदत्॰।रासभ॰
नानदत्॰रासभः॰पत्वा॰भरन्॰अग्निम्॰पुरीष्यम्॰मा॰पादि॰॥ १५॥

आयुषः॰पुरा॰द्यवा॰अग्निम्॰ द्यवेषणम्॰भरन्॰अपाम्॰गर्भम्॰
समुद्रियम्॰अग्नेआ॰याहि॰वीतये॰॥ ४॥ अग्रुतम्॰सुम्नम्॰ऋ
तम्॰सत्यम्॰अग्निम्॰पुरीष्यम्॰अक्रिःरसत्॰भरामः॰॥ ४॥ पर्ध
यन्॰प्रति॰मोदुहम्॰अग्निम्॰एतम्॰शिवम्॰आयतमिया॰अंतम्॰
आमा॰अत्र॰युष्मासे॰धास्युन्॰इति॰नाअस्मेन्॰चिश्वाःअवीराः॰।
अमीवाः॰निषीदन्॰निसीदन्॰इति॰निसादन्॰नमअप॰दुर्म्मतिम्॰
इतंदुः॰मतिम्॰जहि॥ ४॥ ॥ ४॥ ॥ पर्धयन्॰प्रति॰गृभ्णीत॰पुष्पवतीरि

तिपुष्प्या॰चतीः॰सुपीप्पुलाऽइतिसु॰पिप्पुलाऽअयम्॰चुः॰ग॰ऋ॰
ऋत्वियः॰प्रः॰क्रम्॰सुधस्थमितिसुधं॰स्थम्॰आ॰असदत्॰॥४॥
वि॰पाजसा॰पृथुना॰शोशुचानः॰बाधस्व॰द्विषः॰रक्षसः॰अमीवाः॰
सुशर्म्मणऽइतिसु॰शर्म्मणः॰वृहतः॰शर्म्मणि॰स्यात्॰अग्नेः॰।
अहम्॰सुहवस्पेतिसुहवस्प॰प्रणीतो॰प्रनीताविति॰प्रा॰नीतो॰॥५॥
आर्षेः॰हिः॰स्थः॰मयोभुवऽइतिमयः॰भुवः॰नः॰ऊर्जे॰दधातनः॰॥
महेरणायचक्षसे॥६॥यः॰वः॰शिवतमऽइतिशिवतमः॰रसः॰॥९७॥

तस्यो॰भाजयतेहः॰नः॰उशतीरिवत्युशतीः॰इवः॰मातरः॰॥४८॥ तः
स्मेः॰अरम्॰गमाम्॰वः॰यस्य॰क्षयाय॰जिन्वथः॰आपः॰जनयथः॰
चः॰नः॥४९॥मित्रेः॰सुऽइतिसुः॰सन्येतिसुम्॰सन्य॰पृथिवीम्॰भूमीम्॰चु॰
ज्योतिषा॰सुहः॰सुजातमितिसुऽजातम्॰जातवेदसमितिजातः॰वेदः
सम्॰अयक्ष्मायः॰चः॰सुम्॰सजामि॰प्रजाभ्यऽइतिप्रऽजाभ्यः
॥५०॥कुवित्॰सुऽइतिसुः॰सन्येतिसुम्॰सन्य॰पृथिवीम्॰वृहत्॰ज्योतिः॰
सम्॰ईधिरे॰तेषाम्॰भानुः॰अजस्रः॰इत्॰शुक्रः॰देवेषु॰रोचते॥५१॥

सर्ट॰ सस्ना॰ मिति॰ सम्॰ सस्नाम्॰ वसु॰ मिरिति॰ वसु॰ भिन॰ कुद्रे॰ धारै॰ नु॰
र्म्मृक्षा॰ म्॰ मर्द्दम्॰ हस्ताभ्या॰ म्॰ मृद्वीम्॰ कृत्वा॰ सिनी॰ वाली॰ कृणो॰ तु॰
ता॰ म्॥ ५२॥ सिनी॰ वाली॰ सुकु॰ पर्दीति॰ सु॰ कुम्॰ दू॰ सु॰ कुरी॰ रिति॰ सु॰ कुरी॰
रा॰ स्तो॰ पशो॰ इति॰ सु॰ ओ॰ पत्नी॰ सा॰ नु॰ प्या॰ म्॰ अदि॰ ते॰ मही॰ आ॰ उषा॰ म्॰
दृ॰ धातु॰ हस्त॰ यो॰ म्॥ ५३॥ उषा॰ म्॰ कृणो॰ तु॰ हस्त॰ या॰ बाहु॰ भ्या॰ मि॰ बाहु॰
भ्या॰ म्॰ अदि॰ ति॰ र्धि॰ या॰ माता॰ पुत्र॰ म्॰ यथा॰ उपस्थ॰ इत्यु॰ पस्थे॰ सा॰ ॥ सा॰ मा॰
अग्नि॰ म्॰ बि॰ भर्त्तु॰ गर्भे॰ आ॰ मरुत्स्व॰ शिरो॰ म्॥ असि॥ ५४॥ वसवन॰ त्वा॰ ॥ ९७॥

कृण्वंतु॰ गायत्रेण॰ छंदसा॰ अदि॰ ते॰ रुत्त॰ रूत्वा॰ असि॰ पृथिवी॰ अ
सि॰ धारया॰ मयि॰ प्रजा॰ मिति॰ प्रजा॰ म्॰ मायन॰ पोषम्॰ गोप॰ त्यं॰ सुवी
र्य्यं॰ मिति॰ सु॰ वीर्य्यं॰ म्॰ सजा॰ तानि॰ ति॰ म॰ जुत्तान्॰ अर्त्तमानाय॰ रुद्रा॰ त्वे
क्षुभेन॰ त्रैस्तुभेने॰ त्यैक्षुभेन॰ अन्तरिक्ष॰ म्॰ आदित्यान॰ जागतेन॰ द्यो॰
द्विरूवे॰ देनम॰ वैश्वानरो॰ अनुष्टुभेन॰ आनुस्तुभेने॰ सानुस्तुभेन॰ दि
शा॰ म्॥ ५५॥ अदि॰ ति॰ र्नैविलम्॰ भृष्णतु॰ कृत्याये॰ सा॰ महीम्॰ उषाम्॰
मन्मयामिति॰ मृत॰ मयीम्॰ योनिम्॰ अग्नये॰ पुत्रेभ्य॰ प्रा॰ अयच्छम्॰
अदि॰ ति॰ मश्रपर्यान्॰ इति॥ ५६॥ वसवन॰ त्वा॰ थूपयंतु॰ इन्द्र॰ थूप॰

पंतु। चरूणं॑ चिष्कृधि॥ ५७॥ अदितिस्त्वा देवी। चिश्वदेवावती। चिश्वदेवावतीति चिश्वदेवा। वती। पृथिव्याः। सधस्थ इति सधा। स्थे
अङ्गिरस्वत्। स्वनतु। अवदन्। देवानाम्। त्वा। पत्नीः। देवीः। चिश्वदे
वावतीः। चिश्वादेवावतीरिति चिश्वादेवा। वतीः। दधतु। उरोः। धि
षणे। अभि। ऊन्धताम्। चरूत्रीः। श्रपयंतु। गमो। पंचतु। जनयः।
अछिन्नपत्राः। इसछिन्ना। पत्राः। पंचन्तु॥ ५८॥ मित्रस्य। चर्षणी
धृतः। चर्षणिधृत इति चर्षणि। धृतः। अवः। देवस्य। सानसि। घृ॥ रामः॥
न्नम्। चित्रश्रवस्तमम्। मितिचित्रश्रवः। तमम्॥ ५९॥ देवः। त्वा॥ १६॥

सविता। उत्। वपतु। सुपाणिरितिसु। पाणिः। स्वङ्गुरिः। स्वङ्गुरिरिति सुअङ्गुरिः
सुबाहुरितिसु। बाहुः। उतः। शक्म्ना। अच्छिद्यमाना। पृथिव्याम्। आसीनः
दित्रः। आ। पूणा॥ ६०॥ उत्थाय। बृहती। भव। उत्। ऊर्ध्वम्। तिष्ठ।
ध्रुवा। त्वम्। मित्रैतान्। ते। उखाम्। परि। दद्मि। अग्निक्षयाए
णा। मा। भोदि। चसवः। त्वा। आ। रुहन्तु॥ ६१॥ आकूतिमित्या। कूति
म्। अग्निम्। प्रयुजम्। इतिप्र। युजम्। स्वाहा। मनः। मे। हृदयम्। १.
चित्तम्। चित्तम्। इति। विज्ञातम्। इति। वि। ज्ञातम्। चुवाचः। चित्। इति। वि।

धृतिम्। प्रजापतेस्त्वा इति प्रजापतये। भवनैः। अग्नयेः। वैश्वानराय। वैश्वानराय॥ ६२॥ मा। सुऽभिः। मा। सुऽरिष्टः। अग्नेः। धृ
ष्णुः। वीर्यस्वा। सुऽअग्निः। च। इदम्। कुरिष्यते॥ ६३॥ दृ॒ꣳह॒स्व।
देवि॥ स्वस्तये। आसुरी। मायै। स्वधायै। कृता। असि। जुष्टम्। देवेभ्यः॥
इदम्। अस्तु। हविः। अरिष्टाः। त्वम्। उत्। इहि। मृतेः। आस्मिन्॥ ६४॥
ऊर्ध्वः। इति। ऊर्ध्वः। नः। सूर्प्पिरः। सुतिः। दितिः। सूर्प्पिः। असि। आसुतिम्। प्रत्। नः। मम॥
होतः। चरैषः। मम। सहसः। पुत्रः। अद्भुतः॥ ६५॥ परस्याः। अधि। सानवः॥ १७॥

तः। इति। सम्। वः। तेः। अवरान्। अभि। आ। तरा। मत्रः। अहम्। अस्मि। तान्।
नः। अवः। आ। नेः। दासृष्णिः। दध्मसि। सर्वम्। तत्। अस्तु। ते। घृतम्। तत्।
श्वः। इह। आ। गहि। पुरीष्यः। पुरुऽप्रियः। इति। पुरुऽप्रियः। अग्नेः। त्व
म्। तरः। मधः॥ ६७॥ मत्। अग्नेः। कानि। चित्। परमस्याः। परावतः।
इति। परावतः। रोहित्। श्वः। इति। रोहितः। आ। जुषस्व। हविष्यः॥ ६८॥ ष
ट्। अति। उपजिक्। उपऽजिक्। मतः। चम्मः। अतिसर्प्पति।
सर्प्पति॥ ६९॥ अहः। अहः। हरिसः। अहः। अप्रयावृ। मिसर्प्रः। आ।

वम्। भरंतम॒ अश्वा॑येवेत॒श्वाया॑ इवा॒ निष्टे॑ता॒ घास॑म॒ अस्मे॑। रायः॑ पोषे॑ण॒ सम्। इषा॑ मदेत॑म॒ अग्ने॑। मति॑। प्रति॑वेशम॒ इति॑ प्रति॑। वेशा॑म॒ पारि॑षाम॒ ॥७०॥ नाभा॑। पृथि॒व्याः॑। स॒मि॒धा॒न॒ इति॑ सम्। इ॒धा॒ने॒। अग्ने॑। रा॒यः॑। पो॒षा॒या॒। बृ॒हते॑। हवा॑महे। इ॒षम्। मदं॑। मि॒ता॒रु॒म्। मद॑म्। बृ॒हत्। उ॒क्थ॒मिति॑ बृ॒हत्। उ॒क्थ॒म्। वाजे॑वाजे॒ इति॒ वाजे॑। वा॒जं॒। त॒म॒। वाजे॑षु। स॒न्त॒। तार॑म्। अग्नि॑म्। पृ॒त॒ना॒सु॒। सा॒स॒हिम्। स॒सा॒हमिति॑ स॒सहिम्॑ ॥७१॥ वोः॑। सेना॑। याम॑॥

अ॒भि॒स्तरि॑ति॑ स्वभि॑। इ॒त्वरी॑। आ॒ऽध्वा॒धि॒ना॒। इ॒त्या॒ऽध्वा॒धि॒नाः॑। उ॒ग॒णा॒सा॒॥७॥

उत्। वः॒। स्तेना॑। वः॒। च॒। तस्क॑राः। न। तान्। ते॒। अग्ने॑। अपि॑। दृ॒धा॒मि॒। आ॒स्ये॑ ॥७२॥ दृ॒ष्टऽ॒प्लो॒षम्। मु॒लि॒म्लून॑म्। ज॒म्भ्यै॒। न। तस्क॑रान्। उ॒त। आ॒ह॒। नु॒मः। इति॑। हनु॑भ्याम्। स्ते॒न॒ना॒म्। भ॒ग॒वः॒। इति॑ भगः॑। च॒। तान्। ते॒। मा॒। रि॒षा॒त्। सु॒र॒वा॒दि॒ता॒नि॒ति॑ सुरवादितान्॑ ॥७३॥ वः॒। ज॒नेषु॑। मु॒लि॒म्लून॑ऽइति॑ मुलिम्लून॑। स्तेना॑सः। तस्क॑राः। न। वः॒। कक्षे॑षु। अ॒घा॒य॒त॒। न॒। अ॒घ॒यः॒। वृ॒क्षे॒ऽवृ॒क्षे॒। यः॒। उ॒त॒ऽए॒ना॒न्। ते॒। दृ॒धा॒मि॒। ज॒म्भ्यैः॑ ॥७४॥ वः॒। अ॒स्मभ्य॑म्। मृ॒ळ॒य॒त॒। अ॒रा॒ति॒या॒दिति॑ अराति॑ऽया॒त्। इति॑। रा॒ति॒ऽम॒ता॒। भ॒ग॒ऽवः॒। तु॒ऽए॒। द्वेष॑ते॥

जनेऽनिंदितेऽनऽअस्मान्विष्पक्षान्च सर्वम्तमम्मुम्
मा कुरु ॥७५॥ सट-स्वितमिति समाश्वितम्मे ब्रह्मसट-श्वि
तमिति समाश्वितम्मे वीर्य्यम्मे बलम्मे सट-श्वितमिति समाश्वि
तम्मे क्षत्रम्मे जिष्णु यस्याहम्पुरोहितऽइति पुरो-
हित ॥७६॥ उतैषाम्पाहुऽइतिनाहमतिरम्उतैवैन
अथोऽइत्थाबलम्मे क्षिणोमि ब्रह्मणाऽमित्रान्नुम् ॥७७॥
नयामि स्वान्नऽहम् ॥७७॥ अन्नपतेऽइत्यन्नाऽपतेऽअन्नस्य ॥१०-२॥

नऽनऽदेहि द्विपदेऽअनमीवस्याशुषिमणऽनप्रप्रेतिप्रा प्रीहितारं
मा तारिषमूर्जम्मे नऽधेहि द्विपदेऽइतिद्विपदे चतुष्पदे च
तुंऽपदेऽइति चतुष्पदे ॥७८॥ * इतिमाध्यन्दिनेशतपथब्राह्मणे काण्वे संहि
तापदपाठे एकादशोध्यायः * हरिः ॐ म् * दृंहन्तां दुर्य्याऽपृथिव्यामुर्व्वीगव्यूतिमहीऽपृथिवीकृधि
कृष्णाऽरुषाऽअघोरेण चक्षुषा मित्रैषितेन मनसा तेभिष्ठाऽअघोरया तन्वा
तनूभिरभिसंविशस्वाऽवचक्षेऽअहन्तेभ्यो मा मीऽअग्निरुपदृग्भवन्मा
चाहमग्नेऽअयक्ष्मोऽअमतेरुरुयुगोपायाऽअनिमिषन्तऽइदानीं
तऽएनम्मेऽअदितयेत्वाशीर्षतीऽइतिसुरेतसम् ॥१॥ नक्तोषासा

न क्रोषसे तिनक्रोषसा समनुसेति सा मनसा चिकूपेऽइति चि
॥१०॥ त्कूपो धापयेतेऽइति धापयेतां त्रिशुम् एकम् समाचोऽइति स
म ईचा द्यावृक्षामो कुक्कुरेऽअंतरेचि भाति देवोऽअग्निम् धा
रयन्नुऽइविणोऽइतिप्रविण्ण दोन्नरा चश्वा सुपाणि प्रति मु
ञ्चते कविऽप्राअसावीत् भद्रम् द्विपदेऽइति द्विपदे चतुष्पदे
चतुष्पदेऽइति चतुष्पदे चि नाकम् अरुहत् सविता चरेण्यन ॥१॥
अनुप्रयाणम् प्रयानमिति प्रा यानम् उषसेन्चि रात्रीति ॥१०॥

सुपर्णोऽइति सुपर्णोऽअसि गरुत्मान् त्रिवृदिति मु चत्रा तेत्रि
कुभगायत्रम् चक्षुन्न बृहद्रथंतरेऽइति बृहद्रथंतरे पक्षौ स्तोम न
आत्मा छंदाँसि अङ्गानि यजूँषि नाम सामा ते तनूर्
वामदेव्यमिति वामा देव्यम् मुखाय त्रिमिति युक्ता युक्तिय म्
पुच्छम् धिष्ण्या न शफाः दिवम् गच्छ स्वरितिस्कृ पतम ॥ ५
चिक्मो क्रमन्न असिसपत्नक्रेतिसपत्नहा गायत्रम् छंद न
आरोहं पृथिवीम् अनु चि क्रमेस्व अभिमातिहेसेभिमाति।

त्रैष्टुभम्। त्रैस्तुभमिति त्रैस्तुभम्। अंतरिक्षम्। अनुष्टीयतेऽ
॥१०४॥ नुष्टियुतः इत्यनुष्टि। अतः हुता। आगतम्। दिवम्। नाक्रयुतः दा
नुयुतः इतिनाकु। अतः हुता। अनुष्टुभम्। आनुस्तुभमिसानुस्तु
भम्। दिशः॥ ॥ अक्रंदत्। अग्निः। स्तनयन्निवेतिस्तनयन्। द्यौः
क्षामा। रेरिहत्। चीरुधः। समञ्जन्निति समञ्जन्। सधस्थे
अतः नेः चिहि। इम्। इडे। अकृण्वन्। आ। रोदसी। इतिरोदसी॥ ॥
भानुना। भाति। अंतरिक्षयुतः॥ ॥ अग्नेः। अङ्गा। वर्त्तनिसे ॥१०४॥

नि। आवर्त्तनि। अभि। मा। नि। वर्त्तस्व। आयुषा। वर्चसा। प्रजयेति
प्रऽजया। धनेन। सन्मा। मेधया। रय्या। पोषैण॥ ॥ अग्नेः। आवृ-
त्तम्। ते। संवृ। आवृतः इति। उचतः। सहस्रम्। ते। उपावृत्तः इ
त्युपऽआवृतः। अधः। पोषस्य। पोषेण। पुनः। नः। नष्टम्। आ। कृ
धि। पुनः। नः। नष्टम्। रयिम्। आ। कृधि॥ ॥ पुनः। ऊर्जा। नि। वर्त्तस्व।
पुनः। अग्ने। इषा। आयुषा। पुनः। नः। पाहि। अद्रिः। हसः॥ ॥ सह। र
य्या। नि। वर्त्तस्व। अग्ने। पिन्वस्व। धारया। विश्वप्स्न्येति। विश्व।

प्रकृपा। विश्वतः परि॥१०॥ आ। त्वा। अहार्षम्। अंतः। अभूः। ध्रुवः।
॥१७-५॥ तिष्ठा। अविचाचलिः। त्वम्। विशः। त्वा। सर्वाः। वांछंतु।
मा। त्वत्। राष्ट्रम्। अधि। भ्रशात्॥११॥ उत्। उत्तमित्युत्। तमम्। चरु।
णा। पाशैः। अस्मत्। अवः। अधमम्। विकर्णम्। मध्यमम्। श्रथाय। श्र
थयेति। श्रथय। अथ। वयम्। आदित्ये। व्रते। तव। अनागसः। अदि
तये। स्याम॥१२॥ अग्नेः। रुरुत्। उषसाम्। उदुस्रे। अस्थात्। निर्जगन्।
वान्। तमसः। ज्योतिषा। आगात्। अग्निः। ॥१७-५॥

भानुना। रुशता। स्वङ्ङिति सुऽअङ्। जातः। विश्वा। सद्मा
नि। अप्राः॥१३॥ सीद। त्वम्। मातुः। अस्योः। उपस्थे। इत्युपऽस्थे।
विश्वानि। अग्ने। वयुनानि। विद्वान्। मा। एनाम्। तपसा। मा। अ
र्चिषा। आभिः। रोचीः। अंतः। अस्याम्। शुक्रज्योतिरितिशुक्रऽज्यो
तिः। वि। भाहि॥१४॥ अंतः। अग्ने। रुत्। त्वम्। रुरवाय। सदनः। सो।
तस्य। त्वम्। हरसा। तपन्। जातवेद। इतिजातऽवेदः। चेदः। त्रिवरूथे।
सानु॥१५॥ त्रिवरूथे। भूत्वा। महः। अग्नेः। अथो। इत्यथो। सीद। त्रिवरूथे।

त्म॰ त्रिवा॰ ह्व॰ त्वा॰ दि॰ त्रि॰ स॰ वे॰ नि॰ स्व॰ म्। यो॰ नि॰ म्। इ॰ ह॰ आ॰ अ॰ स॰ द्व॰
॥१॰६॥ ॥१६॥ दि॰ वो॰ पा॰ रि॰ प्र॰ थ॰ म॰ म्। मृ॰ तो॰ अ॰ ग्नि॰ ने॰ अ॰ स्म॰ ता॰ द्वि॰ तो॰ य॰ म्। प॰
रि॰ णा॰ त॰ वे॰ दा॰ इ॰ ति॰ जा॰ त॰ वे॰ दा॰ तृ॰ ती॰ य॰ म्। अ॰ प्सि॰ क्ष्य॰ पा॰ सु॰ न॰ मे॰ ण॰
न॰ म॰ ना॰ इ॰ ति॰ न॰ मे॰ न॰ अ॰ ज॰ श्र॰ म्। इ॰ धा॰ ना॰ ए॰ न॰ म्। ज॰ र॰ ते॰ स्वा॰ धि
रि॰ ति॰ सु॰ आ॰ ध॰ ॥७॥ वि॰ ऋ॰ तो॰ अ॰ ग्ने॰ त्रे॰ धा॰ त्र॰ या॰ णि॰ वि॰ भ्र॰ ता॰
धा॰ द्वि॰ भृ॰ तो॰ ति॰ वि॰ भ॰ ता॰ पु॰ त्रे॰ ति॰ पु॰ त्रा॰ वि॰ ऋ॰ ते॰ ना॰ म॰।
स॰ मु॰ पु॰ र॰ मू॰ द्रे॰ त्वा॰ न॰ मे॰ ण॰ ने॰ न॰ म॰ ना॰ इ॰ ति॰ न॰ मे॰ न॰ अ॰ प्सि॰ क्ष्य॰ म्। ॥१॰६॥
गु॰ हे॰ भ॰ त॰ वि॰ प्र॰ उ॰ त्स॰ म्। अ॰ ज॰ न॰ आ॰ ज॰ गु॰ थ॰ स्य॰ ज॰ गु॰ थ॰ ॥८॥ ॥१॰६॥

सु॰ अ॰ ते॰ न॰ च॰ क्षा॰ इ॰ ति॰ न॰ च॰ क्षो॰ न॰ दृ॰ धो॰ दि॰ वो॰ अ॰ ग्ने॰ ऊ॰ र्ध॰ न॰
तृ॰ ती॰ यै॰ त्वा॰ स्र॰ जा॰ सि॰ ना॰ स्थि॰ वा॰ ट॰ सं॰ मि॰ ति॰ ना॰ स्थि॰ बा॰ ट॰ सं॰ म्।
अ॰ प्सा॰ उ॰ प॰ स्थ॰ इ॰ त्यु॰ प॰ स्थे॰ मृ॰ हि॰ षा॰ अ॰ व॰ र्ह॰ न॰ ॥९॥ श्री॰ णा
मु॰ उ॰ दा॰ र॰ इ॰ ति॰ यु॰ त॰ अ॰ ग्र॰ ल॰ धु॰ रु॰ र्ण॰ म॰। रु॰ यी॰ णा॰ म्। मु॰ नी॰ षा॰ णो॰
म्। प्रा॰ र्प॰ ण॰ इ॰ ति॰ प्रा॰ अ॰ र्प॰ ण॰ न॰ सो॰ भ॰ गो॰ पा॰ इ॰ ति॰ सो॰ मा॰ गो॰ पा॰।
द्व॰ सु॰ न॰ सू॰ नु॰ स॰ हो॰ स्त्र॰ न॰ अ॰ प्सि॰ क्ष्य॰ षु॰ सु॰ रा॰ जा॰ वि॰ भा॰ ति॰ अ॰ ग्नी॰।
उ॰ ष॰ सा॰ म्। इ॰ धा॰ न॰ ॥१०॥ वि॰ श्व॰ स्य॰ के॰ तु॰ र्भु॰ व॰ न॰ स्य॰ ग॰ र्भ॰ न॰ आ॰

द्यावापृथिवी इति द्यावापृथिवी अपृणन्त् जायमानम् वीडुम् चित् आरुजम् अभिनत् परायन्तिति परा अनन् जनम् मते अग्निम् अयजन्त पञ्च ॥२१॥ उत्त्रिकः पानक्ः अरतिः सुमेधाः इति सुमेधाः मनुषु अग्निः अमर्त्यः निधायि इयर्त्ति धूमम् अरुषम् भरिभ्रवत् शुक्रेण शोचिषा द्याम् इनक्षन् ॥२२॥ अनतेः अ द्या रुणवत् शुभ्रस्तृचः इति भद्रस्तृचे अपूपम् देवाः घृतवन्तम् ॥ तम् ॥ तमिति घृतवन्तम् अग्नेः प्रातम् नुवा प्रतरमिति प्रातरम् ॥ १०७ ॥

वस्यः अष्टे अभि सुम्नम् देवभक्तमिति देवभक्तम् अविष्टु ॥२३॥ आतम् भुजः सोमस्य वत्सेषु अग्नेः युक्थेउक्थः इति युक्थे उक्थे आभुजा शस्यमाने प्रियः सूर्ये प्रियः अग्ना भवती ॥ उत जातेन अभिनदत उत जनित्वैरिति जनित्वैः ॥२४॥ स्वाम् अग्नेः यजमानाः अनु धूनु विश्वा वसु दधिरे वार्याणि चयः शहः प्रविणम् इच्छमानाः ऋजम् ग्येमेतमितिगो मन्त्र म् उत्त्रिजेः ॥२५॥ अस्तावि अग्निः नराम् सुत्रेवः इति सुत्रेवः

पि वधुने

वैश्वानरऽऋषभिरित्यृषभिऽभिनऽसोमऽगोपाऽइतिसोमाऽगोपाय
॥१७८॥ अद्दृंहेऽइत्यद्दृंहेद्यावापृथिवीऽइतिद्यावापृथिवी हवेमाऽदेवान
धत्तारयिमऽअस्मेऽइत्यस्मेसुवीर्यमितिसुवीर्यम्॥२५॥ उऽइत्यैमऽसाद्विश्वेदेवाऽअग्नेभर्तुविभिर्भिरितिविभि
र्मिथुनेनऽभवाद्रियेवऽस्वम्सुप्रतीकऽइतिसुप्रतीकऽस
द्विभाद्वसुरितिविभाद्वसु॥२७॥ प्रऽइतऽअग्नेज्योतिष्मान्
याहिविश्वेभिऽअग्निभिरित्यग्निभिर्भवन्तम्बृहद्भिरिति ॥१८०॥
बृहतऽभिभानुभिरितिभानुभिर्भासन्नोमाहिꣳसीः॥१७८॥

तन्त्वाप्रजाऽइतिप्राजापत्यप्रजेतिप्राजापत्योऽअयमग्निर्भू
तस्यापऽएवेदंरेतऽआसीत्तत्सूर्येणनरोचतबृहतभाऽअभियमपुरु
षंपृतन्यसुतस्योदृदायोदेवोऽअतिथिर्नित्यऽआहुतऽआहुतऽओ
षधेत्रायस्वैनꣳस्वधेत्रायस्वैनमप्सुषदेत्वाप्सुषदमृतादृतसदमृतसदं
ऽइत्यैमऽलोकेतमेमनयतांमऽजनयऽसुपत्नीरितिसुपत्नीऽ
मातेवेतिमातेवऽईवपुत्रमभृतेऽआप्त्यायस्वेप्रासुऽएनमऽआ
आप्त्यायस्वेप्रासुअग्नेसधिष्टवेसोऽअधिष्ठेऽअनुकृत्वसे।

गर्भ्भे॑ सम॒ज्ञा॒य॒से॒ पु॒न॒रि॒ति॒पु॒न॒र्भ॒व॒ गर्भ्भ॑ऽअसि॒ ऊर्ब्बा॑ना॒म्
॥१७॰९॥ गर्भ्भ॑ऽव॒न॒स्प॒ती॒ना॒म् गर्भ्भ॑ऽवि॒श्व॒स्य॒ भू॒त॒स्य॒ अग्ने॑ गर्भ्भ॑ऽअ॒पा
म॒सि॒ ऽउ॒ऽस्रा॒सु॒ चे॒ति॒प्रा॒ सर्ब्बा॑ भस्म्मना॒ योनि॑म॒प॒ऽए॒त॒ चृ॒ पृ
थि॒वी॒म् अग्ने॒ सृ॒ष्टः॒ सर्ज्जो॑ति॒सु॒म् सर्ज्जो॑ मा॒तृ॒भि॒रि॒ति॒मा॒तृ॒भिः॑
स॒म॒ज्जो॒ति॒ष्मा॒न् ज्यो॑ पु॒न॒र्भ॒व॒ आ॒ऽअ॒स॒दः॒ ऽऽ॒ पु॒न॒र्भ॒व॒ आ॒स॒ चे॒त्या॒
सर्ब्बा॑ सद॒नम॒प॒ऽए॒त॒ चृ॒ पृ॒थि॒वी॒म् अग्ने॒ त्रो॒बे॒ मा॒तु॒रि॒ति॒ मा॒तु॒ र॒था॒ उ॒ ॥ रा॒म॥
पा॒स्थ॒ऽइ॒क्ष॒पा॒स्थ्यो॒ अ॒त॒ऽअ॒स्पा॒न् त्रि॒व॒तम॒ऽइ॒ति॒त्रि॒व॒ तम॒ऽ॥॰॥ ॥१७॰९॥

बोधा॑ मे॒ऽअ॒स्य॒ व॒च॒स॒ऽ॒ऽअ॒वि॒ष्टे॒ मह॒ हि॒ष्टस्य॒ प्र॒म॒ति॒स्पे॒ति॒प्रा॒
भृ॒त॒स्य॒ स्व॒धाव॒ऽइ॒ति॒स्व॒धा॒ व॒न॒पा॒यं॒ति॒ला॒ अनु॑ त्वन॒ गृ॒णा॒ति॒
वृ॒हा॒ऽउ॒ऽ॒ ते॒ त॒न्त्व॒म् चं॒दे॒ अ॒ग्ने॒ऽअ॒प॒स्से॒ बो॒धि॒ सू॒रि॒ऽ॒ मघ॑वन्ति
मघा॑ वो॒ व॒सु॒ऽपते॑ व॒सु॒दा॒वन्नि॑ति॒व॒सु॒ऽदा॒व॒न्॒ यु॒यो॒धि॒ अ॒स्म
त्॒ द्वे॒षा॒ऽ॒सि॒वि॒श्व॒क॒र्म्म॒णऽ॒ इ॒ति॒वि॒श्व॒क॒र्म्म॒णे॒ स्वा॒हा॒ ॥ऽ॥
पु॒न॒रि॒ति॒पु॒न॒ऽ॒ ला॒ आ॒दि॒त्यैः॒ रु॒द्रैः॒ व॒स॒न॒ स॒म॒ऽइ॒ध॒ता॒म् पु
न॒र्ब्रह्म्मा॑णऽ॒ व॒सु॒ना॒ थो॒त॒ वसु॑ना॒ था॒ सं॒ते॒ घृ॒तेन॒ त्वम्॒ त॒न्त्व॒

मयि ते। काम धरणमिति काम। धरणं। भूयात्। अग्नेः। भस्म। असि।५

मा। वः। हृयस्य। सत्यात्। सं। तु। यजमानस्य। कामः।६। अथो। इति। वि। इत्। वि। नु। सुप्रीति। अतंभवे। अत्रा। सः। पुराणः। वेद। नूतनाः। अदीता। अग्निः। अवसानं। मिमीते। वसानं। पृथिव्याः। अक्रेन्। ऊम्। मा। पितरः। लोकं। अकृत। अस्मै।७। सं। ज्ञानं। मिति। सं। मानं। मा। अग्नेः। पुरीषं। असि। चितः। स्थ। परि। चितं। परि। चिनुत। इति। परि। चिनोति। ऊर्ध्वः। चितः। त्वं। चित्। अधि। चितं। कृधि। अयं। मे। अग्निः।८। अस्मिन्। नः। सोमं। मखे। इन्द्रः। सुतं। दृधः। जठरे। वावशानः। मह।११।१।

११०

स्त्रियं। वाजं। अर्त्यं। ना। सप्तिं। सुषुवांसं। इति। सुसुवांसं। ना। स्तुयसे। जातवेदः। इति। जातवेदः।४०। अग्ने। यत्। ते। दिवि। वर्चः। पृथिव्यां। यत्। ओषधीषु। अप्सु। सुऽआजभत्र। यजतं। अं
तरिक्षं। उरु। ति। इति। तन्मम। भद्रं। वि। निक्तः। इति। नि। भक्तः। तं। नः। (यजस्व। तं) आततंथ। इति। आऽततंथ। चेष्टः। सः। इति। भानुः। अर्णवे। नृऽचक्षाः। इति। नृऽचक्षाः।४१। अग्ने। दिवः। अर्णं। अछ। याहि। गृणानः। अछ। देवान्। ऊं इति। वोधि। ऋतऽचिकेः। यविष्ठ्यः। मे। वाचः। योचनेः। परस्तात्। सु

र्धस्यास्ते॒ चाऽव॑स्तात॒ऽऊपू॑तिर्मुऽइत्यू॒पू॑तिर्मृते॒ऽआप॑:॥८॥
पुरी॑ष्या॒सोऽअ॒ग्नय॑ऽएनाव॒णोभि॒:ऽएव॒णोभि॒रितिप्रा॒व॒णोभि॒:स॒
जोषा॑सुऽइतिस॒जोषा॑सऽजुषन्तामऽइ॒मम्ऽअ॑ङ्गिरसऽअ॒नमी॑वाः।
इषं॑ऽमू॒र्जम्॥९॥इडा॑म्ऽअग्ने॒ पुरु॒द॒ऽसमि॑तिंपुरु॒दꣳ स॑म्ऽस॒
नाम्ऽगो॒ऽअश्व॑त्वमम॒मिति॒ऽअश्व॑वत्ऽतमम्ऽहवमानाय॒ साध्या॒स्या
न॒ऽउ॒सुनु॑ऽतनयंऽबि॒भ्रानेतिबि॒भ्रा चा॑ऽअग्ने॒ माते॒ सुम॑तिरि ॥१०॥
तिसु॒ मति॑:ऽभूतु॒ऽअस्मे॑ऽइ॒त्यस्मे॑॥९॥चित्ऽअ॑सि॒ तया॑ देव ॥११॥

तयाऽअङ्गि॑रस्वत॒ऽध्रुवा॑स्मा॒ऽइन्द्रा॑ऽअग्नी॒ऽआ सी॑द॒ा पु॑रुश्चि॒स्तिपरि॑॥
श्चित्॥१२॥तो॒कम्ऽपृ॑णा॒ऽछि॒द्रम्ऽपृ॑णाऽअथो॒ऽइत्त्वयाऽसी॑द॒ाऽधृ॒षे
णा॑स्मा॒ऽइ॒दुऽअ॑ग्नाऽइ॒तोन्वि॒न्द्रा॒ग्नी॒ऽआ॒ब॒हु॒स्पति॑ऽअ॒स्मिन्॒ऽआ॒ व॒
नो॒ऽआ॒सी॒ष॒दृ॒ता॒ऽअ॒सि॒ सु॒दु॒घ्नि॒र्त्यꣳसीस॒दन्॒॥१३॥तो॒ऽए॒अ॒स्या॒।
मू॒र्द्धो॒ऽअ॒सि॒ऽइति॒मू॒र्द्धा॒ऽए॒व॒ए॒सो॒मम्ऽआ॒श्री॒णा॒ति॒ प॒श्चा॒यं॒ऽजन्सं॒
न्॒ऽदे॒वाना॑म्ऽवि॒शा॒मृ॒षि॒षु॒ऽरो॒च॒नो॒ऽदि॒वः॑॥१४॥इन्द्रम्ऽवि॑श्वाऽअ
वी॒वृ॒धन्॒ऽस॒मु॒द्र॒व्य॑चस॒मिति॑स॒मु॒द्र॒ऽव्य॑चसम्ऽगिरः॒ऽर॒था

तमम्। रथितमम्। तिरथि। तमम्। रथीमाम्। रथिनाम्। तिरथिना
म्। वाजानाम्। ससतिम्। तिसत्। पतिम्॥४८॥ समम्। इत्। समम्। समम्।
कृत्व्येथाम्। सप्रियाविव। तिसमम्। प्रियोरो। चिच्छू। इतिरो। चिच्छू।
सुमन्नस्यमानाविति। सुमन्नस्यमानो। इषत्। ऊर्ज्जम्। अभि। सच्च
मानाविति। समम्। वसानो॥४९॥ समम्। वाम्। मनः। सि। समम्। व्रता
नाम्। समम्। ऊ इत्यूँम्। चित्तानि। आ। अकरम्। अग्ने। पुरीष्य। अ ॥१॥
धिषा। इत्यधि। पाम्। भव। समम्। नः। इषम्। ऊर्ज्जम्। यजमाना ॥११२॥

याधोहि॥५०॥ अग्ने। त्वम्। पुरीष्य॥ रयिमानिति। रयि। मान्। पु
ष्टिमानिति। पुष्टि। मान्। असि॥५१॥ मातेवेति। माता। इव। पुत्रम्।
पृथिवी। पुरीष्यम्। अग्निम्। स्वे। योनौ। अभारुषम्। ताम्।
विश्वैः। देवैः। ऋतुभिरिति। ऋतु। भिः। संविदानः। इति। सम्। विदानः।
प्रजापतिरिति। प्रजा। पतिः। विश्वकर्मेति। विश्वा। कर्म्मा। विमु
ञ्चतु॥५२॥ असुन्वन्तम्। अयजमानम्। इत्। स्तेनस्य। इत्या
म्। अनु। हि। तस्करस्य। अन्यम्। अस्मत्। इत्। सा। ते। इत्या।

नमः॑ देवी॒ नि॒र्ऋत्यै॒ इति॑ नि॒ः॒ऋ॒ते॒ तु॒भ्य॒म॒ अस्तु॑ ॥५॥ नमः॑ अ॒सु॒॥
॥१२॥ ते॒ नि॒र्ऋत्यै॒ इति॑ नि॒ः॒ऋ॒ते॒ ति॒ग्म॒ते॒ज॒ इति॑ तिग्मा॒ते॒जः॒ अ॒यस्म॑
य॒म्॒ वि॒ऽच॒र्॒ता॒ ब॒न्ध॒म्॒ ए॒न॒म्॒ अ॒मे॒न॒॑ त्वम्॒ अ॒ग्ने॒ सं॒ऽवि॒दा॒ने॒ति॒ स॒
म्॒ऽवि॒दा॒ना॒ उ॒त्त॒मः॒ इ॒त्य॒॑ त्वा॒ त॒मे॒ना॒॑ अधि॒॑ रो॒ह॒या॒ ए॒न॒म्॒॥५॥
अ॒स्या॒ना॒॑ ते॒ चोरे॒॑ आ॒स॒ना॒॑ ज॒हो॒मि॒ ए॒षा॒म्॒ ब॒न्धा॒ना॒म्॒ अ॒न॒सं॒ऽज्जे॒
ना॒य॒॑ इत्य॒॑ व॒॑ सं॒ऽज्जे॒ना॒य॒॑ वा॒म्॒ ता॒ज॒न॒॑ भू॒मिः॒ इति॑ प्र॒ऽमं॒द॒न॒ इ॒ ॥ रा॒म॒॑॥
ति॒ प्र॒ऽमं॒द॒ते॒ नि॒ऽऋ॒ति॒मि॒ति॒ निः॒ऽऋ॒ति॒म्॒ त्वा॒ अ॒ह॒म्॒ प॒रि॒ऽव्ये॒॥१२॥

दा॒वि॒श्चा॒ते॒॑॥५५॥ अ॒म्॒ तेन॒॑ दे॒वी॒ नि॒र्ऋ॒ति॒रि॒ति॒ निः॒ऽऋ॒ति॒न॒॑
आ॒ऽब॒ब॒धे॒त्या॒॑ बु॒ब॒धु॒॑ पा॒र्श्वा॒म्॒ ग्री॒वा॒सु॒॑ अ॒नि॒च्चु॒त्य॒मि॒त्य॒॑ वा॒ च॒
त्व॒म्॒ त॒म्॒ ते॒॑ वि॒स्रा॒मि॒ आयु॑षः॒ न॒म॒धा॒ता॒॑ अथा॑ ए॒त॒त्॒ पि॒तु॒
म्॒ अ॒ह॒॑ प्रऽस्तु॑त॒ इति॑ प्र॒॑ प्र॒ऽस्तु॒तः॒ न॒म॒॑ भू॒त्यै॒ वा॒॑ इ॒दम्॒ च॒का
रे॒॑॥५६॥ नि॒वे॒श॒न॒ इति॑ नि॒॑ वे॒श॒न॒॑ सं॒ऽग॒म॒न॒ इति॑ सम्॒ऽग॒म
न॒॑ व॒सू॒ना॒म्॒ वि॒श्वा॒॑ रू॒पा॒ अभि॒॑ च॒ष्टे॒ शा॒ची॒भि॒॑ दे॒व॒ इ॒वि
ति॑ दे॒वः॒॑ इ॒वा॒ स॒वि॒ता॒॑ स॒त्य॒॑ध॒र्मे॒ति॑ सु॒ऽअ॒ध॒र्मा॒॑ इ॒न्द्रः॒॑ न॒॑।

तस्थौ। समुरः इति समाअरे। पथिनाम् ॥५७॥ सारः। युञ्जाति। कुवर्यन्
॥११४॥ युगा। वितन्वते। पथः कृधीरासः देवेषु। सुम्नये इति सुम्नाः ॥५८॥
शुनम्। सारः। वि। युगा। तनुध्वम्। कृते। योनौ। वपत। इह। बीजं
म्। गिरा। च। श्रुष्टिः। सभरसः इति सभराः। असत्। नः। नेदीयः। इ
त्। सूएषः। पक्वम्। आ। इयात् ॥५९॥ शुनम्। सु। फलाः। नः। वि। कृ
षंतु। भूमिम्। शुनम्। कीनाशाः। अभि। यंतु। वाहैः। शुनासीरा ॥ ॥११॥
हविषा। तो। रोहाम। सुपिप्पलाः इति सुपिप्पलाः। ओषधीः ॥ ॥११४॥

कर्त्तना। अस्मे इति अस्मे ॥६०॥ घृतेन। सीताः। मधुना। समम्।
अज्यताम्। विश्वैः देवैः। अनुमतेः। त्वं। नः। मता। मरुद्भिः। इडे
इति इडे। अभि। आ। वहेह ॥६१॥ लाङ्गलम्। पवीरवत्। सुशेवमिति
सुशेवम्। सोमपित्सूचितिसोमपित्सूचिका। तत्। ऊतं। वपति।
गाम्। अविम्। प्रफर्व्यमिति प्रफर्व्यम्। च। पीवरीम्। प्रस्थाव
दिति प्रस्थावत्। च। तं। रथवाहनमिति रथवाहनं

म्॥ ६५॥ कामंम्। कामदुघः इतिकाम। दुघो। धुक्ष्व। मित्राय। वरुणाय।
॥ ६६॥ च। इन्द्राय। अश्विभ्यामिति अश्विभ्याम्। पूष्णे। प्रजाभ्य इति प्रजाभ्यः॥
ओषधीभ्यः॥ ६७॥ चित्। असि। मुञ्च। अग्न्यान्। देवयानाः इति देवयानाः। मानः।
अगन्। पितृयानमिति पितृयानम्। पारम्। अस्य। रजसः। आयाम॥ ६८॥ सजूरिति स
जूः। अर्वता। अयवोभिरिति अयवोभिः। सुवृक्तिभिरिति सुवृक्तिभिः। स्तुवानः। अत्रिणा। सजोषसा। नि
तिसा। जोषसा। अश्विना। दृढ-सोभिरिति दृढ-सनभिः। मरुत्वान्। एतनः॥ ६९॥
ना। वैश्वानरः। ऊतया। धूतेना। स्वाहा॥ ७०॥ ओषधीः। पूर्वीः॥ ७१॥

जाताः। देवेभ्यः। त्रियुगमिति त्रि। युगम्। पुरा। मनोः। युज्ञाणाम्।
अहम्। शतम्। धामानि। सप्त। च॥ ७२॥ शतम्। च। अम्ब। धामानि।
नि। सहस्रम्। उत। च। रुहः। अधा। शतक्रत्व इति शतऽक्रत्वः। यू
यम्। दुमम्। मे। अगदम्। कृत॥ ७३॥ ओषधीः। प्रति। मोदध्वम्। पु
ष्पवतीरिति पुष्पऽवतीः। प्रसूवरीरिति प्रऽसूवरीः। अश्व्याः।
इव। सृजित्वरीः। ता। सः। जित्वरीः। वीरुधः। पारयिष्णुवः॥
॥ ७४॥ ओषधीः। इति। मातरः। तत्। वः। देवीः। उप। ब्रुवे। सुनेयम्।

अश्वम्। वासनआत्मानम्। तवो॒ब्रह्म॑ पुरुषेतिपुरुष॥६॥अ
॥११५॥ श्वस्थो॒ ब्रह्म॑ निषदनम्। निसदनमितिनिसदनम्। पुणी॒ ब्रह्म॑
निषे॒कृता॒ गोभाज॒ इतिगो॒भाजः॑। इत्। किल॑। अस॒थ। बत्। सु
नवथ। पूरुषम्। पुरु॑षमितिपुरुषम्॥७॥ अत्रै॒वैधी॑ सुम
गतेतिसुम्। अगमता॒ राज्ञा॑न॒ सगमेताविवेतिसमितो॒ इवा॒ चिप्रेन
सेऽज्यते॒ मिषक्। रक्षो॒हेतिरक्षः॑ हा॒अमी॒वचा॑तनु॒ इत्यमी॥८॥
वा॒चातनं॑॥९॥ अश्वा॒वतीम्। अश्व॒वतीमितिअश्वा॒ वतीम्। सो॥११५॥

मा॒वतीम्। सोम॒वतीमितिसोमा॒ वतीम्। ऊर्ज्जय॑तीम्। उदो॑ज॒सम्मित्तु
त्। ऊर्ज॑सम्। आ॒आवि॑त्सि। सर्वा॒॑ ओष॑धी॒रस्मे॑। अरि॑ष्टतातयु॒
इत्येरि॑ष्टा॒तातये॥१२॥ उता॒ शुष्मा॒॑ ओष॑धीनाम्। गावे॒॑ गोष्टा॑दि
वा॒गोस्थादिवेतिगोस्था॑त्। इ॒वा॒ ई॒तरे॑। धने॑। सनि॑ष्यन्तीनाम्।
आ॒त्मान॑म्। नवे॑। पुरु॑षा॒। पुरु॑षेतिपुरु॑षा॥१३॥ ऊँ॒ इ॒ इ॒ति॑। ना॒मो॒
ब्रह्म॑ मा॒ता॒ अथो॒ इ॒ति॒थो॒। सूय॑म्। सा॒नि॒षू॒तीति॑नि॒ऽसू॒तीति॑नि॒ऽसू॒ति॒।
सू॒तीः॒ सी॒रा॒यु॒पु॒त्रि॒णी॒न॒स्तु॒। यत्। आ॒मु॒र्यति॑। नि॒ऽसू॒थ॒॥१४॥

अति॑ विश्वा॑न् परि॒ष्ठाः॑ परि॒स्था इ॑ति॒परि॒ स्थाः॑ स्तेनः॑ इ॒वेति॒स्ते॒
॥१७७॥ नः॑ इ॒व॑ व्र॒जम्॑ अ॒क्रुः॑ ओ॒षधी॑भ्यः॑ प्रा॒ अ॒च्यु॒त्नुः॑ अ॒त॑ः॑ किम्॑ च॒न॑
न॒न्त्रः॑ अ॒प॒ ॥७५॥ अ॒त॑ः॑ इ॒माः॑ चो॒द॒य॒ते॒ अ॒क्रम्॑ ओ॒षधी॑भ्यः॑ हस्ते॑।
आ॒दृ॒ध्यः॑ इति॑ आ॒ऽदृ॒ध्यः॑ दृ॒धे॒ आ॒त्क॒ना॑ अ॒क्ष्मऽस्या॑ नः॒ रू॒पे॒ति॑ पु॒रा॒ऽनी॒व॒॒
भा॒ इ॒ति॒ऽनी॒व॑ गर्भ॑ऽन॒ कथा॑ ॥७६॥ अ॒स्य॑ ओ॒षधी॑षु॒ प्र॒ऽसर्प्यथे॒ति॑ प्र॒ऽसर्प्य॑।
सर्प्यथा॑ अ॒क्रु॒मि॒ऽस्प॒क्रु॒म्॑ अ॒क्रु॒म्॑ पु॒रु॒ष्प॒रु॒ए॒ प॒रु॒रि॒ति॒ पु॒रु॒ऽप॒रु॒॒ प॒रु॒ऽरा॒म॒॑॥
त॒त॒न॒ अ॒क्ष्म॒ऽवि॑ वा॒ध॒ द्वे॒ उ॒ग्रेऽम॒ध्यम॒शी॒रि॒ऽइ॒ति॒म॒ध्यम॒ऽशी॒॥ ॥१७॥

इ॒व ॥७७॥ सा॒क॒म्॑ अ॒क्ष्म॒ऽप्रा॒प॒ता॑ वा॒षेण॑ कि॒कि॒दी॒वि॒ना॑ सा॒क॒म्॑
वा॒त॒स्य॑ ध्राज्या॑ सा॒क॒म्॑ न॒न्त्र॒ऽप॒ति॒हा॒ कु॒ये॒ति॒ नि॒ऽहा॒ कु॒या ॥७८॥ अ॒
न्त्वा॒ च॒ न॒ अ॒न्या॒म्॑ अ॒न॒तु॒ अ॒न्या॑ अ॒न्य॒स्या॒ न॒ उ॒प॒ऽअ॒व॒ता॒ ता॒॑।
स॒ध्र्य॑ञ्चि॑ स॒वि॒दा॒ना॒ इ॒त॒स॒म्॑ वि॒दा॒ना॒ अ॒ दू॒रम्॑ मे॒॑ प्रा॒ अ॒व॒ता॒ ब॒र्ह॒ ॥
॥७९॥ या॒ फ॒लि॒नी॑ अ॒ फ॒ला॒ अ॒पु॒ष्पा॒ अ॒ पु॒ष्पि॒णी॑ च॒ या॒॑ च॒ पु॒ष्पि॒णी॑ च॒॑
बृ॒ह॒स्प॒ति॒प्र॒सू॒ता॒ इ॒त॒ब॒स्पति॑ऽप्रसूता॒ ता॒॑ नः॒ मु॒ञ्च॒तु॒ अ॒ꣳ॒ह॒॑
स॒ ॥८०॥ मु॒ञ्च॒तु॒ मा॒ श॒प॒थ्या॑त॒ अथो॑ उ॒त॒ पर्व॑ण्या॒त॒ उ॒त॒।

अथो॑ऽ॒स्मथो॑ अ॒मस्य॑ प॒ड्वीशा॑त्। स॒र्वस्मा॑त्। दे॒वाकि॑ल्बिषा॒दिति॑
दे॒वाकि॑ल्बिषात्॥ ८१॥ अ॒न्तरि॑क्षं वा॒ पर्व॑तो॒ना अ॒नदु॑न्। दि॒वय॑
र्षयः॑ प॒रि॒ऽभ॒त्। नी॒वृ॒म्। अ॒श्व॒र्षभ॑ह॒। ना॒स॒ने॒ऽरि॒ष्या॒ति॒। पूरु॑षेण
पुरु॑षः। इति॒ पुरु॑षः॥ ८२॥ आ॒। उ॒र्वध्या॑ सोम॑रा॒ती॒रि॒ति॒ सोम॑ऽरातीः।
ब॒न्ह॒ति॒ऽरा॒त॒। वि॒ऽच॒क्ष॒णा॒। इ॒ति॒ रा॒ता॒। वि॒ऽच॒क्ष॒णा॒। ते॒। नाम॑। अ॒सि॒। त॒म्। उ॒
त्वा॒। ते॒। तू॒त॒। तम॑। अ॒र॒म्। कार्म॑। या॒म॒। हृ॒दे॥ ८३॥ वि॒ऽहि॒ता॒। वि॒स्रि॒ं॒सि॒। ॥ नाम॑न॑।
ता॒। इ॒ति॒ वि॒स्रि॒ं॒सि॒ता॑। पृ॒थि॒वी॒म्। अनु॑। बृ॒ह॒स्पति॑ऽप्रसूत॒। इ॒ति॒ बृ॒ह॒स्पति॑। ॥ ॥ ॥

आ॒ऽच॒। दू॒रम्। प॒रे॒। ग॒ता॒। इ॒ति॒ प॒रा॒ऽगता॑। ए॒षा॒। सर्वा॑। सु॒ऽदुः॒खेति॑। सु॒ऽमा॒ग॒ल्या॒। २

अ॒मृ॒ता॒ऽअ॒स्मै॒। सम्। दत्ता॑। वी॒र्य॑म्॥ ८४॥ आ॒ऽच॒। दू॒रम्। उ॒प॒ऽशृ॒ण्वं॒ती॒
सु॒वा॒ऽशृ॒ण्वं॒ती॒। वि॒ऽरु॒धा॒। ८५॥ मा॒। बु॒ध्ने॒। रि॒व॒त्। र॒व॒नि॒ता॒। अ॒स्मै॒। च॒। अ॒
र्म॒ऽर॒व॒ना॒। अ॒मि॒। बु॒न॒ऽद्रि॒या॒। इ॒ति॒ऽद्रि॒। पा॒त॒। च॒तु॒ष्पा॒त्ऽभ्यः॒। च॒तु॒ष्पा॒त्ऽभ्यः॒। इति॒ च॒तु॒ष्
पा॒त्। अ॒स्मा॒क॒म्। स॒र्व॒म्। अ॒स्तु॒। अ॒ना॒तु॒र॒म्॥ ८६॥ उ॒र्व॒ध्यः॒। सम्।
अ॒र्व॒त्ऽता॒सोमे॑न। सह॑। रा॒त्या॒। अ॒स्मै॒। कृ॒णो॒ति॒। ना॒ह्म॒प॒ते॒। तम्। रा॒ज॒न्।
पा॒र॒या॒मसि॥ ८७॥ नाऽत्रा॑यन्ती॒। व॒ला॒सस्य॑। अ॒र्वा॒ना॒। उ॒प॒ऽचि॒ता॒। अ॒मि॒। त्वा॒
चि॒ता॒म्। अ॒सि॒। अथो॑ऽ॒स्मथो॑। ऋ॒तस्य॑। अ॒क्ष्मा॒ण॒म्। पा॒क॒ऽरो॒
रि॒ति॒ऽपा॒क॒। अ॒रो॒गे॒। अ॒सि॒। ना॒त्रा॒नी॒॥ ८८॥ ताम्। गं॒ध॒ऽवि॒। अ॒र॒व॒न॒न्।

इन्द्रेण बृहस्पतिनौषधो सोमेन राजा विष्णुना सुषमा ता अमुच्यत ॥
॥११५॥ ॥९॥ सहस्रा मे अयुतानि सहस्रा एतु नायतऽ इति एतना ॥ अतंगे स
हस्रा सर्वमा पाप्मानमा सुहमाना असि ओषधे ॥९॥ दीर्घायुरि
तिदीर्घा आयुर्मे ओषधो सुनिता अस्मै चा स्ता स्वनामि अह
मा अथो ऽ इत्यथो त्वमा दीर्घायुरितिदीर्घा आयुर्भूत्वा शतं व
त्सरान्ता वत्सा वि रोहतात् ॥१०॥ त्वमुत्तमेत्युत्ता तमा असि ॥ शमन
ओषधो तवा चक्षाणे उपस्तयम उपस्तिमस्तु मह्यमस्मा कम् ॥ ॥११५॥

अग्नेऽस्मान् अभिसासतो ऽभि दासति ॥१२॥ मा मा हिंट् सी
त्मज्ञानिता अग्ने पृथिव्याऽ अग्ने चौ दिवमा सत्त्वधुर्मेतिसुया धर्मा
विआनट् अग्निर्नऽ अपनेत्रोग्ने प्रथमऽ नूनानां कस्मै देवाय
हविषा विधेम ॥१३॥ अभि आ वृत्तेस्व पृथिवी वृत्तेनो पर्यसा
सह चपामृतेऽ अग्निगे इषितेऽ अरोहत् ॥१४॥ अग्ने यत्ते
शुक्रम् चन्द्रम् पूतम् च यत्ते यज्ञियम् नत देवेभ्यऽ भरामसि ॥१५॥
हवंत ऊर्जम् अहम् हुतमऽ अद्मि ऋतस्य योजिनिम् मुहुष

महिवस्पा॰ धारा॰ आ॰ मा॰ गोषु॰ चित्रा॰ तु॰ आ॰ दे॰ मा॰ तनू॰ षु॰ जनं॰
॥१२॥ ता॰ से॰ दि॰ मा॰ अनिरा॰ मा॰ अमीवा॰ म॥ ९६॥ अग्ने॰ तव॰ श्रवो॰ वयो॰ म॰
महि॰ भ्रा॰ जन्ते॰ अर्च्चयो॰ विभा॰ वसो॰ इति॰ विभा॰ वसो॰ चहो॰ सनो॰
इति॰ चेत॰ भानो॰ शवसा॰ बाजं॰ मा॰ इत्थ॰ क्रं॰ दधासि॰ दाशुषे॰ कु
वे॥ ९७॥ पावक॰ वर्च्चो॰ इति॰ पावका॰ वर्च्चसा॰ शुक्र॰ वर्च्चो॰ इति॰ शुक्रा॰
वर्च्चसा॰ अने॰ नः॰ वर्च्चो॰ इत्य॰ नेना॰ वर्च्चसा॰ उत॰ इत्य॰ षिं॰ भा॰ नु॰ ना॰ पुत्रे॰ ण॰ रा॰
सा॰ तरा॰ ॥ चि॰ त्र॰ रा॰ तिं॰ वि॰ च॰ र॰ ण॰ उ॰ पे॰ अ॰ ना॰ मि॰ पृ॰ णा॰ क्षि॰ रो॰ दसी॰ इति ॥१२॥

रोदसी॰ उ॰ भे॰ इत्यु॰ भे॥ ९८॥ बृ॰ ज्जो॰ न॰ नु॰ पा॰ त्॰ जा॰ त॰ वे॰ दः॰ इति॰ जा॰ तु॰ वे॰
दः॰ सु॰ शा॰ स्ति॰ भि॰ रिति॰ सु॰ शा॰ स्ति॰ भिः॰ सं॰ सं॰ र॰ स्वा॰ धा॰ ति॰ भि॰ रिति॰ धा॰ ति॰ भिः॰
हि॰ त॰ मे॰ इति॰ ते॰ इषं॰ स॰ मू॰ दु॰ धे॰ भू॰ रि॰ व॰ र्प्पसं॰ इति॰ भू॰ रि॰ व॰ र्प्पसं॰
चि॰ त्रो॰ त्तये॰ इति॰ चि॰ त्र॰ उ॰ तय॰ ये॰ वा॰ म॰ जा॰ ता॰ इति॰ वा॰ म॰ जा॰ ता॰ ॥ ९९॥
इ॰ रज्य॰ न॰ अग्ने॰ प्र॰ थ॰ य॰ स्व॰ ज॰ नु॰ भि॰ रिति॰ ज॰ नु॰ भिः॰ इति॰ वा॰ म॰ जा॰ ता॰ अ॰
स्मे॰ इ॰ त्य॰ स्मे॰ रा॰ यः॰ अ॰ म॰ र्त्य॰ सं॰ इ॰ र्त॰ स्प॰ व॰ पु॰ ष॰ वि॰ रा॰ ज॰ सि॰
पृ॰ णा॰ क्षि॰ सा॰ न॰ सि॰ म॰ क्र॰ तं॰ ॥ १००॥ इ॰ क्क॰ र॰ त्तारं॰ अ॰ ध्व॰ र॰ स्य॰ प्र॰ चे

नसुमतिम्। चेतसम्। क्षयंतम्। राधसः। महः। रातिम्। चामस्य। सु
भगामितिसुऽभगाम्। महिम्। क्षयंतम्। राधसः। महः। रातिम्। वो
मस्य। सुभगामितिसुऽभगाम्। महिम्। इषम्। दधासि। सानसिम्।
रयिम्॥१॥ ऋतावानम्। ऋतनामित्यृतऽनामम्। बृहन्तम्। ब्रह्मणस्पतिम्। वि
श्वेदेवासइतिविश्वेऽदेवासः। इतिम्। आग्निम्। सुम्नाय। दधिरे। पुरः।
जनाः॥२॥ ऋतऽकर्णमितिऋतऽकर्णम्। महऽप्रथस्तममितिमहऽप्रथस्तमम्॥३॥
तमम्। गीर्भिः। देवेम्। मनुषा। युगा॥४॥ आ। प्यायस्व। समम्॥१२॥

एतुते। विश्वतः। सोम। वृष्णम्। भवा। वाजस्य। संगथे। इतिसम्ऽगथे।
तथेऽइतिसम्ऽगथे। पर्याऽसि। समम्। उँऽइत्। ऊँम्। इति। वृतुऽवाजोऽइति च
क्षोणिः। अभिमातिषाहम्। अभिमातिऽसहम्। आप्ययमानम्। इन्दवः।
प्यायमानम्। अमतये। सोम। दिविऽश्रवः। असि। उत्तमानीति। उत
तमानि। धिष्व॥५॥ आ। प्यायस्व। मदिन्ऽतम।
सोम। विश्वेभिः। अंशुभिरितिऽशुभिः। भवा। नः। सुप्रथस्तम
मितिसुऽप्रथस्तमः। सखा। वृधे॥६॥ आ। ते। वत्सः। मनः। यमत्।

पुरामात्रा॰चित्या॰सधस्थादितिसधा॰कीत्या॰अग्नेः॰सांकाम्येति
ताम्॰कामाया॰गिरा॰॥८॥तुभ्यम्॰तारेअङ्गिरस्तमेत्येङ्गिर॰स्त
मा॰विश्वा॰नःसुक्षितयः॰इतिसु॰क्षितयम्॰पृथुंकृ॰अग्नेः॰कामा
या॰॥मिरे॰॥७॥अग्निंते॰प्रियेषु॰धामसितिधामा॰सु॰काम॰।
भूतस्यभव्यस्या॰सुम्राडितिसम्॰राट्॰एक॰इच्चि॰राजति॥८॥
॥इतिमाध्यंदिनेऋग्वेदसंहितापदपाठेद्वाविंशोध्यायः॥
॥२॥॥हरिः॰ॐ॥म्॥॥मयि॰गृह्णामि॰अग्नेः॰अग्निम्॰रायः॰रामः॰।
पोषाय॰सुप्रजास्त्वायेतिसुप्रजाः॰त्वाय॰सुरायैत्वेतिसु॰वी॰॥१२३॥

॥यि॰माम्॰ॐ॥इत्येम्॰देवता॰सञ्चताम्॥॥अस्मै॰भूतानम्॰
प्रथम्म्॰पुरस्तात्॰चि॰सीमतेः॰सुरुचः॰इतिसुरुचः॰इतिः॰चैनम्
अवरीत्यैनम्॰सन्ने॰बुध्नाम्॰उपमा॰इत्येषामाने॰अस्या॰चयोनि॰चि
स्याः॰इतिविसर्जनम्॰सतः॰च्चा॰योनिम्॰असतः॰च्चा॰चि॰वरीतिनम्॥
हिरण्यगर्भः॰इतिहिरण्य॰गर्भः॰सम्॰अवर्त्तता॰अग्नेः॰भूतस्य॰
जातः॰पतिः॰एक॰आसीत्॰सेम्॰दाधार॰पृथिवीम्॰द्यामुत॰
इमाम्॥॥कस्मै॰चा॰स्कः॰पृथिवीम्॰अनु॰द्यामिमम्॰च॰

ओनिम्। अनु। ओ। च। पूर्वेनेम्। उनम्। ओम्। अनु। सुचरतः। इति
सुम्। चरतम्। इष्मम्। नुहोमि। अनु। सुप्। ते। त्रीन्। ॥४॥ अरुः।
सुर्के। मन्। ओ। के। च। पृथिवीम्। अनु। ओ। अन्तरिक्षे। ओ। दिवि। ते
र्जनम्। सुर्वे। क्रतुम्। नम्। नम्। पः। ॥५॥ ओ। ते। इषे। नः। यातुधानः। नामिति। सा
तुधानानाम्। ओ। च। चुनस्पतीन्। अनु। ओ। च। अशनिषु। ओ।
रुते। ॥६॥ ये। च। अमीः। इषुमः। ओचनः। दिवः। ये। ओ। सूर्यस्य। ॥१॥
रश्मिषु। ओषाम्। अक्षित्। पः। सुसर्। अकृतम्। ॥७॥ कृणुष्व। पाः। ॥१२॥

जनः। प्रसितिम्। प्रासितिम्। इति। प्रासितम्। नः। पृथ्वीम्। याहि। राजेव।
तिराजा। इव। अर्वन्। नि। त्वर्य। मा। नः। भेन। तृष्वीम्। अनु। प्रसितिम्।
इति। प्रासितम्। कृणानः। अस्ता। असि। विद्ध्य। रक्षसः। तपिष्ठेन।
॥८॥ वः। अम्। प्रासः। नः। आशुयेत्। पाशुः। आ। पतति। अनु। स्त्रा। धृष्ण।
ता। त्रोसु। चानः। तपूः। सि। अग्ने। जुह्वा। पतङ्गान्। असंदितः। र
क्षसः। दितः। चित्। मन्। आ। चित्। विध्य। कृ। कृत्। कान्। ॥९॥ प्रति। स्पशः। भि।
स्तृ। तूर्णितमः। इति। तूर्णितमः। भव। पायुः। चित्रानम्। अस्पाः।

अदब्धमग्ने नुमन्दूरोअघशंसघारोट-समोअंतिअग्ने।
॥१२४॥ मारिमन्तेमाथिन्मआदधृषीत्॥१-॥उतअग्नेतिग्मधृतिं
आतनुष्वानिअमित्रान्रुषतातितिग्महेतीरितिग्महेते-स
मेनुमअरातिम्मुमुमिधानेतिसमिद्धाना-चक्रेनीचाउत
मूधृष्टिअतसमिद्धम्॥११॥उदूधोभवाप्रतिविध्याअ
धिअस्मत्आविष्कृणुष्वदैव्यंतिअग्नेअनाहिरा॥१२॥
तनुहिमेतनुजूनामितियातुजूनाम्अजामिम्प्रामृणाहि॥१२४॥

यानेनुअग्नेसाचेतेजसासादयामिइन्द्रस्यासाचेतुजसासा
दयामि॥१२॥भुवनमुतस्थारजसश्चातेनाअत्रानियुम्हिति
नियुतभिमर्चसोत्रिनाभिमद्दिनामूर्द्धानेमंदधिषेसुवर्मि।
स्वसमामितिस्वसमाम्जिघ्रामअग्नेचक्रुषेहव्यवाहनाहमि
मिहआवोहम्॥१३॥ऋतावासिधरुणाआसतेन्याअस्तृताबृ
हच्छर्कमणोतिचिच्छवाकर्मणामाताससमुद्रउतवुधात्मा।
सुपर्णइतिसुपर्णेअथमानाप्रथिवीम्दृंहद्यौ॥१४॥अजा

पतिरित्यप्रजा॑ पतिना॒ सादय॑तु॒ अपा॑म् पृ॒ष्ठे स॑मु॒द्रस्य॑ ए
॒मम् अ॒चस्व॑तीम् आ प्र॑थस्व॒तीम् प्र॑थस्व पृथि॒वी अ॑सि ॥५॥
भू॒मिर्भूमि॑ः अदि॑तिः अ॒दित्या॒ इति॑ अ॒दित्यै॑ ॥६॥
भुव॑नस्य॒ धर्त्री॑ पृथि॒वीम् य॒च्छ॒ दृ॒ꣳ॒ह॒ मा॒ हि॒ꣳ॒सीः ॥७॥
अ॒दि॒त्यै॒ रास्ना॑ऽसि॒ अदि॑त्याः॒ ऊर्ण॑म्रदा॒ऽसि॒ सा॒ना॒यै॒ त्वो॒र्ण॒म्र॒दा॒ इति॑ वि॒ऽआ॒ना
॒यै॒ त्वो॒र्ण॒म्र॒दा॒ इति॑ प्रति॒ऽधा॒यै॒ त्वो॒र्ण॒म्र॒दा॒ इति॑ प्रति॒ऽदा॒यै॒ त्वो॒र्ण॒म्र॒दा॒ इति॑ प्र॒ति॒ऽस्पा॒या॒ इति॑ प्रति॒ऽस्पा॒या॒ ॥८॥
यो॒ऽस्मान् द्वेष्टि॒ यं व॒यं द्वि॒ष्मः॒ तं ते॑ शुगृ॑च्छतु॒ अना॑धृष्टा॒ऽसि॒ प्रत्यू॑ढा॒ रक्षो॑ऽअ॒भि॒ष्टि॒रू॒र्णा॒म्र॒दा॒ ध्रु॒वा॒ऽसि॒ ॥९॥
यो॒ऽस्मान् द्वेष्टि॒ यं व॒यं द्वि॒ष्मः॒ तं ते॑ शुगृ॑च्छतु॒ अना॑धृष्टा॒ऽसि॒ प्रत्यू॑ढा॒ रक्षो॑ऽअ॒भि॒ष्टि॒रू॒र्णा॒म्र॒दा॒ ध्रु॒वा॒ऽसि॒ ॥१०॥
यो॒ऽस्मान् द्वेष्टि॒ यं व॒यं द्वि॒ष्मः॒ तं ते॑ शुगृ॑च्छतु॒ अना॑धृष्टा॒ऽसि॒ प्रत्यू॑ढा॒ रक्षो॑ऽअ॒भि॒ष्टि॒रू॒र्णा॒म्र॒दा॒ ध्रु॒वा॒ऽसि॒ ॥११॥
यो॒ऽस्मान् द्वेष्टि॒ यं व॒यं द्वि॒ष्मः॒ तं ते॑ शुगृ॑च्छतु॒ अना॑धृष्टा॒ऽसि॒ प्रत्यू॑ढा॒ रक्षो॑ऽअ॒भि॒ष्टि॒रू॒र्णा॒म्र॒दा॒ ध्रु॒वा॒ऽसि॒ ॥१२॥
यो॒ऽस्मान् द्वेष्टि॒ यं व॒यं द्वि॒ष्मः॒ तं ते॑ शुगृ॑च्छतु॒ अना॑धृष्टा॒ऽसि॒ प्रत्यू॑ढा॒ रक्षो॑ऽअ॒भि॒ष्टि॒रू॒र्णा॒म्र॒दा॒ ध्रु॒वा॒ऽसि॒ ॥१३॥
यो॒ऽस्मान् द्वेष्टि॒ यं व॒यं द्वि॒ष्मः॒ तं ते॑ शुगृ॑च्छतु॒ अना॑धृष्टा॒ऽसि॒ प्रत्यू॑ढा॒ रक्षो॑ऽअ॒भि॒ष्टि॒रू॒र्णा॒म्र॒दा॒ ध्रु॒वा॒ऽसि॒ ॥१४॥
यो॒ऽस्मान् द्वेष्टि॒ यं व॒यं द्वि॒ष्मः॒ तं ते॑ शुगृ॑च्छतु॒ अना॑धृष्टा॒ऽसि॒ प्रत्यू॑ढा॒ रक्षो॑ऽअ॒भि॒ष्टि॒रू॒र्णा॒म्र॒दा॒ ध्रु॒वा॒ऽसि॒ ॥१५॥
यो॒ऽस्मान् द्वेष्टि॒ यं व॒यं द्वि॒ष्मः॒ तं ते॑ शुगृ॑च्छतु॒ अना॑धृष्टा॒ऽसि॒ प्रत्यू॑ढा॒ रक्षो॑ऽअ॒भि॒ष्टि॒रू॒र्णा॒म्र॒दा॒ ध्रु॒वा॒ऽसि॒ ॥१६॥
यो॒ऽस्मान् द्वेष्टि॒ यं व॒यं द्वि॒ष्मः॒ तं ते॑ शुगृ॑च्छतु॒ अना॑धृष्टा॒ऽसि॒ प्रत्यू॑ढा॒ रक्षो॑ऽअ॒भि॒ष्टि॒रू॒र्णा॒म्र॒दा॒ ध्रु॒वा॒ऽसि॒ ॥१७॥
यो॒ऽस्मान् द्वेष्टि॒ यं व॒यं द्वि॒ष्मः॒ तं ते॑ शुगृ॑च्छतु॒ अना॑धृष्टा॒ऽसि॒ प्रत्यू॑ढा॒ रक्षो॑ऽअ॒भि॒ष्टि॒रू॒र्णा॒म्र॒दा॒ ध्रु॒वा॒ऽसि॒ ॥१८॥
यो॒ऽस्मान् द्वेष्टि॒ यं व॒यं द्वि॒ष्मः॒ तं ते॑ शुगृ॑च्छतु॒ अना॑धृष्टा॒ऽसि॒ प्रत्यू॑ढा॒ रक्षो॑ऽअ॒भि॒ष्टि॒रू॒र्णा॒म्र॒दा॒ ध्रु॒वा॒ऽसि॒ ॥१९॥
यो॒ऽस्मान् द्वेष्टि॒ यं व॒यं द्वि॒ष्मः॒ तं ते॑ शुगृ॑च्छतु॒ अना॑धृष्टा॒ऽसि॒ प्रत्यू॑ढा॒ रक्षो॑ऽअ॒भि॒ष्टि॒रू॒र्णा॒म्र॒दा॒ ध्रु॒वा॒ऽसि॒ ॥२०॥
यो॒ऽस्मान् द्वेष्टि॒ यं व॒यं द्वि॒ष्मः॒ तं ते॑ शुगृ॑च्छतु॒ अना॑धृष्टा॒ऽसि॒ प्रत्यू॑ढा॒ रक्षो॑ऽअ॒भि॒ष्टि॒रू॒र्णा॒म्र॒दा॒ ध्रु॒वा॒ऽसि॒ ॥२१॥
यो॒ऽस्मान् द्वेष्टि॒ यं व॒यं द्वि॒ष्मः॒ तं ते॑ शुगृ॑च्छतु॒ अना॑धृष्टा॒ऽसि॒ प्रत्यू॑ढा॒ रक्षो॑ऽअ॒भि॒ष्टि॒रू॒र्णा॒म्र॒दा॒ ध्रु॒वा॒ऽसि॒ ॥२२॥
यो॒ऽस्मान् द्वेष्टि॒ यं व॒यं द्वि॒ष्मः॒ तं ते॑ शुगृ॑च्छतु॒ अना॑धृष्टा॒ऽसि॒ प्रत्यू॑ढा॒ रक्षो॑ऽअ॒भि॒ष्टि॒रू॒र्णा॒म्र॒दा॒ ध्रु॒वा॒ऽसि॒ ॥२३॥
यो॒ऽस्मान् द्वेष्टि॒ यं व॒यं द्वि॒ष्मः॒ तं ते॑ शुगृ॑च्छतु॒ अना॑धृष्टा॒ऽसि॒ प्रत्यू॑ढा॒ रक्षो॑ऽअ॒भि॒ष्टि॒रू॒र्णा॒म्र॒दा॒ ध्रु॒वा॒ऽसि॒ ॥२४॥
यो॒ऽस्मान् द्वेष्टि॒ यं व॒यं द्वि॒ष्मः॒ तं ते॑ शुगृ॑च्छतु॒ अना॑धृष्टा॒ऽसि॒ प्रत्यू॑ढा॒ रक्षो॑ऽअ॒भि॒ष्टि॒रू॒र्णा॒म्र॒दा॒ ध्रु॒वा॒ऽसि॒ ॥२५॥

न्ते॒मे॒ने॒ति॒त्रा॒म् । न॒मे॒न॒ ॥७॥ का॒ए॒डा॒त्का॒ए॒डा॒दि॒ति॒का॒ए॒डा॒न् । का
ए॒डा॒त् । प्र॒रो॒हे॒ती॒ति॒प्रा॒रो॒हे॒ती॒ । पु॒रु॒ष॒ꣳ॒ पु॒रु॒ष॒ इ॒ति॒पु॒रु॒ष॒ꣳ॒ पु॒रु॒षे
ब॒ । पा॒रि॒ए॒वा॒न॒ । दू॒र्वे॒ । प्र॒ । त॒नु॒ । स॒हस्रे॑ण । श॒ते॒न॒ । चु॒ण्ण॒ । चा॒ । सु
ते॒ । प्र । त॒नो॒षी॒ति॒प्र॒ । त॒नो॒षी॒ । स॒हस्रे॑ण । चि॒रो॒ह॒सी॒ति॒चि॒रो॒ह॒सि॒ ।
त॒स्यास्ते॒ । दे॒वि॒ । ह॒विषो॑ । वि॒धे॒म॒ । ह॒विषा॑ । घृ॒त॒व॒ती॒मि॑ति॒ घृ॒त॒व॒ती॒म् ॥१॥ अ॒ग्ने॒ ते॒ ।
अ॒ग्ने॒ । सू॒र्ये॒ । रु॒चे॒ । दि॒वम् । आ । त॒नु॒ । अ॒न्त॒रि॒क्षम् । आ । प्र॒ । पृ॒थि॒वी॒मि॑ति॒ ।
प्र॒ति॒ष्ठा॒मि॒भि॒ । ताभिः॑ । नः॒ । अ॒द्य । सर्वा॑भिः । सु॒मन॑स्यमानः । इ॒हि॒ ।

कृधि॥२०॥ सावे॒ चुन॑ देवो॒ सूर्यो॑ कचे॑न गोभु॒ अश्वे॑षु॒ भो॒ग कचे॑न॑
इन्द्रा॒ग्नी॒ इती॑न्द्रा॒ग्नी॑ ता॒मि॑न॑ स॒चा॒भि॑न॑ कचे॑म॒ नो॒ धत्ता॒ बृह॒स्प्ति॒
ते॑॥२१॥ चि॒रा॒ति॒ति॒वि॒॰ रा॒ट्॰ न्यो॑ति॑॰ अ॒धा॒र॒यं॒॰ स्व॒रा॒ड॒ति॑ति॒ सु॒
श॒ट्॰ न्यो॑ति॑॰ आ॒धा॒स्य॒॰ पु॒रो॒॰ पृ॒थि॒वा॒॰ न्यो॑ति॑ष्म॒ती॒मा॒ चि
श्र्व॑म॒॰ न्यो॑ति॑॰ बृ॒हु॒॰ अ॒ग्नि॒रा॒॰ अ॒धि॒पति॒रि॒॰ स्वा॒धा॒॰ पति॑॥२२॥
मधु॑॰ च॒॰ मा॒ध॒व॑॰ च॒॰ वा॒सं॒ति॒को॑॰ ऋ॒तू॒॰ इ॒न्द्रि॒यं॒॰ अ॒ग्नेः॑॰ अं॒तः॒॰ ॥रा॥
क्लृ॒प्ते॒॰ अ॒सि॒॰ क॒ल्प्ये॒ता॒म्॰ द्यावा॑ पृथि॒वी॒॰ इति॒ द्यावा॑ पृथि॒वी॒ क ॥१२५॥

ये॒ता॒म्॰ आ॒र्प॒॰ उ॒र्भि॒ध॒य॒॰ क॒ल्प्ये॒ता॒म्॰ अ॒ग्न॒ये॒॰ पृ॒थ॒क्॰ म॒मे॒ज्ये
ष्ठा॒या॒ स॒न्न॒ता॒॰ इ॒ति॒ स॒॰ न्न॒ता॒॰ ये॒॰ अ॒ग्न॒ये॒॰ स॒मे॒न॒स॒॰ इ॒ति॒ स॒॰
मे॒न॒स॒॰ अ॒नु॒रा॒॰ द्यावा॑पृथि॒वी॒॰ इ॒ति॒ द्यावा॑पृथि॒वी॒॰ इ॒मे॒॰ इ॒ती
मे॒॰ वा॒सं॒ति॒को॑॰ ऋ॒तू॒॰ इ॒न्द्रि॒यं॒॰ अ॒भि॒क॒ल्प॒मा॒॰ इ॒न्द्रि॒या॒भि॒॰ क॒ल्प
मा॒ना॒॰ इ॒न्द्र॒मि॒वे॒॰ ताई॒॰ इ॒व॒॰ दे॒वा॒॰ अ॒भि॒सं॒चि॒॰ मु॒॰ सि॒त॒सं॒भि॒॰ सं
भृ॒चे॒॰ यं॒तु॒॰ क्रवे॒॰ सा॒दं॒त॒म्॰॥२३॥ अ॒मो॒दा॒॰ अ॒सि॒॰ स॒ह॒मा॒ना॒॰ स
ह॒मा॒ना॒॰ स॒ह॒स्व॒॰ अ॒रा॒ती॒॰ स॒ह॒स्व॒॰ पृ॒त॒ना॒य॒त॒॰ इ॒ति॒ पृ॒त॒ना॒॰ षु॒॰ ने॒

सहस्रंवीर्य्येतिसहस्रंहीर्य्यमसि।सामाजिन्वतु॥२४॥मधु
॥१२७॥ धानाऋतऽयतऽइत्सृतऽयुतऽइन्द्रेवृतोमधुक्षरंतिसिंध
वःमाध्वीर्नःसंतुओषधीः॥२५॥मधुनक्तमुतोषसः।
मधुमान्निःपार्थिवंरजः।मधुद्यौरस्तुनःपिता॥२६॥मधु
मान्नऊर्जस्वतीर्वनस्पतिर्मधुमाँ२अस्तुसूर्यः।माध्वीर्गावोभवंतुनः॥२७॥अपाम
गंभन्नासीद्।मापार्थिवंरजः।मधुद्यौरस्तुनःपिता॥२८॥शम॥
नोदेवीरभिष्टयआपोभवंतुपीतये।शंयोरभिस्रवंतुनः॥२९॥अहि॥ ॥१२७॥

पत्नाऽइत्युपदधातिपत्नीःप्रजाऽइतिप्राजापत्याऽअनुवीक्षस्वेत्यनु
वीक्षस्वानुमन्यस्वेदृक्षाःसन्वताम्॥२८॥त्रीन्त्समुद्रा
न्त्समश्नुतेसुगन्तिस्तेसुभगाम्।अपाम्।पतिःवृषभःपुरीषम्।वसानःसुकृतस्येतिसुकृतस्यलोकंत
त्रोगत्वात्रैपूर्वेपरेताऽइतिपरोऽइताःसप्तसप्तनःनोप्र
थमम्।एकस्मैस्वाहाद्वितीयायैस्वाहेतिसप्तअर्धमासाजातवेदाऽइ
तिजातान्वेदसेऽगायत्र्यात्रिष्टुभात्रिस्तुभेतित्रिरुक्तभाअ

नुष्टुभौ। अनुष्टुब्भेषेनुष्टुभौ च। देवेभ्यो हव्यम्। वहतु। प्रजानन्
॥१२८॥ न्निति प्रजानन्॥ॐ॥ इषे। रायै। रमस्व। सहसे। घुम्ने। ऊर्जे। अप
स्यायै। सम्भ्राडिति सम्ऽराट्। असि। स्वराडिति स्वऽराट्। असि। सा
म्राज्ञी। ना। उर्सी। प्र। अवतम्॥१॥ अग्ने। बुध्यै। हो। वो। तवे।
अश्वासः। देव। साधवः। अरम्। वहन्ति। मन्मऽभिः॥२॥ बुध्यै। हि।
देवहूतमानिति देवऽहूतमान्। अश्वान्। अग्ने। रथा। रिवेति॰ र॰ ॥ राम॥
थीः। ईवानि। हातौ। पूषन्। इह। सुवे॥ॐ॥ सम्यक्। स्रवन्ति। सरि॰ ॥१२८॥

रितः। न। धेनवः। अन्तः। हृदा। मनसा। पूयमानाः। घृतस्य। धाराः॥ अ
भि। चाकशीमि। हिरण्ययेन। पवितेण। मध्वः। अग्ने॥१॥ अग्ने। त्वा।
सुऽवे। भासा। ज्योतिषे। अभूतः। इदम्। विश्वस्मै। भुवनस्य। वाजिनम्।
अग्नेः। वैश्वानरस्य। चक्षुः॥२॥ अग्निः। ज्योतिषा। ज्योतिष्मान्।
रुक्मः। वर्चसा। वर्चस्वान्। सहस्रदा। इति सहस्रऽदाः। असि।
सहस्राय। त्वा॥३॥ आदित्यम्। गर्भम्। पयसा। सम्ऽअक्तम्। अद्भिः। सु
हस्तस्य। प्रतिमामिति। प्रतिऽमाम्। विश्वरूपमिति। विश्वऽरूप

मा पारि रुक्षि ऊर्ध्वा हरसा मा अग्निं मूर्धन्थ्स्थाः श्रुतायुषमिति श्रातु
आयुषम् कृणुहि चीयमानम् ॥३॥ घातस्य ज्यैतिम् चरुणस्य
नाभिम् अश्वम् जुह्वानम् सुहिरिरस्य मध्ये शिश्रिम् नृम्णानाम्
हरिम् अद्रिबुध्नमित्यद्रिबध्नम् अग्निं मा हिꣳसीः पुरुषं च्या
मन्निति विꣳसमन्नꣳ ॥४॥ अजस्रम् इदम् अरुषम् भूरिएषम् अ
ग्निम् दूडो पूर्वचितिन्निति पूर्वचितिम् नमोभिरितिनमोभिः ॥ राम ॥
सꣳ पर्वभिरितिपर्वभिः ऋतुशऽ इत्यृतुशः कल्पमानꣳ गाम् ॥१२९॥

मा हिꣳसीः अदितिम् विराजमितिविराजम् मूर्धन्नृषीणाम् चरुणीम् त्व
ष्टुश्चरुणस्य नाभिम् अविम् जुह्वानाम् स्वसारम् अग्रे तन्वः परस्मात् ।
मेधाम् सरस्वतीम् अश्विनस्य मायाम् ॥५॥ यो अग्निम् अग्नेऽअ
धिऽअजायत शोकात् पृथिव्याः कुतश्चिद्यो दिवः परि येनेषितः
इतिप्रजाऽइति प्रजाः चिश्वकर्मणऽइति विश्वकर्मणः जुह्वानः ता मा अग्नेः हे
तुना परि तोकुणक्तु ॥६॥ दृꣳहस्व मा मा हिꣳसीः द्विपादमितिद्वि
पादम् पशुम् सहस्राक्षऽइति सहस्राक्षमेधाय चीयमानꣳ
मयुम् मेधम् अग्नेः जुषस्व तेन चिन्वानस्तन्वः निषीद ॥

युमा॰ते॰शुक्रा॰ऋतुऽयत॰हिष्मे॰नमा॰ते॰शुक्रा॰ऋतुऽयु॰॥२५॥
एकत्रा॰कृमित्येकान्न॰कम्॰कृनिऋदम्॰चाजिनम्॰चाजिनेषुगो
रम्॰आरण्यम्॰अनु॰ते॰दिशामि॥२६॥साहस्रम्॰व्रतधारम्॰
तिरात्रा॰धारम्॰उक्थम्॰अब्भ्यमानमितिवि॰अब्भ्यमानम्॰स
रिरस्य॰मध्ये॰धृतम्॰तदुहानाम्॰आदित्यम्॰जनाया॰ग्रन्थम्॰
ग्रन्थ॰ऊर्णायुम्॰चरूपास्म॰नाभिम्॰त्वचम्॰पशूनाम्॰द्विपदा॰॥२७॥
मितिद्विपदाम्॰चतुष्पदाम्॰चतुःपदामितिचतुष्पदाम्॥ ॥१२०॥

तष्टम॰प्रजानामितिप्राजानाम्॰प्रथमम्॰जनित्रम्॰उक्थम्॥२८॥
अतन्त॰हि॰अग्ने॰अजनिष्ट॰शोकात॰सम॰अपत्रपत॰मनितारम्॰
अग्ने॰तेन॰देवतासि॰देवताम्॰अश्नम्॰आयुन्॰तेन॰रोहम्॰आयुन्॰
उप॰मेष्ठास॰मारभम्॥२९॥त्वम्॰सविष्टु॰सुषुष॰मदन्त॰पाहि॰शृ
णुधि॰गिर॰रक्षोनि॰तोकम्॰उत॰तनया॥३०॥आपाम॰त्वाएम
न्॰मादयाम्॰उद्यन्॰भस्मन्॰ज्योतिषि॰अयने॰अर्णवे॰सदने॰
समुद्रे॰सरिरे॰क्षये॰साधिषि॰सदने॰सधस्थ॰इतिसधा॰स्थे॰योनौ॰

पुरीषेऽपानसि पाऽइ॰न॥४८॥अयम्। पुरोभुवः। तस्यै। प्राणः। मो
॥७७॥ वायुनऽइतिभोव। आयुनः। वसंतः। प्राणायुनऽइतिप्राण। आयु
नः। गायत्री। वासंती। गायत्रेऽ। गायत्रम्। गायत्रात्। उपाऽ॰शुरि
स्युपाऽअ॰शुऽइतिपाऽ॰शोरित्युपाऽअ॰शोः। त्रिरात्रिभिः। हृतात्रि
रात्रऽइतित्रि। रात्रः। रथंतरमितिरथम्। तरम्। चत्रिभिऋषिभ
प्रजापतिगृहीतयेतिप्रजापति। गृहीतया। त्वया। प्राणम्। गृह्णा॰मि॥
मि। प्रजाभ्यऽइतिप्राजाक्ष॥४९॥दक्षिणा। विश्वकर्मेतिविश्व॥७७॥

कर्म्मा। मनः। चेश्वकर्म्मणमितिवेश्व। कर्म्मणम्। ग्रीष्मे। मानु
षः। त्रिष्टुप्। त्रिस्कावितित्रिस्कऽप्। ग्रेष्मा। त्रिष्टुभः। त्रिस्कभ्ऽ
इतित्रि। स्कभः। स्थारम्। सरात्। अंतर्य्यमिइत्येतः। नामः। अं
तर्य्यमाइत्येतः। मामाम्। पञ्चदृशाऽइतिपञ्च। दृशाः। पञ्च
दशादितिपञ्चा। दृशात्। वृहत्। भरद्वाजऽइतिभरत्। चोजा॥
मनः॥५०॥पञ्चात्। विश्वचर्षणाऽइतिविश्व। चर्षणा। चक्षुः
वैश्वव्यचसामितिवेश्वव्यचसम्। द्यावापृथिवी। चाक्षुष्यः। जग्

गतीश्चाषी॥ नगत्यानऋक्तमभिष्वक्॥ सम्मत॥ शुक्रः॥ शुक्रक्र॥ सपुरुषऽइतिसभादृशेदृष्प्रदृशादितिसक्षादृशात्॥ चिकुपमूजमदग्निरितिनृमतेअग्निश्चक्षुषा॥ पशवऽइतिदम्॥ उत्तरातस्चुरितिस्थः॥ श्रोत्रम्॥ मोदम्॥ शारत॥ श्रोत्री॥ अनुष्टुप्॥ अनुस्तुविंसनुस्तुप्॥ शारदी॥ अनुष्टुभः॥ अनुस्तुभऽइत्यै॥ नुस्तुभेन ऐडम्॥ ऐडात॥ मन्थी॥ मन्थिने॥ एकविट्शाऽइयै॥ ५॥ कोविट्शः॥ एकविट्शादिरेकाविट्शात॥ चैराजम्॥ विश्वा॥ ७॥

मित्रः॥ श्रोत्रम्॥ पञ्चाऽइयम्॥ उपरि॥ मुष्टिनि तस्यै॥ चाक्॥ मात्र्यो॥ हेमन्तिनी॥ चाक्षसः॥ पङ्क्तिः॥ हेमंती॥ पङ्क्त्यै॥ निधनंवऽइतिनिधनम्॥ चतुरश्रयणः॥ आग्रयणात॥ त्रिणवत्रयस्त्रिंशः॥ त्रिनवत्रयस्त्रिंशादितित्रिनवत्रयस्त्रिंशः॥ त्रिणवत्रयस्त्रिंशः॥ त्रिनवत्रयस्त्रिंशाभ्याम्॥ त्रिनवत्रयस्त्रिंशाभ्यामितित्रिनवत्रयस्त्रिंशाभ्याम्॥ शाक्वररैवते॥ इतित्रा॥ क्वररैवते॥ विश्वकर्मेतिविश्व॥ कर्मणी॥ चार्चम्॥ लोकम्॥ ता॥

इन्द्रम्॥५२॥ ॥ इतिमाध्यंदिनेनारण्यांसंहितायांसप्तमःपटवाटेन्त्र
॥१७३॥ योदशोध्यायः॥१३॥ ॥ हरिः ॐ॥ ॥ ध्रुवक्षितिरितिध्रु
वाक्षितिःध्रुवयोनिरितिध्रुवायोनिःध्रुवाऽसिध्रुवम्
योनिमाऽसीदसाधयेतिसाधुयाऽउक्थस्यकेतुम्प्र
थमम्जुषाणाऽअश्विनाऽअध्वर्य्यूऽइत्यध्वर्य्यूसाद्य
नाम्हुवाऽस्रुग्॥१॥ कुलायिनीघृतवतीतिघृतवतीपु ॥शम॰॥
रंधिरितिपुरंध्रिर्योनेस्योनेसीदसदनेपृथिव्याऽअभि॥१७३॥

त्याऽऊर्ज्जेवसवःगृणंतुइमाब्रह्मायुयुक्ष्वंसखायः॥२५
क्षेत्रस्यक्षेणक्षिप्रेतिक्षिप्रापिताहुवासीदादेवान्नम्सुम्नेयू
हुतेरण्यायपित्तेवेतिपितृताईनाएधिसूनवेऽआसुशेवेतिसु
शेवास्वारेशेतिसुऽआवेशातन्नासम्चित्रास्वग्॥पृथिव्याऽने
पुरीषम्असिऽअप्सुनाम्तान्त्वाविश्वेऽभिगृणंतुदे
वेपुरीषम्असिऽअप्सुनाम्तान्त्वांविश्वेऽभिगृण
न्त्वाऽस्तोमपृष्ठेतिस्तोमाःपृष्ठाघृतवतीतिघृतवतीहुवासा

प्रजावदितिष्प्रजा। चेत। अस्मेऽइत्यस्मेऽद्रविणा। आ। भजस्व॥४॥
॥१७४॥ आदित्यान्त्सा। दृष्टे। सादयामि। अंतरिक्षस्य। धर्त्रमि। विष्टंभनी
म्। अधिपत्नीमित्यधि। पत्नीम्। भुवना। कुमिति। दृप्ते। अ
पाम्। असि। विश्वकर्मेति। विश्वा। कर्म्मा। ते। ऋषिः। शुक्रः। शुचि॥
रेष्यो॥५॥ सुकृतमित्यूनं। ऋतुभिरित्यृतु। यैः। त्वा। चेश्वानरा
यावसुभिरितिवसुभिः। रुद्रैः। आदित्यैः। विश्वैः। देवैः। दृ। आ। राम॥
णम्। मे। पाहि। पानमित्यपा। अनम्। घ्रानमितिवि। आनम्।॥१७४॥

चक्षुः। कृण्वी। वि। भाहि। श्रोत्रम्। श्लोकाय। अपः। पिन्व। ओषधीः। जि
न्व। द्विपादितिद्वि। पात्। अव। चतुष्पादिति। चतुः। पादितिचतुः। पा
त्। पाहि। दिवे। दृष्टिम्। आ। दीरय॥७॥ मूर्द्धा। वयः। प्रजापतिरि
यं प्राजापत्या। कक्षः। क्षत्रम्। मरुत्। विष्णुः। अधिपतिरित्यधि। प
तिः। विश्वकर्म्मेतिविश्वा। कर्म्मा। परमेष्ठी। परमेस्थीतिपरमे
ष्ठी। वस्ते। चित्। चलमितिवि। चलम्। कपिलः। चित्रा। लामितिवि। शा
लम्। पुरुषः। नंदम्। घ्राघ्रे। अनाधृष्टम्। सिट। चिन्मलमितिवि।

हरो वृद्धिरेषोऽवग्राडितिपङ्क्तिश्छाट् छन्दा वहन्ती उक्षा ककुप् ऋषभो
॥१७५॥ सप्तो वहतीति सप्तरो वहतीति ॥८॥ अनड्वान् पङ्क्तिः धेनुर्जगती
त्रिवृदितित्रिष्टुबवयाडितित्रिष्टुप् त्रिस्तुबितित्रिष्टुप् स्तृप्तिरस्तृताडि
तिदित्यबाट् द्विराडितिविराट् पञ्चावित्रिरितिपङ्क्तिश्छन्दो विरिगा
यत्री त्रिनुत्सऽइतित्रिष्टुप् नुत्सरो वृष्टिरनुष्टुभ् नुर्वध्र्यनादितिनुर्वध्र्यो नाट्
अनुष्टुप् अनुस्तुबित्यनुष्टुप् स्तृप्तेऽइतीन्द्राग्नीऽइतीन्द्राग्नी अवय
मानमाऽइषूकामाऽइदंहतमाऽभुवनाऽपृथिवीऽइतीमे द्यावापृथिवीऽइती ॥१७५॥
द्यावापृथिवीऽअन्तरिक्षमाऽन्नाद्यंविधत्तेऽइतिविश्वकर्मेतिवि ॥१७५॥

श्वाकर्मान्नाद्यमाद्यतुऽअन्तरिक्षमाद्यायुरे ॥११॥ राट्टीऽअसिप्रा
प्राच्यादिक्काद्विराडितिविराट् दक्षिणासम्राडितिसम्राट् प्र
तीचीस्वराडितिस्वराट् उदीचीअधिपत्न्यधिपत्नी वहन्ती
नभोनभस्यावार्षिकावृषेऽउर्जेविश्वायुरे ॥१२॥ आयुर्मोपाहि
प्राणमाऽअपानमित्यपानमाऽव्यानमितिव्यानमाचक्षुश्चक्षु
श्रोत्रमाकर्णमाक्षिन्नाभनेक्षिन्नाभ्यात्मानमाऽपाहिज्योतिर्मा
यज्ञेन ॥१३॥ मासंदृशेप्रमेतिप्रमाप्रतिमेतिप्रतिमाऽअसुनीर्वयोधा
पङ्क्तिश्छन्दऽउष्णिक्काद्वहन्ती अनुष्टुप्अनुस्तुबित्यनुष्टुप्स्तृप्तेराडितिराट्

विराट् । गायत्री । त्रिष्टुप् । त्रिस्तुविति । त्रिस्तुप् । जगती । ऽन्या । कृथिवी । अन्तरिक्षम् । द्यौः । समाः । नक्षत्राणि । आपः । कूर्मः । कृषिः । हिरण्यम् । गौः । अजाः । अश्वः । पुरुषः । अग्निः । देवताः । वातः । सूर्यः । चन्द्रमाः । वसवः । रुद्राः । आदित्याः । मरुतः । विश्वे । देवाः । बृहस्पतिः । इन्द्रः । वरुणः । यमः । मृत्युः । अग्निः । राट् । ध्रुवा । धरुणा । धर्त्री । धरणी । आयुषि । त्वा । वर्चसि । कृष्यै । क्षेमाय ॥७॥ मन्त्री । राट् । मन्त्री । यमनी । ॥१७८॥ ध्रुवा । धरित्री । इषे । ऊर्जे । रय्यै । पोषाय ॥८॥ आयुषे । त्रिवृदिति ॥१७९॥

त्रिवृत् । भानवे । पञ्चदशः । इति । पञ्चदशाय । स्तोमेति । त्रिवृ । उमा । सप्तदशः । इति । सप्तदशाय । धरुणः । एकविंशः । इति । एकविंशाय । त्रिवृ । ऋतवे । प्रतित्रिवृ । इति । प्रतित्रिवृते । नक्षत्रम् । अष्टादशः । इति । अष्टादशाय । नवदशः । इति । नवदशाय । अभिवर्त्तः । इति । अभिवर्त्ताय । सविवृ । राट् । इति । सप्तदशः । त्रिवृ । राट् । इति । त्रयोदशः । त्रिवृ । स्वराजे । क्षत्रम् । इति । सप्तदशाय । त्रिवृ । भराय । भरः । त्रयोविंशः । त्रिवृ । राट् । इति । त्रयोविंशाय । त्रिवृ । योनिः । चतुर्विंशः । त्रिवृ । राट् । इति । चतुर्विंशाय । त्रिवृ । गर्भाः । पञ्चविंशः । त्रिवृ । राट् । इति । पञ्चविंशाय । त्रिवृ । ऊर्जे । त्रिणवः । त्रिवृ । नवः । इति । त्रिणवाय । त्रिवृ ।

नुवनऋतुभएकुत्रिष्टुब्राऽइत्येकैकस्त्रिष्टुब्राजे प्रतिष्ठा प्रतिष्ठे ति
॥१२७॥ प्रतिष्ठात्रयस्त्रिष्टुब्राऽइतित्रयस्त्रिष्टुब्राजे ब्रध्नस्याविष्टपे
मा चतुस्त्रिष्टुब्राऽइति चतुश्चत्वारिष्टुब्राजे नाकेन षड्विष्टुब्राऽइति
षट्त्रिष्टुब्राजे विवर्त्तऽइतिविवर्त्तेअष्टाचत्वारिष्टुब्राऽइत्य
ष्टाचत्वारिष्टुब्राजे धर्त्रमा चतुष्टोमेजे चतुस्तोमऽइति चतु
स्तोमश्चतुरक्षरोऽग्नेर्भागेऽग्निर्दीक्षार्थोऽधिपसुमित्त्या
द्यापत्त्यमऽइत्येतमा त्रिवृदितित्रिवृत्स्तोमेनइन्द्रस्य ॥ १३ ॥
विष्टोभक्षत्रमा पञ्चदशाऽइतिपञ्चदशाजे नृचक्षसामिति ॥१२७॥

नृचक्षसोमा धातुर्गजनित्रमा सप्तदशाऽइतिसप्तदशाजे मि
त्रस्याचर्षणस्याश्विनेधशिनेवातनस्यूतोएकविंशाऽइत्ये
काविंशाजे ऋभूणामा चतुष्पात्ता चतुष्पादि
तिचतुष्पात्ता चतुर्विंशाऽइतिचतुर्विंशाजे आदित्यानां
मा मरुतामा गर्भोनस्यूतोजे पञ्चविंशाऽइतिपञ्चविंशाजे
अदित्यैपूष्णेऽजिनन्त्रिणवेत्रिणवऽइतित्रिनवेदेवस्यासु
नितुःबृहस्पतेःसुमतौनस्त्रिणवस्यूतोजे चतुष्टोमेचतुस्तो

मऽतिचतुश्चस्तोमेन॥२॥ अवीनाम्। अयवानाम्। प्रजाऽइतिप्रजाः
॥१७८॥ चतुश्चत्वारिंऽशाऽइतिचतुश्चत्वारिंऽशाभ्यां ऋभूणाम्। विश्वे
षाम्। देवानाम्। भूतम्। त्रयस्त्रिंऽशाऽइतित्रयस्त्रिंऽशाभ्यां स
हस्रम्। सहस्रेण हे मंतिको॥२२॥ एकया। अस्तृतया। प्रजाऽइतिप्र।
जाः। अधीयंता। प्रजापतिरितिप्रजाऽपतिः। आधिपतिरितिधि
पतिः। आसीना। तिस्रोभिरितितिसृभिः। अस्तृताभिः। ब्रह्मा। अस्तृतया। ब्र ॥ राम॥
ह्मणः। पतिः। पञ्चभिरितिपञ्चभिः। अस्तृताभिः। भूता। अस्तृतया। भू ॥१७८॥

ताना। सप्तभिरितिसप्तभिः। सप्त। ऋषयऽइतिसप्त। ऋषयः।
धाता॥२३॥ नवभिरितिनवभिः। पितरः। अदितिः। आधिपत्नीऽइत्या
धिऽपत्नी। एकादशभिरितिएकादशभिः। ऋतवः। आर्त्तवाः। अधि
पतयऽइत्यधिऽपतयः। आसन्। त्रयोदशभिरितित्रयोदशभिः।
मासाः। संवत्सरः। पञ्चदशभिरितिपञ्चदशभिः। क्षत्रम्। इन्द्रः।
सप्तदशभिरितिसप्तदशभिः। ग्राम्याः। पशवः। बृहस्पतिः। आर
नवदशभिरितिनवदशभिः। शूद्राः। अस्तृतया। अहोरात्रे।

इत्येहीत्येधिपत्नीऽइत्यधिपत्नीऽआस्ताम्। एकंविष्टऽरा
॥१७९॥ स्त्येतेकाविष्टऽरात्याएकंराकाऽइतेकाराकाऽइतेचरणःत्रयोविष्टे
राऽत्येतित्रयंभविष्टऽरात्याक्षुद्राःपूषाःपञ्चविष्टऽरात्येतिपञ्चा
विष्टऽरात्याऽआरुएपोऽइतिवायुंसप्तविष्टऽरात्येतिसप्ताविष्ट
ऽरात्याद्यावःपृथिवीऽइतिद्यावापृथिवीविऽएताम्। चसंवभ
रुद्रेऽआदित्येऽअनुप्रयन्तिसंनु। चायन्नेतेएवा॥२५॥ ॥शम्॥
नवविष्टऽरात्येतिनवोविष्टऽरात्याघनुस्पर्तेयंभसोमंएकंत्रि ॥१७९॥

त्रिष्टऽरातेसेकंत्रिष्टऽरातेप्रजाइतिप्राजापत्यंभवांभचाअर्यमाभ
चात्रयस्त्रिष्टऽरातेतित्रयंभत्रिष्टऽरातेभूतानिऽआम्प्रन्नेप्र
जापतिरितिप्रजावतिभपरमेष्ठीपरमेस्थानितिपरमेष्ठीस्थाप
॥२६॥ ॥इतिमाध्यंदिनेसंहितायांपदपाठेचतुर्थोध्यायः॥
॥१४॥ ॥हरिःॐम्॥ ॥अग्नेजातान्प्रानुदानोभसपत्ना
नितिसपत्नान्प्रतिऽअजातान्नुदाजातवेदइतिजात
वेदःअधिनःब्रूहिसुमनाऽइतिसुमानाभहैडन्नेतु

स्तामु॒ त्रामंने॒ त्रिव॑रूथा॒ इति॒ त्रि॒ वर॑थो॒ ह॒स्तावि॒च्युत॒ भो॥१॥
॥१४०॥ महसा॒ जना॒न्॒ प्रानु॒दा न॒॑ सप॒त्ना॒ निति॒सा॒ प॒त्ना॒न्॒ प्रति॑ आ
जना॒न्॒ जात॒वेदः॒ इति॒जात॑ वेदः॒ नु॒दस्व॒ अधि॑ न॒॑ ब्रूहि॒ सु
मन॒स्यमा॑ इति॒सु॒ मन॒स्यमा॑न॒॑॥२॥ ओउ॒ त्री॒ स्तो॒मे॒ उ॒ज॑॑ इ॒
विण॒म्॒ च॒तु॒श्च॒त्वा॒रि॒ इ॒ रा॑ इति॑ च॒तु॒श्च॒त्वा॒रि॒ इ॒ रा॒ स्तो॒मे॒ न॒
व॒र्च॒॑ इ॒ विण॒म्॒ अग्ने॑॥३॥ ए॒व॒ म॒ उ॒ दि॒व॒ व॒रि॒ न॒॑ रा॒ज॒रि॑ति॒ रा॒ज॒म्॒॥४॥
भू॒॑ परि॒भूरि॑ति परि॒भू॒ र॒ति॒ आ॒ उ॒ दि॒त्या॒ उ॒ त॒ मे॒ न॒ अ॒ग्नेऽ॑॥५॥

धु॒॑ स॒मु॒द्रः॒ सु॒रि॒र॒म्॒ क॒कु॒प्॒ त्रि॒क॒कु॒बिति॒ त्रि॒ क॒कु॒प्॒ का॒व्य॒म्॒ अ॒कु॒पम्॒
अक्षरपङ्क्तिः॒ दि॒ स॒क्षरा॒ प॒ङ्क्तिः॒ ह॒ प॒र॒पङ्क्तिः॒ च॒ष्टा॒र॒ प॒ङ्क्तिः॒ नि॒स्ता॒र॒ प॒ङ्क्तिः॒ रि
ति॒ नि॒स्ता॒र॒ प॒ङ्क्तिः॒ भ॒क्षु॒र॒ते॒ अ॒ग्ने॒॥६॥ आ॒ उ॒ दि॒त्या॒ उ॒ त॒ प्र॒ उ॒ दि॒ति॒ आ॒ उ॒
त॒ सं॒ब्य॒दिति॒ सम्॒ अ॒त॒ चि॒यदि॒ति॒ अ॒त॒ व्यु॒ह॒त्॒ र॒थ॒ न॒॑ रमि॒ति॒ र॒थम्॒
त॒म्॒ नि॒काय॒ इति॒ नि॒काय॒ ने॒ चि॒व॒ध॒ इति॑ वि॒ चु॒ध॒ ने॒ सा॒र॒ म॒ भ॒ज॒ने॒॥
स॒ ई॒ स्तु॒ वि॒ति॒ सम्॒ स्त॒प॒॑ अ॒नु॒ रू॒प॒॑ अ॒नु॒ स्त॒ वि॒न्य॒नु॒ स्त॒प॒॑ ए॒व॒ मे॒ च॒रि
व॒ह॒ व॒य॒ म॒ च॒य॒स्कृ॒त॒॑ व॒यः॒ इति॑ व॒य॒ म॒ कृ॒त॒॑ चि॒ष्प॒ह्रु॒॑ चि॒स्प॒ह्रु॒ऽ

इति॒वि॒स्पे॒हू॒ति॒ वि॒शा॒ल॒मि॒ति॒वि॒ऽशा॒ल॒म्। कू॒दे॒ दू॒रो॒ह॒णमि॑ति दुःऽरो॒ह॒
॥१४१॥ णम्। तनू॒म्। अङ्कु॑ऽङ्कुमित्यङ्कु॑ऽम्॥५॥ रु॒क्मिनो॑। सु॒क्ष्या॒र्या॒ सु॒स॒म्। स्रि॒न्त्वा॒
प्रे॒ति॒नेति॒प्रा॒। इ॒ति॒ना॒। धर्म्मे॑णा॒। धर्म्म॑म्। अ॒न्वि॒से॒ऽनु॒। इ॒ष्या॒। दि॒वा॒। दि
वम्। स॒न्धि॒नेति॑ सम्ऽधि॒ना॒। अ॒न्त॒रि॒क्षे॒ण॒। अ॒न्त॒रि॒क्ष॒म्। प्र॒ति॒धि॒नेति॑ प्र
ति॒ऽधि॒ना॒। पृ॒थि॒व्या॒। पृ॒थि॒वी॒म्। चि॒दृ॒शे॒न॒। दृ॒श्या॒। दृ॒शि॒म्। प्र॒ऽयु॒वे॒ति
प्र॒। व॒या॒। अ॒न्हो॒। अह॑। अ॒नु॒ऽये॒त्य॒नु॒। आ॒। रात्र्या॒। रात्री॑म्। उ॒शि॒जा॒। च॒सु॒ ॥॥ स॒म॒ना
म्प्॑। इ॒ति॒। व॒सु॒ऽम्प॒॑। व॒सू॒न्। प्र॒ऽके॒तेने॑ति प्र॒। के॒तेन॑। आ॒। दि॒त्येऽम्॑। आ॒॥ १४१॥

दि॒त्यान्॥६॥ तं॒तु॒ना॒। रा॒य॒स्पो॒षे॒ण॒। रा॒य॒स्पो॒ष॒म्। सृ॒ज॒। सर्व्वे॑भ्यो॒ इति॒ सम्।
सर्व्वे॑भ्यः। श्रु॒ता॒य॒। श्रु॒त॒म्। ऐ॒डे॒न॒। ई॒ड्य॒। ओ॒ष॒धी॒भ्यः॒ ओ॒ष॒धीऽभ्यः। उ॒त्ऽत्त॒मे॒ने॒सु॒त्। उ॒त्
मे॒ने॒। त॒न्मि॒। त॒नू॒ऽरे॒। च॒यो॒ऽधसे॑ति॑ वयः॒ऽधसे॑। आ॒ऽधी॒ते॒ने॒सा॒। आ॒ऽधी॒ते॒न॒।
आ॒ऽधी॒त॒मि॒त्या॒ऽधी॒त॒म्। अ॒भि॒ऽजि॒ते॒ये॒भि॒ऽजि॒ता॒। तेज॑सा॒। तेज॑॥७॥ प्र॒
ति॒ऽप॒दि॒ति॑ प्रति॒ऽप॒त्। अ॒सि॒। प्र॒ति॒ऽप॒दः॒ इति॑ प्रति॒ऽप॒दे॒। त्वा॒। अ॒नु॒ऽप॒दि
त्ये॒नु॒ऽप॒त्। अ॒नु॒ऽप॒दः॒ इ॒त्ये॒नु॒ऽप॒दे॒। सं॒ऽप॒दि॒ति॑ सम्ऽप॒त्। सं॒ऽप॒दः॒ इति॑ सं
म्ऽप॒दे॒। तेज॑॥ तेज॑से॥८॥ त्रि॒ऽवृ॒दिति॑ त्रि॒ऽवृ॒त्। त्रि॒ऽवृ॒न्नः॒ इति॑ त्रि॒ऽवृ॒ते॒।

प्रचदितिप्रा।चत्।प्रचतु इतिप्रा।चत्तो।चिच्चदितिनि।चत्।चिच्च
तु इतिचि।चत्तो।सच्चदितिसं।चत्।सच्चतु इतिसं।चतो।आक्रमः
इत्या।क्रमेऽआक्रमायेत्या।क्रमाय।सक्रमः इतिसम्।क्रमऽसक्र-
मायेतिसम्।क्रमाय।उक्रमः इयुत्।क्रमेऽउत्क्रमायेसुत्।क्रमाय।
उत्क्रान्तिरित्युत्।क्रान्तिऽउत्क्रान्याः इत्युत्।क्रान्त्ये।अधिपतिने
त्यधि।पतिना।ऊर्ज्जी।ऊर्ज्जीम्॥ ६॥ गर्त्तो।असि।प्राची।दिक्।त्वा॥ शम॥
सवेभ्ये।देवेभ्ये।आधिपत्यइत्याधि।पत्यै।आग्नेये।हेतीनाम् ॥१४२॥

प्रतिधर्त्तेतिप्रति।धर्त्ता।त्रिचदितित्रि।चत्।स्वाम्नोमन्नपृथिव्याम्।
श्रयतु।आज्यम्।उक्थम्।अङ्गथायेऽनुष्ठ्यातु।रथन्तरमितिरथ-
म्।तरम्।साम।सामे।प्रतिस्थित्यै।प्रतिस्थित्याइतिप्रति।स्थित्यै।
अन्तरिक्षेऽऋषयः॥ स्वा।प्रथमजाइतिप्रथम।जाते।देवेषु।दिवे
मात्रया।वरिम्णा।प्रथन्तु।विधर्त्तेतिवि।धर्त्ता।चाऽयम्।अधिप
तिरित्यधि।पाते।त्वाते।सा।सचे।संचिदानाइतिसम्।चिदानाये ना
कस्य।पृष्ठे।स्वर्गइतिस्वः।गे।लोके।अजेमानम्।च।सादयतु॥ ॥

चिराडितिविराट्दक्षिणाऽरुद्रोऽइन्द्रःपुरुषवृत्राऽइतिपञ्चादुत्राऽ
प्राँगुम्बृहत्॥१॥सम्राडितिसम्राट्प्रतीचीआदित्याऽच
कृणःसप्तवृत्राऽइतिसप्तवृत्राँसुरुत्तीर्यम्बैरूपम्॥२॥स्वरा
डितिस्वराट्उदीचीमरुतांसोमऽएकवित्रिष्टुब्रोऽइत्येकाविष्टुबो
निष्कैवल्यम्निःकैवल्यमितिनिःकैवल्यम्बैराजम्॥३॥
अधिपत्नीयधिपत्नीबृहतीद्विश्वेदेवाऽबृहस्पतिः ॥१४८॥
त्रिणवत्रयस्त्रिष्टुभोत्रिनवत्रयस्त्रिष्टुभोवितित्रिनवत्रय ॥१४९॥

स्त्रिष्टुभोस्तोमोमेऽश्रयतामश्वेश्वदेवाग्निमारुतेऽइतिश्वेश्वा
देवाग्निमारुतेऽउद्धेऽइत्युक्थेअग्नेयथायेऽस्तुश्रौषंतामग्नाकुरे
रेवतेऽइतिग्नाकररेवतेसामनीऽइतीसामनी॥४॥अयम्पुरोहरिकेशाऽइतिहरिकेशाःसूर्यस्यरश्मिरितिसूर्यस्यरश्मिरस्तस्य
रथगृत्साऽइतिरथगृत्सश्चारथौजाऽइतिरथाऊर्जाश्चासेना
नीग्रामण्येसेनानिग्रामन्यावितिसेनानीग्रामण्यौपुञ्जि
कस्थलेतिपुञ्जिकास्थलाश्चाक्रुस्तलेतिक्रुतुस्थलाश्चाऽअ

॥१५४॥ पुरसोऽक्षणवेऽपुरावेऽहेतिऽपोऽक्षेयऽबुधः। प्रहेतिरितिप्र
हेतिः तेऽक्रयेऽनर्मेऽअस्तुऽतोनुऽअवंतुतेनुऽमुडयंतुतेऽम
यद्विष्मःऽयंऽचानुऽद्वेष्टितमएकोमूऽअस्रेधुध्मः॥१५॥
दक्षिणाविश्वकर्मेतिविश्वाकर्मरिथस्वनऽइतिरथीस्वनः र
थीचित्रऽइतिरथीचित्रःमेनकासहजन्येतिसहजन्मा। यातु
धानाऽइतियातुधानाःरक्षोऽसिम॥१६॥पुश्चलीविश्वचर्षणीऽ॥१७॥
इतिविश्वचर्षणीःरथंप्रोतुऽइतिरथीप्रोतःअसमरथऽइत्स ॥१५४॥

मेमारथंऽप्रम्लोचंतीतिप्राम्लोचंतीअनुम्लोचंतीत्यनुम्लो
चंतीआघ्राःसप्तर्षिऽउत्तरान्संभृद्वसुरितिसंभृतंवसुः
क्षोःअरिष्टनेमिरित्यरिष्टनेमिःविश्वाचीघृताचीआपेःघृ
तंऽसचंऽउपरिअर्वागंवसुरित्यर्वाङ्वसुःसेनानिरिसेनाजि
त्वासुवर्णःसुसेनऽइतिसुसेनेःउर्वशीपूर्वचित्तिरितिपूर्व
चित्तिःअवस्फूर्जन्नितिसेवास्फूर्जञ्जनिद्विद्युदितिविद्युत्
॥१९॥अयमग्निःसहस्रिणोवाजस्यशातिनःपतिःमू

॥१४५॥सूनुः कविः रयीणाम् ॥२०॥ अबोधि अग्निः समिधेति समिधः जनानाम् प्रतिः धेनुमिवेति धेनुम् आयतीमिति आयतीम् बृहतीम् उषासम् उषसमित्युषसम् बृहः इवेति बृहः ईवा प्रा चुयाम् उज्जिहानाः इत्युत् जिहानाः प्रभानवः सिस्रते नाकम् अर्चे ॥२१॥ अवोचाम कवये मेध्याय वचः नमसा विप्रः दुरोणे विश्वा इत् अर्यः उपयाहि वीतये सः नः स्तवान आ भर गायत्रेण नवीयसा रयिम् अश्वावतीम् सोमवतीम् अग्ने दिवः दुहान ऊधः दिवः कण्वम् ॥२२॥ अमृक्षत वाजिनम् वाजयन्तम् अत्यम् न अत्यम् अज्यमानम् अत्यैः न वाजिभिः अजः न पवित्रे दक्षसाधनः देवः न देवः सविता मधा क्रतुः अर्षन् कविः पवमानः अदब्धः ॥२३॥ जनस्य गोपाः अज ॥१४५॥

जनिष्ठाः जागृविः अग्निः सुदक्षः इति सुऽदक्षः मानुषेषु विक्षु मानुषेषु आ देवः देवेषु यजतः मनोयुजा घृतप्रतीकः इति घृतऽप्रतीकः अतारीत् बृहतः दिवः विश्वा दुरितानि सायणः पारया स्वाहा ॥२४॥ घृतप्रतिकेति घृतऽप्रतिका भरते अग्नये सुक्षयम् सुऽक्षयम् वाजम् अग्ने अङ्गिरस्वत् ध्रुवः हितः अग्निः अग्निऽवत् क्षमी क्षमिया पाहि मन्त्रम् वरेण्यम् इति वरेण्यम् वने वने सनेः जायसे मथ्यमानः सहः महते सौभगाय आ हव्यवाट् सहसः पुत्रः अङ्गिरः ॥२५॥ सर्वाय सभ्याय वः सम्पत्न्यै मह इषे मह स्तोमम् च अग्नये वरिष्ठाय क्षितीनाम् ऊर्जः नपात्रे सहसः

॥२४६॥ ह॒स्वते॑ ॥२५॥ सट॑-सामिति॒सम्।सम्।इत्।यु॒व॒से॒।वृ॒ष॒न्।अग्ने॑।वि
श्वा॑नि।अ॒र्य॒॑आ।इडः॑।प॒दे।सम्।इ॒ध्य॒से॒।स॒ः।नः॒।व॒सू॒नि॒।आ।
भ॒र॒॥२६॥ सो॒म॒।चि॒त्र॒श्र॒वः॒त॒मे॒ति॑चित्र॒श्र॒वः॒।त॒मा।हि॒।ऐ॒ते॒।वि
क्षु॒।ऋ॒ञ्ज॒ते॒।नि॒॑।रो॒चि॒॑।के॒श्रा॒म्।रो॒चि॒॑।के॒श्रा॒मि॑ति॑रो॒चि॒॑।के॒श्रा॒म्।
पु॒रु॒प्रि॒ये॒ति॑पुरु॑।प्रि॒या॒अग्ने॑।ह॒व्या॒य॒।वो॒ळ्ह॒वे॒॥२७॥ ना।बृ॒ह॒त्।उ
क्थ्य॑म्।न॒म॒सा॒।उ॒ज्जा॒ति॒।न॒॑।पा॒त॒म्।आ।हु॒वे॒।प्रि॒य॒म्।चे॒ति॒ष्ठ॒म्॥ ॥१म॰॥
अ॒र॒ति॒म्।स्व॒ऽव॒॑र्यमि॑ति॒सु॒ऽअ॒व॒॑र्यम्।वि॒श्व॒स्य॒।दु॒त॒म्।अ॒मृ॒त॒म्॥२४६॥

॥२८॥ मो॒ षो॒ज॒ते॒।अ॒ह॒सा॒।वि॒श्व॒भो॒ज॒स॒ इ॑ति॑वि॒श्व॒।भो॒ज॒सा॒।सः।दू
द्रु॒व॒त्।स्वो॒हु॒त॒ इ॑ति॒सु॒ऽआ॒हु॒त॒॥२९॥ सु॒ऽअ॒ग्न्य॑इति॒सु॒ऽअ॒ग्न्या॑।यः
तु॒॑।सु॒ऽरामी॑ति॒सु॒ऽरामी॑।व॒सु॒ऽनाम्।दे॒व॒म्।रा॒धः॒ऽज॒नाना॑म्॥३०॥
अग्ने॑।वा॒ज॒स्य॑।गो॒म॒त॒॑इति॑गो॒ऽम॒त॒॑।ईशा॑नः।सह॑सः॒।यहो॒॑इ
ति॑यहो॒।अस्मे॒॑इति॑।सु॒म्मः।धेहि॑।जा॒त॒ऽवे॒॑इति॑जात॒ऽवे॑।वेदः॑।मा॒हि॒।
अ॒र्व॒॑॥३१॥ सो॒ इति॑।नः॒।वा॒ज॒॑।ऋ॒भु॒क्ष॒॑इति॑।वा॒ज॒सा॒ता॒॑।क॒विः॒।अ॒ग्ने॒।वि॒भ्वा॑।दु॒वः॒
ण॒॑।अ॒स्म॒॑।ओमा॑नम्।पु॒र्व॒णी॒॑।पू॒र्व॒नी॒॑इति॑पुरु॑।अ॒नी॒क॒।दी॒हि॒॥३२॥

क्षपो॑ राजान्नु॒त वय॑ना॒ अग्ने॑ वस्तो॑र॒ुत वु॒ष॑स॒ः सम॑ति॒ग्मजु॒
भे॑ति॒ति॒ग्मा॒ज॒म॒ । र॒क्ष॒से॒म॒ द॒ह॒ प्रति॑ ॥ ७ ॥ भ॒द्र॒म॒ न॒ः॒ अ॒ग्नेः॒ आ॒ कु
नु॒ इ॒त्था॑ कृ॒त॒म॒ भ॒द्रा॒ । र॒ति॒म॒ सु॒भ॒गे॒ति॒सु॒ । भ॒ग॒ । भ॒द्र॒स्य॒ । अ॒ध्व॒रे॒ । भ॒
द्र॒म्ऽउ॒त । प्र॒ऽशं॒स्ति॒ऽअ॒र्॒ । शं॒स्ति॒ऽअ॒ । ५ ॥ भ॒द्रम् । मनः॑ । कृ॒णु॒ष्व॒ । वृ॒त्रऽतू॑र्ये । इति॑ । वृ॒त्र॒ऽतू॒र्॒ । ये॒ । यः । सम॑स्ति । सम॑त् । सु॒ । सा॒सुऽहः॑ । सू॒नु
रिति॑सू॒नुः॒ ॥ ५ ॥ अवः॑ । स्थि॒रा । तनु॑हि । भू॒रि॒ । शर्ध॑ताम् । व॒ने॒म॒ । ते॒ । ॥ राम ॥
अ॒भि॒ष्टि॒ऽभि॒ः । स्व॒ऽअ॒भि॒ष्टि॒ऽभि॒ः । ६ ॥ अ॒ग्निम् । तम् । म॒न्ये॒ । यः । च॒ ॥ १४७ ॥

सु॒ऽअ॒स्त॒म् । व॒म् । वंतिः॑ । धे॒न॒वः॑ । अ॒स्त॒म् । अ॒र्व॒न्त॒ः॒ । आ॒शवः॑ । अ॒स्त॒
म्॒ । नि॒ऽक्ता॒सः॒ । व॒ः॒ । आ॒ज॒नि॒ । इ॒षम् । स्तो॒तृऽभ्यः॑ । इति॑स्तोतृ॒ऽभ्यः॑ । आ॒ । भ॒र॒
॥ ७ ॥ सः । अ॒ग्निः॒ । यः । च॒ । सु॒ऽम॒खः॒ । सम् । अ॒म् । आ॒ऽयं॒ती॒ऽभ्यः॑ । वंतिः॑
धे॒न॒वः॑ । सम् । अ॒र्व॒न्त॒ः॒ । र॒घु॒ऽद्रु॒वः॑ । इति॑ र॒घु॒ऽद्रु॒वः॑ । सम् । सु॒ऽजा॒तसः॑
इति॑सु॒ऽजा॒तासः॑ । सू॒र्य॒ः॒ । उ॒ । उ॒भे । इ॒त्यु॒भे । सु॒ऽअ॒ञ्जि॒ । सु॒ऽच॒क्रे॒ । इति॑सु॒
च॒क्रा॒ । स॒र्पि॒ऽआ॒सु॒तिः॑ । द॒क्षः॑ । इति॑ द॒क्षः॑ । स॒र्पि॒ऽआ॒सु॒तिः॑ । श्री॒णी॒षे॒ । आ॒सनि॑ । उ॒तो॒
इ॒त्यु॒तो॒ । नः॒ । उ॒त । पु॒रु॒ऽमी॒ळ्हे॒ । उ॒क्थ्येषु॑ । शु॒ष्म॒ऽसा॒ । ए॒तेषु॑ । ए॒ । अ॒ग्नेत

मा॒ अ॒द्य अ॒श्वं॒ मा॒ नास्तो॑ मे॒ गां॒ कृ॒तुं॒ मा॒ नो॒ भ॒द्रं॒ हृ॒त्स्पृ॒शा॒मि॒ति॒ दृ
ढ्यं॒ स्प॒र्शं॒ मा॒ कृ॒ध्या॒मा॒ ते॒ यु॒हे॒॥४०॥ अधा॑ हि॒ अ॒ग्ने॒ क्रतो॑र्भ॒द्रस्य॑ दक्षस्य॒ सा॒धोः॒ रथी॑ऋतस्य बृह॒तो॒ ब॒भू॒थ॒॥४१॥ एभि॑र्नो॒ अ॑र्कै॒र्भ॒वा॒ नो॒ अ॒र्वा॒ङ्॒ स्वा॒रं॒ ण॒ ज्योति॑रग्ने॒ वि॒श्वभि॑ सु॒मन॑ ऊ॒ति॒भि॒ सु॒ मनो॒ अनी॑के॒॥४२॥ अग्नि॑म॒ होता॑रम॒ मन्ये॒ दा स्व॑तम॒ वसू॑म॒ रत्नु॑म॒ सह॑स॒ जात॑वेदस॒मिति॒ जा॒ता वे॑दस ॥१४॥
म॒ बः॒ ऊ॒ह्यां॒ सु॒हर॑ इति॒ सु॒ अ॒क्षरं॒ दे॒वे॒ दे॒व॒ह्या॒ कृ॒पा॥१४८॥

घृ॒तस्या॑ चि॒क्लो॒ष्टि॒मि॒ति॒ वि॒ आ॒ष्टि॒म॒ अनु॑ वृष्टि॒ शो॒चि॒षा॒ आ॒ जु
ह्वा॑नस्य॒ स्पा॒ज्व॑ो॒ न॒ सा॒ सु॒र्प्पि॒रा॒स॒॥४३॥ येने॑ ऋ॒षय॒॑ तप॑सा॒
सत्र॑म॒ आय॑न॒ इ॑धा॒ना॒ अ॒ग्निम॒ स्वा॒ आभ॑र॒न्ता॒ इ॒त्था॒ भर॑त॒
६ तस्मि॑न॒ अह॒म॒ नि॒ दे॒ धे॒ ना॒के॒ अ॒ग्निम॒ ब॒म॒ आ॒नु॒ मन॒॑ स्त्री
र्ण॑ बर्हि॒ष॒मि॒ति॒ स्तृ॒र्णा॒ बर्हि॑ष॒म॒॥४४॥ तम॒ प॒न॒ ल्का॒मि॒न॒ अनु॑
ग॒वे॒म॒ दे॒वा॒ पु॒त्रे॒ण॒ आ॒त॒ मि॒रि॒ति॒ आ॒त॒ मि॒॰ इ॒ता॒ बी॒हीर॑ए॒षे॒॰
ना॒के॒म॒ गन्धा॑ना॒॰ सु॒कृ॒त॒स्ये॒ति॒ सु॒॰ कृ॒त॒स्य॒ लो॒के॒ तृ॒ती॒ये॒ पृ॒

शोऽधि॑ शोचने॒ दृव॑॥४५॥आ॒ घा॒ चे॒ मद्ये॑म॒ शरु॑हत॒ भुर॒ण्यु॒त
अय॒मग्नि॑ः स॒त्यति॑रिति॒ना त॑ति॑ः॒ चेकि॑ता॒न॒ दा॒शुषे॑ दा॒शे
मा॒न॒ नि॒हि॒त॒ इ॒ति॒नि॒॒हि॒त॒ः॒ दधे॑ चुत॒त॒ अ॒ध॒स्प॒दम॒ अ॒ध॒न्प॒
दमि॑त्थ॒ः॒ प॒दम॒ कृ॒णु॒ता॒म॒ शे॒ पृ॒त॒न्य॒वः॒॒ अ॒या॒ अ॒य॒म॒ अ॒
ग्नि॒ः॒ वी॒र॒त॒म॒ इ॒ति॒वी॒र॒ तमः॒ चु॒यो॒धा॒ इ॒ति॒ च॒य॒ः॒ धा॒ः॒ स॒ह॒स्रि॒
ण॒ः॒ घो॒त॒ता॒म॒ अ॒प्र॒युच्छ॒न्नि॒य॒ प्रा॒ युच॒न्ना॒ चि॒ज्ञा॒ने॒मान्॒ इ॒ ॥॥॥
ति॒वि॒॒भ्रा॒ज॒मा॒न॒ः॒ स॒रि॒र॒स्य॒ मध्ये॑ उ॒प॒ा॒ प्र॒ा॒ या॒हि॒ दि॒व्या॒नि॒॒ ॥२४१॥

धा॒॒॥२॥सम्प्रञ्चं॑ घ॒ दू॒मि॒ति॒स॒म॒ प्र॒ञ्चं॒ व॒ध्व॒म॒ उ॒प॒॒ सम्प्र॒या॒ते॒ति
सम॒ प्र॒या॒त॒ अग्ने॑ प॒थः॒ दे॒व॒या॒ना॒ति॒ति॒दे॒वा॒ना॒ मा॒ कृ॒णु॒ध्व॒म॒
पु॒न॒रि॒ति॒पु॒न॒ः॒ कृ॒ण्वा॒ना॒ पि॒त॒रा॒ यु॒वा॒ना॒ अ॒न्वा॒ता॒ट॒ः॒ सी॒दि॒त॒स्मे
नु॒आ॒ता॒ट॒ः॒ सी॒ता॒ स्व॒यो॒ त॒नु॒म॒ ए॒त॒म॒॒॥४८॥कृ॒त॒ नु॒ध्व॒मु॒ त॒ा॒ नु॒ध्व॒मु॒ त॒ अ॒
ग्ने॒॒ प्रति॒॑ जा॒गृ॒हि॒ त॒म॒ इ॒ष्मू॒र्ज्जे॒ इ॒ती॒षू॒र्ज्जे॒ सम॒ सृ॒जे॒ थां॒॒
सृ॒जे॒ थां॒ म॒ अ॒य॒म॒ च॒ अ॒स्मि॒न्ना॒ सु॒ध॒स्थे॒ इ॒ति॒ सु॒ध॒ा॒ स्थे॒॒ अ॒धि॒॒
उ॒त्त॒र॒स्मि॒न्नि॒ सु॒ता॒ उ॒त॒र॒स्मि॒न्ना॒ वि॒श्वा॒ दे॒वा॒॒ मद॑मान॒ ए॒॒ चा॒ सी॒द॒

॥१५०॥ त्तम॰॥ येनाब्रह्मा सहस्रम् येनाग्ने सर्ववेदसमिति सर्व॰
वेदसम् तेनाऽमम् मुत्तम् नुनयत स्वेऽदेवेषु गतवेतपसत्
पस्पोश्रीश्चारो परमेष्ठी परमेस्थीति परमे स्थी दिवम सर्व्वः ॥
॥५०॥ प्रोथत अश्वेसनमर्वसे अविष्यन् ब्रह्मा मुहन सुचरण
स्तिसम् चकृणात् द्यावाअस्मत् आतास्या चात्तनिअनु धा
ति स्रोत्रिनेअर्धा स्मते ब्रनजम् कुल्मम् अस्ति ॥५१॥ आयोरामन्॥
ना सदने सादयामि अवतन द्रोणकलशम् समुद्रस्याहृ ॥१५०॥

दृये रात्रीम् रात्रिमनाम् इति रात्रिम् बतीम् भास्वतीम् आ
या घाम् भासिआ पृथिवीम् आउषाअंतरिक्षम् परमेष्ठी
परमेस्थीति परमे स्थी दिवम् ध्रुवेऽइति ध्रुवे सादत्तम् ॥५२॥
सहस्रस्य प्रमेति प्रा मा असि प्रतिमेति प्रति मा उन्मेत्युत्
मा सा हस्रस्य सहस्राया सा ॥५३॥ ॥ इति माध्यंदिने संहिता
पारायणे पंचदशोध्यायः ॥१५॥ ॥ हरिः ॐ ॥ नमस्ते रुद्र
मन्यवेऽउतोऽइत्पुतो ते ऽइषवे नमो नमो बाहुभ्यामिति बाहुभ्याम्

उता ते नमः ॥ आ ते रुद्र शिवा तनूरघोराऽपापकाशिनी सपापा
काशिनी तया नस्तन्वा शन्तमया गिरिशन्ताभि चाकशीहि ॥ यामिषुं गिरिशन्त हस्ते बिभर्ष्यस्तवे शिवां गिरित्र ताम् कुरु मा
हिꣳसीः पुरुषं जगत् ॥ शिवेन वचसा त्वा गिरिशाच्छावदामसि यथा नः सर्वमिज्जगदयक्ष्मꣳ सुमनाऽ असत् ॥ ४ ॥ अधि
द्यौ अधि चक्षेत्यधि वक्ता ॥ १५ ॥

प्रथमो दैव्यो भिषक् अहीꣳश्च सर्वाञ्जम्भयन् सर्वाश्च यातुधान्यः इतियातुधान्यः अधराचीः परा सुव ॥ पशूꣳस्त्र्यम्बकः
त्र्यम्बकेन हुताꣳ रुद्रेण समङ्क्तां इतिसमङ्क्ते ॥ वो ऽग्नेः एनम् रुद्रम् अभितो दिक्षु श्रितः सहस्रशः इतिसहस्रशः ॥ अवैषां
मा हेडे न ईमहे ॥ ५ ॥ असौ ॥ यम् अवसर्पति सेवा सपत्नी ॥ नीलग्रीवः
इतीलग्रीवः शितिकण्ठः इतिशितिकण्ठः लोहितः इतिलोहितः ॥ एनम् गोपाः
अदृश्रन् अदृश्रन् उरुहार्यः इतीदृहार्यः ॥ सः दृष्टः मृडयाति ॥

नः॥७॥ नमः॑ अस्तु॒ नील॑ग्रीवाय॒ सह॑स्राक्षा
येति॒ सह॑स्राक्षाय॒ मी॒ढुषे॑ अथो॒ इत्यथो॑ ये॒ अस्य॒ सत्वा॑नः॒ तेभ्यः॑ अहं॒ तेभ्यः॑ अकरं॒ नमः॑ तेभ्यः॑ प्र॒ मु॒ञ्चा॒ धन्व॑नः॒ त्वं॒ उभ
योः॑ अ॒र्त्न्योर्ज्या॑म्॒ याश्च॒ ते॒ हस्त॑ इषवः॑ परा॒ ता ते॒ भ॒गवः॒ इ
ति॑ भगा॒ धन॑ञ्जयः॑ ॥८॥ चि॒ज्यं॒ इति॑ वि॒ज्यं॒ धनुः॑ कृ॒पा॒दि॒ति॑ चि
त्या॒ इति॑ वि॒ श्रो॒ल्या॒ नः॒ वा॒णा॒ वा॒नि॒ति॒ बा॒णाः॒ वा॒ नः॒ उ॒ता॒ अ॒ने॒शन्॑ ॥ ॥ रा॒म॰
अ॒स्य॒ वा॒ः॒ इ॒षवः॑ अ॒भि॒ऽअ॒स्य॒ नि॒ऽष॒ङ्गधिः॑ इति॑ नि॒ष॒ङ्गधेः॑ ॥९॥ ॥१५२॥

आ॒ते॒ हे॒ति॒ मी॒ढु॒ष्ट॒म॒ मी॒ढु॒स्त॒मे॒ति॒ मी॒ढु॒ऽत॒म॒ हस्ते॑ बभ्रू॒वा॒ते॒ ध
नुः॑ त॒या॒ अ॒स्मान्॑ वि॒श्व॒त॒ः॒ त्वं॒ अ॒य॒क्ष्म॒या॒ परि॑ भुज॥१०॥ प
रि॑ ते॒ ध॒न्व॒नं॒ हे॒ति॒म॒ अ॒स्मान्॑ वृ॒ण॒क्तु॒ वि॒श्व॒त॒ः॒ अथो॒ इ॒ स॒थो॑
इति॑ इषुधिः॑ तूणः॑ इषु॑धिः॑ तनो॑ः॒ मु॒रे॒ अ॒स्मात्॑ नि॒ धे॒हि॒ त॒म॒ ॥११॥ अ॒
नु॒त्त्वे॒ये॒ व॒ उ॒ त॒त्त्वा॒ धनुः॑ त॒म॒ सह॑स्राक्षेति॒ सह॑स्र॒ऽअक्षा॒त् ते॒षु॒धिः॑
इति॑ शतं॑ इषु॑धिः॑ नि॒ऽशा॒ङ्गः॑ इति॑ नि॒ऽशा॒र्ङ्गः॑ वा॒ः॒ शा॒र्ङ्ग्या॒ नाम॑ मुरः॑ शि॒ङ्क॒
न॒ः॒ सु॒म॒ना॒ः॒ इति॑ सु॒ऽम॒नाः॑ भ॒वा॒ ॥१२॥ नमः॑ ते॒ आ॒यु॒धा॒य॒ अ॒ना॒त

तायाधृष्णवेऽभ्याम्।उताते।नमः।बाहुभ्यामितिबाहुभ्याम्।
॥१५२॥ तवाधन्वनेऽनुमान्।नमःमहान्तम्।उताअर्भकम्।उक्षन्तम्।उक्षि
तम्।वयोनामपतयेम्।मानवेम्।प्रियाय।तृन्द्रुहेरुद्रायरिषन्तरिषः
इतिरिषन्।१५१।तोकेतनयेआयुषिगोषुअश्वेषुरीरिषःरि
षःइतिरिषन्।वीरान्।रुद्रभामिनेनवधीन्हविष्मतन्तवैम्।
इत्याहहन्तमहे।१६०।हरिएवाहवःइतिहरिएवाहवेसेनान्यः॥१५३॥
इतिसेनान्येदिशाम्।चापतयेवृक्षेभ्यःहरिकेशेभ्यःइतिहरि॥१५४॥

केशेभ्यःपशूनाम्।त्वाष्ट्रायत्वेसायत्विषीमतेत्विषिमतःइतित्वि
षीमतेपथीनाम्।हरिकेशायेतिहरिकेशायउपवीतिनःइयुप।
वीतिनोपथीनाम्।१७।बभ्रवेनिषङ्गिणेअन्नानाम्।भुवस्पतये
स्वोजगतानाम्।रुद्रायआततायइनःइत्त्वातताआयतनेःक्षेत्राणाम्
पतयेहरसेवनानाम्।दारोहितायस्रुपतयेवृक्षाणाम्।भु
वन्तयेवारिवस्कृतायवारिवः।कृतायेतिनारिवः।कृतायौषधी
नाम्।मन्त्रिणेवाणिजायकक्षाणाम्।उच्चैर्घोषायेस्तुवैः।दौ

॥१५४॥ षाय।आक्रन्दयते इत्येके।क्रन्दयते।पुतीनाम्॥१९॥कुन्तायतयेतिकु
न्ता।आयतायै।धावते।सत्तेनाम।सहमानाय।निष्क्राधिने इतिनि।
ष्क्राधिने।आक्राधिनीनामित्येके।आधिमीनाम।निषङ्किणे।कङ्कु
भायास्तेनानाम।निचेरवे इतिनि।चेरवे।परिचरायेतिपरि।चरा
यै।अरण्यानाम्॥२०॥धन्वते।परिधन्वते इतिपरि।धन्वते।स्तायू
नाम।निषङ्किणे।इषुधिमते इतीषुधी।मते।तस्करणाम।सूकाय इ ॥१५५॥
भ्य इतिसकृयि।भ्येभ्य।निघाट-सभ्य इतिनिघाट-सत।भ्य।मु ॥१५६॥

क्षताम।असिमद्भ्य इत्यसिमत।भ्येभ्य।नक्तंम।चरद्भ्य इतिचरत।
भ्येभ्य।चिकुन्तानामितिवि।कुन्तानाम्॥२१॥उच्छीर्षिणे।गिरिचुरायेति
गिरि।चुरायै।कुलुञ्चानाम।इषुमद्भ्य इतीषुमत।भ्येभ्य।धन्वायि
द्भ्य इतिधन्वायिभ्येभ्य।च।वः।आतन्वानेभ्य इत्येके।तन्वानेभ्येभ्य
प्रतिदधानेभ्य इतिप्रति।दधानेभ्य।आयच्छद्भ्य इत्यायच्छत।
भ्यो।अस्यद्भ्य इत्यस्यत।भ्यः॥२२॥विसृजद्भ्य इतिविसृजत।भ्येभ्य।
निखद्भ्य इतिनिखत।भ्येभ्य।सुपद्भ्य इतिसुपत।भ्येभ्य।जागरद्भ्य

इतिज्ञात्रेभ्यः ज्ञात्रेभ्यः आसनेभ्यः तिष्ठद्भ्यः इतितिष्ठत्
भ्यः धावद्भ्यः इतिधावत्भ्यः ॥२३॥ सभाक्षेभ्यः सभापतिभ्यः इ
तिसभापतिभ्यः अश्वेभ्यः अश्वपतिभ्यः इत्यश्वपतिभ्यः
आधिनीभ्यः इत्याधिनीभ्यः द्विविध्यन्तीभ्यः इतिद्वि
विध्यन्तीभ्यः उर्गणाभ्यः तूर्तुः हतीभ्यः ॥२४॥ गणेभ्यः गणपति
भ्यः इतिगणपतिभ्यः व्रातेभ्यः व्रातपतिभ्यः इतिव्रातपतिभ्यः ॥२५॥
गृत्सेभ्यः द्विश्वरूपेभ्यः इतिद्विश्वरूपेभ्यः ॥२५॥ सेनाभ्यः से ॥१५५॥

नानिभ्यः इतिसेनानिभ्यः रथेभ्यः इतिरथिभ्यः अरथेभ्यः क्षत्त
भ्यः इतिक्षत्तृभ्यः संग्रहीतृभ्यः इतिसंग्रहीतृभ्यः महद्भ्यः इति
महद्भ्यः अर्भकेभ्यः ॥२६॥ तक्षभ्यः इतितक्षभ्यः रथकारेभ्यः
इतिरथकारेभ्यः कुलालेभ्यः कुम्भारेभ्यः निषादेभ्यः इतिनिषादेभ्यः
इतिनिषादेभ्यः पुञ्जिष्टेभ्यः श्वनिभ्यः इतिश्वनिभ्यः मृग
युभ्यः इतिमृगयुभ्यः ॥२७॥ श्वभ्यः इतिश्वभ्यः श्वपतिभ्यः इति
श्वपतिभ्यः भवायः रुद्रायः शर्वायः पशुपतयः इतिपशुपतये।

BOMBAY BRANCH OF THE

नीलग्रीवायेतिनील॰ग्रीवाय॰त्रितिकण्ठायेतित्रितिं॰कण्ठाय
॥२८॥ कपर्दिनेऽछुप्तकेशायेतिछुप्त॰केशाय॰सहस्राक्षायेति ॥१५६॥
सहस्र॰अक्षाय॰शतधन्वनऽइतिशत॰धन्वने॰गिरिशायाये
तिगिरि॰शायाय॰त्रीवीविष्टायेतित्रिपि॰विष्टाय॰मीढुष्टमाय॰
मादुस्तमायेतिमीढुः॰तमाय॰इषुमतऽइतीषु॰मते॥२९॥ह्रस्वा
य॰ब्रामनाय॰बृहतेऽबर्षीयसेऽबृहाय॰सरधऽइतिस॰रधे॥॥३०॥
आग्र्याय॰प्रथमाय॥३१॥आशवेऽअजिरायशीघ्र्याय॰शी॥॥१५६॥

भ्याय॰उर्म्म्याय॰अवस्वन्त्स्यायेसंवा॰स्वन्त्स्याय॰नादेयाय॰द्वीप्याय॰
॥३२॥ज्येष्ठाय॰कनिष्ठाय॰पूर्वजायेतिपूर्व॰जायेऽअपरजायेऽप
र॰जायेमध्यमायेऽअपगल्भायेऽपगल्भाय॰जघन्यज्ञाय॰
बुध्न्याय॥३३॥सोभ्याय॰प्रतिसर्य्यायेतिप्रति॰सर्य्याय॰सा
भ्याय॰क्षेम्याय॰श्लोक्याय॰अवसान्न्यायेत्सवा॰सान्न्याय॰दु
र्व्वर्षाय॰वर्ल्याय॥३४॥वन्म्याय॰कक्ष्याय॰श्रवायेप्रतिश्रव
यतेश्रवायेऽआशुषेणायेआशुसेनायेत्याशु॰सेनायेऽआ

शुरथायेत्स्वाहा। रथाय।सुराय।अवभेदिने इत्येवाभेदिने॥७॥विमु
॥१५७॥ लिने।कवचिने।वार्मिणे।चुस्रुथिने।श्रुताय।श्रुतसेनायेतिश्रु
तासेनाय।दुन्दुभ्याय।आहनन्त्यायेत्याहननाय॥७॥धृष्णवे।
प्रमृत्यायेतिप्रामृत्याय।निषङ्गिणे।इषुधिमतेइतिषुधिमते।
तीक्ष्णेषवइतीतीक्ष्णेषवे।आयुधिनेस्वायुधायेतिसुआयु
धाय।सुधन्वनइतिसुधन्वने॥७॥स्तृत्यायापथ्यायाका ॥१५८॥
ट्याय।नीप्याय।कुल्याय।सरस्याय।नाद्येयायेत्याह॥७॥१५७॥

कूप्याय।अवट्याय।वीध्र्याय।इध्र्याय।आतप्याय।तप्याय।
तप्प्याय।मेघ्र्याय।विद्युत्यायेत्यवि।द्युत्याय।वर्ष्याय।
अवर्ष्याय॥७८॥चात्याय।रेष्म्याय।वास्तव्याय।वास्तुपा
येतिवास्तु।पाय।सोमाय।रुद्राय।ताम्राय।अरुणाय॥७९॥शङ्ग
वइतिशम्।गवे।पशुपतयइतिपशु।पतये।उग्राय।भीमा
यअग्रेवधायेत्यग्रे।वधाय।दूरेवधायेतिदूरे।वधाय।हन्त्रे।ह
नीयसेवृक्षेभ्यइतिहरिकेशेभ्यइतिहरि।केशायोप॥८०॥

गुम्भायेतिग्राम्भायमुयोभायेतिमयोभायशाङ्कुरायेति
ग्राम्कुरायमुयस्करायमुयंकुरायेतिमयंकुरायस्रीवायै
स्रीवतरायेतिस्रीवातरायनमः॥२१॥पार्य्यायअवार्य्यायप्रतरण्या
येतिप्रातरणायतार्य्यायकूल्यायशष्प्यायफेन्यायनमः॥२२॥
स्रीकूल्यायप्रवाह्यायेतिप्रावाह्यायकिङ्किलायक्षयणा
यकूपदिनेपुलुक्तयेइरिण्यायप्रपुष्यायेतिप्रापुष्यायनमः॥२३॥राम॥
व्रज्यायगोष्ठ्यायगोस्थायेतिगोस्थायतल्प्यायगेहायं॥१५८॥
उत्तरण्यायेयुतातरणाय

हृद्यायनिवेष्प्यायेतिनिवेष्प्यायकाट्यायगह्वरेष्ठायै गु
ह्वरेस्थायेतिगह्वरेस्थायनमः॥२४॥शुष्कायाहरित्यायपट्टसञ्ज्ञा
यारुजस्यायेलोष्ण्यायकुलुत्यायकुल्यायेतिसुकुल्या
यनमः॥२५॥पर्णायेपर्णवृक्षायेतिपर्णीवृक्षायेउदुम्बराणायेत्युत्
गुदमार्णायअभिघ्नतेइत्यभिघ्नतेआसिदृतेइत्यासीदृते
प्रासिदृतेइतिप्रसिदृतेइषुकृद्भ्यइतीषुकृतेभ्यनमोधनुष्कृद्भ्य
धनुष्कृद्भ्यइतिधनुष्कृतेभ्यनमःकिरिकेभ्यनमःदेवजनेभ्यनमः हृद्यये

भ्यंमविचिन्वुलेभ्यइतिविचिन्वुलेभ्यंमविक्षिणुलेभ्यइतिविक्षि
॥५५॥ णुलेभ्यंमआन्निहितेभ्यइत्यान्निहितेभ्यः॥४८॥ द्रापेऽअंधसस्पते।
दरिद्रन्नीललोहितेतिनीललोहितआसाम्। प्रजानामितिप्राजा
नाम्। एषाम्। पशूनाम्। भेरुण्डा। रोरुकः। मोऽइतिमोत्रनःकिम्। चना
आमुमत्॥४९॥ कुमारेभ्यस्तुरायतनवसेभ्यःक्षयद्वीराय। क्षय
यत्। चीरायप्रामरामहे। मतीरेमथाःनाम। असत्। द्विपदइति ॥५०॥
द्विपदेभ्यश्चतुष्पदेचतुष्पदइतिचतुःपदेविश्वंमापुष्टम्॥॥५५॥

ग्रामेऽअस्मिन्नअनातुरम्॥४७॥ अतोरुद्रास्त्रिवामेविश्वाहा।
भेषजीस्त्रिवाशुतस्यभेषजीतयोर्नोमुडाजीवसे॥४९॥ परि।
णोरुद्रस्यहेतिर्वृणक्तुपरित्वेषस्यदुर्मतिरितिदुर्मतिम्
अघायोरघयोरित्यघायोरवास्त्रिरामघवद्भ्यइतिमघ
वद्भ्यंमेतनुष्वामीढुष्टोकायतनयायमृड॥५०॥ मीढुष्ट
मामीढुस्तमेतिमीढुष्टमाशिवतमेतिशिवतमाशिवोनः।
सुमनाइतिसुमनाभवापरमेवृक्षेआयुधंनिधाये

तिनिधाय। कृत्तिम। चर्मानः आचुरः पिनाकम। बिभ्रत। आगू
॥१५०॥ हि॥५१॥ चिकिरिद्धेति। विकिरिद्धि। विलोहितेति। विलोहित। नमः।
ते। अस्तु। भगवः। इति। भगवः। अस्तु। ते। सहस्रम। हेतयः। अन्यम।
अस्मत। नि। वपन्तु। ताः॥५२॥ सहस्राणि। सहस्रशः। इति। सहस्र।
शः। वः। हेतयः। तासाम। ईशानः। भगवः। इति। भगवः। पु
रुषः। मुरवः। कुधि॥५३॥ असंख्याते। सपत्। व्याता। सहस्रा ॥५४॥
णि। वः। हेतयः। अधि। भूम्याम। तेषाम। सहस्रयोजनः। इति। सह॥१५०॥

स्रा। योजने। अवधन्वानि। तन्मसि। अस्मिन। महति। अर्णवे। अं
तरिक्षे। भवः। अधि॥५५॥ नीलग्रीवः। इति। नील। ग्रीवः। शितिक
काष्टः। इति। शिति। कंठः। दिवम। रुद्रः। उपश्रिताः। इस। पः। श्रिताने
वः। अधः। क्षमाचरान। इति। क्षमा। चरान॥५६॥ वृक्षेषु। वः। हरि
केशः। नीलग्रीवः। इति। नील। ग्रीवः। विलोहितः। इति। वि। लोहि
तः॥५७॥ भूतानाम। अधिपतयः। इस। धि। पतयः। शिरिषासु।
इति। शिरि। वासः। कपर्दिनः॥५८॥ पथाम। पथिरक्षयः। इति। पथि

रक्षयः ऐलबृदाय आयुर्वृधः इडायुः बुधः ॥५९॥ तीर्थानि प्रचरंतीति
॥१६१॥ प्रचरंति सुकाहस्ताः इति सुकाहस्ताः निषङ्गिणः ॥६०॥ अंगेषु
चिह्नितेति विचिह्निताः पात्रेषु पिबंतः जनान् ॥६१॥ एतावं
तश्चभूयांसश्च स्तनश्चादित्यान रुद्रान वसूंश्च इतास्थिरः इतिवितस्थिरे ॥६२॥
नमः अस्तु रुद्रेभ्यः येदिवि षन्तिमाक्षवः तेभ्यः द
शप्राचीर्दक्षिणाः प्रतीचीरुदीचीरुर्ध्वाः अंतरिक्षे यांतः ॥६३॥
पृथिव्यामन्नम् ॥६४॥ इतिमाध्यदिनीसंहितायांपदपा ॥१६१॥

टेषोऽष्टमोऽध्यायः ॥१६॥ हरिः ॐ मूः अश्मन्नूर्जमुपवते।
शिंशपाणामूर्ज्यइत्युताम्भ्यऊर्ध्वाभ्यः वनस्पतिभ्यऊर्ज इति
वनस्पतिभ्यश्चअधिसंभृतमितिसमाभृतमापयः तामूर्जं
इषमूर्जंधत्तामरुतः सुदंससइतिसमारराणाअ
श्मन्नूर्जन्मयि तेऽग्नेऽङ्गिरः ॥१॥ इमामेऽअग्नेऽइष्टकेधेनवः
संतुएकाचदशशतम्सहस्रम्आयुतम्नियुतमितिं
शतम्प्रयुतमितिंशतम्अर्बुदम्न्यर्बुदमितिनिअं

धुदम्। समुद्रं। मध्यम्। अंतं। पुरा। हृ। इतिपरा। अहिं। एतां। अ
॥१६२॥ मुत्रा। अमुष्मिन्। लोके। २॥ ऋतवेल। सा। ऋतावधं। ऋतवधा
इत्यृतावधं। ऋतुष्टा। ऋतुस्थ। इत्यृतुस्थाः। सा। ऋतावध
धं। ऋतवधा। इत्यृतावधं। धतश्रुत। इतिधृतश्रुतं। मु
ग्धुश्रुत। इतिमधुश्रुतं। विराज। इतिविराजं। नामा। क
मुंधा। इतिकामदुघां। अक्षीयमाणां। आ। समुद्रस्य। स्था। ॥३॥
ऊवकया। अग्ने। परी। ध्रया। मसि। पावक। अस्मभ्यं। मा। शि ॥१६२॥

वं। भवा। हिमस्य। स्वा। जरायुणा। ४॥ उप। ऊर्मन्। उप। वेतसे। अ
वं। तरा। नदीषु। अग्ने। पित्तं। अपां। असि। मइं। का। तां। मे। आ।
गृहि। मा। इमं। नः। यज्ञं। पावक। वर्णं। मितिपावक। वर्णं। मा। शि। च
मा। कृधि। ५॥ अपां। इदं। न्ययनं। मितिनि। अयनं। समुद्रस्य। नि
वेशनं। मितिनि। वेशनं। अन्न्यानां। ते। अस्मत्। तपन्तु। हेत
यः। ६॥ अग्ने। पावक। रोचिषा। मंद्रया। देव। जिह्वया। आ। देवा
वा। चक्षिः। वा। ७॥ सीद। नः। पावक। दीदिव। इतिदीदि। वः। अग्ने। दे

वान्ँहाआचुहउपाब्रह्मन्हविष्मन्नेष्टाप्तुकृत्याभेदिचित्तय
स्याहुपाक्षामन्नाकुरुचेहुषसोनाभानुनातत्त्वनाना यामन्नाए
तंरथंनुरथीआवहचुणोनातंतुषाणोअजरंसुवीरं एनमंन
तेहरसोरोचिषोनमंतेअस्तुअर्चिषे॥१०॥नृषदेनृसदे
इतिनासदेघेटेअप्सुषदेअप्सुसदेइत्यप्सुसदेबर्हिषदे।
बर्हिसदेइतिबर्हिसदेचनसदेइतिचनासदेस्वर्विदेइतिस्वरगमना
चिदे॥११॥वोदेवोदेवानांमनुष्यानांसंयत्तारीणांमऋ॥१६३॥

पाभागमआसतेआहुतादेइत्याहुतादेहविषंब्रह्मणेअस्मि
न्नासयमापिबंतुमधुनोघृतस्य॥१२॥वोदेवोदेवेषुआधि।
देवत्रमितिदेवत्रेमाआयनावोब्रह्मणस्पुरएतारइतिपुर
एतारोअस्यावेष्मनानाऋतेपवंतेधामकिमाचनानते।
दिवोनापृथिव्याआधिस्तुषु॥१३॥प्रापणदेइतिप्रापणाय
पानदेइत्यपानायशमनदेइतिशमनायशूचेदेइतिशूचये
शमेचरिवोदेइतिचरिवे॥१४॥अग्निनेतिग्मेनाशोचिषाआस

त्। विश्वम्। नि। अत्रिणम्। अग्निम्। नः। चनते। रयिम्॥५॥ इमा
॥१६२॥ विश्वा। भुवनानि। जुह्वत्। ऋषिम्। होतारम्। नि। असादत्। पिता। नः
सः। आत्रिभिः। त्या। त्रिभिः। आ। दविणम्। दुवस्यन्। प्रथमऽछदिति। अथ
मा। ऊत्। अवरान्। आ। चिवेत्। धाः। किम्। स्वित्। आसीत्। अ
धिष्ठानम्। अधिस्थानम्। इति। अधि। स्थानम्। आरम्भणम्। इत्या। र
म्भणम्। कतमत्। स्वित्। कथा। आसीत्। यतः। भूमिम्। जनयन्। ॥ यम॰॥
विश्वचक्षाः। इति। विश्वा। चक्षाः। चक्षाः॥७॥ विश्वतः। चक्षुरुत। विश्वतः॥ १६२॥

विश्वकर्मेति। विश्वकर्मा। वि। धाः। ओजोमात्रम्। मुहुः। नः।

तिविश्वतः। चक्षुः। उत। विश्वतः। मुखः। इति। विश्वतः। मुखः। वि
श्वतः। बाहुः। इति। विश्वतः। बाहुऽउतेति। विश्वतः। स्यात्। विश्वतः। प
रि। इति। विश्वतः। पात्। सम्। बाहुऽभ्याम्। इति। बाहुऽभ्याम्। धमति।
सम्। पतत्रैः। न। द्यावाभूमी। इति। द्यावाभूमी। जनयन्। देवः। एकः
॥१८॥ किम्। स्वित्। वनम्। क। उ। सः। वृक्षः। आस। यतः। न
द्यावापृथिवी। इति। द्यावापृथिवी। निः। ततक्षुः। निः। ततक्षुः। इति। निः
ततक्षुः। मनीषिणः। मनसा। पृच्छत। इत्। उ। तत्। यत्। अ

अतिदृंहित्येधि। अतिष्टृता। भुवनानि। धारय॥१९॥ द्यावे। धामानि।
॥१६५॥ परमाणि। द्या। अवमा। द्या। मुध्रमा। द्विश्व। कर्म्मन्। इति। विश्वा। कर्म्म
न्। उत। इमा। विशः। सविम्पुः। इति सविः। भूत्वा। हविषि। स्वधावः। इति
स्वधा। वः। स्वयम्। यजस्व। तन्वम्। वृधानः॥२०॥ विश्वकर्म्मन्निति
विश्वा। कर्म्मन्। हविषा। वावृधानः। वावृधानः। इतिवा। वृधानः। स्व
यम्। यजस्व। पृथिवीम्। उत। द्याम्। महः। तु। अन्ये। अभितः। सपत्क॥ यम॥
इतिसः। पत्कः। इह। अस्माकम्। मघवेति। मघा। वः। सुरिः। अस्तु॥ ॥१६५॥

॥२१॥ चक्षुर्नः। पिता। मनसा। हि। धीरः। घृतम्। एने। अजनत्।
म्नासे। इति। न्मनसा। अनौ। अदधात्। पूर्वे। अह्नः। ऋतुऽथा। इत्। धावापृथिवी। इति। द्यावापृथिवी। अभ्रथेताम्॥२२॥ विश्व
कर्म्मन्। इति। विश्वा। कर्म्मा। विमनाः। इति। विऽमनाः। आत्। द्विहायाः। इ
ति। वि। हायाः। धाता। विधाता। इति। वि। धाता। परमा। उत। सन्दृक्। इति
सम्ऽदृक्। तेषाम्। इष्टानि। सम्। इषा। मदन्ति। यत्र। सप्तऽऋषी
न्। इति। सप्त। ऋषीन्। परः। एकम्। आहुः। अवरे। वृणः। नः। पिता। जनि

नित्ना। अग्ने। विधाते। तिविधाता। धामानि। वेदः। भुवनानि। विश्वा। अ
॥१६६॥ देवानाम्। नामधाः। इति। नामधाः। एकः। एवः। तम्। सम्प्रश्नमिति
सम्। प्रश्नम्। भुवना। धूतिः। अन्या॥२४॥ ते। आ। अयजन्त। द्रविणम्। स
मम्। प्रश्नम्। भुवना। धूतिः। अन्या॥२५॥ ताम्। अस्मे। ऋषयः। पूर्वे।
जरितारः। न। भूना। असृक्षत। सूर्तिः। न। सिसिक्षते। निसक्तः। इति। नि। सृ
क्तः। वः। भूतानि। समदः। तनूवः। इति। सम्। अदः। एनान्। इमानि॥२६॥ पुरः। रमा।
दिवा। पुरः। एना। पृथिव्याः। पुरः। देवेभिः। असुरैः। यत। अस्ति। ॥१६६॥

कम्। चित्। गर्भम्। प्रथमम्। दधे। आपः। यत्र। देवाः। समपश्यन्त। इति। सम्
अपश्यन्त। पूर्वे॥२७॥ तम्। इत्। समगच्छन्त। इति। सम्। अगच्छन्त। वि
श्वे। अजस्य। नाभौ। अधि। एकम्। अर्पितम्। यस्मिन्। विश्वानि। भुवना
नि। तस्थुः॥२८॥ न। तम्। विदथा। यतयः। दमाः। जनाः। अन्यत्। युष्मा
कम्। अन्तरम्। बभूव। नीहारेण। प्रावृता। जल्प्या। च। असुतृपः। उ
क्थसुतपः। उ। कुथशासनः। उक्थशासः। इत्युक्थशासनः। उरुन्ति॥२९॥
विश्वकर्मेति। विश्वा। कर्माणि। हि। अजनिष्ट। देवः। आ। इत्। इत्। गृ

भुवना नि।

धन्विनोऽभवन्। द्वितीयस्तृतीयस्पिताजनिताऽऽषधीनाम्। अ
॥५७॥ पाम्। गर्भम्। चिदधात्। पुरुक्षेतिपुरु। क्षयेऽआभुनेत्रीणी
नम्। चुषभेणा। भीमैः। घनाघनेन। क्षोभणश्चर्षणीनाम्। सङ्क्र
न्दनः। इतिसप्तमः। क्रन्दनेनाऽनिमिषेण। स्तनयित्नुना। सयुजा। इ
येकाद्वीरेण। शतमसेनाऽनुयुता। साकम्। इन्द्रः॥ ७॥ सङ्क्रन्दने
नेतिसप्तमः। क्रन्दनेनाऽनिमिषेणे। तिनिमिषेणा। जिष्णुना। युक्तेन। स
प्तेतियुता। कारेणा। दुश्चवनेनेतिदुः। श्चवनेनाऽधृष्णुना। तता। इन्द्रः॥ ५७॥

णाजयता। ततः। सङ्क्रमम्। धुधा। नुदे। इषुहस्तेनेतीषु। हस्तेनाश्वसा
॥ ५८॥ सेनेइषुहस्तेरितीषु। हस्तैः। सेनानिषङ्गिभिरितिनिषङ्गि। भिः
वृत्री। सत्रासयन्नितिसम्। त्रासयन्। सन्। धुधा। इन्द्रः। गणेना। ऽवट। सुष्टु
जिदितिसट। सुष्टु। जित्। सोमपा। इतिसोमु। पाने। नाहुषाहीतिना
हु। षाहीऽउग्रधन्वेत्युग्र। धन्वा। प्रतिहिताभिरितिप्रति। हिताभिः
अस्तेत्यस्य। बृहस्पते। परि। दीय। रथेन। रक्षोहेतिरक्षः। हा। अमि
त्रान्। अपबाधमानः। इत्यपा। बाधमानः। प्रभञ्जन्नितिप्र। भञ्जन्

॥१६८॥ जना॰ सेना॰ प्रमृणः इतिप्रा॰ मृणे॰ वधा॰ जयन्॰ अस्माकम्॰ ए
धि॰ अविता॰ रथानाम्॰ ॥७॥ बलविज्ञायः इतिबला॰ विज्ञायः
कविरः प्रवीरः इतिप्रा॰ वीरः सहस्वान्॰ वाजी॰ सहमानः उग्रः
अभिवीरः इत्यभि॰ वीरः अभिसत्वेत्यभि॰ सत्वा॰ सहोजाः इतिस
हः॰ जाः॰ जेत्रम्॰ इन्द्र॰ रथम्॰ आतिष्ठ॰ गोवित्॰ इगो॰ वित्॰ ॥८॥ ति ५
गोत्रभिदमितिगोत्रा॰ भिदम्॰ गोविदमितिगो॰ विदम्॰ वज्रबाहु
मितिवज्रो॰ बाहुम्॰ जयन्तम्॰ अन्वा॰ प्रमृणन्तमितिप्रा॰ मृणन्तम्॰ ॥१६८॥

ओजसा॰ दृढम्॰ सञ्जयन्त्॰ इतिसं॰ जयन्तः॰ अनु॰ वीरयध्वम्॰ इन्द्रम्॰ स
खायः॰ अनु॰ सम्॰ रभध्वम्॰ ॥९॥ अभि॰ गोत्राणि॰ सहसा॰ गाहमा
नः॰ अदयः॰ वीरः॰ शतमन्युः॰ इतिशत॰ मन्युः॰ इन्द्रः॰ दुश्च्यवनः॰
इतिदुः॰ च्यवनः॰ पृतनाषाट्॰ अयुध्यः॰ अस्माकम्॰ सेनाः॰ अवतु॰
प्रा॰ उक्थितिउत॰ सु॰ ॥१०॥ इन्द्रः॰ आसाम्॰ नेता॰ बृहस्पतिः॰ दक्षि
णा॰ यज्ञः॰ पुरः॰ एतु॰ सोमः॰ देवसेनानामितिदेव॰ सेनानाम्॰
अभिभञ्जतीनामितिसं॰ भञ्जतीनाम्॰ जयन्तीनाम्॰ मरुतः॰ यन्तु॰

अग्नेम॑न्यो॒ऽइन्द्र॑स्या॒ऽउ॒ग्रस्य॑ च॒र्षणे॑स्या॒ऽआदि॒त्यानां॒ मरु॑तां॒
॥१६१॥ शर्द्धो॑ऽउ॒ग्रम॑हमनसा॒मिति॑महा॒मन॑सां॒ भुव॑न॒च्यव॑नानामि॒ति॑भु
व॑ना॒ऽभिश॑स्तीनां॒ घोषो॑ घो॒षोदे॒वाना॑ञ्जय॑ताम॒ुत॒ाऽअस्था॑त्॥६॥
उत॒ाहर्ष्या॑ मघव॒न्निति॑ मघा॒ वन॒ा आयु॑धानि॒ उत॒ा सत्वा॑ना॒ मना॑
सि॒ उत॒ा च॒त्रहन्नि॑ति च॒त्रा॒हन्॒ वाजि॑नाम॒ वाजि॑नानि॒ उत॒ा स्थि॒ना
मा॒ जय॑ताम॒ुत॒ा घोषा॑॥६॥ अस्माक॑म॒ इन्द्रः॑ समृ॒तेष्वि॑ति॒ सम॒ृ॑तेषु॒ शम॑न॒
ऋ॒तेषु॒ ध्वज॑ेषु॒ अस्माक॑म॒ आ॒ऽइति॑ वः॒ तीव्र॑ जयंतु॒ अस्माक॑म॥१६१॥

वी॒रः॒ऽउत्त॑रः॒ऽइत्यु॒त्ऽतरः॑ भवतु॒ अस्मान्॒ ऊँ॒ इत्यै॑ देवाः॒ऽअव॑ता॒ हवे॑
षु॒॥४॥ अमी॑षां॒ चित्त॑म॒ प्रति॑लो॒भय॑ंती॒ति॑ प्रति॑ लो॒भय॑न्ती॒ गृ
ह्ण॒ाऽअङ्गा॑नि॒ अप्वे॑ पशू॒ दृति॒ आभि॑ प्रा॒ऽहि॒ नि॒ः दृ॒ह॒ हृत्सि॑ति॒ हृ
त्सु॒ शोकैः॑ अधे॑नाऽअमित्राः॑ तमसा॒ सच॑ता॒म॒॥५॥ अव॑ सृ॒ज॒ त्वमप॑
वा॒सृ॒ष्टा॒ परा॑ पत॒ा॒ शरे॑व॒ ब्रह्म॑स॒ं॒शि॒त॒ं॒ इति॒ ब्रह्म॑ा स॒ं॒शि॒त॒ं॒ ग
च्छा॒ऽअमित्रा॑न्॒ प्र॒ा॒प॒ु॒स्ता॒मा॒ अमी॑षां॒ कम॑ा॒ च॒न॒ा॒ उत॒ा॒ त्रि॒षः॒॥६॥
प्रति॑ा॒ऽइ॒न॒य॒त॒ा॒ न॒रः॒ इन्द्र॑श्च॒ शर्म॑ यच्छतु॒ उग्राः॑ च॒ सन्तु॒ बा॒ह॒वः॒ अ॒

नाधृष्ण्वोः॒ अथा॑ अस॑थ ॥ ५७ ॥ अ॒सो॒ आ॒स॒नो॒ मरु॑तेः॒ परे॑षाम॒ अ॒
॥१७०॥ मि॒ आ॒ ए॒ति॒ ना॒ गे॒ ऊ॒र्जसः॑ स्पू॒र्धमा॑ना॒ ता॒म॒ गू॒र्ता॒ तम॑सा॒ अ॒पे॒व्र॒ते
ने॒ स्पः॑ च्र॒ते॒ना॒ यथा॑ अ॒मी॑ ऽ इ॒ स्मी॒ अ॒न्ये॒ अ॒न्य॒म॒ ना॒ जा॒न॒न्॥ ५८ ॥
अ॒त्रा॒ बा॒णा॒ः॒ सं॒प॒त॒न्ती॒ति॒स॒म॒ प॒त॒न्ति॒ कु॒मा॒रा॒ः॒ चि॒त्रि॒षा॒ ऽ इ॒वे॒ति॒ चि
त्रि॒णो॒ ई॒वा॒ त॒ना॒ नू॒ ऽ इ॒न्द्रे॒ ऽ च॒ च॒क्रु॒प॒ती॒ म॒ अ॒दि॒ति॒ं॒ शर्म्मी॑ बुध्नु॒ वि
॥ ५९ ॥ श्वा॒हा॒ शर्म्मी॑ बुध्नु॒ ॥ ६० ॥ म॒र्म्मा॒णि॒ ते॒ व॒र्म॒णा॒ छा॒द॒या॒मि॒ सो॒म॒ ॥ रा॒ज॒न्॥
सो॒ रा॒ज्ञा॒ अ॒मृ॒तेना॒ अनु॑ ॥ ६१ ॥ व॒स्ता॒म॒ उ॒शो॒ वी॒र्या॒य॒ च॒रू॒णा॒ ते॒ कृ॒णो॒ ॥१७१॥

नु॒ न॒य॒त॒म॒ ना॒ अनु॑ दे॒वा॒ मं॒दु॒ ॥ ६२ ॥ त्वा॒ ए॒न॒म॒ उ॒त॒रा॒मि॒ स्तु॒व॒
त॒रा॒म॒ न॒या॒ अ॒ग्ने॒ घृ॒तेना॒ आ॒हु॒ते॒ स्पा॒हु॒ता॒ रा॒ये॒ धो॒षे॒ण॒ स॒म॒ स॒
ज्ञा॒ प्र॒ज॒ये॒ति॒ प्रा॒ण॒या॒ चो॒ बु॒ध्न॒ रु॒धि॒ ॥ ६३ ॥ इ॒न्द्रे॒ ऽ इ॒मम॒ प्र॒त॒रा॒मि
ति॒ प्रा॒ण॒ता॒म॒ न॒या॒ स॒ज्ञा॒ना॒ मि॒ति॒स॒ ज्ञा॒ता॒ना॒म॒ असु॑न्वा॒ वे॒त्री॥
स॒म॒ ए॒न॒म॒ च॒र्च॒सा॒ स॒जा॒ दे॒वा॒ना॒म॒ भा॒ग॒दा॒ ऽ इ॒ति॒ भा॒ग॒ रा॒त्रि॒अ॒स
न॒ ॥ ६४ ॥ व॒र्त्मा॒ कू॒र्म्मि॒ गृ॒हे॒ ह॒वि॒षे॒ त॒म॒ अ॒ग्ने॒ जु॒हू॒या॒ त्व॒म॒ त॒स्मै॒
दे॒वा॒ने॒ अधि॒ ब्रु॒व॒न्॒ अ॒य॒म॒ ना॒ ब्र॒ह्म॒णा॒ प॒ति॒ ॥ ६५ ॥ पं॒च॒ा॒स्त्रीन॒

देवेभ्यः अतुल्यम् अवंवु देवेभ्यः अधः अर्मतिम् दुर्म्मतिमितिदुर्मतिं
॥१७१॥ मा वार्धमानायरायते वोषे। अतुपतिमितियत्। पतिम् आभजन्ती
रित्या भजन्ती। रायः पोषे। अधि। अतुः अस्थात् ॥५०॥ समिद्धः
इतिसम् इद्धः अग्नेः। अधि। मा मस्तानः मम मस्तानः इतिममस्तानः
उक्थपत्रः इत्युक्थ। पत्रः इर्द्धः गृहीभानेः तप्तम् घर्म्मम् प
रिषिञ्चतीति परि। षिञ्चत। अयजन्त। उर्ज्जी। अतुः अतुम् अयजन्त। ॥१५॥
देवेभ्यः ५१॥ देवेभ्यः धन्वेः जोषैः देवश्रीरितिदेव। श्रीः श्रीमन्नाः ॥१७१॥

इतिश्रीमन्नाभ्रातपथाः इतिभ्रातः पथाः पञ्च परिषिञ्चतीतिपरि। षिञ्चत।
देवेभ्यः अतुल्यम् आयन् देवेभ्यः देवेभ्यः अध्वर्म्मतिः अस्थुभ ॥५२॥ वी
तम् हविः शमितम् शमिताः अजनेः। तुरीयम् अतुः अत्रा हविम्।
एतितत्र चाकः। आशिषः इयाशिषः नः जुषताम् ॥५३॥ सम्
अरम्भि रितिसूर्य्यः। रश्मिभिः हरिकेशः। इतिहरि। केशः पुरस्तात्।
सविता ज्योतिः उत आयान् अजस्रम् तस्याः पूषा प्रसवः इ
तिप्रा। इतिप्रा। याति। विद्वान्। सम्परपन्नितिसम् परपन्न। विश्वा।

भुवनानि गोपाय ५५ वसुमान् इति वसुमानन्न एवैतेऽग्नेऽन्तरो मध्ये
॥१७२॥ आत्तेऽआपृच्छ्रिवानित्त्वापृच्छ्रिद्यान् रोदसी इतिरोदसीअन्तरिक्षम्
सन्विश्वाचीनमभिचक्षे घृताचीनन्तरा पूर्वमपरान्न कुरु
मु ५५ कृक्षोः समुद्रोऽअरुणः सुपर्णः इतिसुपर्णमूर्ध्वस्या दो
न्निमापितुमआविवेशाम द्यौष्ट्वेनिहितः इतिनिहितमस्मिन्न
अन्नमाचिचक्रमे रजसस्पातिअन्ती ५६ देवहरितिदेवाहः ॥रामः॥
नन्आचाचक्षत सुम्मूरितिसम्मार्ष्टि वनस्पआचाचक्षत ॥१७३॥

क्षत अग्निर्देवोदेवानाआचाचक्षत ५७ द्यावस्पृथिवीमाप्रसवऽइ
तिप्रसवेनुक्षुभेदोस्कुतोग्राभेदोउतोअन्तर्भीतोअश्वसुपर्णा
तिसपक्षान्नइन्द्रोमोनिग्राभेदोतिनिग्राभेदोअधरान्अकु
रित्येक ५८ नुक्षुभिरित्युतग्राभमाचानिग्राभमितिनिग्राभ
माचान्नस्मादेवाऽअवीवृधन्नधोसपक्षानितिसपक्षान्नु
न्नुन्नाऽइतिन्नुन्नोमोचिष्टवीमान्चिदस्मताम् ५९ क्रमेष्व
मग्निनानाकमुरुक्षयम हस्तेषुविन्नतदिवेपृष्टमस्यन

गुत्ता।मिश्राःदेवेभिःआध्वम्॥६०॥प्राचीम्।अनु।प्रदिशम्।इति
॥१७२॥ प्रऽदिशम्।प्रा।दुहः।चित्।ह्यानः।अग्नेः।अग्ने।पुरोऽअग्निरितिपुरःऽअ
ग्निः।भुवः।दुहः।चित्।श्वसः।आशोः।दोषानः।चित्।भूहि।ऊर्जः।नूनं
धोः।हि।पुरुः।इतिहिपदः।चतुष्पदः।चतुःऽनः।चित्।पुरुः।इतिचतुःऽप
दः॥६१॥पृथिव्याः।अहम्।उत्।अन्तरिक्षम्।आ।अरुहम्।अन्त
रिक्षम्।दिवम्।आ।अरुहम्।दिवः।नाकस्य।पृष्ठात्।स्वःऽज्योः ॥१॥म॥
तिः।अगाम्।अहम्॥६२॥स्वः।यतः।नाः।अपः।दृंहन्तः।आ।घाम्॥१७२॥

नोदेसाः।इतिनोदेसाः।बृहत्।वः।चित्।श्वनोधारम्।इतिचित्श्वतःऽधारम्।
सुवित्रात्ऽसः।इतिसुऽवित्रात्ऽसः।नः।चित्।तेनिरे।इतिचित्।तेनिरे॥६३॥अ
नोप्रः।इहिप्रथमःदेवयताम्।इतिदेवऽयताम्।चक्षुः।देवानाम्।उत्।
मा-८ मर्त्यानाम्।इयक्षेण।नभसा।इतिभसा।इषिरेण।सम्ऽओषाः।इतिसम्ऽओ
षाः।नः।मघोनी।सुऽहवा।यजमानाय।स्वस्ति॥६४॥अग्नेः।सहस्राक्षेतिसहस्र।
ऽक्षत।मृधः।दुन्हि।इतिदुन्हि।शतम्।तेः।प्राणाः।सहस्रम्।व्यानाः
इतिविऽआनाः।शतम्।सः।हि।स्वस्यः।राधसः।दृढाः।तस्मैः।ते।विधेम।

धाजाय। स्वाहा॥ ६५॥ पृथ्वै। पृथिव्यायै। सीद। भासा। अन्तरिक्षम्। आ। पृ
॥७४॥ ण। ज्योतिषा। दिवम्। उत्। स्तभान। तेजसा। दिशः। उत्। दृꣳ हꣳ ह॥ ६६॥
अꣳशुः। ते। अꣳशुः। इत्। सोमः। ते। मदः। इत्। सुप्रतीकः। इति। सु। प्रतीकꣳ। पुरस्तात्। अ
ग्नेः। स्वम्। योनिम्। आ। सीद। साधुया। इति। साधु। आ॥ ६७॥ ताम्। सवितुः।
वरेण्यस्य। चित्राम्। आ। अहम्। वृणे। सुमतिम्। सत्यराधसम्। विश्वऽजन्याम्।
मतिम्। विश्वःऽजन्याम्। आ। अस्मासु। कृणु। यन्। अदुरुत। प्रऽपीनाम्। इति। प्र॥ ६८॥
पीनाम्। सहस्रधाराम्। इति। सहस्र। धाराम्। पयसा। मही॥ ६८॥ गाम्॥ ६८॥ ॥७४॥

विधेम। ते। परमे। जन्मन्। अग्ने। विधेम। स्तोमैः। अवरे। सधस्थे।
इति। सधऽस्थे। यस्मात्। योनेः। उदारिथ। इत्युत्। आरिथ। अजीजनः। तम्।
प्रऽत्नेऽइति। त्वे। हविषा। जुहुरे। सम्। हम्। इति। सम्। ईहे॥ ६९॥ प्रेहꣳ इति
प्र। इहꣳ। अग्ने। दीदिहि। पुरः। नः। अजस्रया। सूम्न्या। बविष्मान्। त्वा
मा। अभि। वर्तन्ताम्। उपः। यतः। वाजः॥ ७०॥ चित्तिम्। जुहोमि। मनसा। घृ
तेन। यथा। देवाः। हवः। आगमन्। नि। अन्। गमन्। बीहोत्राः। इति। बीति।
होत्राः। ऋतावधः। ऋतवधः। इति। ऋत। वधः। पक्षे। विश्वस्य। भूम

नन्नजुहोमि॥ विश्वकर्म्मणऽइति विश्व॰ कर्म्मणो॥ विश्वाऽरु॥ अदी
॥७५॥ व्यम्॥ हवि॥७१॥ सुप्रा॰तेऽअग्नेऽसमिधऽइति समिधमेवैनमेतया॥
ऋषयमधाम॥ प्रियाणि॥ होत्रोम॥ सुप्रधा॰त्वा॥ अजुंति॥ योनौम॥ आ॥
ण॰स्वा॥ घृतेनो॥ स्वाहा॥७२॥ शुक्रज्योतिरितिशुक्र॥ ज्योतिश्च॥ चि॥
त्रज्योतिरितिचित्रा॥ ज्योतिम॥ सत्यज्योतिसत्य॥ ज्योतिर्म॥ ज्योतिष्मा
न्शुक्र॥ ऋतुपाऽतपाऽइत्ऋतु॥ पानअन्त्यै॰स्वाहा॥ इत्यृतिऽअ॰॥ रा॥ म॰॥
हा॥ ७३॥ ईदृ॰ऽअन्त्याद॰ड्॥ सदृङ्नितिसा॥ दृड्॰॥ प्रतिसदृङ्नितिप्रति॥ ७५॥

सदृ॰ङ्मितम॥ सम्मितऽइतिसम्॥ मितम॥ संभराऽइतिसं॥ भरा॥ ७४॥
ऋतमेसुप्तेधरुणे॥ धर्त्ता॥ विधर्त्तेतिवि॥ धर्त्ता॥ विधारयऽइतिवि॥ ॥
धारये॥ ७५॥ ऋतजिदित्यृत॥ जित्॥ सत्यजिदितिसत्य॥ जित्॥ सेनज॥
जिदितिसेना॥ जित्॥ सुषेणेम॥ सुसेनऽइतिसु॥ सेनेम॥ अन्तिमित्रऽइत्स॥ ॥
न्तिमित्रम॥ दूरे॥ अमित्रऽइतिदूरे॥ अमित्रा॥ गणे॥ ७६॥ ईक्षासंमए॥
ना॰दृक्षासम॥ उँऽइत्ये॥ सुनसदृक्षासऽइतिसा॥ दृक्षासम॥ प्रतिसदृ॥
क्षासाऽइतिप्रति॥ सदृक्षासम॥ आ॥ ऋतना॰मितासः॥ संस्मिताऽइति

मम॑ मित्रासः॑ नु॒मअद्य॑ सर्भरसः॑ इति॒सा॑ भरसन॒ मरुतो॑ मु॒ते॑ अ॒स्मि
॥१७५॥ न्॥७७॥ स्च॒त॒वा॒न्ति॒ति॒स्चा॒ त॒वा॒न्॒ प्र॒धा॒सी॒ति॒प्रा॒ धा॒सी॒ सा॒न्तु॒प॒नः॒ इति॑
सा॒म॒ तु॒प॒नं॒ म॒ गृ॒हं॒मे॒धी॒ति॒गृ॒ह॒ मे॒धी॒ क्रीडी॒ स्वा॒क्रीः॒ कृ॒ज्जे॒षी॒ स्यु॒त॒ जे॒षी॑
॥७८॥ इ॒न्द्रं॒ मा॒ देवी॑ः॒ च॒ वि॒श्वी॑ः॒ च॒ म॒रुतः॒ अनु॑ वर्त्मानः॒ इ॒त्य॒नु॒ व॒र्त्म॒नि॒ अ॒
नु॒ता॒ यथा॑ अ॒भ॒व॒त॒ ए॒वं॒ इ॒मं॒ य॒ज॒मा॒नं॒ मा॒ देवी॑ः॒ च॒ वि॒श्वी॑ः॒ च॒ मा॒नु
षीः॒ च॒ अ॒नु॒वर्त्मानः॒ इ॒त्य॒नु॒ व॒र्त्म॒नि॒ भ॒व॒न्तु॒॥७९॥ इ॒मं॒ स्तनं॑म्॥ ॥यम॰॥
ऊर्ज॑स्वन्तं॒ धय॒ अपा॑म्॒ प्रपी॑नं॒ मि॒त्रा॒ पी॒नं॒ अ॒ग्ने॒ सरि॑रस्य॒॥ ॥१७५५॥

मध्वे॑ उत्सं॒ जु॒ष॒स्व॒ मधु॑मन्तं॒ मि॒ति॒मधु॑मन्तं॒ अ॒र्व॒न्॒ सं॒मु॒द्रिय॑
म॒ आ॒ सि॒रा॒स्व॒॥८०॥ घृ॒त॒म॒ मि॒मि॒क्षे॒ घृ॒त॒म॒ अ॒स्य॒ यो॒नि॒ म॒ घृ॒ते॒
श्रि॒तो॒ घृ॒त॒म॒ उ॒ ऊं॒ इ॒ति॒ इ॒मं॒ अ॒स्य॒ धा॒मा॒ अ॒नु॒ष्व॒ध॒म॒ अ॒नु॒स॒ध॒मि
त्य॑नु॒ स्व॒धं॒ आ॒ व॒ह॒ मा॒दय॑स्व॒ स्वा॑हाकृतं॒ मि॒ति॒स्वा॒हा॒॒ कृ॒तं॒॒
ह॒व॒मा॒ वृ॒क्षि॒ ह॒व्यं॒॥८१॥ सं॒मु॒द्रात्॒ ऊ॒र्मिः॒ मधु॑मा॒ नि॒ति॒मधु॑मा॒
मा॒ उ॒॒ आ॒ र॒॒ उ॒ प॒॒ अ॒॰ शु॒॒ मे॒॒ स॒म॒ अ॒मृ॒त॒त्वं॒ मि॒॒ त्य॒॒ मृ॒त॒त्वं॒ आ
नट्॒ घृ॒त॒स्य॒ नाम॑ गु॒ह्यं॒ म॒॒ त्य॒॒ अ॒स्ति॒॥ जि॒ह्वा॒ दे॒वा॒नां॒ अ॒मृ॒त

स्या॑ नाभि॑म॒ ऋ॒चय॒मा॒ना मे॑ प्रा॒ व्र॒वा॒म॒ घृ॒तस्य॑ अ॒स्मिन्॑ य॒ज्ञे॑ धा
॥१७६॥ रया॑म॒ नमो॑भि॒रिति॑ न मे॒ऽभि॒ऋ॒चे॒ प्रा॒ह॒ शृ॒ण्व॒ता॒ मा॒ऽस्मा॒न॒म॒
च॒तु॒श्शृ॒ङ्गः इति॑ च॒तु॒श्शृ॒ङ्ग॒म॒ अ॒ब्र॒वी॒त॒ गौ॒र॒म॒ ए॒त॒त्॥ ८३॥ च॒त्वारि॑
शृ॒ङ्गा॒ त्रय॑ म॒ अ॒स्य॒ पा॒दा॒ म॒ द्वे॒ इति॒ द्वे॒ शी॒र्षा॒ इति॒ स॒प्त॒ हस्ता॑सम॒ अ॒स्य॒ त्रि॒धा॒ ब॒द्ध॒म॒ वृ॒ष॒भ॒म॒ रो॒र॒वी॒ति॒ म॒हो॒ दे॒व॒म॒ मर्त्या॑
आ॒ वि॒वे॒शे॒ति॒॥ ८४॥ त्रि॒धा॒ हि॒त॒म॒ प॒णि॒भि॒रि॒ति॒ पणि॑भि॒म॒ गु॒ ॥ रा॒म॒ ॥
हि॒तम॒ गुहा॒ वसु॑ बिभ्र॒दि॒ति॒ बिभ्र॑त॒ म॒ ऋ॒षभ॒म॒ वा॒ज॒सा॒ति॒म॒ इति॑ वाजऽसा॒ति॒म॒ अ॒ग्निम॒ य॒ज्ञेषु॑ पू॒र्व्यं॒ इति॑ पू॒र्व्य॒म॒ ह॒वा॒म॒हे॒ ॥ ८५॥ ह॒वा॒म॒हे॒ क॒वि॒म॒ क्रतु॑ग्॒ स॒ना॒त॒न॒ स॒ना॒त॒न॒ क॒वि॒म॒ ह॒वा॒म॒हे॒

मैनेवेतिसमोनाऽइवाओषाअकृत्व्याण्यभस्मयमानासमग्निं
॥७७॥ म्।सुमिधऽइतिसम्।इद्धंनसते।तोमैजुषाणोहर्य्यतिज्ञातवेद
इतिजाता।वेदाअ॥८॥कृन्त्यऽइवेतिकृन्त्याऽइव।बृहन्तम्।एतेवै
ऊँऽइत्यै।अज्ञाऽअज्ञानाअभिचाकृणोमि।अत्रैसोमऽमुयते।
अत्रैअतेऽअभिततंपवंते॥९॥अभिअर्षत।सुष्टुतिम्।सुरुचं
तिमितिसुऽस्तुतिम्।गच्छम्।आजिम्।अस्मासुभद्रा।द्रविणानि॥सा॰॥
धत्त।द्रुमम्।अंतम्।नयत।देवतांनऽमधुम।दितिमधुं।मा।त्।॥७७॥

पवंते॥९॥धामनाऽतोविश्वम्।भुवनम्।आधीऽश्रितम्।अंतरिक्षंतऽस
मुद्रेऽहृदिअंतरऽआयुषिऽअपाम्।अनीकेऽसमिधऽइतिसम्।इद्धे।अग्न
आमंत्रऽइत्या।भंतमंतम्।अजुषाम्।मधुमंतंमितिमधुऽमंतम्।तेऽऊ
म्मिम्॥९२॥ ॥इतिमाध्यंदिनेशाखायांसंहितायांषष्ठेपटलेसप्तद
शोऽध्यायः॥१७॥ ॥हरिःॐम्॥चाममऽचामेप्रसवऽइतिप्रासुवन्न
प्रयतिरितिप्राऽयतिमऽप्रसितिरितिप्राऽसितिःधीतिमऽक्रतुमस्वरमस्तो
कमश्रुतेमऽश्रुतिमऽज्योतिमऽस्वरितिस्वरऽनामेऽतेनाऽकल्प्यंताम्॥१॥

प्राणः अपानः इत्येषा आनेः व्यानः इतिरिआनेः असुः चित्तम्
आधीतमित्या धीतम् चाकूः मनः चक्षुः श्रोत्रम् दक्षः बलम्
ओजः सहः आत्मा तनूः शर्म्मा वर्म्म अङ्गानि अस्थानि पर्कटः
षिः शरीराणि आयुः जरा ऊर्जः इष्टम् आधिपत्यमित्याधिप
त्यम् मन्युः भामः अभिः जेमा महिमा वरिमा प्रथिमा वर्षि
मा द्राघिमा वृद्धम् वर्द्धिमा ॥ सत्यम् श्रद्धा जगत् धनम् विश्वम् ॥
श्वम् महः क्रीडा मोदः जातम् जनिष्यमाणम् सूक्तमिति सु ॥

दुक्तम् सुष्ठुतमिति सु दूतम् ॥ कृतम् अमृतम् अयक्ष्मम् अनाम
यत् जीवातुः अदीर्घायुत्वमिति दीर्घायुत्वम् अनामित्रम् अजेयम् सु
खमिति सु खम् शयनम् सुषाः इति सु षः सुदितमिति सु दिनम्
॥ धूता धूर्षा क्षेमः धृतिः क्षिप्रम् महः सविरिति सुम्नित
स्तुतम् सूनृता सूनृतिः सूः सीरम् लयः ॥ रामः मयः प्रिय
म् अनुकामः इत्यनुकामः कामः सोमः सुभगः दर्शनम् भद्र
म् श्रेयः वसीयः वयः ॥ ऊर्क् सूनृता पयः रसः घृतम् मधु

॥७७॥ ॥सम्भिन्नमर्धीतिस्तिस्रः पीतिन्नृप्तिन्नृद्धिन्नेत्रम्। ओमिर्च्छमित्स्यो
नाभिंचम्॥९॥ऋतुविन्नायेन्न पुष्टम्। पुष्टिन्नाभ्रिंतिस्रोभुवः प्रभ्रितिस्रो
भुवर्णम्। पूर्णतरमिति पूर्णातरम्। कुंयवम्। अक्षितम्। अन्नम्। अ
क्षुत्॥१०॥ चित्तम्। चेत्यम्। भूतम्। भविष्यन्। सुगमिति सु। गम्। सु
पथ्यमिति सु। पथ्यम्। ऋक्षम्। ऋक्षिन्न कूलम्। कूलिन्न मितिन्न सुमति
रितिसु। मतिः॥११॥ व्रीहयेन्न नीवारान्न माषान्न तिलान्न मुद्गान्न खल्वाः।
प्रियंङवः॥१२॥ अणवेन्न श्यामाकान्न नीवारान्न गोधूमान्न मसूरान्॥१३॥ अरण्या॥७॥

मृत्तिका गिरयेन्न पर्वतान्न सिकतान्न वनस्पतयेन्न हिरण्यम्। अयेन्न श्यो
नम्। लोहम्। सीसम्। त्रपु॥१४॥ अग्निन्न आपः। ओषधयेन्न ऊर्ध्वयन्न ऊ
र्ध्वाऽ इतिहरः। पुत्रान्न अरुरुपुत्राऽइत्यरुरुः। पुत्रान्न ग्राम्यान्न
पुत्रान्न आरण्यान्॥१५॥ चित्तम्। चित्तिन्न मूता। मूतिन्ना॥१६॥ वसु। वसुतिन्न
कर्मा। रात्रिन्न अर्यम्णेन एकन्न इत्या। गतिन्ना॥१७॥ अग्निन्न इन्द्रः। सोमन्न
सवित्ता। सरस्वती। पूषा। बृहस्पतिन्ना॥१८॥ मित्रन्न वरुणन्न धाता। त्वष्टा।
मरुतेन्न विश्वे। देवाः॥१९॥ पृथिवी। अन्तरिक्षम्। द्यौः। सोमान्न नक्षं

त्राणि। दित्यान्॥८॥ अदि-भ्यु॒स्त्रिभ्यः॑ अदो॒म्यः॑ अधि॑पतिरसि॒ धि। पतिः॑
॥२८॥ उपा॒दि-भ्यु॒स्त्वोपा॒दि-भ्यु॒ः अन्त॑र्यामि। इत्यन्त॑र्यामः ऐन्द्रवा॒युवः॑
मैत्रावरु॒णः॑ आश्वि॒नः॑ प्रति॒प्रस्था॒नुः॑ इति॒प्रति॑। प्रस्था॒ने॑न॒ शुक्रः॑
मन्थी॑॥९॥ आग्रय॒णः॑ वैश्वदे॒वः॑ इति॑ वैश्व। देवः॑ ध्रु॒वः॑ क्षि॒त्यान्
रन्ध्रेऽऐन्द्रा॒ग्नः॑ म॒हो वै॑श्व॒ दे॒वः॑ इति॑ महा। वैश्व॒ दे॒व॒ः॑ म॒हत्ती॑र्यो॑॑
नि॒ष्के॒व॒ल्या॒ नि॒ष्टके॑वल्यः॑ इति॒ नि॒ष्। के॒व॒ल्यः॑ क॒पा॒लः॑ मा॒त्रः॑ सा॒रस्व॑॥१८॥
तः॑ पात्नी॒वतः॑ति॒पात्नि॑। वृ॒ते॒ हा॒रि॒यो॒ज॒नः॑ इति॑ हारि। यो॒ज॒ने॒॥२०॥

स्रु॒चः॑ च॒म॒सा॒ः॑ चा॒य॒व्या॒नि॒। द्रो॒ण॒कु॒ल॒शः॑ इति॑ द्रोण। कु॒ल॒शे॒ ग्रा
वा॑णः॑ अधि॒व॒वे॒णे॒। अधि॑ स॒वे॒नः॑ इत्य॑धि। स॒वे॒ने॒ पू॒त॒भृ॒दिति॑ पूतः॑
भृत्। आधा॒न॒नी॒यः॑ इत्या। धा॒न॒नी॒ये॒॑ च॒ दि॒क्षु॑। नाभि॒रि॒ग्नि॒मु॒थः॑ इत्ये
वाभ्यः॑ स्व॒गा॒कारः॑ इति॑ स्वगा। कारः॑ ना॒रा॒॑। अग्नि॒॑ धू॒म्रः॑ अ॒र्के॒॑
सू॒र्य॒॑ प्रा॒णः॑ अश्व॑मेधः॑ इत्यश्व। मे॒धः॑ पृथि॒वी॑। अदि॑तिः॑ दि॒तिः॑
दी॒क्षे॒॑ अ॒मृ॒तं॑ क्षे॒य॒॑ रा॒के॒र॒य॒॑ स्त्री॒णा॒र॒॑। व्र॒तम्॑। ऋ॒तवः॑ तप॑॑ सं॒
सरः॑ अहो॑रात्रः॑ इत्यहो॑रात्रे॑। ऊ॒र्वष्ठी॒वे॑ इत्यू॒र्व॑ष्ठी॒वे॑। बृ॒हद्रथं॑तरे॑ इ

तिरहन्त्रयंतरे ॥२७॥ एकोत्तिस्त्रःपञ्चमे। सप्तानेवाएकादश।
त्रयोदशोत्तिरात्रयेकादशापंचदशोत्तिपोदशासुप्तदशोतिसुप्तादश। ॥२८१॥
नवदशोतिनवोत्तरा। एकंविष्टः रात्तिरित्येकोत्रिष्टः रात्तिस्त्रयोविष्टः
रात्तित्रयेःत्रिष्टः रात्तिनेपञ्चमेविष्टः रात्तिःसप्तमेविष्टः रात्तिरितिसप्त।
त्रिष्टः रात्तिनवमेविष्टः रात्तिरितिनवोत्रिष्टः रात्तिः एकंत्रिष्टः रात्तिरित्ये
कोत्रिष्टः रात्तात्रयस्त्रिष्टः रात्तित्रयेःत्रिष्टः रात्तः ॥२९॥ चतस्रःरात्र्यः ॥२९॥
स्त्रोद्वादशाबोउशाचिष्टः रात्तिःचतुर्विंशतिष्टः रात्तिरितिचतुःविष्टः ॥२८१॥

रात्तिरष्टाविष्टः रात्तिरित्यष्टाविष्टः रात्तिःसप्तविष्टः रात्तःषड्विंशतिष्टः
रात्रितिषड्विंशतिष्टः रात्तःचत्वारिंशत्तःरात्तःचतुश्चत्वारिंशत्तः रात्रितिच
तुःचत्वारिंशत्तः रात्तःअष्टाचत्वारिंशत्तः रात्रित्यष्टाचत्वारिंशत्तः रात्रेः ॥२५॥
त्रयस्त्रिंशत्रात्रयोत्रिंशत्रात्रयोद्वित्र्यहाउतिदिसाचाटू। पि
त्रोहा। पञ्चमावरितिपंचमअग्निपुत्रावीतिपंचमअवीत्रिवत्सः
इतित्रिः वत्सःत्रिवत्सोतित्रिः वत्सात्रिवत्सोतित्रिः वत्सा। तुर्व्वशाउ
तितुर्व्वशाचाटू। तुर्व्वशेहि ॥२५॥ पष्ठाहाउतिपष्ठाचाटू। पष्ठेहा।

वृक्षा॑ वृषा॑ ऋषभः॑ वेहत॑ अनड्वा॑न् धेनुः॑ ॥२७॥ वाजा॑य स्वाहा॑ प्र॒
॥८२॥ सवा॑य॒ेति प्रा॑स॒वा॑य॒ प्रजा॑पतय॒ इति॑ प्र॒जा॑ पतये॑ दृंहतां॑ रा॒ट्
मित्रा॑य॒ वृत्रा॑ऽसि॑ वमन॑ऽऊर्जा॑ स्था॑ छ॒ष्पे॑ पृथि॒वा॑ नाम॑ति प्रा॒ णा
नाम्॑ अधिपत्या॑ अधि॑पत्याय॑ ॥२८॥ चाक्ष॑ मनः॑ अक्त्या॑ वृत्सा॑ ज्यो
तिः॑ स्तोमः॑ यजुः॑ ऋक्॑ साम॑ बृहत्॑ रथंत॒रमि॑ति॒ रथम्॑ नरम्॑
वेट्॑ स्वाहा॑ ॥२९॥ विश्वे॑ अद्या॑ मरुतः॑ विश्वे॑ ऊ॒ती॑ विश्वे॑ भवंत्व॒ग्नय॑ः समिद्ध॒ इति॑ सम्॑ ई॒क्ष॑ः॑ विश्वे॑ नः॑ देवाः॑ अव॑सा आग॑मंतु ॥३०॥

विश्व॑म्॑ अस्तु॑ द्रविण॑म्॑ वाजः॑ अस्मे॑ इत्स्वस्मे॑ ॥ वाजः॑ नः॑
सप्त॑ प्रदिशः॑ इति॑ प्रा॒दिशः॑ चतस्रः॑ वा॒ परा॑ वतः॑ इति॑ परा॑ वतः॑
वाजः॑ विश्वे॑ देवाः॑ धनसा॑ना॒ वित्त॑ धनं॑ सातौ॑ इह॑ अ॒व॒तु॑ ॥३१॥
वाजः॑ नः॑ अ॒द्य॒ प्रसु॑वाति॑ दानं॑ वाजं॑ देवा॑ ऊर्जयं॒ इरि॑ष्यंतः॑
भिः॑ कल्पयाति॑ वाजः॑ हि॑ मा॑ सर्व॑ वीरं॑ विश्वं॑ च॒ वीरं॑ आ॒शाः॑
वाजं॑ पति॑रिति॑ वाजः॑ पति॑ञ्जेयम् ॥३२॥ वाजः॑ पुरस्ता॑त् उ॒त॑
मध्य॑तः॑ नः॑ वाजः॑ देवान्॑ ह॒विषा॑ वर्धयाति॑ वाजः॑ हि॑ मा॑ सर्व॑

वीरमितिसर्वावीरम्। चुकारसर्वोऽआत्मनः वाजेवाजितिरितिवाजे॰ प
॥७८॥ तिः भुवेयम्॥७॥सेमा मा। सृजामि। पयसा। पृथिव्याः। सम्। मा। सृ
जामि। अद्भिरित्युत्। मिः ओषधीभिः। सः अहम्। वाजम्। सनेयम्।
क्ष्वा। सृजामि। अग्निरित्युत्। मिः ओषधीभिः। सः अहम्। वाजम्।
अग्ने॥८॥पर्यः पृथिव्याम्। पर्यः ओषधीषु। पर्यः दिवि। अतेः
दृंहः पर्यः धाः पर्यस्वीः। प्रा प्रदित्रुऽइतिप्रा। दित्रोः। सन्तु। मह्यम्॥९॥
मन्त्रेण। अग्ने॥५॥ऋतावाट्। ऋतधामेत्यृतधामा। आग्नेः॥७८॥

गोधूमः। मे। ओषधयः। अक्षुरसः। मुद्गः। नामे। सः। नः। हृदम्। ब्रह्म।
क्षत्रम्। पातु। तस्मै। स्वाहा। वाट्। ताभ्यः। स्वाहा॥७॥ धौः सुऽहितऽ
इतिसम्। हितः। विश्वसाम्नेतिविश्व। सामा। सूर्म्यः। मरीचयः। ओयुवेः।
॥८॥सुषुम्णः। सुसुम्नऽइतिसुसुम्नः। सूर्म्यरश्मिरितिसूर्म्य। रश्मिः।
चन्द्रमाः। नक्षत्राणि। भेकुरयः॥९॥ ऋषिः। विश्वचर्षाऽइतिविश्व।
मना॥ वातः। आपः। ऊर्जः॥१०॥ भुन्युः। सुपर्णः। इतिसुऽपर्णः। सः
नः। दक्षिणाः। स्तावा॥११॥ प्रजापतिरितिप्रजा। पतिः। विश्वकर्मे

तिर्विश्वाकर्म्मा मनोऽ ऋक्कुसामनिति स्तुक् सामानि एकयूऽइत्या।
इष्टयश्च॥४१॥सऽनूऽभुवस्पतेऽप्रजापतेऽइति प्रजापतेऽपुत्रस्य।
तेऽउपरिगृहेऽवस्पाद्वाऽइहाऽअस्मेऽब्रह्मणेऽक्षत्रायऽमहि।
शर्म्मबच्छ स्वाहा॥४२॥सुमुद्रोऽअसि नभस्वान्ऽआर्द्रदानुरि
यार्द्रदानुऽऋक्वरितेमाम्ऽभूऽमयोभूरितिमयुऽभूऽआभि॥४३॥
मा ब्राहि स्वाहा मारुतऽमरुतां गणऽअवस्यु दुवस्वान्॥४४॥

हव्यम्नोऽधेहि ब्राह्मणेषु राजन्स्वितराजेषु नोऽधि द्विपेषु
षुऽशूद्रेषुमयिधेहि रुचा रुचम्॥४५॥तत्त्वाऽयामिब्रह्मणा
वन्दमानऽतदाशास्तेयजमानऽहविर्भिरितिहविर्भिऽअ
हेडमानऽवरुणेहबोधिऽउरुशऽसऽइत्युरुशऽसमा नऽआ
युःप्रमोषीः॥४५॥स्वनऽनभोधर्म्मःस्वाहाऽअर्कःशुक्रऽज्योतिः
सूर्य्यः॥४६॥अग्निमूर्धानमग्निमाकाशमग्निंनाकस्यऽइत्यग्निं
मितिसुपर्णमिषयन्तमाहुतेनायमगन्नोऽअत्रब्रह्मस्य।

विष्टपम्॥७॥ इमौ॥ ते॥ पक्षौ॥ अजरौ॥ पतत्रिणौ॥ आ॥ पाम्॥ रक्षो॥
॥१८५॥ ऽसि॥ अप॥ हतऽ-सीर्त्यप॥ हऽ-सि॥ अग्ने॥ ताभ्याम्॥ पते॥ मा॥ सुकृता॥
मितसु॥ कृतम्॥ ऊँ॥ इत्यूँ॥ लोकम्॥ यत्र॥ ऋषय॥ जग्मु॥ प्रथम॥
जाऽ इतिप्रथम॥ जाः॥ पुराणाः॥४८॥ इंद्रे॥ दक्ष॥ श्येन॥ ऋतावृ॥
तवेत्यृत॥ वा॥ हिरण्यपक्षऽ इतिहिरण्य॥ पक्ष॥ शकुनः॥ भुरण्यु॥
साहान्॥ सधस्थऽ इतिसध॥ स्थे॥ ध्रुवे॥ आ॥ निषत्तम॥ निसत्तऽ इति॥ नि॥
सत्त॥४९॥ दिवः॥ मूर्द्धा॥ असि॥ पृथि॥ व्या॥ नाभिः॥ ऊर्क्॥ अपा॥
॥१८५॥

मू॥ ओषधीनाम्॥ विश्वायुरितिविश्व॥ आयुः॥ शर्म्म॥ सप्रथाऽ इति
स॥ प्रथाः॥ नमः॥ पृथे॥५०॥ विश्वस्य॥ मूर्द्धन्॥ अधि॥ तिष्ठसि॥ श्रि
तः॥ आयुः॥ अप॥ दत्तऽ॥ दधिमिक्षु॥ दधि॥ मित्॥ दिवः॥ पृथि॥ व्याः॥
त्॥ अंतरिक्षात्॥ पार्थिवात्॥ तत॥ नः॥ इंद्रे॥ अवृ॥ षि॥५१॥ इष्ण॥ मूर्ज॥
मूर्गुभिरितिमूर्गु॥ भिः॥ आ॥ रीर्द्धऽ इत्यारी॥ दाः॥ चक्षुभिरितिचक्षु॥
भि॥ तस्य॥ नः॥ इष्टस्य॥ प्रीतस्य॥ द्रविणा॥ इह॥ आ॥ गमे॥ ति॥५२॥ इष्टः॥
ग्नि॥ आहुतऽ इत्या॥ हुतः॥ पिपर्त्तु॥ नः॥ इष्टं॥ मा॥ हविः॥ स्वगेतिसु॥

ग्ना।इदम्।देवेभ्यः।नमः।मा।पात्रम्।अत्र।आकूताद्दित्या।कूतात्।सुम
सुश्रोदितिसुम्।असुस्त्रोत्।हृत्स्।चा।मनसः।चा।संभृतमितिस
म्।भृतम्।चक्षुषः।चा।तत्।अनुप्रेतेत्यनु।प्रेत।५८।एतत्सु
सधुस्थेतिसधा।स्थाः।परि।तो।दत्ताभिः।मम्।आवहादित्याः।वहा
त्रोवधिमितिस्रुवं।धिम्।जातवेदाः।इतिजात।वेदाः।अन्नाग्नि
तत्त्वेनु।आगंता।मत्पतिरितियुक्।पतिः।वः।अत्रा।तम्।सम्।जा।।१।म।।
नात।परमे।व्योमन्नितिवि।उमन्।५५।एतम्।नानाथ।परमे।।१८६।।

व्योमन्नितिवि।ऊमन्।देवाः।मसधस्थाः।इतिसधा।स्थाः।चिदाकूत
अस्या।मत्।आगच्छादित्याः।गच्छंतः।पाथिभिरितिपथि।भिः।देव
योनेरितिदेव।योनेः।इडा।पूर्त्तः।इतीष्टापूर्त्तः।कृणवाथा।अविः।न
अस्मे।५६।प्रस्तोरेणेतिप्रोस्तरेणा।परिधेनेतिपरि।धेनाः।स्क
वा।वधाः।चा।वृहिषा।ऋचा।ईम्।५७।मत्।दत्तम्।मता।पु
रादानमितिपरा।दानम्।मत्।पूर्त्तम्।आः।चा।दक्षिणाः।तत्।
अग्निः।चैत्याः।कर्म्मणः।इतिचैत्याः।कर्म्मणः।स्कः।देवेषु।नः।दु

धत्तु॥ ४८॥ अत्रीधारा॥ अनपेता॥ इयं॥ नपादृतस्य॥ मधोः॥ घृ॥ तस्य॥
चि॥ आ॥ ४९॥ अग्निः॥ अस्मिन्॥ जन्मनि॥ जातवेदाः॥ इति॥ आह॥ चै॥
तस्य॥ घृतम्॥ मे॥ चक्षुः॥ अमृतम्॥ मे॥ आसन्॥ अक्रन्॥ त्रिधातु॥ रिति॥
त्रि॥ धातु॥ रजसः॥ वृ॥ मानः॥ इति॥ वि॥ मानः॥ अहः॥ मृ॥ घर्म्मः॥
हविः॥ अस्मि॥ नामः॥ ५०॥ ऋचः॥ मनी॥ षि॥ सामानि॥ यजूं॥ षि॥ अग्नः॥
ये॥ पञ्च॥ नाम्नाः॥ इति॥ पञ्च॥ जन्याः॥ अस्याम्॥ पृथिव्याम्॥ अ॥ ५१॥
धि॥ तेषाम्॥ असि॥ त्तम॥ उत्तमः॥ इत्॥ तमः॥ प्रा॥ नुः॥ जा॥ वा॥ ति॥ वे॥ ५२॥

सु॥ वा॥ ५३॥ धात्रे॥ हि॥ त्यायेति॥ वात्री॥ हृ॥ ल्लायाः॥ शर्व॥ रीः॥ पृ॥ तन्ना॥ या॥ ह्नः॥
यः॥ पृ॥ तन्नाः॥ षः॥ सह्यः॥ चः॥ इन्द्रः॥ त्रा॥ ओ॥ च॥ र्त्त्यायाम॥ सि॥ ५४॥ सह॥
सू॥ मि॥ ति॥ सहः॥ दा॥ नुम्॥ पु॥ रु॥ हू॥ तेति॥ पु॥ रु॥ हू॥ ता॥ क्षि॥ यं॥ तम्॥ अ॥ हः॥ तम्॥
इन्द्रः॥ सम्॥ पि॥ णक्तु॥ कुर्णः॥ कृम्॥ अभि॥ वृ॥ त्रम्॥ च॥ हू॥ मा॥ नम्॥ पि॥ या॥
रुम्॥ अपा॥ रुम्॥ इन्द्रः॥ तनुः॥ सा॥ ने॥ घु॥ ५५॥ पु॥ रा॥ खतः॥ इति॥ परा॥ पु॥
तः॥ आ॥ नु॥ गथा॥ परस्याः॥ सू॥ क्ष्मा॥ सु॥ ह॥ रायेति॥ सम्॥ रा॥ यी॥ पञ्च॥
म्॥ इ॥ न्द्र॥ तिग्मम्॥ चि॥ त्रा॥ त्रे॥ ना॥ ताडि॥ चि॥ मधः॥ नु॥ स्व॥ ५६॥ चे॥

श्वानरो नऽऊतयेऽआ प्रयातु परावतऽइति परा वर्तऽअग्नेऽ
॥१८८॥ नेमसुष्टुतीऽसुस्तुतीरितिसुऽस्तुतीऽउप॥६५॥ पृक्षऽएषि दिवि पृ
क्षऽएषि पृक्षेऽअग्नेऽपृथिव्याम् पृक्षेऽओषधीष्वा
विवेशेत्याविवेशऽएषऽश्वानरोऽसहसा पृक्षऽअग्निऽसनेऽदिवा सम
क्षऽपातु नक्तम्॥६६॥अत्रयामातम् कामम् अग्नेऽतवऽऊती
अस्यामऽरयिम् रयिवऽइतिरयिऽवऽसुवीरमितिसुऽवीरम्॥६७॥
अत्रमामऽवाजम्ऽअभिऽवाजयतऽअस्यामऽधुम्नम्ऽअजर॥१८८॥

अजरऽअजरेते॥६७॥वयमातेऽअद्यारेऽमाहिऽकामम्ऽउत्तान
हस्ताऽइत्युत्तानाऽहस्तानेनमसाऽउपसदेत्युपसदेयाजिष्ठेना
मनसाऽसक्षिदेवान्ऽअस्रेधताऽमन्मनाऽविप्रेऽअग्ने॥६८॥
धामच्छितिधामेऽतिऽअग्नेऽइन्द्रेऽनऽआदेवाऽबृहस्प
तेऽसचेतसऽइतिसाचेतसेऽविश्वेदेवाऽमहेऽप्रावयितु
नेऽखुभे॥६९॥ ॥इतिमाध्यंदिनेसंहितायांपदपाठेअ
ष्टादशोध्यायः॥१८॥ ॥हरिःॐम्॥ ॥स्वाद्वीस्वा स्वादु

नो॑ ती॒व्रा म॑ ती॒व्रेण॑ अ॒मृता॑म॒ अ॒मृते॑न॒ मधु॑मती॒मि॑ति॒ मधु॑
॥१८९॥ म॒ती॒म॒ मधु॑मते॒ति॒ मधु॑म॒ता॒ सृ॒जा॒मि॒ स॒म॒ सोमे॑न॒ सोमः॑
अ॒सि॒ सोमे॑न॒ परि॑ षि॒ञ्च॒त॒ सु॒त॒म॒ सोमः॑ य॒ उ॒त्त॒म॒मि॒त्यु॒त्ऽत॒म॒म॒
न॒ त॒म॒म॒ ह॒विः॑ दृ॒धि॒न्वो॒ यः॑ उ॒त्ऽत॒म॒मि॒त्यु॒त्ऽत॒म॒म॒ ह॒विः॑ न॒र्य्यः॑
अ॒क्षि॒ऽस्पृ॒शः॑ सु॒ऽअ॒तः॑ आ॒ सु॒षा॒व॒ सु॒ऽसा॒व॒ति॒ सु॒ऽसा॒वः॑ सोमे॑म॒ अ
ह्रि॒मि॒रि॒य॒द्रि॒मि॒ति॒ ह्रि॒ऽमि॒रि॒य॒त्ऽरि॒मि॒ति॒ ह्रि॒ऽमि॒रि॒य॒त्॒ वा॒योः॑ अति॑ दु॒तः॑ इ॒य॒ति॒ दु॒तः॑ प्रा॒ङ्॒ सोमे॑न॒ त॒म॒॥
॥२०॥ पु॒ना॒ति॒ ते॒ परि॑स्रुतमिति॑ परि॑ स्रुतम॒ स॒र्क्ष॒स्य॒ दु॒हि॒ता॥१८९॥

धा॒रे॒णा॒ग्र्य॑ता॒ त॒नो॒॥ब्रह्म॑ क्ष॒त्र॒म॒ पयः॑ ते॒जः॑ इ॒न्द्रि॒य॒म॒ सु॒रा
या॒ सोमः॑ सु॒तः॑ आ॒सु॒तः॑ इ॒त्या॒ सु॒तः॑ म॒दा॒य॒ शु॒क्रेण॑ दे॒व॒ दे॒व॒ता॒॥
पि॒पृ॒ग्धि॒ र॒सेन॒ अन्न॑म॒ बल॑मा॒ना॒य॒ धे॒हि॒ ते॒ज॒से॒ सा॒ वी॒र्या॑य॒
बल॑ाय॒॥ ना॒॥ हि॒ वा॒म॒ दे॒व॒हि॒त॒म॒मि॒ति॑ दे॒व॒॥हि॒त॒म॒म॒ स॒र्ध॒मा॒दे॒
न॒म॒ मा॒ सु॒म॒ स॒ख्या॒ स्था॒म॒ ओ॒म॒न्नि॒ति॒ वि॒॥ऊ॒ मे॒ न॒॥ सु॒रा॒॥त॒म॒॥ आ॒सि॒॥
सु॒ष्वि॒ण॒॥ सोमः॑ ए॒षः॑ मा॒॥ मा॒॥ हि॒ꣳ॒॥ सीः॒॥ स्वा॒म॒॥ ओ॒ति॒नि॒म॒॥ आ॒
चि॒त्रो॒ ता॒॥ चि॒त्रो॒ ती॒॥ ५॥ आ॒ग्नि॒ने॒म॒ ते॒ज॒॥ सा॒र॒स्व॒त॒म॒॥ वी॒र्य॑म॒॥

ऐंद्रम्। बलम्। मोदाया। त्वा। आनंदायेत्त्वा। नंदाय। महसे॥ ध्। तेजः॥
अस्मि। तेजः। मयि। धेहि। चाक्ष्यम्। बलम्। ओजः। मन्युः। सन्तु। मा। स
हः॥ ण्। आ। आग्ध्रम्। द्विषः। चिका। उभौ। च। कम्। च। रक्षति। रूपे
नम्। पुत्त्रिणम्। सिंहम्। सा। इमम्। पातु। अंहसः॥ ध्। च
त्। आपिपेषेत्त्वा। पिपेष। मातरम्। पुत्त्रः। प्रमुदित। इति। प्र। मु
दितम्। धयेत्। एतत्। तत्। अग्ने। अनृणः। भवामि। अहतः। पितृ॥ णाम्॥
भ्यः। मयि। सम्। च्। इति। सम्। पृचम्। सः। सम्। मा। भद्रेण। पृङ्क्ष्व॥ द्वि॥

पृङ्क्ष्व। इति। वि। पृचम्। सः। वि। मा। पाप्मना। पृङ्क्ष्व॥ ण्॥ देवीः। मयूः। अ
तन्त्वताम्। भेषजम्। मिषजौ। अश्विनौ। वाचौ। सरस्वती। भिषक्। इन्द्रा
या। इन्द्रियाणि। दधतः॥ ण्॥ दृशये। रूपम्। राध्यासम्। प्रायणीय
स्य। प्रायणी। यस्य। इति। प्र। अयुनीयस्य। तोकानाम्। क्रयस्य। रूपम्।
सोमस्य। त्वा। तनूः। सोमात्। त्वा। नाभ्यै। इति। सोमात्। त्वा। वः। मधुः॥ ण्॥
आतिथ्यस्य। रूपम्। मित्र्यस्य। रूपम्। मासरम्। महावीरस्य। इति। मह।
वीरस्य। नग्नहुः। रूपम्। उपसदाम्। इत्युपऽसदाम्। एतत्। तिस्रः। रा

त्रीन॑सुरा॑आसुतेऽत्या॑सुता॥१२॥सोमस्या॑रूपम्॑क्रीतस्या॑पुरिस्तु
॥५९॥ दितेपरि॑स्रुत्॑परि॑सिच्यते॑अग्निष्पात्त्वेन्द्रि॑यम्॑दुग्धम्॑
भेषज॑म्॑इन्द्रा॑यैन्द्र॑म्॑सरस्वत्या॥१३॥आसुदि॑स्था॑सुदी॑रू
पम्॑राजा॑सुत्या॑इतिराज॑न्आसुत्ये॑वेत्ये॑कुम्भी॑सुरा॑धानीतिसु
रा॑धानी॑अन्तर॑उत्तर॑:॑वेत्या॑इत्युत्तर॑वेद्या॑रूपम्॑कुरोत्त
र॑तोभिषक्॥१४॥वेद्या॑वेदि॑न्समा॑आप्यन्ते॑बर्हिषा॑बर्हिरि॒॥रम॥
न्द्रि॑यम्॑रूपेण॑रूप॑न्आप्यते॑प्राणीत॑:॑प्रनीतु॑इतिप्रा॑नीत॑:॥१५॥

अग्नि॑:॑अग्निना॑॥१५॥हविर्धानमितिहविर्धान॑म्॑व्रत॑न्अग्नि
नो॑अग्नीध्र॑म्॑व्रत॑सरस्वती॑इन्द्रा॑यैन्द्र॑म्॑सदोहविर्धानम्॑पत्नि
शाल॑मितिपत्नी॑॑शाल॑म्॑गार्हपत्य॑इतिगार्हपत्य॑॥१६॥प्रे
षेभि॑रितिप्रा॑एषेभि॑:॑प्रेषानितिप्रा॑एषान्॑आप्नोति॑आप्नो
तिरित्या॑प्रीभि॑:॑आप्रीरित्या॑प्रीन॑व्रतस्या॑प्रयाजेभिरितिप्रा॑
याजेभि॑:॑अनुयाजान्॑यजेनु॑याजान्॑घृषद्वारेभिरितिवषट्॑
कारेभि॑:॑आहुतीरित्या॑हुती॑:॥१७॥पशुभिरितिपशुभि॑:॑पशून्॑

॥१९२॥ आप्नोति॥ पुरोडाशो॥ ऽसि॥ हविष्मतीमि॥ आ॥ वहेति॥ हविष्मतीमिमा॥ स्मा॥ धेनाम्॥ इति॥ सामा॥ धेनीः॥ यजुषा॥ भिमन्त्रयते॥ चषालाय॥ निधीयते॥ वषट्॥ कारा॥ न्॥ २०॥ धानाः॥ करम्भः॥ सक्तवः॥ पारिवाप्येण॥ परिवापः॥ इति॥ परि॥ वापेण॥ पर्यः॥ दधि॥ सोमस्य॥ रूपम्॥ हविर्धानम्॥ आमिक्षा॥ वाजिनम्॥ मधु॥ १॥ धानानाम्॥ रूपम्॥ कुलम्॥ पारिवाप्यस्य॥ परिवाप्यस्य॥ इति॥ परि॥ वापस्य॥ गोधूमाः॥ सक्तूनाम्॥ रूपम्॥ उपनाकाः॥ इत्युप॥ वाकानाम्॥ करम्भस्य॥ २०॥ पयसः॥ रूपम्॥ बस्ताः॥ अवीः॥ दधः॥ रूपम्॥ ॥ राम॥ ॥ पयः॥ रूपम्॥ कृष्णधूम्राः॥ सोमस्य॥ रूपम्॥ वाजिनम्॥ सोम्यस्य॥ रूपम्॥ ॥१९२॥

आमिक्षा॥ २१॥ आश्राव्य॥ इति॥ स्तोत्रियाः॥ प्रत्याश्राव॥ इति॥ प्रति॥ आश्रावः॥ अनुरूपः॥ इत्यनु॥ रूपः॥ यज्ञः॥ इति॥ धाय्या॥ रूपम्॥ इति॥ धाय्यायाः॥ रूपम्॥ प्रगाथाः॥ इति॥ प्रा॥ गाथाः॥ बृहत्याः॥ इति॥ बृ॥ हत्याः॥ २२॥ अर्धर्चाः॥ उरोबृहत्याः॥ पङ्क्त्याः॥ कुक्षेः॥ उक्थानाम्॥ रूपम्॥ पृ॥ ष्ठेषु॥ आप्नोति॥ निधिपः॥ इति॥ नि॥ धि॥ पस्य॥ रूपम्॥ पयसा॥ सोमः॥ आप्यते॥ २३॥ आग्नेयम्॥ अष्टाकपालम्॥ पौष्णम्॥ चरुम्॥ प्रातः॥ सवनम्॥ इति॥ प्रातः॥ सवनम्॥ ऐन्द्रम्॥ माध्यन्दिनम्॥ चैश्वदेवम्॥

तिभ्यः। देवम्। सरस्वत्यै। तृतीयम्। आज्ञम्। सवनम्॥२४॥
॥१९२॥ धायद्भ्यः। धायद्भ्यानि। आप्नोति। सतेन। द्रोणकलशमितिद्रोणा। कु
लशम्। कुम्भ्यर्थम्। अद्रुणा। सुते। स्रजाभिः। स्रजीः। आप्नोति
॥२५॥ अद्रुभिरितियद्रुभिः। आप्त्यै। ग्रहम। ग्रहान्। ग्रहैः। नस्तो
मान्। चिदेतीः। चिस्कृतीरितिचिः। स्कृतीः। उद्गीभिरितिउत्। गी
भिः। उक्थाशस्त्राणि। उक्थशस्त्राणी। युक्थाशस्त्राणि। साम्नः।
अवभृथः इत्यव। भृथः। आप्नुते॥२६॥ इडाभिः। भक्षान्। आप्नो
ति। सूक्तवाकेनेतिसूक्त। वाकेन। आशिषः। इत्याशिषः। शास्ति॥१९२॥

तिनाम्। पुत्री। पत्नी। संव्यजानातिपत्नी। संव्यजानात्। सुमिष्ट
युजुषेतिसमिष्टयजुषा। सुष्टुः स्तमितिसमस्तम्॥२७॥ व्रतेन।
दीक्षाम्। आप्नोति। दीक्षया। आप्नोति। दक्षिणाम्। दक्षिणा। श्रद्धा
म्। आप्नोति। श्रद्धया। सत्यम्। आप्नुते॥२८॥ एतावत्। रूपम्।
वत्सस्य। वत्। देवेः। ब्रह्मणा। कृतम्। तत्। एनत्। सर्वम्। आप्नो
ति। वत्सः। सोत्रामणी। सुते॥२९॥ सुरावंतमितिसुरा। वंतम्। ब
र्हिषदम्। बर्हिसदमितिबर्हिः। सदम्। सुवीरमितिसु। वीरम्।

॥१९४॥ मूतम्। हिन्वेति। महिषाय नमोभिरिति नमसाभिनद्धाना। सोमम्। दि
वि। देवतासु। मदेम। इन्द्रम्। अजमानाः। सुकृत इति सुऽकृतः। इति सु। अकर्म॥
वनस्पतेः। रसः। असत्। इति सम्। भरत। नः। ओषधीषु। सोमस्य। शुष्मम्। सुरया।
सुतस्य। तेन। नि। न्तु। अजमानम्। मदेम। सरस्वतीम्। अश्विनौ। इन्द्र
म्। अग्निम्॥ वम्। अश्विना। नमुचेः। आसुरात्। अधि। सरस्व
ती। असुनोत्। इन्द्रियाय। रुद्रम्। नम। शुक्रम्। मधुमन्तम्। इति मधुऽमं। मे॥ नम॥
नम। इन्द्रम्। सोमम्। राजानम्। हरिभक्षयामि॥ रथन्तर। अश्वः। रिष्ट॥ १९४॥

मः। रुसिन्न। सुतस्य। वत। इन्द्र। अपिवत। शचीभिः। अहम्। नत्वा। सु
। मनसा। शिवेन॥ पितरः। इति पितरः। पदम्। स्वधायिऽभ्यः। इति स्व
धायिऽभ्यः। स्वधा। नमः। पितामहेभ्यः। प्रपितामहेभ्यः। इति प्रपितामह
भ्यः। अक्षन्। पितरः। अमीमदन्त। अतीतृपन्त। पितरः। पितरः। शुंध
ध्वम्॥ पुनन्तु। मा। पितरः। सोम्यासः। पितामहाः। प्रपितामहाः।
इति प्रपितामहाः। पवित्रेण। शतायुषा। विश्वम्। आयुः। व्यश्नवै॥ अग्नेः। आयुः। इषे। त्वा। पवस्व। सुनाऽऊर्जम्। इषम्।

॥७९॥ नानुऽआरेऽबाधस्वदुष्कृतान्॥२९॥देवजनाऽइतिदेवाऽजनानेमने
मोधियंऽचिन्वोमूतानिजातेवेदाऽइतिजातवेदसेपुनीहिमा॥३॥
पवित्रेणापुनीहिमाशुक्रेणदेवदीद्यत्अग्नेक्रत्वाक्रतूँऽउ॥४॥
शतेपवित्रमर्चिषेअग्नेवितंतुमितिसितंतमतुरंत्रेऽ
तेनेपुनातुमा॥५॥पवमानयसेऽअद्यनोपवित्रेणवृषर्षणि
रितन्वेवर्षणिऽयेतोतासऽउपुनातुमा॥६॥कुभाऽइत्यामदेवा॥॥॥
सवितुरितसवितःपवित्रेणसुवोवाममापुनीहिचित्रंत॥७॥॥७९॥
वे

वेश्वदेवीतिवेश्वदेवीपुनतीदेवीऽआऽअगात्वर्त्मागुमोनुचऽ
नन्नऽइतऽइतिऽइतापदेष्टानयामदेवसुधमादेवीतिसधा
मादेषु॥८॥ऽइमेसुमनाऽसमनसऽइतिसामतसःपितरेऽभूमराज्ञ्यऽ
इतियमराज्ञेतेभ्योमऽलोकंसुधानमेनमतेदेवेषुकल्पतांमा
॥९॥जीवेजीवेषुमामुकोऽश्रीमयीकल्पतामस्मिन्लो
केऽहतमऽसमाऽ॥१०॥देऽइतिदेसूतीऽइतिसूतीऽअश्एवन्॥पि
वृणामऽहमदेवानामुतमर्त्यानामनाकंमऽदृशंचित्र

म्।एजतः।सम्।एति।अतः।अंतरा।पितरम्।मातरम्।चु॥४५॥इदम्।
॥१९॥ हविः।प्रजानन्।प्रजिमिति।प्राजनेन।मे।अक्रुः।दस्रौ।वीरमितिदस्रौ।वीरम्।
सर्वगणमितिसर्वागणम्।स्वस्तये।आमुसनीर्स्थःसामनि।पूषन्।
सनीतिप्रज्ञाःसनिः।पशुसनीतिपशूःसनिः।लोकसनीतिल्लोकःस
निः।अभयसनीस्थभयुःसनिः।अग्निः।प्रजामितिप्राजाम्।बृहत्।कृ
धि।मे।कुरु।तु।अन्नम्।पयः।रेतः।अस्मासु।धत्त॥४६॥उत।इतिताम्॥१॥रा॥
अवरिः।उत्।परासः।उत्परासः।उत्परासः।उत।मध्यमाः।पितरः।सोम्यासः॥१६॥

म्यासः।असुम्।वः।इयम्।अकरम्।मृत्तत्।इत्।वः।तानि।वः।नः।अवं
तु।पितरः।हवेषु॥४७॥अङ्गिरसः।नः।पितरः।नवग्वाः।इतिनवग्वाः।
अथर्वाणः।भृगवः।नः।सोम्यासः।तेषाम्।वयम्।सुमतौ।यतिसुमतौ।
यज्ञियानाम्।अपि।भद्रे।सौमसदने।स्याम॥४८॥वः।नः।पूर्वे।पितरः।
सोम्यासः।अनूहिरे।इति।नु।कुहिरे।सोमपीथमितिसोमऽपीथम्।
एषाम्।यः।भक्षम्।एतेषाम्।अमे।सः।दुरुक्तात्।इतिसम्।दुरुक्तात्।हवीः।षि।कृत्रा
णः।कृत्।अभिः।रक्षतात्।नः।अभिप्रतिक्रामम्।इतिप्रतिक्रामम्।अचुं॥४९॥

त्वꣳ सोमꣳ प्रचिकितो मनीषा त्वꣳ रजिष्ठमनु नेषि पन्थाम् ।
॥१९७॥ तं प्रणीतिः प्रनीतिः पितुरिव नमस्य इत्तेदो देवेषु रत्ने
मभजन्ता धीराः ॥५०॥ त्वया हि नः पितरः सोम पूर्वे कर्माणि
चक्रुः पवमान धीराः वन्वन्नवातः परिधीꣳरपोर्णु वीरेभिरश्वैर्मघवा
भवा नः ॥५१॥ त्वꣳ सोम पितृभिः संविदानोऽनु द्यावापृथिवीऽ
आ ततन्थ ॥५१॥ त्वꣳ सोम पितृभिः संविदानोऽनु द्यावापृथिवीऽ
आ ततन्थोर्वन्तरिक्षमन्वेहि न ऋष्वः ॥५२॥ त्वꣳ सोम पितृभिः
संविदानोऽनु द्यावापृथिवीऽ इति द्यावापृथिवी आ ततन्थ तस्मै ते
इन्दो इन्दवे ॥१९७॥

हविषा विधेम ॥५२॥ बर्हिषदस्बर्हिसदऽ इति बर्हिःसदः पितरः न
युता आ वचक्रुः इमा ब्रह्मणा वनुमः नमोभिः ते आ गत अवसा
नः तमिन्नः सोम तमसा अपस्या नुदस्व अरातीः वरिवः कृधि नः ॥५२॥
आ अहमितो पितॄन्त्सुविदत्राँ अवित्सि नपातं च विक्रमणं च विष्णोः
मनसा चिदेनं विचक्रमाणमिति विक्रमणं मनसा चिदेनं बर्हिषदं बर्हिसं
दाऽ इति बर्हिःसदः स्वधया सुतस्य भजेतां पितरः तोऽ इह ।
आ गमिष्ठाऽ इह गमिष्ठ ॥५३॥ पर्हूताऽ इह पाहूता मे पि

तरेभ्यः सोम्येभ्यः सभ्येभ्यः सभासद्भ्यः सभासद्भ्यः सभासद्भ्यः सभासद्भ्यः ते
॥१९८॥ आगमन्तु ते इहाश्रवन्तु अधि ब्रुवन्तु ते अवन्तु अस्मान् ॥५५॥
आ मन्तु नः पितरः सोम्यासः अग्निष्वात्ताः अग्निस्वात्ता
उ इत्यग्निस्वात्ताः पथिभिरिति पथिभिः देवयानैरिति देवयानैः
यानैः अस्मिन् बर्हिषि सुधया मदन्तः ॥५६॥ अग्निष्वात्ताः
अग्निस्वात्ताः उ इत्यग्निस्वात्ताः पितरः आ इहागच्छन्तु सदः सदः ॥
सदः इति सदः सदः मरुतः सुप्रणीतय इति सुप्रणीतयः वृधे ॥१९८॥

सुप्रणीतय इति सुऽप्रणीतयः वीडवः प्रयतानीति प्रऽयतानि बर्हिषि
अथ रयिम् सर्ववीरमिति सर्वऽवीरम् दधातन ॥५७॥ ये अग्नि
ष्वात्ताः अग्निस्वात्ताः उ इत्यग्निऽस्वात्ताः ये अनग्निष्वात्ताः अ
नग्निस्वात्ताः उ इत्यनग्निऽस्वात्ताः मध्ये दिवः सुधया मादयन्ते
तेभ्यः स्वराडिति सुऽराट् असुनीतिमिति सुऽनीतिम् एताम्
वाचम् विराजमिति विऽराजम् यथा वाचम् तन्वम् कल्पयानि ॥५८॥ अग्नि
ष्वात्ताम् अग्निस्वात्ताः उ इत्यग्निऽस्वात्तान् ऋतुमतः उ इत्यृतुऽमतः

नम॑ एनामुहो॒नाऽऽगृ॒ह्णे॒ सो॒मपी॑थमि॒तेसो॑मा॒पी॑थम्॒ बो॒आयु॒॥ ५८॥
॥१९९॥ ने॒नु॒न॒द्विष्ठा॑मन॒मुह्वा॒ इति॑सु॒ हवा॑म भवतु॥ ५९॥ आ॒ग्ने॒य्या॒ अ
ग्नेजा॑नु॒ दक्षि॑णन॒न्नि॒ष॒द्ये॒ नि॒स॒द्ये॒ति॒ नि॒ऽस॒द्या॒ दु॒म॒म्॒ सु॒त॒म्॒ अ
भि॒ गृ॒णा॒त॒ वि॒श्वा॒मा॒ हि॒ऽसि॒ष्टु॒ पि॒तर॑न॒ केने॑ चि॒त्॒ अ॒त॒ च॒न॒
आर्ग॑व॒न॒ पु॒रु॒ष॒ता॒ करा॑म॥ ६०॥ आसी॑नास॒॒ अरु॑णी॒ना॑म॒॒ उ॒प॒
स्थे॒ऽसु॒पा॒स्ते॒ रु॒यी॒न्॒ धे॒त्ता॒ धा॒सु॒षे॒॒ म॒र्त्यो॒॒ या॒ पु॒त्रेऽ॒॒ न॒ पि॒तर॒न॒
न॒स्यो॒ व॒स्व॒॒ प्रा॒ऽय॒च्छ॒न्॒ ता॒ दु॒ह॒॒ उ॒ऽक्षे॒मि॒॒ दु॒धा॒त॒॥ ६१॥ अ॒ग्ने॒॒ ॥ अ॒म॒॒ ॥
कु॒व्य॒वा॒हन॒ इति॑कव्या॒ वा॒ह॒ना॒॒ त्वा॒॒ चि॒त्॒ म॒न्य॒से॒॒ र॒यि॒म्॒ त॒म्॒ न॒॒ ॥ १९९॥

गा॒र्ह्वि॒रि॒ति॒गा॒र्ह॒॒ मि॒॒ श्र॒वा॒य्य॒म्॒ दे॒व॒त्रे॒ति॒दे॒व॒॒ त्रा॒ पु॒न॒यु॒॒ नु॒ न॒म्॒॥
॥ ६२॥ अ॒ग्ने॒॒ अ॒ग्नि॒॒ कु॒व्य॒वा॒ह॒न॒॒ इति॑कव्या॒ वा॒ह॒न॒॒ पि॒त॒॒ र॒क्षे
त्या॒सु॒ता॒व॒ध॒॒ ऋ॒त॒व॒॒ध॒॒ इ॒ति॒ऋ॒त॒ऽव॒धः॒ च॒ध॒॒ न॒॒ प्रा॒ इ॒त॒॒ उँ॒ इ॒॒ हु॒वा॒नि॒॒
वो॒चे॒ति॒॒ दे॒वे॒भ्य॒॒ न॒॒ पि॒त॒॒र्भ्यः॒ इति॑पि॒त॒॒र्भ्य॒॒ आ॒॥ ६३॥ त्वम॒॒ अ॒
ग्ने॒॒ ई॒डि॒ते॒॒ कु॒व्य॒वा॒ह॒ने॒ति॒कव्या॒ वा॒ह॒ना॒॒ अ॒नो॒ट॒॒ हु॒वा॒नि॒॒ सु
भ॑गो॒ कु॒ला॒॒ प्रा॒ऽअ॒हु॒॒ पि॒त॒॒र्भ्यः॒ इति॑पि॒त॒॒र्भ्य॒॒ स्व॒धया॒ ते॒॒
अक्ष॑न्॒ अ॒॒ ह्वि॒त॒मा॒ दे॒व॒॒ प्रयु॑ते॒ति॒॒ प्र॒॒ यु॒ता॒॒ हु॒वी॒॒ ष्य॒॒ ॥ ६४॥

वो॰चा॰इह॰पितरः॰वो॰चु॰नः॰इदं॰वाचं॰चु॰चिष्य॰वाचं॰चु॰कृ॰इदं॰चुनः॰
॥२००॥ प्रतिज्ञातप्रा॰चिष्य॰त्वम्॰वृथा॰मतिं॰तो॰जातवेदः॰इतिवाचं॰चे॰इम॰
स्वधाभिः॰वहतम्॰सुकृतमितिसु॰कृतम्॰चुषस्व॥६५॥इदम्॰पि॰
तृभ्यः॰इतिपित्र्यं॰नमः॰अस्तु॰अद्य॰वो॰पृथिवीसः॰वो॰उपरासम॰
दृंहे॰वो॰पार्थिवे॰रजसि॰आ॰निषत्ताः॰निमत्तोः॰इतिनि॰सत्ताः॰वो॰
उपरासम॰दृंह॰वो॰पार्थिवे॰रजसि॰आ॰निषत्तो॰निमत्ताः॰इतिनि॰सम॰॥
सत्ताः॰वो॰द्यौः॰नूनम्॰सुकृतानामितिसु॰कृतनासु॰द्विषु॥६६॥॥२००॥

अर्धा॰अथो॰नमः॰पितरः॰परासः॰पृक्षासः॰अग्ने॰कृतम्॰आशुषाणः॰
सुचिः॰इत्॰अयुजा॰दीधितिम्॰उत्थयासम॰उत्थयासः॰इत्सु
त्थासः॰क्षामाभिः॰तेतिजतः॰अभूवन्॰अपः॰चुन्॥६७॥उशतः॰सु॰
निधीमहि॰उशतः॰सम्॰इधीमहि॰उशान्॰उशतः॰आ॰चुहि॰पि॰
तॄन्॰हविषे॰अत्तवे॥६८॥अपाम॰फेनेन॰नमुचेः॰शिरः॰इन्द्रः॰उ
तॄन्॰अवर्तयत्॰विश्वा॰यत्॰अजयत्॰स्पधः॰धृ॥६९॥सोमः॰राजा॰
अमृतम्॰सुतः॰ऋजीषेण॰अजहात्॰मृत्युम्॰ऋतेन॰सत्यम्॰इं

स्त्रियम्। चिपानमिति। पिबेम्। शुक्रम्। अधसत्। इन्द्रस्य। इन्द्रि
॥२०१॥ यम्। इदम्। पयः। अमृतम्। मधु॥७०॥ अग्नेः। इन्द्रस्य। भेषजः। शीर
म्। चि। अपिबत्। कुडः। आङ्गिरसः। चियः॥७१॥ सोमम्। अग्ध्याः
इसत्। भक्षीचि। अपिबत्। कुडः। इडः। हृत्सु। शुचिषत्। शुचिसदि
तिशुचिसत्॥७२॥ अन्नात्। पुरुस्कृतः। इतिपुरुस्कृतम्। रसम्।
त्रलेणा। चि। अपिबत्। क्षत्रम्। पयः। न। सोमम्। प्रजापतिरितिप्रजापतिः
जापतिः॥७३॥ रेतः। मूत्रम्। चि। जिहाति। योनिम्। प्रचिरादिति॥२०१॥

आ। चित्रात्। इन्द्रियम्। गवि। अजरयुणा। आ। चेतः। इत्या। चेतः। उलूखे
मजिहाति। जन्मना॥७४॥ दृष्टा। हरुपेः। इतिहरुपे। चि। आ। अकरोत्।
सत्या। नृते। इतिसत्या। नृते। प्रजापतिरितिप्रजापतिः। अश्रद्धाम्।
अनृते। अदधात्। श्रद्धाम्। सत्ये। प्रजापतिरितिप्रजापतिः॥
॥७५॥ चेदेना। हरुपेः। इतिहरुपे। चि। अपिबत्। सुता। सुते। प्रजापतिरि
तिप्रजापतिः॥७६॥ दृष्टा। पुरिस्तुतः। इतिपुरिस्तुतः। रसे
न। शुक्रेण। शुक्रम्॥७७॥ सासने। तत्रम्। मनसा। मनीषिणम्। भु

र्णसूत्रेणोत्तृणा। सूत्रेण। कुवयं। वयंती। अश्विना। बृतम्। सुवि
॥२-२॥ ता। सरस्वती। इन्द्रस्य। रूपम्। वरुणः। भिषज्यन्॥७८॥ तत्। अमु।
रुपम्। अमृतम्। शचीभिः। तिस्रः। दधुः। दिवतः। सुदत्राः।
इति। सम्। राणाः। रजांसि। लोमानि। शाप्यैः। बहुधा। नो। अर्केभिः। रुरुचे
लोकम्। भिन्दन्। लकः। अमुया। मा। दृक्षम्। अभिवृत्। न। कृत्नः॥७९॥
तत्। अश्विना। भिषजा। सुकर्मणा। सुदक्षेत्तिः। सुकृदित्। सुकृत्तिना। सरस्वती। वृ॥शम॥
यति। पेशः। अन्तरम्। अस्थित्। मज्ञानम्। मासरेण। कारोः। नरेण॥ ॥२-२॥

दधतः। गवीनम्। रुचि॥८०॥ सरस्वतीमनसा। पेशलम्। वसु। नासत्या
भ्याम्। भयते। दस्रितम्। वपुः। रसम्। पुरुस्तुतेति। पुरु। स्तुता। नः। रो
हितम्। नग्नहुः। धीरः। अरतम्। न। अश्वम्॥८१॥ पयसा। पृक्तम्। अ
मृतम्। अनिक्रम्। सुरया। मक्षोतः। नः। नयतः। रेतः। अधः। अमतिम्।
दुर्मतिम्। हितः। मुतिम्। बाधमाना। ऊर्जम्। चातम्। सम्ब्रम्।
तत्। आशातः॥८२॥ इन्द्रः। सुत्रामेति। सुऽत्रामा। हृदयेन। सत्यम्।
धृतेः। अन्नेन। सविता। जजान। बभ्रुः। कोमानम्। वरुणः। भिषज्यन्

नामतस्त्वेऽइतिमतस्त्वेद्यायद्योऽम नामिनाति पित्वम्॥८७॥अश्वा
॥२२॥ भिःसंलालप्यमधुपिन्वेमानाऽभगुदाम्पात्नीणांसुदुघांतिसुदुघा।
नाधेनुरुपेनस्यापत्रेम्नानमुहाराचीभिरासुदीत्वासुदी।ना
मिंमृदेम्नानमाताम॥८८॥कुमाचुनिष्टेजनिताराचीभिमम
मिनअगनेमोर्म्याम्गर्भेतअतरिक्षुतेऽपुत्रियोद्योऽकृऽइति
विअग्नेसातधाराऽइतिसातधारमउसंदुहेनाकुम्भी।सु
धाम्पितर्ब्भ्यऽइतिपितृभ्यम॥८५॥मुखंम्सत्अस्युशिरंभद्॥राम
नामंतेनाजिरुपवित्रेम्अग्निनाआसनासरस्वतीवर्ष्मन्ना॥२२॥

पायुरभिषक्अस्याधालेऽअस्तिनाशोपभरेसातुरस्री॥८६॥
अग्निष्टोमिक्यश्विभ्यांमाचक्षुषेअमृतेम्ग्रहोभ्याम्जागेना
जेजेनाहविषाऽस्तेनापक्ष्माणीगोधूमैसकुबलैसउतानिपेशोन
नासुक्रम्अस्तेतम्वसातेऽइतिवसाते॥८७॥अग्निमनामेषस
नमिद्वीर्य्यायप्राणस्यापथाभ्अमृतंम ग्रहोभ्याम्सरस्वती।
उपनोकेरिक्युपाधोकेतेभ्यानमितेभिआनम्।नस्यानिबर्हिन
बर्हेरुनज्ञानु॥८८॥इन्द्रेस्यारुपम्ऋषभोवलायकर्णाभ्यां

मा॒ओ॒ज॒स्म॒ अ॒मृ॒त॒त्व॒ग्रहा॑ज्यम॒ घ॒र्मो॒ न॒ व॒हि॒रा॒सु॒वि॒के॒स॒र॒
॥२४॥ णि॒ कृ॒ष्णु॒ ब॒र्हो॒ मधु॑ मा॒र॒घ॒म॒ मु॒रु॒ क॒त॒ ए॒ष॒ आ॒त्म॒न॒ उ॒प॒स्थ॒॥
इ॒क्षु॒पा॒से॒ना॒ ब॒र्क॒स्म॒ लो॒म॒ मु॒रु॒ वै॒ र॒म॒श्रो॒णि॒ना॒ आ॒ग्घ्र॒ला॒मे
ति॒ आ॒ग्घ्रा॒ लो॒म॒ के॒शो॒ न॒ ना॒ गी॒र्भ॒न्न॒ र॒सो॒ श्रि॒ये॒ त्रि॒षा॒ सि॒क्त॒
ह॒स्पा॒ लो॒म॒ त्रि॒षि॒ इ॒न्द्रि॒याणि॒ ॥२॥ अङ्गा॑नि॒ आ॒त्म॒न॒ भि॒ष॒जो॒
त॒न॒ अ॒श्वि॒ना॒ आ॒त्मा॒नं॒ म॒ अङ्गै॑॑ स॒म॒ अ॒धा॒त॒ सर॑स्वती॒ इ॒ ॥३॥ म॒॥
ऋ॒स्व॒ रू॒प॒म॒ वा॒त॒मा॒ना॒ मि॒ति॒ज्ञ॒ता॒ मा॒न॒म॒ आयु॑न॒ चु॒न्द्रे॒णा॒ ज्यो ॥२४॥

ति॒ अ॒मृ॒त॒म॒ दधा॑ना॒॑ ॥१॥ सर॑स्वती॒ यो॒न्या॒म॒ ग॒र्भ॒म॒ अं॒त॒र॒
आ॒श्वि॒ना॒ भ्या॒म॒ प॒त्नी॒ सु॒कृ॒ता॒मि॒ति॒सु॒कृ॒त॒म॒ वि॒भ॒क्ति॒॥
आ॒पा॒म॒ रसे॑ना च॒रू॒ण॒ न॒ ना॒ सा॒म्ना॒ इ॒न्द्र॒म॒ श्रि॒ये॒ न॒न॒र्य॒न॒ आ॒प्ति॒॥
सु॒पा॒सु॒ राजा॑॥२॥ त॒न॒ प॒शू॒ना॒ म॒ हवि॑षे इ॒न्द्रि॒या॒व॒त॒ इ॒न्द्रि॒य
य॒ श्रि॒तीन्द्रि॒या॒व॒त॒ परि॑स्तुते॒ति॒ परि॑ स्तृता॒ पर्य॑सा॒ सार॑घम॒ म
धु॒ अ॒श्वि॒ज्या॒मि॒ य॒श्वि॒ भ्या॒म॒ दुग्ध॑म॒ भि॒ष॒ज्ञा॒ सर॑स्वन्त्या॒ सु
ना॒सु॒ता॒ ज्या॒म॒ अ॒मृ॒त॒त्व॒ सोम॑स्य इ॒ष्टु॒॥३॥ प॒ इ॒ति॒मा॒ अ॒श्वि॒ने॒ सा॒क्ति

नाथोपदधाटेएकोनविंशतीमोध्यायः॥१९॥ ॐहरिः ॐ म्॥ क्षत्र
॥२.५॥ स्यो॰बोनिः॰असि॰क्षत्रस्यो॰नाभिः॰असि॰मा॰त्वा॰हिꣳसीत्॰मा॰मा॰हिꣳ
सीः॰मुर्ध्नो॰पाहि॰विष्वोदितिर्वि॰द्यौत्॰पाहि॥१॥अश्विनो॰भै
षज्येन॰तेजसे॰ब्रह्मवर्चसायेति॰ब्रह्म॰वर्चसाय॰अभि॰षिञ्चामि॰
सरस्वत्यै॰भेषज्येन॰वीर्य्यायेति॰अन्नाद्यायेत्येनं॰अद्याय॰इन्द्रिय
स्यै॰बलाय॰श्रियै॰यशसे॥२॥ऊꣳसमै॰त्वा॰काय॰त्वा॰सुश्लोकेतिसु॰॥सम॰॥
श्लोक॰सुमङ्गलेतिसु॰मङ्गल॰सत्यराजन्नितिसत्य॰राजन्॥२१॥॥२.५॥

शिर॰मे॰श्रीर्य॰शः॰मुखं॰त्विषि॰केशा॰श्मश्रूणि॰राज्ञो॰मे॰प्रा
णे॰अमृतं॰सम्राडितिसꣳराट्॰चक्षुश्चक्षुर्॰दितिस्त्रि॰राट्॰श्रोत्रं
म॥४॥तिष्ठा॰मे॰भद्रं॰वाक्॰महि॰मनः॰मन्युस्॰सराडितिसꣳराट्॰
भामे॰मोदा॰प्रमोदा॰इतिप्र॰मोदाः॰अङ्गुलीर्॰अङ्गानि॰मित्रं॰मे॰
सहो॰पः॥५॥बाहू॰इतिबाहू॰मे॰बलं॰इन्द्रियं॰हस्तौ॰मे॰कर्म॰वी
र्यं॰आत्मा॰क्षत्रं॰उरः॰मर्मा॰णि॰वृष्णे॰मे॰शेपः॰उदरं॰अ
सौ॰ग्रीवाश्॰चश्रोणिऽइतिश्रोणा॰ऊरूऽइत्यूरू॰आरत्नीऽइतिरत्नी॰॥

जानुनी ऽइति जानुनी। विश्वे मे अङ्गानि सर्वता ता ॥ नाभिर्न मे चि
त्तमा विज्ञानमिति विज्ञानमा पायुश्च मेऽपश्च मे चित्तमि
सत्ता आनन्दश्च मे आकूतिश्च मे भगश्च मे सौभाग्यम्। पसश्च जङ्घाभ्या
म्। पद्भ्यामिति पद्भ्याम्। धर्मोऽस्मि विशि राजा। प्रतिष्ठित
प्रतिष्ठितऽइति प्रतिष्ठिता ८॥ प्रतिष्ठे प्रतिष्ठा मि राष्ट्रे।
अश्वेषु गोषु अजेषु आत्मन्नाप्राणेषु पुष्टौ। द्यावापृथिव्योः ॥ सम ॥
क्तेऽ९॥ त्रयो देवा एकादशा त्रयस्त्रिंशाऽइति त्रयस्त्रिंशत् ॥२९॥

ग्नोः सुराधसऽइति सुराधसम बहुस्पतिं पुरोहिताऽइति बृहस्पति।
पुरोहितम देवस्या सवितुः सवे देवाः देवैः अवृता मा ॥ ० ॥ पृथु
माऽद्वितीयेन द्वितीयाम तृतीयेन तृतीयाम सुत्येना सुत्यम। सुते
नो सुतेन वनुष्यतोऽति यनुष्यतोऽभि वनुष्यतोऽषि। सामभिरितिसोमे
भिर्न सामानि। ऋग्भिरित्यृग्भिः ऋचेन पुरोनुवाक्याभिरिति
पुरऽअनुवाक्याभिर्न पुरोनुवाक्या इति पुरऽअनुवाक्याभिर्न या
ज्याभिर्याज्याः। वषट्कारेणेति नवषट्। कारेण वषट्कारा ऽइति वष

दुःकुरायेआहुतिभिरित्याहुतिभिःआहुतयइत्याहुतयःमेकामा
॥२७॥ नासमृध्यतुभूयेस्वाहा॥११॥लोमानिप्रयतिरितिप्रा।अतिनम
मोत्वक्कामेआनतिरित्या।नतिःआगतिरित्या।गतिःमेमाऽसम्।
मेउपनतिरित्युपानतिश्चक्षुःअक्षितेमज्जाभेआनतिरित्या।न
ति॥१२॥चत्वारोदेवाःदेवहेडनमितिदेवाहेडनम्।देवासनश्चक्षुम।
चयम्।अग्निनामातस्मात्।एनसःविश्वतात्।मुञ्चतुअरिष्टं॥१३॥
सर्व॥१४॥अदितिर्द्यौरदितिरन्तरिक्षमदितिर्मातासपितापुत्रः।
विश्वेदेवाअदितिःपञ्चजनाअदितिर्जातमदितिर्जनित्वम्॥१५॥
द्यौरदितिरहमन्तरिक्षमहंसपितामेमातापुत्रश्चमेविश्वेदेवाः
पञ्चजनाःअहंजातमहंजनित्वम्॥१६॥आपोनप्तरिति
॥२७॥

युक्तग्रावाग्नेःसवनेषुसोमैरुक्थमदेवीरवसेनहूमहे।उतप्रइषेहरिवोहरिभ्यां
सखेसखिभ्यःपुरुहूतवेवचः॥१७॥आयंगौःपृश्निरक्रमीदसदन्मातरंपुरः।पितरंचप्रयन्त्स्वः॥१८॥
अन्तश्चरतिरोचनास्यप्राणादपानती।व्यख्यन्महिषोदिवम्॥१९॥त्रिंशद्धामविराजति
वाक्पतंगायधीयते।प्रतिवस्तोरहद्युभिः॥२०॥सप्तयुञ्जन्तिरथमेकचक्रमेकोअश्वोवहति
सप्तनामभिः।त्रिनाभिचक्रमजरमनर्वंयत्रेमाविश्वाभुवनाधितस्थुः॥२१॥सप्तचक्रेरथे
विश्वमेजितेसप्तऋषयःसप्तधामभिःहितावाःसप्तयोनयःसप्तरश्मयःसप्तसप्तिभिर्जनयन्तो
अर्कमनुजायन्तेसप्तसंयन्तिसप्तधा॥२२॥सप्तमातरःसप्तधातवःसप्तहोत्राःसप्तधियो
जुषन्तेसप्तयोनीरावृणानाःसप्तधामभिःसप्तसप्तिभिर्जनयन्तोअर्कमनुजायन्तेसप्तसंयन्ति
सप्तधा॥२३॥सप्तव्यचसोरथाःसप्तत्वष्टुर्जामयःसप्तविश्वेसप्तमानसाःसप्तक्षरन्तिकामं
सप्तसप्तिभिर्जनयन्तोअर्कमनुजायन्तेसप्तसंयन्तिसप्तधा॥२४॥सप्तमातरःसप्तधातवः
सप्तहोत्राःसप्तधियोजुषन्तेसप्तयोनीरावृणानाःसप्तधामभिःसप्तसप्तिभिर्जनयन्तोअर्कम
नुजायन्तेसप्तसंयन्तिसप्तधा॥२५॥

अनु॒ऽअ॒ग्नि॒षो॒मौ॒सं॒न॒म॒म्अ॒सृ॒क्ष॒म॒हि॒प॒र्य॒स्वा॒न॒म्अ॒ग्ने॒आ॒अ
॥२८॥ ग॒म॒म्॒त॒म्मा॒स॒म्सृ॒ज॒वर्च॑सा॒म्प्र॒जया॑ति॒प्रा॒न॒या॒च्चु॒धने॑न
च॒॥७॥ए॒धः॒अ॒सि॒एधि॒षी॒म॒हि॒सु॒मा॒दि॒ति॒स॒म्॒इ॒त्अ॒सि॒ते
ज॒॥७॥अ॒सि॒तेज॑॥७॥मा॒यै॒धु॒हि॒स॒मा॒व॒वृ॒त्ती॒ति॒ति॒स॒म्॒आ॒व॒वृ॒त्ति॒।
पृ॒थि॒वी॒स॒म्॒उ॒षा॒ऽए॒स॒म्॒उ॒॒ इ॒त्यु॒॒ सू॒॥७॥स॒म्॒उ॒॒ इ॒त्यु॒॒ वि॒श्व
म्॒इ॒द॒म्॒ज॒ग॒त्॒ऽवै॒श्वा॒न॒र॒ऽज्यो॑॥७॥ति॒॒रि॒ति॒वै॒श्वा॒न॒र॒॒ज्यो॑॥७॥ति॒॒। ॥५॥
भू॒या॒स॒म्॒वि॒भू॒र्ति॒र्वि॒॒भू॒॒र्मा॒॒ का॒मा॒न्॒वि॒॒अ॒भ्ये॒॒वे॒॒भू॒॒स्वा ॥२८॥

हो॥७॥२८॥अ॒भि॒आ॒द॒धा॒मि॒स॒मि॒धः॒इ॒ति॒स॒म्॒इ॒ध॒म्॒अ॒ग्नेः॒चु
च्यु॒त॒॒इ॒ति॒व्र॒ता॒प॒ते॒॒त्वयि॒॒चु॒त॒म्॒चा॒॒श्रु॒ह्म॒॒चा॒उ॒प॒॒ए॒मि॒॒दु
धो॒॒ना॒॒दी॒क्षि॒ते॒॒अ॒हम्॒॥२॥ब्रह्म॒॒॑ज्ञे॒॒ह्म॒॒चा॒क्षत्र॑म्॒चा॒स॒म्प॒त्नौ
॥चरि॑त॒॒सह॒॒॑त॒म॒॒लो॒क॒म्॒पु॒ण्य॒म्॒प्रा॒॒ज्ञे॒षु॒म्॒॥७॥त्रा॒॒दे॒वा॒॒सह॒॒॑
अ॒ग्नि॒ना॒॒इन्द्रे॒॒॑धा॒यु॒॒सो॒दि॒ते॒॒ना॒॒चि॒घ॒ता॒॒२॥अ॒॒शु॒ना॒॒ते॒॒अ॒ट्ट
शु॒ले॒॒क्ष्य॒ता॒म्॒प॒क्व॒षा॒॒प॒क्व॒ते॒॒गु॒ध्य॒ते॒॒ते॒॒सो॒मे॒म्॒अ॒व॒तु॒॒म॒दा॒य॒॒
र॒स॒॒॑अ॒च्यु॒त॒॒॑॥२॥सि॒च्य॒ति॒॒प॒रि॒॒सि॒च्य॒ति॒॒उ॒त॒॒सि॒च॒ति॒॒चु

नेति। चासुरायेव ब्रह्मेमदे। किंत्वेवेति किंत्वो॥२२॥ धानावंतं
मितिधानाचर्तम्। करम्भिणमपूपवंतमामिक्षवंतमा
क्षिकंनम। इन्द्रप्रातरिहुवस्पानः॥२३॥ बृहत्। इन्द्रियागाय
त्रमुक्थमवज्रहंतमुमितिवज्रहम्। तमम्। त्वेनेति॥ अज
नयन्मरुतोवक्षणभ्य इत्यृतावधेदेवम्। देवायेजा
गृविः॥२४॥ अद्भिर्याऽइत्यद्भिर्हीऽअद्भिरित्यद्भिर्हिसुतम्।
सोमम्। पवित्रेऽआनयेति पुनाहि। इन्द्रायेति॥२५॥ अग्नेभू॥ तम॥
तानाम्। अधिपतिरित्यधिपतिऽअस्मिन्। लोकेऽअधिश्रि॥२०॥

तुः॥ भूतोनाम्। अधिपतिरित्यधिपतिः। अस्मिन्। लोकेः। अधि
श्रितोऽसः। इन्द्रोमहतेमहत्रातेन। गृह्णामि। त्वाम्। अहम्। म
यि। गृह्णामि। त्वम्। अहम्॥२६॥ प्राणपाऽइति प्राणपाः। मे।
आपानपाऽइत्यपानपाः। मे। चक्षुष्पाऽइति चक्षुष्पाः।
मे। श्रोत्रपाऽइति श्रोत्रपाः। मे। वाङ्मेऽइति वाङ्मे। विश्वभेषजऽ
इति विश्वभेषजम्। मनसेऽओंऽइति। चित्तायेऽइति चित्ता
यै॥२७॥ अग्निनेऽइत्यग्निना। कृतस्यातेऽइति कृतस्य। ते। सरस्वतिऽइ

॥२९०॥

तस्येतिसमर्पयति। कृतस्य। इन्द्रेण। सुत्राम्णेतिसुऽत्राम्णा। कृतस्य
उपहूत इत्युपऽहूतः। हूतऽउपहूतस्येत्युपऽहूतस्य। भक्षयामि॥२८॥
समिद्भ इतिसमिऽइद्भः। इन्द्रेऽउषसाम्। अनीके। पुरोहविरितिपुरः
हविः। पूर्वहूतिरितिपूर्वऽहूतिः। हूतः। द्वारधानः। वज्रधानः इतिवज्र
धानः। त्रिभिरितित्रिऽभिः। मित्रः देवेभ्यः। प्रातः। वज्रोबाहुरिति
वज्रः। बाहुऽअनुघानः। क्षत्रम्। वि। दुरः। घुनोतु॥२९॥ नराशंसः॥
सऽन। प्रातः। सूरः। अभिमातिऽषाहः। तनूनपात्। इति। तनूऽनपात्। प्रति॥२९०॥

तस्य। धामन्। गोभिः। घृतवानितिघृतऽवान्। मधुना। समुक्त
मितिसम्ऽउक्तम्। अञ्जन्। हिरण्येन। चक्षुषा। अजति। प्रचेताः इतिप्रऽचेताः
नाम॥२९॥ इडितऽएव। हरिवानितिहरिऽवान्। अभिष्टिः। आजु
होतुः इत्याऽजुहोतुः। हविषः। आहुमानः। पुरंदरः इतिपुरम्ऽदरः
रः। गोत्रभिदितिगोत्रऽभित्। वज्रबाहुरितिवज्रऽबाहुः। बाहुऽआ।
नुः। अत्तम्। उपऽनुबाणः॥३१॥ नुबाणऽइतिनुऽबाणः। हविष्मानि
तिहविः। मानः। नः। इन्द्रः। प्राचीनेभ्यः। सादनः। प्रतिस्रोतिप्रऽतिस्रोः

पृथिव्याः उरु अन्तरिक्षात् इत्युरु । अन्तरिक्षं प्रथमानं । स्योनं । कृधि । अन्त्ये ।
॥२१॥ अन्तं । च । सुप्रयणेति सु । प्रयणे । सजोषाः । इति सु । जोषाः ॥ २ ॥ इन्द्रं ।
मा । दूरं । कृणुष्व । पुरुधा । वि । धावमानं । ऋषीणां । मन्तुः । जनेषु । मा । पक्त्वा ।
इति सु । पक्त्वा । इम । द्वारः । देवीः । अभितः । विशः । श्रयन्तां । सुवीराः । इति
सु । वीराः । वीरं । मा । प्रथमानाः । महोभिरिति महः । भिः ॥ ३ ॥ उषा ।
सानक्ता । उषसानक्तेत्युषसानक्ता । वृहती । इति । वृहती । वृहत् ॥ ४ ॥
मा । पप्रथानाः । इति । पप्रथाना । सुदुघे । इति सु । दुघे । श्रेयं । मा । इन्द्र ॥ २१ ॥

मा । तन्तुं । मा । ततं । मा । पेशः । मा । संऽव्ययन्ती । इति सं । व्ययन्ती । देवानां । मा ।
देवं । यजतं । सुऽकृते । इति सु । कृते ॥ ३ ॥ देवीः । मिमाताम् । मनु ।
वः । पुरुऽत्रेति पुरु । त्रा । होतारः । इन्द्रं । प्रथमा । सुवाचेति सु । वाचः ।
मयूरेण । बृहत्याः । मधुना । दृषाना । प्राचीनं । ज्योतिः । हविषा ।
वृधानं ॥ ४ ॥ तिस्रः । देवीः । हविषा । वर्धमानं । इन्द्रं । नुषाः ।
नयः । ना । पक्त्वा । अन्तरिक्षं । मा । तन्तुं । पयसा । सरस्वती ।
इडा । देवी । भारती । विश्वतुर्तिरिति विश्वा । तूर्तिः । मे ॥ ५ ॥ तष्टौ । ६

दधत॥ शुष्मेम॥ इन्द्रिय॥ चक्षे॥ अपाक॥ अचिष्ट॥ ब्रह्मसे॥ पुरूणि॥
॥२१२॥ घृषा॥ वज्रे॥ चषणम॥ भूरिरेता॥ इति भूरि॥ रेतास॥ मूर्ध्ना॥ बृहत्या॥
सम॥ अनक्तु॥ देवान्॥ ३७॥ वनस्पतिस॥ अर्वक्षष्टु॥ हव्या॥ स्वष्टु॥
ना॥ पत्वो॥ अक्तून्॥ या॥ सुमुज्जन्निति सम॥ अञ्जना॥ शमिता॥ न॥
देव॥ इन्द्रस्य॥ हविषे॥ जुहोरेम॥ पृणन्॥ स्वदति॥ बृहत्॥ मधुना॥
घृतेन॥ ३८॥ स्तोकानाम॥ इन्दु॥ प्रति॥ श्रीण॥ इन्द्र॥ घृषायमाण॥ सप्तम॥॥
घृषयमाण॥ इति घृषा॥ यमाण॥ घृषभि॥ तुराषाट्॥ घृतप्रुषे॥ ॥२१२॥

निघत॥ शुष्मा॥ मनसा॥ मोदमाना॥ स्वाहा॥ देवा॥ अमर्ता॥ मादयन्ता॥
म॥ ३९॥ आ॥ याता॥ इन्द्र॥ अवसे॥ उपा॥ नम॥ इह॥ स्तुत॥ सुधुमा॥ दति॥
संधा॥ मात॥ अस्त॥ श्रीण॥ वाचधान॥ घृचधाना॥ इतिव॥ धान॥ यै॥
तवैषा॥ अस्मै॥ पृचमि॥ घोर॥ ना॥ क्षत्रम॥ अभिभूती॥ शुभि॥ भूती॥
व्युष्यात॥ ४०॥ आ॥ नम॥ इन्द्र॥ हरात॥ आ॥ नम॥ आसात॥ अभि॥
हिकस्मिभिष्टि॥ कृत॥ अवसे॥ वासत॥ उग्र॥ ओजिष्ठेभि॥ नृ॥
पतिरिति॥ नृ॥ पति॥ वज्रे॥ बाहुरितिवज्रो॥ बाहु॥ सङ्क॥ इतिसम॥

गो॒सम॑स्तिवितिसम॒तासु॒ तुर्वणि॑मपृतन्य॒त ॥ ॥ हरि॑भिरितिहरि॑भि॒
॥२१७॥ मा॒तु॒अक्तो॒अर्च॒त्रीन॑म॒अर्व॑सो॒राधं॑सि॒चो॒तिदा॒शुषे॒ कृ॒ष्टी॒॰ मु॒घवे॑ति
मु॒घा॒नो॒घिर॑प्री॒तिवि॒रु॒क्मा॒ उ॒षसा॑मि॒व॒ अनु॑॰ नु॒॰ वा॒ज॒सा॒ता॒वि॒ति॒ वा॒जा॒
सा॒तौ ॥ ४ ॥ सु॒ना॒र॒म॒॰ इ॒न्द्र॒म॒॰ अ॒र्वा॒ना॒र॒म॒॰ इ॒न्द्र॒म॒॰ ह॒वे॒ह॒व॒ इ॒ति॒ह॒
वे॒॰ ह॒वे॒॰ सु॒ह॒व॒मि॒ति॒सु॒॰ह॒व॒म॒॰ शू॒र॒म॒॰ इ॒न्द्र॒म॒॰ ऋ॒या॒मि॒॰ बा॒ऋ॒क्म॒॰
पु॒रु॒हू॒त॒मि॒तिपु॒रु॒॰ हू॒त॒म॒॰ इ॒न्द्र॒म॒॰ स्व॒स्ति॒॰ नो॒॰ म॒घ॒ने॒ति॒म॒घा॒॰ वो॒॰ धा॒ ॥ रा॒म॰॥
नु॒॰ इ॒न्द्र॒म॒॰ ॥ ५ ॥ इ॒न्द्र॒म॒॰ सु॒त्र॒मे॒ति॒सु॒॰ त्रा॒मा॒॰ स्व॒वा॒नि॒स्व॒॰ वो॒न॒॰ अ॒वो॒भि॒ ॥२१७॥

रि॒स्व॒रे॒म॒॰ नि॒॰ सू॒म॒॰ डी॒क॒॰ इ॒ति॒सु॒॰ मृ॒डी॒क॒ इ॒॰ भु॒व॒त॒॰ वि॒श्व॒वे॒दा॒॰ इ॒ति॒वि॒श्व॒॰
वे॒दा॒॰ भ॒॰ वा॒ध॒ता॒म॒॰ द्वे॒ष॒॰ भ॒॰ अ॒भ॒य॒म॒॰ कृ॒णो॒तु॒॰ सु॒वी॒र्य॒स्य॒ति॒सु॒॰ वी॒र्य॒स्य॒॰
प॒ते॒य॒म॒॰ स्या॒म॒ ॥ ७ ॥ त॒स्य॒॰ व॒य॒म॒॰ सु॒म॒ता॒वि॒ति॒सु॒॰ म॒ते॒॰ शु॒॰ वि॒॰ य॒॰ स्व॒॰
स॒॰ मु॒त्रा॒मे॒ति॒सु॒॰ त्रा॒मा॒॰ स्व॒वा॒नि॒ति॒स्व॒॰ वो॒न॒॰ इ॒न्द्र॒म॒॰ अ॒स्मे॒॰ इ॒त्य॒स्मे॒॰
आ॒रा॒त्ता॒चि॒त्॰ द्वे॒ष॒॰ स॒नु॒त॒र॒॰ यु॒यो॒तु॒ ॥ ८ ॥ आ॒॰ मु॒न्दे॒ ते॒ ऽकृ॒॰ हरि॑भि॒
रि॒तिहरि॑भि॒॰ आ॒हि॒॰ मयू॑ररोमभि॒रि॒तिमयू॑ररोमभि॒॰ मा॒॰ त्मा॒॰ के॒॰
चि॒त्॰ नि॒॰ य॒म॒॰ न॒॰ वि॒॰ ना॒॰ पात्रि॑ने॒॰ अ॒ति॒॰ धन्वे॒वेति॒धन्व॑॰ इ॒वा॒ना॒॰

हविर्हविरिति॥४६॥ एवाऽइन्द्रम्। चर्षणम्। वज्रो। बाहुमितिवज्रो। बाहुः॥ च
॥२५४॥ त्रिष्टुभासनअभि। अर्चति। अर्केण सप्त नऽस्तुतम। वीरवदितिवीरवत्।
धातुः। गोमदितिगोमत्। क्रियम्। पातम्। स्वस्तिभिरितिस्वस्तिभिः। न सदा।
नम॥४७॥ समिद्धऽइतिसम्। इद्धम्। अग्निम्। अश्विनौ। तप्तम। घर्मम्। वि
राडितिविराट्। सुतम्। दुहे। धेनुः। सरस्वती। सोमम्। पुष्करम्। दुहे। इन्द्रि
यम्॥४८॥ तनूपेतितनू। पाभिषजौ। सुते। अश्विनौ। उभा। सरस्वती॥ सम॥
महो। रजोऽइति। इन्द्रियम्। इन्द्रो। पथिभिरितिपथिभिः। न चुहान॥२५४॥

॥४९॥ इन्द्रो। इन्द्रम्। सरस्वती। नराशंसेन। नग्नहम्॥५०॥ अनु
क्षत्रेणानुक्षत्रेण। सरस्वती। इन्द्रो। इन्द्रियाणि। वीर्यम्। इडो
भिः। अश्विनौ। इषेण। सम्। ऊर्जम्। सम्। रयिम्। दृधुम्॥५१॥ अ
श्विनौ। नमुचेः। सुतम्। ऊँऽइति। सोमम्। पुष्करम्। पुष्करस्रजेतिपुष्कर। स्रजौ।
सरस्वती। नम। आ। अभरत्। बर्हिषा। इन्द्रो। पानेते॥५२॥ कुवित्सु
नः। सचेवहि। अश्विभ्यामितिअश्विभ्याम्। न। दुरः। दिवो। इन्द्रो
यः। नः। रोदसी इतिरोदसी। उभे इत्युभे। दुहे। कामम्। न। सरस्वती॥

आधेनाम। अश्विनौ। मधु। भेषजम्। भिषजौ। सुते।

॥५३॥ उषासा॑ उ॒षसे॒ सु॒ष॒सा॒। न॒क्तं॒। अ॒श्वि॒ना॒। दि॒वा॒। इ॒न्द्रं॒। सा॒य॒
मि॒न्द्रि॒ये॒। स॒ज्जा॒नी॒ने॒। इति॑ स॒म्। जा॒नाने॒। सु॒पे॒शा॒से॒ इति॑ सु॒। पे॒शा॒सो॒। सु
म्। अ॒जा॒ते॒। इ॒त्ये॒जा॒ते॒। स॒र॒स्व॒त्या ॥५४॥ पा॒त॒म्। नः॒ अ॒श्वि॒ना॒। दि॒वा॒।
पा॒हि॒। न॒क्तं॒। स॒र॒स्व॒ति॒। इ॒डे॒। हो॒तारा॑। भि॒ष॒जा॒। पा॒त॒म्। इ॒न्द्रं॒। म
दा॑य सूते ॥५५॥ ति॒स्रः। न॒। त्रे॒धा। स॒र॒स्व॒ती॒। अ॒श्वि॒ना॒। भा॒र॒ती॒। इ॒डा॒। नी॒ त्र॒म्।
परि॑स्रुतेति॒ परि॑। स्रु॒ता॒। सोम॑म्। इ॒न्द्रा॒य॒। सु॒र॒वु॒णे॒ सु॒सु॒र॒ति॒ऽसु॒॥ राम॥
नु॒। न॒। म॒र॒म्॥५६॥ अ॒श्वि॒ना॒। भे॒ष॒ज॒म्। मधु॑। भे॒ष॒ज॒म्। न॒। स॒र॒स्व॒ती॒। इ॒॥२१५॥

त्रः। त्र॒। वृ॒त्रः। अ॒श्रि॒य॒म्। रू॒प॒म्। ऋ॒ति॒ऽसु॒। रू॒प॒म्। अ॒धु॒क्षे॒। सु॒ते॥५७॥ त्र॒
तु॒थे। नः॒ था॒। इ॒न्द्रे॒। च॒। नः॒। सु॒ऽपा॒तिः॒। शा॒न्ता॒। भ॒व॒न्तु॒। परि॑स्रुतेति॒ परि॑। स्रु॒ता॒।
नी॒ला॒ल॒म्। अ॒श्वि॒भ्या॒म्। इ॒त्यु॒श्वि॒। भ्या॒म्। धु॒। दु॒हे॒। धे॒नु॒। सर॑स्वती॥५८॥
गो॒ऽभि॒। न॒। सोम॑म्। अ॒श्वि॒ना॒। सा॒स॒रे॒ण॒। परि॑स्रुतेति॒ परि॑। स्रु॒ता॒। सम्।
आ॒ऽधा॒त॒म्। स॒र॒स्व॒ता॒। स्वाहा॑। इ॒न्द्रे॒। सु॒त॒म्। मधु॑॥५९॥ अ॒श्वि॒ना॒। हु॒
वि॒। इ॒न्द्रि॒य॒म्। न॒मु॒चे॒ः। अ॒धि॒ऽया॒। स॒र॒स्व॒ती॒। आ॒। शु॒क्रम्। आ॒सु॒रा॒ण॒।
अ॒सु॒। मघ॑म्। इ॒न्द्रा॒य॒। ते॒। पि॒बे॒॥६०॥ अ॒म्। अ॒श्वि॒ना॒। स॒र॒स्व॒ती॒। हु॒वि॒
षः॒। इ॒न्द्रं॒। अ॒व॒र्ध॒य॒न्। सः॒। बि॒भे॒द॒। बल॑म्। मघ॑म्। न॒मु॒चे॒ः। आ॒सु॒रे॒।

सचो॥ ६३॥ तम॥ इन्द्रम॥ पुत्रावसचो॥ अश्विना॥ उभा॥ सरस्वती॥ धो
॥२१५॥ ना॥ अभि॥ अनूषता॥ हविषा॥ अत्तो॥ इन्द्रियेण॥ ६२॥ वो॥ इन्द्रो॥ इन्द्रिय
म॥ दधुः॥ सविता॥ वरुणः॥ भगः॥ नासत्ये॥ सुत्रामेतिसु॥ त्रामा॥ हविष्पा
तम॥ हविषे॥ पतिरितिहविः॥ पतिः॥ यजमानाय॥ सुन्वते॥ ६३॥ सवि
ता॥ वरुणः॥ दधत्॥ यजमानाय॥ दाशुषे॥ आ॥ अत्ता॥ नमुचेः॥ च
सुः॥ सुत्रामेतिसु॥ त्रामा॥ बलम्॥ इन्द्रियम्॥ ६४॥ वरुणः॥ क्षत्रम्॥ इ॥ दम॥
न्द्रियम्॥ भगेन॥ सविता॥ श्रियम्॥ सुत्रामेतिसु॥ त्रामा॥ वरीमा॥ व ॥२१६॥

लम्॥ दधानाः॥ सुतम्॥ आ॥ गात्॥ ६५॥ अश्विना॥ गोभिः॥ इन्द्रियम्॥ अ
श्वेभिः॥ वीर्य्यम्॥ बलम्॥ हविषा॥ इन्द्रम्॥ सरस्वती॥ यजमानम्॥ अ
अवर्द्धयन्॥ ६६॥ ना॥ नासत्या॥ सुपेशसेतिसु॥ पेशसा॥ हिरण्यवर्त्त
नी॥ इतिहिरण्यवर्त्तनी॥ नरा॥ सरस्वती॥ हविषा॥ इन्द्रम्॥ कर्म्मसु
तिकर्म्मी॥ सु॥ नः॥ अवतु॥ ६७॥ ना॥ मिषजा॥ सुकर्म्मणेतिसु॥ कर्म्मणा॥
सा॥ सुदुघेतिसु॥ दुघा॥ सरस्वती॥ सनः॥ वृत्रहेतिवृत्र॥ हा॥ शृतक्रतुरिति
शृतक्रतुः॥ इन्द्रियः॥ दधुः॥ इन्द्रियम्॥ चिपिपानाः॥ इतिचि॥ पिपानाः॥

सरस्वती इन्द्रम् कर्म्मस्विति कर्म्मसु अवृत्र॰ हत्या अस्मिन् अश्व
॥२१७॥ सू॰ ऋषभासः उक्षणः वृत्रा॰ मेषासः आवसृष्टा सः इत्त्वा सृष्टा
सः आहुता इत्त्वा हुता अग्नीलालुपः इति कीलालु॰ पे॰ सोमं पपृ॰
वेति सोमं पपृ॰ यावधसे हृदा मतिम् जनया चारुम् अग्नये ॥६॥
अग्ने हविः अग्ने हविः आस्ये नेः स्रुचीवेति स्रुचि ॥ इव घृतम् चम्वो
नेति चम्वि इव सोमेन चाजसातिमिति वाजसातिम् रयिम् अस्मे ॥ सम ॥
इत्यस्मे सुवीरमिति सुवीरम् प्रशस्तमिति प्रशस्तम् धेहि सु ॥२१७॥

शंसम् वृत्रतूर्ये ॥७॥ अश्विना तेजसा चक्षुः प्राणेन सरस्वती
वीर्य्यम् वाचा इन्द्रः बलेन इन्द्रियम् ॥७॥ गोमतीति गोमत उपस्तुतम् उपस्तुत
तिगो मत उपस्तुतम् सु नासत्या अश्ववत अश्ववत्यर्श्व ॥ वत
पातम् अश्विना वर्त्तिः कृधु नः पायुमिति नः पायुम् ॥७२॥
ना अनर्वाणा ना अंतरेभ्य आदधर्षदित्या दधर्षत् चषणे वसू इ
ति चषम् वसू दुरोण सः इति दुरोणे सः मर्त्येषु वीरुधः ॥७३॥
ना नः आ वोढम् अश्विना रयिम् पित्रार्द्रे सदसामिति पित्रार्द्रे ।

॥२१८॥ संदृशम्। घिष्ण्या। धुरि। वोचिदुमितवरिनः। चिरम्॥७४॥ पावका। नः
सरस्वती। वाजेभिः। वाजिनी। वती। तिवाजिनी। वती। अतूर्तम्। वष्टु। धि
या। वसुः। रितिधिया। वसुः॥७५॥ चोदयित्री। सूनृतानाम्। चेतन्ती। सु
मतीनाम्। इतिसुमतीनाम्। सूतम्। दुधे। सरस्वती॥७६॥ मरुत्वे अ
र्णः। सरस्वती। प्र। चेतयति। केतुना। धियः। विश्वाः। वि। राजति॥७७॥
इन्द्रः। अहिं। चित्रभानोः। इति। चित्रभानो। सुतासः। सुम्। अयवः॥ ॥राम॰॥
इति। त्वा। अवः। अतः। एषां। अभिष्टनी। सूतासः॥७८॥ धिया। हविष्मतीः॥२१८॥

विप्रजूतः। इति। विप्रऽजूतः। सुताऽवतः। सुतऽवतः। इति। सुतऽवः। वृत्र
ऽहन्। उक्थेभिः। आ। घृते॥७९॥ तूतुजानः। उप। अद्रिऽभिः। हरिवः। इति। ह
रिऽवः। वृत्रऽहन्। सुते। दधिष्व। नः। वचः॥८०॥ अस्मिन्। पितुतमम्। मधु। सर
स्वत्याः। सुतः। सुषोम। इति। सुऽसोम। जोषसा। इन्द्रः। सुत्रामा। इति। सुऽत्रामा। वृत्रहा। इति। वृ
त्रऽहा। नः। वसुऽतमः। सोम्यम्। मधु॥८१॥ ॥ इति माध्यंदिनिशाखायां
संहितापदपाठे विंशतमोऽध्यायः॥२०॥ ॥ श्रीसांबशिवार्पणमस्तु॥

॥ षट्पूर्वविंशिसमाप्तः ॥

TAYLORIAN LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH OF THE ASIATIC SOCIETY

॥ षडुत्तरविंशिप्रारंभः ॥

TAYLORIAN LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH OF THE ASIATIC SOCIETY

॥१॥ ॥श्रीगणेशायनमः॥श्रीगुरुभ्योनमः॥श्रीयत्पुरुषायनमः॥इमम्मे॥
ब्रह्मणास्पतेसुशुधि॥हवम्॥अद्य॥चा॥मृडय॥त्वाम्॥अवस्युः॥आ॥च॥के॥ना॥
तम्॥नः॥अग्ने॥वरुणस्य॥विद्वान्॥देवस्य॥हेडः॥अव॥यासिसीष्ठाः॥
अजिष्ठः॥न॥वह्नितमः॥इतिवह्नि॥तमः॥नः॥शुशुचानः॥विश्वा॥द्वेषाः॥
सि॥प्र॥मुमुग्धि॥अस्मत्॥स्वाहा॥सः॥तम्॥नः॥अग्ने॥अवमः॥भवा॥उ॥
ति॥नेदिष्ठः॥अस्याः॥उषसः॥व्युष्टौ॥विभाविति॥विऽभौ॥अव॥यक्ष्वानः॥च॥ ॥रास॥॥
वरुणम्॥रराणः॥वीहि॥मृडीकम्॥सुहवः॥इतिसुऽहवः॥नः॥एधि॥ ॥१॥

॥॥मुहिम॥ऊँ॥इन्द्वे॥सु॥मातरम्॥सुव्रतानामितिसुऽव्रतानाम्॥ऋत॥
स्य॥पत्नीम्॥अवसे॥हुवेम॥तुविक्षत्रामितितुविऽक्षत्राम्॥अजरन्ती
म्॥उरुचीम्॥सुशर्म्माणमितिसुऽशर्म्माणम्॥अदितिम्॥सुप्रणीति
म्॥॥सुप्रनीतिमितिसुऽप्रनीतिम्॥४॥ सुशर्माणमितिसुऽशर्माणाम्
पृथिवीम्॥द्याम्॥अनेहसम्॥सुशर्म्माणमितिसुऽशर्म्माणम्॥अदि
तिम्॥सुप्रणीतिम्॥सुप्रनीतिमितिसुऽप्रनीतिम्॥दैवीम्॥नावम्॥स्व
रित्रामितिसुऽअरित्राम्॥आनागसम्॥अस्रवंतीम्॥आ॥रुहेम॥स्वस्ति

॥२॥ येऽपा॒मुना॒वमि॑तिसु॒नाव॑म्।आ।रु॒हेय॑म्।अस्रव॑न्तीम्।आ॒नाग॑
स॒म्।त्रा॒तारि॑त्रामि॑तित्रा॒त॒।अरि॑त्राम्।स्व॒स्त॒ये॥६॥आ॒।नः॒।मि॒त्रा॒
वरु॑णा।घृ॒तैः॒।गव्यू॑तिम्।उ॒क्षत॑म्।मध्वा॑।र॒जः॒।सु॒कृ॒त्ऽइ॒ति॑
सु॒ऽकृ॒ते॥७॥प्रा।वा॒ह॒नौ॒।सि॒स्र॒त॒म्।जी॒वसे॑।नः॒।आ।नः॒।ग॒व्यू॑तिम्।
उ॒क्षत॑म्।घृ॒तैः॒।आ।मा॒।ज॒नै॒।श्रव॑यतम्।सु॒वा॒ना॒।श्रु॒त॒म्।मि॒त्रा॒
वरु॑णा।हवं॑।मे॒॥८॥स॒मि॒ध्दः॒।इ॒ति॒स॒म्।इ॒ध्दः॒।अ॒ग्निः॒।स॒मि॒धे॥ सम॰॥
ति॒स॒म्।इ॒ध्दः॒।सु॒ऽस॒मि॒ध्दः॒।इ॒ति॒सु॒ऽस॒मि॒ध्दः॒।व॒रे॒ण्यः॒।गा॒य॒त्री॥ छं॥ ॥२॥

दृ॒ः॒दृ॒ह्यि॒य॒म्।अ॒स्यु॒रि॒ति॒त्रि॒।अ॒वि॒ः॒।गो॒ऽइ॒ये॒ः॒।दृ॒ह्यः॒॥९॥ननू॒नपा॒
दि॒ति॒न॒ः॒।नपा॑त्।शु॒चि॒ऽव्र॒तः॒।इ॒ति॒शु॒चि॒ऽव्र॒तः॒।व्र॒तै॒ः॒।न॒नू॒पा॒ः॒।इति॑न॒नू॒
पा॒ः॒।च॒।सु॒ऽर॒रा॒णा॒ः॒।उ॒शि॒ज॒ः॒।हि॒।क्षु॒ऽग॒वा॒ः॒।इ॒ति॒क्षु॒ऽग॒वा॒ः॒।वा॒ट्॥१०॥इडो॑भि॒ः॒
अ॒ग्निः॒।ईड्यः॒।सोमः॒।दे॒वः॒।अ॒मर्त्यः॒।अ॒नु॒ऽस्तु॒भः॒।अ॒नु॒ऽस्तु॒भि॒ः॒।सु॒ऽस्तु॒भः॒
पा॒।पञ्च॑।वि॒रि॒ति॒पञ्च॑।अ॒विः॒॥११॥सु॒ऽबर्हि॑ः॒।इ॒ति॒सु॒ऽबर्हि॑ः॒।अ॒ग्निः॒।
ब॒भू॒व॒।इ॒ति॒।भू॒ष॒ण्।च॒।नृ॒ऽस्तीर्णं॑।ब॒र्हि॒ः॒।इ॒ति॒।स्तीर्णं॑।ब॒र्हि॒ः॒।अ॒मर्त्यः॒।
व॒हु॒ः॒।त्रि॒ऽव॒स्तु॒ः॒।इ॒ति॒त्रि॒ऽव॒स्तु॒ः॒।वसु॑ः॒॥१२॥दुरः॒।दे॒वीः॒।दि॒त्रा॒।न॒मु॒ः॒।त्रा॒

॥२॥ त्मा देवी। बृहस्पतिर्मे पुष्टिः। इडा तुर्म्वा डितितुर्म्वा। घाट्॥१७॥
उषेऽस्युषो। यच्छ। इतियच्छ। सुपेत्रासेतिसु। पेत्रासा। विश्वे। देवाः।
अमर्त्यान्त्रिष्टुप्। त्रिस्तुविनितित्रि। स्तुप्। बष्टुवाडितिपशु। घाट्॥१८॥
देव्या॥ होतारा। भिषजा। इन्द्रेण। सजूरितिस। सूजा। जगती। अनुडा
न्॥१५॥ तिस्रः। इडा। सरस्वती। भारती। मरुतः। घित्राः। घिराडिति॥ राम॥
विराट्। धेनुः। योः। तान्॥१६॥ स्वष्टा। तुरीयम्। अभूत्। इन्द्राग्नी ऽ॥२॥
इतीन्द्राग्नी। पुष्टिः। वै। इन्द्राग्नी। पुष्टिः। वै। द्विपदेतिद्वि। पदा। उष्णा॥१७॥

ग्नमिता। नः। वनस्पतिः। सविता। प्रसुवतितिप्र। सुवत्। भगम्। कु
कुप्। घृशा। चेहुत्॥१८॥ स्वाहा। सूतम्। घर्हणः। क्षत्रऽ इतिसु। क्षत्रम्। मे
षुजम्। कृत्। अतिच्छंदाः। इन्द्रियम्। बृहत्। ऋषभः।
॥१९॥ घसत्तेन। ऋतुना। देवाः। घसवः। त्रिरात्रेतित्रि। रात्रा। स्तुतम
यथन्तरेणेतिरथम्। तरेण। तेजसा। हविः। इन्द्रे। घयः। दधुः॥२०॥
ग्रीष्मेण। रुद्राः। पञ्चदशा ऽ इतिपञ्च। दशो। बृहता। साम्ना। व
लेम्॥२१॥ घर्षाभिः। आदित्याः। स्तोमे। सप्तदशऽ इतिसप्त। दशो

॥४६॥ वेरुपेपो॰चित्रा॰ओ॰ जसा॥२१॥ वर्षभि॥ शारदेन॰एकविट्-रा॰ इ
येका॰त्रिट्-रो॰ रूषभेन वैराजेनश्रियम्॥२२॥ हेमंतेनौत्रिणवे॰त्रि
नव॰ इतित्रि॰नवे॰मुकुतेन वलेन॰रा॰केरीन सहेन॰॥२३॥ रौत्रिरेण॰
नयस्त्रिट्-रा॰ इतित्रयस्त्रि॰त्रिट्-रो॰अमृतेन सुखेन॰ रेवतीन क्षत्रम्॰
॥२४॥ होता॰ वक्षत॰ समिथेति सम्॰ इधा॰अग्निम्॰ इडे॰ पदे॰
अश्विना॰ इन्द्रम्॰ सरस्वतीम्॰ अग्नेः॰ धर्मस्य॰ ना॰ गोधूमैन कुवलैना॰ राम॰॥
भेषजम्॰ मधु॰ शाष्पैन॰ ना॰ तेजः॰ इन्द्रियम्॰ पयसोमेन परिस्रु॰॥४॥

ना॰ घृतम्॰ मधु॰ मंतु॰ आज्यस्य॰ होतर्म॰ यज॥२५॥ तनूनपादि
तितनू॰ नपात्॰ सरस्वतीम्॰ अविम॰ मेषम्॰ नः॰ भेषजम्॰ यथा॰ मधु
मतेति मधु॰ मता॰ भरन्॰ अश्विना॰ इन्द्रिय॰ वीर्यम्॰ बर्हिरुप॰
नाकाभिरिंद्रिया॰ वाकाभि॰ भेषजम्॰ नोक्तभिरिति नोक्ता॰ भि॰॥
॥२७॥ नराशट्-सम्॰ ना॰ नग्नहम्॰ पुतिम्॰ सुरया॰ भेषजम्॰ मे
धेन सरस्वती॰ भिषक्॰ रथेन॰ ना॰ चुन्द्री॰ अश्विनोम चुपनि इन्द्रिस्य
॥२८॥ इडा॰ ईडीतो॰ अजु क्षन्॰ इषा॰ जुरानम॰ सरस्वतीम्॰ इ

इन्द्रम्। बलेन। बृहतीयेन। ऋषभेण। गवा। इन्द्रियम्। अश्विना। इन्द्रि
यम्। भेषजम्। मेवैः। कुर्कुभिः। रिति। कुर्कुभिः। मिश्रम्। मधु। लाजेभ्यः। मा
सरम्॥ स्रजा। बर्हिषा। उर्णाम्रदसा। स्पार्हाभिः। प्रदानम्। भिषक्। नासत्या। भि
षजा। अश्विना। अश्वा। त्रिधातु। त्रिभिः। शुभ्रा। मती। भिषक्। धेनुः। स
रस्वती। भिषक्। दुहे। इन्द्रियाय। भेषजम्॥ ७०॥ दुरः। दिशः। कनक्याः। कुरुष्यः
नाः। अंचस्वती। अश्विभ्याम्। इति। अश्विभ्याम्। नाः। दुरः। दिशः। इन्द्रः॥ राम॥
नाः। रोदसी। इति। रोदसी। दुघे। इति। दुघे। दुहे। धेनुः। सरस्वती। अ॥ ५॥

अश्विना। इन्द्रियाय। भेषजम्। शुक्रम्। नः। ज्योतिः। न। इन्द्रियम्॥ ७१॥ सुपे
शसेति। सुपेशसा। उषे इति। सुषे। नक्तम्। दिवा। अश्विना। सम्। अजा
तेः। इत्। पजातेः। सरस्वत्याः। त्वा। इषम्। इन्द्रः। न। भेषजम्। रपेनः।
नाः। रजसः। हुवः। श्रियाः। नः। मासरम्॥ ७२॥ देवा। होतारा। भिषजा।
अश्विना। इन्द्रम्। नः। जागृवि। दिवा। नक्तम्। नः। भेषजेषु। शूषम्।
सरस्वती। भिषक्। सिमेना। दुहे। इन्द्रियम्॥ ७३॥ तिस्रः। देवीः। नः।
भेषजम्। त्रयम्। त्रिधातवः। इति। त्रिधातु। अपसेन। रुपम्। इन्द्रे।

॥६॥ हिरण्ययम्। अश्विना। इडा। ना। भारती। चाचा। सरस्वती। मह॥ इन्द्रे
याद्दुहे। इन्द्रियम्॥ ७॥ सुरेतसमिति सुरेतसम्। ऋषभम्। न
भायसमिति नभ्यो। अपसम्। तोशारम्। इन्द्रम्। अश्विना। भिष
जम्। ना। सरस्वती॥ ८॥ जेभना। जुहोति। इन्द्रियम्। चक्रेण। रभुस्न भि
षक्। अश्वीनः। सुरया। भेषजम्। श्रिया। नभ्यासरम्॥ ९॥ चनस्पतिं
म्। वामितारम्। वातक्रुतमिति वातक्रुतम्। भीमम्। ना। मन्यु ॥ १०॥ ना
म्। राजानम्। व्याघ्रम्। नमसा। अश्विना। भामम्। सरस्वती। मि ॥ ६॥

ष्क्। इन्द्रीया। दुहे। इन्द्रियम्॥ ११॥ अग्निम्। स्वाहा। आज्यस्य। स्तो
काना। मेदसाम्। एथक्। जागम्। अश्विभ्यामिति अश्वि। भ्याम्। मे
षम्। सरस्वत्ये। ऋषभम्। इन्द्रीया। सिंहहाया। सहसो। इन्द्रियम्। अ
अग्निम्। ना। भेषजम्। सोमम्। इन्द्रियम्। इन्द्रम्। सुत्रामाणमि
तिसुत्रामाणम्। सवितारम्। चक्षणम्। भिषजाम्। पतिम्। चनस्प
तिम्। प्रियम्। पाथसा। ना। भेषजम्। देवानाम्। अनुपूर्व इत्यनुऽपूर्वः। अनु
तेजसा। नुषाणः। अग्निः। भेषजम्॥ १२॥ अश्विनो। जागस्य। चुपाम

॥७॥ मेदस॰जुषेताम्। हविः सरस्वतीम्। मेषस्य। जुषताम्। इन्द्रम्।
कृषभस्य। वृषणौ। अश्विनौ। सरस्वतीम्। इन्द्रम्। सुत्रामाणमिति
सु॰त्रामाणम्। इमे। सोमाः। सुरामाणः। ओजसः। न। मेषैः। कृषु
भैः। सुताः। त्रेष्ठेन। न। तेजसा। इति। तेजसा। मिमिक्षुः। घृतेन। मधुमत्। मासरेण। परिष्कृतान्। परिस्कृता इति परि॰स्कृतान्।
शुक्रान्। पयस्वतः। अमृतान्। प्रास्थिता इति प्र॰स्थिताः। वः॥ ॥१०॥
मधुश्चुत इति मधु॰श्चुतः। तान्। अश्विना। सरस्वती। पिबन्तु॥ ॥७॥

मरुत्वन्तम्। वृषणम्। अश्विनौ। छागस्य। हविषः। आत्तम्। अधः।
मध्यमैः। मेदः। उभयतः। मिसतः। भृतम्। पुरा। द्वाभ्याम्। इति द्वा॰भ्याम्।
भ॰पुरा। पौरुषेयात्। गृभः। घस्तम्। नूनम्। घासे। अज्राणाम्।
मिति घासे॰अज्राणाम्। बर्वसप्रथमानामिति बर्वस॰प्रथमानाम्।
नाम्। सुमक्षराणामिति सुम॰क्षराणाम्। शुक्रकट्यानामि
ति शुक्र॰कट्यानाम्। अग्निष्वात्तानाम्। अग्निस्वात्तानामि
त्यग्नि॰स्वात्तानाम्। पीवोपवसनानामिति पीवः॰उपवसनानाम्।

॥८॥ म॒पा॒श्चुत॒॑ श्रोणि॑त॒॒ स्रि॒ता॒मृत॒॒ उ॒स्रा॒दृत॑ इ॒स्कृता॒ सा॒दृत॒॑
अङ्गा॑दङ्गा॒त्सम्भ॑वन्ता॒ अङ्गा॑त॒ अव॑त्ताना॒म् कर॑त॒॒ एवा॒ अ॒
श्विना॑ जु॒षेता॒म् ह॒विर्॰ र॑मि॒दया॑ ॥४॰॥ सर॑स्वतीम् मे॒षस्य॑
आ॒ व्र॒यन्त॒ च॑सत॒ कर॑त॒ एव॒म् सर॑स्वती॒ जु॒ष॒ता॒म् इन्द्र॑म्
कृ॒ष्णभ॑स्य॒ इन्द्रि॑य॒॒ ॥५॥ व॒न॒स्पति॒म् अ॒भि॒॑ हि॒ पि॒ष्ट॒तम॑या॒ वि॒
पि॒ष्ट॒तम॑या॒ रू॒पाण॑यो॒ अधि॑ता॒ ब्ध॒त्रो॒ अ॒श्वि॒ना॒॒ का॒ग॒स्य॒ हू॒॒ याम॒॒॑
वि॒श्व॒॒ प्रि॒या॒ धामा॑नि॒ सर॑स्वत्या॒॒ मे॒ष॒स्य॒ इन्द्र॑स्य॒ कृ॒ष्णभ॑स्य॒ ॥८॥

अ॒ग्ने॒॒ सोम॑स्य॒ इन्द्र॑स्य॒ सु॒त्रा॒ण्य॒॒ इति॑ सु॒त्रा॒ण्य॒॒॑ सवि॑तु॒॒ ब्ध॒ण॒
व॒न॒स्प॒ते॒॒ प्रि॒या॒ पाथो॑ ऽसि॒ दे॒वा॒ना॒म् आ॒ज्य॒पा॒ना॒मि॒त्या॒ज्य॒पा॒
ना॒म् अ॒ग्ने॒॒ हे॒तु॒॒ तत्रे॑। ए॒ता॒न्॒ प्र॒स्तु॒षे॒ वेति॑ प्रस्तु॒त्य॒॑ इ॒व॒ उ॒प॒स्तु॒
त्ये॒ वेत्यु॑पस्तु॒त्य॒॑ इ॒व॒ उ॒पा॒वे॒त्र॒क्षदि॒त्यु॑पा॒ अव॑त्रक्षत॒ रो॒भा॒य॒स॒॒ इ॒
वेति॑रोभायस॒॒ इ॒व॒ कृ॒त्नी॒ कर॑त॒ एव॒म् दे॒वृ॒॒ व॒न॒स्पति॒॒ ॥९॥ अ॒
ग्नि॒म्॒ स्वि॒ष्ट॒कृ॒त॒मि॒ति॑ स्विष्ट॒कृ॒त॒म्॒ अ॒या॒ट्॒ अ॒ग्नि॒॒ ब॒क्ष॒त॒॒ ब॒
क्ष॒त॒॒ स्व॒म्॒ म॒हि॒मा॒ने॒म्॒ आ॒ य॒ज॒ता॒म्॒ ए॒ज्ज॒॒ इ॒त्या॒॒ इ॒ज्ज्या॒॒ इ॒ष्ट॒॒

॥९॥ कृणोतु॥ सजोअजातवेदसइतिजातवेदाः॥४३॥ देवम॥ बर्हिःसरस्व
तीसुदेवमितिसुदेवम॥ इन्द्रेअश्विनातेजोयनावक्षुःअ यो॥
र्हिर्भागदधःइन्द्रियम॥ वसुवनइतिवसुचमेवसुधेयस्येति
वसुधेयस्यम॥ अन्तुष्यज्ञे॥४४॥ देवाःद्वारोअश्विनाभिषजा॥
इन्द्रेसरस्वतीप्राणम॥ नावीर्य्यम॥ नासिकाभ्यांदधःइन्द्रियम॥
॥४५॥ देवीःइतिदेवीउषसौउषसाविषुषसौअश्विनासुत्रा ॥ ५ ॥
मोतिसुत्रामाइन्द्रेसरस्वतीबलम॥ नोधात्तम॥ अस्मेउषा ॥ ९ ॥

॥ धाम॥ दधुःइन्द्रियम॥४६॥ देवीःइतीदेवीजोष्ट्रीःइतिजोष्ट्री॥
सरस्वतीअश्विनाइन्द्रेमअवर्द्धयन॥ श्रोत्रेम॥ नाकर्णयोःयशः॥
जोष्ट्रीभ्यांम॥ दधुःइन्द्रियम॥४७॥ देवीःइतिदेवीऊर्ज्जाहुतीः
इत्यूर्ज्जाअहुतीदुघेःइतिदुघेसुदुघेतिसुदुघाइन्द्रेसरस्व
तीअश्विनाभिषजाअवतुःशुक्रम॥ नज्योतिःस्तनयोः॥
आहुतीःइत्याहुतीधत्तेःइन्द्रियम॥४८॥ देवानांम॥ भिषजा॥
होतारौइन्द्रेमअश्विनाचषकूरेरितेवषट्कारैःसरस्व

देवा

॥२०॥ ती॥त्विषिम्॥ना॥हृदये॥मतिम्॥होत्रे॥भ्यामितिहोत्रे॥भ्याम्॥दधुः॥इन्द्रि
यम्॥४॥देवाः॥तिस्रः॥तिस्रः॥देवीः॥अश्विना॥इडा॥सरस्वती॥भू
षम्॥नामधेयाभ्याम्॥इन्द्राय॥दधुः॥इन्द्रियम्॥५॥देवः॥इन्द्रः॥
नराशः॥सः॥त्रिवृत्॥थः॥इतित्रिवृत्॥थेन॥सरस्वत्या॥अश्विभ्यामि
त्यश्विभ्याम्॥इयते॥रथः॥रेतः॥ना॥रूपम्॥अमृतम्॥जनित्रम्॥इन्द्र
वा॥स्वष्टा॥दधत्॥इन्द्रियाणि॥६॥देवेः॥देवैः॥वनस्पतिभिः॥हिरण्ये॥ष्म॥
पर्ण॥इति॥हिरण्ये॥पर्णम्॥अश्विभ्यामित्यश्विभ्याम्॥सरस्वत्या॥सुषि॥७॥

॥२१॥ ष्टुतेः॥इन्द्रा॥य॥सुतेः॥मधु॥ओं॥नमः॥नाः॥कृतिः॥ऋषभः॥नः॥भामम्॥व
नस्पतिः॥नुः॥दधत्॥इन्द्रियाणि॥१॥देवम्॥बर्हिः॥वारितीनाम्॥
अङ्कुरः॥स्तीर्णम्॥अश्विभ्यामित्यश्विभ्याम्॥ऊर्णम्रदाः॥इस्फ्यः॥स्त्र
क्॥सरस्वत्या॥स्रुचः॥इन्द्रा॥तेः॥सदः॥इतीन्द्राय॥सुन्वा॥राजानम्॥व
र्हिषा॥दधुः॥इन्द्रियम्॥१॥देवः॥अग्निः॥स्विष्टकृत्॥इतिस्विष्टकृ
त्॥देवान्॥यक्षत्॥यथायथमितियथा॥यथम्॥होतारः॥इन्द्रम्॥
अश्विना॥घर्मा॥वाचम्॥सरस्वतीम्॥अग्निम्॥सोमम्॥स्विष्टकृत्

तिस्विष्टा।कृत।स्विष्टः इतिसु।इष्टन।इन्द्र।सुत्रामेतिसु।त्रामा।सविता।
वनस्पतिभिरुक्षभिरुष्टा।देवेभ्यः।वनस्पतिः।स्विष्टः इतिसु।इष्टा।देवेभ्यः।
आज्यपाः इत्याज्यऽपाः।स्विष्टः इतिसु।इष्टन।अग्निः।अग्निना।हो
त्रा।होत्रे।स्विष्टः कृदितिस्विष्टऽकृत्।अग्नीत।दधत।इन्द्रियम।ऊर्ज
म्।अपचीतिमित्यपऽचितिम्।सुधाम्॥५४॥अग्निम्।अघ।हो
तारम्।अवृणीत।अयम्।यजमानः।पञ्चभिः।पक्तीः।पञ्चभिः।पुरो
डाशैः।बहून्।अश्विभ्यामितिअश्विऽभ्याम्।छागम्।सरस्वत्यैमेष ॥५५॥
ऋषम्।सुत्रामणेऽश्विभ्यामितिअश्विऽभ्याम्।सरस्वत्यै।इन्द्राय। ॥१॥

म्।इन्द्रायेति।सुत्राण्मा इतिसुऽत्राण्मा।सुरासोमानितिसुरा।सोमान्॥५५॥
सुपस्था इतिसुऽउपस्थाः।अघ।देवेभ्यः।वनस्पतिः।अभवत्।अश्विभ्या
मित्यश्विऽभ्याम्।छागेन।सरस्वत्यै।मेषेण।इन्द्राय।ऋषभेण।अक्षै
न्।तान्।मेदस्तः।प्रति।पचत।अगर्भाषत।अवीरधन्त।पुरोडाशैः।
अर्पन्।अश्विना।सरस्वती।इन्द्रम्।सुत्रामेतिसुऽत्रामा।सुरासोमानि
तिसुरासोमान्॥५६॥स्रामा।अघ।ऋषे।आर्षेय।ऋषीणाम्।नृपा
न्।अवृणीत।अयम्।यजमानः।चतुर्भ्यः इतिचतुर्ऽभ्यः।आसद्यं ते

प्यः इति सम्। गतिभ्यम एषः मे। देवेषु। वसु। धारि। आ। सुस्पृते। इति।
ता। या। देवाः। देवाः। दानानि। अदुः। तानि। अस्मे। आ। चुः। गास्व। आ। चु।
गुरुस्व। इषितः। च। होतुः। असि। भद्रः। वाक्। आयेति। भद्रः। वाक्। आय। प्रेषि
तः। इति। प्रा। ईषितः। मानुषम्। सूक्तम्। वाक्। काय। इति। सूक्तवाक
मु। उक्त। ब्रूहि॥ ५७॥ ॥ इति वाजसनेयसंहितायां पदपाठे एकवि
ंशतिमोऽध्यायः॥ २१॥ ॥ हरिः ओम्॥ ॥ तेजः। असि। शुक्रम्। अमृतम्॥ राम॥
म्। आयुष्यः। आयुः। पाः। इति। आयुः। मे। पाहि। आ। दुः॥ १२॥

इमाम्। अगृभ्णन्। रशनाम्। ऋतस्य। पूर्वे। आयुषि। विदथेषु। कवः
सः। नः। अस्मिन्। सुते। आ। बभूवुः। ऋतस्य। सामन्। सरम्। आ
रपन्ती। इत्या। रपन्ती॥ ॥ अभिधाः। इति। अभि। धोः। असि। भुवनम्। वन्ता।
सः। त्वम्। अग्निम्। वैश्वानरम्। सप्रथसम्। इति। सप्रथसम्। गच्छ। स्वा
हा। कृतः। इति। स्वाहा। कृतान्॥ ॥ सगः। इति। स्वगा। इति। आ। देवेभ्यः। प्रजापत
ये। इति। प्रजा। पतये। ब्रह्मन्। अश्वम्। भरन्। स्वा। देवेभ्यः। प्रजापतये।
इति। प्रजा। पतये। तेना। राध्यासम्। तम्। बुधानाः। देवेभ्यः। प्रजापतये।

इतिप्रजापतयेनेनोरुध्रुहि॥४॥प्रजापतयइतिप्रजापतये।त्वा।
जुष्टम्।प्रोक्षामि।इन्द्राग्निभ्यामितीन्द्राग्निभ्याम्।छागयवा।विश्वेभ्यः
देवेभ्यःसर्वेभ्यःदेवेभ्यःमेधा।अवत्तम्।जिघ्रा।सतिातम्।अभिअ
मीतिावरुण।पुरोमरुतःपुरोश्वः॥५॥अपाम्।सोमस्यासवित्रे।
छागयवा।विष्णवे।इन्द्रायाबृहस्पतयेमित्रायाछगणाय॥६॥हिंका
रायेतिहिम्।काराय।हिंक्रतायेतिहिम्।क्रतायाक्रन्दति।अनुक्रन्द॥सम॥
यसेवाक्रन्दायाप्रोथतेप्रप्रोथायेतिप्राप्रोथाय।गंधायाघ्राता॥७॥

यानिविष्णयेतिनिविष्णय।उपविष्णयेउपविष्णय।संदितायेति
सम्दितायावपतेआसीनाय।रायानायास्वपतेजाग्रते।कू
जतेप्रबुहूयेतिप्रबुहूय।विजृंभमाणायेतिविजृंभमाणाय
विरक्तायेतिविरक्ताय।सटहानायेतिसम्हानाय।उपस्थितायेति
उपस्थीताय।आयनायेत्या।अयनाय।प्रायणायाप्रायनायेति
प्रअयनाय॥७॥धावतेधावते।उद्द्रवायेउत्द्रवाय।उद्द्रुतायेति
उत्द्रुताय।शुष्कायशुष्कताय।निषण्णायनिसन्नायेतिनि।

सन्नाय॥उश्रितताय॥जुवाय॥वलाय॥विवर्त्तमानायेतिवि॥वर्त्तमाना
याविरक्तायेतिवि॥रक्ताय॥विधून्वानायेतिवि॥धून्वानाय॥विधूता
येतिवि॥धूताय॥शुश्रुषमाणाय॥शुश्रूषते॥ईक्षमाणाय॥ईक्षितायं॥
वीक्षितायेतिवि॥ईक्षिताय॥निमेषायेतिनि॥मेषाय॥वतं॥अस्ति॥
तेभ्यः॥पिवति॥मूत्रम्॥करोति॥कुर्वते॥हुताय॥८॥हिरण्यपाणि
मितिहिरण्य॥पाणिम्॥ऊतये॥सवितारम्॥उप॥क्षये॥सन्नेत्ता॥१२५॥
देवस्य॥पदम्॥९॥देवस्य॥चेतनम्॥महीम्॥प्र॥सवितुः॥हवामहे॥१२४॥

सुमतिमितिसु॥मतिम्॥सुराधसमितिसुऽराधसम्॥२॥सुष्टु
तिम्॥सुस्तुमितिसु॥स्तुतिम्॥सुमतावृधेन॥सुमतिवृधः॥इतिसुमति॥
धः॥तिम्॥सवितुः॥ईमहे॥प्रार्दवाय॥मतीविदे॥मतिविदितिम॥
विदे॥१॥तिम्॥सत्पतिमितिसत्॥पतिम्॥महे॥सवितारम्॥उप॥
क्षये॥आसवमिति॥सवम्॥देववीतय॥इतिदेव॥वीतये॥२॥देवस्य
सवितुः॥मतिम्॥आसवमिति॥सवम्॥विश्वदेवमितिविश्वा॥देवम्
॥धिया॥भगम्॥मनामहे॥३॥अग्निम्॥स्तोमेन॥बोधय॥समि
धानाइतिसम्॥इधानः॥अमर्त्यम्॥हव्या॥देवेषु॥नः॥दधात्॥४॥

१।२५॥ सेन॒ हव्या॒वाडिति॑ हव्य॒। वाट्। अम॑र्त्यन॒ उशि॑क्। दू॒तेन॑ चनो॒हित॒ इ॒
ति॑ चनः॒हित॑। अग्नि॑। धि॒या। सम्। कृ॒णव॑ति॒ म॒ इ॒त्य॒ग्निम्। दू॒
तम्। पु॒रु॒ऽधे॒। हव्य॒वाह॒मिति॑ हव्य॒ऽवाह॑म्। उप॑। ब्रुवे॒। दे॒वा॒। आ। सा
दया॑त्। इ॒ह॒। १॒॑। अग्नी॒ऽइन॑। हि। प॒व॒मा॒न॒। स्व॒र्ऽदृश॑म्। वि॒ऽधारः॑ इति॑
वि॒ऽधारः॑। शक्म॑ना। पय॑सा। गोऽजी॑रया। इ॒ह। मा॒। पु॒रु॒ऽधे॒। इति॑ पुरुऽधे॒। आ॒। ३॒॑। अभू॑रिति॑। भू॒त्। मा॒त्रा॒ऽप्रभू॑रिति॑ मात्राऽप्रभूः॑। इति॑ ॥ ४॥
भूः॑। पि॒त्रा॒। अश्वे॑न। अ॒सि॒। हय॑ऽइन। अ॒सि॒। मय॑ऽइन। अ॒सि॒। नृ॒ऽम॒णाः॑। न॒। नृ॒ऽम॒नाः॑। इति॑ नृऽमनाः॑। न॒। सु॒ऽम॒नाः॑। वि॒ऽशु॒ध॒। ना॒मा॒। अ॒सि॒। स्त्रि॒या॒। नो॒। मा॒। पत्ये॑। अनु॑। ई॒हि॒। देवा॑ऽइन। आ॒त्म॒ऽपा॒लः॑। इ॒या॒त्। मा॒। अ॒ग्ने॒। ए॒तम्। देवे॑भ्यः॑ऽइन। अश्व॑म्। मे॒धा॒ये॒। प्रो॒क्षि॒त॒म्। इति॑ प्रऽउक्षितम्। र॒क्ष॒ता॒। इ॒ह॒। र॒ति॒ऽरमृ॑ता॒। मा॒। धृ॒ति॒ऽस्वधा॑। इति॑ धृति॒ऽस्वधा॑। इति॑ स्वाहा॑ ॥ ८॥
काया॑। कुत्स्मै॑। कु॒त्स्मै॒। आधि॑ऽमिता॒। धि॒म्। आधि॑ऽताया॒। इ॒या॒। धीता॑
या॒। मन॑ऽइन। प्र॒जाऽप॑तया॒। इति॑ प्रजाऽप॑तये। चि॒त्त॒म्। वि॒ऽज्ञा॒ता॒या॒। इति॑
वि॒ऽज्ञा॒त॒या॒। आदि॑से। मे॒। सु॒ऽमृ॒डी॒का॒या॒। इति॑ सु॒ऽमृ॒डी॒काये॑।

सरस्वत्यै॥ पावकायै॥ बृहत्यै॥ पक्ष्यै॥ प्रपथ्यायेति प्र॥ पथ्यायै॥ नरं
धिषायै॥ त्वष्ट्रे॥ तुरीपायै॥ पुरंधिपायेति पुरं॥ धिपायै॥ द्विपदे॥ नि
भूयपायेति निभूय॥ पायै॥ त्विषिं॥ विशायेति त्विषिं॥ विशायै॥ ॥६॥
आव्रश्चनं॥ व्रश्चनः॥ व्रश्च वर्च्चसीति व्रश्च वर्च्चसी॥ जायुतां॥
आ॥ राष्ट्रे॥ राजन्यः॥ शूर॥ इषव्यः॥ अतिव्याधीत्यति॥ व्याधी॥
महारथ इति महारथः॥ जायुतां॥ दोग्ध्री॥ धेनुः॥ वोढा॥ अ॥ नड्वान्॥
नड्वान्॥ आशुः॥ सप्तिः॥ पुरंधिरिति पुरं॥ धिः॥ योषा॥ जिष्णुः॥ ॥७॥

रथेष्ठाः॥ रथेस्था इति रथे॥ स्थाः॥ सभेयः॥ युवा॥ आ॥ अस्यो॥ य
जमानस्य॥ वीरः॥ जायुतां॥ निकामेनिकामः॥ इति निकामे॥ नि
कामे॥ नः॥ पर्जन्यः॥ वर्षतु॥ फलवत्यः॥ इति फले॥ वत्यः॥ नः॥ ओ
षधयः॥ पच्यन्तां॥ योगक्षेमः॥ इति योग॥ क्षेमः॥ नः॥ कल्पन्तां॥
॥८॥ चक्षुषे॥ श्रोत्राय॥ वाचे॥ मनसे॥ ॥९॥ प्राच्यै॥ दिशे॥ अव्यै
॥ दक्षिणायै॥ प्रतीच्यै॥ उदीच्यै॥ ऊर्ध्वायै॥ अवाच्यै॥ अन्तरिक्षा
॥१०॥ अघ्न्याः॥ इयं॥ गौः॥ अघ्न्या॥ इति वा॥ एनां॥ ऊदकायं॥ ति

ईतीभ्यः स्त्रवैतीभ्यः स्यदमानाभ्यः कृप्यो भ्यः सृघाभ्यः धाराभ्यः
भ्यः अर्णवाय समुद्राय सरिराय स्वाहा तीर्थाय धूमाय अभ्राय
मेघाय विद्योतमानाय विद्योतमानाय स्तनयते
अवस्फूर्जते स्फूर्जते वर्षते अवस्फूर्जते स्फूर्जते वर्षते
उग्राय भीमाय उग्रहस्ताय हरिकेशाय सेनाभ्यः सेनानिभ्यः
हन्त्रीभ्यः दुन्दुभ्यायै नार्तायै ॥ १७ ॥
इन्द्राय पृथिव्यै अन्तरिक्षाय दिवे दिग्भ्यः इतिदिग्भ्यः आ ॥ १७ ॥

ग्रामेभ्यः उद्यो दिग्भ्यः अवान्तरदिशाभ्यः नक्षत्रेभ्यः नक्षत्रियेभ्यः अ
होरात्रेभ्यः अर्धमासेभ्यः इत्यर्धमासेभ्यः मासेभ्यः ऋतुभ्यः
इत्यृतुभ्यः संवत्सराय द्यावापृथिवीभ्यां चन्द्रा
य सूर्याय रात्रिभ्यः इतिरात्रिभ्यः वसुभ्यः इतिवसुभ्यः
रुद्रेभ्यः आदित्येभ्यः मरुद्भ्यः इतिमरुद्भ्यः विश्वेभ्यः देवेभ्यः
भूम्यै शर्वाय वनस्पतिभ्यः इतिवनस्पतिभ्यः पुष्पेभ्यः
फलेभ्यः ओषधीभ्यः परिप्लवेभ्यः इतिपरिप्लवेभ्यः चरायरेभ्यः

॥१८॥ सुरीसुपेभ्यः॥२५॥ आसवे॒ चसवे॒ द्विभुव॒ इति॒ द्वि॒भुवे॒ द्विवस्थ
ते॒ गणश्रिय॒ इति॒ गणश्रियै॒ गण॒पत॒य॒ इति॒ गण॒पत॒यो॒ अ॒
भिभुव॒ इत्य॑भि॒भुवे॒ अधि॒पत॒य॒ इ॒त्यधि॒पत॒यो॒ सू॒षाय॒ सुदु
सू॒र्प्पाय॒ इति॒ सम्॒ सुर्प्पाय॒ चुद्राय॒ ज्ञ॒ इति॒ मू॒लिम्लू॒चाय॒ दि
वो॒ पत॒य॒ते॒ दुषाय॒ उज्ज्या॒य॒ स्वरि॒ति॒ स्वः॒ स्वाहा॒ मुद्गे॒ अश्व॑
विनु॒ इति॒ वि॒ अश्व॑विते॥२७॥ प्राणा॒ अपा॒न॒ इ॒त्य॑पा॒ आन॑॥ राम॥
धान॒ इति॒ वि॒ आन॒ उदा॒ना॒ इ॒त्यु॑दा॒ना॒ आन॑ इ॒ति॒ सम॒ आन॒ इति॒ ॥१८॥

सम्॒ आन॑ला॒ऽ॥ एक॑स्मै॒ द्वाभ्या॑म्॒ त्रया॑य॒ एक॑त्रिंशते॒ स्वे क॑
त्रिंशाय॒ स्तु॒ष्या॒ इति॒ वि॒ उ॒ष्टि॒ स्वर्गा॒ये॒ति॒ स्वर्गा॒य॑॥२९॥
॥ हरिः ओं म॥ ॥ इति॒ वाज॑सनेये संहितायां प॒दे॒ द्वा॒ त्रिं॒शो॒ऽध्या
यः॥ ॥ हरिः ओं म॥ प्रजा॑पत॒य॒ इति॒ प्रजा॑॥ पत॒यो॒ त्वा॒ जु॒ष्टं
म॒ गृ॒ह्णा॒मि॒ सू॒र्य्यस्य॒ ते॒ महि॒मा॒ वर्च॑ ते॒ अह॑म्॒ संव॑त्सरे॒ म॒
हि॒मा॒ सं॒ब॒भू॒वे॒ति॒ सम्॒ ब॒भू॒व॒ चा॒यो॒ अ॒न्तरि॑क्षे॒ दि॒वि॒ सं
द्यौ॒ ते॒ऽसौ॒ ते॒ महि॒म्नो॒ प्रजा॑पत॒य॒ इति॒ प्रजा॑॥ पत॒यो॒ स्वाहा॒

देवेभ्यः॥१॥ अनु प्राणतः॥ निमिषतः इति निमिषतः मुहूर्त्ता इति
मुहूर्त्ताः एकः इतः राजा जगतः बभूवः अनेः ईशः अस्याः द्विपदः इति द्विपदः चतुष्पदः॥ चतुष्पदः इति चतुष्पदः चन्द्रमाः रात्रौः पृथिव्याम्॥ अग्नेः नक्षत्रेषु॥ चन्द्रमसि॥ देवेभ्यः स्वाहा॥२॥ बृहन्॥ बृहत्॥ अनुष्टुभम्॥ चरन्तम्॥ परि॥ तस्थुषः रोचन्तेः रोचना॥ दिवि॥३॥ बृहन्॥ अस्याः कामः॥ हरिः इति हरीः चिपेक्षसेति॥ विपेक्षसा॥ रथेः शोणाः धृष्णुः इति धृष्णुः नृ॥१२९॥

वाससेति नृ॥ वाहसा॥४॥ अनु॥ वातः अपनः अगन्॥ नाम॥ प्रियाः
मा॥ इन्द्रस्य॥ तन्वम्॥ एतम्॥ स्तोतः अनेनाः पुथा॥ पुनः अश्वम्॥
आ॥ वर्त्तयासि॥ नभा पा॥ द्वसेः सा॥ अनु॥ त्वा॥ जाः न॥ शची
न॥ अर्च॥ गर्भः एतत्॥ अन्तम्॥ अन्तः देवाः एतत्॥ अन्नम्॥
अद्धि॥ प्रजापतेः इति प्रजापतेः कः॥ सित्॥ एकाकी॥ चरति॥ क्व॥ उ॥ स्वित्॥ जायते॥ पुनरिति पुनः किम्॥ सित्॥ हिमस्य॥ भेषजम्॥ किम्॥ उ॥ स्वित्॥ आवपनम्॥ इति आवपनम्॥ म्

हन्। ~~[illegible]~~ ॥७॥ सर्व्वेन एकाकी। चरति। चन्द्रमा। जा
यते। पुनरिति पुनः॥ अग्निः। हिमस्य। भेषजम्। भूमिः। आवपनम्।
द्यौः। वर्षनम्। मुहन्॥८॥ कासित्। आसीत्। पूर्व्वचित्तिरिति पूर्व्वे।
चित्तिः। किम्। स्वित्। आसीत्। बृहन्। वयः। कम्। स्वित्। आसीत्।
पृलिप्पिला। कासित्। आसीत्। विश्रोगिला॥९॥ द्यौः। आसीत्।
पूर्व्वचित्तिः। पूर्व्वचित्तिः। अश्वः। आसीत्। बृहन्। वयः। अविः। आ॥१०॥
सीत्। पिलिप्पिला। रात्रिः। आसीत्। विश्रोगिला॥१०॥ ब्रायुरिति॥२०॥

सूचेतः। अवतु। अस्तिनः। ग्रीवाः। इति। तिस्रः। ग्रीवाः। उरसे। पृष्ठ्यः। चमू
सः। शल्मलिः। ग्रध्यः। एषवः। स्पशः। गृध्रः। सचाः। पट्टिः। इति। पट्टाः। मि
त्रः। चतुर्भिः। इति। चतुरः। मित्रः। आ। इतु। अगत्। अत्रा। अहः। च। नः। अ
वतु। नमः। अग्नये॥११॥ सः। त्रितः। इति। सप्त। त्रितः। एनम्। नः। अवतु। इति। सप्त
सः। त्रितः। इति। सप्त। त्रितः। एनम्। नः। हर्यः। सः। त्रितः। इति। सप्त। त्रि
तः। नः। अप्सिषत्। सुऽअजाः। इत्। सुऽजाः। इत्। ह। आस। सोमपुरोगवः। इ
ति। सोमपुरोगवः॥१२॥ सुऽयमा। वाजिनी। तन्वा। कल्पयस्व। अजस्र

॥२१॥ नुष्टुवा॒ मह्मि॒मा॒ ते॒ अन्ये॑ना॒ ना॒ सन्न॑मु॒ इति॒ सम्॒ न॒ ौ॥१॥ ना॒ वै॒ ऊँ॒ इ॒
नौ॒ ए॒त॒त्॒ ना॒ म्नि॒यु॒से॒ ना॒ रि॒ष्प॒ दे॒वा॒न॒ इ॒त्॒ ए॒ब्रि॒ पु॒थि॒भि॒रि॒ति॒पु॒थि॒
भि॒स्॒ सु॒गे॒भि॒रि॒ति॒सु॒ गे॒भि॒॒ यत्रा॒ आस॑ते॒ सुऽकृ॑तः॒ इ॒ति॒सु॒ऽकृ॑तः॒ यत्र॑
ते॒ य॒युः॒ तत्रो॒ ना॒ दे॒वः॒ सवि॒ता॒ दृ॒धा॒तु॒॥२॥ अ॒ग्निः॒ प॒शु॒रा॒ऽआ॒त्मी
न॒ा॒ ते॒ना॒ अ॒य॒ज॒न्त॒ ता॒सः॒ ए॒त॒म्॒ लो॒क॒म्॒ अ॒श्व॒सु॒त॒॒ यस्मि॑न्॒ अ॒ग्निः॒ स॒मि॒द्ध॒ः॒
ते॒॒ लो॒कः॒ भ॒वि॒ष्य॒ति॒॒ तम्॒ जे॒ष्य॒सि॒॒ वि॒द्वा॒ ए॒ताः॒ अ॒प॒से॒ वा॒युः॒ स॒मि॒द्ध॒ः॒ रा॒म॒न्॒॥
॥३॥ अम्बे॒॒ अम्बि॑के॒॒ अम्बा॑लिके॒॒ न॒॒ मा॒ न॒॒ य॒ति॒॒ क॒ने॒च॒न॒॒ स॒स॒स्ति॒॥ २१॥

अ॒श्व॒क्रे॒ते॒ सु॒भ॒द्रि॒के॒ति॒सु॒भ॒द्रि॒के॒॒ काम्पी॑लवासी॒ना॒मि॒ती॒कां॒पि
ला॒ वा॒सि॒ नी॒म्॒॥४॥ गृ॒णा॒ना॒ नी॒म्॒ ना॒ गृ॒ण॒प॒ति॒मि॒ति॒गृ॒ण॒॒ प॒ति॒म्॒ ह॒वा
म॒हे॒॒ प्रि॒या॒णा॒म्॒ प्रि॒य॒प॒ति॒मि॒ति॒प्रि॒या॒ प॒ति॒म्॒ नि॒धी॒ना॒मि॒ति॒नि॒ऽधी
ना॒म्॒ नि॒धि॒प॒ति॒मि॒ति॒नि॒ऽधि॒॒ प॒ति॒म्॒ च॒सो॒ इ॒ति॒ च॒सो॒॒ म॒म॒॒ आ॒॒ अ॒ह॒
म॒॒ अ॒ज॒नि॒॒ गर्भ॑धिमि॒ति॒ गर्भ॒॑ धि॒म॒॒ आ॒॒ त्व॒म्॒ अ॒ज॒सि॒॒ गर्भ॑धमि
ति॒ गर्भ॒॑ धम्॥७॥ तौ॒॒ द्रु॒भी॒॒ च॒तु॒रः॒॒ पु॒रः॒॒ सु॒म्न॒सा॒र॒या॒ ए॒ति॒सु॒म्॒॥
प्रसा॑रया॒ ना॒ स्व॒गा॒॒ इ॒ति॒॒ स्व॒॒ गा॒॒ लो॒के॒॒ प्र॒॒ तृ॒णा॒ना॒थ॒म्॒ च॒षा॒॒ धा॒ज॒॒

॥२२॥ रतो॑धाः॒ इति॑ रेतः॑धाः॑ रेतः॑ दधातु॥१॥ उत्स॑स्याः॒ इक्त॑ासक्थ॑म॥
अर्वा॑गुदः॑म॑ धे॒हि॒ सम॑ अ॒ङ्गी॑म॑ चा॒रु॒या॒ च॒क्षु॒षा॒ वः॑ स्त्री॒णा॑म॑
॥ज्ञा॒व॒भो॒ज॒नः॒ इति॑ ज्ञा॒व॒भो॒ज॒न॑म॑॥२॥ श॒कः॑ अ॒सु॒के॒ शा॒कु॒त्ति॒का॑
आ॒ह॒ले॒कः॒ इति॑ च॒र्च्च॒ति॒ आ॒ह॒न्ति॒ गु॒भे॒ प॒स॒न॑नि॑ गु॒ला॑ लो॒ति॑
धा॒र॒का॑॥२॥ श॒कः॑ अ॒सु॒के॒ शा॒कु॒त्ति॒के॒ चि॒व॒क्ष॒त॒ इ॒वे॒ति॒ वि॒व॒क्ष॒त॑म॑
इ॒व॒ ते॒ मु॒ख॑म॑ अ॒ङ्गू॒र्ष्वौ॑ इ॒व॒ ऊ॒र्ष्वौ॑ मा॒ नु॒ल॑म॑ अ॒भि॒ भा॒षु॒था॒ म॑म॑॥
॥२॥ मा॒ता॑ च॒ ते॒ पि॒ता॑ च॒ ते॒ अ॒ग्र॑म॑ च॒क्ष॒स्या॒ रो॒ह॒त॒ प्र॒ति॒ल॒॥२२॥

मि॑ इति॑ ते॒ पि॒ता॑ गु॒भे॒ मु॒ष्टि॑म॑ अ॒त॒ट॒ सं॒यु॒त॑॥२॥ अग्रे॑ च॒क्ष॒स्या॑
क्री॒डु॒त॒ ते॒ अ॒ले॒न॒ मो॒त॒म॑ उ॒दः॑ बु॒ल्ला॑॥२॥ उ॒र्द्धम॑ एना॑म॑ उ॒त॑
श्रा॒प॒या॒ गि॒रौ॒ भा॒र॑म॑ हरन्ति॒ वे॒ति॒ हरे॑त्॥ इ॒व॑ अथा॑ अ॒स्मे॒ म॒ह्य॑म॑
ए॒धु॒ता॑म॑ शी॒ते॒ वाते॑ पु॒न॒न्नि॒ वे॒त्ति॒ पु॒न॒न॑॥ इ॒व॑॥२॥ उ॒र्द्धम॑ ए॒न॑म॑
उ॒त॑ श्र॒य॒ता॑म॑ अथा॑ अ॒स्म॒ मह्य॑म॑ ए॒ज॒तु॒॥२॥ श॒त॑ अ॒स्मा॒ न॑ अ॒ट॒
हु॒मे॒ धा॒ इ॒त्य॑ट॒ हु॒ मे॒ घ॒न॑ ह॒धु॒ सू॒ल॑म॑ उ॒पा॒न॑मु॒दि॒त्यै॒ अ॒त॒स॑त॑
मु॒ष्को॒ इ॒त॑ अ॒स्मा॒ अ॒ए॒ज॒त॒ अ॒मे॒ गो॒ग्रा॒फ॒ इ॒ति॒ गो॒ग्रे॒ गु॒कु॒ला॒ वि॒वे॒ति॒

रा कुलो ॥ इवा ॥ २६ ॥ अत्र देवासः नु लुलायगुमितिलुलायो गुमः प्रा त्रि
ष्टुभिनेमः अविषुनसुकथा दृष्टिर्वृषेनारी सुस्पर्शा अक्षिभुवा
दसक्थिभुवन यथा ॥ २७ ॥ अत्र हरिणः अवैतः अस्तिना पुरुषमा पु
रुषमन्यते सृष्टा अतः अर्वाङ्नारेसर्ज्ञीजागृतः पोषाय धनाय पुरुषं
॥ २८ ॥ बहुः मन्यते सृष्टौ अतः अर्वाङ्यि जारः ना पोषम् अ
नु मन्यते ॥ २९ ॥ दधिक्रावणः इतिदधिक्रा एवम अकारिषमिति ॥ ३० ॥
सोमे अश्वस्या वाजिनेषु सुरभिनः मुखा कृनु प्रा नः आयुषि ॥ ३१ ॥

षि तारिषत् ॥ ३२ ॥ गायत्री त्रिष्टुप् त्रिस्तुबितित्रिस्तुप् जगती अ
नुष्टुप् अनुस्तुबितानुस्तुप् पङ्क्या सहा बृहता उक्षिहा कुकुप्
मूचिभिः शम्यतु ता ॥ ३३ ॥ द्विपदाः इतिद्विपदाः चतुष्पदाः चतु
पदाः इतिचतुष्पदाः त्रिपदाः इतित्रिपदाः आः चषट्पदाः इ
तिषट्पदाः पदाः चिदुदाः इतिनिदुदाः आः चोदुदाः इतिमे उदाः
॥ ३४ ॥ मुहानाम्नः इतिमुहानाम्नः रेवत्यः चिधाः स्थात्रा नः
प्रभूवरीरितिप्रभूवरीः मेधाः चिद्युतः इतिविद्युतः चाचा ॥ ३५ ॥

॥२४॥ नार्व्यनतोपर्त्वन्तोमाद्विाचिन्वतुमनीषयाद्देनाकमापर्त्वन्।
दित्रोअस्यरजातानहरीणसस्तोनशुजेःशुन्ध्युन्तेकर्मभिरिति
कर्मोभिःअश्वस्यवाजिनेनासुचिसिमंशम्भुतुशम्पन्ता॥४॥
कृन्तत्रआथेतिकेशनाद्विाशास्तिकनेतोगात्रोणिशम्भुति
कृन्तआदर्कंतेशमिताकृचोऽश्कृतवेनतेकनुत्वनुष्यापप
द्वीशमितास्यद्विाशसनुसंचत्सरस्यतेजसाशमीभिश्शम्पंतु॥ शम॥
ज्ञांअहोरात्राणिमरुतनविष्णुर्मितिविलिष्टमासूर्यंवातेः॥२४॥

देव्यमअर्हन्विनत्वाआदर्प्यंतुद्विाचशासतुगात्रोणिपर्त्वनः
इतिपर्त्वनशनितोसिमंशकृण्वन्तुशम्पन्ता॥५॥ द्यौनितेपृथिवी
अन्तरिक्षमवायुनेक्रिडमपूणातुतेसर्व्वनतेनक्षत्रेनसह।
लोकमकृणोतुसाधुयेतिसाधुवा॥६॥ शमतेपरेभ्यगा
त्रेभ्यश्शमस्तुअवरेभ्यशंमास्थभ्यइदस्तुभ्यंनमज्ञ
भ्यइतिमज्ञाभ्यंशमाऊंइत्यूंआहतन्नेतवं॥७॥ किं
मास्वित्सर्व्वसमृग्मितिसर्व्वासमम्ज्योतिःकिमस्समुद्रस

॥ २५॥ मूमितिसमुद्रःसमम्सरःकिम्सित्पृथिव्ये॥ द्यौर्यानकस्या
मात्रोनाविवृतेऽ॥२५॥ अत्रा॥सर्ध्वसमूमितिसूर्ध्वःसमम्ज्यो
तिःद्यौःसमुद्रसमूमितिसमुद्रःसमम्सरःइन्द्रःपृथिव्ये॥
द्यौर्यानगोत्रेःतुमात्रानाविवृतेऽ॥२६॥ पृच्छामित्वात्व
चित्तयेदेवमत्रेतिदेवासत्रवादिःत्वमत्रमनसाजगंथ
मेषुचित्रेषुत्रिषुपदेषुएकऽइत्याइकःतेषुचित्रंभुवनं॥ २५॥
मआविवेशसोमाइतिविवेशाविवेश॥२७॥परिएमिपू॥ २५॥

थिव्यामुतद्यामेकेनाअंगेनादिवमस्यपृष्ठम्॥२५॥के
षुअन्तरियन्तेपुरुषआविवेशकानिअन्तरियन्तेपुरु
षेआर्पितानिएतत्तत्रमनउपबुभुत्सुसित्वाकिम्सित्त
नप्रतिवोचासिअत्रे॥२६॥पृच्छतिपृच्छासुअन्तरियन्ते
पुरुषेआविवेशतानिअन्तरियन्तेपुरुषेआर्पितानिएतत्
नाअत्रप्रतिमन्वानऽइतिप्रतिमन्वानःअरिमनामायया
मुसिउत्तरऽइन्मुतरत्तमत्॥२७॥कार्ष्मिअरेपित्रागिला
अपितेषुपदेषुअस्मिमेषुविश्वम्भुवनम्॥२५॥

आविवेशसोमाविवेश

क्रा॰इम्॰कुरुपित्रागिलेतिकुरु॰पित्रागिला॰क्रे॰ईम्॰आस्कन्दमि
सा॰स्कन्दम्॰अर्षति॰क्रे॰ईम्॰पथाम्॰वि॰सृप्तिति॰॥८॥अजा॰
अरे॰पित्रागिला॰श्चात्रित॰वि॰श्चर्दिति॰श्च॰वित॰कुरुपित्रागिले
तिकुरु॰पित्रागिला॰रात्रिः॰आस्कन्दमिसा॰स्कन्दम्॰अर्षति॰अ
हिः॰पथाम्॰वि॰सृप्तिति॰॥९॥कर्त्ति॰अस्या॰चिष्णोः॰चिस्थाऽइ
तिवि॰स्रसि॰कति॰अक्षरोणि॰कति॰होमासः॰कृतुधा॰समिद्धः॥॥रास॰॥
इतिसम्॰इद्धः॰अत्रस्पतो॰वि॰दथा॰पृछम्॰अत्र॰कति॰होतारः॥२७॥

कृतत्रा॰इडस्पतुत्रा॰ऋ॰अजन्ति॰॥५॥षट्॰अस्या॰चिष्टः॰चिस्था॰इतिवि॰
स्रसः॰रातम्॰अक्षरोणि॰अक्रीतिः॰होमाः॰समिधः॰इतिसम्॰इध्मः॰
कृतिस्रः॰अत्रस्पतो॰वि॰दथा॰प्रब्रवीमि॰सप्त॰होतारः॰कृतुत्रा॰
इडस्पतुत्रा॰ऋ॰अजन्ति॰॥६॥कः॰अस्या॰चिद्॰भुवनस्य॰नाभिम्॰कः॰
द्यावापृथिवीऽइतिद्यावा॰पृथिवी॰अन्तरिक्षम्॰कः॰सूर्य्यस्य॰चे
दः॰बृहतः॰जनित्रम्॰कः॰चेदः॰चिद्रसम्॰मृतोजाऽइतियतः॰जा॰
तःपरः॰चेदः॰अरुस्य॰अस्या॰भुवनस्य॰नाभिम्॰चेदः॰द्यावापृथिवीऽ

इतिघानांपृथिवी।अन्तरिक्षम्।वेदःसूर्यस्य।बृहतःजनित्रम्।
अथो।वेदुःबुध्नमस्य।अतोजाःइतियतःनाः॥५॥पृच्छामि।त्वा।
परम्।अन्तम्।पृथिव्याः।पृच्छामि।यत्र।भुवनस्य।नाभिः।पृच्छामि
त्वा।घृतस्यःअश्वस्य।रेतः।पृच्छामि।वाचः।परमम्।व्योमेतिवि।
॥५॥ष्यम्।वेदिः।परःअन्तेनःपृथिव्याः।अयम्।यज्ञः।भुवन
स्य।नाभिः।अयम्।सोमः।घृतस्यःअश्वस्य।रेतः।ब्रह्मा।अय ॥१५॥
म्।सोमःघृतस्यःअश्वस्य।रेतः।ब्रह्मा।अयम्।वाचः।परम्। ॥२७॥

म्।व्योमेतिवि।ओम्॥५५॥सुभूरितिसुऽभूः।स्वयम्भूरितिस्वयम्ऽ
भूः।प्रथमेःअन्तःमुहुतिःअर्णवेःदधेःहःगर्भम्।अतःजातः
प्रजापतिरितिप्रजाऽपतिः।पधःहोतः।यक्षत्।प्रजापतिःप्रजाऽ
पतिम्।सोमस्य।महिम्नेःयुषतम्।पिबेतु।सोमम्।होतःय
ज॥५७॥ *इतिराजसनेयसंहितायांपदक्रमेएकविंशतिमोध्यायः॥
॥हरिः३०॥अश्वेन।तूपरेःगोमृगःइतिगोःमृगःतेःप्राणापत्याःइ
तिप्राणाःपत्याःकृष्णग्रीवःइतिकृष्णाःग्रीवःअग्नेयःरराटेःपु

रस्तोतः। सुरस्तुतौ। मैत्रौ। अधस्तोत्। हन्वोः। अश्विनौ। अधोरामौ
विद्युधेरामौ। ओष्ठौ। सोमपोपसौ। नासाम्। सोर्व्वर्य्यौ
क्षौ। श्वेतौ। नासिकयोः। कृष्णौ। च। पार्श्वयोः। तास्रौ। लोमत्रासक्थाविति
लोमत्रा। सक्थौ। सक्थोः। नग्नहुः। श्वेतः। पुच्छे। इंद्राय। सुपुरुषा
येति सु। अपस्याय। चेष्टत्। चेष्टमाने। वामनः॥ रोहितः। धू
म्ररोहितः इति धूम्र। रोहितः। कुर्कुधूरोहितः इति कुर्कुधूरो ॥१५॥
हितः। तोसोम्याः। बभ्रुः। अरुणः। बभ्रुरिति। अरुणः। बभ्रुः। शुक ॥१६॥

बभ्रुरितिभुकः। बभ्रुणतः। बाहुणः। त्रितिरंधः। इतित्रितः। रंधः। अन्यतः।
त्रितिरंधः। इत्यन्यतः। त्रितिरंधः। सुमुक्तत्रितिरंधः। इतिसमुक्तात्रिति
रंधः। तः। मा। वित्राः। त्रितिबाहुरितित्रितिः। बाहुः। अन्यतः। त्रितिबा
हुरित्यन्यतः। त्रितिबाहुः। सुमुक्तत्रितिबाहुरितिसमुक्तात्रितिबाहुः
तः। गार्हस्पत्याः। एषतः। क्षुद्रएषतीतिक्षुद्रः। एषतः। स्थूलएषती
तिस्थूलः। एषतः। तः। मैत्रावरुण्यः। शंक्षुद्रकोलः। इतिक्षुद्रकोलः।
सर्व्वक्षुद्रकोलः। मणिकोलः। इतिमणिकोलः। तः। आश्विनाः। रूपे

तः। श्वेताक्षः इतिश्वेत। अक्षभे अरुणभे तो। रुद्राय। पशुपतये। इति
पशु। पतये। कुर्णभि। द्योमभि। अवलिप्ताः इव। लिप्ताः। सोद्रभे नभो
रूपाः इति नभः। रूपाः। पार्जन्याः। ३१ पृश्निः। तिरश्वीतपृश्निः इति
तिरश्वीनः। पृश्निः। कुर्दूपृश्निः इति कुर्दू। पृश्निः। ते। मारुताभे फुल्लरुं
लोहितो णीति लोहित। कुर्णी। पुलक्षी। ताभे। सरस्वत्यस्थिहुकर्णः प
प्लुहुकर्णः इतिप्लुहि। कर्णभ्। शुष्णाकर्णः शुष्णकर्णः इति शुष्ण। क ॥ राभना
नः। अधा लोहकर्णः इत्यधा लोह। कर्णः। ते। त्वाष्ट्राभे कुल्लग्रीवः ॥२९॥

इतिकुल्ल। ग्रीवभ्। त्रितिकक्षः इतित्रिति। कक्षः। अज्रिसक्थः इत्यज्रि।
सक्थः। तेऽऐन्द्राग्नाः। कुल्लाजिरितिकुल्ल। अजिभ। अल्पाजिरिति अल्पु।
अज्रिभ्महाजिरितिमहा। अजिः। ते। पौष्णाः ३२ त्रिल्मभि ब्रुस्वरेभ्
इतिवेभ्य। देवेभ्यः। रोहिण्यश्वेयः इतिस्त्रि। अश्वेय। वाचे। अविज्ञाता
ताः इत्यवि। ज्ञाता। अदित्यै। सकृपाः इतिस। कृपाः। धात्रे। वृषसेनभ्यः।
देवभ्। पत्नीभ्यः ३३ कुल्लग्रीवाः इतिकुल्ल। ग्रीवाः। आग्नेयाः।
त्रितिभुवः इतित्रिति। अवः। वत्सनाभ्। रोहिताः। रुद्राणाम् ॥ श्वेताः

॥२॥ अरुरोकिणः इत्यवरोकिणेऽआदित्यानाम। नभोरूपाः इतिनभः। रूपाः। पार्जन्येऽध्रुवऽनृतः इत्युतानुतः। रुषभः। घासुनमे ते। ऐन्द्रचेल्लवाभेऽनृतः इत्युतानुते त्रितिबाहुरितित्रितिः। बाहुभ्ये त्रितिपूषः इतित्रितिः। पूष्णेते। ऐन्द्रबार्हस्पत्यानेशुकरूपाः इति शुकः। रूपाः। चाग्नेयेकुल्माषाः। अग्निमारुताः इत्यग्निमारुतः। रुषभाभेपोल्लाः॥७॥ एतः। ऐन्द्राग्नाभेद्विरूपाः इतिद्विरूपाः॥ ग्रम॥ पाः। अग्रीषोमीयेऽघासुनाभेऽनड्वाहेऽअग्नाचेल्लवाभेच॥ २॥

मैत्रावरुण्यः। अन्यतः येस्युरित्यन्यतः। एन्यः। मैत्र्यः। बभ्रवः। सौम्यासिश्वेताभेचायस्थाः। एषकृष्णाभेभौमाभेधूम्राभेआन्तरिक्षाभेबहुलाभेदिव्याभेशबलाभेचेधुताभेसिध्माभेतारुणाभेः॥१०॥ धूम्रान्वसन्तायआलभतेश्वेतान्ग्रीष्मायकृष्णान्वर्षाभ्यःअरुणान्शरदेपृषतःहेमन्तायपिशङ्गान्शिशिरायः॥११॥ सर्वेभ्यः इतित्रिरुषभः। द्विबाहुः इतिद्वियाबाहुः। जगत्यै। त्रिवत्साः इतित्रिवत्साः। अनुष्टुभेअनुरुषभः इत्यनुरुषभः। तुर्यबाहुः इति

तुर्ब्भ्यो बाहुभ्यामुक्षिभ्यां ॥२॥ पृष्टिवाहः इतिषड्भ्यो बाहुभ्यां विराजौ इतिविराजौ उक्षाणौ महते सेक्षभ्यो ऋषभौ ऋषभेभ्यो अनड्वाहौ पौंस्ये ॥ वेधसः अतिछन्दसः इसति छन्दसे ॥३॥ उपहूताइयुपाहूताः सावित्रौ घृतस्तुर्भ्यः सारस्वतः सरस्वत्यै श्यामाः षोडशाः पृश्नयः मारुताः बहुरूपाः इतिबहुरूपाः वैश्वदेवाः इतिवैश्वदेवाः वत्साः द्यावापृथिवीयाः ॥४॥ उक्षाः सञ्ज्वराः इतिसम्ज्वराः एतम॥ एताः देवसूत्राः कृष्णाः वासवाः प्रश्नयः मारुताः क्रियासे तु ॥७१॥

मरुतः ॥५॥ अग्नयेः अनीकवते अग्निमनीकवते प्रथमजाः निर्ऋते प्रथमजान् आलभते मरुद्भ्यः इतिमरुद्भ्यः मरुत्वतीभ्यः इतिमरुत्वतीभ्यः तपनेभ्यः मरुतांनिर्मितेभ्यः वायवे गृहमेधिभ्यः इतिगृहमेधिभ्यः बर्कराय क्रीडिभ्यः इतिक्रीडिभ्यः सृष्टसृष्टानितिसम् सृष्टम् स्वतवसे घृतिइतिस्वतवोभ्यः अनुसृष्टानितिसम् सृष्टान् ॥६॥ प्राश्रुङ्गः इतिप्राश्रुङ्गः माहेन्द्रः इतिमाहेन्द्राः बहुरूपाः इतिबहुरूपाः वैश्वकर्मणाः इतिवैश्वकर्मणाः

॥७२॥ णानो॥ धूम्त्राः। बभ्रुनीकाशाः। बभ्रुनिकाशाः इतिबभ्रु। नि
काशाः। पितृणाम्। सोमवताम्। इतिसोम। वताम्। त्रिभ्यः। धूम्त्र
नीकाशाः। धूम्त्रनिकाशाः इतिधूम्त्र। नीकाशाः। पितृणाम्। ब्र
ह्मर्षीणाम्। ब्रह्मर्षिभ्यइतिब्रह्म। र्षीणाम्। कृष्णाः। बभ्रुनीकाशाः। च
भ्रुनिकाशाः इतिबभ्रु। निकाशाः। पितृणाम्। अग्निष्वात्तानाम्। अ
ग्निस्वात्तानामितिअग्नि। स्वात्तानाम्। कृष्णाः। पुरुषर्षयः। त्र्यंबुकः। यम॥
॥७८॥ श्चुनासीरायाः। श्वेताः। धायुक्याः। श्वेताः। सोर्व्याः। ए॥ वु॥२२॥

धूम्त्रायाः। कृपिञ्जलान्। आ। लभते। ग्रीष्मायः। कलविकान्। वर्षाभ्यः
स्तित्तिरान्। शरदे। वर्त्तिकाः। हेमन्तायः। ककरान्। शिशिरायः। चिरेका
न्। इतिविः। ककरान्॥२०॥ समुद्रायः। त्रिशुमारान्। इतित्रिशु। मारान्।
आ। लभते। पर्जन्यायः। मंडूकान्। अभ्यः। इतिअप्। इतिअप्। मत्स्यान्। मि
त्रायः। कुलीपयान्। वरुणायः। नक्रान्॥२१॥ सोमायः। हंसान्।
आ। लभते। वायवे। बलाकान्। इन्द्राग्नीभ्यः। मातिरश्वा। भ्यां।
म भ्रुचान्। मित्रायः। दून्। वरुणायः। चक्रवाकान्। इतिचक्र। वाकान्

॥२७॥ न॥२३॥अग्नये॥कुटरूनाम्॥आलुभते॥वनस्पतिभ्यः॥इतिवनस्पति॥
भ्यः॥उलूकान्॥अग्नीषोमाभ्याम्॥शशान्॥अश्विभ्यामिति॥श्वि॥
भ्याम्॥मयूरान्॥मित्रावरुणाभ्याम्॥कुपोतान्॥२४॥सोमाय॥
लुप्तान्॥आ॥लुभते॥त्वष्ट्रे॥केलीकान्॥गोषादीः॥गोसादीरितिगो॥
सादीः॥देवानाम्॥पत्नीभ्यः॥कुलीकान्॥देवजामिभ्यः॥इतिदेवजा॥
मिभ्यः॥अग्नये॥गृहपतयेऽइतिगृहपतये॥पारुष्णान्॥२५॥॥साम॥
अन्हे॥पारावतान्॥आ॥लुभते॥रात्र्यै॥सीचीपूर्वे॥अहोरात्रयोः॥॥२७॥

संधिभ्यः॥इतिसंधिभ्यः॥ऋतुभ्यः॥मासेभ्यः॥पृष्ठ्याहान्॥संवत्सराय॥
महते॥सुपर्णान्॥तिसुपर्णान्॥२६॥भूम्यै॥आखून्॥आ॥लुभते॥
अन्तरिक्षाय॥पाङ्क्तान्॥दिवे॥कर्णान्॥दिग्भ्यः॥इतिदिग्भ्यः॥नकु॥
लान्॥वभ्रुकान्॥अवान्तरदिग्भ्यऽइत्यवान्तरा॥दिग्भ्यः॥२७॥
वसुभ्यः॥इतिवसुभ्यः॥रुद्रेभ्यः॥रुरून्॥आ॥लुभते॥रुद्रेभ्यः॥रुरून्॥आदि॥
त्येभ्यः॥न्यङ्कून्॥विश्वेभ्यः॥देवेभ्यः॥पृषतान्॥साध्येभ्यः॥कृष्णग्रीवान्॥
॥२८॥ईन्द्राणाय॥परस्वतः॥आ॥लुभते॥मित्राय॥गौरान्॥वरुणाय॥

॥२८॥ महिषान्। रहस्पतये। गुरुयान्। त्वष्ट्रे। उष्ट्रान्॥२८॥ प्रजापतय इ
तिप्रजा। पतये। पुरुषान्। हस्तिनः॥ आ। लभते। धात्रे। पुरुषान्।
चक्षुषि। मुष्काञ्। श्रोत्राय। श्वेत्॥२९॥ प्रजापतय इतिप्रजा।
पतये। चाद्यायवै। चु। गोमृगः इतिगो। मृगम्। धरुणाय। आरु
ण्यैः मेषान्। श्यामाय। रुष्टे॥ मनुष्यराजाय इतिमनुष्य। राजा
यो। मर्कटान्। शार्दूलाय। रोहित्। ऋषभाय। गुरुयी। क्षिप्रश्ये ॥३०॥
नायेतिक्षिप्र। श्येनाय। धर्षिका। नीलगो। क्रिमिम्। समुद्राय॥२८॥

क्षिश्यामाः इतिक्षिश्या। मारुः हिमतः इतिहिमा। चैतु। हस्तिम्॥२९॥ मु
ष्कान् प्राजापत्यः इतिप्राजा। पत्या। उलूकान् हलक्षणान् चक्षुर्दृश्याः इ
तिचक्षा। दृश्यान्। तेजः धात्रे। दिवाम्। कुक्कुम् धृष्टा। आग्नेयी। कुलवि
कः। लोहित्। हरितिलोहिताः। अग्निः। पुष्करसादः इतिपुष्कर। सादः
तेजः। चाष्यान्। चाचे। कुंचान्॥३०॥ सोमाय। कुलुगान्। आरण्यान्। अजान्। न
कुलान्। शाकान्। तेजः। पोष्णः। क्रोष्टा। मायोः। इन्द्रस्य। गौरमृगः। इति
गौर। मृगः। पितृभ्यः। कुकुः। कुक्कुटः। तेजः। अनुमत्यै। इसानुमत्यै। प्र
तिश्रुत्काय। इतिप्रति। श्रुत्काय। चक्रवाकः। इतिचक्रा। चाकान्॥३१॥

॥५५॥ सोरी॥बुलाकी॥ग्रामणी॥सुजयन्त॥ग्रामाएडकुः इतिग्रामआएडकन्ते॥
मेत्राः॥सरस्वत्ये॥ग्रारिन्पुरुषवागितिपुरुष॥चाकू॥श्वावित॥श्वुचि
इतिश्वावित॥भोमी॥शार्दूलि॥चर्कः॥पृदाकुन्ते॥मुन्धवे॥सरस्वतेशु
कन्पुरुषवागितिपुरुष॥चाकू॥ॐ॥सुपर्णः इतिसु॥पर्णः॥पार्जन्य॥
आतिः॥चाहस॥दर्चिरितिदर्चि॥दातेः॥चायवे॥बृहस्पतये॥वाचस्प
तये॥पेडुराजः इतिपेडु॥राजन्॥अलजन॥आन्तरिक्ष॥पृथुमृदुराम॥
मस्मन्ते॥नदीपतयः इतिनदी॥पतये॥द्यावापृथिवीयम॥कूर्म॥२॥ २५॥

पुरुषमृगः इतिपुरुषा॥मृगन॥चन्द्रमसः॥गोधा॥कालका॥दार्व्वाघा
टःदार्व्वाघातः इतिदारु॥आघातन्ते॥वनस्पतीनाम्॥हुकूवाकु
रिति॥चाकूनसावित्रन॥हट॥सन॥चातस्या॥नाञ्जन॥मकस्य॥कुलीपय॥
ते॥अकूपारस्य॥क्रियेः॥शल्यैकन॥५॥एणी॥अन्ः॥मृदुकन॥मृषि
का॥तिमिरिन॥ते॥सुपर्णीनाम्॥लोपाशन॥आखुन॥कृकलन॥रात्रेः॥
ऋक्षन॥जन्तून॥सुषिलीकेतिसुषि॥लीका॥ते॥इतरजनानामितीतर॥
जनानाम्॥जहका॥चेक्रवी॥३॥अन्यनाया॥इत्यन्या॥चापः॥अ

॥५५॥ हैमासानामिसंहैमासानांमा॰ रूपंमयूरंनसुपर्णऽइतिसुपर्णंतो
गंधर्वाणांमा॰ अपांमा॰ उद्भ्यो मासांमा॰ कुरूपंपेप्॰ रोहितं॰ कुरूणांची ।
लोलक्तिकातेऽअश्वसोमा॰ मृत्सनेऽसितेऽ॥२॥ वृषोलबालेन
र्क्षाऽआरूढेऽरुतूनांमा॰ आरब्धेऽकल्पां॰ माथालंतेऽपित्रूणांमा॰ बला
यऽअजगुरुं॰ चर्मनामा॰ कृपिंजलंनकृपोतेऽउलूकन्राजतेऽतो ति
त्तिरेवरुणाय॰ आरण्यंतेऽतोमेधे॥८॥ श्वित्रेऽआदित्यानांमा॰ ऽ॥ ग्रामं॰॥
ऽघृणेवानाघृणीवानितिघृणिं॰ वानाघ्नावाहैनसंतेऽतोमत्स्ये॥५॥

अरण्यायासमूरनकरूकंरोरुकंक्रयिंनकुटरूंदार्वोलूखलंतेवाजिनी
मांकामायापिवेऽ॥७॥ खुडूंवेश्वदेवाऽइतिवैश्वदेवंश्वाकृ
ष्णंकर्णंगर्दभंनरक्षंनतारक्षसांमा॰ इन्द्रायासुकरंसिंहंन
मारुतंकंकलासंनपिप्पकांराकुनिंतोरव्योविश्वेषांमा॰ दे
वानांपुषतं॥८॥२४॥ ॥इतिवाजसनेयसंहितायांपदपंचविं
शतिमोध्यायः॥ ॥ग्रामंदुश्चिरितंदत्तामिनेअवकामा॰ दु
तमूलंरितिदत्तामूलेभ्यंमरुद्भ्यंचस्वंतेगातादृढंद्यावाभ्यांमा॰ सं

रस्त्वे। अग्नुनिरुमिस्त्रा। निक्षाम्। निकायान उत्सादमिकत्। सा
दम्। अवक्रदेनेत्व। क्रदेन। तालु। चाजम्। हनुभ्यामिति हनुभ्याम्। अ
पनेआस्येन। क्षणम्। आणडाभ्याम्। आदित्यान्। रमश्रुभिरि तुम
श्रु। भिन्नपंथाम्। भूम्याम्। द्यावा पृथिवी। इति द्यावा पृथिवी। वर्त्त
म्याभितिवर्त्तनिभ्याम्। च्युतमिति च्युतम्। कुनीनकाभ्याम्।
शुक्लायैस्वाहा। रुक्षायैस्वाहा। पार्ष्णीभ्यः। पक्ष्मभ्यः। अ गा शि
रुक्षवः। अवा पक्ष्मभ्यः। पार्ष्णिभ्यः। इक्षुवेगेन। वर्त्तम्। प्रो ॥१८॥
णेन। आपानेनेत्यपा। आनेन। नासिकेभ्यः। इति नासिकेभ्यः ॥२७॥

रुपयाम्। मियंपा। याम्। अधरेण। ओष्ठेन। सत्त। उत्तरेणेत्युत्तरेण।
प्रकाशेनेतिप्रकाशेन। अन्तरम्। अनूकाशेन। अनूकाशेनेत्यनु। का
शेन। बाहुभ्याम्। निवेष्यमिति निवेष्यम्। मूर्द्धा। स्तनयित्नुम्। निर्बा
धेनेति निर्बाधेन। अक्षितिम्। मुस्तिष्केण। च्युतमिति च्युतम्।
कुनीनकाभ्याम्। कर्णाभ्याम्। श्रोत्रम्। श्रोत्राभ्याम्। कर्णाविति। दन्
म्। अधरुएटेनेत्यधरा। रुएटेन। अपेशसुष्क रुएटेनेतिशुष्क। रु
एटेन। चित्तम्। मन्याभिः। अदितिम्। शीर्ष्णा। निर्क्रीतिनिर्क्रीतिम्।
निर्क्रीत्येनेतिनिर्क्रीत्या। शीर्ष्णा। सक्रोश्रोरितिसम्। क्रोशेन

॥ ७ ॥ प्राणान् रेफाणेम्। स्रुपेन॥ ५॥ अक्रान्। केशैन इन्द्रेम्। सपत्नेतिसु।
अपसा। चहैन। बलस्पतिम्। शकुनिसादेनेतिशकुनिसादेन। कूर्म
न। रूपेण। आक्रमणमित्या। क्रमणम्। स्थूराभ्याम्। रक्षलोमभिन। कु
पिञ्जलान्। जवम्। जङ्घाभ्याम्। अङ्गानम्। बाहुभ्यामितिबाहु।
भ्याम्। जाम्बिलिन। अरेपसम्। अग्निम्। अतिरुग्भ्यामितिरुक्।
षूबर्षीम्। शेभ्यामितिशेभ्याम्। अश्विनो। अंसाभ्याम्। रुद्रम्। ॥ ८ ॥
शरीभ्याम्॥ ६॥ अग्नेन पक्षतिर। बायोर्। निपक्षतिरितिनि। पक्षति॥ ७ ॥

इन्द्रस्य। तृतीया। सोमस्य। चतुर्थी। आदित्ये। पञ्चमी। इन्द्राण्ये। षष्ठी।
मरुताम्। सप्तमी। बृहस्पतेर्। अष्टमी। अग्नेर्। नवमी। धातुः। दु
त्यै। इन्द्रस्य। एकादशी। वरुणस्य। द्वादशी। मरुतां। त्रयोदशी। त्रि
त्रयन। दत्ता॥ ४॥ इन्द्राग्न्वोर्। पक्षतिन। सरस्वत्यै। निपक्षतिरितिनि।
पक्षति॥ मित्रस्य। तृतीया। अपाम्। चतुर्थी। निर्ऋत्यै। अदितिनिर्ऋ
त्यै। पञ्चमी। अग्नीषोमयोर्। षष्ठी। सूर्यायाम्। सप्तमी। चित्रा
अष्टमी। पूष्ण। नवमी। त्वष्ट्रन। दत्ता। इन्द्रस्य। एकादशी। वरुण

॥३९॥ स्पा। द्वादशी। शुम्पे। त्रयोदशी। तित्रय॥ दशी। द्यावापृथिव्या॥ दक्षि
णम्। पार्श्वम्। विश्वेषाम्। देवानाम्। उत्तरम्॥ ५॥ मरुताम्। सुधा॥
विश्वेषाम्। देवानाम्। प्रथमा। कीकसा। रुद्राणाम्। द्वितीया। आदि
त्यानाम्। तृतीया। चार्यो॥ पुच्छम्। अग्नि षोमयोः॥ भासदौ। कुक्षी।
श्रोणिभ्यामिति श्रोणी॥ भ्याम्। इन्द्राबृहस्पती॥ इतीन्द्राबृहस्पती।
ऊरुभ्यामिति ऊरू॥ भ्याम्। मित्रावरुणौ। अलाभ्याम्। आक्रमणमिति॥ आ॥ ॥
क्रमणम्। स्थूराभ्याम्। बलम्। कुष्ठाभ्याम्॥ ६॥ पूषणम्। चुनिनि ॥३९॥

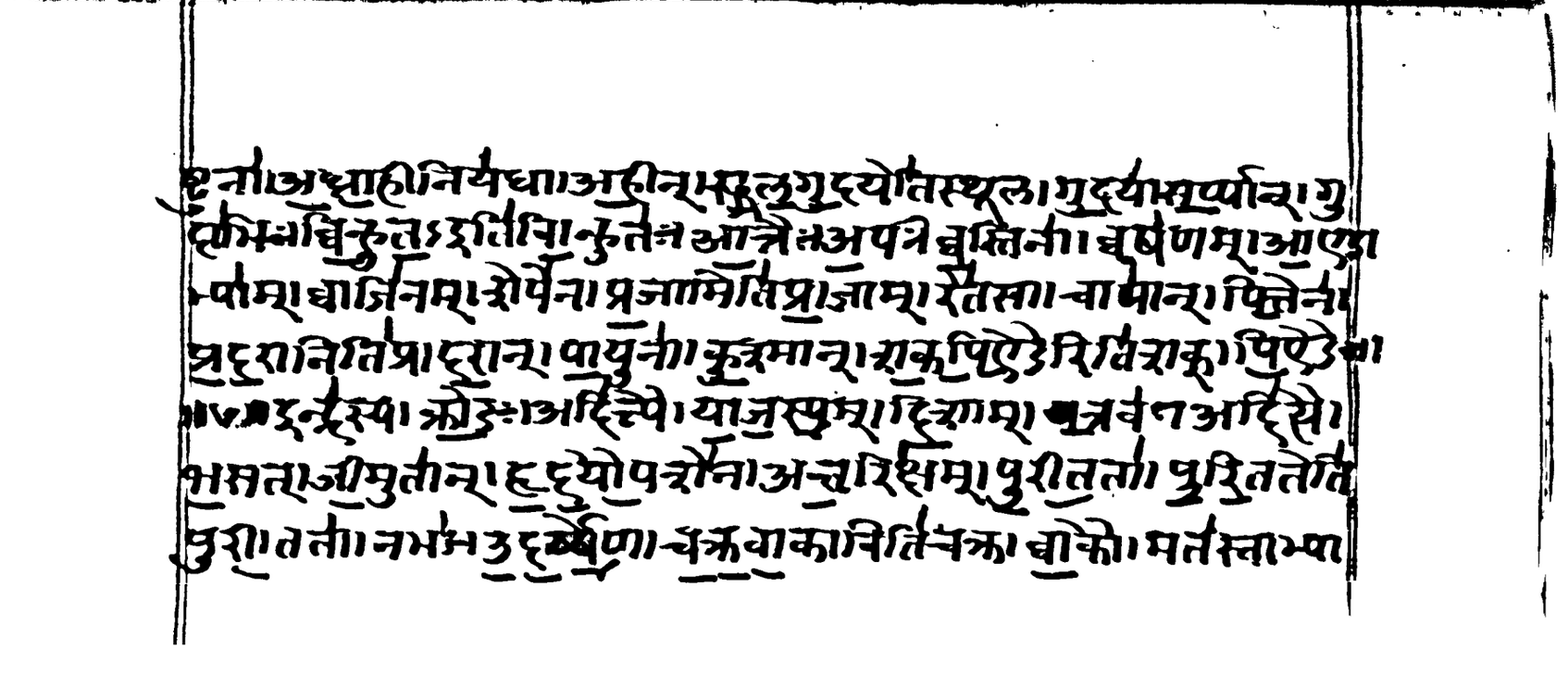

दृनी। अष्ठाहीनि यधा। अहीन्। मूलगुदयोः॥ तस्थल। गुदयमपर्व॥ न्। गु
दमभिचिकुत। इतिपि॥ कुतेन आन्त्रे॥ अपत्रे वृक्तिनी। चर्षणम्। आण्डा
भ्याम्। वाजिनम्। शेपेन। प्रजामिति प्राजाम्। रेतसा। वामान्। पित्तेन।
प्रदुरानिति प्रा। दुरान्। पायुना। कुक्षमान्। राकपिऐ॥ रिति राका। पिऐ॥
॥७॥ इन्द्रस्य। श्रोत्रे॥ अदित्ये। याजुषम्। दिशाम्। श्रवणे॥ अदित्ये।
भसत्। जीमुतान्। हृदयोपरेना। अन्तरिक्षम्। पुरीतता। पुरितते॥
पुरी। तता। नभः॥ उदर्य्येण। चक्रवाकाविति॥ चक्रा। वाकौ। मतस्ताभ्या

मा॒र्विम्॑ चुका॒म्भाम्॑ गि॒रिन्॑ फु॒त्रि॒मि॒रि॒तिफु॒त्रि॒मि॒न॒ उ॒पला॒न्॑
फु॒न्हा॒वल्मी॒कान्॑ कोम॒मि॒रि॒तिकोम॒मि॒न॒ श्लोम॒भि॒श॒ गुल्मा॒न्॑ हि॒
रा॒भि॒न॒ स्त्र॒व॒ती॒न॒ हृ॒दा॒न्॑ कु॒क्षि॒भ्या॒मि॒तिकु॒क्षि॒भ्या॒म्॑ समु॒द्र॒स्॑ उद्
रे॒णा॒ चै॒स्वा॒न॒रम्॑ भस्म॒ना॑ ॥ ८ ॥ वि॒धृ॒ति॒मि॒ति॒वि॒धृ॒ति॒म्॑ नाभ्यौ॑
घृ॒त॒म्॑ रसे॑न॒ अ॒प॒ पू॒ल्ला॒ मरी॑चीन॒ चि॒प्रु॒षि॒रि॒तिवि॒प्रु॒ट्॑ भि॒न॒ नु॒ ङ्गि॒न्
हा॒र॒म्॑ उ॒ष्णी॒षा॒न॒म्॑ च॒र्म॒या॒ प्रु॒ष्णी॒न॒ अ॒श्रु॒भि॒रि॒स॒श्रु॒भि॒न॒ हु॒ ॥ स॒म॰
दु॒त्रीन॒ दू॒बी॒का॒भि॒न॒ अ॒न्ना॒ रक्षा॑ꣳसि॒ चित्राणि॒ अङ्गै॒॑ नक्षत्राणि॒ ॥ ८० ॥

रू॒पेण॑ पृथि॒वी॒म्॑ स्पृ॒शा॒ जु॒ह्वा॒ का॒या॒ स्वाहा॑ ॥ ९ ॥ अ॒स्य॒ ऽइ॒मे॒ हि॒म॒व॒च्छृ॒
ङ्गे॒ति॒हि॒मे॒ व॒न्त॒ म॒हि॒ल्वे॒ति॒म॒हि॒ला॒ अ॒स्य॒ स॒मु॒द्र॒म्॑ ऽस॒र॒या॒ स॒ह॒ आ॒
हु॒रे॒ अ॒स्य॒ ऽइ॒मे॒ प्र॒दि॒शा॒ ऽइ॒ति॒प्र॒ऽदि॒शा॒ अ॒स्य॒ बा॒हू ऽइ॒ति॒बा॒हू ॥ ९० ॥
अ॒ऽआ॒त्म॒दा ऽइ॒त्या॒त्म॒दाऽइ॒ति॒ब॒ल॒दा ऽइ॒ति॒ब॒ल॒ऽदाः॑ अ॒स्य॒ छा॒यै॒वा॒मृ॒तं॒
स॒तं॒ ऽइ॒त्यै॒वा॒मृ॒तम्॑ आ॒यु॒षे॒ प्र॒ति॒ष्ठा॒मि॒ति॒प्र॒ति॒ष्ठा॒म्॑ अ॒स्य॒ दे॒वा॒ अ॒स्य॒ दे॒
वा॒ इ॒ अ॒स्य॒ छा॒या॒ अ॒मृ॒तम्॑ अ॒स्य॒ मर्त्य॑ ॥ ९१ ॥ आ॒ नो॒ भ॒द्रा॒ क्रत॑
व॒ऽय॒न्तु॒ वि॒श्वतो॑ऽअदब्धासो॑ऽअपरीतास॒ ऽउ॒द्भिदः॑ ऽइ॒ति॒प॒रि॒ ऽइ॒ता॒स॒ऽउ॒

॥८१॥ मिरुऽइक्ष्वाकुभिरिदमदेवाऽनुऽयथाऽसदमदितऽचुधेऽअसन्नऽअग्नि
युवुऽइत्पश्चाऽआयुक्षमरुद्भिर्नऽइळेदिवुऽइतिदिवेदिवे॥२॥देवा
नामुभद्राऽसुमतिरितिसुऽमतिऽकृतुयतामुकृतुयतामितिकृतु
यतामुदेवानामुभद्राऽसुमतिरितिसुऽमतिऽकृतुयतामुकृतुयतामितिकृतु
यतामुदेवानामुरातिरभिनोनिऽवर्त्तताम्मदेवानामुसख्य
मुउपसेदिमुवयम्मदेवाऽनऽआयुःप्रातिरत्वाजीवसेऽअ
ताऽनुपूर्वयानिविदेतिनिऽवेदाऽहमुहेऽवयम्मभगम्मित्रम्॥३॥
अदितिम्मदक्षम्मऽआस्रिधम्मऽअर्य्यमणम्मसोमम्मऽआश्विना॥४॥

रस्वतीनुःसुभगेतिसुऽभगाऽमयस्करत्॥५॥तत्नुऽवातुःमृ
गोवित्विभितिमयस्करुभुवानुऽभेषजम्मणताम्मपृथिवीतत्पिताद्यौः
तत्नुऽआवाणःसोमसुतुऽइतिसोमुऽसुतेऽमृडयोभुवऽइतिमयस्करुभुवं
तत्नुअश्विनाशृणुतम्मधिष्ण्याऽयुवम्॥६॥तम्मईशानम्मजगतस्त
स्थुषस्पतिम्मधियञ्जिन्वमवितारंधियम्मञ्जिन्वम्मऽअवसेहूमहेवय
म्मपुषानऽयथाविदेसाम्मऽअसन्नऽचुधेरक्षिताऽपायुरदब्धःस्वस्तयेऽनःस्वस्तिनऽइन्द्रश्चद्रुद्धश्रवाऽइतिद्रुद्धश्रवाःसु

॥८२॥ स्ति॥ न॥ पूषा॥ विश्ववेदाः॥ इति॥ विश्वा॥ वेदाः॥ न॥ स्वस्ति॥ न॥ तार्क्ष्यः॥ अरिष्ट
नेमिः॥ इति॥ अरिष्टनेमिः॥ न॥ स्वस्ति॥ नः॥ बृहस्पतिः॥ दधातु॥ न॥ पृषत्॥ च॥
इति॥ पृषत्॥ अश्वाः॥ मरुतः॥ प्रश्निमातरः॥ इति॥ प्रश्निमातरः॥ शुभयावानः॥ इति॥ शुभम्॥ या॥
वानः॥ विदथेषु॥ जग्मयः॥ अग्निजिह्वाः॥ इति॥ अग्नि॥
जिह्वाः॥ मनवः॥ सूरचक्षसः॥ इति॥ सूर॥ चक्षसः॥ विश्वे॥ नः॥ देवाः॥ अव॥
सा॥ आ॥ गमन्॥ इह॥ ८॥ भद्रम्॥ कर्णेभिः॥ शृणुयाम॥ देवाः॥ भद्रम्॥ ॥ १५॥
पश्येम॥ अक्षभिः॥ यजत्राः॥ स्थिरैः॥ अङ्गैः॥ तुष्टुवाꣳसः॥ ॥ ८३॥

तुष्टुवाꣳसः॥ इति॥ तुष्टुवाꣳसः॥ नः॥ तनूभिः॥ वि॥ अशेम॥ हि॥ देवहितम्॥
इति॥ देव॥ हितम्॥ यत्॥ आयुः॥ १६॥ प्रऽतरम्॥ इत्॥ नः॥ सुरादः॥ अत्ति॥ देवान्॥
अत्र॥ नः॥ चक्रुः॥ तरसे॥ तनूनाम्॥ पुत्रासः॥ अत्र॥ पितरः॥ भवन्ति॥ मा॥
नः॥ मध्या॥ रीरिषतारिषेतन॥ इति॥ अरिषत॥ आयुः॥ गतोः॥ २०॥ अदि
तिः॥ द्यौः॥ अदितिः॥ पञ्चजनाः॥ अदितिः॥ जातम्॥ अदितिः॥ जनित्वम्॥
इति॥ जनित्व॥ सम्॥ २१॥ मा॥ नः॥ मित्रः॥ चक्षुषा॥ अर्यमा॥ आयुः॥
इन्द्रः॥ कृणुष्व॥ मरुतः॥ परिस्रुतः॥ यत्॥ चाजिनः॥ देवजातस्य॥ इति

॥५७॥ देवजातस्य सप्तेभ्रवसूयमऽइतिप्रा चुक्त्यामऽचिदथो वीड्व्यो
णिरसऽअत्। निर्णिजो निर्निजाति निऽनिजो रेक्णसो प्रावृतस्य
रातिम्। गभीताम्। मुखतेऽनयन्ति। सुप्राङजन्त्सप्त
ध्यन्। विश्वरूपऽइतिविश्वा रूपऽइन्द्रापूष्णोऽप्रियम्। ओषाएतु।
पार्थसऽएजत्कार्गेऽपुरेऽअश्वेना। वाजिना। पूष्णेभागऽनी
युनेचिश्वदेव्याऽइतिविश्वा देव्येऽअभिप्रियमितिभिः प्रियम्। अ
त्र। पुरोडाशम्। अर्चता। त्वष्टा। इत्। एनम्। सोश्वस्कायै। जिन्वति॥ ॥रामन॥
॥५८॥ अत्। हविष्मम्। रुतुशाऽइत्कृतुशेऽदेवयानमितिदेवयान॥ ॥५७॥

मम्। त्रिऽमानुषाऽपरि। अग्निम्। नयन्ति। अत्रे। पुष्करे। प्रथमेभागऽ
एति। अत्म। देवेभ्यऽप्रतिदेवयन्तिमितिप्रति। वेदयन्। अजनाय॥
होतेऽअध्वर्युऽआवयाऽइत्या। धयाऽअग्निमिधऽइत्समिधम्। इं
धेमावृधाभऽइतिवावृधाभेऽउताशटऽस्तासुविप्रऽइतिसुविं
प्रश्तेना। वृतेन। स्वरुकृतेना। स्विष्टेनेतिसुऽइष्टेना। वक्षणेऽआ। पृण
ध्वम्॥२९॥ शूयत्रस्काऽइतिशूपात्रस्केऽउता। वेशूपगाहाऽइतिशू
पा। गाहाऽचषालेम्। वेऽअश्वशूपायेसुधा। शूपाय। तक्षति। वेऽचअ

॥५४॥ धेतो॑पचेनम्॑ संभरन्ती॑तिसम्॑ भरे॑ति॑ऽऽहु॑तो॑ऽस्य॑ हु॑तो॑ तेषा॑म्॑ अग्नि॑मे॑
अधा॑यि॑ मन्म॑ देवा॑नाम्॑ आ॒ज्ञा॑ उप॑ चीतयेऽहु॑ऽइ॑ति॑वा॑ ए॑ष॑ नै॑
अनु॑ ए॒नम्॑ चि॒त्रो॑ज्ञ॑ ऋषयः॑ मु॒दि॑ता॑ देवा॑नाम्॑ पुष्टे॑ चकृ॑म॑ सुबंधमि
ति॑सु॑बंधम्॑॥२॥ अत॑ चाजि॑नेऽदा॑मो॑ सदा॑नमि॑ति॑सम्॑ दा॑मे॑म॑ अर्च
न॑त॑ऽआ॒र्ष्टि॑षे॑णा॑ रन्ना॑ना॑ रज्जु॑ऽअस्य॑ अत॑ चा॑ द्या॑ अस्य॑ प्र॒भृ॑ति
मि॑ति॑प्र॑ भृ॑तम्॑ आस्ये॑ तृणम्॑ स॒ची॑ता॑ते॑ अपि॑ दे॒वेषु॑ अस्तु॑॥३॥ सम॑॥
अत॑ अर्चस्य॑ क्रो॑विषः॑ मक्षी॑का॑ आ॒ज्रो॑ अत॑ चा॑ स्वरो॑ स्वधि॑तावि॑॥४॥

ति॑स्वा॑धि॑तो॑रि॒यम्॑ अस्ति॑॥ अत॑ हस्तयो॑ग्रा॒मि॒णे॒ अत॑ नखे॑षु॑॥५॥
अत॑ उ॒र॑ऽउ॒म्॑ उ॒दर॑स्य॑ अ॒पु॒वा॑ती॑ सपु॑ वा॑ति॑॥ अ॒ऽआ॒मस्य॑ क्रो॑विष॑स्य
गं॒धः॑ अस्ति॑ सु॒कृ॒ते॑ति॑सु॑॥ कृ॒ता॑ तत्॑ ग्रा॒मि॒ता॑ र॑॥ कृ॒ण॒वं॒ उ॒ऽत॑॥ मेधं॑॥ शृ
त॑पा॒कमि॑ति॑शृ॑त॑॥ पा॒कम्॑॥ पं॒च॒नु॑॥६॥ अत॑ ते॑ गो॒त्रात्॑ अग्निना॑॥ प्र
ज्ञ॑मानात्॑ अभि॑॥ मृ॒ले॒॥ नि॒र्ह॒न॒स्पे॒ति॒नि॑॥ ह॒न॒स्प॒॥ अ॒न॒धा॒न्ती॒॥ सं॒॥
धा॒वे॒ती॑॥ मा॒त॒त्॑ भू॒म्या॑म्॑॥ आ॒श्रि॒ष॒त्॑॥ मा॒त॒णे॒षु॑॥ दे॒वेभ्यः॑॥ तत्॑ उ॒त्रा
भ्यः॑ इ॒षु॒रात्॑॥ भे॒॥ अ॒त॒म्॑॥ अस्तु॑॥७॥ यो॑ चाजि॑नम्॑॥ परि॑पशू॒॥ पं॒ति॒॥ प

॥१५॥ रिपत्नर्वैति पक्रम्। ओ३म्। आहुनः सुरभिन्नि हरा इति। ओचुः अर्चत प्र
मादं सभिक्षामिति माद सा भिक्षाम्। उपासतु इ सुपा आसते ॥७॥
अत्रा नीक्षणमिति नि। ईक्षणम्। मा स्वन्यान ऊवाथा ॥ वात्रो
णि। बुध्न इ आसे चनानीया। सेचनानि। उष्णीष्या। अपिधानेस
पिधानेस पिधानात्। चरूणाम्। अंकाभी सूनोः। परि। भूषन्ति। अश्वं
मूर्धन ॥ मा त्वाग्नेः ध्वनयीत्। धूमगंधिरिति धूमो गंधिम मा ॥ साम ॥
उरवा। आजन्ती। अभि। चिल्लजघ्रिः दृष्टम्। वीतम्। अभिगूर्त्ति ॥ ५ ॥

मा चर्षङ्कृतमिति चट्। कृतम्। देवासः नप्रति। गृभ्णन्ति। अश्वम् ॥ ६ ॥
निक्रामणमिति नि। क्रमणम्। निषदनम्। निसदनमिति नि। सदन
मोचिवर्त्तनः मिति वि। वर्त्तनम्। अत्रा। चो पड्वीशम्। अर्चत। अत्र
नु पपो। अत्रा। चु धासिम्। नु घासम् ॥ ७ ॥ अत्रा। अश्वाया। वासः न
उपस्तृणन्त्यस्मै पास्तृणंति। अधिवासम्। अधिवासमिति अधि वा
सम्। आ। हिरण्यानि। अस्मै। संदानमिति सम्। दानम्। अर्चत।
पड्वीशम्। प्रिया। देवेषु। आ। यामयन्ति। यमयन्तीति यमयंती ॥ ८ ॥

तनूनेसाऽएमहसाशूकृतस्यपार्श्व्याचाकशयाचानुनोदश्रु
चेवेतिश्रुचाईचातानविभेऽअध्वरेषुत्रलेणासुदयामिऽइत्या
चतुस्त्रिंशदक्षरादितिचतुःनत्रिंशदक्षरातावाजिनऽदेवबंधोरितिद्वा
बंधोनवंक्रीःअश्वस्यस्वधितिरितिस्वधितिःसमाएतिआकूतिः
गात्राचयुनाकृणोतापरुष्परुःनपरुःनपरुतिरितिपरुःनपरुःअ
नुचुष्पेसेनुचुष्पेचिन्नास्तःऽएकंनत्वष्टाऽअश्वस्यत्विन्ना ॥ ११ ॥
स्तोतिनिन्नास्तादेवाःसुतासोभवतःतथाकृणुतेयातेगात्राणा ॥ ८ ॥

णःऋतुथेतुथाकृणोमिनातेतिताताःपिण्डानाम्प्राजुहोमि
अग्नेःऽइत्या माताऽतपत्प्रियंतेआत्माऽपीयुन्तमिन्द्रियंचे
त्तम्माःस्वधितिरितिस्वधितिःतेन्वःऽआतिष्ठपत्नतिष्ठेन्द्रि
यंपतिर्तिस्थिपत्नेमाःतेगृध्नुरविन्नास्तेसचिन्नास्ताअति
हायेतिहायाःछिद्रागात्राणिअसिनामिथुकुरितिनाभ्यै
हरीऽइतिहरीतेमुञ्जाःपर्वतीऽइतिपर्वतीअभूताम्उपाऽअस्ता
नःवाजिनाधुरिगासभस्यःऽइसृगञ्चमितिमृगञ्चमानःवा

ना।स्वश्च्यमितिसु।अश्च्यम्।पुरःसद्।पृत्रान्।उत।त्रिश्वा।युषम्।
त्रिश्वपुषमितित्रिश्वा।पुषम्।रुयीम्।अनागास्त्वमित्यनागास्त्वम्।
नुम्आदितिम्कृणोतु।क्षत्रम्।नुम्अश्वेन।वीरुता।हविष्मान्॥७॥
इमा।नु।कम्।भुवना।सीषधाम्।सीसचामेतिसीसधाम।इन्द्रेण
चा।विश्वे।चु।देवा।आदित्येन।इन्द्रेणसगणऽइतिसागणम्।मरुद्भि
रितिमरुत्।भिअस्मभ्यम्।भेषजा।करत।यत्।नः।तुग्।गम॥
न्वम्।चा।प्रजामितिप्रु।जाम्।चाआदित्येन।इन्द्रेण।सह।सीषधा॥७॥

जाम्।चाआदित्येनेइन्द्रेण।सह।सीषधाति।सीसधानातिसीसधाति
॥१८॥ ॥इतिचाजसनेयसंहितायांपदपंचविंशतिमोध्यायः॥२५॥
॥अग्निम्।चा।पृथिवीम्।चासन्नेतेऽइतिसम्।नेते।तेऽइतितेम्।सम्।
नमताम्।अदृंहोयुवेअन्तरिक्षम्।आदित्यैनद्यौम्।आपम्नचकृष्णे
सन्ना।सुदंसऽइतिसम्।सदृंनअशुमी।भूतसाधनातिभूतसाध
नातिस्तुमाधनीसकृमानितिसा।कृमान्।अध्वनः।कृणुसन्ता
नमितिसम्।तानेम्।अस्तुमेऽअमुना॥॥यथा।इमाम्।वाचम्।

॥१८०॥ कल्याणीम्। आनतानीयाः। वदानि। जनेभ्यः। अस्त्रं। राजन्याभ्यां। शूद्रा
यां। चा। अर्याय। स्वाय। अरणाय। प्रियाय। देवानां। दक्षिणायै। दातुः
इह। भूयासं। अयं। मे। कामः। समृध्यतां। उप। मा। अदः। नमतु। बृहस्पतेः। अंहतेः। अत्यः। अंहतेः। द्युमत्। दिति। द्युमत्। वि
भाति। भाति। ऋतुं। दिति। ऋतुं। मत्। जनेषु। जनं। दीदयत्। रा
यः। कृतप्रजात। कृता। प्रजात। तं। अस्मासु। द्रविणं। धेहि। चित्रं ॥१९॥
मा। बृहस्पतये। स्वाहा ॥२०॥ इन्द्रः। गोमन्निति। गोमान्। मन्। इह। आ। याहि ॥१८०॥

पिब। सोमं। मरुत्। गृतः। ऋतो। इति। गृतः। ऋतो। विद्युत्। इति। विद्युतः। अभि
प्रवः। भिः। इति। प्रवः। भिः। सुतं। इन्द्राय। स्वाहा। गोमतः। इति। गोमते ॥१७॥
इन्द्र। आ। याहि। वृत्रं। हन्। इति। वृत्रं। हन्। पिब। सोमं। मरुत्। गृतः। ऋतो। इ
ति। गृतः। ऋतो। गोमद्भिः। इति। गोमत्। अभि। प्रवः। भिः। इति। प्रवः। भिः। सु
तं ॥१८॥ ऋतावानं। ऋतावानं। वै। नः। ऋतावानं। वै। वैश्वानरं। ऋत
स्य। ज्योतिषः। पतिं। अजस्रं। घर्मं। ईमहे। वैश्वानराय। स्वा
हा ॥१९॥ वैश्वानरस्य। सुमतौ। इति। सुमतौ। स्याम। राजा। हि। कं। भुवं

वनानाम्। अभिश्रीरित्यभिश्रीः। एतन्नजातन्नविश्वम्। इदम्। वि। चु।
ष्टे। वैश्वानरः। अतते। सूर्येण। अग्निः। उक्थेन। वाहसा ॥७॥ अग्निः।
ऋषिः। न। पवमानः। न। पाञ्चजन्यः। इति पाञ्चजन्यः। न। पुरोहितः। इति पुरः।
हितः। न। तमः। दुमहः। महि। गयम्। इति महा। गयम् ॥८॥ महान्। इन्द्रः।
वज्री। हस्ते। इति वज्री। हस्ते। यः। ईशे। शर्धतः। रारन्। वृत्रहा। वृत्र।
नाम्। नः। अस्मान्। दृंहि ॥९॥ तमः। चित्। रुसम्। कृतर्षभम्। कृतिसं ॥साम॥
हुमिति। महः। वसोः। मन्दानम्। अर्धसः। अभि। वत्समानः ॥४९॥

स्वसरेषु। धेनवः। इन्द्रम्। गीर्भिः। इति गीः। भिः। न। वावृधे ॥१०॥ अतः।
धाहिष्म। तत्। अग्नये। बृहत्। अर्चे। विभावसो। इति विभा। वसो।
महिषीऽइव। त्वत्। रयिः। त्वत्। वाजाः। उत। क्रतो ॥११॥
आ। हि। ऊँ इति। इळः। सुऽअध्वरा। ते। अग्ने। सुऽइळा। इतरज्ञ। एभिः। वहसि।
इदुभिरिति। इदुऽभिः। नः ॥१२॥ ऋतऽवः। ते। अतमः। चित्। तन्वः। मासः। अरुषः।
नुतेः। हविः। न। सुऽवसः। ते। अत्मन्। धत्तां। नः। प्रजाऽभिरिति प्रजाऽभिः। चु।
परिः। पातु। नः। अजुपकुरः। इळया। कुरे। गिराणाम्। सङ्ऽगमः। इति।

॥५०॥ समू गमो च नदीनाम् धिया विप्रो अजायत ॥ ॐ ॥ उक्थेभिर्जा
तमद्रिसंभृतं वि सत्या भूमिमा दृढं उग्रं सम्मा महिश्र
वः ॥१५॥ सेमं नु त इन्द्राग्नी वज्रं वक्ष्णया मुरुम्भ इति मुरुत् ।
भक्षं चरिष्णू विदथेषु चित्रं पारिप्लवं मघवन्नेना विश्वानि ।
मघमाँ आ धुम्नानि मानुषाणां मा सिषासन्तः सिमासत इति सि
मासन्तः इतीमिमासन्तः । चुनाम हे ॐ अवो चरिष्णू पुष्यासमो
भिः अस्मे न सर्वेण पुष्टे द्विपदेति द्विपदा चतुष्पदा चतुष्पदे ॥ ॐ ॥
इति चतुष्पदा चयम् देवानि नः ॐ नमः कृतुथेत्कृतुथा नयु ॥५०॥

णा

तु ॐ अग्नेपत्नीरुहा आ वहा देवानाम् उशतीरुप ह्वयस्व ।
सोमपीतये इति सोमपीतये ॥ १ ॥ अभि नो गृहा नृ ॐ नावः ते
नृपिवो रत्नधा इति रत्नधाः । असि ॐ ॥ २ ॥ हुवि
र्णो इति हविर्नः । क्षपो षतीनुहोत प्राचि तिष्ठत नेष्टृत ।
ऋतुभिरिति ऋतुभिः । ऋष्यत ॐ ॥ ३ ॥ नवो अयम् सोमो नमः आ ।
हि अर्चाड्यः ॐ चत्तमिति चत्तम् । इति शश्वत् तमम् । सुमना इति सुमनाः ॐ
अस्मा पाहि । अस्मिन् नः महो बर्हिषि आ निषद्य । नि सद्य ते नि स

॥५७॥ धाः दधिष्वा दुमम॒ क्षुत॒रे इंदुम॒ क्षुन्द्र॑ ॥२३॥ अमे॑ नेयुमा ईवा॑नः सु
हवा॒ इति॑सु॒ हवा॑न॒ आ हि॑ ग॒न्ता॒ति॑ बर्हिषा॑ सदतु॒ना॑ रणिष्ट
न॒ अथा॑ मदस्व॒ जुन्जु॑षाणस्त॒ अंधस॑ स्व॒र्ण दे॒वेभि॒र्जनि॑भि॒रिति॒
जनि॑भि॒ भि॒न्मुरि॑णः इति॑सु॒मत्ता॑ गौप॒ना॒ऽऊ॑ ॥ स्वा॑दिष्टया॑ मदिष्टया॑
पवस्व॑ सो॒मा॑धारया॑ इन्द्रा॑य॒ पा॑वते॒ सुत॒ ॥२४॥ रक्षो॑हणो॒रक्ष॑
हा॑विश्वा॑चर्षणि॒रिति॑विश्वा॑ऽचर्षणि॒ऽअभि॑ सो॒मि॑म॒ अर्ष॑न॒ हृते ॥सम॑॥
द्रो॒णे॑ सधस्थ॒ इति॑सध॒स्थ॑म॒ आ॑ अ॒सद॒त॒ ॥२५॥ ॥ इतिद्वा ॥५७॥

जसनेय॑संहि॒तायां॑पदे॒ष्ट्रिंश॑तिमो॒ध्यायः॑ ॥ समो॑न॒त्वा॒ अ॒
ग्नो॒ऽन॒व॑न॒ च॒ हू॒र्य॒तु॒ सं॒च्छ॒त॒रा॒न॒ऽऋ॒षय॑न॒ आ॒नि॒ सु॒या॒ सम॒ दि॒ष्टे
नो॒ दृ॒हि॒ रो॒च॒ने॒ना॒ वि॒श्वा॒न॒आ॒ भा॒हि॒ प्र॒द्दि॒वा॒ इति॑प्र॒ दि॒वा॒ऽच॒ते
स॒ऽ॥१॥ सम॒ च॒ इ॒द्ध॒स्व॒ अ॒ग्ने॒ प्र॒ च॒ बो॒धु॒य॒ ए॒न॒म॒ उ॒न्न॒ च॒ त॒
स्त॒ महते॑सो॒भगा॑य॒ मा॒ च॒ रि॒ष॒त॒ उ॒प॒स॒त्ते॒यु॒षो॒ सु॒त्ता॒ ते॒ अ॒ग्ने॒ ।
ब्रह्मा॑णो॒ ते॒ म॒ह॒ स॒सं॒ स॒तु॒ मा॒ अ॒ग्ने॒ ॥२॥ त्वम॒ अ॒ग्ने॒ द्यु॒भि॒स्त्वम॒ आ॒
शु॒शु॒क्ष॒णि॒स्त्वम॒ अ॒द्भ्य॒स्त्वम॒ अ॒श्म॒न॒स्परि॑ त्वम॒ अ॒ग्ने॒ इ॒मे॒भ्य॒ इ॒ति॒
शि॒वो॒ अ॒ग्ने॒ सं॒व॒र॒णः इति॑सं॒म॒ च॒रणो॒ भ॒वा॒नः॒ सु॒प॒

लुहेति॥सपत्न॥सा॥नः॥अभीमा॥तिजिद्यभिमाति॥जित्॥चा॥स्वाग्ने॥
नाग्ने॥अग्रेयु॥क्तेनि॥सप्र॥युक्तेन॥३॥इहा॥एवा॥अग्ने॥अधी॥धा॥
रया॥रयिम्॥मा॥चा॥नि॥कृत्॥पूर्वचित्॥इतिपूर्वा॥चित्॥निका॥
रिणः॥इतिनि॥कारिणः॥क्षत्रम्॥अग्ने॥सुसुयमेमि॥तसु॥यमम्॥
अस्तु॥तुभ्यम्॥उपसत्तेसुपा॥सत्ता॥चेदितम्॥ते॥अनिष्टा॥अनि॥
स्तत॥इयानि॥स्तत॥४॥क्षत्रेण॥अग्ने॥स्वायुरितिसु॥आयुः॥१॥ ॥१॥
सम्॥रभस्व॥मित्रेण॥अग्ने॥मित्रधेया॥इतिमित्र॥धेये॥शतुस्वा॥सु॥ ॥२॥

जातान्॥अमिति॥सा॥जातानाम्॥मध्यमस्थ॥इतिमध्यम॥स्थाये॥धि॥
सत्॥म्॥अग्ने॥चिकित्व॥इतिविद्वान्॥दीदिहि॥द्रुपदा॥पत्॥अतिनि॥
हः॥अति॥स्पृधः॥अति॥अचित्तिम्॥अति॥अरातिम्॥अग्ने॥विश्वा॥
हि॥अग्ने॥दुरितेति॥इता॥सहस्वा॥अथा॥अस्मभ्यम्॥सहवीरामि॥
तिसह॥वीराम्॥रयिम्॥दाः॥४॥अनाधृष्य॥जातवेदः॥इतिजा॥
ता॥वेदः॥अनिष्टत॥अनिस्तत॥इयानिस्तत॥नविराडितिवि॥राट्॥
अग्ने॥क्षत्रम्॥इतिक्षत्र॥भृत॥दीदिहि॥द्रुपदा॥विश्वाः॥आशाः॥प्रमुञ्च॥

न्तिभ्यः मुञ्चन्मानुषीभ्यः त्रिभ्यः त्रिभ्यः अधा परि पाहि नः
द्वषे ७ बृहस्पते सवितुर्बोधयैनम् सदश्चित्तमित्सम्
श्चितम् चित्तु संतरामित्सम् तराम् सम् त्रिधाधि धुहैयैन
म् मुहूर्ते सोमगाया चित्रश्चैनम् अनुमदतु देवाः ८ अ
मुत्रभूयादिममुत्राभूयात् अधा वत्स्व बृहस्पते अभि
मु ष्टेरियभि ष्टेरजैन्वन्प्रतीओहताम् अश्विना मृत्युम् ॥ राम ॥
स्मातु देवान् अग्ने पित्रभ्यो राचीभिः ९ कृधी अस्मा समिधः ॥५७॥

इतिसम् इधः भवती कृधी शुक्रा शोचीष्य अग्ने घृतनिर्णिजे
तिघृतवत् तमा सुप्रतीकस्येतिसुप्रतीकस्य सूनोः ॥ तनूनपा
त्पितृनाम असुरश्चित्सेवादः इतिनिश्वा वैश्वानर देवेभ्यो दे
वेभ्यः पथा अनक्तु मध्वा घृतेन ॥ मधु मधु मधु मे नक्षत्रि
यो प्रीणाति नराशाद्-सेन अग्नेः सुकृदितिसुकृत् देवो सवि
ता चित्रभानुरितिविश्वा वीरायरेअदेः अयमाएतिरावसा
घृतेनेडाना ये बर्हिः नमसा अग्निमस्रुचेस्रुध्रेषुप्र

॥५४॥ यत्ते तिप्रयतं सुभ्रे ३॥ मनो क्षत्रमजस्रं मरुद्दानमग्नेतनूपा
ईम् भद्रा सुप्रयसः इति सुप्रयसः ३॥ वसुवने ति ष्ठ॥ वसुधाते मः
इति वसुधाम ३॥ न च ॥१७॥ द्वारो देवीर्न अनु अस्य विश्वे व्रता दृ
दते अग्नेरुरुज्मचसः इरुरुज्मचसः धामानि पश्यमानाः ॥१५॥
नः इति नो अस्य वोषण्यः इति वोषण्यो दिव्याः इति दिव्यो नक्तो
षासा नक्तोषासा नक्तोषासा इमं यज्ञमवतं अद्य ॥१६॥
नो अध्वरं नयतं देवा होतारमूर्ध्वं अध्वरं नः ॥५४॥

अग्ने नक्षत्रमजरमा गुणानो जन्यं पृणन् नियमे सोमपीतये ईळि
तो ३॥ त्रिभिरेकादशैरिह बर्हिरा सादया वसो इळा सरस्वती भा
रती मही गृणाना ३॥ तन्नस्तुरीयमद्भुतं पुरुक्षु
त्वष्टा सुवीर्यस्य नो विदधातु रायः पोषं यजमानाय सुन्वते नो
भिमा अस्मे इषुस्तमा ३॥ वनस्पते अव सृजोरराणः प्रजाभ्यो
देवेभ्यो अग्निर्हव्यं शमिता सूदयाति २॥ अग्ने सहसः
सूनो जातवेदो इति जात वेदः इन्द्रियं हव्यं विश्वे देवाः

हविने इन्द्रम् जुषताम् ॥२३॥ पीवोऽअन्नानित्पीवेन अन्नान् रयिवृ
धः इति रयिवृधः सुमेधाः इति सुमेधाः श्वेतः सिषक्ति । सिसक्ती
ति सिसक्ति नियुताम् इति नियुताम् अभिश्रीरिति अभि श्रीः नो ब्रु
वन् । सर्मनस इति सर्मनसः चित्तं चित्ति विश्वा इत् नरः स्वप
त्यानीति सुअपत्यानि चक्रुः ॥२२॥ ओ ग्रये नु बृहन्नुतनुम
ग्नेः इति ग्नेः सी । इमे इतीमे ग्नये देवी धिषणा धात्तिः दे
वम् अधा वायुम् नियुतः इति नि युतः सश्चतु स्याः उत श्वे ॥शम॰॥
तम् वसुधितिमिति वसु धितिम् निरेके ॥२३॥ आपप्रा हा वत् ॥५५१॥

रहतीः विश्वम् आयन् गर्भम् दधानाः जनयन्तीः अग्नीम् ततः
दीनाः समअवर्तन्त असुध एकः ॥२४॥ मनोचित्ताआपः महिनो पुरु
पेशसितिपरि अपश्यत् दक्षम् दधानाः जनयन्तीः सुतम् यम् देवे
षु अधि देवः एकः आसीत् ॥२५॥ प्रा अर्मिन आसि दाश्वान् सम् अ
क्तुः नियुद्भिः इति नियुत्भिः न वायोः इति वायो इष्टये दुरोणे नि नुत्र
यम् सुभोजसम् इति सुभोजसम् सुवस्त्रा नि वीरम् गव्यम् अ
श्वम् च राधः ॥२६॥ आ नः नियुद्भिः इति नियुत्भिः शतिनीभिः

॥५६॥ अध्वरम्। सुहस्त्यानामिति सुऽहस्त्यानाम्। उप। याहि। वीतम्। वायोऽइतिवायो। अस्मिन्। सवने। मादयस्व ॥२७॥ नियुत्वान्। वायोऽइतिवायो। आ। गहि। अयम्। शुक्रः। अयामिति। ते। गतः। अस्मि। सुन्वतः। गृहम् ॥२८॥ वायोऽइतिवायो। शुक्रः। अयामिति। ते। मध्वः। अग्रम्। दिविषु। आ। याहि। सोमपीतयेऽइतिसोमऽपीतये। स्वाहा। देव। नियुत्वता ॥२९॥ वायु। अग्नेः। याः। इष्टयः। याः। वीतपृष्ठः। इति। वीतऽपृष्ठः। प्रीणानः। याहि। वीतम्। हविषः। नियुद्भिरिति। नियुत्ऽभिः। वायो। इति ॥३०॥ वायोऽइति ॥५६॥

इतिवायो। ये। ते। सहस्रिणमिति सहस्रऽइनम्। रथम्। अभि। तेभिः। आ। गहि। नियुत्वान्। सोमपीतयेऽइतिसोमऽपीतये ॥३१॥ एकया। च। दशभिः। इति। दशऽभिः। अभि। च। सम्ऽभृतः। इतिसम्ऽभृतः। द्वाभ्याम्। इष्टये। विंशतिः। च। इति। विंशतिऽभिः। इति। त्रिंशतिऽभिः। अभि। च। चत्वारिंशता। इति। चत्वारिंशतऽआ। च। नियुद्भिरिति। नियुत्ऽभिः। अभि। वायो। इतिवायो। इह। ता। वि। मुञ्च ॥३२॥ नवः। वायोऽइतिवायो। उत। स्तुतः। उतपातः। इति। उतऽपातः। इन्दुः। ते। पातः। चमूषत्। नाम। अतः। अभिऽभूतः। असि। आ। वृणीमहे ॥३३॥ अभि। त्वा। शूर। नोनुमः। अदुग्धाः। इव। धेनवः। अदुग्धाःऽइव। इव।

धेनवं॑ ईशा॒नम॒स्य॒ जग॑तं॒ स्व॑र्दृशा॒मीशा॑नमिन्द्र॒ तस्थु॑षं॒ ॥ ३ ॥ न॒ त्वावाँ॑ इन्द्र॒ कश्च॒न न जा॒तो न ज॑नि॒ष्यते॒ अश्वा॑यन्तो॒ मघ॑वन्निन्द्र॒ वाजि॑नो॒ गव्यं॑ त्वा॒ हवा॑महे ॥ ४ ॥ त्वो
म॒ हन्ता॒ हि ह॑वा॒महे॒ सातौ॒ वाज॑स्य॒ कार॑वः॒ त्वां वृ॒त्रेषु॑ इन्द्र॒ सत्प॑तिं॒ नरस्त्वां॒ काष्ठा॑सु॒ अर्व॑तः ॥ ५ ॥ स॒
त्रा॒ नू॒ न॒ चि॒त्रा॒ ऊ॒त्यो॒ ते॒ति॒ व॒ज्र॒ हस्ता॑ धृ॒ष्णु॒या॒ ते॒ति॒ धृ॒ष्णु॒ वा॒ मु॒हः ॥ ॥ साम ॥
स्तु॒ताः अ॒श्वि॒नौ॒ इ॒ष्ट्रि॒ऽइ॒वः॒ गाम॒श्वं॒ रथ॑म॒ इन्द्रं॒ सम॑ बिभरा ॥ ५७ ॥

सत्रा॑ वाजं॒ न जि॒ग्युषे॑ ॥ ६ ॥ क॒यो॒ नु॒ चि॒त्र॒ आ॒ भु॒व॒त्॒ ऊ॒ती॒ सदा॑ वृधः॒ इति॒ सदा॑ वृधः॒ सखा॑ कयो॒ रा॒ चि॒ष्ट॒या॒ वृ॒त्ता ॥ ७ ॥ क॒या
नो॒ सु॒ऽअ॒भ॒ऽआ॒ भ॒र॒ ऊ॒ती॒ नव्यं॑ हिष्ठ॒ मृत्स॑म॒ अंधं॑सः॒ दृळ्हा॑ चित्॒ आ
रु॒जा॒ सु॒ऽउ॒ रु॒जो॒ व॒सु॒ ॥ ८ ॥ अ॒भि॒ऽसु॒ नु॒ऽस॒ख॒ सरो॑ना॒ मघ॑वन्॒ मघ॑ना॒ अभि॑ता ।
र॒त्ना॒ना॒ रा॒त॒म॒ भु॒वा॒मि॒ उ॒भ॒या॒ ॥ ९ ॥ यु॒ता यु॒ज्ञे॒ति॒ यु॒ज्ञा ।
नो॒ व॒ज्र॒ अ॒ग्न॒ये॒ गि॒रा॒गि॒रे॒ति॒ गि॒रा॒ च॒ दक्ष॑से॒ प्रप्रो॒तप्र॒ प्र॒ वो॒ व॒यम
मृ॒ अ॒मृ॒त॒म॒ जा॒त॒वे॒ द॒स॒मि॒ति॒ जा॒ता वे॑दसम॒ प्रि॒य॒म॒ मि॒त्र॒म॒ न॒ ।

राट्सिषुम्॥४१॥ पाहि। नः। अग्ने। एकया। उत। द्वितीयया। गो
भिरिति गोभिः। नः। तिसृभिः। इति तिसृभिः। नः। ऊर्जम्। पते। चतस्र
भिरिति चतसृभिः। वसो इति वसो॥४२॥ ऊर्जम्। नः। पाहि। पञ्च
हिम्। अयम्। अस्मासु। रयिः। अस्मे इति। रायः। मघोनाम्। हव्यदातय इति हव्य
दातये। भुवत्। वाजेषु। अविता। भुवत्। नः। धुधे। उत। नः। पाहि। तस्य
नूनाम्॥४३॥ संवत्सरः। असि। परिवत्सरः। इति परि। वत्सरः। असि। इदा
वत्सरः। इदावत्सरः। इति इदा। वत्सरः। उषसः। ते। कल्पन्ताम्। अ॥५९८॥

होरात्राः। अर्द्धमासाः। अर्द्धमासाः। मासाः। मासाः। ऋतवः। ऋतवः। संवत्सरः। ते।
कल्पन्ताम्। प्रेषः। इति प्र। इषे। एषः। इषे। इत्येषम्। चा। अज्यै।
प्रा। चा। सारय। सुपर्णी। चित्। असि। सुपर्णी। चित्। अवः॥४४॥
इति वाजसनेयसंहितायां षड्विंशतिमोऽध्यायः॥ इन्द्र
म्। इदुः। पदे। नाभा। पृथिव्याः। अधि। दिवः। चर्मन्। सम्। इधा
ने॥४५॥ निषण्। चर्षणीसहाम्॥१॥ चर्षणिसहामिति चर्षणि
सहाम्। चेतुम्॥४६॥ तनूनपातम्। इति तनू। नपातम्। उतिभिः। इति।

॥५९॥ भिन्नजेतारम्। अपराजितमिति पराजितम्। इन्द्रम्। देवम्। सुविदुमिति सुविदम्। पृथिभिरिति पृथिभिः। मधुमत्तमैरिति मधुमत्तमैः। तान्। भेन। नराशट्सेनातेजसा॥२॥ इडाभिः। इन्द्रम्। ईडितम्। अजुष्टान्। मिथाजुह्वानम्। अमर्त्यम्। देवम्। देवैः। सवीर्य्ये इति सवीर्य्ये। नर्ज्ञे हस्त इति वज्रे हस्तः। पुरुष्टुत इति पुरुष्टुते॥३॥ बर्हिषि। इन्द्रम्। निषद्वरम्। निसद्वरमिति निसद्वरम्। वृषभम्। नर्यापसमिति॥४॥ तिनर्य्ये। अपसम्। चेसुभिरिति चेसुभिः। रुद्रैः। आदित्येन। सयुजम्॥५॥

अ

रितिसयुक्। भिन्। बर्हिः। आ। सुदत्रमिति॥६॥ ओजेः। ना। वीर्य्यम्। सत्यैः। इन्द्रम्। अवर्द्धयन्। सुप्रायणाः। सुप्रायना इति सुप्रायनाः। अस्मिन्। नः। अह्नि। आयेताम्। स्तां। वृधसानुरिति वृधसानुः। इन्द्रियाय। मीढुषे। यन्तुः। पशुरिति पशुषे। इन्द्रस्य। धेनुः। इति धेनुः। सुदुघे इति सुदुघे। पानरा। मही। इति महि। सुचातनाविति सुचातनौ। ना। तेन। सा। चरसम्। इन्द्रम्। अवर्द्धताम्। वीताम्॥७॥ भिषजौ। सरस्वती। था। हुविषा। इन्द्रम्। भिषज्यतः। कवी। इति कवी। देवौ। प्रचेतसा। वि

॥६॥ तिप्राचैतसो इन्द्रियाधृत्तः इन्द्रियम् ॥७॥ इडा सरस्वती भारती मही इन्द्रपत्नीरितीडा पत्नीह हविर्भवति ॥८॥ त्वष्टारम् इन्द्रम् इन्द्रेण म भिषजम् सुयजमितिसुयजम् घृतश्रियमितिघृतश्रियम् पुरुषरूपमितिपशुरूपम् सुरेतसमितिसुरेतसम् सुघोनम् ॥९॥ घृतयोनिम् त्वष्टारम् इन्द्रियम् इन्द्रियम् मच्यासमुज्जन्तितिसमञ्जन्ना पथिभिरितिपथिभिः सुगेभिरितिसुगेभिः ॥१०॥ इन्द्रम् ॥ ॥ सम ॥ स्वाहा अन्नपस्या मेदसः स्तोकानाम् स्वाहाऽकृती नामितिस्वाहा ॥६॥

कृतीनाम् हव्यसूदीनामितिहव्यसूक्तिनाम् देवोऽआज्यपाऽइडो ज्यपानुबोधाऽइन्द्र ॥११॥ देवम् बर्हिरिन्द्रम् सुत्वेमितिसुदेवम् देवैर्न वीरवदितिवीरवत्तीर्णम् बर्हीम् अवृहयत् वस्तीः । घृतम् प्राक्तम् भुजम् राया बर्हिषमतस अतिअगात् ॥१२॥ इन्द्रम् सुघातऽइतिसम् घाते बीडुमे वामत अवृहयन् आ । वत्सेनो तरुणेन कुमारेणो चामीवता अपेऽअवीणम् रेणुकाटमितिरेणुकाटम् नुदनाम् ॥१३॥ इन्द्रम् वतेप्रयतीतिप्र

ति।अकेताम्।देवी॥विश्रा॥प्र।अयासिष्टाम्।सुप्रीतेऽइतिसुप्रीते।सु
धितेऽइतिसुधिते।वीताम्॥७॥वसुधीतीऽइतिवसुधीति।देवम्।
इन्द्रम्।अवर्द्धताम्।अयावि।अन्न्या।नाअद्या।देवाटसि।आ।अन्ना।
वक्षत्।वसो।चार्षणि।अजमानाय।त्रिक्षितेऽइतित्रिक्षिते॥८॥
सुदुघेऽइतिसुदुघे।पयसा।इषम्।ऊर्जम्।अन्ना।वक्षत्।सञ्चि
म्।संपातिमितिस।पीतिम्।अन्न्या।नवेना।पूर्वम्।दृयमातेऽइति ॥शम॥
दृयमाने।पुराणेना।नवम्।अधीताम्।कुर्जम्।कुर्जयिमानेऽइ ॥६१॥

कूर्जमाने॥९॥हुताधराटसावितीहुताअधराटसो।आ।अभाक्षम्।
त्रिक्षितो॥७॥पतिम्।इन्द्रम्।अनुहूर्यन्।अस्पक्षत्।भारतीदिवम्।
रुद्रेण।यातम्।सरस्वती।इडा।वसुमतीतिवसु।मती।गृहान्॥८॥त्रि
वरूथऽइतित्रि।वरुथे।त्रिबंधुरऽइतित्रि।बंधुरे।त्रिनान्ना।त्रितिष्ठ
नामितित्रिति।पष्टानाम्।आहुता।इषा।हितम्।सहस्रेण।प्रवर्त्तिने।
मित्रावरुणा।इता।अस्य।होत्राम्।अहिन।बृहस्पति।स्तोत्रम्।अ
श्विना।आ।ऊर्ध्वम्॥९॥मधुश्चारुऽइतिमधु।श्चारु।सुपिप्पुलऽ

ऊ इतिसु पिप्पलेभ्यः। अग्रेण। अस्पृक्षत्। आ। अन्तरिक्षम्। पृथिवीम्। अदृंहत्॥२०॥ स्रामसुस्थमितिसु। असुस्थम्। इन्द्रेण। असन्नमिथा। सन्नम्। अन्या। बर्हिः-वि। अभि। अभूत्॥२१॥ स्विष्टमितिसु। इष्टम्। कुर्वन्। स्विष्टकृदितिस्विष्टऽकृत्। स्विष्टमितिसु। इष्टम्। अधाकरोत्। नः॥२२॥ पुरोडाशम्। बध्नन्। इन्द्राय। वाशम्। इन्द्राय। गौन। अर्चत्। तम्। अग्रभीत्। अवारधत्। पुरोडाशेन॥२३॥ समिधा॥ नमः॥ नमितिसमिधानम्। महत्। बर्हिः। सुसंमिहमितिसु। संमिहम्। चरे॥६२॥

एयम्। अग्निम्। इन्द्रम्। वयोधसमितिवयःऽधसम्। गायत्रीम्। छन्दः। इन्द्रियम्। अविमितिस्त्रिः। अविम्। गाम्। वयेन। दधत्॥२४॥ तनूनपात्। मा। कृक्षिम्। कृन्त। मिदम्। नम्। गर्भम्। अदितिः। दृशेम्। शुचिम्। कुक्षिम्। दिक्षु। आहमितिदिक्षु। वाहम्॥२५॥ ईड्येम्। दुरितम्। वृत्रहन्तमम्। मितिवत्रहम्। नमनः। इडाभिः। ईड्यम्। सहः। सोमम्। अनुष्टुभम्॥ अनुस्तुभमितेनुऽस्तुभम्। पञ्चावित्तिपञ्चऽअविम्॥२६॥ सुबर्हिषमितिसु। बर्हिषम्। पूषणवन्तमितिपूषण। वन्तम्। अर्मन्यम्।

सादन्तम्। बर्हिषि। प्रिये। अमृतां। वहन्तीम्। त्रियुत्समिति त्रि। युत्सम्
॥२७॥ अचस्वतीम् सुप्रायणाम् सुप्रायना इति सु। प्रायनाम्। वृता
रथेन। वृतवधुवृतेति वृत। वधूम्। द्वारः। देवीम्। हिरण्ययीम्। नक्षमाणम्।
पद्भिः। वहन्तु। दुर्यां। वाहम्। इति दुः। याम्। वाहम्॥२८॥ सुपेशसमिति सुपेशसं
सा। सूत्रिल्पे। इति सु। त्रिल्पे। वहन्ती। इति वहन्ती। उभे इति। उभे। नक्तोषासा
सा। नक्तोषसेति नक्तोषसौ। ना। दृशन्ति। इति दृशन्ति। विश्वम्। त्रिष्टुभं ॥२९॥
म्। त्रिस्तुभमिति त्रिस्तुभम्। एषु। नाहमिति स्पृष्टः। वाहम्॥३०॥ प्र ॥६२॥

चेतसेति प्र। चेतसा। देवानाम्। उत्तमम्। मित्रऊतयुतमम्। वरुणहोतारा।
हवे। कुवीः। इति कुवीः। सयुजेति सयुजा। जगतीम्। अनड्वाहम्॥३१॥
पेशस्वतीम्। तिस्रः। देवीः। हिरण्ययीम्। भारतीः। वहन्ति। पतिम्। घृ
तम्। इति घृ। तम्। धेनुम्। गाम्। न॥३२॥ सुरेतसमिति सु। रेतसं
म्। स्रष्टारम्। पुष्टिवर्धनमिति पुष्टि। वर्धनम्। कुपाणि। बिभ्रतम्।
रथेकम्। पुष्टिम्। द्विपदमिति द्वि। पदम्। उक्षाणम्॥३३॥ हिरण्यपर्णमि
ति हिरण्य। पर्णम्। उक्थिनम्। रथानाम्। बिभ्रतम्। वृत्रिम्। भगम्

ककुभ्। छन्दाम्। छेहतम्॥२०॥ स्वाहाकृतीरितिस्वाहा। कृतीः॥ अग्निम्। गृ
हपतिमितिगृहपतिम्। पथिकृ। वरुणम्। भेषजम्। कृविम्। क्षत्रम्। अ
तिछन्दसमितीछन्दसम्। बृहत्। ऋषभम्॥२१॥ दृढम्। बृहि। छयो
धसमितीछन्दसम्। बृहत्। ऋषभम्। वयः॥ धसेम्। देवम्। इन्द्रम्।
अवर्द्धयत्। गायत्र्या। छन्दसा। इन्द्रियम्। चक्षुः॥ इन्द्रे। वयः। दधत्॥२२॥
रुचिम्। उल्लिह। प्राणम्। अनुष्टुभा। अनुस्तुभेति। अनुस्तुभा। बलेम्॥२३॥
बृहत्या। श्रोत्रेम्। पङ्क्त्या। छन्दः॥ देवाः। त्रिष्टुभा। त्रिस्तुभेति। त्रिस्तुभ॥ ॥६४॥

भा। त्रिष्टिम्। जगत्या। सृष्टेम्। विराजेति। विराजा। छन्दः॥ देवेति। हि
पदा। भगम्। ककुभा॥२४॥ अतिछन्दसेतीछन्दसा। छन्दः॥ क्षत्रम्। छयो
धसः इतिवयः॥ धसे। जागतेम्। छयोधसः इतिवयः॥ धसे। जागतेन।
॥२५॥ ॥ इतिवाजसनेयसंहितायां परेअष्टाविंशतिमोध्यायः॥
॥२८॥ ॥ समिद्धः इतिसम्। इद्धः॥ अञ्जन्। हरिम्। मृतीनाम्। घृ
तम्। अग्नेः॥ मधुमतीतिमधुमत्। पिन्वमानः॥ घृतेन। द्यावा
जिनम्। जातवेदः इतिजातवेदः॥ देवानां। घृक्षि। प्रियम्। आ। सुध

ठमितिसुधास्थम्॥१॥घृतेनाअज्ज्यन्नासम्। पथ्यन्देवयानानि
तिदेवाआनोन्नप्रजानन्निति प्राजानन्नाजीअपिएतुदेवा
न्नअनुस्वाससुवाप्रसूताइतिप्रादेवान्सुचन्तास्वधाम्अ
स्मेवजमानायाधेहि॥२॥इड्यन्नाअसिवर्चन्नोधाग्निन्नाअ
ग्नुन्नाअसिमेध्यन्नासस्तोअग्नेस्तादेवेन्नवसुभिरितिव
सुभिन्नसजोषाइतिसाजोषान्प्रीतम्वन्हिम्वहतुजा ॥३॥
तवेदाइतिजातावेदाऽअस्तीर्णम्बर्हिन्नसुष्टरीमासुस्तरी ॥६५॥

मेतिसुस्तरीमजुषाणाऽउरुपृथुप्रथमानम्पृथिव्याम्देवेभिन्न
सुकृतम्आदित्यन्नसजोषाइतिसाजोषान्स्योनम्कृण्वानासुवि
तेदधातु॥४॥एताऽउषऽइयँवेद्युन्नसुभगाइतिसुभगान्नविश्व
रूपाइतिविश्वारूपान्नवि पक्षोभिरितिपक्षभिन्नश्रथमाणा
ऽतआतेन्नकृष्यान्नसतीन्नवर्षन्नशुभमानान्नारन्नदेवीन्नसु
प्रायणान्नेसुप्रायनाइतिसुप्रायनान्नभवन्तु॥५॥अन्तरा॰मि
त्रावरुणान्नरन्तीइतिरन्तीसुरथम्वदानोम्अमोसंविदु

LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH OF THE R.A.S.

१६०। नेऽइतिसम्।चिद्रूपेउषासौ।उषसेऽकुषसौ।चाम्।सुहिरण्येऽइति
सुहिरण्येसुहिरण्येऽइतिसु।हिरण्येऽहस्तस्य।सोनौ।इहसादयामि॥५॥
प्रथमा।चाम्।सरथिनेतिसारथिना।सुवर्णेतिसु।वर्णा।देवो।प
र्यन्तो।भुवनानि।विश्वा।अर्पिप्रयम्।चोदना।चाम्।मिमाना।
होतारा।ज्योतिष्प्रतिष्ठोतिप्रा।दिशा।दिशान्ता॥६॥आदित्येन।नुभ
भारती।चष्टा।अन्तम्।सरस्वती।सुह।रुद्रेण।नुभआवीत्।इडाऽउप ॥१५॥
हूतेसुपहूता।वसुभिरितिवसुभिऽसजोषाऽइतिसम्।जोषा।ऊ॥१६॥

तम्।नुन।देवीऽअमृतेषुधत्त॥८॥त्वष्टा।वीरम्।देवकामम्।जनितर्दे
वा।कामम्।जजानु।त्वष्टऽअर्वा।जायुतेआशुःअश्वेन।त्वष्टा।इद
म्।विश्वम्।भुवनम्।जजानु।बहोऽकुत्तरिम्।इह।सृष्टि।होतरि
तिहोतः॥९॥अश्वेन।घृतेन।त्वाम्।सम्पक्षाऽइतिसम्।अक्तम्॥
उषाःदेवान्।ऋतुशाऽइहवक्षत्।नराम्।पाथाम्।एतु।वनस्पतिभेदेवलो
कमितिदेवा।लोकम्।प्रजानन्निति।प्रा।जानन्।अग्निना।हव्या।व
क्षतानि।चक्षत्॥१०॥प्रजापतेरितिप्रजा।पतेभ तपसा।चाक्रुधा

नमे ब्रह्मधानऽइतिवरधानऽसुग्रेऽजातऽइधिषेऽवज्रम्।अग्नेः
स्वाहाकृतेनहविषापुरोगाऽइतिपुरऽएतारम्।आहिसोऽत्राहविर्म
अदंतुदेवाः॥१॥तऽअक्रेऽप्रथमम्।जायमानऽउद्यन्दिवम्
तऽआसमुद्रात्ऽउतवापुरीषात्ऽइन्नद्यः।पृक्षाहरिणस्य
वाहाऽइतिबाहूऽउपस्तुसमिक्षुःस्तुसम्।महिजातम्तेऽअर्वन्
क्रीरंऽयुमेनेदृक्षम्।त्रितःएनम्।आयुनक्ऽअयुनगिर्ययु ॥शम॥
नक्ऽइन्द्रंऽएनम्।प्रथमाऽअधिऽअतिष्ठत्।गंधर्वःऽअस्यरत्रा ॥६७॥

नाम्।अगृभ्णात्।सरांत्।अश्वम्।वसवः।निरेऽअतक्षुः॥अग्निः
अत्रन्नअसिऽआदित्यःऽअर्वन्।अग्निःत्रितःगुह्येनाव्रतेनाऽअसि।
सोमेनासमयाचिपत्नीऽइतिविपत्नीऽआहैतेत्रीणिदिवि।
बंधनानित्रीणितेआहुःदिवि।बंधनानित्रीणिअप्सिसप्त।
सुत्रीणिअन्तरियुक्तेसमुद्रेऽउतेवेसुतादेवामेधरुणमंछसि।
अर्वन्।अत्रातेआहुःपरमम्।जनित्रम्॥२॥इमातेवाजिनम्।
अवमार्ज्मीनानीसंवोमार्ज्मीनानिदमाऽआपःनाम्।सुवितुःनिधा

नेतिनि।धानो।अत्रा।ते।भद्रा।रुद्रा।नः।अपरूपम्।कृतस्य।नः।अभि
रक्षन्ती।एभिः।रक्षतां।गोपा॥१६॥आत्मानम्।ते।मनसा।आ।रात।
अजानाम्।अवऽदिवा।पतयन्तम्।पतंगम्।शिरः।अपरूपम्।पृथि
भिः।इति।पृथिऽभिः।सुगेभिः।इति।सुऽगेभिः।अरेणुभिः।अरे।णुभिः।मि
त्रेहमानम्।पतत्रि॥१७॥अत्रा।ते।रूपम्।उत्ऽतमम्।अकृत।त्वष्टा।त्वम्।अप
रूपम्।जिगीषमाणम्।इषः।आ।पदे।गोः।न।पुत्रः।ते।मर्तः।अनु।भोः॥१८॥
नम्।आनट्।आत्।इत्।ग्रसिष्ट।ओषधीः।अजीगः।तप्तम्।

अनु।त्वा।रथः।अनु।मर्ता।अजिऽरा।अनु।गावः।अनु।भगः।कनीना
म्।अनु।व्रातासः।तव।सख्यम्।ईयुः।अनु।देवा।मम्रिरे।वीर्यं।ते॥१९॥
हिरण्यशृंगः।इति।हिरण्यऽशृङ्गः।अयः।अस्य।पादः।मनो
जवाः।इति।मनःऽजवाः।अवरः।इन्द्रः।आसीत्।देवानाम्।अतः।ह
विरघम्।इति।हविःऽअघम्।आयुन्।अजीअर्चन्तम्।प्रथमम्।अध्वरे
ष्वित्था।अधिऽअतिष्ठत्॥२०॥ईर्मान्तासः।इत्।मे।अन्तासः।मिल
कमध्यमासः।इति।मिलिकऽमध्यमासः।सम्।शूरेणासः।दृक्षासः।

अक्षा॑न्नहु॒षस्य॒ इत्येतिहु॒ सः। इ॒वा॒श्रेणि॒स्या इतिश्रेणि॒। स्रजं॒ कृतुं॒
ब॒ता आसि॑षु॒ दिव्यम्। आज्यं॑म्। अश्वा॑॥२॥ तवा॒ शारी॑रम्। पृतु॒
षिष्णु॒। अर्जु॑नि। तवा॒ चित्त॑म्। वा॒तस्य॒ इ॒वेति॒ वा॒तेम॑ इव। ध्रजी॑मान॒। त
वा॒ष्ट्रा॒णि॒। चि॒ष्टि॒ता। चि॒स्थि॒तेति॑ चि॒। स्थि॒ता। पुरु॒त्रेति॑ पुरु॑। त्रा।
अ॒ण्वे॒षु॒। ज॒भु॒रा॒णा। चु॒र॒न्ति॒॥२॥ रा॒स॒न॒म्। चु॒जी॑। अ॒र्वी॒। दु॒व॒स्वा॒।
मन॑सा। दी॒ध्या॒न॒म्। अ॒ज॒रे॒। पु॒र॒न्ध्या॒। नी॒यु॒ते॒। नाभि॑म॒स्या॒। अनु॑। पश्वा॥३॥
न॒। कु॒न॒यं॑॥३॥ बु॒न्ति॒। रे॒भा॒॥२॥ परम॑म्। म॒त॒। स॒घ॒स्थमिति॑ स॒घ॒। स्था॥६२॥

म्। अ॒र्वी॒न्। अ॒ङ्गि॒। पि॒त॒र॑म्। मा॒न॒र॑म्। च॒। अ॒ध्व॒। दे॒वा॒न्। जु॒ष्ट॒तमा॒। इ
ति॑जुष्ट॒। त॒म॒न्। हि॒। गम्याः॑। अथ॑। आ॒। शा॒स्ते॒। दा॒शुषे॑। वा॒मानि॑॥२॥
सम्ऽहू॑। इ॒ति॒सम्। इ॒हू॒न्। अ॒ध्व॒। मनु॑ष्व॒त्। दु॒रो॒णे। दे॒वेन्। दे॒वा॒न्। य॒जा॒सि॒।
जा॒त॒ऽवे॑दः। इ॒ति॒जा॒त॒। वे॒दः॒। आ। च॒। व॒ह॒। मि॒त्रम॑हः। इ॒ति॒मि॒त्र॒। म॒हः॒॥
चि॒कि॒त्वा॒न्। त्वम्। दू॒तः॑। क॒विर॑सि। प्रचे॑ताः। इ॒ति॒प्र॒। चे॒ताः॑॥२५॥
त॒न्॒न॒पा॒दि॒ति॒त॒न्॒। न॒पा॒त्। पृथ॑। ऋ॒त॒स्य॒। या॒नान्॒। म॒ह्ना॒। स॒मु॒ज्जा॒
न्नि॒ति॒स॒म्। अ॒ज्ज॒न्। स्व॒दृ॒शः॒। सु॒जि॒ह्वेति॑सु॒। जि॒ह्वा॒। म॒न्या॒नि॒। धी॒भि॒न

॥७॥ उत॥ त्वम॥ कुंधन॥ देवत्रेति॥ देवा॥ च॥ कृणु॥ हि॥ अध्वरम॥ नः॥२६॥
नराशः॥ सः॥ मनुषः॥ मनुष्वत॥ एषाम॥ उ॥ स्तोषाम॥ मघऽनः॥ मघोनः॥
यः॥ सुऽक्रतुः॥ इति॥ सुऽक्रतवः॥ शुचयः॥ धियंधाः॥ इति॥ धियंऽधाः॥
धाः॥ स्वर्दृशः॥ देवाः॥ उभयानि॥ हव्या॥२७॥ जानुऽदघ्नः॥ इषा॥ जनु॥
सः॥ नः॥ ईड्यः॥ च॥ घ॥ च॥ आ॥ गहि॥ अग्ने॥ वसुऽभिः॥ इति॥ वसुऽभिः॥
सजोषाः॥ इति॥ सऽजोषाः॥ त्वम॥ देवानाम॥ असि॥ युक्ताहोता॥ सः॥ नः॥
एतान॥ यक्षि॥ इषितः॥ यजीयान॥२८॥ प्राचीनम॥ बर्हिः॥ प्रदिशा॥ ७॥

॥ इति॥ दिशा॥ पृथिव्याः॥ वस्तोः॥ अस्याः॥ मे॥ ऋञ्जतेः॥ अग्ने॥ अन्हसः॥
चितः॥ इति॥ प्रऽचेतः॥ चितः॥ इति॥ चितः॥ चरीयः॥ देवेभ्यः॥ अहन॥
यः॥ सः॥ नः॥२९॥ यत्॥ चेस्वतीः॥ उर्वियाः॥ चित्॥ शृयन्ताम॥ पतिभ्यः॥ इति॥
पतिऽभ्यः॥ नः॥ जनयः॥ शुभमानाः॥ देवीः॥ द्वारः॥ बृहतीः॥ चित्॥ भुमिनः॥
इति॥ चित्॥ मः॥ इन्द्रः॥ देवेभ्यः॥ भुवत॥ सुप्रायणा॥ सुऽप्रायणाः॥ इति॥ सुऽ
प्रायनाः॥३०॥ आ॥ सुष्वयन्ती॥ सुस्वयन्तीः॥ इति॥ सुऽस्वयन्ती॥ यजते॥
इति॥ यजते॥ उषाकः॥ इति॥ पाकः॥ उषासानक्ता॥ उषासानक्तेति॥ उषसा

नक्तो॑सत्ता॒म्नि॒ योनौ॑ दि॒व्ये इति॑ दि॒व्ये॑ योषणे॒ इति॒ योषणे॑ बृ॒
हती॑ इती॑ रहती॑ मुरुक्मे॒ इति॑ सु॒रुक्मे॑ अधिश्रि॒यम्॑ शु॒क्रपि॑त्र्या
मिति॑ शु॒क्रा॑ पित्र्या॑म्॑ दधा॑ने॒ इति॒ दधा॑ने ॥१॥ दे॒वा॑ होता॑रा॒ प्रथ॑
मा॑ सुवा॒चेति॑सु॒ वा॒चा॑ मि॒मा॒ना॑ मनु॑षव॒ज्जभ्रे॑ प्रचो॒द्
य॒न्ते॒ति॒प्र॒ चो॒द॒य॒न्ता॑ वि॒ष्क॒भे॒षु॒ का॒रू॒ इति॑ का॒रू॑ ॥२॥ आ॒ नो॒ य॒ज्ञ॒
नम्॑ भार॑ती॒ तूय॑म्॑ एतु॒ इडा॑ मनु॒ष्व॒त॑ इ॒ह॒ चे॒त॒य॒न्ती॑ ति॒स्रो॒ दे॒वीः॑ ब॒र्॰॥
ब॒र्हिः॑ आ॒ इ॒दम्॑ स्यो॒न॒म्॑ सर॑स्वती॒ स्वय॑सः॒ इति॑सु॒ अप॑स॒ सु॒दु॒घे ॥३॥७१॥

अ॒ग्नेऽर्मे॒ इति॑मे॒ द्यावा॑पृथि॒वी॒ इति॒ द्यावा॑पृथि॒वी॒ जनि॑त्री॒ इति॒ जनि॑
त्री॒ रू॒पे॒अ॒हि॒ते॒ इति॑ रू॒पे॒ अ॒हि॒ते॒ भुव॑नानि॒ विश्वा॑ तम्॑ अ॒द्य॒ हो॒तः॒ ईमहे॑
अजी॒जनः॑ दे॒वम्॑ त्वष्टा॑रम्॑ इ॒ह॒ य॒क्षि॒ वि॒द्वान् ॥३॥ उ॒पा॒व॒सृ॒जे॒सं
पा॒अ॒व॒स॒ज॒त्म॒न्या॑ समञ्जन्ति॒ति॒सम्॑ अ॒ञ्ज॒न॒ दे॒वाना॑म्॑ पाथ॑न
ऋतु॒थेत्ऋ॑तु॒था॑ हवी॑ꣳषि॒ वन॒स्पति॑ः॒ शमि॑ता॒ दे॒व॒ अ॒ग्निः॒ स्व
दे॑तु॒ ह॒व्यम्॑ मधु॑ना॒ घृते॑न ॥४॥ सु॒ष॒ज॒ातः॒ वि॒ अ॒मि॒मी॒त॒ य॒ज्ञम्॑ अ॒ग्निः॒ दे॒वा॒ना॒म्॑ अ॒भ॒व॒त्॑ पु॒रो॒गाः॒ इति॑ पुरः॒ ऽगाः॒ अ॒स्य॒
हो॒तुः॒ प्र॒दि॒शा॒ति॒प्र॒ दि॒शि॒ ऋ॒त॒स्य॒ वा॒चि॒ स्वा॒हा॒कृ॒त॒मि॒ति॒स्वा॒हा॒ कृ॒

॥७२॥ तम्। हविर्। अदितुः। देवा॥३५॥ केतुम्। कृण्वन्। अकेतवे। पेशः। मर्याः। अपेशसे। समुषद्भिः। अजायथाः॥३६॥ जीमूतस्येव। जीमूतस्य। इव। भवति। प्रतीकम्। यत्। सम्ऽवर्मी। याति। समदाम्ऽइति। सम्ऽमदाम्। उपस्थे। इत्युपऽस्थे। अनाविद्धया। तन्वा। जयेम। तम्। वः। युधम्। अप। दुर्मतिम्। महि। पिप्रुतम्॥३७॥ धन्वना। गाः। धन्वना। अजिम्। जयेम। धन्वना। तीव्राः। समदः। इतिसम्ऽमदः। जयेम। धनुः। शरुम्॥३८॥ अपकामम्। इति। सम्ऽकामम्। कृणोति। धन्वना। सर्वाः। प्रदिशः। जयेम॥३९॥

इतिप्रऽदिशः। जयेम॥३९॥ वक्ष्यन्ती। वेति। गृह्यन्ति। इव। इत्। आ। गृभ्णाति। कर्णम्। प्रियम्। सखायम्। परिषस्वजाना। परिषस्वजाना। इतिपरिऽसस्वजाना। जाया। इयम्। समनसा। पारयन्ती॥४०॥ सस्वजाना। जाषे। इति। जोषा। इव। शुक्रे। चित्। ते। इति। विऽतता। अधि। धन्वन्। ज्या। इयम्। समने। पारयन्ती॥४०॥ ते। इति। ते। आ। चरन्ती। इत्। चरन्ती। समत्। इति। समना। इव। जोषा। माता। इव। पुत्रम्। बिभृतां। उपस्थे। इत्युपऽस्थे। अधि। नः। वि। ष्रयन्ताम्। संऽवित्। ते। नः।

इतिसमाविदानेआन्त्रीइसान्त्रीइमेइतिमेविष्फुरन्तीविस्फुरन्तीइतिवा
स्फुरन्तीअमित्रान्॥४॥बभ्रूनाम॥पिताबभ्रुहूणोतिअस्यापुत्रमिच्छ्याहूणोतिसमानाअवृगसेसेवृगसे
इषुधिरितीषुधिंसंकल्पतेतेनाचसचोमपृक्षेनिनहुऽ
इतिनिनहनयतिप्रसूतऽइतिप्रसूत॥५॥रथवाहनंवा
यतिवाजिनंपुरेअत्रयत्रेतियत्रअत्रकामयतेसुषारथिः॥६॥
सुसारथिरितिसुसारथिअभीशूनाम॥महिमानम॥पुनायुत॥७॥

मनेमपश्चात्अनुबध्नातिरश्मयः॥८॥तिग्मान॥घोषानकुर्व
वतेघर्षपाणायऽइतिघर्षपाणायनअश्वानरथेभिःसहवाजयं
तनअनुक्रामन्तऽइवाक्रामन्तःप्रपदैरितिप्रापदैःअमित्रान॥
क्षिणतिशत्रूनअनपच्यायन्तऽइत्यनपच्यायन्तः॥९॥रथवाह
णंरथवाहनेमितिरथवाहनंहरिःअस्यनामअत्रोआयु
धंनिहितमितिनिहितमअस्यवर्मीतत्रारथंउपबाग्म
सुदेमाविष्वाहाबृहंसुमनस्यमानाऽइतिसुमनस्यमानाः

इतिसु॥५॥स्वादुषट्॰सद॰स्वादुसुट्॰सद॰इतिस्वादु॰सुट्॰सद॰स्व
पितर॰स्वयोधाः इतिवयु॰धाः कुक्कुभितः इतिकुक्कु॰भितः अतेन॰शक्मी
वंत॰शक्मिवन्त॰शक्तिवन्तः इतिशक्मि॰वन्त॰गभीरा॰चित्रसेनाः
इतिचित्र॰सेना॰इषुबलाः इतीषु॰बला॰अमृधा॰सतोवीराः इति
सत॰वीरान॰उरव॰भ्रातृसाहः भ्रातृसाहः इतिभ्रातृ॰साहः॥५॥
ग्राम्पास॰पितर॰सोम्पास॰स्त्रिवेः इतिस्त्रिवेनु॰धावापृथिवी॥रम॰॥
इतिद्यावापृथिवी॰अनेहसो॰पूषा॰नः पातु॰दुरितादितुम॰इतात्॥७४॥

ऋतावृधम॰ऋतवृधः इतृत॰वृधम॰रक्षः साक्षि॰नम॰अघशट्॰सः
इत्यघ॰शट्॰सम॰इन्द्रातु॥५॥सुपूर्णमितिसु॰पूर्णम॰वस्तोः मृग॰
अस्मा॰दन्त॰गर्भम॰सन्नहनिसम॰नहा॰ पतीति॰प्रसूतेति॰प्रा॰सु
ता॰अत्रा॰नर॰सम॰चाक्षि॰चुद्रवति॰तत्रा॰अस्मभ्यम॰इषवम॰श
र्म॰सुट्॰सन॥८॥रजाते॰परि॰वृङ्धि॰नम॰अस्मा॰भरतु॰नम॰
नम॰सोम॰अधि॰ब्रवीतु॰नम॰अदितिः शर्म॰यच्छतु॥९॥अ॰
नुद्यन्ति॰मानुषान्॰जघनान्॰उपा॰निघ्नते॰अश्वाजनीसूर्व॰
अजनि॰प्रचेतसः इतिप्रा॰चेतस॰अश्वान्॰सुमत्स्वितिसुमत॰सु॰

दुय॥५०॥ अहिरिवेसर्हन इव। भोगेभ्ये परि। एतु। बाहुम्। जायाः
हेतिम्। परिबाधमानः इतिपरि। बाधमानाः। हस्तघ्नः इतिहस्त।
घ्नः। विश्वा। चयुनानि। विद्वान्। पुमान्। पुमः सम्। परि। पातु। वि
श्वत॥५१॥ वनस्पते। वीडुः ऽङ्गः इतिवीडु। अङ्गः हिभूयाः। अस्म
त्सखेसस्मत्। सरवा। प्रतरणः इतिप्र। तरणः। सुवीडुः इतिसु। वीडुः।
गोभिः सन्नद्धः इतिसम्। नद्धः असि। वीडयस्व। आस्थातेया। स्था
ता। ते। जयतु। जेत्वानि॥५२॥ स्विन्दुथिच्छातः परि। अजेन। उम्दतः॥ सम॥
त्रिकत्। भृतम्। वनस्पतिभ्यः इतिवनस्पतिभ्यः परि। आभृतम्॥ ७५॥

मिश्रा। भृतम्। सहस्रपाम्। ओज्मानम्। परि। गोभिः। आवृतम्। मि
श्रा। चृतम्। इन्द्रस्य। वज्रम्। हविषा। रथम्। युजा॥५३॥ इन्द्रस्य। च
न्द्रम्। मरुताम्। अनीकम्। मित्रस्य। गर्भः। वरुणस्य। नाभिम्। सम्। इ
माम्। नः। हव्यम्। इतिहव्यं। दितिम्। जुषाणः। देवः। एषः। प्रति। ह
व्या। गृभाय॥५४॥ उपः। श्वासय। पृथिवीम्। उत। द्याम्। पुरुत्रा। ते
पुरुत्रा। ते। मनुताम्। विष्टितम्। विस्थितम्। इतिविः। स्थितम्। जगत्।
सम्। दुदुभेः। सम्। ऋतिसुः। युम। इन्द्रेण। दूरे। दूरात्। दवीयः। अप।
सेधः। शत्रून्॥५५॥ आ। क्रन्दय। बलम्। अजेन। नुम। आ। धाय। निः।

तन्निहि दुरितेतिदुम्बृता वाघमानमअथो प्रोथा दुंदुभो दुच्छुनाम
इतमइन्द्रस्य मुष्टिः असि वीडयस्व ॥५८॥ आ अमुम अजो प्रयु
र्वर्चयेतिप्रतीआवर्चय इमाम कुतुम दितिकेतुमतादुंदुभिम वावदी
तिसम अश्वपर्णाइ इत्यश्व पर्णा चरति नृम नरम अस्माकम इ
न्द्रेणयुजयंतु ॥५७॥ आग्नेयम कृष्णग्रीवं इतिकृष्णा ग्रीवा
सारस्वतीमेषी बभ्रुम सोम्यम पोष्णम रेवतीम शितिपृष्ठइति ॥रामम॥
शितिपृष्ठ बार्हस्पत्यम शितिपादम शौद्रम इतिवेश्य देवम ऐन्द्रं ॥७५॥

अरुणः मारुतम कृल्माषम ऐन्द्राग्नम मटहिलइतिसम हिलम अधो
रामइत्यधम रामम सावित्रम वारुणम कृष्णम एकशितिपादित्येकशि
तिपात पेत्वम्य ॥५८॥ अग्नये अनीकवतइत्यनीकवते रोहिताजि
रंवरोहिणम अजिम अनड्वान अधारामइ विसृधेइ रामो मासित्रो
पोष्णो रजतनाभिइ इतिरजतनाभी वैश्वदेवावितिवैश्य देवो पि
शंगो तूपरो मारुतो कृल्माषम आग्नेयम कृष्णम अजम सारस्वती
मेषी वारुणो पेत्वम्य ॥५८॥ अग्नये गायत्रायत्रिरत्नइतित्रिवृ

त्तेरार्थत्तरायेतिरार्थम्।तराय।अुष्णाकपालेऽइत्युष्णा।कपालमइन्द्र
यत्रेस्तुभायेत्रेस्तुभायेतित्रेस्तुभाय।पञ्चदशायेतिपञ्चादशाय।
बार्हताय।एकादशाकपालेऽइत्येकादशा।कपालन।विश्वेभ्यःदेवेभ्यः
जगतिभ्यःसप्तदशेभ्यऽइतिसप्तादशेभ्यः।वैरूपेभ्यः।द्वादशाकपा
लेऽइतिद्वादशा।कपालन।मित्रावरुणाभ्याम्।अनुष्टुभाभ्याम्।आनु
ष्टुभाभ्यामित्यानुष्टुभाभ्याम्।एवित्रगाभ्योमित्येवं।त्रिवृद्भ्यां
म्।वैराजाभ्याम्।पयुस्या।बृहस्पतयेऽपाङ्क्तया।त्रिनवायेतित्रि।न
वार्या।शुक्राय।चरुः।सवित्रेऽओर्णिहाय।त्रयस्त्रिवृद्भ्यांयेतित्रय॥७७॥

त्रिवृद्भ्यांरैवताय।द्वादशाकपालेऽइतिद्वादशा।कपालम्प्राजापत्यः
इतिप्राजा।पत्यम्चरुम्अरित्थे।विष्णुपत्न्याऽइतिविष्णु।पत्न्ये।चरु
रूपेऽअग्नयेवैश्वानरायेद्वादशाकपालेऽइतिद्वादशा।कपालम्अनु
मत्याऽइत्यनु।मत्येऽअष्टाकपालेऽइत्यष्टा।कपालेऽइतिचा
जमनेयसंहितायांपञ्चमेकोनत्रिंशतिमोऽध्यायः॥२९॥ ॥अ
ग्नेनयेति।देवासवितःदुरितानीतिदुश्चरितानिंपरासुव।यत्भद्रम्।
तन्नआसुव॥१॥विभक्तारमितिवि।भक्तारम्।हवामहेवसो॥

चित्रस्पा॰राधसे॰सुचित्तारम्॰नृचक्षसम्॰मितनू॰चक्षसम्॥२॥ग्रभ
णो॰ग्रालपाम्॰क्षत्राय॰राजन्यम्॰मरुद्भ्यः॰ऋतिमृत॰भ्यः॰चेत्यम्॰
तपसे॰शूद्रम्॰तमसे॰तस्करम्॰नारकाय॰चीरहणम्॰चीरहनम्॰
तीवीरहनम्॰पापाय॰क्लीबम्॰अक्रयाय॰इरी॰क्रयाय॰अर्या
यम्॰कामाय॰दुश्चलम्॰अतिकृष्टाय॰ऽतिकृष्टाय॰मागधम्॥३॥
नृताय॰सूतम्॰गीताय॰शैलूषम्॰धर्मणे॰सभाचरम्॰तिसभा॰॥रम॥
नरम्॰नर्याय॰भीमलम्॰नर्मणे॰रेभम्॰हर्षाय॰कारिम्॰आ॥७८॥

नंदायेडा॰नंदाय॰स्त्रीषुखम्॰स्त्रीसखमितिस्त्री॰सखम्॰प्रम
दः॰तिप्रा॰मदे॰कुमारीपुत्रमितिकुमारी॰पुत्रम्॰मेधाय॰रथकार
मितिरथा॰कारम्॰धैर्याय॰तक्षाणम्॥४॥तपसे॰कौलालम्॰
मायाये॰कर्मारम्॰कृपाय॰मणिकारमितिमणि॰कारम्॰शुभे॰घं
टम्॰गारव्याये॰दृषुकारमितिषु॰कारम्॰हेत्यै॰धनुष्कारम्॰धनुस
कारमितिधनुः॰कारम्॰कर्मणेज्याकारमितिज्या॰कारम्॰दिष्ट्यै
य॰स्नुसूर्जमितिस्नु॰सूर्जम्॰मृगव॰मृगयुमितिमृग॰युम्॰

॥६९॥ अन्त्रेकाया श्वनिनमितिश्वानिनम्॥ ध॥ नदीभ्यो पोलिकम्।
कृक्षीकाभ्यः। नेषादम्। नेस्कादमितिनेसादम्। पुरुषव्याघायेति
पुरुषव्याघाय। दुर्मदमितिदुर्मदम्। गंधर्वापुरोभ्य इतिगंध
र्वापुरःभ्यः। आर्यम्। प्रयुग्भ्य इतिप्रयुक्भ्यः। उन्मेचमिसक्त।
मेचनम्। सर्पदेवजनेभ्य इतिसर्पादेवजनेभ्यः। आप्रतिपदमिस
प्रतिपदम्। अर्येभ्यः। कितवम्। द्वितीये। आकितवम्। पिशाचे ॥१०॥
भ्यः। विदूडकारीमितिविदूलकारीम्। यातुधानेभ्य। इतियातू ॥७९॥

यातू नुधानेभ्यः। कंटकीकारीमितिकंटकीकारीम्॥ ध॥ संधयेऽइतिसं
धये। नारम्। जेतयेऽउपपतिमितिपतिम्। आसोदस्यकैसे।
परिचित्तमितिपरिचित्तम्। निर्कैसाइतिनिःकैसे। परिविद्विघन
मितिपरिविद्विघनम्। अराध्ये। एदिधिषुः। पतिमितिदिधिषुः। प
तिम्। निर्कैसेनिःकैसाइतिनिःकैसे। पेशस्कारीम्। पेशस्कारी
मितिवेशस्कारीम्। सुत्रान्तायेतिसमन्तानाया। स्मरकारितिस्मरकारी
शीम्। प्रकामोद्घायेतिप्रकामम्। उद्घाय। उपसदऽमितिसदः। सदस्। वर्णी

॥८॥ याअनुरुधमिसेनुरुधम्। बलायाडुपुत्रामिसेपुत्राम्॥७॥उत्सादेभ्यः
इतिकेतुः सादेभ्यंनकुण्ठम्। प्रमुदइतिप्रा मुदे। वामनम्। क्षुभ्याइति
क्षुभ्यंनस्थामम्। स्वप्नायाअधम्। अधमायाबुधिरम्। पवित्रायाः
मिषजेम्। प्रतानायतिष्ठाज्ञानायानक्षत्रदृशमितिनक्षत्रे। दृशम्।
आरिक्षायाइक्षाः। रिक्षायैप्रश्निनम्। उपरिक्षायाइक्षपः। रिक्षा
यैअभिप्रश्निनमिसेभिप्रश्निनम्। मुर्वीदोयेप्रश्नविवाकमितिप्र ॥९॥
श्नाविवाकम्॥९॥अमेध्यंहस्तिपेदमितिहस्तिपम्। जवायाश्वम्॥८॥

पमिसश्वेपम्। पुष्ट्यैगोपालमितिगो। पालम्। धान्यायाविपा
लमिसविपालम्। तेजसेअजपालमिसजापालम्। इरायैकीना
शंकीलालायासुराकारमितिसरा। कारम्। भद्रायागृहपतिगृ
हपम्। श्रेयसेचित्तधमितिचित्त। धम्। आधिक्षायेसाधिअक्षा
यअनुक्षत्तरमिसेनुक्षत्तारम्॥९॥भायैदारुहारमितिदारुआ
रम्। प्रभायाइतिप्र। भायैअग्नेधमिसमिाएधम्। ब्रध्नस्या
चिक्षपायाअभिषेचकारम्। अभिसेचकारमिसाभि। सेचकारम्।

LIBRARY OF THE ASIATIC

धर्षिलाय। नाकायम्। पुरिषेजारमितिपरि। क्षेत्राय। देवलोकायेतिदेव।
लोकाय। देवि। तारम्। मनुष्यलोकाय। तमनुष्यलोकाय। प्रकुरितारमितिप्र।
कुरितारम्। सर्वेभ्यलोकेभ्यउपसेकारमितिकृपा। मखितारम्। सेकारं॥ ५८॥

॥८१॥ अंवत्रसाइसवा। रत्ये। चुधायउपमंथितारमितिकृपा। मंथितारम्।
मेधाय। वासुनपत्यूलामितिवासभ। पत्यूलाम्। प्रकामायेतिप्रा। का
माय। जायेत्रीम्॥ ५०॥ कृतये। स्तेनहृदयमितिस्तेना। हृदयम्। चे
रहृदयायेतिवेरा। हृदाय। पिशुनम्। चिचिन्त्यउदितिवि। चिन्त्ये। क्षु
त्तारं। ओपद्रष्ट्रायेसोप। द्रष्ट्राय। अनुक्षत्तारमितिसनु। क्षत्तारम्।
वलाय। अनुचरमितिसनु। चरम्। भूम्ने। पुरिष्कुदः। पुरिस्कुदः। मि
तिपरि। स्कुदः। प्रियाय। प्रियनाम्नीमितिप्रिय। वादिनम्। आरे॥ ८१॥

स्वे। अश्वसादमितिश्वसादम्। सुगायेतिसु। गाय। लोकाय। भागु
दुघमितिभगादुघ॥ ८॥ मन्यवे। अयस्तायमितिपः। तापं। क्रोधा
य। निसरमितिनि। सरं। योगाय। मोक्कारम्। रोगेकीय। अभिमुक्त
रमितिभि। मुक्तारम्। क्षेमाय। चिमोक्कारमितिवि। मोक्कारम्। उलू
लुनिकुलेभ्यः। इकुलुला। निकुलेभ्यः॥ त्रिशिनं। त्रिशिनमितित्रि।
शिनम्। चपुंसे। मानुस्कृतं। मानुः। कृतमितिमानः। कृतम्। स्त्री
लाय। अंजनीकारिमितिसंजनी। कारीम्। निकृत्यइतिनिः। कृत्ये।

कोशुकारीमितिकोशा कारीम् वृमार्यायुसूम् ॥१२॥ वृमार्या वृमूस्
मितियम् सम् अर्थर्वभ्यइत्यर्थर्वभ्यः अवतोकामिसवा तोकाम्
संवत्सरायापरिवत्सरायेतिपरी आयितीम् परिवत्सरायेतिपरि वत्सरायेअविजानतामिसविजानतीम् इदु
वत्सरायेअतीत्वरीमित्यतीत्वरीम् इदुवत्सरायेतीत्व वत्सरायेअतिष्कदूरीम् अतिस्कदपरिमित्येतीस्कदूरीम्

॥८२॥ णीयाहिरण्यकारमितिहिरण्यकारम्। तुलायैवाणिजम्। पश्चा
दोषायेतिपश्चाद्दोषायग्लानिनेम्। चित्रैभनभूतेभ्यःसिध्युल
म्भेयैजागरणम्अभूसैःस्वप्नम्आच्छुरिकायैरूपेजनना
दिनमितिजनना द्यादिनम्। चध्याऽइतिनिरूध्यैअपगूर्णमिसेपा
गूर्णम्। सर्टरागायेतिसम्। रागायग्रन्थिदूमितिग्रन्थिदम्॥५॥
अक्षरजायेसक्षरजायै। कृतनम्। कृतायेआदिनवदूर्वामिसी ॥शम॥
दिनवादूर्वामात्रेतीये। कल्पिनेम्। द्वापरायाअधिकल्पिनमिसे ॥८२॥

धि। कल्पिनेम्। भासकृतयेसा। सकृतायेसभासाणुमितिसभा।
साणुम्। मृत्यवेगोमृत्युमितिगो। मृत्युम्। अर्तिकायागोघात
मितिगो। घातम्। क्षुधोमग्नाम्। चिकुर्तेतेमितिचि। कुर्तेतम्।
मिक्षमाणऽउपतोकृतासेपा। तिकृतिः। दुष्कृतायैः। दुष्कृतायेति
दुनकृतायै। नैकनार्यमितिनैरक्। आचार्यम्। पार्श्वमेसेछु
गम्॥८३॥ प्रतिश्रुत्कायैऽइतिप्रति। श्रुत्कायैअर्चनम्। घो
षायैभुषम्। अर्तायैबहुनादिनमितिबहु। नादिनम्। अन
तायैमृत्यवेगोघातमिसेऽउंबर। आघातम्।

महसे। वीणाचादमिति वीणा। चादम्। क्रोशाय। तूणवध्मिति तू
णवाध्मम्। अवस्फुराय। अवस्फुरायेति अव। स्फुराय। पराधा। ग्रावध्मः
मिति ग्रावा। ध्मम्। वनाय। वनुपमिति वनुपम्। अन्यतोरएपा
येति अन्यतः। अरएपाय। दुवयमिति दुवयम्॥ ७॥ नर्मयि। पुष्प
लुभा। हसाय। कारम्। आदंसे। ग्राबुल्लाम्। ग्रामुण्युम्। ग्रामु
ण्यमिति ग्रामन्यम्। गणकम्। अभिक्रोशंकुमिति अभि। क्रोशंकु
मीतान्। महसे। वीणाचादमिति वीणा। चादम्। पाणिघ्नमि ॥ ८५ ॥
तिपाणि। घ्नम्। तूणवध्मिति तूणवा। ध्मम्। तान्। नृताय ॥ ८४ ॥

आनृदायेत्या। नृदाय। तलवम्॥ ८॥ अग्नये। पीवानम्। पृथिव्यै।
पासर्पिणमिति पा। सर्पिणम्। वायवे। चाडालम्। अंतरिक्षाय।
श्वेत्रानर्त्तिनमिति श्वेत्रा। नर्त्तिनम्। दिवेपलूतिम्। सूर्याय।
हरक्षमितिहरी। अक्षम्। नक्षत्रेभ्यः कुम्भिरम्। चंद्रमसे। कुला
यम्। अन्हे। शुकम्। पिंगाक्षमिति पिंग। अक्षम्। रात्र्यै। कृष्णम्।
पिंगाक्षमिति पिंगाक्षम्॥ ९॥ अर्थ। एतान्। अष्टौ। चिकूपानि
ति। चिकूपान्। आ। लुभते। अतिदीर्घमिति। दीर्घम्। चा। अ
तिह्रस्वमिति। ह्रस्वम्। अतिस्थूलमिति। स्थूलम्। अति

अ

॥८५॥ क्रूरमिसति क्रूरम् अस्ति शुक्रमिसति शुक्रम् अस्ति कृष्णमिस
ति कृष्णम् अस्ति कुल्बमिसति कुल्बम् अस्ति लोमशमिसति।
लोमशम् अशूद्रम् अब्राह्मणाभ तेः प्राजापत्यः इति प्राजा।
पत्या। मागधम् पूश्चली। क्लीबम् क्लीब ॥२॥ ॥ इति वाज
सनेयसंहितायां पदैत्रिंशत्तमोध्यायः ॥३०॥ ॥ सहस्रशीर्षेति
सहस्रशीर्षा। पुरुषम् सहस्राक्षः इति सहस्राक्षम् सहस्रे
पादिति सहस्रपात्। पात्। सः। भूमिम्। सर्वतम् स्पृत्वा। अति। अति ॥१॥
ष्ठत्। दशाङ्गुलमिति दशाङ्गुलम् ॥१॥ पुरुषम् एव। इदम्। सर्वम् ॥८५॥

दम्। भूतम्। भव्यम्। चु। भाव्यम्। उत। अमृतत्वस्येशम्। ऋतु।
अत्येति। रोहन्। भवन्। अन्नेन। अतिरोहति। सर्वाणि रूपाणि ॥२॥ ए
तावान्। अस्य। महिमा। अतः। ज्यायान्। चु। पुरुषः। पुरुषस्य इति
पुरुषः। पादः। अस्य। विश्वा। भूतानि। त्रिपादिति त्रिपात्। अ
स्य। अमृतम्। दिवि ॥३॥ त्रिपादिति त्रिपात्। ऊर्ध्व। उदैत्। पु
रुषः। पादः। अस्य। इह। अभवत्। पुनरिति पुनः। ये। अत। सा
ष्वङ्। चौ। अक्रामत्। साशनानशने इति साशनानशने। अ

अभि॥४॥ तर्तन विराडिति। विराट्। अजायत। विराजः इति वि।
राज॥अधि। पुरुषः॥ पुरुषः इति पुरुषे। सजे जातः॥ अति। अ
रिच्यत। पश्चात्। भूमिम्। अथो इति अथो। पुरः॥॥॥ तस्मात्।
यज्ञात्। सर्वहुतः इति सर्वहुतः॥ संभृतम्। इति सं॥भृतम्। पु
षदाज्यमिति पषत्। आज्यम्। पशून्। तान्। चक्रे। वायव्यान्।
न्। आरण्यान्। ग्राम्याः॥ च। ये॥ ऋचः॥ सामानि। अजनिरे। ॥१॥
छन्दांसि। अजनिरे। तस्मात्। यजुः॥ तस्मात्। अजायत॥७॥ ॥८६॥

तस्मात्। अश्वाः॥ अजायन्त। ये। के। च। उभयादतः॥ उभयदतः॥
दतः॥ गावः॥ ह। जज्ञिरे। तस्मात्। तस्मात्। जातम्॥ अ
जावयः॥८॥ तम्। यज्ञम्। बर्हिषि। प्रौक्षन्। पुरुषम्। जा
तम्। अग्रतः॥ तेने। देवाः॥ अयजन्त। साध्याः। ऋषयः॥ च। ये।
॥९॥ तम्। पुरुषम्। त्रिधा। व्यकल्पयन्। कतिधा। व्यकल्पयन्। मु
खम्। किम्। अस्य। आसीत्। बाहू। इति बाहू। ऊरू। इति पा
दौ। उच्यते॥१०॥ ब्राह्मणः। अस्य। मुखम्। आसीत्। बाहू। इति

॥८७॥ बाहू राजन्यः कृतः उरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां
शूद्रो अजायत ॥११॥ चन्द्रमा मनसो जातश्
चक्षोः सूर्यो अजायत श्रोत्राद्वायुश्च प्राणश्च मुखादग्निर
अजायत ॥१२॥ नाभ्या आसीदन्तरिक्षं शीर्ष्णो द्यौः
समवर्तत पद्भ्यां भूमिर्द्दिशः श्रोत्रात तथा लोकाँ
अकल्पयन् ॥१३॥ यत् पुरुषेण हविषा ॥१४॥
वा देवा यज्ञं तन्वाना अबध्नन् पुरुषं पशुं ॥१५॥ तं यज्ञं बर्हिषि
प्रौक्षन् पुरुषं जातमग्रतः तेनायजन्त देवाः साध्या ऋषयश्च ये
॥१६॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुतः संभृतं पृषदाज्यं पशूंस्
ताँश्चक्रे वायव्यान् आरण्यान् ग्राम्याश्च ये
॥१७॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुत ऋचः सामानि जज्ञिरे छन्दांसि
जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत ॥१८॥ तस्मादश्वा
अजायन्त ये के चोभयादतः गावो ह जज्ञिरे तस्मात्
तस्माज्जाता अजावयः ॥१९॥ यत् पुरुषं व्यदधुः
कतिधा व्यकल्पयन् मुखं किमस्य कौ बाहू का
ऊरू पादा उच्येते ॥२०॥ ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद्
बाहू राजन्यः कृतः उरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां
शूद्रो अजायत ॥२१॥ चन्द्रमा मनसो जातश्
चक्षोः सूर्यो अजायत मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च
प्राणाद्वायुरजायत ॥२२॥ नाभ्या आसीदन्तरिक्षं
शीर्ष्णो द्यौः समवर्तत पद्भ्यां भूमिर्द्दिशः
श्रोत्रात तथा लोकाँ अकल्पयन् ॥२३॥ सप्तास्यासन्
परिधयस्त्रिः सप्त समिधः कृताः देवा यद्यज्ञं
तन्वाना अबध्नन् पुरुषं पशुं ॥२४॥ तं यज्ञं बर्हिषि
प्रौक्षन् पुरुषं जातमग्रतः तेनायजन्त देवाः
साध्या ऋषयश्च ये ॥२५॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुतः
संभृतं पृषदाज्यं पशूंस्
ताँश्चक्रे वायव्यान् आरण्यान् ग्राम्याश्च ये
॥२६॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुत ऋचः सामानि जज्ञिरे
छन्दांसि जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत
॥२७॥ तस्मादश्वा अजायन्त ये के चोभयादतः
गावो ह जज्ञिरे तस्मात् तस्माज्जाता अजावयः
॥२८॥ यत् पुरुषं व्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन्
मुखं किमस्य कौ बाहू का ऊरू पादा उच्येते
॥२९॥ ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद् बाहू राजन्यः कृतः
उरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां शूद्रो अजायत
॥३०॥ चन्द्रमा मनसो जातश् चक्षोः सूर्यो अजायत
मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च प्राणाद्वायुरजायत
॥३१॥ नाभ्या आसीदन्तरिक्षं शीर्ष्णो द्यौः
समवर्तत पद्भ्यां भूमिर्द्दिशः श्रोत्रात तथा
लोकाँ अकल्पयन् ॥३२॥ सप्तास्यासन् परिधयस्
त्रिः सप्त समिधः कृताः देवा यद्यज्ञं तन्वाना
अबध्नन् पुरुषं पशुं ॥३३॥ तं यज्ञं बर्हिषि
प्रौक्षन् पुरुषं जातमग्रतः तेनायजन्त देवाः
साध्या ऋषयश्च ये ॥३४॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुतः
संभृतं पृषदाज्यं पशूंस्
ताँश्चक्रे वायव्यान् आरण्यान् ग्राम्याश्च ये
॥३५॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुत ऋचः सामानि जज्ञिरे
छन्दांसि जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत
॥३६॥ तस्मादश्वा अजायन्त ये के चोभयादतः
गावो ह जज्ञिरे तस्मात् तस्माज्जाता अजावयः
॥३७॥ यत् पुरुषं व्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन्
मुखं किमस्य कौ बाहू का ऊरू पादा उच्येते
॥३८॥ ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद् बाहू राजन्यः कृतः
उरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां शूद्रो अजायत
॥३९॥ चन्द्रमा मनसो जातश् चक्षोः सूर्यो अजायत
मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च प्राणाद्वायुरजायत
॥४०॥ नाभ्या आसीदन्तरिक्षं शीर्ष्णो द्यौः
समवर्तत पद्भ्यां भूमिर्द्दिशः श्रोत्रात तथा
लोकाँ अकल्पयन् ॥४१॥ सप्तास्यासन् परिधयस्
त्रिः सप्त समिधः कृताः देवा यद्यज्ञं तन्वाना
अबध्नन् पुरुषं पशुं ॥४२॥ तं यज्ञं बर्हिषि
प्रौक्षन् पुरुषं जातमग्रतः तेनायजन्त देवाः
साध्या ऋषयश्च ये ॥४३॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुतः
संभृतं पृषदाज्यं पशूंस्
ताँश्चक्रे वायव्यान् आरण्यान् ग्राम्याश्च ये
॥४४॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुत ऋचः सामानि जज्ञिरे
छन्दांसि जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत
॥४५॥ तस्मादश्वा अजायन्त ये के चोभयादतः
गावो ह जज्ञिरे तस्मात् तस्माज्जाता अजावयः
॥४६॥ यत् पुरुषं व्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन्
मुखं किमस्य कौ बाहू का ऊरू पादा उच्येते
॥४७॥ ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद् बाहू राजन्यः कृतः
उरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां शूद्रो अजायत
॥४८॥ चन्द्रमा मनसो जातश् चक्षोः सूर्यो अजायत
मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च प्राणाद्वायुरजायत
॥४९॥ नाभ्या आसीदन्तरिक्षं शीर्ष्णो द्यौः
समवर्तत पद्भ्यां भूमिर्द्दिशः श्रोत्रात तथा
लोकाँ अकल्पयन् ॥५०॥ सप्तास्यासन् परिधयस्
त्रिः सप्त समिधः कृताः देवा यद्यज्ञं तन्वाना
अबध्नन् पुरुषं पशुं ॥५१॥ तं यज्ञं बर्हिषि
प्रौक्षन् पुरुषं जातमग्रतः तेनायजन्त देवाः
साध्या ऋषयश्च ये ॥५२॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुतः
संभृतं पृषदाज्यं पशूंस्
ताँश्चक्रे वायव्यान् आरण्यान् ग्राम्याश्च ये
॥५३॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुत ऋचः सामानि जज्ञिरे
छन्दांसि जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत
॥५४॥ तस्मादश्वा अजायन्त ये के चोभयादतः
गावो ह जज्ञिरे तस्मात् तस्माज्जाता अजावयः
॥५५॥ यत् पुरुषं व्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन्
मुखं किमस्य कौ बाहू का ऊरू पादा उच्येते
॥५६॥ ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद् बाहू राजन्यः कृतः
उरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां शूद्रो अजायत
॥५७॥ चन्द्रमा मनसो जातश् चक्षोः सूर्यो अजायत
मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च प्राणाद्वायुरजायत
॥५८॥ नाभ्या आसीदन्तरिक्षं शीर्ष्णो द्यौः
समवर्तत पद्भ्यां भूमिर्द्दिशः श्रोत्रात तथा
लोकाँ अकल्पयन् ॥५९॥ सप्तास्यासन् परिधयस्
त्रिः सप्त समिधः कृताः देवा यद्यज्ञं तन्वाना
अबध्नन् पुरुषं पशुं ॥६०॥ तं यज्ञं बर्हिषि
प्रौक्षन् पुरुषं जातमग्रतः तेनायजन्त देवाः
साध्या ऋषयश्च ये ॥६१॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुतः
संभृतं पृषदाज्यं पशूंस्
ताँश्चक्रे वायव्यान् आरण्यान् ग्राम्याश्च ये
॥६२॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुत ऋचः सामानि जज्ञिरे
छन्दांसि जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत
॥६३॥ तस्मादश्वा अजायन्त ये के चोभयादतः
गावो ह जज्ञिरे तस्मात् तस्माज्जाता अजावयः
॥६४॥ यत् पुरुषं व्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन्
मुखं किमस्य कौ बाहू का ऊरू पादा उच्येते
॥६५॥ ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद् बाहू राजन्यः कृतः
उरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां शूद्रो अजायत
॥६६॥ चन्द्रमा मनसो जातश् चक्षोः सूर्यो अजायत
मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च प्राणाद्वायुरजायत
॥६७॥ नाभ्या आसीदन्तरिक्षं शीर्ष्णो द्यौः
समवर्तत पद्भ्यां भूमिर्द्दिशः श्रोत्रात तथा
लोकाँ अकल्पयन् ॥६८॥ सप्तास्यासन् परिधयस्
त्रिः सप्त समिधः कृताः देवा यद्यज्ञं तन्वाना
अबध्नन् पुरुषं पशुं ॥६९॥ तं यज्ञं बर्हिषि
प्रौक्षन् पुरुषं जातमग्रतः तेनायजन्त देवाः
साध्या ऋषयश्च ये ॥७०॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुतः
संभृतं पृषदाज्यं पशूंस्
ताँश्चक्रे वायव्यान् आरण्यान् ग्राम्याश्च ये
॥७१॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुत ऋचः सामानि जज्ञिरे
छन्दांसि जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत
॥७२॥ तस्मादश्वा अजायन्त ये के चोभयादतः
गावो ह जज्ञिरे तस्मात् तस्माज्जाता अजावयः
॥७३॥ यत् पुरुषं व्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन्
मुखं किमस्य कौ बाहू का ऊरू पादा उच्येते
॥७४॥ ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद् बाहू राजन्यः कृतः
उरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां शूद्रो अजायत
॥७५॥ चन्द्रमा मनसो जातश् चक्षोः सूर्यो अजायत
मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च प्राणाद्वायुरजायत
॥७६॥ नाभ्या आसीदन्तरिक्षं शीर्ष्णो द्यौः
समवर्तत पद्भ्यां भूमिर्द्दिशः श्रोत्रात तथा
लोकाँ अकल्पयन् ॥७७॥ सप्तास्यासन् परिधयस्
त्रिः सप्त समिधः कृताः देवा यद्यज्ञं तन्वाना
अबध्नन् पुरुषं पशुं ॥७८॥ तं यज्ञं बर्हिषि
प्रौक्षन् पुरुषं जातमग्रतः तेनायजन्त देवाः
साध्या ऋषयश्च ये ॥७९॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुतः
संभृतं पृषदाज्यं पशूंस्
ताँश्चक्रे वायव्यान् आरण्यान् ग्राम्याश्च ये
॥८०॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुत ऋचः सामानि जज्ञिरे
छन्दांसि जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत
॥८१॥ तस्मादश्वा अजायन्त ये के चोभयादतः
गावो ह जज्ञिरे तस्मात् तस्माज्जाता अजावयः
॥८२॥ यत् पुरुषं व्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन्
मुखं किमस्य कौ बाहू का ऊरू पादा उच्येते
॥८३॥ ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद् बाहू राजन्यः कृतः
उरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां शूद्रो अजायत
॥८४॥ चन्द्रमा मनसो जातश् चक्षोः सूर्यो अजायत
मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च प्राणाद्वायुरजायत
॥८५॥ नाभ्या आसीदन्तरिक्षं शीर्ष्णो द्यौः
समवर्तत पद्भ्यां भूमिर्द्दिशः श्रोत्रात तथा
लोकाँ अकल्पयन् ॥८६॥ सप्तास्यासन् परिधयस्
त्रिः सप्त समिधः कृताः देवा यद्यज्ञं तन्वाना
अबध्नन् पुरुषं पशुं ॥८७॥ तं यज्ञं बर्हिषि
प्रौक्षन् पुरुषं जातमग्रतः तेनायजन्त देवाः
साध्या ऋषयश्च ये ॥८८॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुतः
संभृतं पृषदाज्यं पशूंस्
ताँश्चक्रे वायव्यान् आरण्यान् ग्राम्याश्च ये
॥८९॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुत ऋचः सामानि जज्ञिरे
छन्दांसि जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत
॥९०॥ तस्मादश्वा अजायन्त ये के चोभयादतः
गावो ह जज्ञिरे तस्मात् तस्माज्जाता अजावयः
॥९१॥ यत् पुरुषं व्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन्
मुखं किमस्य कौ बाहू का ऊरू पादा उच्येते
॥९२॥ ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद् बाहू राजन्यः कृतः
उरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां शूद्रो अजायत
॥९३॥ चन्द्रमा मनसो जातश् चक्षोः सूर्यो अजायत
मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च प्राणाद्वायुरजायत
॥९४॥ नाभ्या आसीदन्तरिक्षं शीर्ष्णो द्यौः
समवर्तत पद्भ्यां भूमिर्द्दिशः श्रोत्रात तथा
लोकाँ अकल्पयन् ॥९५॥ सप्तास्यासन् परिधयस्
त्रिः सप्त समिधः कृताः देवा यद्यज्ञं तन्वाना
अबध्नन् पुरुषं पशुं ॥९६॥ तं यज्ञं बर्हिषि
प्रौक्षन् पुरुषं जातमग्रतः तेनायजन्त देवाः
साध्या ऋषयश्च ये ॥९७॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुतः
संभृतं पृषदाज्यं पशूंस्
ताँश्चक्रे वायव्यान् आरण्यान् ग्राम्याश्च ये
॥९८॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुत ऋचः सामानि जज्ञिरे
छन्दांसि जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत
॥९९॥ तस्मादश्वा अजायन्त ये के चोभयादतः
गावो ह जज्ञिरे तस्मात् तस्माज्जाता अजावयः
॥१००॥ यत् पुरुषं व्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन्
मुखं किमस्य कौ बाहू का ऊरू पादा उच्येते
॥१०१॥ ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद् बाहू राजन्यः कृतः
उरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां शूद्रो अजायत
॥१०२॥ चन्द्रमा मनसो जातश् चक्षोः सूर्यो अजायत
मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च प्राणाद्वायुरजायत
॥१०३॥ नाभ्या आसीदन्तरिक्षं शीर्ष्णो द्यौः
समवर्तत पद्भ्यां भूमिर्द्दिशः श्रोत्रात तथा
लोकाँ अकल्पयन् ॥१०४॥ सप्तास्यासन् परिधयस्
त्रिः सप्त समिधः कृताः देवा यद्यज्ञं तन्वाना
अबध्नन् पुरुषं पशुं ॥१०५॥ तं यज्ञं बर्हिषि
प्रौक्षन् पुरुषं जातमग्रतः तेनायजन्त देवाः
साध्या ऋषयश्च ये ॥१०६॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुतः
संभृतं पृषदाज्यं पशूंस्
ताँश्चक्रे वायव्यान् आरण्यान् ग्राम्याश्च ये
॥१०७॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुत ऋचः सामानि जज्ञिरे
छन्दांसि जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत
॥१०८॥ तस्मादश्वा अजायन्त ये के चोभयादतः
गावो ह जज्ञिरे तस्मात् तस्माज्जाता अजावयः
॥१०९॥ यत् पुरुषं व्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन्
मुखं किमस्य कौ बाहू का ऊरू पादा उच्येते
॥११०॥ ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद् बाहू राजन्यः कृतः
उरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां शूद्रो अजायत
॥१११॥ चन्द्रमा मनसो जातश् चक्षोः सूर्यो अजायत
मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च प्राणाद्वायुरजायत
॥११२॥ नाभ्या आसीदन्तरिक्षं शीर्ष्णो द्यौः
समवर्तत पद्भ्यां भूमिर्द्दिशः श्रोत्रात तथा
लोकाँ अकल्पयन् ॥११३॥ सप्तास्यासन् परिधयस्
त्रिः सप्त समिधः कृताः देवा यद्यज्ञं तन्वाना
अबध्नन् पुरुषं पशुं ॥११४॥ तं यज्ञं बर्हिषि
प्रौक्षन् पुरुषं जातमग्रतः तेनायजन्त देवाः
साध्या ऋषयश्च ये ॥११५॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुतः
संभृतं पृषदाज्यं पशूंस्
ताँश्चक्रे वायव्यान् आरण्यान् ग्राम्याश्च ये
॥११६॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुत ऋचः सामानि जज्ञिरे
छन्दांसि जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत
॥११७॥ तस्मादश्वा अजायन्त ये के चोभयादतः
गावो ह जज्ञिरे तस्मात् तस्माज्जाता अजावयः
॥११८॥ यत् पुरुषं व्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन्
मुखं किमस्य कौ बाहू का ऊरू पादा उच्येते
॥११९॥ ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद् बाहू राजन्यः कृतः
उरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां शूद्रो अजायत
॥१२०॥ चन्द्रमा मनसो जातश् चक्षोः सूर्यो अजायत
मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च प्राणाद्वायुरजायत
॥१२१॥ नाभ्या आसीदन्तरिक्षं शीर्ष्णो द्यौः
समवर्तत पद्भ्यां भूमिर्द्दिशः श्रोत्रात तथा
लोकाँ अकल्पयन् ॥१२२॥ सप्तास्यासन् परिधयस्
त्रिः सप्त समिधः कृताः देवा यद्यज्ञं तन्वाना
अबध्नन् पुरुषं पशुं ॥१२३॥ तं यज्ञं बर्हिषि
प्रौक्षन् पुरुषं जातमग्रतः तेनायजन्त देवाः
साध्या ऋषयश्च ये ॥१२४॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुतः
संभृतं पृषदाज्यं पशूंस्
ताँश्चक्रे वायव्यान् आरण्यान् ग्राम्याश्च ये
॥१२५॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुत ऋचः सामानि जज्ञिरे
छन्दांसि जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत
॥१२६॥ तस्मादश्वा अजायन्त ये के चोभयादतः
गावो ह जज्ञिरे तस्मात् तस्माज्जाता अजावयः
॥१२७॥ यत् पुरुषं व्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन्
मुखं किमस्य कौ बाहू का ऊरू पादा उच्येते
॥१२८॥ ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद् बाहू राजन्यः कृतः
उरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां शूद्रो अजायत
॥१२९॥ चन्द्रमा मनसो जातश् चक्षोः सूर्यो अजायत
मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च प्राणाद्वायुरजायत
॥१३०॥ नाभ्या आसीदन्तरिक्षं शीर्ष्णो द्यौः
समवर्तत पद्भ्यां भूमिर्द्दिशः श्रोत्रात तथा
लोकाँ अकल्पयन् ॥१३१॥ सप्तास्यासन् परिधयस्
त्रिः सप्त समिधः कृताः देवा यद्यज्ञं तन्वाना
अबध्नन् पुरुषं पशुं ॥१३२॥ तं यज्ञं बर्हिषि
प्रौक्षन् पुरुषं जातमग्रतः तेनायजन्त देवाः
साध्या ऋषयश्च ये ॥१३३॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुतः
संभृतं पृषदाज्यं पशूंस्
ताँश्चक्रे वायव्यान् आरण्यान् ग्राम्याश्च ये
॥१३४॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुत ऋचः सामानि जज्ञिरे
छन्दांसि जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत
॥१३५॥ तस्मादश्वा अजायन्त ये के चोभयादतः
गावो ह जज्ञिरे तस्मात् तस्माज्जाता अजावयः
॥१३६॥ यत् पुरुषं व्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन्
मुखं किमस्य कौ बाहू का ऊरू पादा उच्येते
॥१३७॥ ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद् बाहू राजन्यः कृतः
उरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां शूद्रो अजायत
॥१३८॥ चन्द्रमा मनसो जातश् चक्षोः सूर्यो अजायत
मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च प्राणाद्वायुरजायत
॥१३९॥ नाभ्या आसीदन्तरिक्षं शीर्ष्णो द्यौः
समवर्तत पद्भ्यां भूमिर्द्दिशः श्रोत्रात तथा
लोकाँ अकल्पयन् ॥१४०॥ सप्तास्यासन् परिधयस्
त्रिः सप्त समिधः कृताः देवा यद्यज्ञं तन्वाना
अबध्नन् पुरुषं पशुं ॥१४१॥ तं यज्ञं बर्हिषि
प्रौक्षन् पुरुषं जातमग्रतः तेनायजन्त देवाः
साध्या ऋषयश्च ये ॥१४२॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुतः
संभृतं पृषदाज्यं पशूंस्
ताँश्चक्रे वायव्यान् आरण्यान् ग्राम्याश्च ये
॥१४३॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुत ऋचः सामानि जज्ञिरे
छन्दांसि जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत
॥१४४॥ तस्मादश्वा अजायन्त ये के चोभयादतः
गावो ह जज्ञिरे तस्मात् तस्माज्जाता अजावयः
॥१४५॥ यत् पुरुषं व्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन्
मुखं किमस्य कौ बाहू का ऊरू पादा उच्येते
॥१४६॥ ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद् बाहू राजन्यः कृतः
उरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां शूद्रो अजायत
॥१४७॥ चन्द्रमा मनसो जातश् चक्षोः सूर्यो अजायत
मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च प्राणाद्वायुरजायत
॥१४८॥ नाभ्या आसीदन्तरिक्षं शीर्ष्णो द्यौः
समवर्तत पद्भ्यां भूमिर्द्दिशः श्रोत्रात तथा
लोकाँ अकल्पयन् ॥१४९॥ सप्तास्यासन् परिधयस्
त्रिः सप्त समिधः कृताः देवा यद्यज्ञं तन्वाना
अबध्नन् पुरुषं पशुं ॥१५०॥ तं यज्ञं बर्हिषि
प्रौक्षन् पुरुषं जातमग्रतः तेनायजन्त देवाः
साध्या ऋषयश्च ये ॥१५१॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुतः
संभृतं पृषदाज्यं पशूंस्
ताँश्चक्रे वायव्यान् आरण्यान् ग्राम्याश्च ये
॥१५२॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुत ऋचः सामानि जज्ञिरे
छन्दांसि जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत
॥१५३॥ तस्मादश्वा अजायन्त ये के चोभयादतः
गावो ह जज्ञिरे तस्मात् तस्माज्जाता अजावयः
॥१५४॥ यत् पुरुषं व्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन्
मुखं किमस्य कौ बाहू का ऊरू पादा उच्येते
॥१५५॥ ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद् बाहू राजन्यः कृतः
उरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां शूद्रो अजायत
॥१५६॥ चन्द्रमा मनसो जातश् चक्षोः सूर्यो अजायत
मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च प्राणाद्वायुरजायत
॥१५७॥ नाभ्या आसीदन्तरिक्षं शीर्ष्णो द्यौः
समवर्तत पद्भ्यां भूमिर्द्दिशः श्रोत्रात तथा
लोकाँ अकल्पयन् ॥१५८॥ सप्तास्यासन् परिधयस्
त्रिः सप्त समिधः कृताः देवा यद्यज्ञं तन्वाना
अबध्नन् पुरुषं पशुं ॥१५९॥ तं यज्ञं बर्हिषि
प्रौक्षन् पुरुषं जातमग्रतः तेनायजन्त देवाः
साध्या ऋषयश्च ये ॥१६०॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुतः
संभृतं पृषदाज्यं पशूंस्
ताँश्चक्रे वायव्यान् आरण्यान् ग्राम्याश्च ये
॥१६१॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुत ऋचः सामानि जज्ञिरे
छन्दांसि जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत
॥१६२॥ तस्मादश्वा अजायन्त ये के चोभयादतः
गावो ह जज्ञिरे तस्मात् तस्माज्जाता अजावयः
॥१६३॥ यत् पुरुषं व्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन्
मुखं किमस्य कौ बाहू का ऊरू पादा उच्येते
॥१६४॥ ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद् बाहू राजन्यः कृतः
उरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां शूद्रो अजायत
॥१६५॥ चन्द्रमा मनसो जातश् चक्षोः सूर्यो अजायत
मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च प्राणाद्वायुरजायत
॥१६६॥ नाभ्या आसीदन्तरिक्षं शीर्ष्णो द्यौः
समवर्तत पद्भ्यां भूमिर्द्दिशः श्रोत्रात तथा
लोकाँ अकल्पयन् ॥१६७॥ सप्तास्यासन् परिधयस्
त्रिः सप्त समिधः कृताः देवा यद्यज्ञं तन्वाना
अबध्नन् पुरुषं पशुं ॥१६८॥ तं यज्ञं बर्हिषि
प्रौक्षन् पुरुषं जातमग्रतः तेनायजन्त देवाः
साध्या ऋषयश्च ये ॥१६९॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुतः
संभृतं पृषदाज्यं पशूंस्
ताँश्चक्रे वायव्यान् आरण्यान् ग्राम्याश्च ये
॥१७०॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुत ऋचः सामानि जज्ञिरे
छन्दांसि जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत
॥१७१॥ तस्मादश्वा अजायन्त ये के चोभयादतः
गावो ह जज्ञिरे तस्मात् तस्माज्जाता अजावयः
॥१७२॥ यत् पुरुषं व्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन्
मुखं किमस्य कौ बाहू का ऊरू पादा उच्येते
॥१७३॥ ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद् बाहू राजन्यः कृतः
उरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां शूद्रो अजायत
॥१७४॥ चन्द्रमा मनसो जातश् चक्षोः सूर्यो अजायत
मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च प्राणाद्वायुरजायत
॥१७५॥ नाभ्या आसीदन्तरिक्षं शीर्ष्णो द्यौः
समवर्तत पद्भ्यां भूमिर्द्दिशः श्रोत्रात तथा
लोकाँ अकल्पयन् ॥१७६॥ सप्तास्यासन् परिधयस्
त्रिः सप्त समिधः कृताः देवा यद्यज्ञं तन्वाना
अबध्नन् पुरुषं पशुं ॥१७७॥ तं यज्ञं बर्हिषि
प्रौक्षन् पुरुषं जातमग्रतः तेनायजन्त देवाः
साध्या ऋषयश्च ये ॥१७८॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुतः
संभृतं पृषदाज्यं पशूंस्
ताँश्चक्रे वायव्यान् आरण्यान् ग्राम्याश्च ये
॥१७९॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुत ऋचः सामानि जज्ञिरे
छन्दांसि जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत
॥१८०॥ तस्मादश्वा अजायन्त ये के चोभयादतः
गावो ह जज्ञिरे तस्मात् तस्माज्जाता अजावयः
॥१८१॥ यत् पुरुषं व्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन्
मुखं किमस्य कौ बाहू का ऊरू पादा उच्येते
॥१८२॥ ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद् बाहू राजन्यः कृतः
उरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां शूद्रो अजायत
॥१८३॥ चन्द्रमा मनसो जातश् चक्षोः सूर्यो अजायत
मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च प्राणाद्वायुरजायत
॥१८४॥ नाभ्या आसीदन्तरिक्षं शीर्ष्णो द्यौः
समवर्तत पद्भ्यां भूमिर्द्दिशः श्रोत्रात तथा
लोकाँ अकल्पयन् ॥१८५॥ सप्तास्यासन् परिधयस्
त्रिः सप्त समिधः कृताः देवा यद्यज्ञं तन्वाना
अबध्नन् पुरुषं पशुं ॥१८६॥ तं यज्ञं बर्हिषि
प्रौक्षन् पुरुषं जातमग्रतः तेनायजन्त देवाः
साध्या ऋषयश्च ये ॥१८७॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुतः
संभृतं पृषदाज्यं पशूंस्
ताँश्चक्रे वायव्यान् आरण्यान् ग्राम्याश्च ये
॥१८८॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुत ऋचः सामानि जज्ञिरे
छन्दांसि जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत
॥१८९॥ तस्मादश्वा अजायन्त ये के चोभयादतः
गावो ह जज्ञिरे तस्मात् तस्माज्जाता अजावयः
॥१९०॥ यत् पुरुषं व्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन्
मुखं किमस्य कौ बाहू का ऊरू पादा उच्येते
॥१९१॥ ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद् बाहू राजन्यः कृतः
उरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां शूद्रो अजायत
॥१९२॥ चन्द्रमा मनसो जातश् चक्षोः सूर्यो अजायत
मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च प्राणाद्वायुरजायत
॥१९३॥ नाभ्या आसीदन्तरिक्षं शीर्ष्णो द्यौः
समवर्तत पद्भ्यां भूमिर्द्दिशः श्रोत्रात तथा
लोकाँ अकल्पयन् ॥१९४॥ सप्तास्यासन् परिधयस्
त्रिः सप्त समिधः कृताः देवा यद्यज्ञं तन्वाना
अबध्नन् पुरुषं पशुं ॥१९५॥ तं यज्ञं बर्हिषि
प्रौक्षन् पुरुषं जातमग्रतः तेनायजन्त देवाः
साध्या ऋषयश्च ये ॥१९६॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुतः
संभृतं पृषदाज्यं पशूंस्
ताँश्चक्रे वायव्यान् आरण्यान् ग्राम्याश्च ये
॥१९७॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुत ऋचः सामानि जज्ञिरे
छन्दांसि जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत
॥१९८॥ तस्मादश्वा अजायन्त ये के चोभयादतः
गावो ह जज्ञिरे तस्मात् तस्माज्जाता अजावयः
॥१९९॥ यत् पुरुषं व्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन्
मुखं किमस्य कौ बाहू का ऊरू पादा उच्येते
॥२००॥ ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद् बाहू राजन्यः कृतः
उरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां शूद्रो अजायत
॥२०१॥ चन्द्रमा मनसो जातश् चक्षोः सूर्यो अजायत
मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च प्राणाद्वायुरजायत
॥२०२॥ नाभ्या आसीदन्तरिक्षं शीर्ष्णो द्यौः
समवर्तत पद्भ्यां भूमिर्द्दिशः श्रोत्रात तथा
लोकाँ अकल्पयन् ॥२०३॥ सप्तास्यासन् परिधयस्
त्रिः सप्त समिधः कृताः देवा यद्यज्ञं तन्वाना
अबध्नन् पुरुषं पशुं ॥२०४॥ तं यज्ञं बर्हिषि
प्रौक्षन् पुरुषं जातमग्रतः तेनायजन्त देवाः
साध्या ऋषयश्च ये ॥२०५॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुतः
संभृतं पृषदाज्यं पशूंस्
ताँश्चक्रे वायव्यान् आरण्यान् ग्राम्याश्च ये
॥२०६॥ तस्माद्यज्ञात सर्वहुत ऋचः सामानि जज्ञिरे
छन्दांसि जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत
॥२०७॥ तस्मादश्वा अजायन्त ये के चोभयादतः
गावो ह जज्ञिरे तस्मात् तस्माज्जाता अजावयः
॥२०८॥ यत् पुरुषं व्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन्
मुखं किमस्य कौ बाहू का ऊरू पादा उच्येते
॥२०९॥ ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद् बाहू राजन्यः कृतः
उरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां शूद्रो अजायत
॥२१०॥ चन्द्रमा मनसो जातश् चक्षोः सूर्यो अजायत
मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च प्राणाद्वायुरजायत
॥२११॥ नाभ्या आसीदन्तरिक्षं शीर्ष्णो द्यौः
समवर्तत पद्भ्यां भूमिर्द्दिशः श्रोत्रात तथा
लोकाँ अकल्पयन् ॥२१२॥ सप्तास्यासन् परिधयस्
त्रिः सप्त समिधः कृताः देवा यद्यज्ञं तन्वाना
अबध्नन् पुरुषं पशुं ॥२१३॥ तं यज्ञं बर्हिषि
प्रौक्षन् पुरुषं जातमग्रतः तेनायजन्त देवाः
साध्या ऋषयश्च ये ॥२१४॥ तस्माद्यज्ञात सर्व

दितिर्विदधत् रूपम् एतु तत् मनुष्यः देवत्वमितिदेवत्वम्
आजानमिषाजानम् अग्ने ॥ २ ॥ वेदः अहम् एतम् पुरुषम्
महान्तम् आदित्यवर्णम् तमसः तमसादित्य वर्णम् तमसः न परस्तात् तं
मा एनं विद्वान् अति मृत्युम् एति नान्यः पन्थाः न विद्यते ।
अयनाय ॥ ३ ॥ प्रजापतिरितिप्रजा पतिः न चरति गर्भे अन्तः
अजायमानः न बहुधा विजायते तस्य योनिम् परि पश्यन्ति धीराः ॥ ४ ॥ तस्मिन् ह तस्थुः भुवनानि विश्वा ॥ ५ ॥ ओं देवे ॥ ८८ ॥ ॥ सप्तमः ॥

ॐ अज्ञातनेनमः रुचाय ब्रह्मणे ॥ १ ॥ रुचम् ब्राह्मम् जनयन्तः
देवाः अग्ने तत् अब्रुवन् ॥ २ ॥ त्वा एवम् ब्राह्मणः विदुः ।
तस्य देवाः असन् वशे ॥ ३ ॥ श्रीः च ते लक्ष्मीः च पत्न्यौ ।
रात्रेअहोरात्रे पार्श्वे इति पार्श्वे नक्षत्राणि रूपम् अश्विनौ व्यात्तम् ॥
इष्टम् विषितम् आत्तम् इष्टम् न इषाण अमुम् मे इषाण सर्वलोकम्
इष्टम् सर्वलोकम् मे इषाण ॥ ४ ॥ ॥ इतिवाजसनेसंहिता
यांपदैएकत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३१ ॥ ॥ तत् एवा अग्निः तत् आ

॥८७॥ दिवः। तत्। वायुः। तत्। उ। इत्। चन्द्रमाः। तत्। एव। शुक्रम्। तत्। ब्रह्म। ताः। आपः। सः। प्रजापतिः। प्रजा। पतिः। इति। सर्वा। निमेषाः। इति। निऽमेषाः। निमिषः। इति। विऽद्युतः। इति। विऽद्युतः। पुरुषात्। अधि। नाः। एनम्। उद्ऽहम्। नतिः। वै। चेमानाम्। मध्ये। परिऽनुग्नभुत्। सः। नाः। तस्य। प्रतिमा। अस्ति। यस्य। नाम। महत्। यशः। एषः। ह। एव। ये। प्रत्यङ्। इति। प्रऽत्यङ्। नः। अनु। सर्वाभिः। पूर्वऽहूतिभिः। हुवानः। सः। उ। इत्। सः। गः ॥ रम ॥ नः। अन्तरियतः। सः। एव। जातः। सः। जनिष्यमाणः। प्रऽसत्। जनानाम् ॥ ८ ॥

निऽसृतिः। सर्वतः। मुखः। इति। सर्वतः। मुखः ॥ ४ ॥ यस्मात्। न। जातम्। न। अपरः। एषः। किम्। चन। एव। यः। आऽबभूव। इमाः। विश्वा। भुवनानि। विश्वऽवित् ॥ ५ ॥ येन। द्यौः। उग्रा। पृथिवी। च। दृळ्हा। येन। स्वः। स्तभितम्। येन। नाकः। यः। अन्तरिक्षे। रजसः। विऽमानः। इति। मानेऽहा। अमम्। क्रन्दसी। इति। क्रन्दसी। अवसा। तस्तभाने। इति। तस्तभाने। अभि। ऐक्षेताम्। मनसा। रेजमाने। इति। रेजमाने। यत्र। अधि। सूरः। उदितः। एति। वि। ऽएषन्। इतः। विऽभाती। इति। विऽभाति ॥ ७ ॥ येनः। तत्। पुत्रऽपत्। निऽहि

॥९॥ तुमितिनिहितम्। गुहा। सत्। अत्र। विश्वम्। भवति। एकनीडमिसेकनीडम्। तस्मिन्। इदम्। सम्। च। वि। च। एति। सर्वम्। सः। ओं तत्। इत्या। ऊँ तत्। प्रोत्। इतिप्रा। उतः। च। विभूरितिवि। भूः। प्रज्ञास्वितिप्रा। जासु। अमृतम्। प्रा। तत्। च। वोचेत्। अमृतम्। नु। विद्वान्। गंधर्वः। धामा। विभृतुमितिवि। भृतम्। गुहा। सत्। त्रीणि। पदानि। निहितेतिनि। हिता। गुहा। अस्य। वः। तानि। वेद। सः। पितुः। पिता। असत्। एः। सः। १ ॥ ॥ ॥ नः। बन्धुः। जनिता। सः। विधातेतिवि। धाता। धामानि। वेद। भुवना ॥९॥

नि। विश्वा। अत्र। देवाः। अमृतम्। आनशानाः। तृतीये। धामन्। अध्ये। रयंत। सधऽ। ईर्यत ॥१०॥ पुरिसेतिपरि। इयं। भूतानि। पुरिसेतिपरि। इयं। लोकान्। पुरायेतिपरि। इयं। सर्वान्। प्रदिशः इतिप्र। दिशः। च। उपसगयेसंपा। स्यायं। प्रथमजामितिप्रथ। जाम्। ऋतस्य। आत्मानं। अभि। सम्। विवेशेति ॥११॥ पारे। द्यावापृथिवी इति द्यावा। पृथिवी। सचः। इत्या। परि। लोकान्। परि। दिशः। परि। स्वरितिसुः। ऋतस्य। तन्तुम्। चितं। तुमितिवि। ततम्। विश्वसेतिवि। दृसे। तत्। अपुत्रपत्।

तन्।अभूवन्।तन्।आसीत्॥१२॥सदसः।पतिम्।अद्भुतम्।प्रि
याइन्द्रस्य।काम्यम्।सनिम्।मेधाम्।अयासिषम्।स्वाहा॥१३॥आ
मे।मेधाम्।देवगणाऽइतिदेवाःगणाः।पितरश्च।उपासन्तुऽइतिपु
।आसते।तया।माम्।अद्य।मेधया।अग्निः।मेधाविनम्।कुरु।
स्वाहा॥१४॥मेधाम्।मे।वरुणः।ददातु।मेधाम्।अग्निः।प्रजा
पतिरितिप्रजाऽपतिः।मेधाम्।इन्द्रः।च।वायुः।च।मेधाम्।धाता।
ददातु।मे।स्वाहा॥१५॥इदम्।मे।अन्नम्।च।क्षत्रम्।च।ऊँऽइति।ऊँ।मे।श्रि
यम्।अश्नुताम्।मयि।देवाः।दधतु।श्रियम्।उत्तमामितिउत्ऽतमाम्।तस्मै
।तस्यै।ते।स्वाहा॥१६॥ॐ॥इतिश्रीवाजसनेयसंहितायांषष्ठेकाण्डे
द्वात्रिंशत्तमोऽध्यायः॥३२॥ॐअस्यै।अजरासम्।इमाम्।अरित्रम्।न
अर्च्चद्धूमासः।इतिअर्च्चत।धूमासः।अग्नयः।पावकाः।शितीचयम्।च
।चात्रासम्।भुरण्यवम्।च।नृषदम्।च।वनसदः।इतिवनाऽसदम्।च।वाय
वम्।न।सोमाः॥१॥हरयः।धूमकेतवः।इतिधूमाऽकेतवः।वातजूताः।इतिवातऽजूताः।इतिवातऽजूताः।उपो।चरन्ति।ते।चथेऽ।

अग्नयः॥२॥ अजानः॥मित्रावरुणा॥यजा॥देवान्॥ऋतम्॥बृहत्॥
अग्ने॥यक्षि॥स्वम्॥दमम्॥३॥ देवः॥इतिदेवः॥विरूपेइतिविरूपेः॥चरतः॥
चर्थइतिसु॥अर्थे॥अन्यान्येसन्मा॥अन्यावत्सम्॥उप॥धापयेते॥
इतिधापयेते॥हरिः॥अन्यस्याम्॥भवति॥स्वधावानितिस्वधा॥वा॥
न्॥शुक्रः॥अन्यस्याम्॥दत्तः॥सुवर्चाः॥इतिसु॥वर्चाः॥४॥त्रीणि॥
रात्ता॥त्री॥सहस्राणिग्निम्॥त्रिः॥रात्॥चा॥देवाः॥न॥चा॥अस
पर्यत्॥ओक्षन्॥घृतेः॥अस्तृणात्॥बर्हिः॥अस्मे॥आत्॥इत्॥ ॥यम॥
होतारम्॥नि॥असादयंत॥५॥अग्निः॥त्रीणि॥जघनत्॥द्रवि ॥९२॥

णस्युः॥विपन्यया॥समिद्धः॥इतिसम्॥इद्धः॥सुक्रतो॥आहुतः॥इषः॥
हुतः॥६॥विश्वेभिः॥सोम्यम्॥मधु॥अग्ने॥इन्द्रेण॥वायुना॥पिब॥
मित्रस्य॥धामभिरितिधामभिः॥७॥आ॥जत्॥दक्षः॥नृपतिमि
न्नृपतिम्॥तेजः॥आनट्॥शुचिः॥रेतः॥निषिक्तम्॥निसिक्तम्॥
तन्निसिक्तम्॥योनेः॥अभि॥अग्नेः॥गर्हम्॥अनवद्यम्॥सुवान
म्॥सुध्यमितिसु॥आध्यम्॥जनयन्॥सूदयत्॥८॥अग्नेः॥गा
र्हः॥महते॥सौभगाय॥तवः॥द्युम्नानि॥उत्तमानि॥सन्तु॥तुमानि॥
सन्तु॥सम्॥जास्पत्यम्॥जास्पत्यमितिजाःपत्यम्॥सुयमम्॥मि

तिसु॰ अमेम॰ आ॰ कृण्वुष्व॰ शत्रयता॰ मितिशत्रु॰ अता॰ अ॰
भितिष्ठ॰ महाट॰ सि॥ १॥ त्वा॰ हि॰ मंद्रतमं॰ मितिमंद्र॰ तमम॰
अर्कत्रोकेरिसंर्कत्रोकेण॰ हुवेमहे॰ महि॰ नुश्रोषि॰ अग्ने॰
इन्द्रं॰ ना॰ त्वा॰ शार्दसा॰ देवता॰ वायुं॰ पूर्णति॰ राधसा॰ न॰
मा॰ इतिन॰ तमा॰॥ १०॥ त्वेइतित्वे॰ अग्ने॰ स्वाहुतेतिसु॰ आहुत॰
प्रियप्रेण॰ सतु॰ सूर्यण॰ नंतारंन॰ मे॰ मघवानइतिमघ॰ वा॥ राम॰॥
न॰ जनां॰ नाम॰ इर्वनीं॰ म॰ दर्यतां॰ गानीं॰॥ ११॥ श्रुधि॰ श्रुत्कर्ण॥ २७॥

तिश्रुत॰ कर्ण॰ वह्निभिरितिवह्नि॰ भिन॰ देवैन॰ अग्ने॰ सयावभि
रितिसयाव॰ भिन॰ आ॰ सीदंतु॰ बर्हिषा॥ मित्रन॰ अर्यमा॰ प्रातर्
यावाणन॰ प्रातर्यावानइतिप्रातन॰ यावानन॰ अध्वरम॥ १२॥ विश्वे
षाम॰ अदितिन॰ यज्ञियानां॰ विश्वेषाम॰ अतिथिन॰ मानुषाणां
म॰ अग्निं॰ देवानां॰ अवेन॰ आ॰ वृणानइह॰ वृणानन॰ सुमडी
कइतिसु॰ मडीकः नभवतुजातवेदाइतिजातवेदा॰ वेस॥ २७॥ मुख॰
अग्नेः॰ समिधानस्येतिसम॰ इधानस्य॰ शर्मणि॰ अनागान॰ सि

त्रो॒ धरु॑णे॒ स्व॒स्त॒ये॒ श्रेष्ठे॑ स्या॒म॒ सु॒वृ॒क्ति॒ऽभे॒ सवी॑मनी॒ । तत् । दे॒वा॒नाम् ।
अव॑ऽअ॒द्य । वृ॒णी॒म॒हे॒ ॥ १४ ॥ आ॒र्य॒ऽअ॒ चि॒त् । पि॒प्यु॒षः॒ । त॒र्प॒ण॒ऽन । गा॒वः॒ ।
म॒क्षू॒ऽत॒मा॒ । ऋ॒त॒ऽम॒जि॒रा॒सः॒ऽन॒ । ते॒ । इ॒न्द्र॒ । स्म॒ । हि॒ । ते॒ । यु॒जा॒ । ते॒ । नि॒ऽयु॒तः॒ । इति॑ ।
ते॒ । यु॒तः॒ऽन॒ । अ॒र्व॒न्ता॒ । छ॒म् । हि॒ । धी॒ऽभि॒ऽन । ए॒र॒से॒ । वि॒ऽवा॒जा॒न् ॥ १५ ॥ गा॒
म॒न॒ऽउ॒प॒ । अ॒व॒त॒ । अ॒व॒तु॒म् । म॒हा॒ । ऋ॒तम् । म॒हि॒ । व॒तू॒स्यः॒ । र॒क्षु॒ता॒ । उ॒भा॒ । नः॒
अ॒हा॒ । हि॒र॒ण्य॒ऽव॒र्प॒सा॒ ॥ १६ ॥ व॒त । अ॒द्य । सू॒रिः॒ । उ॒दि॒ते॒ । अ॒नु॒ऽए॒तु॒ । इ॒ति॒ । अ॒नाः॒ ॥ ॥ ॥
गा॒ः॒ । मि॒त्रः॒ । अ॒र्य॒मा॒ । सु॒ऽवा॒ति॒ । स॒वि॒ता॒ । भगः॒ ॥ १७ ॥ आ॒ । सु॒ते ॥ ९४ ॥

सिं॒च॒त॒ । श्रि॒यम् । रो॒दः॒ऽयोः॒ । अ॒भि । श्रि॒यम् । सम्ऽइ॑षम् । श्रि॒यम् । र॒सा॒ । दधे॑ ।
न॒ । कृ॒ष्ट॒नम् ॥ १८ ॥ आ॒ऽइ॒ष्टे॒ । तु॒ । मि॒त्रया॑ । ति॒ष्ठ॒ । तम् । परि॑ । विश्वे॑ । अ॒भूषु॑ ।
न॒ । श्रि॒यै । न । वसा॑नः । च॒रति॑ । स्व॒ऽरो॒चिः । इति॑ । स्व॒ऽरो॒चिः । मु॒हुः॒ । तत् ।
द्यौः । द॒क्ष॒ । अ॒सु॒र॒स्य॒ । नाम॑ । आ । विश्व॑ऽरूपः । इति॑ । विश्व॑ऽरूपः । अ॒मृता॑नि ।
तु॒वि॒ऽजो॒ष्ट॒मे ॥ १९ ॥ प्र । बु॒ध्न॒ऽम॒हे॒ । मं॒दमा॑नाय । अ॒र्च॒ । न॒ । वि॒श्वा॒ऽन॒राय॑ ।
विश्व॑ऽभुवे । विश्व॑ऽभुवः । इति॑ । विश्व॑ऽभुवे । इन्द्र॑स्य । अ॒स्म॒ । सु॒ऽम॒ख॒म् । मि॒
ति॒ऽसु॒ । म॒ख॒ । सह॑ऽन । म॒हि॒ । श्रवः॑ । न॒ । च॒ । रो॒दसी॒ इति॑ । रो॒दसी॑

द्यावापृथिवी सुपृचमित्यादि ॥ बृहन् इत् इध्मः एषाम् भूरि रोमम् पृथुः स्वरुः ॥ १ ॥ इन्द्र आ याहि मत्स्यन्धसः विश्वेभिः सोमपर्वभिरित्यसोमपर्वभिः ॥ महान् अभिष्टिः ओजसा ॥ २ ॥ इन्द्रः बृहन् अवर्णोत् राहोर्नीतिरित्युराहोर्नीतिः ॥ प्रमायिनः अमिनात् वर्ष्मणा इति नवर्ष्मनीतिरित्युवर्ष्मनीतिः ॥ अहन् अहिं शयथे समित्यविशयथे समुद्रस्याधि विष्टपि ॥ घनेषु आविः धेनाः अकृणोत् ॥ ३ ॥ राम्याणाम् ॥ ४ ॥ कुतः त्वम् इन्द्र माहिनः मनः एकमाभुवत् ॥ ५ ॥

सः सूनुतः इत्यसत्पतेः किम् ते इत्था सम् पृच्छसे समराणः इत्यसम् अराणैः शुभानैः वोचेः इतः नु हरिवः इति हरिवः मम इत् ते अस्मे इत्यस्मे ॥ २ ॥ आ तनः ते इन्द्र आर्येवः पुनता अभि वः इत्यभि वः गोमन्तम् इति गोऽमन्तम् अश्विवन्तम् इत्यश्विऽवन्तम् सुकृत्वन् इति सुऽकृत्वन् स्वश्व्यम् इति सुऽअश्व्यम् पुरुपुत्रामिति पुरुऽपुत्राम् महीम् सहस्रधाराम् इति सहस्रऽधाराम् बृहतीम् दुर्दृक्षन् दुर्धुक्षन् इति दुर्धुक्षन् ॥ ३ ॥ इमाः ते चित्रम् प्रभरे महः मही अस्य स्तोत्रे धिषणा

॥मत॥तो॥आनु॥जो॥नम्॥उत्सव॥इर्कत॥सेवे॥चु॥प्रसव॥इतिप्र॥सुवे॥चु॥
सासहिम्॥सस्मिहिमितिसुसहिम्॥इन्द्रम्॥देवासे॥शवसा॥अमू॥
दनु॥अनु॥२६॥ब्रिभ्राडितिब्रि॥भ्राट्॥बृहत्॥पिबतु॥सोम्यम्॥म
धु॥आयुम॥दधत्॥सूत्पतेतिसुत्॥पते॥अविंतुतमसविं॥न॥
तम्॥धातर्जरतइतिधातः॥जरत॥अने॥अभिरक्षतीत्यभि॥रक्षति॥
मनो॥प्रजाइतिप्राजाम्॥पुपोष॥पुरुधा॥विराजति॥२७॥वेनो॥सम॥॥
पावक॥चक्षसा॥भुरण्यतम्॥जनान्॥अनु॥चम्॥चरुणा॥पत्रपसि॥२८॥६॥

देवो॥अध्वर्॥इत्यध्वर्॥आ॥गतम्॥रथेन॥सर्वत्रवेतिसूर्यो॥त्वा॥
मघो॥सूनृतम्॥मम्॥अजुषेथाइत्यजुषेथे॥२९॥आ॥नम॥इडाभिर्न॥चि
दृथे॥सुरास्तीतिसु॥रास्ति॥विश्वा॥नरम॥सविता॥देवो॥एतु॥अपि॥म
था॥सुवानम॥मत्सथा॥नम॥विश्वम्॥जगत्॥अभिपित्वइत्यभि॥पि
त्वम्॥नासा॥३०॥मत॥अचाकता॥चा॥वृत्रहनितिवृत्र॥हन्॥उद्
गादसूत॥अगा॥नम॥अभि॥सूर्यो॥सचम्॥तत्॥इन्द्रो॥चकृ॥३१॥
तरणिम॥विश्वदर्शतमितिविश्व॥दर्शतम॥ज्योतिष्कृत्॥ज्योतिष्कृतिति

॥९७॥ ज्योतिरसि सूर्य विश्वमा भासि रोचनम् ॥३३॥ तत्
सूर्यस्य देवत्वमिति देवत्वम् तत् महित्वमिति महित्वम् मध्या
कर्त्तोर्वितन्तमिति वितन्तम् समञ्जन्ति त्वा इत् अयुक्त हरि
तः सधस्थादिति सधस्थात् स्योनात् आ त्वा वासः तनुते सिमस्मै ॥
॥३४॥ तत् मित्रस्य वरुणस्य अभिचक्षे इत्यभिचक्षे सूर्यमुरु
गायम् कृणुते द्योरुपस्थ इत्युपस्थे अन्तः अन्यत् रोचते रोचत
अस्य पाजसा हरितः अन्यत् हरित सम् भरन्ति ॥३५॥ वट् सू ॥१॥
हानः असि सूर्य वट् आदित्य मुहानः असि ॥३५॥ वट् सूर्य ॥९७॥

अर्वसा महानः असि सत्या देवा महानः असि महा देवानाम् अ
सुर्यः पुरोहितः इति पुरः हितः विभुः ज्योतिः अदाभ्य
मित्यदाभ्यम् आयनः वेति आयनः इवः सूर्यम् विश्वा इत् इन्द्रस
भुक्षत् वसूनि जातेजनेमाने अजसा प्रति भागम् नः दधिध
न् ॥३७॥ अघादेवः उदितः सुकेतः इतः सूर्यस्य निः अभक्त हंस
पिप्रुतः निः अवघात् नः तत् नभः मित्रः वरुणः मा महताम् मम
कृतामिति मम महताम् अदितिः सिन्धुः पृथिवी उत द्यौः ॥३८॥ आ
कृष्णेन रजसा वर्त्तमानः निवेशयन् नितिम् निवेशयन् अमृतम्

नसेमा॰चाहिरण्यपर्णा॰सविता॰रथेनाआ॰देवोयाति॰भुवनानि॰प
श्यन्॥३॥प्रा॰वायवेबृहतेयज्ञे॰इतिबृहते॰सुप्रया॰इतिसु॰प्रयाभेबृ
हतेएषाम्॰आ॰विरूपतीव॰वीरूपतीइवेतिविरूपतीइव॰वारिट्॰इ
यातेइतीयातेविश्वाम्॰अक्तोरुषसंभ्रुहूतावितिपूर्वाहूतौ॰
वायूपूषा॰सुस्तयेनियुत्वान्॥४॥इन्द्रवायूइतीन्द्रवायू॰रहस्प
तिम्॰मित्रा॰अग्निम्॰पूषणम्॰भगम्॰आदित्यान्॰मारुतम्॰गण
म्॥५॥वरुण॰प्रा॰मित्रेतिप्रा॰अवितामित्र॰विश्वाभिभ॥१॥रा॥
ऊतीभिरितिऊतिभिन्॰करताम्॰नन्॰सुराधसइतिसु॰राधस॥२॥॥९८॥

अधि॰नुम्॰इन्द्रा॰एषाम्॰विक्षोइतिविक्षो॰सुजात्यानामितिसुजा
त्यानाम्॰इतामरुतम्॰अश्विना॥३॥अग्नेइन्द्रावरुणमित्रादेवम्॰
शर्धन्॰प्रा॰मीतामारुतम्॰ऊतेविक्षोइतिविक्षो॰ऊभानासस्या॰
हुवेम्॰अधाग्नेम्॰पूषाम्॰भगम्॰सरस्वतीम्॰जुषन्त॥४॥इन्द्राग्नी॰
इतीन्द्राग्नी॰मित्रावरुणाअदितिम्॰स्वरितिसु॰पृथिवीम्॰
द्याम्॰मरुतम्॰पर्वतान्॰अपम्॰हुवेविक्षुम्॰पूषणम्॰ब्रह्म
णस्पतिम्॰भगम्॰नुशक्रम्॰सम्॰सवितारम्॰ऊतये॥५॥

॥१९॥ अस्मेइक्रस्मे। रुद्रः। मेहनाः। पर्वताः। सम्। वृत्रहत्यः। इतिवत्रः।
हत्येः। भरहूतौ। विनिभरः। हूतः। सजोषाः। इतिसजोषाः। अमः। राट्
सती। स्तुवेतः। धायि। पज्रयः। इन्द्रज्येष्ठाः। इतीन्द्रज्येष्ठाः। अस्मान्। अ
वंतु। देवाः॥८॥ अवर्चत। अध्वरः। वः। मरुतः। आ। च। नः। हवं। मय
मानाः। मयेयुः। आ। अर्धं। मानुषे। देवाः। नि। जुरः। इति। निऽजुरः। तत्। अ
स्मासु। आ। वः। महः। कृतिः। अवः। पदे। इषः। च। पदे। आ॥९॥ वि ॥१५॥
शे। देवाः। शृणुत। इमं। हवं। मे। वः। अंतरिक्षे। वः। उपः। चारि॥१०॥

॥२०॥ वः। अग्निः। नि। क्रः। ईषे। नि। जिक्षतः। उत। वा। जः। अवंत्रा॥८॥ देवं
वः। हि। प्रथमं। अहिऽयेभ्यः। अमृतत्वं। सुऽअरता। सं। सुविताय। सिं
धवः। उत्तमं। मिषं। कृतं। तमं। ओतवे। इतः। दानाय। मे। सं। वितं। न
इषः। अनूषतः। जीविताय। मानुषेभ्यः॥९॥ प्र। वायुं। अच्छ।
बृहतीं। मनीषां। बृहद्भिः। इंद्रं। इति। बृहत्। रयिं। विश्वऽवारं। इति। वि
श्वऽवारं। रथप्रां। इति। रथऽप्रां। धीतये। चोतते। नः। मा। नि
युतः। इतः। नः। चुतः। पसः। मानस्य। कुविऽवेदं। कुविं। नः। इयक्षसि। प्रयज्यो
इति। प्र। यज्यो॥१०॥ मित्रं। हुवे। पूतऽदक्षं। इति। पूतऽदक्षं। वरुणं। च

ब्रह्मणम्। शिशुम्। दृसम्। धियम्। घृताचीम्। साधन्ता॥५१॥ दस्रौ।
युवाकवः सुतः। नासत्या। रुद्रवर्तनी इति रुद्रवर्तनी॥५२॥ चिद्धि। अदः। सु
रमः। हुणम्। अहेः। महि। पाथः। पूर्वम्। सध्र्यक्। कवितमः। अ
त्रेम्। नयतः। सुपदीतिसुपदी। अक्षराणाम्। अग्रे। अवम्। प्रथमाः।
जानती। गातुम्॥५३॥ नहि। स्पशम्। अविदन्। अन्यम्। अस्मात्। ॥साम॰॥
वैश्वानरात्। पुरः। एतारम्। इति पुरः। एतारम्। अग्नेः। आ। ईम्। एते ॥२००॥

म्। आ। वृधन्। अमृतः। अमर्त्यम्। वैश्वानरम्। क्षयम्। नाः। यजिष्ठाय। देवाः॥५४॥ उग्राः। विघतिनेतरिति वि। घतिनः। मघऽनु
नः। इति मघऽनः। हवामहे। तान्। नः। मृडातः। ईदृशे॥५५॥ अथ। अग्ने
गायतः। नरः। पवमानाय। इन्दवे। अभि। देवान्। ईयक्षते। वः। नूनम्।
अनुमदन्ति। नः। मरुतः। विप्रः। अपिबः। हुतः। सोमम्। सगणः। इतिस।
णः। मरुद्भिः। इति मरुत्ऽभिः॥५७॥ अग्निः। शर्धः। उग्रम्। सहः। तुरायः।
पन्थ्रे। ओजिष्ठम्। बहुलाभिमानः। इति बहुलाऽभिमानः। इति बहुल

अभिमानः अवर्हन् इन्द्रम् मरुतः नचित्रः अत्रा माता जनयत् चीरं
मा दधनत् धनिष्णा ॥५८॥ आ तु नः इन्द्र महीभिः ऊती सजोषसः मरुतः सुदानवः
॥५९॥ तम् इत् वृधन्तु अप्रतिष्कुतः अनर्तिषुः अभि विश्वानि अस्मा स्पृधः
धम अराः अस्ति हेतयः अस्ति हानः निदा विश्वतूरितिः विश्वतूर्तिः अभि
ष्टये तनूष्यतः ॥६०॥ अनु ते शुष्मम् तुरयन्तम् ईयतुः क्षोणी शिशुम् न
क्षीरतः क्षिपन्तम् नमातरा विश्वमिने स्पर्धमाने अयुयुतां मन्यवे ॥६१॥
वज्रम् यत् इन्द्रः तुविसिः ॥६२॥ अर्ध्वः अभिनत् सवितरितिसवितः ॥१२२॥

पायुभिः रक्षितृभिः इन्द्र त्वम् शतमघा परिषीहि नः गयम्
हरिऽएयजिरऽइति हरिऽएयजिरः सुविताय नव्यसे ॥६३॥ प्रावीरं
यतिविरम् शुचयन्तं दुरिदुवः वाम् अध्वर्युभिः इरस्यद्भिः मधु
मन्तऽइति मधुमन्तः सुताः सोमाः वह वायोऽइति वायो निपुतऽ
इति निऽपुतः सुतानऽइति सुतान् आ हि अस्थः पिबा सुतस्य अन्धसः मदाय ॥६४॥
काव्यैः अभाजानेभिः आ जानेषु ऋक्वा दक्षस्य दुरोणे क्रिया दे
वा सधस्थऽइति सधऽस्थ ईम् आ ॥६५॥ तिरश्चीनः विततः तऽइति वितः तस्तः

॥१०२॥ रश्मिभ॒ एषाम्॒ अध॑ः स्वित्॒ आ॑सीत्॒ उप॑रि स्वित्॒ आ॑सी॒उत्॒ रेतो॒
धाः इति॑ रेत॒भ॑धाः॒ आसन्॒ महि॒मान॒॑ आसन्॒ स्व॒धा अ॒व॒स्तात्॒
प्रति॑यरि॒ति॒प्रा॒ यति॒॑ पु॒रस्ता॑त्॒ ध्म॒ आ॒ रोद॑सी॒ इति॒रोद॑सी॒ अ॒
पृ॒णा॒त्॒ आ॒ स्व॒॑ महि॒॑ जा॒त॒म्॒ यत्॒ ए॒न॒म्॒ अ॒य॒ज्ञ॒॑ अ॒धा॒ र॒य॒न्॒
के॒॒ अ॒ष्टु॒रा॒य॒ परि॒॑ णी॒य॒ते॒ कृ॒विः॒ अ॒र्य॒॒ना॒ ब्रा॒ज॒सा॒त॒यु॒ इ॒ति॒ वा॒ज॒॒
सा॒त॒ये॒॒ च॒न॒ हि॒ नः॒ ई॒॒ च॒न॒॒ हि॒ त॒था॒ ६९॥ उ॒ ह्वे॒ भि॒॒ र॒त्र॒ह॒ण॒म॒ हे॒ति॒ ॥१०॥
र॒त्र॒ह॒न्॒ त॒मा॒ ना॒ मं॒ह॒ना॒॒ चि॒त्॒ आ॒ गि॒रा॒ आ॒ गू॒॒ षे॒॒ आ॒ वि॒वा॒स॒॥१०२॥

न॒ इ॒त्या॒ वि॒वा॒स॒त॒॒ ७०॥ उ॒ वा॒ त॒॒ स॒ह॒ न॒॒ गि॒र॒॒ स्तु॒ एवे॒तु॒ अ॒॒
न॒॒ स्मा॒ यो॒ सु॒॒ मृ॒डी॒का॒ इ॒ति॒ सु॒॒ मृ॒डी॒कः॒ भ॒वे॒तु॒ नः॒॒ ७१॥ अ॒॒ स्मा॒ णि॒॒
मे॒॒ म॒त॒यः॒॒ च॒॒ स्म॒॒ सु॒॒ ना॒॒ सः॒॒ श्रु॒ष्मि॒॒ इ॒॒ यो॒॒ ति॒॒ प्र॒॒ भ॒॒ र्त॒॒ तु॒॒ इ॒॒ ति॒॒ प्र॒॒ भ॒॒ र्त॒॒
मे॒॒ अ॒॒ द्रि॒॒ भा॒॒ ण॒॒ सु॒॒ ते॒॒ प्रति॒॑ ह॒र्य॒॒ ति॒॒ उ॒॒ क्था॒॒ इ॒॒ मा॒॒ हरी॒॒ इ॒॒ ति॒॒ ह॒॒
री॒॒ बृ॒ह॒॒ त॒॒ ता॒॒ नः॒॒ अ॒॒ ङ्क्ते॒॒ ७२॥ अ॒॒ नु॒॒ त्त॒॒ मू॒॒ आ॒॒ ते॒॒ मघ॒॑ वन्॒ इ॒॒ ति॒॒ म॒॒
घ॒॒ वन्॒ नकि॒॑ नु॒ ना॒॒ ला॒॒ वा॒॒ नि॒॒ त्या॒॒ वान्॒ अ॒॒ स्ति॒॒ दे॒॒ व॒॒ ता॒॒ त्वि॒॒
म॒॒ नः॒॒ जा॒॒ य॒॒ मा॒॒ न॒॒ म॒॒ र॒॒ ति॒॒ ना॒॒ जा॒॒ तः॒॒ वा॒॒ नि॒॒ कृ॒॒ रि॒॒ त्या॒॒ कृ॒॒ णु॒॒ हि॒

१८-२१

प्रचक्रुतिप्राचक्रु॥७॥तत्। इत्। आसाम्। भुवनेषु। ज्येष्ठम्। यतः।
जज्ञे। उग्रः। त्वेषः। नृम्णः। इति। त्वेषऽनृम्णः। सद्यः। जज्ञानः। निः। रिणाति।
शत्रून्। अनु। यम्। विश्वे। मदन्ति। उमाः॥८॥ उमाः। कुरुऽक्षयाः।
कुरुऽवसः। पुरुऽवसः। इति पुरुऽवसः। गोऽक्षाः। चर्षणीऽसहः। नः। मघोनः।
वर्णः। इति पावकः। वर्णाभिः। शुचयः। चिऽपृश्नयः। इति विऽपृश्नयः। चितयन्तः।
अभि। स्तोमैः। अनूषत॥९॥ यस्य। अयम्। विश्वऽआयुषः। अदात्। सः। रामः॥
सप्तऽवध्रिऽपाः। इति सप्तऽवध्रिऽपाः। पोः। अरिः। तिरः। चित्। अर्वा। ऊमः॥१०-२१॥

पवीरवि। तुभ्यम्। इत्। सः। अजीजनत्। रथिनम्॥७॥ अयम्। सहस्रम्। ऋषिभिः।
सहस्कृतः। सहस्कृतः। समुद्रः। इव। जज्ञिरे। पृथुः। सत्वा। सनेः। अस्य।
महिमा। गृणे। शवः। दक्षः। ह। ते। अपः। चित्। सुऽराज्ये। इति। सुऽराज्ये॥८॥
आ। नः। भज। मघवन्। गोऽइषु। आ। रथेषु। आ। तनये। आ। सुऽवीर्ये।
वायोः। इव। निऽयायी। शुभः। पते। सुमन्मऽभिः। इति। सुऽमन्मऽभिः। अतरे। सुऽतः।
पवित्रे। उपरि। श्रीणानः। अयम्। सुऽकृत्। अया। पवते॥९॥ इन्द्रवः।
यः। इति। इन्दो। आयुषु। सुऽसंदृक्। इति। सुऽसंदृक्। सुहवः। इति। सुऽहवः। इदम्।

हे। अथा।नुमसर्ब्बेभ्यऽइत्।जनेभ्यअनुमीवान्।संगमुऽइतिसम्।गमेय
सुमनाऽइतिसुमनीभअसत्॥७६॥ऋधक्।इत्था।सते।मर्त्यायऽ
ओमे।देवतायऽइतिदेवाऽतातये।अरे।नुनन्।मित्रोवरुणो।अग्नि
र्यये।आचक्रेऽइयेऽचक्रे।हव्यदातयेऽइतिहव्याऽदातये॥७७॥आ।
ग्नात्मऽउर्वेभूषतम्।मधुमत्पिन्वतम्।अपिन्वतम्।दुग्धम्॥७८॥
प्रा।एतु।ब्रह्मणस्पतिर्न।प्रा।देवी।एतु।सूनृता।अच्छ।वीरम्। ॥१म-॥
नर्यम्।पङ्क्तिराधसम्।इतिपङ्क्तिऽराधसम्।देवा।यज्ञम्।नयंतु। ॥१-४॥

ऽअंतः।आ।सु।पर्णाऽइतिसु।पर्णः।पा।दते।दिवि।इवि।क्षिप्रं।गम्।

नः॥७९॥चंद्रमाऽअप्सुऽइतिसुऽइमा।बकुलम्।पुरुस्पृहमितिपुरुऽस्पृह
मा।हरिं।एति।कनिक्रदत्॥८०॥देवंदेवमितिदेवम्।देवम्।वः।स
वेऽदेवंदेवमितिदेवम्।अभिष्टयेऽदेवंदेवमितिदेवम्।देवम्।
हवेम।वाजसातयाऽइतिवाजऽसातये।गृहपतमग्नेदम्या।धिया॥८१॥
देवा।पृष्ठः।अरोचयन्।अग्निर्द्यौरिवानरः।बृहत्।भासा।शुचि
नः॥८२॥नसा।चनोहितऽइतिचनऽहितः।जोगुवा।घृतेऽ।
न्म॥८३॥इन्द्राग्नीऽइतीन्द्राग्नी।अपात्।इयम्।पृथ्वी।आ।अ

॥२-५॥

गात्। पुरुतीभ्यः इतिपुरा। वतीभ्यः हिङ्। त्विरा। जिरयाः। च।
धरत्। चरत्। त्रिटु-रात्। पुरानः। ऊमीत्॥८॥ देवासः मंहिष्ठा।
मन्वे। सर्मन्यवः इतिसा। मन्यतः। विश्वे। साकम्। सरातयः इति
सा। रातयः। ते। नुः। अघा। ते। अपुरम्। तुचे। तुः। नुः। भवतु। चुरिः
शोविदुरितिवरिवः। चित्॥८॥ अर्यः। आ। धूम्। तः। अभित्रः। अस्ती
रियमि। चरिषोविदः। रास्तीहः। अस्ति। हेसः। अस्ति। हा। अर्थः॥९॥
इन्द्रः। घुम्नी। आ। अभवत्। देवाः। ते। इन्द्रा। सरस्वती। वसुरे॥२-५॥

रहस्पतोः इतिबृहत्। भानो। मरुत्वः। मरुत्। गणः॥८॥
प्रा। शुभः। इन्द्राय। बृहते। मरुतः। अर्चत। अर्चता। च। नः। मरुतः
वत्रा। हा। रातऋतुरितिरातऋतुः। वज्रेण। रातपर्वणीतिरा
ता। पर्वणा॥८॥ अस्मा। इत्। इन्द्रः। वावृधे। वृधुः। इतिवधे
वृष्यम्। रावः। मदे। सुतस्य। विष्णवि। अधा। तम्। अस्य। म
हिमानम्। आयवः। अनु। स्वजन्ति। पूर्वथेतिपूर्वथा॥८॥
इतिबाजसनेयसंहितायांपदपाठेत्रयस्त्रिंशत्तमोध्यायः॥३३॥

ॐ बल आग्रेतन दूरम उदेतीसूत एतीदेवमातत इंद्रस्य
सुभस्तथा एवा एतीदूरंगममितिदूरम गममज्योतिषाम
ज्योतिष एकमातत मेमनेनत्रिवसकेत्यमितित्रिवा सैकल्पी
मा अस्तु ॥१॥ येन कर्माणि अपसमनुविदेन बुते कृएव
तिं द्वित्थेषु धारान बल अपूर्वा वक्षम अंतरियतेप्रजा
नामितिप्राजानाम ॥२॥ बल प्रेत्यानमितिप्रातानम ह्युत ॥ ॥३॥
चेतन धृतिश्च बल ज्योतिश्चअतेअमृतम प्रजास्थिति ॥२॥

प्राजासु अस्मात ऋते किम चुना कर्म क्रियते ॥३॥ येन दूर
म भूतम भुवनम भविष्यत परिगृहीतमितिपरिगृहीत
मअमृतेन सर्वम येन बुत्त नायते सप्तहोत्रेतिसप्त हो
त्रा ॥४॥ अस्मिन कंचसामाजरेष्ठा अस्मिन प्रतिष्ठि
ता प्रतिस्थितेतिप्रतिष्ठिता रथनाभाविवेतिरथनाभौ इ
व अरा अस्मिन चित्तम सर्वम ॐ वमित्यातमा प्रा
जा वमितिप्राजानाम ॥५॥ सुवारथिरितिसुवा सा

रथिऽअश्वानिवेऽसश्चान्।इव।अत।मनुष्यान्।नेनीयते।
अभिशुभिरिशुभाशुभिमघाजिनेईवेतिवाजिनंम इव।हुम्म
तिऽम।हुम्मतिसुमतिहुत।प्रतिऽम।अत।अजिरंम।अ
विष्टम॥७॥पितुम।नु।स्तोकुम्।मुहऽधुर्माणम्।तविषीम्।
अस्पात्रितम।नि।ऽअंसा।त्रम्।चिपर्वमितुनिपर्वम्।अद्
यत्॥८॥अनुंऽत्।अनुमतेऽसनु।मतेत्वम।मन्यासे।रायम्।।तम॥
यानंम।कृधि।ऋत्वे।दक्षायानंम।हिनु।प्रा।ननओयुऽषि।तारि॥१०७॥

॥१०८॥अनुं।नंऽअद्या।अनुमतिरियनु।मतिम्।यत्तम्।दे
वेषु।मन्यताम्।अग्निः।चहव्यवाहनंम इतिहव्या।चाहनंम भ
वंतम्।दाशुषे।मर्यः॥९॥सिनीवालि।पृथुष्टुके।पृथुस्तुकेऽ
इतिपृथुऽस्तुके।या।देवानाम्।असि।स्वस्रा।जुषस्वा।हुवम्।
आहुतिमिया।हुतम्।प्रजामितिप्रऽजाम्।देवीदिदिड्ढि॥१०॥
पंचधा।सुऽयेसरस्वताम्।आपः।अयंति।सस्रोतसुऽइतिसुऽस्रोत
सः।सरस्वती।तु।पंचधा।सोऽइतिसो।देशे।अभवत्।सरि

॥१॥ त्वम॑ग्ने॒ प्रथ॒मोऽअ॑ङ्गिरा॒ ऋषि॑र्दे॒वो दे॒वाना॒मऽअ॑भवस्शि॒वस्सखा॑ त॒वव्र॒ते॑ कु॒वय॒॑ऽइद्वि॒द्युन्नाप॑सुप॒इति॑विद्यु॒न्नाऽअ॒यँस॒॑ऽअज्जा॑यत॒ मू॒र्द्धन॒ऽऋष॑यो॒ऽनाज॑दग्नय॒ऽइति॒ मू॒र्द्धन॒ऽऋष॑यः ॥२॥ त्वम॒ग्नेऽअ॒ग्निना॑ व॒यन्त्व॑मग्ने॒ तव॑ दे॒वाः पा॒युभि॒र्ऋक्ष॑पायु॒भिर॒द्य पा॑हि नो॒ऽअरु॑षेभिरु॒त प्रि॒यैर॒ङ्कोभि॑रङ्क्ते॒ त्वं ने॑ऽअग्ने॒ तव॑ दे॒वपा॑युभि॒र्ऋक्ष॑पायुभि॒रम॑ घो॒नैर॒रक्षा॒ तन्व॑स्त॒नूभि॒श्चाधि॑ चेहि॒ नोऽव॑ क्षि॒तौ॒ऽउत्त॑रस्मि॒न्नाधि॑ विक्ष्वग्ने॒ प्रति॑ नः॒ शं॑ जीवा॒ दीर्घा॑युत्वं॒ शत॑हिमाऽअ॒सि॒ऽअग्ने॑ सहस्रहिमाऽअ॒सि॒ऽअयु॑तहिमाऽअ॒सि॒ऽअ॒न्तर्हि॑मो॒ व्यो॑मधाऽअ॒सि॒ऽअ॒ग्निर्ऋषि॑र॒ग्निर्दे॒वता॑ऽअ॒ग्निर्ह॒विर॒ग्निर्होता॑ सऽइ॒मं य॒ज्ञं व॑हतु सु॒प्रय॑सं॒ मेधं॑ रक्षमाणः॒ तव॑ व्र॒ते ॥३॥ उ॒न्नान॑म्नाय्यामव॑ भरन्ति चिकि॒त्वान्त्स॒ख्ये न॑ऽआ॒प्रीः॑ ते ॥सम॰॥ तिस्रो॑ दे॒वीर्ब॒र्हिषेऽम॑र्धन्तीरि॒डा॑ सरस्व॒ती म॒ही॒ऽअ॒ग्निं य॒ज्ञे व॑वृधन्त्सु॒पत्नी॑र्बृ॒हद्दे॑वा॒ सुवी॑र्यं ॥१-८॥

रु॒शन्त॒मस्प॒जं॑ दि॒वो दु॑हि॒तरो॒षसं॑ पु॒त्रः कृ॒ण्वे॒ युव॑तिं॒ मन्म॑ना॒पाम्॥१४॥ इडा॑यास्त्वा प॒दे व॒यं नाभा॑ पृथि॒व्याऽअधि॑ जा॒तवे॑दो॒ वि वो॑चेम॒ परि॑ पशू॒नेवा॒ग्निर्ऋषि॑र्विदा॒न्यो॒ऽअ॒स्मान्त्सा॑ह्वान्वि॒श्वतो॑मुखा॒त्यग्ने॑ स॒हस्र॑ऽऋ॒ष्टिर॑सि॒ शत॑तोमा॒ शत॑ह्रदा॒ शत॑मूर्द्धा॒ शता॑य च॒ शता॑य च॒ त्वा॒ हवि॑षा॒ दुव॑स्यन्दे॒वो दे॒वेषु॑ दे॒वः प॑नि॒ष्ठो मर्त्ये॑षु॒ मर्त्यः॑ पनि॒ष्ठो॒ऽग्निर्होता॑ गृ॒हप॑तिर्वरे॒ण्यो॒ऽग्निं य॒ज्ञेषु॑ पू॒र्व्यं॒ गी॒र्भिर्हु॑वे॒ सह॑सो॒ यह्व॑मन्ति॒त

अविंदन्॥२॥इळेति।सा।सोम्या।सं।भरवार्या।सुन्वंति।सोमम्।
दधति।प्रयाट-सि।तिरंते।अभित्वास्तिभि।सुमा।स्तिम।ज
नानाम्।इन्द्र।त्वा।आ।कन्-चना।हि।प्रकेत।इतिप्र।केतना॥८॥
ना।तुरे।पुरम्।चित्।रुजाट-सिआ।तु।प्र।याहि।हरिवृतिं
हरि।त्वेभ।हरिभ्यामितिहरिभ्याम्।स्तुतायं।वर्धो।सवना।कु
ना।दुमा।शुक्रा।ग्रावाणम्।सुमिधानइतिसम्।दधाने।अग्नौ॥
॥९॥अर्षाट-म्।सुस्तिंयुता।सु।एतना।सु।पप्रिम्।स्वर्वाम्।॥१०॥
स्तभ।सभितिस्तभसाम्।अस्माम्।कुजनस्य।गोपाम्।भूरेषु॥१०-९॥

जामिंतिभरेषु।जाम्।सुक्षितिंमितिसु।क्षितिम्।सुश्रवंसमितिसु।श्रवंसम्।जयंतम्।सम्।अनु।मदेम।सोम॥२॥सोम।धे
नुम्।सोमभअर्वंतम्।आशुम्।सोमभवीरम्।कर्मण्यम्।ददा
तु।सादन्यम्।सदंन्यमितिसदंन्यम्।विदथ्यम्।सभेयम्।पितृ
श्रवणम्।यम्।ददन्नात्।अस्मे॥३॥स्म।दुमो।ओषधीन्।
सोम।विश्वाभ।स्म।अपभअजनयः।स्म।गोः।स्म।आ।नः
नथ।उरु।अंतरिक्षम्।स्म।ज्योतिषा।वि।तमभ।ववर्थ।भिरः॥
दृंहेम।नभमन्तसा।दृंह।सोम।रायः।भागम्।सहसावनिंति

सहस्रा॒वन्न॒अभि॑ सुध्रा मा॒ता॒ऽआ व॑वर्तु॒ रत्रि॑षा॒ चौर्य॒
स्याऽभ॑येभ्यन्न प्राचिकित्सा॒न गविष्टा॑वितुगो॒ ईशो॑ ॥२७॥ओ
ष्ठौ॒ब्बा॒अष्पु॒त॒ कुकु॑भ॒ पृथि॒व्या॒मधी॑। धन्व॑ञ्जोजना॒ सु॒न ।
सि॒र्धन्न॒ हिर॑ण्याक्षः॒ सूर्तहिरण्य॒ऽअक्ष॒न्न सवि॒ता॒ दे॒वो॒आ ।
अग॑न्तो॒ दधत॑ रत्ना॒ दाशु॑षे॒ वा॒ यज॑मानाय ॥२४॥ हिरण्यपाणि॒
रिति॒ हिर॑ण्य॒पाणि॒न्न सवि॒ता॒ विच॑र्षणि॒रिति॒ वि॒ऽच॑र्षणिन्न॒
भे॒ दुरू॑भो॒ धाना॑य॒ थिवी॒ऽइति॒ या॒ वा॒ पृथि॒वी॒। अ॒न्त॒र्ई॒यते॒ अ ॥१२८॥
न्त॑रा॒ मि॒त्रावरु॑णा॒ बाध॑से॒ द्वेषो॒ ति॒ सूर्य॑म्॒ अभि॑ कृ॒ण्वे॒ना॒ रज॑सा ॥१२७॥

या॒मु॒ कृ॒णो॒ति॒ ॥ अ॒न्त॒रि॑ण्य॒हस्त॒ऽइ॒ति॒ हिर॑ण्य॒ह॒स्त॒ऽअसु॑र॒ऽसु
नी॒थ॒ऽइ॒ति॒ सु॒ऽनी॒थ॒न्न सु॒मृ॒डी॒क॒ऽइ॒ति॒ सु॒ऽमृ॒डी॒क॒ऽस्व॒वा॒नि॒ति॒ सु॒ऽवा॒नि॒। वी॒नु॒
आ॒नु॒ अ॒चि॒ऽअ॒पसे॑धनि॒सेधु॒ सेध॑न्॒ रक्ष॑सऽन्न॒ यातु॑धा॒नानि॑ति
यातु॑ऽधा॒नान्॒ ने॒ अ॒स्था॒त॒ देव॑न्न॒ प्रति॒ दोष॒मिति॒ प्रति॑ दोष॒म्॒ गृ
णा॒न॒ऽअ॒रु॒ण॒ ॥ यो॒ ते॒ पन्था॑न॒ सवि॑तरि॒ति॒ सवि॑तः॒ पूर्व्य॑सऽन्न॒ अरु॒ण
ꣳ सु॒कृ॒ता॒ इ॒ति॒ सु॒ऽकृ॒ता॒ऽअ॒न्त॒रि॒क्षे॒ति॒भि॒ऽन॒न्न॒अ॒द्य॒ पृथि॒भि॒
रि॒ति॒ अरे॑णꣳ सु॒कृ॒ता॒ इ॒ति॒ सु॒ऽकृ॒ता॒ऽअ॒न्त॒रि॒क्षे॒ति॒भि॒ऽन॒न्न॒ ।
पथि॑भि॒ सुग॑ेभि॒रि॒ति॒ सु॒ऽगे॒भि॒॒ रक्षा॑ च॒ ना॒ऽअधि॑ च॒ ब्रू॒हि॒

देवꣳ२७॥ऊभा।पिबतम्।अश्विना।ऊभा।नः।शर्म।यच्छतम्।अ
विद्रियाभिरूतिभिरिष्कृतेभिः॥२८॥अप्नस्वतीमश्विना
घर्चम्।अस्मेऽइषमस्मे।हुवम्।नरा।दस्रा।रयिम्।मनीषाम्।अ
वसेनि।वृत्रे।वाम्।वृधे।चानेतभ्यः।वीळुसाता।विदुवाजः।स
नो॥२९॥घृभिरितिघृभिः।दिवम्।अक्तुभिरिष्कृतेभिः।परि।पा
तम्।अस्मान्।अरिष्टेभिः।अश्विना।सोभगेभिः॥३०॥आ।रात्रि।
पार्थिवम्।रजः।पितुः।अप्रायि।धामभिः।दिवः।सदाꣳसि।बृहती।
वि।तिष्ठसे।आ।त्वेषम्।वर्त्तते।तमः॥३१॥१११॥

उषः।न।तत्।चित्रम्।आ।भर।अस्मभ्यम्।वाजिनीवति।वाजि
नि।प्रचेतः।यः।ते।स्तोकम्।चित्।तनयम्।दधामहे॥२॥प्रातः।अ
ग्निम्।प्रातः।इन्द्रम्।हवामहे।प्रातः।मित्रावरुणा।प्रातः।अश्वि
ना।प्रातः।भगम्।पूषणम्।ब्रह्मणः।पतिम्।प्रातः।सोमम्।उत।रुद्रम्।
हुवेम॥३॥प्रातः।जितम्।भगम्।उग्रम्।हुवेम।वयम्।पुत्रम्।अदितेः।यः।
धर्त्ता।आ।अचित्।चित्।यम्।मन्यमानः।तरः।चित्।राजा।चित्।
यम्।भगम्।भक्षि।इति।आह॥४॥भगः।प्रणेतः।भगः।नः

भगमसत्सराधुइतिसत्यराधनमभगोदुमाम्।धियम्।उत्।अ
नाद्दत्।नुमभगप्रनमजनयुगोभिमअर्वैमभगोप्रनृभि
रितिनृभिःनुवंतःइतिनावंतस्यामुमउक्थमुक्तादृढनोमि
भगवंतःइतिभगीवंतोस्योमउक्तःप्रफुल्कइतिप्रापित्वेउ
नामध्यैअन्तमउनूउदितेसुकृतःइताःमघवंनितिमघाच
नःसर्वस्याचयम्।देवानाम्।सुमतावितिसुःमतौःस्यामघ
॥३५॥भगःएवाभगवानितुभगमचानाअस्तुदेवाःतेना॥१२३॥
चयम्।भगवंतःइतिभगीवंतमस्यामःनमःचाभगःसर्वत॥१२३॥

इत्।जोहवीतिसत्येनमभगःपुरुएतेतिपुरुएता।भवाद्दृढम॥
समध्वरायोषसोनमतादधिक्रावेतिदधिक्रावा।इ
वाशुचयेपक्तयेअर्वाचीनम्।वसुविदमितिवसुविदम्।भ
गम्।नमरथमितेतिरथम्।इवाआश्वम्।वाजिनमआ।वहेत्।
॥३८॥अश्वावतीमअश्ववतीरित्यश्वावतीनगोमतीरितिगोम
तीनःनमउषासःउषसइहउषसःवीरवतीरितिवीरावतीम
सदम्।उछंतुभद्रेयुतम्।दुहानाघृतम्।दुहानाघृतंप्रतीताइतिप्र
तीताम्॥३९॥पूषन्।तवाव्रतेवयम्।नारिष्येम।कदाचनास्तो

नारम्भते। इहास्मुसि॥४०॥पृथस्पथन्पृथः। पर्थुः इतिपृथन्पथन्
परिपतिमिपरि। पतम्। चुचुस्पा। कामेन। कृतः। अभि। आ
नुषः। कृकेम। सः। नः। रासते। शुरुधः। चन्द्रात्राः इति चन्द्रात्राः।
धियंधियमितिधियंम। धियम्। सीषधाति। सीसधाती।ति
सीसधाति। प्रा। पूषा॥४१॥त्रीणि। पदा। वि। चक्रमे। विष्णुः। गो
पाः। अदाभ्यः। अतः। धर्म्माणि। धारयन्॥४२॥ततः। विष्णोः।
बृपन्त्वं। जागृहि। वाट्। सः। इतिजगृहि। वाट्। सं। सम्। इधते। ॥ ११३ ॥
विष्णोः। कमः। असि। पृतम्। पृतम्॥४३॥घृतवती। इतिघृतवती। भु ॥ ११४ ॥

नानाम। आभिस्त्रियेसभि। स्त्रियाः। ऊर्वीः। उरुर्वी। पृथ्वीः इतिपृ
थ्वी। मधुदुघे। इतिमधुदुघे। सुपेशसेतिसुपेशसा। द्यावापृ
थिवीइतिद्यावापृथिवी। वरुणस्य। धर्मणा। विष्कभिते। विष्कम्भ
मिते। इतिविष्कभिते। अजरे। इत्यजरे। भूरिरेतसेतिभूरि। रे
तसा॥४४॥ओ। नः। मित्रपत्नाः इतिमित्रपत्नाः। अपा। ते। भवंतु।
इन्द्राग्निभ्यामितीन्द्राग्निभ्याम्। अवः। बाधामहे। तान्। व
सवः। रुद्राः। आदित्याः। उपरिस्पशमित्युपरि। स्पशम्। मु।

ऽग्रम्। चेत्तारम्। अधिराजमेसधि। राजम्। अक्रुन्॥ ५॥ आ। ना
सत्या। त्रिभिरितित्रिभिरेकादशैरिह। देवेभिर्यातम्। मधु
पेयमितिमधु। पेयम्। अश्विना। प्र। आयुंषि तारिष्टम्। निः। रपः
सि। मुक्षतम्। सेधतम्। द्वेषः। भवतम्। सचाभुवेतिसचा। भुवा॥ ६॥
एषु। चः। स्तोमेषु। मरुतः। इयम्। गीः। मान्यस्य। कारोः
नः। आ। इषा। वासिष्ट। तन्वे। वयाम्। विद्याम। इषम्। वृजनं ॥ ७॥ ॥१२५॥
म। वृजनम्। जीरदानुमितिजीरऽदानुम्॥ ७॥ सहस्तोमाः ऽइ ॥१२६॥

तिसहस्तोमाःसहऽछंदसऽइतिसहऽछंदसः। आ। रत्। इत्। रथं
सहप्रमाइतिसहऽप्रमाः। रुशंतम्। सुतऽदेयानं। एषां। पंथां।
अनुदृश्रमेति। अनु। दृशे। धाः। अन्वालभिरेइति। अनु। आलभिरे। यु
ष्मान्। रुद्रासः। सुमीन॥ ८॥ आयुष्मा। वर्चस्मान्। रायः। पोषमा। धे
हि। इदम्। हिरण्यम्। वर्चस्वत्। जैत्रायेति। आ। बिभ्रत। मघ
वद्भ्यः। सुमेकम्। मामा॥ ९॥ नः। नेत्। रक्षांसि। नः। पिशाचाः। तरंतः
दुवानाम्॥ १०॥ नः। प्रथमजामितिप्रथमऽजाम्। हि। एतत्। नः। बभूवि

भक्तिः दक्षायणम् । हिरण्यम् । सः । देवेषु । कृणुते । दीर्घम् । आयुः ।
सः । मनुष्येषु । कृणुते । दीर्घम् । आयुः ॥५॥ अत । आ । अभ्वन्तु ।
दक्षायणम् । हिरण्यम् । नाताभिः । कृण्वति । शतऽअनाकाय । सुमु
नस्यमानाः । इति । सुऽमनस्यमानाः । तत । मे । आ । बध्नामि । शत
शारदाय । इति । शत । शारदाय । आयुष्मान् । जरदष्टिः । इति । जर
त । अस्थि । अथ । अस्तम् ॥५१॥ उत । नः । अहिः । बुध्नः । शृणो
तु । अजः । एकपात् । इति । एक । पात् । पृथिवी । समुद्रः । विश्वे । देवाः ॥५२॥
कृतम् । अस्मे । कृतऽवधः । इति । कृत । वधः । हुवानाः । स्तुताः । मंत्राः ॥ ॥१२५॥

कविशस्ताः । इति । कविऽशस्ताः । अवंतु । मा । दुःऽमतिः । गिरः । आदित्ये
भ्यः । घृतस्नुः । इति । घृत । स्नुः । सुनातु । राजऽपुत्रः । इति । राजऽपुत्रः । भक्षीय
क्षुहोमि । शृणोतु । मित्रः । अर्यमा । भगः । नः । वरुणः । जातः । इ
ति । सुऽजातः । चक्रुषः । दक्षः । नः । अदितिः । शर्मा । यच्छ ॥५३॥ सुप्ताः । ऋषयः । न
प्रतिऽहिताः । इति । प्रतिऽहिताः । नः । शरीरे । सुप्ताः । रक्षंति । सदम् । अ
प्रमादम् । भूमिः । प्रा । मदम् । सुप्ताः । आपः । स्वपंतः । लोकम् । ईयुषः । त
त्रा । जागृतः । अस्वप्नजः । विऽसस्वपजः । सत्रऽसदः । विऽतिसत्राः । स
दः । च । देवीः ॥५४॥ उत । तिष्ठ । ब्रह्मणः । पते । देवयंतः । इतऽद्रवः ।

अतन्नाऽऽहुर्महेऽउपऽप्राऽअंतुऽमरुतःऽसुदानवऽइतिसुऽदानवꣳ
इन्द्राऽप्रेषेभुवःसचाꣳऽयꣳऽप्राऽनूनमोऽब्रह्मणꣳऽपतिꣳमन्त्र
माऽवृधतोऽब्रह्माऽअस्मिन्नऽइन्द्रꣳवरुणꣳमित्रमऽअर्यमाऽदे
वाꣳऽओ३ꣳऽसुऽइ॰सिऽचक्रिरेऽयꣳऽब्रह्मणस्पतेऽत्वमऽअस्यऽय
नाःसूक्तस्येतिसुऽउक्तस्यऽनोधिऽतर्मयमाऽचाऽत्तिन्नुऽविश्वमि
तन्नाभद्रमऽयत्ऽअर्वतोऽदेवꣳहृणतेऽवृदेमेऽविदथेसुवी
र्यꣳइतिसुऽवीरꣳऽयꣳ॥ ॥इतिवाजसनेयसंहितायांपञ्चमोऽध्यायः॥ ॥अपाऽउतꣳअंतुऽपुण्यꣳ॥११६॥

५९

ऽअसुम्नाꣳऽदेवपीयवऽइतिदेवꣳपीयवꣳऽअस्माऽलोकाऽसुतावतःऽसुतवं
तुऽइतिसुतꣳवेतेꣳकर्भिरितिघर्मꣳऽअहोभिरिदक्तोभिरित्यक्तुभिर्
यज्ञꣳमिमिक्षतमितिविऽअक्रमुःऽउमाऽदत्तुऽअवसानमिदंवाऽमानं
मऽअस्मेꣳऽसविताऽतेऽशरीरेभ्यꣳपृथिव्याम्ऽलोकम्ऽइच्छतुऽतस्मै
ऽपूषन्नाम्ऽउस्रियाꣳऽघाऽयुःऽपुनातुसविताऽपुनातुऽअग्नेऽच्छा
जराꣳसꣳवर्चसाऽविꣳसूचतामुऽउस्रियाꣳऽसविताऽतेऽशरी
राणिमातुऽप्रसुवऽउत्पाऽइआऽवपतुऽतस्मैऽपृथिविꣳशमꣳभव
ꣳऽप्रजाऽजापतावितिप्रजाऽपत्योऽत्वाऽदेवतोयाम्ऽउपोदकुम्भेऽपा

दुष्कोलोके।नि।दधामि।असो।अपा।नूनं।गोषुऽनंत।आ।घम्॥५॥ प
इंम्।मुञ्चो।इतिमसो।अनु।परा।इहि।पथाम्।अ॥ तो।अन्य॥इतस्त
देवयानादितिदेवा।आनांत।चक्षुष्मते।शृण्वते।ते।ब्रवीमि।मानु॥
प्रजामितिष्ठा।नाम।रीरिषः।इतिरिरिष॥माउत।वीरान्।अ॥धा।रीम।
धातन।नाम।स्ति।घणि।रा।म।ते।भूवंनु।इष्टका॥नाते।भवंनु।अ
नयः॥पार्थिवास॥मा।त्वा।अभि।शुशुचन्॥७॥कल्पंताम्।ते।दि
व्यः॥तुभ्यम्।आपः॥शिवतमा।इतिशिव।तमाः॥तुभ्यम्।भवंनु।सि ॥१॥
धवः॥अंतरिक्षम्।शिवम्।तुभ्यम्।कल्पंताम्।ते।दिवः॥सर्वाः॥॥१७॥

अस्मेन्वतीयत्रमनवैनीरायते।सोभुरध्वं।उतानिष्टतापरत।
सुरायुः॥अत्रांजहीमुः॥अश्विनाः॥वेःअसेनाश्विनाःनुयमंडनु।
तरम्।अभिवाजान्।अपाअघम्।अपाकिल्बिषम्।अपाहेत्यः।
अपोदुर्यपोरपः॥अपामार्गम्॥अपमृगेयपाःमार्गान्।अस्मत्।
अपादुः।व्यप्नम्।दुः।स्वप्नमितिदुः।स्वप्नम्।सुवः॥॥अनडुहः।
अन्वारभामहइयंनुआरे।भूमेहासोरभेयंसुवस्तये।सानुः।इ
न्द्रः।इवेताश्वेभ्यःवन्दिः।संसारेणःइतिसंतारेणाः।भुवः॥॥
दुमम्।जीवेभ्यःपरिधिमितिपरिधिं।दधामि।मा।एषाम्।आनुगा

स्।अपरः।अर्थम्।एतं।नृतंजीवंतु।रारंस्पुरुचीः।अंतरेमृक्षु
म्।दधतां।पर्वतेने॥१२॥आयुष्मान्।अग्ने।हविषा।वृधानः।घृ
तप्रतीकः।इति।घृत।प्रतीकः।घृतयोनुरिति।घृत।योनिः।एधि।
घृतम्।पिन्वा।मधु।चारु।गव्यम्।पितेवेति।पिता।इव।पुत्रम्।अ
भि।रक्षतात्।इमान्।स्वाहा॥१३॥परिः।त्वे।गिर्।अनेषत्।परि।
अद्रुषतः।देवेषु।अक्रत।श्रवः।क्षः।इमान्।आ।दुवस्यति॥१४॥क्र
व्यादमितिक्रव्यु।अदम्।अग्निम्॥१५॥ [illegible] ॥१२म-॥
मस्मअहे।प्राहिणोमि।दूरम्।यमराज्ञः।मितंयम।राज्ञः।मार्ग ॥११८॥

छतु।रिप्रवाहइतिरिप्रा।वाहः।इह।एव।अयम्।इतरः।जातवेदाइ
तिजातः।वेदाः॥१५॥वेहः।चुपाम्।जातवेदइतिजातः।वेदाः।पितृप्र
तिपित्।भः।मत्रा।एतानु।वेत्।निहितानितृनिः।हितान्।प्रया
के।मेदसः।कुल्याः।उपा।तान्।स्रवंतु।सुप्रयः।एषाम्।आत्रिषड्
या।त्रिषधः।सदः।नुमंतान्।स्वाहा॥१६॥स्योना।पृथिवि।नः।भव
अनृक्षरा।निवेशनीतिनिः।वेशनी।यच्छ।नुभरामः।सुप्रथाइति
सुः।प्रथाः॥१७॥अस्मात्।अधिजातः।असिस्त्वं।अयम्।जायं

नाम॒ पुन॒रिति॒ पुन॑र॒ग्नेऽग्ने॒ स्व॒गा॒ये॒ति॒ स्व॒ऽगा॒ये॒ गा॒यै॒ लो॒काय॑ लो॒काय॑ स्वा॒हा॒ ॥८॥
॥ इति वाजनेयसंहितायां पदपाठे पञ्चत्रिंशत्तमोऽध्यायः ॥३५॥
ऋचं॑ वा॒चं वा॒चं प्रा॒णं प्रा॒णं मन॒॑ मन॒॑ यजु॒॑ साम॑ प्रा॒णं च॒क्षु॒॑ श्रोत्र॑
मा॒त्मन्ना॒त्मन्ज॒॑ ज्ञे॒ सह॒॑ ज्ञे॒ मयि॑ प्रा॒णापा॒नौ ॥१॥ व॒त॒ मे॒ ऽङ्गि॒
रस्व॑न्नक्षु॒षऽहृ॑दयस्य॒ मन॑स॒ वृ॒ या॒ अति॑तरन्त्यभिस्वा॒ता॒ तण॑म्॒ व॒
हस्प॑ति॒र्मोत॑ त्वा॒ दुध्रा॑तु ॥२॥ रा॒म॒ नः॒ भव॑तु॒ भुव॑नस्य॒ पः॒ प॒
ति॒र्मोत॑ त्वा॒ दुध्रा॑तु ॥३॥ कया॑ च॒म॒ नः॒ ऊ॒ त्या॒ अभि॑ प्र॒ ॥ यम॥
मंदसा॒ ऋष॑न्॒ कया॑ स्तो॒तृभ्य॒ इति॑ स्तो॒तृऽभ्य॑ आ॒ भु॒र॒ इन्द्र॑ ॥११॥

विश्व॑स्य॒ राज॑ति॒ राम॑ नु॒ अस्तु॒ द्विप॒दिति॒ द्वि॒ऽपदे॒ चतु॑ष्पदे॒ चतु॑
ष्पद॒ इति॒ चतुः॑ऽपदे ॥४॥ मि॒त्रं॒ च॒ रु॒ण॒ मि॒त्रं॒ च॒ रु॒ण॒ मि॒त्रं॒ च॒ रु॒ण॒

नूः ॥१०॥ द्यौः नः शान्तिः अन्तरिक्षम् पृथिवी आपः नः ओषधयः वनस्पतयः विश्वे देवाः ब्रह्म सर्वम् एव शान्तिः शान्तिः एधि ॥१०॥ दृते दृंह मा मित्रस्य मा चक्षुषा सर्वाणि भूतानि समीक्षन्ताम् अहम् ईक्षे ईक्षाम्हे ज्योक् ते सन्दृशि तिसम् दृशि जीव्यासम् ॥११॥ नमः ते अस्तु विद्युते इति विद्युते स्तनयित्नवे भगवति तिभगः वनः अस्तु वर्तनिः स्तरितिस्तः समीहसः इति सम् ईहसे ॥१२॥ अतोयतः इति ततः वर्तनिः स्तरितिस्तः समीहसः इति सम् ईहसे ॥१२॥

ननः नः अभयं कुरु शं नः कुरु प्रजाभ्यः इति प्रजाभ्यः अभयम् नः पशुभ्यः इति पशुभ्यः ॥१३॥ तत् चक्षुः देवहितम् इति देवहितम् पुरस्तात् शुक्रम् उच्चरत् पश्येम शरदः शतम् जीवेम शरदः शतम् शृणुयाम शरदः शतम् प्र ब्रवाम शरदः शतम् अदीनाः स्याम भूयः शरदः शतात् ॥१४॥ ॥ इति वाजसनेयसंहितायां पदपाठे षत्रिंशदध्यायः ॥३६॥ नारिः असि देवी इति देवी द्यावा पृथिवी इति द्यावापृथिवी सुरवस्य शम् अह त्रिः सप्त साधिष्टवासम् देवयजनः

इतिदेवा॑ अजनि॑ पृथि॒व्याम॒ुरवा॑य॒ वा॒ मुरव॑स्य॒ वा॒ गोप्ते॑॥१॥
देव॑॑ नम्रु॑॑ भूत॑स्य॒ प्रथ॑मा॒ इति॒प्रथ॑मा॒ जाने॒ बुध्न॑॑ इति॑।
अग्ने॑ आसी॒त॒ ते॒ इन्द्र॑स्य॒ ऊ॑ अ॒ज॑नि॑॑ सु॒ अश्व॑स्य॒ वा॒ ब्रह्म॑न॒ वा॒
क्र॒। धू॒प॒या॒मि॒ रु॒जवै॑। सा॒धवै॑। सु॒क्षि॒त्या॒ इति॑सु॒क्षि॒त्ये॑॥३॥ मु॒
रा॒य॑। मु॒रवा॑य॒। सर्व॑स्य॒। त॒प॒से॒। पृ॒थि॒व्याम॑। सू॒र्॒स्य॒ त्वा॒॒ इति॑सू॒
र्॒स्य॒ त्वा॒॒ स्व॒स्त॑॑ पा॒हि॒ अ॒ग्नि॒॑ अ॒सि॒॒ गो॒चि॒॒ त॒प॒॑॑॥४॥ अ॒नाधृ॑ष्या॑॥ ॥१॥
पु॒र॒ए॒ता॒॒ अ॒ग्ने॒॒ आधि॑पत्ये॒ इ॒या॒धि॒॒ प॒ये॒॒ आयु॑॑ मे॒॒ दा॒॒ पु॒॥ ॥१२॥

त्र॒ब॒ती॒ति॒पु॒त्र॒॒ ब॒ती॒॒ दक्षि॑णतो॒॒ इन्द्र॑स्य॒॒ प्र॒जा॒मि॒॒ति॒प्र॒॒ जा॒म्॒॒ सु॒षद॒॑
सु॒॒ सदे॒॑ति॒ सु॒॒ सदे॒॒॑ प॒श्चा॒त॒॒ देव॑स्य॒॒ सवि॑तु॒॒ च॒क्षु॒॒ आश्रु॒॑तिरि॒॒ या॒
श्रु॒ति॒॒ उ॒च्चर॑ण धातु॒॒ रा॒यस्प॑ोष॒॒ वि॒धा॒तु॒रि॒॒ति॒वि॒॒ धा॒ति॒॒ उ॒पु॒
रि॒ष्टा॒त्॒ बृह॒स्पति॒॒॑ ॐ॒ जे॒॒ विश्वा॒॒॑ भो॒॒ मा॒॒ नाष्ट्रा॒॒ प॒॒ पा॒हि॒॒ म॒नो॒॒
अश्वा॒॒॑ अ॒सि॒॒ ५॥ स्वाहा॒॒ मरु॒॒॑ भि॒॒ रि॒ति॒म॒रु॒॒ त्वा॒॒ भि॒॒ प॒रि॒॒ श्री॒॒ यु॒॒ स्व॒॒
दि॒व॒॒ सू॒र्॒स्य॒॒ इति॑सू॒र्॒स्य॒॒ स्व॒स्त॑॑ पा॒हि॒॒ मधु॒॒॑ ६॥ गभ॒॒॑ दे॒व॒॒
नी॒॒ पि॒॒ ता॒॒ मु॒॒ नी॒॒ ता॒॒ प॒॒ ति॒॒ प्र॒॒ जा॒॒ ना॒॒ मि॒॒ ति॒॒ प्र॒॒ जा॒॒ ना॒॒ म्॒॒ स॒॒ म्॒॒ दे॒॒
दे॒वेभ्यः॒॒ स॒वि॒त्रा॒॒ ग॒त॒॒ स॒॒ वर्णा॒॒ रो॒च॒ते॒॒ ७॥ अ॒ग्निः॒॒ अ॒ग्निना॒॒ दे॒॒

वेनोऽअरेचिष्टस्वाहा॥ वृतपसा॥ देवेनाऽअदृस्रचतु॥८॥ धृत्ता॥ दि
वःचिभाति॥ तपसःपृथिव्याम्॥ धृत्ता॥ देवः॥ देवानाम्॥ अमर्त्यः॥
तपोजाः॥ इतितपःजाः॥ वाचम्॥ अस्मेः॥ इयस्मानि॥ वेत्तु॥ देवासु
वम्॥ देवयुवमितिदेवा॥ भुवनम्॥९॥ अपरूपम्॥ गोपाम्॥ अनिपद्य
मानमियनि॥ यद्यमानम्॥ आचाचा॥ पथिभिरितिपथिभिः॥ चरन्त
म्॥ सः॥ सध्रीचीनसः॥ विषूचीन॥ वसानःआ॥ वरीवृत्ति॥ भुवनेषु
अंतरियंतः॥१०॥ विश्वासाम्॥ भुवाम्॥ पते॥ विश्वस्य॥ मूनसूनवु॥१२म॥
चसःसर्वस्य॥ देवस्कृतितिदेवा॥ श्रुतेवम्॥ देवा॥ धर्म॥ देवःदेवा॥ ॥१२२॥

नः॥ पाहि॥ अन्नाः॥ प्राः॥ अवीः॥ अनुवाम्॥ देवगीतयुः॥ इतिदेवा॥ वीत
यः॥ मधुः॥ माध्वीःम्याम्॥ मधुः॥ माधूचीम्याम्॥ ऊर्ज्जेनःअध्वरम्॥
धोहि॥११॥ पिता॥ नःअसि॥ पिता॥ नः॥ बोधि॥ क्षेमतः॥ इति॥
क्षेमंतः॥ सवाः॥ सयेम॥ पुत्राना॥ पुरूणा॥ मयि॥ धोहि॥ प्रजामिति॥
प्रजाम्॥ अस्मासु॥ धोहि॥ अरिष्टाः॥ अहम्॥ सहपत्यैतिसहः॥ पत्या॥
भूयासम्॥१२॥ अहरियंतः॥ केतुना॥ जुषता॥ सुज्योतिरिति॥
तिसुज्योतिः॥ ज्योतिषा॥ स्वाहा॥ रात्रि॥१३॥ ॥ इतिवाजस
नेसंहिता यांपदपाठेसप्तत्रिंशोऽध्यायः॥ ३७॥ ॥ सरस्व

ना असौ। इन्द्राय। इन्द्रभोजन पूषा असि। घर्मायदीष्व॥१॥ अ
श्व्याभ्यामिति श्व्याभ्याम्। प्रिन्वस्व। सरस्वत्यै। इन्द्राय। स्वाहा।
इन्द्रदीतां द्वा॥३॥ अग्नेः स्तनयित्नो अग्नेः। मयोभूरि
तिमयनभूः। अग्नेः रत्नधाः इतिरत्ना धाः। वसुविदितिवसु
विन्। अग्नेः सूक्त्रः इतिसु। दक्रः। अनाधृष्यः। पुष्यसि। वार्त्र
घ्नि। सरस्वति। तम्। इह। धातवे। अकुरिर्यक्ष॥१॥ गायत्रम्। ॥ग॥
छन्दः अग्नित्रे। छुम्। त्रेस्तुभमिति त्रेस्तुभम्। द्यावापृथिवीभ्या ॥१२७॥

म्। त्वा। परि। गृह्णामि। अंतरिक्षे। उप। यच्छामि। इन्द्र। अग्निना
सधुनस्त्वा। घर्मम्। पातु। वसवः। अग्नेः। वाट्। स्वाहा। स
वित्रे। रुद्रमयै। कपर्दिवनयः इतिकपर्दि। वनये॥४॥ समुद्राय। त्वा।
वात्याय। स्वाहा। सरिराय। अनाधृष्याय। अप्रतिधृष्यायेतिप्र
तिधृष्याय। अनुस्पवे। अग्निमिदायेतस्त्रिमिदाय॥५॥ स
वित्रे। ऋतुमतः इतिभूमतेः। द्विभुमतः इतिविभूमतेः। बाज
वतः इतिबाजा। वते। बृहस्पतये। विश्वदेव्यावते। विश्वदेव्याव

इतिविश्वदेव्यावते॥७॥ब्रह्मायाऽङ्गिरस्वते। पितृमतऽइतिपि
तृमतीस्वाहा। घर्मायाघर्मपित्रे॥७॥विश्वान्ऽआत्रीन्दक्षिणा
सदितिदक्षिणा॥सत्॥विश्वान्॥देवान्॥अपा८॥इह॥स्वाहाकृतस्य
तिस्वाहा॥कृतस्य॥घर्मस्य॥मधोऽपिबतम्॥अश्विना॥८॥दि
वोधान्इमम्॥मुतम्॥सममक्षतमाद्दिवोधान्स्वाहाऽग्नये
क्षतियोयाम्॥अनुभ्यांत्वेत्यनुभ्यां॥१॥अश्विना॥घर्मम्॥
पातम्॥हार्द्दिनम्॥अस्मेदिवाभिऽऊतिभिः॥युभिनंत्रायिणे॥॥१॥
नमः॥द्यावापृथिवीभ्याम्॥१०॥अपातम्॥अश्विना॥घर्मम्॥॥१२४॥

अनु॥द्यावापृथिवीऽइतिद्यावापृथिवी॥अमृ८॥सातम्॥इह॥ए
वास्तम्॥संवनन्॥१॥इडे॥पुत्रेऽइडे॥ऊर्ज्जीत्रेणेक्षयाऽद्यावा
पृथिवीभ्यामि॥धर्मोऽसि॥सुधर्मेतिसुधर्म॥अग्नेना॥अस्मे॥
इयस्मेन्नमोनि॥धारयाग्नेः॥धुत्रम्॥चित्रम्॥२॥पुत्रे॥
रसे॥ग्रावेभ्यऽइतिग्रावे॥भ्यन्प्रतिरवेभ्यऽइतिप्रतिरवेभ्यन्
पितृभ्यऽइतिपितृभ्यो॥हविर्द्धानेभ्यऽइतिहविर्द्धानेभ्यो॥घर्मा
वेभ्यऽइतिघर्मपावेभ्यन्द्यावापृथिवीभ्याम्॥विश्वेभ्यन्
देवेभ्यन्॥३॥रुद्रायरुद्रहूतयऽइतिरुद्रहूतयेमधु॥

॥१२५॥ तमिन्द्रतमऽइतीन्द्रा।तमेअग्नेऽअश्याम।तेदेवाघृम्।।८४॥
आमेऽहमाहिमाजदिवम्।विप्रेण ब्रभूवा सुप्रथाऽइतिसु
प्रथा।ऽउताश्वसाऽपृथिवीम्।रोचस्व॥१५॥ आ।तेाघर्मो।दि
वाधुक्षाऽआगायत्र्याम्।हविर्हविनिऽइतिहविर्धानेसा।
दे।आप्यायतामानिऽइस्यायतामातस्मैतेस्वाहाऽअंतरि
क्षेत्रिष्टुभित्रिष्टुभोतित्रिष्टुभाऽआग्नीध्रेपृथिव्याम्।ज
गतीम्।सदुस्पा॥१६॥ क्षत्रस्यात्वापुरस्यायापुरन्धायेतिप ॥१२५॥
रुनपायाब्रह्मणन्तन्वम्।पाहिविश्वानत्वाधर्मणा।घ्रुवम्॥

अनुक्रामामासुविताय।नव्यसे॥७॥चतुस्त्रक्तिरितिचतुस्
त्रक्तिनाभिनऽइतस्यासप्रथऽइतिसाप्रथामसन्नन्विश्वा
युरितिविश्वाऽआयुषसर्वायुरितिसर्वाऽआयुनऽअपाद्वेषऽअप।
हरेनऽअन्यव्रतेतुस्पयन्याव्रतस्यासश्चिम्॥८॥ घर्मोएतत्।
तेापुरोडाशम्।तेनऽइन्द्रमाचिक्रदेत्।वषाहरिनमहान्।मि
त्रानदस्तिरोसमासूर्येणादिघृतन्तऽउदधिरसदाघिरेतिनि
धिरितिनिधिऽइ॥९॥ यावतीभूमितियावतीघावापृथिवीऽइ
तिघावापृथिवीयावतान्नासुयासिंधवमितस्थिरऽइति

वि॥तस्थिरे॥तावंतम्॥इन्द्र॥ते॥ग्रहम्॥ऊर्ज्जा॥गृह्णामि॥अक्षि
तम्॥मयि॥गृह्णामि॥अक्षितम्॥२१॥मयि॥सत्॥इंद्रियम्॥
बृहत्॥मयि॥दक्षः॥मयि॥क्रतुः॥घर्मः॥त्रिषु॥गोति॥त्रिषु॥वि॥
राजति॥विराजेति॥वि॥राजा॥ज्योतिषा॥सह॥ब्रह्मणा॥तेजसा॥
सह॥२२॥पर्यसनरेतनआमंतामियाभ्रेतम्॥तस्य॥दोहम्॥
अत्री॥मुहि॥उत्तरामुत्तरामित्युत्तराम्॥उत्तराम्॥समाम्॥सि
ध्मसंवृगितिसम्॥वृक्॥क्रतो॥दक्षस्य॥ते॥सुषुम्णस्य॥सु॥ ॥१२५॥
षुम्नस्येतिसु॥सुम्नस्य॥ते॥सुषुम्ण॥सुम्नेतिसुसुम्न॥अग्नि॥ ॥१२६॥

हुतः॥इत्यग्नि॥हुतम्॥इन्द्रियावत्येतीन्द्रियावतस्य॥प्रजापतिम
सितस्येतिप्रजापति॥भक्षितस्य॥मधुमतः॥इतिमधु॥मतन्न
उपहूतः॥इत्युप॥हूतः॥उपहूतस्येत्युप॥हुतस्य॥भक्षयामि॥
॥२७॥॥इतिवाजसनेयसंहितायांपष्ठेअष्टत्रिंशोऽध्यायः॥
॥३८॥॥स्वाहा॥प्राणेभ्यः॥साधिपतिकेभ्यः॥इतिसाधिपति
केभ्यः॥पृथिव्यै॥अग्नये॥अंतरिक्षाय॥वायवे॥दिवे॥सूर्य्याय
॥दिग्भ्य इतिदिग्भ्यः॥चंद्रमसे॥नक्षत्रेभ्यः॥अद्भ्यः॥ओषध
भ्यः॥वरुणाय॥नाभ्यै॥पूताय॥२॥वाचे॥प्राणाय॥चक्षुषे॥श्रो

॥१२७॥ वाचे प्राणाय चक्षुषे श्रोत्राय मनसे कर्मणे आकूतिमा
प्त्या आकूतिम्प्रयुक्त्यै सत्यमसीयं पशूनां रूपमन्नस्य
रसस्य त्वग्नेश्रीर्मे श्रयतां मयि स्वाहा ॥ ७ ॥ प्रजापतिरिति
ब्रूयात्पतिर्न संम्रियमाणं इति समाप्नियमाणं संम्राडिति
समाराट् संभर्तृ इति समाभर्तृ वैश्वदेवं इति वैश्वदेव
सप्तदन्नं इति समाप्तदन्नं घर्मं प्रवेक्ष्यं इति प्रावेक्ष्यन्तेजो
ऽसीति तेजो ह्यसि तन्मयि धेहि चक्षुरसीति चक्षुर्ह्यसि ॥ १२८ ॥
तन्मयि धेहि श्रोत्रमसीति श्रोत्रं ह्यसि तन्मयि धेहि ॥ १२९ ॥

मनो मारुतं कूर्थन्तं मनो ह्यसि संतापनं इति समाप्तापनं
घर्मो यस्मिन्हूयमानेऽग्नेयं हूयमानं वीक्षेतेमे वै लोका
इतः प्रथमेऽह्नाग्निर्द्वितीयेवायुस्तृतीयेऽादित्यश्च
तुर्थेचन्द्रमाः पंचमे क्रतुः षष्ठे पशवः सप्तमे वाक्सप्तमे
ऽमे मित्रो नवमे वरुणो दशमे इन्द्र एकादशे विश्वे देवा
द्वादशे ॥ ८ ॥ उक्थं च भामं धोतं इति धुर्यौ तन्न धुनिं सा
सुक्ष्मन्त्सुक्ष्मन्तिति सुक्ष्मन् अग्नियुधेयाभि युधा च विक्षि
पं इति विक्षिपन् स्वाहा ॥ ७ ॥ अग्निं हृदयेन मनो

हृदयायेणेतिहृदय।अग्रेण।पशुपतिमितिपशु।पतिम्।क्रुत्त
हृदयेनेतिक्रुत्तु।हृदयेन।भुवम्।शुका।शर्वम्।मतस्ना।भ्यां म्।
ईशानम्।मृत्युना।महादेवमितिमहा।देवम्।अंतस्पत्र्यायेनेति
तस्पत्र्यायेन।उग्रम्।देवम्।वनिष्ठुना।चुक्रिष्टहनुरितिवक्रिष्ट।
हनुभिरिंगानि।कोक्त्रयाभीम॥८॥उग्रम्।लोहितेन।मित्रम्।
सौत्रये।रुद्रम्।दौत्रयेनेतिदौः।त्रयेन।इन्द्रम्।प्रक्रीडेनेतिप्र॥ ॥यम॥
क्रीडेन।मरुतम्।बलेन।साध्यान्।प्रमुदेतिप्र।मुदा।भुवस्य।कंद्यं ॥१२९

म्।रुद्रस्य।अंतस्याय्यमितेतस्पाय्यम्।महादेवस्येतिमहा।देव
स्य।मरुत्।शर्वस्य।वनिष्ठ।पशुपतेरितिपशु।पतेन्पुरीतत्।पु
रीतदितिपुरि।तत्॥९॥लोमभ्यःइतिलो।मभ्यन्त्वचे।लोहि
तायेमेदोभ्यःइतिमेदोभ्यन्मांसेभ्यःस्नावभ्यःइतिस्नावभ्यः
अस्थभ्यःइत्यस्थभ्यन्मज्जभ्यःइतिमज्जभ्यन्मेतसे।पायवेन्ना
आयासायेत्या।सायै।प्रायासायेतिप्रा।सायै।उ
दायासायेतिसम्।सायै।चित्यासायेतिचि।सायै।उच्चासाये
त्युत्।सायै।शुचे।शोचंति।शोचमानाय।शोकाय॥११॥तपसे।

तर्प्पते। तर्प्पमानाय। तृप्ताय। घृणये। निर्घृणे। निस्तुष्टाय इति
निग दुक्त्ये। प्रायश्चित्ते। भेषजाय॥१२॥ शंभवाय। अंतकाय। मृत्यु
वे। अक्षण्वते। अक्षण्वहत्यायेति अक्षण्वहत्याय। द्विषद्भ्यः। देवेभ्यः
द्यावापृथिवीभ्याम्॥१३॥ * इति वाजसनेयसंहितायां पदपाठे
एकोनचत्वारिंशदध्यायः॥३९॥ * ईशा। वास्यम्। इदम्। स
र्वम्। जत्। किम्। च। जगत्। जगत्। तेन। त्यक्तेन। भुंजीथाः। मा
। गृधः। कस्य। स्वित्। धनम्॥१॥ कुर्वन्। एव। इह। कर्माणि। जि ॥१॥
जीविषेत्। शतम्। समाः। एवम्। त्वयि। न। अन्यथा। इतः। अस्ति ॥२॥

न। कर्म। लिप्यते। नरे॥२॥ असुर्य्याः। नाम। ते। लोकाः। अं
धेन। तमसा। आवृताः। इत्याः। ताः। ताम्। ते। प्रेत्य। अभि। गच्छ
न्ति। अपि। घ्नन्ति। ये। के। च। आत्महनः। इत्यात्महनः। जनाः
॥३॥ अनेजत्। एकम्। मनसः। जवीयः। न। एनत्। देवाः। आप्नुवन्। पूर्वम्। अर्षत्। तत्। धावतः। अन्यान्। अति। एति।
तिष्ठत्। तस्मिन्। अपः। मातरिश्वा। दधाति॥४॥ तत्। एजति। तत्। न। एजति। दूरे। उ। तत्। अन्तिके। उ। अन्तः। अस्य। सर्वस्य। उ

इहैवास्यां बाह्यतश्चाप्यस्ये नु सर्वाणि भूतानि आत्मन्येवानुपश्यतीत्यनुपश्यति सर्वभूतेषु चितिमयीं भूतेषु चात्मानमतस्तं न विचिकित्सति ॥६॥ यस्मिन्नेते वाणि भूतानि आत्मैवाभूद्विजानतः इति विजानतस्तत्र को मोहः कः शोक एकत्वमित्येकत्वमनुपश्यत इत्यनुपश्यतः ॥७॥ सः परिअगात् शुक्रमकायमव्रणमस्नाविरं शुद्धमपापविद्धं मित्यपापविद्धम् कविर्मनीषी परिभूरितिपरिभूः स्वयं ॥१२॥

भूरितिस्वयम् भूः वाथातथ्यतइतियाथातथ्यतोऽर्थान् व्यदधात् शाश्वतीभ्यः समाभ्यः अधमतमः प्रविशतीतिवेदः असेभूतिमित्यसंभूतिमुपासतइत्यु पासतेतदभयमिवेतिभयमिवेतेतमोवेदइति सं भूयामितिसमभूयामतोऽन्यतएवाहुः सम्भवादितिसम्भवानन्यतआहुरसंभवादित्य संभवानितिशुश्रुमधीराणाम् यमनभतत्व्यचि चक्षिरइतिवि चक्षिरेभ्यः संभूतिमितिसम्भूति

मा चा द्विनासिति वि नासं मा च ा वगेतत् वेद् उभयं मा सं
ह ा द्विनासेनेति वि नासेन मुरुकेम् तीर्त्वा संभूयेति सम्
भूया अमृतम् अश्नुते ॥११॥ अविद्यां मृत्युं तीर्त्वा विद्यां मृत्यं यान् अवि
द्यायां मृत्युं तीर्त्वा विद्यां मृत्युं अविद्यां मृत्युं अविद्यया मृत्युं विद्यया ॥१२॥ वा
युम् अनिलम् अमृतम् अथ इदम् भस्मान्तं शरीरम् भस्म
अन्तं शरीरम् ॐ क्रतो स्मर कृतं स्मर क्रतो स्मर कृतं स्मर हिरण्म
येन पात्रेण सत्यस्य अपिहितं मुखं तत् त्वं पूषन् अपावृणु सत्यधर्माय दृष्टये ॥१३॥
पूषन् एकर्षे यम सूर्य प्राजापत्य व्यूह रश्मीन् समूह तेजः यत् ते रूपं कल्याणतमं तत् ते पश्यामि
योऽसौ पुरुषः सोऽसौ अहम् ॐ क्रतो ॥१४॥

नमः ब्रह्मणे ॥१७॥ ॥ इति वाजसनेयसंहितायां पदपाठे चत्वारिंशो
ऽध्यायः ॥४०॥ ॥ तैलाद्रक्षेज्जलाद्रक्षेत् स्थलबंधनात् मुरवं
हस्तेनदातव्यं एवंवदति पुस्तकं ॥१॥ शुभंभवतु ॥ शके १७५७
स्वरनामसंवत्सरे मार्गशीर्षशुद्ध पंचमीतद्दिनेसमाप्तः ॥ शुभं ॥

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 11 June, 2017

॥ पदउत्तरविंशतिसमाप्तः॥

॥१७३॥